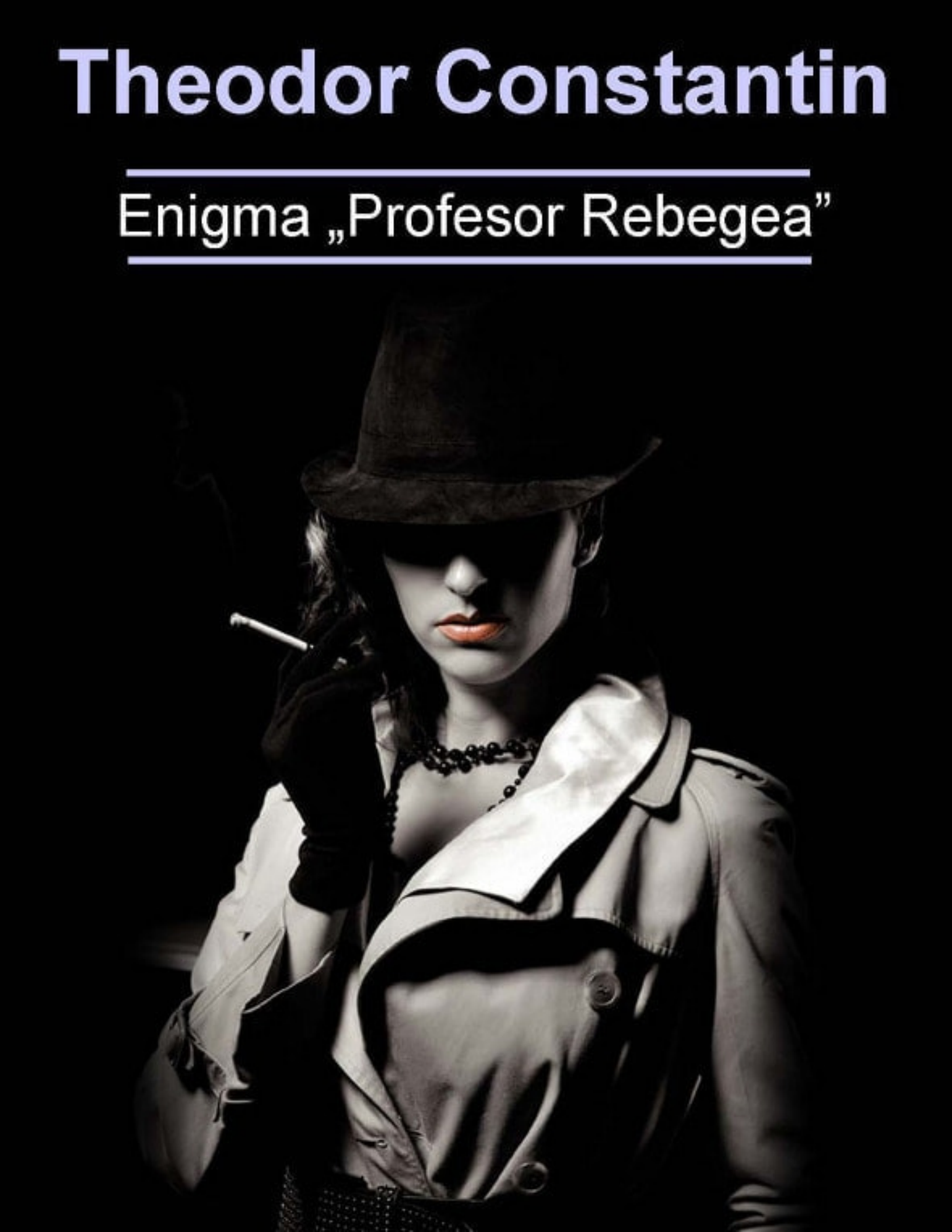
Theodor Constantin

Enigma „Profesor Rebegea”



THEODOR CONSTANTIN

Enigma „Profesor Rebegea”
roman

EDITURA MILITARĂ BUCUREȘTI 1966

Niciunul dintre eroii cărții nu reprezintă vreo persoană reală. De asemenea, toate întâmplările descrise sunt închipuite de autor.
TH. C.

CAPITOLUL I
OMUL CU OCHII FOARTE ALBAȘTRI ȘI FOARTE CANDIZI

„Am crezut nimerit să fac această lungă
introducere de teamă că povestirea
de necrezut pe care am să v-o spun ar
putea fi socotită mai degrabă rod al unei
închipuiri greoaie decât al experienței
pozitive a unui spirit pentru care
plăsmuirile închipuirii erau literă
moartă și deșertăciune”.
EDGAR ALLAN POE: Manuscris găsit într-o sticlă.

Era înalt, cu umerii largi și puțin aduși. Văzut din spate și de la o oarecare distanță părea un om trecut de cincizeci de ani. În realitate nu avea mai mult de patruzeci și cinci. Când însă îl priveai din față, datorită ochilor săi foarte albaștri și foarte candizi, nu mai puțin a părului în conflict permanent cu pieptenele, părea mult mai tânăr; poate numai cu puțin sărit peste treizeci de ani. S-ar fi putut spune despre el că e un bărbat foarte frumos, dacă fruntea ar fi fost ceva mai puțin boltită, dacă ochii foarte albaștri ar fi fost ceva mai mari iar nasul nu chiar atât de borcănat. Dar, cu toate aceste defecte, era un ins care trezea interes în aceeași măsură în care plăcea. (Bineînțeles femeilor.) Ar mai trebui adăugat că trezea constant și unanim simpatie, probabil din cauza candorii ochilor săi foarte albaștri.

Pe stradă – pe aceeași stradă – se găsea de aproape o oră. O stradă largă, asfaltată, ca un bulevard plantat cu trandafiri, cu clădiri variate ca stil, dar toate arătoase, unele la stradă, altele trase mai înăuntru, acestea din urmă cu grădini îngrijite, cu bucșii și straturi de flori, și ca o caracteristică a acelei străzi, cu câte un chioșc circular din șipci, vopsite, fără excepție, în verde.

Pe unul din trotuarele acestei străzi, pustii la ora aceea, se plimba bărbatul cu ochi foarte albaștri și foarte naivi. Se plimba de la un capăt la celălalt și plimbarea aceasta, pentru cineva cât de cât bun observator, avea ceva ciudat. Iată-l ajuns la capătul străzii. Aici se oprește. Se oprește și se saltă pe vârfurile picioarelor sale lungi. Oftează, își trece pieptenele prin păr – gest inutil fiindcă părul rămâne la fel de rebel –, vâră pieptenele în

buzunarul de la piept, după un minut îl ia de acolo și îl ascunde în buzunarul de la spate al pantalonului, oftează din nou și privește dezamăgit antena de televiziune a unei clădiri de pe strada perpendiculară cu bulevardul. Mai ales în clipa când privește antena pare foarte tânăr, asemenea unui băiat dezamăgit și necăjit pentru te miri ce flecușteț. După câteva minute tresare, face stânga împrejur și o pornește înapoi cu pași mari, grăbiți. Se grăbește pe o distanță de vreo douăzeci de metri, mai precis cam un sfert din lungimea străzii. Pe urmă micșorează pașii din ce în ce mai mult. Ei devin adevărați pași de melc abia când se mai află la o depărtare de numai cinci metri de o poartă de zid, ce se continuă cu un gard tot de zid. Deasupra porții spânzură o firmă care vestește pe cei interesați că acolo se află sediul unei secții de miliție. Pe măsură ce se apropie de această poartă, ochii cei foarte albaștri oglindesc acuma nu numai candoare, dar și spaimă. Pe chip i se așterne brusc paloarea, încât ai putea crede că omul stă să leșine, buzele încep să-i tremure iar nodul lui Adam, proeminent, prinde să se miște într-un neastâmpăr isteric.

Când, în sfârșit, ajunge în dreptul porții, insul acesta cu ochi foarte albaștri și foarte candizi se oprește pentru o clipă, aruncă o privire speriată în direcția clădirii retrase înspre fundul curții, pe urmă brusc pornește mai departe, grăbit, și nu se mai oprește decât la celălalt colț al străzii. La acest capăt al străzii nu există o antenă de televizor pe care s-o contemple. Contemplă în schimb un plop tânăr care, cu trunchiul său subțire și înalt și cu ramurile puține tocmai înspre vârf, pare ireal de fragil. Se uită la el un minut, două – ochii oglindesc o încântare naivă –, pe urmă face stânga împrejur, și totul se repetă aidoma.

…Și acest du-te-vino durează de aproape o oră. Din când în când trec oameni pe stradă. Nimeni însă nu-l bagă în seamă. Nimeni nu-l observă de la vreuna din multele ferestre ale frumoaselor case de pe strada aceasta frumoasă. Nimeni pentru că din întâmplare nimeni nu privește pe fereastră la o asemenea oră. Dar chiar dacă i-ar fi venit cuiva chef să facă așa ceva, și l-ar fi observat, în niciun caz nu i-ar fi putut trece prin minte motivul adevărat pentru care insul acela, în mod evident agitat, făcea naveta de la un capăt la celălalt al străzii.

Când, în sfârșit, mai erau doar cinci minute până când să se împlinească o oră de la începutul plimbării sale, se întâmplă ceea ce ar fi trebuit să se întâmple exact cu cincizeci și șapte de minute mai înainte. Ajungând din nou în fața secției de miliție, fără să se oprească și fără să se codească o

clipă măcar, intră în curte. Și în clipa când făcu pasul hotărâtor scoase pur și simplu un geamăt, de parcă în clipa aceea ar fi primit în creștetul capului o izbitură năprasnică.

O alee asfaltată ducea spre clădire. O alee nu mai lungă de șapte-opt metri pe care o parcurse cu pași de melc și aproape clătinându-se, ca un om căruia beția a început să i se urce la cap. Sui apoi cele cinci trepte de marmură. În holul clădirii, dinapoia unui birou un sublocotenent de miliție – ofițerul de serviciu – cu o banderolă roșie pe brațul stâng scria ceva într-un registru.

— Bună ziua!

Vocea noului venit era spartă și cu un abia perceptibil tremolo.

— Bună ziua! Ce dorești dumneata? îl întrebă amabil ofițerul.

— Eu…

Și se opri, agățându-se cu amândouă mâinile de brâul de lemn al grilajului ce-l despărțea de ofițerul de miliție. Sublocotenentul abia acuma observă paloarea de pe chipul vizitatorului, panica din privirea lui.

— Ți s-a întâmplat ceva? întrebă cu interes.

— Eu…

Și din nou nu mai putu continua.

— Te simți cumva rău?

— Nu!… Mulțumesc. Pe urmă, revenindu-și întrucâtva: Nu vă supărați… Știți… eu… pentru prima dată mă găsesc într-o asemenea situație… Nu prea știu rostul pe aici… Dumneavoastră ce funcție aveți? Vă rog să nu vă supărați că vă întreb.

— Sunt ofițer de serviciu.

— Da!… Ofițer de serviciu… Da!… Da!… Posibil. Știți, aș vrea să… Aș vrea să…

Și privi spre ușă, ca și când ar fi vrut s-o rupă la fugă înapoi.

— Poți să-mi spui mie, tovarășe, ce dorești…

— Da, desigur!… Probabil că așa e și regula… De vreme ce sunteți ofițer de serviciu, sunt desigur chiar obligat să mă adresez dumneavoastră. Nu-i așa?

Solicitat direct să răspundă și întrucâtva impresionat de paloarea ciudată a solicitantului, sublocotenentul răspunse cam în doi peri:

— Mda! Cam așa… Vrei poate să faci reclamații?

Dar vizitatorul, ca și când nu l-ar fi auzit, continuă:

— Desigur!… Desigur!… Teoretic sunt obligat să vă informez pe dumneavoastră… Teoretic… Dar, vă rog să mă credeți, nu pot. Dumneavoastră nu vă pot spune însă nimic… Nu vreau să vă jignesc. Nu fiindcă v-aș contesta competența… Sau posibilitatea de înțelegere a… cazului. Nu pot fiindcă sunteți… *aici.* Înțelegeți?

— Nu! mărturisi ofițerul și îi păru rău fiindcă imediat se întrebă dacă omul din fața sa era în toate mințile.

Solicitantul păru că se bucură:

— Evident! Ar fi și imposibil să înțelegeți. Când veți afla de ce am venit, atunci veți înțelege. E, de altfel, atât de simplu. Da, da, nu pot fiindcă sunteți… *aici.…*

— Bine, dar unde aș putea să fiu dacă nu aici?

— De pildă în cealaltă încăpere. Nu e vorba de persoana dumneavoastră. Oricare altul ar fi *aici* în locul dumneavoastră, tot nu i-aș putea spune, pentru motivul foarte important că ar fi *aici.… Aici* înseamnă *acum.…* Acolo înseamnă *mai târziu* sau *ceva mai târziu.…* Pricepeți acuma?

— În definitiv, tovarășe, dumneata ce dorești?

— Să vorbesc cu cineva care nu-i *acuma* aici, în *clipa asta.* Cu cineva care se află în oricare altă încăpere, în afară de aceasta.

— Ascultă, își pierdu răbdarea ofițerul. Dumneata îți închipui că noi stăm de pomană? Aici, fiecare îndeplinește o anumită funcție, are anumite sarcini precise și nu poate fi deranjat după pofta fiecăruia. Mai ales că încă nu mi-ai spus ce te aduce la noi. Precizează-ți scopul vizitei și am să știu cu cine anume trebuie să stai de vorbă. Pe urmă, fiindcă citi pe fața celuilalt decepția, întrebă: Pe sectoristul dumitale îl cunoști sau nu?

— Din vedere numai. V-am spus că n-am mai avut de-a face cu miliția.

— Vrei să ți-l trimit să stai de vorbă cu el?

— În niciun caz!… Are niște sprâncene care nu-mi inspiră deloc încredere. De fapt, nu numai sprâncenele. În general trăsăturile chipului dumisale nu-mi inspiră încredere. Ele trădează pe omul plin de sine.

— Tovarășe, nu mă interesează părerile dumitale despre sectorist. Spune-mi ce vrei.

— Pardon!… Pardon!… N-am spus-o în sens peiorativ. Vă rog să mă credeți… Știți, după trăsăturile chipului său pare un om care are mare încredere în propriile sale forțe… Și asta nu e bine pentru un milițian.

— Serios? îl ironiză sublocotenentul. Uite, asta n-o știam. Ca să vezi! Omul cât trăiește învață.

— Dați-mi voie să vă explic. Pe urmă, poate că-mi veți da dreptate. Când cineva, cu meseria dumneavoastră, anchetează un caz, prin firea lucrurilor trebuie să emită ipoteze. Ei bine, pe miliținanul care are prea mare încredere în forțele sale îl paște cel mai mult primejdia de a greși. Și știți de ce? De pildă, nu va depune suficiente eforturi ca să depisteze toate ipotezele posibile. El se va mulțumi să opteze pentru una din cele câteva care îi vor veni în minte și pe urmă, în loc s-o verifice în raport cu faptele, va căuta să le interpreteze pe acestea în așa fel ca ele să nu-i infirme ipoteza. Vă rog să nu mă înțelegeți greșit. Nici prin cap nu-mi trece să afirm că tovarășul sectorist procedează așa. Eu numai am vrut să vă argumentez ce pericol paște pe un miliținan care are prea mare încredere în forțele sale.

Pe măsură ce vorbise, solicitantul se liniștise întrucâtva. În schimb sublocotenentul își pierduse cu totul răbdarea.

— Ai terminat?

— Da!… Desigur.

— Foarte bine. Tocmai voiam să-ți atrag atenția că sunt foarte ocupat și, în consecință, să te întreb pentru ultima dată: în definitiv, ce dorești de la noi?

— Eu? se miră vizitatorul privindu-l pe sublocotenent cu ochii săi foarte albaștri și foarte candizi. Eu nu doresc nimic, absolut nimic. Nu același lucru aș putea spune despre *demnitatea* mea. Ea, în schimb, dorește!

— Și ce anume dorește… demnitatea dumneavoastră? persifla ofițerul.

— Dorește ca eu să fac o declarație.

— Poftim…

— Bine, dar v-am spus că nu vă pot face dumneavoastră această declarație fiindcă sunteți… *aici.* Duceți-mă la altcineva. Apoi, după o pauză, ca și când abia acuma i-ar fi venit în minte: în definitiv, declarația n-o pot face decât în fața șefului dumneavoastră.

— În fața tovarășului comandant?

— Exact! Și e de mirare că lucrul acesta nu mi-a venit până acuma în minte. E clar, nu? Dânsul nu-i *aici,* ci într-una din celelalte încăperi. Perfect!… Vă rog să mă introduceți la tovarășul comandant..

— Tovarășul comandant e foarte ocupat și…

— Se poate, îl întrerupse vizitatorul. Dar și declarația pe care vreau eu s-o fac este foarte importantă. Extrem de importantă. Și, vă rog să rețineți, foarte gravă!…

Sublocotenentul rămase câteva secunde nehotărât. Avea îndoieli că omul din fața lui era în toate mințile. Cu toate acestea nu-și putea lua nici răspunderea să-l dea pe ușă afară.

— Așteaptă puțin. Mă duc să raportez tovarășului comandant.

Ofițerul se ridică, închise dosarul dar, tocmai în clipa în care se pregătea să deschidă o ușă, se auzi strigat:

— Tovarășe sublocotenent!

— Ce mai dorești, măi tovarășe?

— Va să zică, mă veți introduce la tovarășul comandant.

— Să vedem dacă are timp. Nu-ți pot promite cu siguranță.

— Când aveți să-i spuneți că am a-i face o declarație foarte importantă sigur că mă va primi. Din păcate nu ăsta e lucrul cel mai important pentru mine.

— Atunci ce?

— Faptul că v-am convins.

Și oftă.

— O spui de parcă ți-ar părea rău.

— Îmi pare rău, desigur. Chiar foarte rău.

— Dar ce-ai fi dorit, omule?

— Dumneavoastră să mă fi considerat nebun și să mă fi dat pe ușă afară. Da, da, asta aș fi dorit. Dar acuma, sorții au fost aruncați… Acuma nimic nu mai e de făcut!… Vă rog, aș putea să stau jos puțin? Mă simt tare obosit.

Și fără să mai aștepte încuviințarea ofițerului, împinse ușița, trecu de partea cealaltă a grilajului și se așeză pe scaunul pe care până mai adineaori stătuse sublocotenentul. Își prinse tâmplele între palme, își rezemă coatele de birou și închise ochii.

Ofițerul privi la el câteva clipe, pe urmă, ridicând din umeri, dispăru înapoia unei uși. Solicitantul rămase singur. Acuma părea tălăzuit de o mare durere. Acuma era din nou livid ca un cadavru și, din când în când, gemea. Oii de câte ori gemea, își legăna capul la dreapta și la stânga.

„De acuma încolo nu mai e de făcut nimic!“ murmură la un moment dat. Pe urmă din nou gemu, de data asta tare, ca o vită înjunghiată.

— Tovarășul comandant te așteaptă! auzi el ca prin vis.

Tresări și se uită la ofițer de parcă n-ar fi auzit ceea ce-i spusese.

— Ce-ați spus?

— Am spus că tovarășul comandant te așteaptă.

— Sunteți absolut sigur că mă așteaptă?

— Ascultă, cetățene! Te sfătuiesc să nu-ți bați joc de răbdarea și de timpul meu.

— Tovarășe sublocotenent, e sigur că nu-mi bat joc de dumneavoastră. Dar e tot atât de sigur că am abuzat de timpul dumneavoastră. Dar aș vrea să vă întreb: Știți oare că un mare bărbat de stat a spus: „Arta de a guverna constă în a tergiversa lucrurile atâta cât este nevoie ca timpul să rezolve toate problemele”.

— Tovarășul comandant vă așteaptă!

— Da, bineînțeles!… Da, bineînțeles!…

Solicitantul se hotărî sau poate numai izbuti să se ridice de pe scaun. În picioare, se săltă de câteva ori pe vârfuri, apoi își trecu palmele peste față într-un gest care mima spălatul. Parcă își răcorea fața cu o apă nevăzută. Cu aceeași apă nevăzută își dădu și pe păr. Se pieptănă – fără folos fiindcă hălăciuga de păr rămase la fel de rebelă – și se privi într-o oglindă pe care o scoase din buzunarul de la spate, acolo unde ținea și pieptenele, un pieptene de metal ca al frizerilor.

Acuma metamorfoza era perfectă, uluitoare. Chipul își recăpătase culoarea naturală, spaima din privire dispăruse, nu-i mai tremurau nici buzele și nici mâinile. Omul părea perfect stăpân pe sine.

— Cred că acuma putem merge la tovarășul comandant.

Și păși în încăperea alăturată, care de fapt era un coridor, cu capul sus, cu pasul demn.

Străbătură coridorul umăr lângă umăr, până ajunseră în dreptul unei uși în care ofițerul de serviciu bătu ușor. Când dinăuntru se auzi invitația de a intra, apăsă pe clanță și făcu semn ciudatului solicitant să-i treacă pragul.

— Mulțumesc! Sunteți foarte amabil.

Solicitantul trecu pragul și se apropie degajat de biroul dinapoia căruia se afla comandantul secției de miliție.

— Poftim! Ia loc!

— Mulțumesc!… Sunteți foarte amabil.

— Ai insistat să te primesc…

— Exact, tovarășe comandant, și vă mulțumesc. Sunteți foarte amabil.

— Bine, ascult!,

— Mă numesc Emilian Rebegea.

— (!)

— Și sunt profesor. Profesor de istorie. Am studiat însă filosofia. Bănuiesc, tovarășe comandant, că tot ceea ce spun, dumneavoastră

consemnați pe o bandă de magnetofon?

— Am fost informat că vrei să faci o declarație importantă.

— Evident!… Evident!… N-am nimic împotrivă. Din contra, procedeul mi se pare avantajos și din punctul meu de vedere. Am oroare de condei și hârtie. Vă mulțumesc. Sunteți foarte amabil.

Fu rândul comandantului să se întrebe dacă omul din fața sa este în toate mințile.

— Continuă, te rog.

— Spuneam că sunt profesor de istorie, deși am studiat filosofia. Să știți, nu există prea mari deosebiri între ele. Amândouă fabulează. Una pe marginea evenimentelor, consemnându-le, cealaltă – filosofia – utilizând, în general, ceea ce se înțelege prin „postulatele rațiunii”. Dar ce vreți!… Rațiunea este în așa măsură îndrăgostită de fantezie, încât nu opune niciun fel de rezistență când aceasta din urmă îi încalcă domeniul. Rațiunea are conștiința mărginirii sale și totodată a *mașinității* sale. Cuvântul să nu vă supere. Eu l-am inventat. Vreau să spun prin aceasta că rațiunea știe că ea funcționează întocmai ca o mașină, să zicem electronică, doar ceva mai perfecționată. Fantezia, în schimb, nu are conștiința limitelor sale. Crezându-se nemărginită, mimează nemărginirea și se dăruie cui o solicită, de pildă rațiunii, fecundând-o. Fiindcă trebuie să știți – probabil că nu sunteți în cunoștință de cauză – ceea ce farmecă cel mai mult într-un sistem filosofic este tocmai acea parte în care fantezia s-a împrumutat, dăruindu-se frenetic, rațiunii. Ei, dar mi se pare că am cam divagat.

— Așa mi se pare și mie.

— Vă rog să mă iertați! Așa!… Va să zică v-am spus: *numele*, *prenumele*, *profesiunea*. Orice declarație așa trebuie să înceapă. Acuma ar urma *adresa*. Ei bine, locuiesc pe strada Lămâiței. Cunoașteți strada?

— Strada Lămâiței? Strada asta nu face parte din raza secției mele.

— Ei și? Are vreo importanță?

— În principiu, da! Dar îmi voi putea da mai bine seama dacă este sau nu important abia când voi cunoaște natura reclamației dumitale.

— În orice caz sper că nu mă veți sili să o repet și în fața comandantului secției de miliție de care aparțin.

— Asta rămâne de văzut. În cazul când va fi nevoie, vinovat vei fi tot dumneata. Frumos! Să nu știi de ce secție de miliție aparții! Și doar scrie și pe buletin.

— Cine vă spune că nu știu?

— Atunci ce cauți la mine? De ce nu te-ai dus la secția de care aparții?

— Fiindcă n-am vrut. Și n-am vrut, fiindcă nu-mi place comandantul. Scuzați – e doar colegul dumneavoastră – dar după părerea mea este un tip profund antipatic.

— Ai avut deseori de-a face cu dânsul?

— Niciodată! Pe de altă parte nici nu știu cum arată la față.

— Atunci cum poți afirma că e profund antipatic?

— Dacă nu iubește florile, nu-mi poate fi decât antipatic. Profund antipatic.

— … Și de unde știi că nu-i plac florile?

— La secția colegului dumneavoastră nu există măcar o singură floare. Pe când aici curtea e plină. Lalele, regina nopții, crini…

— E normal ca noi să avem flori fiindcă avem grădină. Sediul celălalt, după cât știu eu, n-are nici curte, nici grădină.

— Totuși, dacă i-ar fi plăcut florile tovarășului comandant ar fi găsit o soluție. De pildă, putea să-și fi procurat ghivece cu flori.

Comandantul secției, oarecum înciudat pe sine că se lăsase antrenat într-o discuție absolut fără rost, ținu să reamintească solicitantului că se afla la el cu un anumit scop.

— Nu crezi că ar fi timpul să-ți faci declarația?

— Acuma și dumneavoastră vă grăbiți. Dar, vă rog să mă credeți că nu este în avantajul dumneavoastră să vă grăbiți. În prezent ce faceți? Mă ascultați. După cât îmi pot da seama din privirea și calmul dumneavoastră, până la venirea mea aici nu păreați a fi avut de rezolvat treburi deosebit de… de… da, da, ăsta-i termenul: interesante. Nu vreau să insinuez că nu aveați ce face. Presupun că unele dintre treburile ce urmează a fi rezolvate de dumneavoastră sunt chiar presante. Dar sunt sigur că niciuna *nu-i interesantă.* Interesantă în sensul că v-ar da multă bătaie de cap. Fiindcă nici o problemă, în curs de rezolvare, nu poate fi interesantă dacă nu dă bătaie de cap. În schimb, cele ce urmează să aflați de la mine vă vor da multă bătaie de cap. Or, dacă privim lucrurile din acest punct de vedere, *cazul* meu este deosebit de interesant.

— Aștept să iau cunoștință de el.

— Vă avertizez că e preferabil pentru dumneavoastră să-l aflați cât mai târziu. De ce să vă doară acuma capul când lucrul acesta este posibil să se întâmple ceva mai târziu? De altfel – cu unele mici digresiuni – îmi fac de fapt declarația. Unde am rămas? Va să zică: *subsemnatul* cutare și cutare, *de*

profesiune – v-am spus-o –, *cu domiciliul* – l-ați aflat – acuma urmează starea civilă. *Necăsătorit*, tovarășe comandant. Mai precis *văduv* fiindcă am fost o dată căsătorit. Soția mi-a murit în timpul bombardamentului. Fără copii. Acuma declarația trebuie continuată astfel:*…din proprie inițiativă și nesilit de nimeni declar următoarele:* După această formulă, arhicunoscută și îndeobște uzitată, ar trebui să urmeze declarația propriu-zisă. Da?

— Mă rog!

— Stați puțin, că uitam ceva. Nu v-am spus câți ani am. Patruzeci și cinci. Nu sunt deci nici tânăr, nici bătrân.

…Și cu aceasta cred că am răspuns la toate întrebările din preambulul unei declarații-tip.

Solicitantul tăcu. Se uită la comandantul secției – până acuma evitase să-l privească altfel decât fugitiv – și ochii săi foarte albaștri și foarte candizi exprimau iarăși panica. După câteva clipe, întinse mâinile pe deasupra biroului, cu palmele deschise, întorcându-le pe față și pe dos, așa cum fac puștii de la grădiniță, când educatoarea vrea să se convingă dacă ele sunt sau nu curate.

— Tovarășe comandant, vă rog să priviți cu multă atenție aceste mâini. Apoi după o pauză. Nu-i așa că am mâini frumoase? Observați ce fine sunt. Înguste, cu degete lungi, cu noițe pe fiecare unghie. Degetele mai ales nu-i așa că par delicate? Cred că mulți violoniști sau pianiști mi le-ar invidia. Nu credeți?

— (!)

— Deși nu vreți s-o recunoașteți, asta nu înseamnă că sunteți de altă părere. Degetele, de pildă, par a fi destinate să mângâie clapele unui pian sau să alunece pe coardele unei violine, să mânuiască un penel sau poate un stilou. În realitate ele nu se pricep să facă nimic din toate acestea. Există pe de altă parte degete scurte, groase, cu unghii tari și curbate, predestinate parcă să ucidă. Ei bine, în ciuda urâțeniei lor hâde, asemenea degete rămân pure. În schimb, niște degete frumoase ca ale mele, predestinate parcă să creeze în felurite chipuri frumosul, au fost în stare să se pună în slujba… în slujba… morții. Ei, da, tovarășe comandant, abia acuma zarurile au fost cu adevărat aruncate. Am pronunțat în sfârșit cuvântul; ca să nu-l rostesc, am încercat să mă păcălesc până în clipa aceasta în fel și chip. Priviți-mi mâinile, tovarășe comandant! Priviți-le și luați cunoștință că eu, cu degetele acestea frumoase de pianist sau de violonist, am curmat o viață. Am ucis!… Am sugrumat cu degetele acestea frumoase…

Comandantul secției de miliție, la cuvintele acestea, se foi pe scaun și făcu un semn abia perceptibil ofițerului de serviciu care rămăsese lângă ușă. Acesta înțelese semnul și ieși pe ușă, fără ca acela ce se declarase asasin să prindă de veste.

— Spuneți-mi! Nu-i așa că nu vă vine să credeți că niște mâini atât de frumoase, niște degete atât de delicate, au putut curma o viață?

Comandantul nu-i răspunse. Știa, din experiență, că atunci când un infractor se decide să mărturisească nu trebuie întrerupt. Se mulțumi doar să încline din cap în semn de aprobare.

— O viață tânără am curmat, tovarășe comandant… Nu cred că avea mai mult de douăzeci de ani… Și era frumoasă… Chiar foarte frumoasă… Ați înțeles deci că este vorba de o femeie… Am ucis o femeie, tovarășe comandant… Am sugrumat-o cu mâinile acestea ale mele. Totul a decurs foarte repede… și foarte simplu. Iată, aceasta e declarația pe care am ținut s-o fac în fața dumneavoastră… Și acuma dumneavoastră faceți cu mine tot ceea ce veți crede de cuviință. Adică, procedați așa cum procedați în asemenea împrejurări.

Și ucigașul acesta cu ochi foarte albaștri și foarte candizi, după ce își privi încă o dată mâinile și le înfundă în buzunarele pantalonului, încredințat că spusese absolut tot ceea ce trebuia spus, deveni absent, nepăsător. Făcea impresia că în niciun caz gândurile ce-i treceau acum prin minte nu aveau vreo legătură cu crima mărturisită.

— Va să zică, pretinzi că ai ucis o femeie.

— Cum ați spus? întrebă Rebegea tresărind.

— Pretinzi că ai ucis o femeie, repetă întrebarea comandantul.

Rebegea se supără:

— Cum… *pretind? Afirm… Declar!* … Și asta e cu totul altceva. Sau poate puneți la îndoială cele afirmate de mine?

— Deocamdată, pentru mine, pretinzi numai. Orice vinovăție trebuie dovedită, chiar și într-un caz ca al dumitale.

— Bineînțeles!… Bineînțeles!… Totuși sunt dezamăgit. Nu-mi închipuiam că persoana mea nu inspiră măcar atâta încredere încât să fiu crezut atunci când vin să fac, de bunăvoie, o asemenea declarație gravă.

— Mai ai de adăugat ceva la cele declarate?

— Nu! Cred că v-am spus esențialul. Amănuntele… Detaliile… Știți, totdeauna am avut oroare de ele. Prefer să-mi puneți dumneavoastră

întrebări și aveți cuvântul meu de onoare că vă voi răspunde cu toată sinceritatea.

— Bine!… Atunci să trecem la întrebări.

— Vă rog!

— Mi-ai spus că nu ești însurat.

— Exact!…

— Atunci trebuie să înțeleg că victima a fost… prietena dumitale?

— Prietenă? În niciun caz prietenă.

— Să zicem atunci amantă.

— Știți, cuvintele sunt ca și femeile! Au mai multe accepții. Ca să nu te înșeli, trebuie să cunoști toate aceste accepții. De aceea, personal sunt foarte atent la nuanțe. Sau, dacă vreți, țin foarte mult – întrucât cele mai multe cuvinte nu au un singur sens – să folosesc sau să mi se precizeze în care anume accepție trebuie înțeles un anumit cuvânt într-o anumită frază. De pildă, cuvântul pe care l-ați pronunțat: amantă. Eu nu știu exact ce înțeles i-ați dat. De pildă, dacă te culci o dată cu o femeie se poate spune că ți-a fost amantă? După mine, cuvântul amantă presupune legătură în timp. La care din aceste două accepții v-ați gândit când m-ați întrebat dacă mi-a fost amantă?

— La cea de-a doua.

— În acest caz – și vă rog să remarcați ce bine ne-a prins la amândoi mania mea pentru nuanțe – vă declar categoric: femeia pe care am ucis-o nu mi-a fost amantă.

— De cât timp o cunoști?

Rebegea se gândi puțin.

— Cred că sunt opt luni.

— … Și ce te-a determinat s-o ucizi?

— S-o sugrum vreți să spuneți!

— Ce motiv ai avut s-o sugrumi?

— Niciunul!…

— Bine, dar atunci de ce ai ucis-o?

— Am ucis-o din nebăgare de seamă, dar și datorită unei regretabile confuzii.

— Cum?

— Vreau să spun că am ucis-o fără să fiu conștient că o omor… Mi-am dat seama că am omorât-o abia în clipa când nu mai trăia… Murise, când mi-am dat seama că am ucis-o…

Căpitanul Stolnicu se întunecă la față și numai cu greu își înăbuși un oftat. Deși era în miliție de cincisprezece ani, și cu toate că avusese de-a face cu fel și fel de oameni, nu se rutinase. Fără a fi un sentimental, nu era lipsit de o anumită sensibilitate care îl făcea să sufere, să se indigneze sau să se revolte, de fiecare dată când se găsea în situația de a constata de câtă ticăloșie este capabil un om, sau să se bucure atunci când își dădea seama că în cele mai multe cazuri, oricât de mare și iremediabilă părea a fi decăderea cuiva, totuși exista o zonă, așa ca o oază, unde umanitatea, adică tocmai ceea ce este mai bun în orice ființă umană, se refugiază ca să reziste. Din acest motiv, asculta mărturisirea omului din fața sa crispat într-un fel de așteptare aproape dureroasă, tocmai fiindcă înțelegea că se găsea în fața unui caz mult mai complicat decât părea la prima vedere.

Ceea ce îl făcea să bănuiască acest lucru era faptul că omul care venise să se denunțe era un intelectual, și el știa că un intelectual nu ucide cu ușurință, fiindcă rațiunea, mai disciplinată la el decât la un altul, izbutește în cele mai multe cazuri să cenzureze pornirile instinctive. Dar în același timp mai știa că, dacă un intelectual ucide în mod spontan numai în puține cazuri, în schimb, atunci când e vorba de o crimă premeditată, el se pricepe s-o regizeze cu meticulozitate și fantezie.

De aceea, își propuse să fie foarte atent. Și aceasta cu atât mai mult cu cât „cazul“ ieșea întrucâtva din comun prin faptul că asasinul venise să se denunțe.

— Ai cunoscut-o acum opt luni și ai ucis-o abia astăzi. Astăzi ai ucis-o?

Rebegea se uită la ceas.

— Nu cred să fi trecut mai mult de o oră și un sfert de când am ucis-o.

— … Și pretinzi că ai ucis-o fără să-ți dai seama ce faci?

— Iarăși folosiți cuvântul care nu-mi place. E vorba de cuvântul *pretind.* Eu nu pretind, nu pot să pretind, de vreme ce mă găsesc aici de bunăvoie. Eu am venit aici să *declar,* să *afirm*, să *explic* dacă este nevoie, să *precizez.* De aceea vă repet: Nu pretind ci afirm că am sugrumat-o fără să fiu conștient de ceea ce fac.

— Despre aceasta vom mai discuta. Spune-mi, în ce împrejurare ai cunoscut-o?

— Mi-a prezentat-o o prietenă de-a ei.

— Acum opt luni?

— Exact!

— Și ți-a devenit amantă când? (Mi-ai spus că termenul nu este cel mai potrivit, dar altul mai bun nu găsesc.)

— E absolut necesar să răspund la întrebare?

— De vreme ce ți-am pus-o, înseamnă că da.

— Abia aseară, pentru prima dată.

— De ce atât de târziu?

— Nu obișnuiesc să pretind femeilor să fie drăguțe cu mine. Las totdeauna la latitudinea lor. Știu că, până la urmă, așa se va întâmpla.

— Nu vreau să fiu ironic, nici să te jignesc, dar a durat cam mult așteptarea. Presupun că victima nu era o fată „modernă”.

— Presupunerea dumneavoastră, tovarășe căpitan, este greșită. Ea a fost exact o fată modernă în accepția peiorativă pe care ați dat-o acestui cuvânt. Am cunoscut-o într-un bar – barurile le frecventa des – și o puteai întâlni, zilnic, la „Katanga“ sau la vreo altă cafenea. Îi plăcea să tragă la măsea, în special whisky și în privința relațiilor dintre sexe avea păreri foarte liberaliste. Tocmai de aceea n-a fost drăguță cu mine decât atunci când i-a plăcut sau când a avut fantezia s-o facă.

— Cum o cheamă?

— Refuz să răspund.

— De ce?

— Fiindcă nu pot să-i pronunț numele. După ce am omorât-o, mi se pare un sacrilegiu să-i mai pronunț numele. Îl veți afla când veți veni acasă la mine. În poșeta ei veți găsi buletinul de identitate.

Căpitanul Stolnicu se uită la Rebegea așa cum se uită cineva la interlocutorul său când începe să fie convins că acela nu este în toate mințile.

În clipa aceea, ușa se deschise și în pragul ei se arătă un bărbat înalt, îmbrăcat într-un costum gri. Se salută din priviri cu Stolnicu, pe urmă se așeză pe un scaun, după ce și-l trase în fața ferestrei. Își aprinse o țigară și începu să fumeze privind distrat afară, în grădina foarte îngrijită a secției de miliție.

Ai fi putut crede că venise pentru cu totul altă treabă și că, văzând că nimerise prost, se hotărâse să aștepte până când căpitanul Stolnicu avea să termine ancheta. Rebegea îi aruncă o privire distrată, pe urmă nu-l mai slăbi din ochi. După ce-l văzu instalat la fereastră se adresă căpitanului Stolnicu:

— Nu e rău că l-ați chemat în ajutor. Cazul meu e destul de complicat. Apoi către civilul în haine gri: Știți, aveți un cap foarte interesant. Dar mai

interesanți la dumneavoastră decât orice sunt ochii. Mai precis felul cum ei privesc. Ochii dumneavoastră nu privesc orizontal ci vertical. Adică o privire care se pricepe să vadă, să observe. După părerea mea, există două categorii de orbi. Orbi în accepția adevărata a cuvântului și orbi care deși au ochi sănătoși sunt mai orbi decât orbii, fiindcă văd numai aparenta și nu *esența*. Mai orbi decât orbii, fiindcă orbii adevărați, deși n-au vedere, de fapt, tocmai de aceea s-au obișnuit să vadă cu ochii minții. Și acesta e un fel de a vedea mult superior. Numărul orbilor în comparație cu al văzătorilor este mic. Al văzătorilor care însă nu văd este enorm. Dumneavoastră faceți parte din categoria acelora care au și ochi și știu să și vadă. Sunteți interesant, dar nu numai din acest punct de vedere. Dumneavoastră, prelucrând datele pe care vi le furnizează *vederea dumneavoastră verticală*, stabiliți relații, sinteze, trageți concluzii. Sunteți, cu alte cuvinte, un om inteligent. Un infractor are motive serioase să se teamă de dumneavoastră, în cazul când nu este dispus să-și recunoască vina.

Omul în gri se miră că Rebegea îi ghicise adevărata identitate. Era o dovadă că aveau de-a face cu un criminal deosebit de inteligent.

Îi replică, așa cum îi era obiceiul, cu vădită bunăvoință:

— Cred că exagerezi. Dar asta n-are nicio importanță. De altfel, mă simt obligat să-ți dau un sfat. Cred că nu este cazul să te preocupe persoana mea. Ai declarat, de bunăvoie, că ai comis un asasinat. Deocamdată ți se cere să răspunzi la unele întrebări. Preocuparea dumitale trebuie să fie una singură: să răspunzi cât mai exact și fără a ocoli adevărul.

Înainte de a răspunde, Rebegea se uită amuzat la omul în gri.

— Mi-ați dat o replică foarte oficială și, trebuie s-o recunoașteți, exasperant de banală. Cu toate acestea, rămân la părerea mea că natura v-a dotat cu o inteligență superioară. În legătură cu sfatul pe care mi l-ați dat, aflați că: a. Precizia a devenit pentru mine aproape o manie. b. De vreme ce singur m-am denunțat, nu văd ce interes aș avea să ocolesc adevărul. c. Vă rog să luați notă că sunt un om… logic. (îmi place să cred că și dumneavoastră sunteți la fel.)

Cuvintele fură rostite cu foarte multă demnitate. Pe urmă, ochii își recăpătară expresia obișnuită de multă candoare și puțină buimăceală.

Pentru ca omul în gri să fie întrucâtva pus la curent cu cele declarate de Rebegea, căpitanul Stolnicu rezumă:

— Va să zică, ai ucis o femeie pe care o cunoști de opt luni, fără ca să fii conștient de ceea ce faci.

— Exact, tovarășe căpitan.

— Acuma te-aș invita să ne povestești, fără să neglijezi amănuntele, tot ceea ce s-a întâmplat între dumneata și femeia aceea în ultimele douăzeci și patru de ore.

— Vă voi povesti. De fapt, prea multe nu am a vă spune. A venit la mine ieri după-amiază. Și a rămas. Cred că nu vă interesează detaliile. Probabil că acuma aveți să fiți curios să aflați ce am discutat amândoi. Ei bine, vă răspund categoric. Nu am discutat nimic. Cu o femeie nu discuți. Cu o femeie flecărești.

— Ai niște idei foarte retrograde despre femei, observă căpitanul Stolnicu.

— Idei!… Noțiunea despre idei cred că ar trebui revizuită. Până la ora actuală, omenirea a gândit și a exprimat toate ideile posibile. Dar totodată, și în număr infinit mai mare, există și pseudoidei. Ideile, amestecate cu pseudoideile se călătoresc prin secole și, din când în când, asemenea unor taifunuri sau uragane, provoacă în anumite epoci adevărate calamități.

— Ți-am pus o întrebare foarte precisă și văd că dumneata divaghezi, îi atrase atenția căpitanul Stolnicu.

— Nicidecum! Mă mențin strict în limitele întrebării dumneavoastră. Mi-ați cerut să vă povestesc tot ce s-a întâmplat între mine și ea în ultimele douăzeci și patru de ore. În câteva cuvinte v-am povestit totul, afară de crima propriu-zisă. Desigur nu v-a satisfăcut. Pe urmă am anticipat o întrebare, care, sigur ar fi urmat: Ce am discutat noi doi? Și mi-ați fi pus, sigur, această întrebare fiindcă ați fi vrut să aflați din răspunsul meu dacă nu am atins în discuția noastră niscai subiecte delicate, care, eventual, au putut trezi în mine sentimente vindicative de pildă, și din pricina cărora, ulterior, am omorât-o. Anticipând această întrebare, v-am răspuns că nu am discutat cu ea de loc. Dar că, în schimb, am flecărit. Și tocmai voiam să vă explic de ce eu personal nu discut cu femeile ci flecăresc, bineînțeles atunci când izbutesc. Fiindcă este enorm de greu să flecărești atunci când nu ai niciun fel de aptitudini pentru o asemenea treabă. Dar m-ați întrerupt ca să-mi atrageți atenția că am niște păreri retrograde despre femei. Îmi dați voie să continui? E foarte necesar, dacă vreți să vă faceți o idee cât mai exactă despre crimă.

Căpitanul Stolnicu se uită la omul în gri și acesta îi făcu semn să-l lase să continue.

— Bine!… Explică.

— Tocmai voiam să spun că femeia este instrumentul prin care specia se apără de moarte, de distrugere. Așa se explică surplusul de determinism al femeii. Prin acest surplus de determinism se compensează tendința către indeterminism a bărbatului, care a apărut atunci când acesta a început să recreeze un univers rațional. Creându-și un univers al lui rațional, bărbatul a început să se desprindă din determinismul său natural. De fapt, „desprindere” nu este cuvântul cel mai potrivit. Mai aproape de adevăr aș îi dacă aș spune că într-o oarecare măsură acest determinism natural a slăbit. Și atunci femeii, ca aliată de nădejde a naturii, tocmai datorită determinismului ei riguros i-a revenit sarcina să corecteze și să adauge un spor de atracție acelor atribute naturale cu care fusese înzestrată ca să asigure perpetuarea speciei.

Acesta este motivul pentru care femeia își vopsește părul în diferite nuanțe; își corectează sprâncenele; nu e mulțumită de sprâncene și gene și atunci și le smulge – sprâncenele – sau le înlocuiește cu totul – genele; pudra, cremele, rujul, oja, parfumurile, sutienele, corsetele, sânii falși din material plastic, varietatea podoabelor, a veșmintelor – culori și modele – iată numai câteva din mijloacele folosite de femeie spre a corecta atributele ei naturale. Datorită acestei enorme cantități de artificial prin care femeia își sporește farmecul ei nativ, echilibrul se restabilește, echilibru tulburat de tendința spre indeterminism natural a bărbatului mai ales în epoca modernă. Determinismul ei – din acest punct de vedere – este atât de riguros, încât ea subordonează totul acestui scop, foarte nobil din punctul de vedere al imperativelor speciei. Acesta este motivul pentru care bărbații, în marea lor majoritate – rațional sau instinctiv – nu prea iau în serios femeile. Din același motiv vă spuneam că n-am discutat cu ea. Cu femeile nu poți discuta, ci numai flecări. Iată, aceasta este explicația. Poate puțin cam lungă…

— Foarte lungă. Eu te solicit ca răspunsurile să fie cât mai la obiect.

— Și eu îmi permit să vă atrag atenția că, de vreme ce m-am predat de bunăvoie, sunteți obligați să nu vă precupețiți timpul și să acceptați ca răspunsurile mele să fie cât mai complete, din punctul meu de vedere. Nu fiindcă aș urmări vreun avantaj – nu pretind circumstanțe atenuante – ci fiindcă sunt un intelectual. Unii, când pronunță cuvântul „intelectual”, strâmbă din nas. Alții se rușinează să se numească astfel. Ca și când ar fi un cuvânt de ocară. Eu sunt mândru de acest titlu. Fiindcă e un titlu. Un titlu de adevărată noblețe. Declarația mea e înregistrată pe bandă de magnetofon.

Vreau ca această declarație să se vadă că este făcută de un intelectual. Dacă mă siliți să răspund cu *da* și *nu* sau cu fraze telegrafice, refuz să mai vorbesc și țin să vă previn că sunt suficient de încăpățânat ca să nu cedez, oricât de mari ar fi presiunile. Și aceasta cu atât mai mult cu cât dumneavoastră, neavând dovada materială a vinovăției mele, sunt numai prezumtiv – pe baza propriei mele declarații – criminal.

— Nu-ți cer răspunsuri telegrafice. Dar nici nu abuza de răbdarea noastră. Considerațiile dumitale care se vor originale nu sunt deloc interesante, le aprecie căpitanul Stolnicu.

— Credeți? Vă veți convinge de contrariu mai târziu, când le veți asculta, de la început până la sfârșit, reproduse pe banda de magnetofon. Veți avea posibilitatea să exclamați: Ecce homo! Homo nu în general, ci un om, eu! Sau dacă nu dumneavoastră, atunci sigur că dumnealui așa va exclama. E prea inteligent ca să n-o facă. Pe urmă, dacă aș da ascultare îndemnului – sau poate ordinului dumneavoastră – de a fi cât mai concis și cât mai la obiect, nu veți putea înțelege cum de a fost posibil, fără să-mi dau seama, să curm viața unei fete neavând absolut nici un motiv. Vă spuneam mai adineaori că n-am *discutat* cu ea. Aș vrea să mai adaug că nici măcar n-am *flecărit.* N-am flecărit, pur și simplu pentru că nu mă pricep. Flecăreala este liantul care face posibile relațiile de amiciție. Oamenii care nu știu să flecărească sunt nesociabili, duc o viață singulară. Dacă sunt obligați să participe la diferite reuniuni, sindrofii și așa mai departe se simt stingheri iar ceilalți îi consideră ursuzi, morocănoși, pur și simplu fiindcă nu știu să flecărească. Da, există și asemenea oameni, deși aptitudinea de a flecări este o însușire comună marii majorități a oamenilor. Milioane și milioane de oameni se nasc și mor fără să fi fost capabili să poarte o singură discuție în viața lor, dar având părerea contrarie tocmai fiindcă ei confundă flecăreala cu discuția. Mă refer la acele milioane și milioane de oameni care nu gândesc niciodată, care se mulțumesc a reproduce idei sau pseudoidei prinse din zbor. Jonglând cu ele și convinși că discută, de fapt nu fac decât să flecărească. A flecări, credeți-mă, este o artă și nouăzeci și nouă dintr-o sută din cei care izbutesc în viață sunt maeștri în arta flecărelii. În ceea ce mă privește eu mă consider – mă consideră și alții – nesociabil. Acest defect se datorește incapacității mele totale de a flecări. Iată, dar, de ce nu am flecărit cu biata fată. Fiindcă, pur și simplu, nu m-am priceput s-o fac. Pe de altă parte, nici ea nu a fost prea vorbăreață cu mine. Probabil din teama de a nu fi obligată să audă debitându-i-se lucruri adormitor de plicticoase.

Trebuie s-o spun deschis că, din punctul ei de vedere, temerea era perfect justificată. Acuma cred că am izbutit să fiu suficient de clar. Va să zică, încă o dată și pentru ultima oară: N-am discutat cu ea, deoarece era femeie, și n-am flecărit, natura neînzestrându-mă cu acest de invidiat talent.

— Spune-ne, cum ai ucis-o? Cu cât mai multe detalii.

De data asta întrebarea o puse omul în gri care continua să contemple grădina, de unde pătrundea, prin fereastra deschisă, mirosul îmbătător al „reginei nopții“.

— Avea un gât alb… Nefiresc de frumos și de alb… Am simțit nevoia să-l mângâi. Am întins mâna… mâinile. Am prins să-l mângâi. Și deodată totul s-a învălmășit… Nu știu cum s-a întâmplat, dar la un moment dat ea n-a mai fost *ea*… Am fost convins că e și de frică, de groază, în loc să mângâi am început să strâng… să strâng. Când m-am dezmeticit era prea târziu… Prea târziu… Făptuisem grozăvia. De data asta fără voia mea.

— De ce ai spus: de data asta? întrebă cel în haine gri.

— Fiindcă s-a mai întâmplat o dată să sugrum pe cineva. Numai că atunci asta am vrut. Să omor.

— Tot o femeie?

— Nu! Un bărbat!… Un inamic. Pe front eram atunci. Căzusem prizonier, cu prilejul unei incursiuni. Nemții ne-au dus în sat și ne-au închis într-o magazie. Erau mereu în retragere și întrucât prizonierii îi încurcau, pur și simplu îi împușcau. Eram în magazie trei. Ne-am hotărât să evadăm. Am izbutit să desprindem o scândură și unul dintre noi, cel mai subțirel, s-a furișat afară și a înjunghiat santinela. După aceea ne-a eliberat și pe noi. Satul era plin de nemți. Am sărit în grădina casei vecine, dar, ghinion, acolo erau încartiruiți nemți. Unul ne-a văzut și a început să tragă după noi cu automatul. Ne-am risipit care încotro. Ceilalți doi au fost omorâți. Eu am avut noroc. Câteva gloanțe mi-au fluierat pe la ureche dar niciunul nu m-a găsit. Nici nu știu cum am ajuns în podul unui grajd. Nemții au început să mă caute prin case, majoritatea pustii. Satul fiind în zona frontului, oamenii în majoritate se băjeniseră. Dar tocmai atunci ai noștri au atacat prin surprindere satul. Eu însă habar n-aveam ce se petrece. Auzeam împușcăturile și credeam că trag nemții așa la întâmplare ca să mă sperie. De altfel mă consideram pierdut. Eram convins că, până la urmă, mă vor descoperi. Nu aveam nicio armă la mine. Până și briceagul mi-l luaseră. La un moment dat, aud jos în curte tropăituri. Mă uit printr-o crăpătură și văd un neamț că străbate în pas alergător ograda, după care începe să urce grăbit

scara ce ducea în pod. Resemnarea nu este un sentiment care te încearcă atunci când te paște pericolul morții decât în foarte rare cazuri. Nu voiam să mor. Știam că dacă pun mâna pe mine mă împușcă pe loc. Și atunci m-am hotărât să nu mă dau prins. M-am ascuns în fân și când neamțul a intrat în pod, am sărit asupra lui, apucându-l de gât. Luat prin surprindere, aproape că nu a opus rezistență.

Când mi-am descleștat degetele era mort. Era primul om pe care îl omoram, pe care știam că l-am omorât. Era la un pas de mine și descopeream, abia acum descopeream, că un mort începe să miroasă chiar înainte de a se descompune. Mi se făcu greață și-mi venea să vomit. Îl priveam și ascultam lătrăturile furioase ale armelor automate întrebându-mă prostește cumva de era posibil ca nemții să dezlănțuie un foc atât de îndârjit numai pentru că evadaseră trei prizonieri români, dintre care numai unul mai era în viață. Focul a ținut vreo jumătate de oră. Abia când am auzit vorbindu-se românește pe uliță, am înțeles că ai noștri atacaseră prin surprindere satul și îl ocupaseră. Dar am mai înțeles ceva – din păcate abia apoi – fiindcă abia pe urmă băgasem de seamă că era neînarmat. Am înțeles ce căutase neamțul în pod. Am înțeles că se urcase nu ca să mă caute pe mine, ci ca să se ascundă acolo cu intenția de a se preda românilor atunci când satul avea să fie cucerit de ei. Și eu care crezusem cu totul altceva îl omorâsem. A fost prima mea crimă. Au trecut de atunci mai bine de douăzeci de ani. Dar eu n-am uitat. Am retrăit în vis groaznica întâmplare de zeci și zeci de ori. De zeci și zeci de ori m-am trezit îngrozit și cu ochii plini de lacrimi – plânsesem în vis – că omorâsem un om care, la fel ca și mine, voise să trăiască. Nu mi-am găsit niciodată niciun fel de scuză. Nici măcar faptul că eram atunci pe front și mă consideram în legitimă apărare – nu știusem cu ce intenție se urcase neamțul în pod – n-a constituit pentru mine, ulterior, o scuză. Nu putea exista nicio scuză. Omorâsem un om cu mâinile astea ale mele. Eu, intelectualul, profesorul de filosofie, eu, civilizatul, omul de cultură, estetul într-o anumită măsură. Îl omorâsem pe Hermann. Așa se numea neamțul: Hermann Hurweber. Era o namilă de om de peste un metru șaptezeci înălțime. O femeie care semna Wilma îșI începea astfel scrisoarea: „Mein liebes Häschen“[{1}] Iepurașul Wilmei de peste un metru șaptezeci înălțime avea părul alb pe la tâmple și albeață pe ochiul drept. Făcea parte din categoria reformaților nenorocoși trimiși pe front în ultimele luni ale războiului. Am luat scrisoarea pe care o găsisem într-un buzunar al vestonului – îi scotocisem prin buzunare fiindcă voisem

să aflu cum se numea neamțul pe care îl sugrumasem – cu gândul ca, mai târziu dacă aveam să scap cu viață, să-i scriu nevestei sale în ce împrejurări murise Häschen-ul ei. Dar nici până astăzi n-am avut curajul să scriu o asemenea scrisoare. Ea, după atâția ani, probabil că l-a uitat și dacă vrea să-și aducă aminte cum arăta, trebuie să se uite la o fotografie de-a răposatului ei iepuraș. Eu însă mi-l amintesc precis pe acest iepuraș de peste un metru șaptezeci înălțime, cu părul cărunt și albeață pe ochiul drept, pe care l-am ucis de două ori. O dată acum douăzeci de ani și încă o dată astăzi când, ucigând-o pe ea, am fost convins că pe el îl ucid. Cum a fost posibil să se împletească prezentul cu trecutul nu știu, nu-mi pot explica. Dar adevărul acesta este. N-o spun în chip de scuză.

Rebegea conteni. Cu o batistă albă, imaculată, își tamponă fruntea perlată de transpirație. După aceea își vârî mâinile adânc în buzunarele pantalonilor, iar capul între umeri, după care începu să observe cu o atenție concentrată o muscă mare și verde ce se plimba pe vârful pantofului său.

Și fiindcă părea a fi terminat tot ceea ce avea de spus, căpitanul Stolnicu întrebă:

— Și pe urmă?

— Când pe urmă? întrebă Rebegea parcă de pe altă lume.

— După ce ți-ai dat seama că ai omorât-o.

— După aceea, m-am îmbrăcat și am venit încoace, ca să mă denunț. Numai că nu m-am putut hotărî chiar imediat să intru aici. Până la urmă a învins însă demnitatea. Asta e tot.

— Cred că deocamdată nici noi nu mai avem de pus întrebări, nu-i așa, tovarășe căpitan? întrebă pe Stolnicu omul în gri.

— Deocamdată nu!

— Atunci să mergem la locul crimei. Dumneata ne vei însoți.

Omul în gri trecu în camera alăturată. Căută la telefon și găsi pe procurorul de serviciu pe care îl informă.

Mașina care aducea pe procurorul de serviciu se opri în fața casei cam în același timp când soseau și alte două mașini. Într-una se aflau căpitanul Ovezea – el fusese bărbatul în gri –, comandantul secției de miliție în raza căreia se afla strada Lămâiței, căpitanul Velicu, căpitanul Stolnicu, comandantul secției de miliție în fața căruia dăduse Rebegea declarația, de asemenea criminalul, profesorul Emilian Rebegea. Din cealaltă mașină coborâră experții din grupa operativă condusă de căpitanul Ovezea[{2}].

Mașinile opriră în fața unei porți masive din fier forjat. În dreapta și în stânga, zidul de cărămidă foarte lat, și înalt tot atât cât poarta, avea pe creasta lui, zidite, cioburi de sticlă multicolore. Dacă te luai după poarta impunătoare și după grosimea zidului, asemenea unuia de mănăstire fortificată, te așteptai să vezi dincolo, în incinta curții, dacă nu un „palat“ cum erau denumite pe nedrept multe din casele vechiului București, în orice caz o casă mai acătării.

În realitate, în fundul curții – mai curând un fel de minusculă tindă – se vedea o căsuță scundă, cu acoperiș în formă de piramidă, din șindrilă neagră de veche ce era. O casă veritabilă de țară de la munte cu prispă și parmac, cu pereții coșcoviți care cândva fuseseră vopsiți în albastru. O particularitate a casei deloc potrivită o constituiau ferestrele disproporționat de mari în raport cu înălțimea casei, ale căror transperante decolorate și stricate scoteau și mai mult în evidență contrastul inestetic dintre ele și ansamblul clădirii.

Cândva de la poartă și până la casa din fundul curții, ducea o alee. Acuma aleea nu mai exista. Iarba crescuse otova pe toată suprafața curții, și înaltă până ceva mai sus de glezne. Câțiva cireși bătrâni se părea a fi fost semănați la întâmplare, dar nu era adevărat. Curtea fusese, cu mulți ani în urmă, o mică livadă. Asta pe vremea când încă trăia și era tânăr bunicul profesorului Emilian Rebegea. În decursul anilor, mulți dintre pomii livezii minuscule se uscaseră. Unii fuseseră tăiați, alții nu. Bătrâni, dar în stare să rodească, mai rămăseseră cireșii, patru la număr, și doi caiși.

În clipa când coborî din mașină, Rebegea se clătină pe picioare și era palid, la fel de palid cum fusese până a nu se hotărî să treacă pragul secției de miliție. Se îndreptă spre poartă cu pași mici, precauți, de parcă voia să se convingă, înainte de a mai face un pas, dacă pământul pe care călca poate să-i susțină greutatea corpului. În realitate, mergea așa fiindcă făcea sforțări să pășească drept, să nu se bălăbăne ca un om beat.

Cu mâna care îi tremura apăsă clanța, și poarta de fier se deschise scârțâind prelung și jalnic, din cauza balamalelor neunse.

— Îmi permiteți s-o iau înainte, ca să vă conduc.

Și păși, primul, dincolo, în curte. Aproape se înserase. Făcu vreo câțiva pași și fiindcă îl ajunsese din urmă căpitanul Ovezea, se agăță de brațul lui.

— Vă rog să-mi permiteți să mă sprijin de dumneavoastră. Altfel mă voi prăbuși. E îngrozitor ce simt.

Căpitanul Ovezea făcu semn unuia dintre subordonații săi și acesta se grăbi să-i ofere lui Rebegea brațul.

Mergeau cu toții prin iarbă în evantai și nimeni nu scotea o vorbă. În grădina părăginită a lui Rebegea mirosea a vegetale și într-unul din cireșii bătrâni o vrăbiuță ciripea neliniștită.

Când ajunseră în fața ușii de la intrare, Rebegea vârî mâna într-un burlan și scoase de acolo o cheie de-a dreptul anacronică. Din cauză că-i tremura mâna izbuti să descuie ușa nu fără dificultate. Dar n-o deschise imediat. Mai întâi își șterse fața palidă ca de mort, pe care șiroia transpirația, cu o batistă mare și albă, cât o basma.

— Îmi permiteți și de data asta să trec tot eu înainte.

Vocea îi tremura și suna dogită, fără timbru.

Un vestibul minuscul. În stânga, o nișă căptușită cu lemn de stejar – cuierul. În dreapta, o ușă care ducea în sufragerie. Tavanul scund, de lemn, pereții căptușiți cu lambriuri de stejar. Sufrageria era mobilată în stil românesc. Deasupra unei policioare înguste, farfurii și vase cu motive decorative. Două uși. Una spre bucătărie, larg deschisă, cealaltă spre dormitor. Aceasta din urmă era închisă. Către această ușă se îndreptă Rebegea. Transpirase în așa hal, încât părul îi era ud de parcă ar fi ieșit din baie fără să se șteargă. Întinse mâna spre clanță, dar și-o retrase mai înainte de a o atinge. Se răsuci încet pe călcâie și atunci când se găsi cu spatele la ușă se adresă tuturora, dar privind, cu un aer rătăcit, numai pe căpitanul Ovezea:

— Acolo este!

Ca să poată intra, trebuiră să-l dea deoparte. El rămase în prag, în sufragerie, și, ca să nu se prăbușească, trebui să se sprijine de zid. Dar numai după câteva clipe, unul dintre lucrătorii din grupa operativă a căpitanului Ovezea reveni din dormitor, și, apucându-l de braț, se răsti la el.

— Ia vino încoace, musiule!

Și îl sili să treacă pragul dincolo, în dormitor.

— Vrei să ne spui ce-ai făcut cu cadavrul? întreba căpitanul Stolnicu.

— Cum ce-am făcut? E acolo!

Rebegea privea tot timpul în pământ.

— Unde?

— Acolo, în pat!

— Îți bați joc de noi? Nu-i niciun cadavru în pat.

— Nu-i?

Abia acuma îndrăzni Rebegea să deschidă ochii. Ei exprimară mai întâi groază. Pe urmă uimire, uluială. Pe urmă nedumerire. Pe urmă, începură să se lumineze, să clipească des, a veselie, să se bucure. Și, în fine, să râdă. Și în aceeași clipă când ochii începură să-i râdă, izbucni și el într-un hohot de râs dement. Și râse și râse, fără să se mai poată opri, ținându-se cu mâinile de pântece.

Lucrătorii miliției îl priveau întunecați, așteptând să contenească râsul acela dement, isteric. În sfârșit, după ce râse vreo zece minute, se potoli încet, încet. Dar acuma părea un alt om. Chipul îi era radios, iar ochii oglindeau o mare mulțumire lăuntrică.

— Ce ai făcut cu cadavrul? întrebă cu severitate căpitanul Ovezea. Unde l-ai ascuns?

Se părea că pe Rebegea întrebarea căpitanului îl amuza nespus de mult.

— Unde am ascuns cadavrul?… Nu există niciun cadavru!… Vedeți vreun cadavru?… Nu vedeți!… Nu există niciun cadavru!… Și de vreme ce nu există, înseamnă că nu s-a comis nicio crimă… Înseamnă că n-am comis nicio crimă… Înseamnă că nu sunt criminal… Auziți?… Nu sunt criminal!…

— Vrei să spui că ai făcut o farsă? întrebă căpitanul Velicu abia stăpânindu-se.

— Exact… o farsă! Domnilor, după cum puteți constata deci, nu a fost decât o farsă. Spre regretul dumneavoastră doar o farsă reușită. Trebuie să fiți de acord că a fost o foarte reușită farsă.

— Îl auziți? Își mai și bate joc de noi, îi șopti căpitanul Velicu lui Ovezea.

— Greșiți profund. Nu mi-e deloc aceasta intenția. Dar n-aveți încotro. Trebuie să recunoașteți că a fost o farsă magistrală. Pe urmă, adresându-se căpitanului Ovezea: Am izbutit să vă păcălesc până și pe dumneavoastră, cu toate că sunteți foarte inteligent, tovarășe căpitan. Acum îmi pare rău, v-o spun sincer. Dumneavoastră însă, zău că nu ar trebui să vă pară rău. Câtă lume pusă pe drumuri în mod inutil. Până și pe dumneavoastră, tovarășe procuror. Dar nici dumneavoastră să nu vă pară rău. Dacă aveți măcar un pic de umor, farsa mea ar trebui să vă amuze. Și pe dumneavoastră, tovarășe căpitan, și pe dumneavoastră tovarăși. Și își muta privirea de la unul la celălalt. Pe urmă, după o clipă, constatând că toți rămăseseră gravi. Desigur, cer prea mult de la dumneavoastră. Desigur vă simțiți lezați în amorul dumneavoastră propriu, deoarece vă identificați cu autoritatea de stat pe

care o reprezentați. Îmi pare rău. Dar acum nimic nu mai poate fi schimbat. Am făcut-o! Și dacă exista un paragraf în vreo lege care prevede pedeapsă pentru o asemenea vină, sunt gata să ispășesc. Băgați însă de seamă: Nu sunt un criminal!

CAPITOLUL II
PROFESORUL EMILIAN REBEGEA AMENINȚĂ

„Ceea ce m-a izbit mai întâi în purtările
prietenului meu a fost o lipsă de
șir și de legătură – o destrămare; și
am găsit, foarte curând, că aceasta
provenea dintr-o sforțare neobișnuită, dar
slabă și fără rost, de a-și stăpâni un
neastâmpăr neobișnuit, o frământare
nervoasă nemaipomenită”.
EDGAR ALLAN POE: Prăbușirea Casei Usher

— Nimic nou, Ovezea? întrebă maiorul Mărăcineanu când Ovezea intră în biroul șefului său.

— Tovarășe maior, nimic.

— Ia loc!

Căpitanul Ovezea se așează într-unul din cele două fotolii din fața mesei de scris a maiorului.

— Cel puțin ți-ai format un punct de vedere? continuă să întrebe maiorul.

— Nici măcar atâta, tovarășe maior!… Nici măcar atâta… Vă mărturisesc sincer că ezit să-mi formulez un punct de vedere, de teamă să nu devin robul său. Reperele mi se par, deocamdată, toate false.

— Și Rebegea ce face?

— Circulă!

— Ce vrei să spui?

— Nimic altceva decât ceea ce se înțelege, tovarășe maior. Circulă pe străzi. Străbate ore întregi, kilometri după kilometri. Asta-i amokul lui din ziua când i-am dat drumul.

— Poate că plimbările astea au totuși un rost.

— La un moment dat așa am crezut. Dar să-l vedeți cum merge. Merge pe străzi ca un lunatic. Nu se uită nici în dreapta nici în stânga. Mai zilele trecute era să intre pur și simplu cu capul în zidul unei case trase mai în afară.

— Se plimbă mereu pe aceleași străzi?

— Da de unde! În fiecare zi tot în alt cartier.

— Și nu revine pe anumite străzi?

— Nu, tovarășe maior!

— Va să zică, nu face altceva decât să se plimbe.

— Exact! Ei, dar cum se plimbă!

— Cum?

— V-am mai spus, ca un lunatic. Picioarele îl poartă în neștire, în timp ce cu gândurile se călătorește naiba știe pe unde.

— E preocupat de ceva.

— Asta-i sigur! Fiindcă, din când în când, gesticulează, din când în când vorbește singur.

— Ce spune?

— Până acuma n-am putut afla, tovarășe maior. E o figură profesorul ăsta, zău așa, tovarășe maior.

— În ce sens o *figură?*

— Nu încape nicio îndoială că Rebegea e un intelectual. Vreau să spun că e un intelectual nu fiindcă are o diplomă în buzunar, ci fiindcă este un om cu multă cultură. I-am văzut locuința. Mobila, bibelourile, covoarele, cărțile – totul dovedește că e un om subțire, un om de gust. Se știe că instinctele primare funcționează cu atât mai slab – în unele cazuri deloc –, cu cât omul este mai ridicat pe scara civilizației. Ei bine, la Rebegea lucrul acesta nu se aplică. La el, un anumit instinct funcționează aș zice aproape fără greș. Instinctul sesizării primejdiei iminente, instinctul de apărare. Nu cred că Rebegea știe că a fost luat în filaj. Și cu toate acestea el, care puțin a lipsit să intre mai zilele trecute cu capul în zid iar altă dată sub roțile unui camion, *simte* de fiecare dată când cineva se apropie de el din spate până la o distanță potrivită încercând să tragă cu urechea la ceea ce monologhează. Simte imediat, încetinește pasul și-l lasă pe celălalt să-l depășească. Abia după aceea își continuă drumul. E un om foarte ciudat acest profesor Rebegea.

— Și medicii îl găsesc… ciudat!

— Ei, da! Expertiza e categorică. Dacă ne-am luat după ea, înseamnă că ne pierdem timpul de pomană, continuând să ne preocupăm de Rebegea. Pe de alta parte, știm că acum șase ani a stat câtva timp la Central. Diagnosticul: O formă gravă de astenie cu manifestări de schizofrenie. A

fost internat un an și cinci luni. Dar de atunci au trecut șase ani. Or, după șase ani… De altfel buletinul de expertiză e categoric.

— Categoric? Nu cred că-l putem astfel califica.

— Desigur, buletinul nu afirmă categoric că Rebegea este nebun. Dar profesorul care l-a examinat a scris în el, negru pe alb, că dacă se au în vedere antecedentele, este foarte posibil ca Rebegea să se fi pretat la o asemenea farsă. Mie însă mult mai interesantă mi se pare opinia doctorului Pârvu, asistentul profesorului. Doctorul Pârvu, deși este încă foarte tânăr, și-a câștigat de pe acum un mare prestigiu printre specialiști. El opinează că, de fapt, Rebegea nu a făcut o farsă cu noi, mai precis că nu a intenționat să ne păcălească. Doctorul Pârvu are părerea că Rebegea, atunci când s-a dus să se denunțe, era convins că, într-adevăr, a ucis o femeie. Cu alte cuvinte, printr-o inversare de planuri – cel real cu cel imaginativ –, Rebegea a *comis* crima doar în închipuire. După aceea, convins că a ucis, s-a dus să se predea fără să-i treacă măcar prin minte că fabulează. După opinia doctorului Pârvu, faptul că Rebegea s-a predat de bunăvoie dovedește că, abstracție făcând de momentele de reală tulburare psihică, are totuși un fond sufletesc cinstit.

— Dumneata optezi pentru opinia doctorului Pârvu?

— Tovarășe maior, aș opta. E mai verosimilă decât a profesorului care înclină către ipoteza farsei.

— Bine, dar amândouă opiniile, deși diferite, converg spre o concluzie identică. Și una, și cealaltă afirmă că, de fapt, profesorul Rebegea n-a comis nicio crimă. E drept?

— Da, tovarășe maior.

— Atunci de ce te mai preocupă „cazul” Rebegea? De ce ai susținut continuarea cercetărilor?

— Da, tovarășe maior, am susținut și încă mai susțin. Dumneavoastră ați aprobat ieri chiar…

— Da!… Da!… Ți-am aprobat chiar ieri să continui cercetările, după ce am obținut și asentimentul tovarășului colonel. Să știi că am susținut punctul dumitale de vedere cu toate că sunt aproape convins că-ți pierzi vremea de pomană. Am însă încredere în flerul dumitale, de aceea te-am susținut.

— Vă mulțumesc, tovarășe maior.

— Totuși, haide să fixăm un termen, Ovezea. Câte zile crezi că-ți trebuie de acum încolo ca să obții acele minime puncte de reper care să justifice

continuarea cercetărilor?

Căpitanul Ovezea se gândi înainte de a răspunde.

— Tovarășe maior, o săptămână.

— Să zicem, maximum două săptămâni. E bine?

— Vă mulțumesc! E un termen pe care în niciun caz nu-l voi depăși. Revenind la discuția noastră, aș vrea să vă reamintesc că vă sunt dator cu o explicație, tovarășe maior.

— Da? Nu știu!… La ce te referi?

— M-ați întrebat de ce nu sistez cercetările de vreme ce ambii specialiști au ajuns la concluzia că Rebegea n-a comis nicio crimă. Pe de altă parte, în aceste câteva zile nu ni s-a semnalat de nicăieri că o femeie a fost omorâtă prin strangulare. Atunci de ce mă încăpățânez să-l suspectez pe profesor? Nu mi-e ușor să vă răspund. De fapt nu vă pot da decât un singur răspuns. Îl suspectez fiindcă simt că ceva nu-i în ordine în toată povestea asta. Fiindcă mi se pare straniu felul său de a fi.

— De acord cu dumneata, că are un comportament cam ciudat. Dar oare de ce să nu admiți că acest comportament ciudat se datorește faptului că omul acesta, – cândva destul de bolnav de vreme ce a fost internat la „Central” timp de șaptesprezece luni – nici astăzi nu este complet sănătos?

— Bine, dar de ce nu a manifestat asemenea ciudățenii și înainte de a „comite” crima? întrebă Ovezea.

— Se pare totuși că toți acei care au referit despre el l-au calificat drept un „original”. Chiar dumneata mi-ai furnizat materialul.

— E drept, tovarășe maior, că, în scris, toți au declarat acest lucru. Numai că eu nu m-am mulțumit cu atât. Am vrut să știu în ce consta „originalitatea” lui Rebegea. Și, spre surprinderea mea, am aflat că l-au taxat drept original, nu fiindcă avea un fel deosebit de a se comporta, ci doar fiindcă privea lucrurile „cam trăsnit”. Expresia nu-mi aparține. În viața de toate zilele, cu alte cuvinte în raporturile sale cu ceilalți profesori, colegii lui sau cu elevii, nimic absolut care să justifice calificativul de „original”.

— În fond, ce te intrigă pe dumneata? Faptul că Rebegea colindă ca un apucat străzile. Așa-i?

— Da, tovarășe maior, trebuie să recunoașteți că „amokul” ăsta al lui nu poate să mă lase indiferent.

— Te intrigă! De ce te intrigă? Ce explicații dai faptului?

— Colindă străzile de parcă ar căuta ceva.

— Caută!… Ce?… Pe cine? Presupunerea aceasta ar putea fi adevărată dacă Rebegea s-ar plimba pe anumite străzi. Din cele ce mi-ai spus, reiese tocmai contrariul.

— Întocmai, tovarășe maior. Amokul îl poartă mereu tot pe alte străzi. Am verificat citind personal toate rapoartele filajului.

— În cazul acesta, presupunerea cade. Altceva?

Căpitanul Ovezea găsise și alte explicații.

— Mă întreb, începu el, de ce umblă Rebegea ca un zăbăuc pe toate străzile orașului? De ce se trezește vorbind singur, gesticulând, ca și când, în gând, ar dialoga vehement cu cineva? Fiindcă – îmi răspund eu – este preocupat de ceva cu totul și cu totul neobișnuit…

— Bineînțeles că este preocupat de ceva cu totul neobișnuit, îl întrerupse maiorul. Păi nu i s-a întâmplat ceva cu totul și cu totul neobișnuit în cazul când ne însușim opinia doctorului Pârvu? (Și dumneata doar ți-ai însușit-o.) Convins că a strâns de gât o fată, vine să se predea de bunăvoie, ne conduce la locul crimei ca acolo să constate că nu există nicio femeie, nici vie și nici moartă. Nu este acesta un motiv de teribilă frământare?

— Bineînțeles. Totuși…

— Stai că n-am terminat. Să facem abstracție de „diagnosticul” doctorului Pârvu și să presupunem că Rebegea nu a avut niciun fel de dezechilibru. Să presupunem că e frământat de ceva, că încearcă să-și explice, să înțeleagă acest ceva. Mai mult, să presupunem că acest *ceva* reprezintă tocmai ceea ce ar justifica din partea noastră continuarea cercetărilor. Nu crezi însă că, în cazul când într-adevăr Rebegea încearcă să găsească explicația unui fapt de neînțeles întâmplat lui, în loc să colinde străzile ca un lunatic ar trebui mai bine să stea acasă? Liniștea – și ce mai liniște! – de pe strada Lămâiței l-ar ajuta mult mai mult să dezlege „enigma” decât să bată străzile tuturor mahalalelor.

— Tovarășe maior, în principiu, da. Dar Rebegea se crede filosof. Poate că pentru el, la fel ca și pentru confrații săi din antichitate, adepții școlii peripatetice, tocmai plimbarea îi stimulează gândurile, îl predispune cum spuneți la meditație. Neavând la dispoziție grădinile lui Akademos, se mulțumește cu străzile Capitalei, multe dintre ele foarte propice meditației. Lăsând la o parte gluma, vreau să spun că, după părerea mea, Rebegea face parte din categoria aceea de oameni care în perioade de mari frământări lăuntrice încearcă să restabilească echilibrul nu refugiindu-se în singurătatea unei camere, ci prin eforturi fizice. La el, prin aceste istovitoare plimbări de

ore și ore întregi. În orice caz, Rebegea este un om de la care te poți aștepta la orice.

— Ca să-l cunoști mai bine ar trebui să-i citești jurnalul. Scrii, în raport, că în biroul său s-a găsit un jurnal.

— În afară de jurnal am găsit și alte producții proprii.

— Jurnalul l-ai citit?

— Da, tovarășe maior.

— Și? Prezintă interes?

— Nu, tovarășe maior. Este vechi.

— Totuși, măcar sub aspectul cunoașterii omului presupun că te-a interesat.

— Din acest punct de vedere, da! Însemnările datează din anul premergător aceluia când a' fost internat la „Central". După ce l-am citit nu m-am mai mirat că a ajuns acolo.

— De ce?

— Fiindcă însemnările acelea nu puteau fi făcute de un om complet normal. Închipuiți-vă, în cele aproape două sute pagini de caiet nu se ocupă decât de vise: Visele lui. Și ce vise!… Care mai de care mai absurde, mai aberante.

— Și altceva ce-ați mai găsit?

— Un jurnal de front, din anul 1944/45. Fapte, unele fără niciun fel de comentariu, altele zguduitoare. Jurnalul este interesant numai din acest punct de vedere: că ne dezvăluie un Rebegea foarte lucid observator.

— Altceva n-ați mai găsit?

— Ba da. Alte câteva caiete cu eseuri.

— Din ce an?

— Din ultimii trei ani. Hotărât, Rebegea are niște idei foarte originale despre moarte, despre dragoste, despre prietenie, despre luciditate, despre prostie, despre literatură, despre critică și critici și așa mai departe. Interesant este că Rebegea, deși scrie de mulți ani, până acuma n-a publicat nimic, nicăieri.

— Da, interesant! fu de acord și maiorul Mărăcineanu privind gânditor pe fereastră. Eu mă întreb însă un lucru, Ovezea.

— Ce anume, tovarășe maior?

— Oare Rebegea face parte din categoria acelora care în mod curent obișnuiesc să încredințeze hârtiei gândurile, frământările lor, sau o face cu totul accidental? Care-i opinia dumitale?

Ovezea cumpăni bine răspunsul.

— Tovarășe maior, aș înclina să cred că o face în mod curent.

— Asta-i și părerea mea. Dumneata pretinzi că la ora actuală Rebegea este preocupat de ceva care îl frământă în *așa* măsură, încât o dată era să dea cu capul într-un zid, iar altă dată să intre sub roțile unui camion. Da?

— Da, tovarășe maior!

— Atunci te întreb: cum se face că un om care în mod curent încredințează hârtiei gândurile și frământările sale, acuma, când îl preocupă ceva care iese cu totul din comun, renunță la acest obicei?

— Probabil că are motive, tovarășe maior, să zicem că se teme să se confeseze hârtiei, replică Ovezea prompt.

— Mda! Este și aceasta o explicație. Dar dacă, totuși, nu a renunțat la obiceiul de a încredința hârtiei gândurile sale cele mai intime?

Ovezea nu se gândise la o asemenea eventualitate.

— Vreți să spuneți că ar putea să mai existe un jurnal, recent, de care noi n-am dat cu prilejul percheziției?

— În orice caz, Ovezea, cred că ipoteza asta n-ar trebui s-o excluzi din capul locului. Ce părere ai?

— Tovarășe maior, cred că va trebui să ne convingem dacă nu mai există și alte caiete pe care noi încă nu le-am descoperit.

— Dacă ai șansa să găsești un jurnal ținut la zi, cred că îți vei putea da seama, cu un ceas mai devreme, dacă mai este sau nu cazul să ne ocupăm de Rebegea.

— Fără îndoială, tovarășe maior. Vă mulțumesc pentru sugestie. Am să-l însărcinez cu treaba asta pe Galașeanu. E un om de nădejde. Când se apucă de o treabă nu se lasă până n-o duce la bun sfârșit.

— În altă ordine de idei, ai aflat ceva în legătură cu viața sentimentală a lui Rebegea?

— Nimic interesant, tovarășe maior. Colegii lui – mai ales pe opinia colegelor trebuie să punem bază, căci în treaba aceasta ele se pricep mai bine decât bărbații – afirmă cu toții că Rebegea este un bărbat „serios”, chiar „prea serios”, și că, după știința lor, n-a avut nicio „aventură” la locul de muncă; că, în orice caz, este preocupat mai mult de cărți decât de femei. În ceea ce privește pe vecini, în marea lor majoritate, ei îl ignoră, negăsindu-l interesant. După părerea mea, îl găsesc neinteresant pur și simplu pentru că Rebegea nu le-a dat niciodată prilejul să-l bârfească. Vecinii au părerea despre el că e un profesor „ca pe vremuri”, un pic

maniac, un pic ursuz și mizantrop, care pleacă de acasă la ore fixe și se întoarce la ore fixe și care își ignoră voit vecinii. Cei mai bătrâni afirmă că este „leit răposatul taică-su” – fost profesor și el –, care ar fi dus o existență tot atât de solitară. În legătură cu viața lui sentimentală, aceeași penurie de informații. Numai vreo două bătrâne mi-au spus că l-au văzut în câteva rânduri aducând acasă la el, noaptea, femei. După opinia lor erau „de-alea”. Această informație, dacă într-adevăr corespunde adevărului, explică de ce viața sentimentală a lui Rebegea nu a suscitat curiozitatea vecinelor. Desigur că niște „de-alea” nu prezentau niciun fel de interes pentru vecine. De altfel, trebuie să știți că strada Lămâiței nu este mahala și că cei ce o locuiesc, nu manifestă acea curiozitate indiscretă și vulgară de a ști până și ce fierbe în oala din bucătăria vecinei. Aceasta în legătură cu strada Lămâiței. Acum în ceea ce privește prietenii. De necrezut, dar adevărul acesta este: Rebegea nu are prieteni. Absolut niciun prieten. Nu-l vizitează nimeni, nu se duce să vadă pe nimeni. Vă repet, un om fără prieteni, fără amici.

— Fără! … Poate că noi n-am fost încă în stare să le dăm de urmă?

Ovezea ridică din umeri.

— Poate! Dacă va *apărea* vreunul, în orice caz îl vom cunoaște și noi

— Cine îi gospodărește?

— Un fel de menajeră. De fapt, vorba vine, menajeră. O bătrână îi face curat de două ori pe săptămână, dimineața, când el este la școală. Vine la opt și pleacă la unsprezece. De gătit, nu-i gătește. Rebegea mănâncă la un restaurant-pensiune, la „Parc”; dar de multe ori mănâncă acasă. Își gătește singur.

— Cum?

— Da, tovarășe maior, își gătește singur. Vi se pare curios?

— Desigur! Un om cu preocupări atât de puțin, hai să le spunem, domestice, să-și piardă timpul gătind… Nu ți se pare curios?

— Tovarășe maior, Rebegea suferă de boala avariției. Aproape toți aceia cu care am stat de vorbă au subliniat această trăsătură negativă a firii sale. Așa că se explică de ce își gătește singur. Trebuie să mai aflați că bătrâna care îi face curat în casă a fost, până acum vreo douăzeci de ani, bucătăreasă într-o casă boierească.

— Ea ce părere are de Rebegea?

— Una singură, tovarășe maior. Că „domnu’ prifesor” este un om „tare bun”.

— Și altceva?

— Nimic! O ține într-una: „domnu’ prifesor e un om tare bun”. Oricât am căutat s-o trag de limbă altceva n-am izbutit să scot de la ea. Bătrâna, din punct de vedere intelectual, mi s-a părut tare neajutorată.

— Nu cumva se preface că este neajutorată?

— Nu cred, tovarășe maior.

— Mda!… Bătrâna ce hram poartă?

— E și ea fără familie. Stă pe Fundătura Săgetătorului într-o casă-vagon din paiantă unde ocupă o cămăruță și un antreiaș transformat în bucătărie. Trăiește din pensia de bătrânețe. Mai câștigă ceva de la Rebegea și din spălatul rufelor la vreo două, trei familii. Ceilalți chiriași o respectă fiindcă e pricepută la diferite leacuri băbești; dar totodată se și tem de ea și se feresc s-o supere fiindcă, zic ei, are limbă ascuțită și atunci când se înfurie te face albie de porci. Încolo…

Maiorul Mărăcineanu închise dosarul din fața sa și îl vârî într-un sertar. Căpitanul Ovezea înțelese că ora raportului luase sfârșit.

Căpitanul Ovezea plecând de acasă, pe jos, se gândi să-i facă o vizită lui Rebegea. Era la o oră când acesta trebuia să fie acasă. Nu urmărea un anumit plan. Pur și simplu voia să stea de vorbă cu el. Deseori i se întâmplase ca, vorbind de la om la om, cu un prezumtiv infractor, să i se clarifice sau să întrevadă, dintr-o dată, o ipoteză la care până atunci nu se gândise. Dar în loc să pornească pe drumul cel mai scurt spre Strada Lămâiței, îl alese pe cel mai lung, prin Parcul Libertății. Venea atâta răcoare de pe aleile străjuite de arbori bătrâni și solemni și mirosea atâta de frumos a clorofilă, încât nu putuse rezista ispitei.

După ce intră în parc, o coti la dreapta pe una din aleile ce duceau la „Arenele Libertății”, bucurându-se de răcoarea care îl învăluia, prietenoasă, din toate părțile. Nu se gândea la nimic. Mai precis, nu se gândea la profesorul Rebegea, fiindcă la ceva tot se gândea. Se gândea la fiul său, care trebuia să stea cu mâna stângă în ghips, trei săptămâni, fiindcă și-o rupsese, căzând în timpul unui meci de fotbal disputat între clasele a opta A și a opta B.

Și cum mergea el așa, cu mâinile la spate, deodată simți că cineva îl apucă de braț.

— Tovarășul căpitan!… Ce mai faceți, tovarășe căpitan Ovezea?

Era profesorul Rebegea. Ovezea își desprinse brațul, dar cu mult tact, ca din întâmplare.

— Dumneata erai, profesore! Bună ziua!

Rebegea se trase doi pași în lături, privindu-l cu un ochi critic, din cap până în picioare.

— Ei, da! Îmi confirmați impresia! Să știți că arătați mult mai bine îmbrăcat civil decât în uniformă. Acuma, deși nu mai purtați costumul gri, arătați exact ca în ziua când am avut onoarea să vă cunosc.

Și pronunță cuvântul „onoare” într-un anumit fel, încât Ovezea înțelese imediat că tonul fusese vag ironic.

— A fost, profesore, o onoare reciprocă.

— Evident!… Evident!… Cred că nu veți încerca să mă convingeți că în meseria dumneavoastră aveți deseori de-a face cu oameni ca de alde mine.

— Nici prin minte nu-mi trece să afirm așa ceva. Ca om, sunteți interesant. Păcat însă că nu sunteți pentru noi și un caz interesant.

Rebegea, ca și când n-ar fi fost vorba despre el, se dădu din nou câțiva pași în lături și din nou îl privi cu ochi critic.

— Fără glumă, tovarășe căpitan, uniforma nu vă prinde de fel. Și vă mărturisesc sincer că, ulterior, atunci când m-ați anchetat, dacă ați fi fost civil ca acuma sau ca atunci când v-am cunoscut, m-ați fi plictisit mult mai puțin. Vă rog să nu vă supărați că v-o spun. Dar așa sunt eu: sincer. Spun ce gândesc. Ei da, m-ați plictisit atunci îngrozitor. Dar, apropo de uniformă. Nu știu dacă ați observat că nu numai pe dumneavoastră nu vă prinde. Pe cei mai mulți dintre colegii dumneavoastră nu-i prinde uniforma. Și am să vă explic imediat de ce. Fiindcă uniforma nu mai este privilegiul unei caste și nici nu conferă acea siguranță arogantă și arbitrară care înainte crea prăpăstii și impunea teamă. Uniforma era semnul distinctiv că cel care o purta reprezenta o părticică a puterii constituite. La noi, unde munca este singura care conferă valoare și unde omul este apreciat în raport cu aportul său în cadrul complexului angrenaj social, uniforma nu este decât semnul distinctiv prin care anumite activități trebuie încă deosebite de altele datorită unor imperative sociale, în orice caz pe cale de dispariție. Nu-mi plac de fel cuvintele demonetizate – și din păcate sunt atât de multe – dar, pentru mine, cineva în uniformă reprezintă un om al muncii în salopeta lui specială de lucru.

— Da? Dar atunci de ce nu ne… prinde uniforma? Fiindcă-i salopetă?

— Nu pentru aceasta. Pentru că-i salopetă specială. Dar e un punct de vedere strict personal, tovarășe căpitan. Poate totuși îmi dați dreptate?

— Dumneata, profesore, spui, în general, lucruri interesante. Numai că nu totdeauna părerile interesante sunt și foarte juste. Unele sunt chiar de-a dreptul retrograde. Ești asemenea unui mozaic, profesore.

— Sunt asemenea unui mozaic numai în ceea ce privește părerile, opiniile mele – adică opinii în care amestec și bune și rele – sau, în general, ca om sunt un mozaic?

— Știu eu ce să cred? Acuma, după ce am avut prilejul să stăm mai mult de vorbă…

— E un fel de a spune că „am stat de vorbă”, îl întrerupse Rebegea. Nu vă supărați că îmi îngădui să fac această precizare. De fapt, n-ați stat de vorbă cu mine. Dumneavoastră ați întrebat și eu am răspuns. Trebuie să recunoașteți că atunci când pretindeți că am discutat nu eram în raporturi de perfectă egalitate. Dumneavoastră erați cel ce anchetați și eu cel ce trebuia să răspundă. În asemenea condiții, numai în sens eufemistic sau ironic se poate spune că am „stat de vorbă”.

— Dacă aceasta este părerea dumitale, atunci te rog să iei notă că în niciun caz n-am spus-o ironic. M-ai întrerupt însă și nu m-ai lăsat să-ți răspund la întrebare.

— Vă rog să mă iertați. Nu mă pot dezbăra însă de obiceiul de a veni cu precizările de rigoare exact la momentul oportun. Încă o dată, vă rog să mă iertați.

— Voiam să-ți spun că acum, după ce am avut prilejul să stăm mai mult de vorbă – în sens eufemistic spus și nu ironic –, m-am întrebat și mă întreb dacă nu cumva dumneata, ca ființă umană, ești un mozaic.

— Vă mulțumesc. Părerea aceasta a dumneavoastră mă onorează. Înseamnă că sunt un om… foarte om. Un om, tovarășe căpitan, nici nu poate să fie altceva decât un mozaic. În el sunt, de-a valma, de toate: și bune, și rele. Numai că dumneavoastră nu în acest sens mi-ați atribuit calitatea de-a fi un mozaic. Am impresia că dumneavoastră v-ați referit la cele „rele” din mozaicul pe care îl reprezint.

— Crezi?

— Sunt aproape sigur. Și mai sunt aproape sigur de ceva. Că pe dumneavoastră, miliția, continuă să vă intereseze „relele” din mozaicul care sunt *eu*.

— Cred că te înșeli, profesore, îi replică Ovezea, care în niciun caz nu voia să-i confirme că încă îl suspiciona.

— Serios?

Ironia era clară.

— Da, te înșeli. A fost o farsă, ce-i drept de prost gust, dar noi am trecut peste ea cu buretele.

— N-ați trecut de loc, tovarășe căpitan. Și e păcat. Zău că și miliția ar trebui să guste umorul. E drept că, în cazul acesta concret, ar însemna ca miliția să facă haz de necaz. Ceea ce, sunt nevoit să recunosc, este prea mult.

— Va să zică ne consideri pe noi, lucrătorii miliției, lipsiți de simțul umorului?

— Ca oameni *particulari* nu. Dar în exercițiul funcțiunii da. Vedeți, sunt foarte sincer cu dumneavoastră.

— Văd. Și nu mă formalizez.

— Vai de mine, dar ar fi nu știu cum din partea dumneavoastră. Acuma stăm de vorbă de la egal la egal și, de fapt, este pentru prima dată când *discutăm* cu adevărat. Și dacă doi oameni, când discută, au păreri identice, atunci de ce naiba ar mai discuta? De obicei pornesc o discuție ca să se pună de acord asupra unei probleme. Dar aproape în toate cazurile rămâne fiecare la punctul său de vedere. Important este să respecți opinia celuilalt, încălcarea acestui principiu naște intoleranța.

— Revino, profesore.

— Ce să fac! Sunt ca un râu rebel. Nu-mi place să merg numai pe albie. Îmi place să mă revărs, adică îmi plac digresiunile. Dar, până la urmă, reintru în matcă și curg într-acolo unde trebuie să ajung. E mai greu pentru cel ce mă urmărește. Adică mai obositor.

— Te rog să nu-ți faci griji din pricina mea. În ciuda parantezelor sau a digresiunilor, îți urmăresc firul gândurilor fără prea multe eforturi.

— Cu atât mai bine. De altfel, v-am spus, încă de când v-am cunoscut, că vă stimez pentru inteligența dumneavoastră. A fost atunci aproape o intuiție. Ulterior am putut-o verifica, cu prilejul *dialogului* dintre noi, când m-am găsit în situația ca dumneavoastră să puneți întrebări și eu să răspund. Sunt bucuros că dialogul dintre noi s-a terminat repede și în chip fericit, atât pentru mine cât și pentru dumneavoastră. Fiindcă nu-mi închipui că vă face o plăcere deosebită ca dialogul să se termine totdeauna în favoarea dumneavoastră. Nu-i desigur o satisfacție să trimiți oamenii la închisoare.

Asta nu înseamnă că nu s-ar putea întâmpla să mă găsesc într-o zi din nou în situația neplăcută de a dialoga cu dumneavoastră.

— Serios? Există motive?

— Îmi pare rău că trebuie să vă dezamăgesc, dar, după știința mea, nu cred că există.

— Atunci? De ce te-aș mai interoga, fiindcă aceasta înțelegi dumneata prin „dialog”.

— Nu există motive, dar s-ar putea să vă dau cândva asemenea motive.

— Ai de gând să comiți o crimă adevărată?

— Tovarășe căpitan, dumneavoastră, ca și colegul dumneavoastră, căpitanul Stolnicu, nu acordați atenția cuvenită nuanțelor.

— Serios? Și eu care credeam tocmai contrariul…

— Am să vă dovedesc îndată. V-am spus: „Nu există motive, dar s-ar putea să vă dau cândva asemenea motive”. Dumneavoastră, care nu dați importanță nuanțelor, imediat m-ați întrebat: „Ai de gând să comiți o crimă adevărată?” De fapt, eu am ținut să vă atrag doar atenția că nu exclud și eventualitatea de a fi din nou arestat. Atâta doar. Dumneavoastră însă ați interpretat cuvintele mele ca și când eu de pe acum aș nutri gânduri criminale. Vă conjur, tovarășe căpitan! Fiți atent la nuanțe. În discuția noastră de acum, dar, mai ales în viitor, dacă voi mai avea vreodată neșansa să dialoghez cu dumneavoastră. Și ca să nu existe niciun fel de dubiu, precizez încă o dată: deocamdată nu am de gând să ucid pe nimeni. Dar nu exclud, din capul locului, o asemenea eventualitate. Eventualitate, am spus? Ei bine, nici măcar posibilitate. Vă rog să rețineți nuanțele. Apoi, după câteva clipe: Dar apropo de crimă. Dacă într-o zi m-aș hotărî să ucid pe cineva, aflați că alegerea mea s-ar opri asupra dumneavoastră.

— Serios? Și, mă rog, de ce tocmai asupra mea? Ai motive temeinice să mă urăști? Sau te temi de mine?

— Nu vă urăsc și nici nu mi-e teamă de dumneavoastră. În definitiv, de ce mi-ar fi?

— Adevărat, nu ai niciun motiv.

— Nici măcar în cazul când m-aș simți cu ceva vinovat, tot nu v-aș ucide de frică.

— Ar fi o faptă necugetată. Dispariția mea nu ar avea ca urmare dispariția vinovăției dumitale. Până la urmă, un alt coleg de-al meu ar purta dialogul cu dumneata.

— N-ați înțeles ce am vrut să spun, de aceea mă văd nevoit să repet. Nici măcar în cazul când m-aș simți vinovat – v-am spus – tot nu v-aș ucide de frică. Nu v-aș ucide de frică și nici nu mi-ar fi teamă că miliția ar fi în stare să dovedească vinovăția mea.

— Ești chiar așa de sigur?

— Sunt, dacă pun în balanță argumentele pro și contra.

— M-ar interesa argumentele contra.

— Tovarășe căpitan, sunteți un om deosebit de inteligent. Am motive să cred că și perspicace. Pe urmă, mai aveți o calitate. Aceea de a nu vă pripi în a enunța o judecată de valoare. În consecință, nici să construiți ipoteze pe baza unor scheme prestabilite. Prin urmare, pentru cineva care se simte cu ceva vinovat, dumneavoastră sunteți un om primejdios. Să presupunem că într-o zi comit o crimă. Ei bine, pentru mine n-ați deveni un om primejdios. Cu atât mai puțin colegii dumneavoastră care, din punctul de vedere al inteligenței și perspicacității, rămân cu mult în urma dumneavoastră. Nu v-aș putea considera primejdios pentru simplul motiv că sunt mai inteligent decât dumneavoastră. Aș fi în stare să vă dejoc toate cursele pe care mi le-ați întinde și, în loc să mă aduceți dumneavoastră pe mine – presupun că în aceasta constă talentul unui ofițer de miliție – fără ca eu să prind de veste, către capcana în care în mod fatal ar trebui să mă prind singur, eu aș fi acela care v-aș conduce spre o pistă greșită, dându-vă iluzia tot timpul că aveți inițiativa.

— Și te crezi, profesore, în stare de asemenea performanță?

— Bineînțeles!

— Nu crezi că-ți supraapreciezi forțele? Uiți un lucru esențial: ai fi singur în această luptă pe când eu nu. Știi doar că: „unde-i unul nu-i putere”…

— Cunosc! Cunosc!… Forța colectivului. Dar, zău că nu m-aș speria. Știți să jucați șah?

— Destul de prost. Niciodată nu am avut răgazul suficient ca să-l învăț temeinic.

— La șah, în nouăzeci de cazuri dintr-o sută, câștigă acela care se pricepe să aleagă deschiderea cea mai potrivită în raport cu forțele adversarului. Ei bine, sunt convins că eu aș câștiga, fiindcă aș impune eu deschiderea.

— Mă rog!… Mă rog!… Nu țin neapărat să-ți risipesc iluzia. Totuși nu mi-ai spus de ce m-ai prefera în cazul când te-ai hotărî să comiți o crimă.

— Dintr-un motiv, obiectiv vorbind, minor, tovarășe căpitan. Chiar foarte minor: Mă enervează neîncrederea dumneavoastră… Mă sâcâiți cu această neîncredere… Și totodată mă jigniți. Acum vă este clar?

— Nu! De loc! Fiindcă nu știu la ce fel de neîncredere te referi. La aceea din timpul când am dialogat cu dumneata?

— Dialogul acela… aparține trecutului. Or, eu m-am referit la prezent. De aceea am folosit indicativul prezent, tovarășe căpitan. Asta înseamnă că din nou v-am prins că nu acordați atenția cuvenită nuanțelor. Rebegea oftă, apoi adăugă: Din păcate, și în prezent mă sâcâiți cu neîncrederea dumneavoastră. Și e o prostie!

— Tot nu înțeleg, profesore!

Rebegea făcu câțiva pași, pe urmă se întoarse cu fața spre Ovezea, barându-i trecerea. Îl privi cercetător cu ochii săi candizi, apoi întrebă pe jumătate serios, pe jumătate în glumă:

— În definitiv, tovarășe căpitan, de ce nu-mi dați pace?

— Eu? Sper că nu intenționezi să pui la cale o nouă farsă, profesore. Zău că nu te sfătuiesc.

— Nu-mi dau pace oamenii dumneavoastră.

— … Și, mă rog, ce-ți fac oamenii mei?

— Parcă nu știți!

— Habar n-am!

— De ce mă urmăresc?

— Asta-i bună! râse Ovezea. Chiar îți închipui că altceva mai cu folos nu au de făcut decât să te urmărească pe dumneata?

Întrebarea fu pusă cu tonul cel mai natural. Dar în sinea sa Ovezea era furios că cei însărcinați cu filarea lui Rebegea lucraseră atât de prost, încât acesta își putuse da seama că duce o coadă după el.

— Tovarășe căpitan, știți doar că eu am făcut frontul.

— Știu! Și ce legătură are asta cu frontul?

— Veți vedea că are. Nouă luni am fost permanent în linia întâi. Din septembrie 1944 și până în mai 1945. În tot acest timp moartea nu i-a cruțat deloc pe ai noștri. Din întreg batalionul am supraviețuit numai doisprezece oameni. Printre aceștia am fost și eu. Am avut noroc? Poate. Eu sunt însă convins că am supraviețuit doar fiindcă instinctul meu de conservare s-a păstrat intact. Trebuie să știți că pe front – cu foarte rare excepții, care în orice caz confirmă regula – mor ori aceia la care instinctul de conservare s-a atrofiat sau aproape atrofiat, ori aceia care nu izbutesc să suplinească, măcar

parțial, lipsa instinctului de conservare printr-o acumulare de experiențe de front, absolut necesare unui combatant dacă vrea să supraviețuiască. La fel s-a întâmplat și cu mine. Instinctul, funcționând fără greș, m-a ajutat să găsesc – în orice împrejurare – printr-o ascuțire la maximum – în primul rând a reflexelor – cele mai potrivite mijloace de adaptare, de apărare cu alte cuvinte împotriva morții. Ei bine, tovarășe căpitan, acest instinct sigur, de conservare m-a *avertizat* că sunt urmărit.

— Haida de, profesore! Sper că glumești. Cred că nu ai pretenția să iau în serios cele ce mi-ai spus în legătură cu acel fără de greș instinct de conservare al dumitale.

— Și de ce nu? Este purul adevăr, credeți-mă că nu am exagerat de loc.

— Inutil, profesore! Niciun copil nu te-ar crede. Va să zică, *știi* că ești urmărit de oamenii mei, nu fiindcă te-ai convins cu ochii dumitale, ci pur și simplu fiindcă instinctul îți dă de veste că ești urmărit. Zău, profesore, că nu ține nici ca glumă!

Rebegea făcu o mină de dispreț.

— Să mă fi convins cu ochii mei!… Cum? Verificând dacă instinctul meu de conservare mai funcționează fără greș? Nu, așa ceva n-am făcut și nici nu voi face. Oamenii dumneavoastră pot să fie liniștiți. Nu-i voi pune în situația neplăcută de a fi prinși în flagrant delict de filaj de către cel filat, adică de subsemnatul. Aflați, tovarășe căpitan, că între instinct și rațiune există o permanentă ireconciliabilitate. Rațiunea pretinde – și în mare măsură pe bună dreptate – că în acțiunea de adaptare ea se poate dispensa de ajutorul instinctului de conservare inspirându-l pe om să-și construiască aparate care să-l suplinească. Și în practică, în decursul mileniilor, chiar așa s-a întâmplat. Treptat, treptat rațiunea a preluat sarcinile instinctului de conservare. E drept că acesta din urmă n-a dispărut, ci numai s-a atrofiat. În ceea ce mă privește, nu știu datorită cărei cauze, eu am două instrumente perfecte de adaptare: instinctul de conservare și rațiunea. Or această calitate îmi dă un plus de putere față de ceilalți oameni și implicit și față de dumneavoastră, tovarășe căpitan.

— Dacă teoria dumitale ar fi valabilă, într-adevăr funcționarea fără greș a instinctului ți-ar conferi un plus de putere. Dar din păcate – pentru teoria dumitale bineînțeles –, lucrurile nu stau deloc așa și infailibilul dumitale instinct de conservare ți-a jucat o mare farsă.

— Vreți să spuneți că nu sunt urmărit?

Și Rebegea din nou se opri, barându-i drumul. Și scrutându-l cu ochii lui uimitor de candizi.

„Ehei, dacă ai fi chiar atât de sigur, nu m-ai privi astfel” îl apostrofă în gând căpitanul Ovezea.

Apoi tare, fără niciun fel de ezitare:

— Evident că nu ești urmărit, profesore!

— Tovarășe căpitan, reluă Rebegea discuția, acest surplus de putere de care eu sunt perfect conștient și pe care dumneavoastră mi-l contestați îmi îngăduie să mă și amuz. Da, da, să mă și amuz. Și chiar mă amuz. Mă amuz copios. În clipa când instinctul mi-a dat de veste că sunt urmărit, mi-am zis: „Ce-ar fi să mă distrez puțin?“ Și, într-adevăr, am început să mă distrez pe socoteala oamenilor dumneavoastră. Știți cum?

— Curios propriu-zis nu sunt. Discuția cu dumneata însă prezintă în general interes. Îmi oferă posibilitatea să te cunosc mai bine, profesore, îl măguli Ovezea intenționat ca să-i risipească bănuielile.

De altfel, una din tacticile folosite de căpitanul Ovezea era și aceea de a da infractorului iluzia că inițiativa îi aparține și că fără prea mult efort, el, anchetatorul, poate fi păcălit.

— După cum vedeți, mă străduiesc, tovarășe căpitan, ca acest prilej să se soldeze cu rezultate cât mai rodnice. Dar să revin și să vă spun cum mă distrez pe socoteala oamenilor dumneavoastră. De câteva zile nu fac altceva decât să-i port pe toate străzile orașului. Eu nu știu – nu m-a preocupat niciodată – în ce constă arta urmăririi. Adică, nu știu câți sunt pe urmele mele. Nu știu dacă merg pe jos, ca și mine, sau se deplasează cu mașinile. Nu știu și nici nu mă interesează. Mi-e suficient să știu că sunt urmărit și fiindcă știu lucrul acesta precis, mă amuz purtându-i după mine pe unde a înțărcat dracul copiii. Să nu credeți că aceasta implică vreun efort deosebit din partea mea. Îmi place teribil să mă plimb. Este un vechi obicei de-al meu. Recentele plimbări au însă un farmec aparte. În primul rând am plăcerea să descopăr străzi nespus de frumoase, despre existența cărora habar nu aveam. În al doilea rând, am prilejul să joc de unul singur un joc puțintel naiv, care însă mă amuză. Cu puțină imaginație izbutesc să mă conving că sunt un șef de stat sau un tânăr prinț în travesti care de departe și în mod cât se poate de discret este escortat de o armată întreagă de polițiști. Cu acest prilej am descoperit că există o plăcere pe care nu ți-o poate oferi decât puterea. Asta în ceea ce mă privește. Dar și oamenii dumneavoastră ar trebui să fie mulțumiți. Pun rămășag că nu bănuiți de ce.

— Dar, profesore, ți-am spus că oamenii mei au altceva mai bun de făcut decât să te urmărească.

— Bine!… Bine!… Să zicem totuși că ei se țin scai după mine. Știți de ce ar trebui să fie mulțumiți?

— Nu!

— Fiindcă le dau prilejul să-și cunoască orașul. Numai că nu știu dacă sunt în stare să aprecieze frumusețea unei străzi. Pe urmă, brusc, aținându-i încă o dată calea: Tovarășe căpitan, haidem să discutăm și serios: în definitiv, de ce anume mă bănuiți?

— Dar nu te bănuiește nimeni, omule!

— Atunci de ce ați pus oameni să mă urmărească?

— Încă o dată – și pentru ultima dată – îți repet că teribilul dumitale instinct îți joacă o mare festă.

— Vă pierdeți vremea, tovarășe căpitan, urmărindu-mă.

— Într-adevăr, ne-am pierde-o, dacă lucrurile s-ar prezenta așa cum presupui dumneata.

— Tovarășe căpitan, presupun că nu dați pe la biserică.

— Desigur că nu!

— Și întrucât sunteți mai tânăr decât mine, presupun că doar în clasele primare ați mai apucat să vi se predea religia.

— Exact!

— Asta înseamnă că în acest domeniu sunteți cu desăvârșire ignorant.

— Trebuie să recunosc că, într-adevăr, sunt tare ignorant.

— … Și n-ați avut niciodată curiozitatea să răsfoiți biblia?

— Nici curiozitatea și nici răgazul.

— Atunci poate ați auzit că scrie în biblie: De nepătruns sunt căile Domnului. Fiind vorba de Dumnezeu e normal ca nouă, muritorilor de rând, să ne fie de nepătruns căile lui. Miliția însă nu este Dumnezeu. Atunci de unde pretenția asta a ei că sunt de nepătruns căile ei?

— Are miliția o asemenea pretenție? Asta de unde ai mai scos-o, profesore?

— De formulat – folosesc termenul dumneavoastră – n-ați formulat-o. Dar o credeți. Personal, dumneavoastră o credeți. Aveți o părere, așa de bună despre metodele dumneavoastră de lucru, despre capacitatea oamenilor ce vă stau la dispoziție, incit vă închipuiți că nouă, muritorilor de rând, ne este imposibil să înțelegem „căile” dumneavoastră. Vă înșelați însă. Cel puțin mie personal nu mi se par de nepătruns „căile” dumneavoastră. Vă

închipuiți că nu sunt în stare să înțeleg ce urmăriți în fond? Mă subapreciați, tovarășe căpitan. Mă subapreciați crezându-mă atât de prost, încât să mă las convins de dumneavoastră că nu sunt urmărit, că, de fapt, – așa cum v-ați exprimat – instinctul îmi joacă o festă. V-am priceput jocul, tovarășe căpitan. Și, trebuie s-o aflați, destul de ușor. N-a fost deloc de „nepătruns”, așa cum vă închipuiți, supraapreciindu-vă. În schimb dumneavoastră nu-l știți pe al meu. Mai precis, habar nu veți avea atunci când voi începe să-l joc pe al meu. Și acum, tovarășe căpitan, mulțumindu-vă pentru amabilitatea pe care ați avut-o de a vă pierde timpul *discutând* cu mine, am onoarea să vă salut.

Și înclinându-se ceremonios, coti pe o alee la stânga.

Căpitanul Ovezea care nu se aștepta ca discuția lor să se sfârșească astfel, surprins, rămase locului să privească după el. Dar numai o clipă.

Căpitanul Ovezea părăsi parcul prin ieșirea din imediata apropiere a Arenelor Libertății. Începu să coboare dealul, pe jos, cu mâinile la spate frământat de gânduri contradictorii. Nu se simțea deloc în largul său. În primul rând, pentru că nu era mulțumit de sine. Se gândea la discuția cu Rebegea și cu cât se gândea mai mult cu atâta era mai puțin mulțumit de sine, și aceasta în ciuda faptului că nu avea ce-și reproșa. Greșise? Nu! Sau poate că totuși greșise? Poate că greșise când dispusese ca Rebegea să fie urmărit? În cazul când profesorul era vinovat, știindu-se filat, își va lua toate măsurile ca să nu se dea singur de gol.

„În ce sens să se dea de gol?” își răspunse.

Afurisită treabă!… Îl bănuia. Dar de ce anume faptă îl bănuia? Nu știa!… Deocamdată nu știa. Știa doar că bănuiala avea un fundament real. Mai ales acum, după ce „discutase” cu Rebegea, bănuiala prinsese rădăcini. Oare întâlnirea din Parcul Libertății fusese întâmplătoare? Nu cumva o voise Rebegea? Dar în acest caz, înseamnă că el, Ovezea, fusese la rândul său urmărit de Rebegea care îi ieșise în întâmpinare în parc, așa, ca din întâmplare. Dar chiar dacă se înșela, chiar dacă întâlnirea din parc a fost cu totul întâmplătoare, Rebegea tot ar fi venit să-l caute. Dar de ce? Ce voise să afle de la el? Să-i confirme că, într-adevăr, era pus sub supraveghere? În niciun caz. Nu de o asemenea confirmare avea Rebegea nevoie. Și nu avea nevoie fiindcă se convinsese singur. Pretinsa lui teorie în legătură cu instinctul de conservare – care, chipurile, la el funcționa ireproșabil – fusese curată pălăvrăgeală. Descoperise, probabil întâmplător, că este filat. De

altfel, chiar acest fapt constituia un motiv de bănuială. Un om care nu are motive, nici prin minte nu-i trece că ar putea fi urmărit. Numai cineva care se știe cu musca pe căciulă este atent la o asemenea treabă. Or, dacă Rebegea descoperise că este urmărit înseamnă că exista un motiv care îl făcuse să verifice dacă într-adevăr se ține cineva după el. În niciun caz nu s-ar fi putut gândi că miliția îl va pune sub supraveghere numai fiindcă făcuse o farsă, mai ales după ce ea se convinsese că nu fusese altceva decât o farsă.

„Deci, dacă Rebegea descoperise că este filat – concise el – însemna că exista un motiv real care îl face să se teamă de noi”.

Ce anume motiv, era încă prematur să facă pronosticuri. Și apoi, ce era adevărat și ce era minciună din tot ceea ce spusese Rebegea? De pildă, trebuia să creadă că profesorul doar ca să-și obosească urmăritorii colinda mahalalele Bucureștilor? Nu cumva lucrurile se întâmplaseră altfel? Adică, nu cumva Rebegea descoperise mult mai târziu că este urmărit și atunci ca să-și justifice lungile plimbări inventase pretextul că o face doar ca să-și bată joc de cei care îl filau? Dar în acest caz, ce rost aveau plimbările acelea interminabile? O manie? De obicei plimbăreții veritabili nu bat periferiile să-i latre toți câinii mahalalelor și să-i albească praful. Străzilor nepavate. Dar dacă nu era o manie și dacă n-o făcea dinadins ca să-și râdă de urmăritorii săi, atunci ce rost aveau plimbările acestea? Itinerarele erau ele întâmplătoare sau stabilite dinainte? Și în acest ultim caz: în ce scop?

Erau întrebări la care nu era în stare să găsească răspuns. Și nu numai acestea. De pildă, de ce Rebegea ținuse neapărat să-l informeze că se știa urmărit? În speranța că Ovezea va considera filarea în continuare ca inutilă? Posibil!… Dar mai puteau fi găsite și alte explicații tot atât de posibile. Pe urmă, de ce ținuse Rebegea, într-adevăr, să-l avertizeze că-l va omorî? Și în acest caz care era substratul acestui avertisment? Voise Rebegea să-l pună în gardă: ori nu te mai ții de mine ori te omor, sau o spusese numai așa, ca să-l deruteze? Și ce voise să înțeleagă când spusese: *„V-am priceput jocul, tovarășe căpitan. Și, trebuie s-o aflați, destul de ușor. N-a fost deloc de «nepătruns», așa cum vă închipuiți, supraapreciindu-vă. În schimb dumneavoastră nu-l știți pe al meu. Mai precis, habar nu veți avea atunci când voi începe să-l joc pe al meu”*. Rebegea îi pricepuse într-adevăr „jocul”? Și oare în ce consta „jocul” pe care acesta îl juca sau avea de gând să-l joace mai târziu? Și apoi de ce Rebegea pusese capăt discuției într-un mod atât de brusc? Aflase oare ceea ce urmărise și discuția nu-l mai interesa, sau fusese și aceasta una din multele lui ciudățenii?

Erau atâtea întrebări la care nu-și putea răspunde! De fapt, răspunsuri găsea. Numai că niciunul nu-l satisfăcea. Și nu-l satisfăceau fiindcă fiecare răspuns năștea la rândul său alte întrebări. O succesiune de întrebări și nicio concluzie.

Și tot frământând asemenea gânduri, ajunse la sediu. Locotenentul major Galașeanu îl aștepta, deși la ora aceea ar fi trebuit să se găsească în cu totul altă parte.

— Să trăiți, tovarășe căpitan!

— Bună!… Ce cauți aici Galașeanule? La ora asta?

— Vă așteptam, tovarășe căpitan.

— S-a întâmplat ceva?

— Propriu-zis nu s-a întâmplat nimic. Am aflat însă unele lucruri care sper să vă intereseze.

Și clipi mărunt din ochi, așa cum obișnuia el ori de câte ori dădea de o urmă.

— Stai jos și dă-i drumul.

— Tovarășe căpitan, Rebegea ăsta se pare că e un mare crai.

— Serios? Și ce te face să crezi că este un mare crai?

— Aducea femei noaptea acasă la el.

— Poftim, ce mare noutate îmi spui. Păi asta n-o știam noi?

— Știam… așa în general. Dar nu știam că noaptea, în ajunul zilei cu farsa ceea tâmpită și nesărată, a adus acasă o femeie.

— Și? întrebă Ovezea, încercând să ghicească semnificația pe care subordonatul său o dădea acestei descoperiri.

— Asta-i! A adus o femeie, tovarășe căpitan.

— Mai întâi de unde știi?

— Păi să vedeți… Ieri, la ora raportului, ați făcut observația că datele pe care le deținem de la cetățenii ce locuiesc pe strada Lămâiței sunt foarte sărace. Și ați mai spus că n-ar strica să mai dau o raită pe acolo. Or mie, tovarășe căpitan, tocmai de aceea nu mi-a plăcut chiar de la început strada Lămâiței. Nu-mi plac deloc străzile locuite de oameni care trăiesc numai pentru ei și cărora puțin le pasă ce se întâmplă la vecini. Am considerat observația dumneavoastră justă și am mai dat pe acolo o raită în speranța că voi găsi pe cineva care să știe despre profesor ceva mai mult decât aflasem noi.

— Și ai găsit?

— Am găsit, tovarășe căpitan. Am găsit-o pe „domnișoara Phryné”.

— Asta-i bună! Există, va să zică, o domnișoară cu numele acesta?

— Există!… Există!…

— Tu știi, Galașeanule, cine a fost Phryné?

— Habar n-am avut, tovarășe căpitan, până a nu o fi aflat chiar de la ea. Cică a fost o curtezană, care ar fi trăit prin secolul al patrulea înaintea erei noastre și care a servit ca model lui Praxiteles când a creat statuia Afroditei. Tot de la domnișoara Phryné am mai aflat că această curtezană, fiind acuzată la un moment dat de sacrilegiu, judecătorii care ar fi trebuit s-o condamne la moarte au achitat-o, vrăjiți de extraordinara ei frumusețe. Informațiile sunt exacte, tovarășe căpitan?

— Exacte! Și? Mai departe? Ce-ai aflat de la domnișoara Phryné?

— Ca să vă puteți da seama că putem pune bază pe spusele domnișoarei Phryné este necesar ca, în prealabil, să vă relatez câte ceva despre ea. Mai întâi, trebuie să vă spun că, spre deosebire de adevărata Phryné, domnișoara Phryné, dacă nu este chiar foc de urâtă, în niciun caz și nici pe departe nu se poate numi frumoasă. Și tata-su, și mamă-sa, și nașii ei au fost niște măgari și niște ticăloși că au putut da un astfel de nume unei făpturi cu care natura n-a fost deloc darnică. La asta s-a adăugat, încă de la vârsta de zece ani, o infirmitate ce i-a pecetluit definitiv destinul: s-a îmbolnăvit de tuberculoză osoasă și s-a ales cu o cocoașă. Vă închipuiți, tovarășe căpitan, ce fel de suflet poate să aibă o fată și urâtă, și cocoșată!…

— N-ar fi mai bine, Galașeanule, ca în loc să mi-o descrii, să mă duci la ea?

— Tocmai asta voiam să vă propun, tovarășe căpitan. Am și anunțat-o că revin cu un prieten care se pricepe în pictură.

— Sper că nu i-ai spus că sunt critic de artă.

— Nu!… Nu!… Cunoscător numai. Un fel de expert diletant. O preocupare, tovarășe căpitan, care nu vine deloc în contradicție cu funcția dumneavoastră: muzeograf la Muzeul de Artă al Republicii Socialiste România.

— Ce vorbești! Va să zică m-ai făcut muzeograf. Dar dumneata? Dumneata ce meserie ți-ai ales?

— I-am spus că lucrez la cadrele secției de învățământ și întrucât profesorul urmează să fie avansat, trebuie să-i completez dosarul. Dar dumneavoastră ce-ați făcut? L-ați găsit acasă pe Rebegea?

— Ne-am întâlnit „întâmplător” în Parcul Libertății.

— Asta-i bună! Și ați aflat ceva?

— Nu mare lucru în afară de faptul că m-a amenințat că mă va omorî. Am să-ți povestesc pe drum.

— Atunci să ne repezim până la domnișoara Phryné.

CAPITOLUL III
DESPRE O OARECARE DOMNIȘOARĂ PHRYNÉ ȘI DEOCAMDATĂ FOARTE PUȚIN DESPRE O „CREATURĂ” CU PĂRUL ROȘU CA ARAMA

„Și chiar în timp ce o priveam,
duhul rău al prefacerilor a răpit-o
cotropindu-i mințile, deprinderea și firea
și tulburându-i în chipul cel mai viclean
și mai groaznic felul de a fi al făpturii”
EDGAR ALLAN POE: Berenice.

Casa cu numărul 40 aparținuse, cu ani în urmă, unui consilier de la Înalta Curte de Conturi care, într-o zi, din motive rămase până în ziua de astăzi necunoscute, își zburase creierii, trăgându-și un glonte de revolver în tâmplă.

Când și-a zburat creierii, consilierul avea exact patruzeci și trei de ani. Toată averea sa – de milioane – a lăsat-o nepotului său – singura rudă în viață – pictor avangardist fără talent.

Nepotul, pe nume Bebe Toporan, când se văzu în posesia celor zece milioane – la atâta fusese evaluată averea răposatului său unchi – temându-se să le investească în acțiuni și-a plasat aproape întreaga sumă în pământ, cumpărând trei moșii: două în Caracal și una în Moldova tocmai lângă Bârlad.

După aceea se însură. Se însură cu nepoata unui episcop și, cu zestrea primită, mai cumpără o moșie, pe care o trecu pe numele soției. După cum se poate deduce, zestrea fusese mare, explicabil de altfel, dacă se are în vedere că nepoata episcopului era urâțică și pe deasupra nu avea nici plămânii prea sănătoși.

Bebe Toporan nu și-a iubit nevasta. De altfel, ar fi fost și greu s-o iubească. Profirița, nevastă-sa, nu numai că era urâtă, nu numai că era cu cinci ani mai în vârstă ca el, nu numai că avea plămânii debili, dar pe deasupra mai era și într-un asemenea hal de distracție, încât nu i-ar fi fost cu putință ca un lucru început să-l ducă până la capăt. Datorită tuturor acestor cauze, Bebe Toporan căuta să fie cât mai puțin acasă și mai ales în preajma

nevestei sale. Să nu credeți că, răzlețindu-se de cămin, se ducea să caute satisfacții în altă parte, în brațele altor femei. Bebe Toporan nu se prea omora cu firea după femei. El avea *arta* lui și dedicându-se ei cu pasiune, satisfacțiile pe care aceasta i le oferea suplineau aproape în întregime pe toate celelalte. Își construise la Snagov un atelier pentru care îl invidiau toți confrații și de dimineața până seara nu făcea altceva decât să poarte pensulele muiate în diferite combinații de culori pe deasupra unor pânze, pe care apoi le intitula: „Tristețe”, „Foame”, „Nostalgie”, „Tapaj”, „Urlet”, „Gând”, „Silogism”, „Ere”, „Guturai”, „Muzică” și așa mai departe. Toate tablourile – pete de culori – semănau între ele și numai autorul lor era în stare să explice de ce aveau denumiri diferite.

Rodul ciudatei căsnicii fu o fetiță pe care mama –nepoata episcopului – ținu cu orice preț ca, prin botez, să primească numele Phryné. Toate insistențele tatălui, ca și ale rudelor mamei, se izbiră de încăpățânarea înverșunată a Profiriței. Până la urmă, trebuiră să cedeze, încercând să se consoleze cu speranța că în lumea lor foarte puțini erau aceia care aveau cunoștință că în antichitate trăise o curtezană cu numele Phryné.

Tatăl – Bebe Toporan – scontând pe ignoranța invitaților – explicase, cu prilejul ceremoniei botezului efectuat de însuși episcopul, că fetița poartă numele „inspiratoarei nemuritorului Praxiteles”. Și cum dintre invitați nimeni nu știa cine a fost Praxiteles, e de la sine înțeles că nu aveau habar nici că „inspiratoarea” acestuia practicase meseria de curtezană.

Poate că unii dintre cititorii acestei cărți se vor întreba dacă nepoata episcopului avusese vreun motiv special atunci când luptase împotriva soțului și rudelor ca fata ei să primească numele celebrei curtezane. Acestora, autorul se grăbește să le răspundă: Da, avusese un motiv cu totul și cu totul ieșit din comun.

Profirița se trăgea dintr-o familie care, generație de generație, nu încetase să aibă printre membrii ei măcar câțiva reprezentanți ai clerului de mir sau monahal. Chiar tatăl ei, în tinerețe, fusese călugăr la mănăstirea Ciolanu. Pe urmă, în afară de unchiul său, episcopul, mai avea doi veri popi de țară și un frate diacon la catedrala episcopiei „Dunărea de Jos”.

Lepădând rasa de călugăr pentru a reveni în lumea asta plină de păcate, tatăl Profiriței păstrase în noua sa viață de mirean, impunându-le și familiei, multe din obiceiurile monahale: posturile – toate – rugăciunile obligatorii înainte și după fiecare masă, dusul la biserică, duminica și absolut în toate

sărbătorile, lecturile obligatorii din „Viețile sfinților”. La toate acestea se adăugau icoanele – câte un perete întreg în fiecare cameră –, candelele și mirosul permanent de tămâie, fiindcă fostul călugăr nu se putuse dezbăra de obiceiul de a tămâia în fiecare dimineață dinaintea icoanelor, după cum nu se putuse dezbăra nici de obiceiul de a cânta tropare și condace ori de câte ori era binedispus.

Atmosfera din casa lor era apăsătoare. În ciuda faptului că se pricepea să vorbească înduioșător de frumos despre principiul evanghelic al iertării, tatăl se purta în casă ca un stăpân absolut atât față de soția sa cât și față de fiica sa. Nu tolera nici cea mai neînsemnată abatere de la principiile sale – ruginite cum avea să le numească mai târziu Profiriția – și se arăta necruțător, nelăsând nepedepsită nici cea mai neînsemnată vină. De pildă, Profiriția trebuia să aibă grijă de candelele din casă – și erau vreo șase – ca să ardă zi și noapte. Dacă se întâmpla să se stingă vreuna, tatăl său o bătea crunt Duminica și în celelalte zile de sărbătoare trebuia să ia parte la slujbă întreaga familie, de la începutul utreniei și până la terminarea liturghiei. Și bineînțeles nimeni nu avea voie să pună ceva în gură înainte de slujba, ca să poată primi anafura după aceea.

Într-o asemenea atmosferă crescuse Profiriția. Obligată fiind de mică să se ducă la biserică nemâncată, să se închine tot timpul și să facă mătănii după exemplul tatălui, ajunse să urască pe Dumnezeu și toate bisericile lui; trebuind să întrețină candelele aprinse în fața icoanelor, în sinea sa deveni iconoclastă; silită fiind să nu mănânce de dulce în zilele de post, simțea o adevărată voluptate când i se ivea prilejul să se „spurce” pe ascuns; ținută din scurt – în privința aceasta exista un consens perfect între părinții ei – interzicându-i-se până și cea mai nevinovată idilă, Profiriția ajunse încă de la o vârstă relativ fragedă o depravată. Nu în faptă fiindcă îi lipsea curajul să-l înfrunte pe tatăl său, de a cărui severitate care mergea până la cruzime se temea, ci în gând, în închipuire. Profiriția își înfrâna dorințele fiindcă îi era teamă de „ce ar zice lumea”. Lipsindu-i curajul faptei o trăia în închipuire. În închipuire se desfrâna. În închipuire, noaptea, în cămăruța ei luminată de candela ce ardea în fața icoanelor ce acopereau un întreg perete, Profiriția trăia viața diverselor eroine din cărțile pe care fostul călugăr dacă ar fi știut că le citește ar fi stâlcit-o în bătaie. Pe canavaua închipuirii broda ea diferite scene dramatice de viol în care ea era posedată cu sila, pe rând, de avocatul, de medicul, de maiorul de roșiori, de profesorul de naturale, de administratorul unei gazete, de elevi de liceu din cursul superior sau de

pianistul cu monoclu – toți cu domiciliu pe strada Lămâiței – de băcanul din colț și de olteanul zarzavagiu ce trecea în fiecare dimineață frânt de mijloc sub greutatea coșurilor pline cu legume. O siluise până și prea-cuviosul Pafnutie, stareț la mănăstirea Ciolanu, care de fiecare dată când venea cu treburi pe la București nu uita niciodată să-și facă timp să îmbrățișeze pe prietenul său, fostul ieromonah Chezarie, tatăl ei. Și era acest preacuvios Pafnutie, un bărbat înalt cât un turn de biserică, smolit la chip, cu barbă de țap neagră ca antracitul și părul negru și creț ca blana de astrahan.

Profiriția a devenit femeie în noaptea nunții. În închipuire se dăduse la nenumărați bărbați. În închipuire cunoscuse și practicase toate perversiunile despre care aflase din anume cărți sau din colecția ei de fotografii pornografice – una din cele mai complete – pe care i-o procurase un anticar. Acesta a fost motivul pentru care realitatea a constituit pentru ea o mare decepție. Bebe Toporan cu senzualitatea lui potolită în niciun caz n-a putut fi partenerul ideal pentru o fecioară care, în închipuire, se desfrânase cu acea frenezie caracteristică ftizicelor.

După căsătorie – mai ales că soțul ei Bebe Toporan, refugiat la atelierul său de la Snagov n-o stânjenea de fel –, Profiriția a încercat să reediteze, de data asta real, amorurile trăite până atunci doar în închipuire. Realitatea însă a dezamăgit-o. Și atunci Profiriția a înțeles că, ani întregi, inhibându-se și refulându-se, devenise anormală și că niciun bărbat nu era în stare s-o facă să simtă plăcerile pe care și le putea procura singură în închipuire. A fost o descoperire amară din pricina căreia n-a suferit prea mult deoarece compensația imaginativă devenise viciu.

Mai târziu, când a știut că va avea un copil și-a dorit din tot sufletul să fie fată. A dorit să fie fată ca s-o răzbune pe ea. O fată care, moștenindu-i firea, pasionată și senzuală până la delir, să-și trăiască efectiv viața, să se bucure de ea, să soarbă până la fund cupa plăcerilor adevărate pe care, după părerea ei, numai împreunarea cu bărbatul o poate oferi. O fată frumoasă care să aibă curajul care ei i-a lipsit, acela de a înfrunta prejudecățile. O fată căreia să-i dea numele de Phryné, numele curtezanei din antichitate pe care judecătorii, deși o știau vinovată, au găsit-o prea frumoasă ca s-o condamne la moarte. O Phryné nu sub raportul frumuseții, ci o Phryné ca o preoteasă a plăcerilor, o Phryné care să se dăruie fără zgârcenie, dar care să pretindă, la fel, o dăruire necondiționată. În sfârșit, o Phryné care s-o răzbune.

…Și într-o zi s-a născut Phryné. Un boț de carne roșie în greutate de numai o mie opt sute de grame, care, în ciuda greutății ei subnormale și a

scepticismului medicilor, s-a agățat cu disperare de viață, supraviețuind. Fetița deloc frumoasă făcu să pălească, fără voia ei, visul mamei sale. Dar așa palid și schilodit, visul continua să dăinuiască: Nu-i nimic, avea să fie o Phryné nu tocmai frumoasă. Dar visul avea să se risipească în ziua când micuței Phryné începu să-i crească cocoașa. De supărare, Profiriței i s-a agravat boala și, doi ani mai târziu, s-a stins din viață.

Phryné abia împlinise atunci nouă ani. Dar mamă-sa îi transmisese nu numai bacilul, ci și firea ei. Din fericire, având numai nouă ani, nu și-a putut da seama ce mare nenorocire e să fie urâțică, să fie cocoșată, dar în schimb să aibă firea pasionată a mamei sale. Avea să înceapă s-o afle însă în anii imediat următori.

După moartea Profiriței, Bebe Toporan a închis atelierul de la Snagov și a revenit acasă. Abia acum s-au deșteptat în el sentimentele paterne, abia acum a descoperit că-și iubește copila, cel puțin în măsura în care îi era și milă de ea. Dar cu adevărat a început s-o iubească abia atunci când și-a dat seama că e foarte talentată la desen. A căutat un profesor care s-o îndrume, și l-a găsit în persoana unui bătrân și puțin cunoscut pictor care, dacă ar fi putut transpune măcar pe o singură pânză tot ceea ce știa despre pictură ca intuiție, viziune și meșteșug, sigur ar fi devenit un adevărat maestru. Profesorul se arătă încântat de talentul frust al fetei lui Bebe Toporan și acceptă să-i îndrume primii pași.

Bebe Toporan nu se mai însură. Dar nici nu se dedică educației fiicei sale. Era prea leneș și prea nepriceput pentru o asemenea treabă. În afară de faptul că încerca s-o deprindă să lucreze în fiecare zi, în rest o lăsa de capul ei. Mai precis o lăsa în seama lui miss Evelin, guvernanta ei englezoaică, o femeie de vreo patruzeci de ani, nu lipsită de un anumit farmec, care, pe nesimțite, cu multă șiretenie și perfidie, izbuti să devină stăpâna morganatică a casei. Miss Evelin care nu avea concepții prea rigide în materie de educație și care pe măsură ce preluând, cu tenacitate și diplomație, conducerea casei, nu-i mai convenea rolul de guvernantă, acordă fetei atâta libertate cât era necesară ca să nu-și facă din ea o dușmancă.

Phryné, care moștenise de la mamă-sa temperamentul ei focos, începu să fie precoce chinuită de dorințe care se voiau neapărat satisfăcute. Și cum libertate de mișcare avea berechet, repede ar fi dat frâu liber dorințelor ce se cereau imperios satisfăcute dacă nu ar fi fost urâțică și mai ales cocoșată. Având însă aceste defecte, repede și-a dat seama că în ciuda avansurilor pe

care le făcea băieților – frații colegelor ei de școală – nimeni n-o lua în serios. Și iată că pe alt plan, din cu totul alte motive și pe altă scenă, se repetă la ea destinul mamei sale. Râvnind dragostea brutală și carnală, o interesau numai acei băieți și mai târziu numai acei bărbați pe care îi simțea capabili – în cea mai mare măsură – să-i stingă incendiul din sânge. Numai că atracția pe care o simțea pentru anumiți bărbați nu se concretiza în faptă. Și nu din vina ei. Ci doar pentru că nu izbutea să intereseze pe nimeni ca femeie. Deziluzia ei deveni mereu mai cumplită, așa cum și suferința simțurilor ei nesatisfăcute devenea mereu mai dureroasă pe măsură ce anii treceau.

La vârsta de șaisprezece ani, Phryné încercă să-și curme zilele tăindu-și vinele în baie. Fu salvată de miss Evelin numai printr-o simplă întâmplare. Rezultatul fu că din ziua aceea Phryné avu un motiv în plus s-o urască pe guvernantă, iar Bebe Toporan s-o adore și mai mult.

Zadarnic a încercat Toporan să afle de la fiică-sa motivele pentru care încercase să se sinucidă. Phryné refuză cu încăpățânare să-și facă din tatăl ei duhovnic. Dar consecința cea mai dureroasă pentru el a fost alta. Imediat după însănătoșire Phryné refuză să mai ia lecții de pictură de la bătrânul ei profesor. Nici rugăminţile, nici amenințările, nimic n-a folosit. Până la urmă, Bebe Toporan trebui să se resemneze. Dar undeva, într-un colțișor al sufletului său, el păstra speranța că, într-o zi, mai târziu, fata lui, dacă într-adevăr avea chemare, va reveni la paleta și pensulele ei.

În așteptarea acestui eveniment, bănuind vag motivul tentativei de sinucidere, se gândi s-o mărite cât mai repede posibil. Spre uluiala sa însă, Phryné refuză. Refuză categoric, amenințându-l că, în cazul când el nu va renunța la nesăbuitul lui proiect, se va omorî, de data asta având grijă să-și ia toate măsurile necesare ca să nu mai dea greș.

Bebe Toporan era prea leneș și prea se iubea pe sine ca să nu se resemneze și de data aceasta. De altfel, alte griji începură să-l apese și acestea îi dădeau mult mai mare bătaie de cap. Războiul intrase în cel de-al treilea an și modul în care evolua era cu totul neliniștitor pentru el și pentru cei din lumea lui.

Temerile lui se dovediră perfect justificate. Evenimentele evoluară în totală contradicție cu interesele lor. Și în ziua când prin reforma agrară pierdu toate cele patru moșii, Bebe Toporan de inimă rea căzu la pat și muri. Phryné moșteni ce mai rămase din avere. Casa, bijuteriile și banii lichizi care din cauza inflației însemnau mai nimic. Mai târziu pierdu și casa care

fu naționalizată. Phryné se mută într-o căsuță care fusese a Evelinei, până a nu se prăpădi și ea, tot pe strada Lămâiței.

Începură vremuri grele pentru Phryné. Vându mobila, bijuteriile. Câtva timp o mai ajută bunicul său în măsura posibilității. De altfel, trăind singură, și într-o izolare de schimnică, nevoile ei materiale erau modeste. Nu ieșea din casă câte o săptămână și de multe ori se întâmpla să treacă o zi întreagă fără să-și aducă aminte că trebuie să mănânce. Dar a venit și ziua când a trebuit să-și pună în mod foarte serios problema existenței. A început să dea lecții de limba engleză. Numai că în anii aceia elevii nu prea se îmbulzeau. Totuși rezistă cu prețul unor privațiuni, de care altcineva, cu o viață mai puțin deviată, nu ar fi fost în stare. Mai târziu, condițiile ei materiale se îmbunătățiră simțitor. Găsi ceva mai multe lecții. Tatăl uneia dintre elevele sale, având nevoie de traducerea unor articole de specialitate pentru o lucrare personală, apelă la ea. Fiind mulțumit de calitatea traducerilor, o recomandă serviciului de documentare al instituției unde lucra. De acolo începu să primească, din când în când, articole de tradus. Încurajată de acest prim succes, încercă și în altă parte și iarăși mai căpătă ceva de lucru. Dar situația ei materială se îmbunătăți simțitor abia în ziua când obținu de la o editură să traducă un roman de Dickens. Munci la traducere cu pasiune. Traducerea fiind considerată reușită, deveni colaboratoarea permanentă a editurii și astfel scăpă de grija zilei de mâine.

*

Căpitanul Ovezea însoțit de locotenentul major Galașeanu străbăteau curtea, care cândva fusese un minuscul parc englezesc, dar care acum nu mai avea pic de gazon.

Casa – nu chiar la stradă – era atât de părăginită, încât cu greu te puteai convinge că ar mai putea fi locuită. Un perete era, de altfel, sprijinit de două grinzi, iar fațada avea tencuiala așa de fantezist căzută, încât înclinai să crezi că o mușcaseră schijele vreunui proiectil în timpul bombardamentului. Casa fusese declarată insalubră și propusă spre demolare, dar încă nu-i venise rândul. În afară de domnișoara Phryné nu mai locuia nimeni, ultimul chiriaș, de fapt o chiriașă, mutându-se cu vreo doi ani în urmă. Ferestrele dinspre stradă aveau storuri, dar erau rupte și decolorate, iar sticla ferestrelor, murdară de praf.

— Ce mai paragină! se miră căpitanul Ovezea.

— Să vedeți înăuntru. Totul e bătrân și putred.

Ajunseră la ușa de intrare. În clipa când Galașeanu întinse mâna ca să apese pe butonul soneriei, ușa se deschise și în pragul ei apăru domnișoara Phryné.

Locotenentul major aruncă o privire semnificativă căpitanului, care voia să spună: „asta înseamnă că era la observator” pe urmă, înclinându-se și zâmbind cu zâmbetul său cel mai plin de farmec, spuse:

— Sărut mâna, domnișoară!

— A, tovarășul de la cadre! Bună ziua! Bună ziua!… Dar poftiți în casă!

Trecură amândoi pragul. Galașeanu făcu reverențios prezentările.

— Dumnealui este prietenul meu Achile Popescu, expertul despre care v-am vorbit, domnișoară Phryné. Iar dumneaei este domnișoara Phryné Toporan.

— Încântată de cunoștință, domnule Popescu.

Și-i întinse mâna. O mână „cu multă personalitate” cum o caracteriză pe loc Ovezea, dar cam murdară de vopsele.

Îi întinse mâna ducând-o până aproape de buzele lui așa că, pentru a nu o jigni, căpitanul fu nevoit s-o sărute.

Domnișoara Phryné îi invită să se așeze, lucru pe care ei îl făcură abia după ce o văzură pe ea instalată într-un scaun-legănătoare. Se așeză și imediat începu să se legene, privind când pe unul când pe celălalt. Scaunul era vechi și de fiecare dată când se apleca scârțâia. Un scârțâit ciudat, de parcă ar fi scâncit o ființă omenească. Și o clipă, Ovezea avu impresia că nu scaunul-legănătoare scâncește ci domnișoara Phryné.

Anii trecuseră peste domnișoara Phryné fără să lase pe chipul ei prea multe urme. De altfel, nu avea decât patruzeci de ani și la vârstă asta nu se poate spune că era bătrână. Doar părul începuse să capete culoarea gri.

Privind-o, la rândul său Ovezea se întrebă:

„În definitiv, în ce constă frumusețea?”

Și întrebarea pe care și-o mai pusese și în alte rânduri, raportată la domnișoara Phryné, era legitimă. În detaliu, chipul domnișoarei Phryné nu era urât. Nu era urâtă fruntea un pic boltită, nu era urât nasul grecesc, nu era urâtă gura mică, în armonie cu restul figurii și nici buzele parcă puțin cam pline. Și cu toate acestea, în ansamblu, chipul domnișoarei Phryné nu era deloc frumos. De ce acest chip, ale cărui detalii, luate fiecare în parte, rezistau oricărui ochi critic, nu era în ansamblu frumos, în schimb un altul, cu trăsături vizibil imperfecte – frunte îngustă, ochi prea mari, bovini sau un

nas cârn – în ansamblu era frumos? La o asemenea întrebare nu găsi nici acum un răspuns.

Foarte frumoși erau ochii domnișoarei Phryné. Erau albaștri, de un albastru pur, asemănător aceluia atât de mult întâlnit la porțelanurile de Meissen, ochi neastâmpărați, strălucitori.

Locotenentul major, pentru a nu trece direct la subiectul discuției care îi interesa pe ei, dar în același timp ca să atragă atenția căpitanului asupra ciudățeniei interiorului acelei locuințe, după ce se așeză în fotoliul ce i-l indicase domnișoara Phryné, spuse privind împrejur cu prefăcută admirație:

— Achile, tu, în calitate de expert, ce părere ai? Un interior tare plăcut, nu-i așa? Deși despre noi, cei de la cadre, se spune că suntem niște oameni foarte prozaici și foarte puțin sensibili la frumos, îți mărturisesc sincer că mi-ar plăcea să fie interiorul ăsta al meu. Mă refer, în primul rând, la picturi. Eu nu mă pricep, dar știu că poporul spune: Ce-i frumos îi place și lui Dumnezeu.

Și după această laudă, făcută fără niciun fel de zgârcenie, ca să-i facă plăcere domnișoarei Phryné, privi admirativ tablourile de pe pereți.

Căpitanul nu răspunse imediat. Dând ascultare îndemnului presupusului „tovarăș de la cadre”, privi în jurul său. Plăcut nu era de loc. Nu putea fi plăcut un interior încărcat până la refuz cu mobilă ce-i drept de calitate, dar veche și uzată, cu tapițeria decolorată și roasă, cu praf în strat gros pe măsuțe și pe diferite obiecte; cu draperii grele, de asemenea decolorate, la toate cele trei ferestre, și mai ales cu multele tablouri agățate nu numai pe pereți, ci expuse pe scaune, pe măsuțe, pe bordura căminului care nu avea decât un rol ornamental.

— Toate tablourile acestea sunt făcute de dumneavoastră, domnișoară? se prefăcu a se mira Ovezea.

— Vi se par multe?

— Desigur!

— Și cu toate acestea ele constituie numai o parte din ce am lucrat. Multe le-am distrus. Pe altele le-am… ostracizat într-o debara. Aici se află numai acelea care îmi plac mie cel mai mult. Apoi după o pauză: Dar, după cum vă puteți da singuri seama, niciuna dintre ele n-ar putea figura într-o expoziție. Tablourile mele n-au nici în clin nici în mânecă cu realismul socialist. Spre marele meu regret sunt o pictoriță demodată și… și imorală după cum prea bine puteți observa privind aceste tablouri.

Se ridică și începu să dea ocol pereților parcă spre a se convinge în ce măsură avusese dreptate caracterizându-și atât de sever propria-i operă. Și abia acum, când o vedea mergând cu mâinile la spate, oprindu-se când ici, când colo, ca să examineze tablourile cu o curiozitate naivă și flămândă de parcă acum le vedea întâi, căpitanul Ovezea își dădu seama cât de mult contribuia cocoașa, mare cât o raniță, la urâțirea domnișoarei Phryné.

Cele mai multe tablouri reprezentau nuduri de bărbați. Bărbați aparținând unei rase de giganți. Dar nu uriețenia bărbaților constituia caracteristica tablourilor domnișoarei Phryné, ci lipsa oricărei spiritualități la oamenii pe care ele le reprezentau. Cu toatele niște exemplare superbe de masculi. Viața deborda din mușchii lor, din mădularele lor, din privirea lor. Dar o viață animalică, atât și nimic mai mult. Niște bestii superbe cărora însă le lipsea orice fel de spiritualitate. Din acest punct de vedere, erau niște Neanderthalezi neobișnuit de frumoși.

— Pentru o expoziție personală poate că nu ar fi prea indicate. Dar, fără să fiu un expert, așa cum a afirmat prietenul meu, ci un om de gust cu o oarecare cultură de specialitate, vă declar, domnișoară Phryné – și n-am intenția de a vă măguli – că tablourile dumneavoastră, originale ca tematică și execuție, dovedesc, cu prisosință, un remarcabil talent. E o mare încântare pentru mine că am prilejul să le privesc.

— Aș fi preferat să nu am deloc talent, dar, în schimb…

Și nu mai continuă.

— În schimb ce? întrebă Galașeanu.

— Nimic!… Nimic!… Mi-a trecut prin minte un gând prostesc.

Căpitanul Ovezea observând că domnișoara Phryné se posomorăște, și temându-se ca nu cumva Galașeanu, fără voia lui, să fi comis o gafă, încercă să schimbe discuția.

— … Și apoi, chiar dacă fac abstracție de tablouri, interiorul acesta vădește că sunteți o artistă. E-atât de frumos aici, la dumneavoastră. Nu-mi închipuiam că în Bucureștiul nostru, care se modernizează atât de rapid, mai există interioare atât de inedit frumoase în anacronismul lor. Vă rog să mă credeți, de când v-am pășit pragul am impresia că mă aflu într-o casă dintr-un alt oraș – nu știu de ce neapărat ardelenesc – să zicem Sighișoara.

— Cred că e o impresie falsă. Decorul de aici e mai mult oriental decât… ardelenesc. Probabil locuiți într-un bloc nou?

— Da, într-un bloc nou.

— Și v-ați cumpărat și mobilă nouă?

— Bineînțeles!

— Atunci nu e de mirare că vă place aici la mine. Cred că sunteți de acord că nu tot ceea ce este modern este și frumos. Într-o casă mobilată după cerințele moderne, există prea mult spațiu gol. Pe urmă, mobila e atât de simplă! Numai linii și muchii. N-ai pe ce să-ți odihnești ochii. Pe când aici, la mine, totul e odihnitor, primitor, cald.

— Și strada, continuă ditirambic Ovezea. Vă invidiez că stați pe asemenea stradă liniștită. Eu locuiesc pe Bulevardul 1 Mai. E acolo un zgomot infernal. Tramvaiul, autobuzul, camioane, turisme. Fără exagerare, nu există, în timpul zilei, măcar o singură secundă de liniște deplină, înainte de a se stinge un zgomot, începe altul. Și așa mereu, până târziu după miedul nopții. Liniște, mai precis momente de liniște, nu există decât de la miezul nopții până pe la patru dimineața.

— Deh! Pe strada asta a noastră e liniște ca într-un cimitir. Ba nu! În cimitir tot mai e ceva gălăgie, atunci când are loc o înmormântare. Plânsete, prohodul preotului, isonul dascălului. Și cum într-un oraș mare ca al nostru într-o zi mor destui oameni, înseamnă că nici în cimitir nu mai este liniște. În schimb, pe strada asta a noastră nu trec nici mașini, decât foarte rar, nici căruțe și, mare mirare, nu sunt nici copii mici. Singurul zgomot sesizabil este acela al tomberonului măturătoarei noastre. Și oftând, adăugă: O stradă unde nu se petrece nimic, absolut nimic.

Domnișoara Phryné începu să râdă cu poftă, Dumnezeu știe din ce motiv.

— V-ar plăcea să locuiți pe o stradă mai agitată? întrebă Ovezea.

— Pe o stradă unde să nu fie atâta liniște exasperantă, unde să se întâmple ceva.

— Și ce-ați vrea să se întâmple, domnișoară Phryné?

— Orice, numai să se întâmple ceva. O crimă, o spargere, un incendiu, un accident de circulație, un bărbat să-și bată nevasta și apoi s-a zvârle în stradă, doi bărbați să se ia la bătaie, două femei să se certe pentru un bărbat și așa mai departe. Mă rog, câte nu s-ar putea întâmpla.

— Să știți că pe zi ce trece sunt din ce în ce mai puține străzile unde se întâmplă asemenea lucruri.

— Serios? În cazul acesta este de presupus că nu peste mult timp cei de la miliție vor trebui să-și caute altă ocupație. Nu sunteți de părere?

— În ziua când se va ajunge ca toți cetățenii să fie pătrunși în așa măsură de regulile bunei conviețuiri în societate încât să nu mai fie nevoie de miliție, eu cred că milițienii vor fi aceia care se vor bucura în primul rând.

— Aveți o părere prea bună despre milițieni.

— Dumneavoastră nu?

— Nu în așa măsură, încât să cred că dumnealor s-ar bucura dacă într-o zi n-ar mai fi nevoie de ei.

— Poate că am exagerat puțin, căută s-o dreagă Ovezea ca să nu-i trezească bănuieli.

Galașeanu, din același motiv, interveni în discuție.

— Apropo de crime, domnișoară Phryné… Știți că eu lucrez la cadre. Datorită funcției mele, sunt ceva mai informat decât cetățeanul obișnuit. Pot să vă spun că nu prea mai întâmplă acum multe crime, și în niciun caz pe stradă.

— Vai de mine, tovarășe, dar nu m-am gândit la o crimă făptuită neapărat pe stradă. M-am referit la o crimă petrecută într-una din casele astea frumoase și cuminți. Cum însă strada Lămâiței este o stradă locuită numai de oameni cumsecade nu se întâmplă nimic, absolut nimic. Dacă aș fi bărbat, mi-aș scoate autorizație pentru o armă de vânătoare și m-aș amuza să împușc ciorile. La drept vorbind, nu vânătoarea în sine m-ar amuza, ci zgomotul împușcăturilor. Aș mai tulbura un pic blestemata asta de liniște, de pe blestemata asta de stradă unde nu se întâmplă nimic din cauza cumsecădeniei noastre, a tuturora.

— Parcă puteți ști, domnișoară Phryné, ce se întâmplă înapoia zidurilor! insinuă Ovezea. Desigur, nu crime. Dar câte alte drame nu se pot întâmplă fără ca vecinii să aibă habar.

— Dacă s-ar întâmplă, fiți sigur că aș afla.

— Credeți? Mă îndoiesc, în ciuda zicalei care spune că „zidurile au urechi”.

Domnișoara Phryné se întoarse și privi întrebător pe Galașeanu.

— Nu i-ați spus?

— Nu! minți acesta. Am socotit că este un secret pe care, întrucât nu-mi aparține, nu e cazul să-l popularizez.

— Dar nu-i niciun secret. În orice caz vă mulțumesc, tovarășe Paul. (Paul Stratulat era numele lui de împrumut față de domnișoara Phryné.) Nefiind un secret, nu văd de ce nu i-aș arăta și dumnealui „observatorul” meu.

— Desigur! Cred că-l va interesa, îi ținu Galașeanu isonul.

Deschise o ușă, care ducea într-un fel de oficiu. Un oficiu care avea o fereastră mică, parcă de chilie. În fața ferestrei se afla o măsuță, iar pe

măsuță o lunetă dintr-acelea folosite în trecut, pe mare, de către căpitanii de corăbii. Luneta se sprijinea pe un fel de trepied. Ceva asemănător picioruşelor unei puşti-mitraliere. În fața măsuței, un fotoliu comod cu spetează înaltă. Pe măsuță, în dreapta, o ceşcuță plină pe jumătate cu cafea. Mai era acolo şi o carte deschisă pe la jumătate, întoarsă cu fața în jos. Căpitanul Ovezea citi titlul: *Nicolas Ségur:* LE RIDEAU ROUGE, roman.

— Acesta-i observatorul meu!

Va să zică de acest „observator” îi vorbise Galaşeanu. Totul era foarte clar. Domnişoara Phryné, instalată comod, în fotoliu, îşi pierdea o parte din timpul liber spionând cu luneta ce se întâmpla în casele de peste drum. Cafeaua nebăută din ceşcuță şi cartea deschisă erau dovezi că, până a nu fi deranjată de ei, ea îşi petrecuse timpul în acest oficiu.

— Îmi dați voie, domnişoară Phryné?

— Cu plăcere! Poftim, aşezați-vă.

Căpitanul luă loc în fotoliu şi duse la ochi luneta. Era o lunetă foarte puternică. Vedea prin ea, distinct, interioarele caselor de peste drum.

— Ei? întrebă domnişoara Phryné.

Ovezea nu-i răspunse imediat. În obiectiv, tocmai prinsese casa liliput a profesorului Rebegea. Venise foarte aproape casa şi putea vedea perfect interiorul dormitorului. Patul, noptiera, veioza. Vedea până şi termometrul de pe noptieră, semn că în noaptea ce trecuse Rebegea îşi luase temperatura.

— Se vede splendid, domnişoară Phryné.

— Se vede destul de bine, replică ea, parcă spre a-i tempera entuziasmul.

— Mi se pare, domnişoară Phryné, că până a nu pica noi, dumneavoastră… aveați treabă cu luneta.

— De unde ştiți?

— N-ați mai avut vreme să vă beți cafeaua.

— Exact! Mă distram privind prin lunetă. Mai exact spus, spionam cu luneta. *A spiona!* Un verb pasionant, îmi place teribil de mult.

— Numai… verbul?

— Mai mult acțiunea pe care el o semnifică. Să pătrunzi pe ascuns în viața oamenilor, să le afli secretele, să ştii că poți să-i distrugi cu ceea ce ai aflat sau să ți-i faci unelte docile. E pasionant, teribil de pasionant. Dacă natura ar fi fost mai mărinimoasă cu mine, tare mult mi-ar fi plăcut să fiu o spioană adevărată. Dar fiindcă n-a fost, mă consolez jucându-mă de-a spionajul. Din păcate, nu am un câmp de observație pe măsura apetitului

meu pentru acest joc. V-am spus doar că strada Lămâiței nu este locuita decât de oameni cumsecade.

— Totuși, oarecare satisfacții jocul acesta trebuie că vă oferă. Altfel, nu văd de ce v-ați mai pierde vremea spionând.

— Aș putea să vă răspund: îmi pierd vremea, în speranța că doar-doar se va întâmplă ceva neobișnuit, senzațional și eu să fiu prima care s-o aflu. Dar ar însemna să fiu nesinceră cu dumneavoastră. De aceea, vă mărturisesc deschis: Da! O oarecare satisfacție am. Desigur, ceea ce aflu nu sunt fapte neobișnuite. Totuși… Izbutesc să știu câte ceva – despre unul sau altul, despre una sau alta din vecinii sau vecinele mele. Asta mă ajută să-i cunosc, de multe ori chiar mai bine decât se cunosc ei înșiși sau cei apropiați lor. De pildă, un soț despre soția lui, și invers. Un fiu despre mama sa, și invers. Până a nu-mi construi acest „observator”, nu mi-am dat seama că ipocrizia joacă un rol covârșitor în relațiile dintre oameni.

— Covârșitor? Cred că exagerați, domnișoară Phryné.

— De loc!… Probabil că aveți altă părere fiindcă faceți deosebire între ipocrizie și bunele maniere.

— Și după dumneavoastră nu există o asemenea deosebire?

— Niciuna, tovarășe Popescu. Tocmai de aceea îndrăznesc să afirm că ipocrizia este o condiție de bază fără de care buna conviețuire în societate ar fi extrem de dificilă dacă nu imposibilă.

— Mă rog! E părerea dumneavoastră și noi n-am venit ca să susținem o discuție în contradictoriu despre ipocrizie.

— Desigur!… Desigur! Totuși, fiindcă veni vorba de ipocrizie, aș putea dovedi cele afirmate luând ca exemplu pe Milică.

— Cine-i Milică?

— Emilian!… Emilian Rebegea! Profesorul despre care prietenul dumneavoastră mi-a cerut o referință.

— Vai de mine! se căină Galașeanu. Ați comis o indiscreție.

— Dumnealui nu era la curent?

— Am venit la dumneavoastră în interes de serviciu…

— Îmi pare rău. Nu știam că e secret.

— Nu-i un secret propriu-zis. De altfel, am toată încrederea în discreția lui Achile. Știi, locuiește peste drum un oarecare profesor Rebegea. Urmează să fie avansat și va trebui să-i completez dosarul. Din păcate, referințele pe care mi le-a dat ieri domnișoara Phryné nu sunt prea bune.

— Domnișoara Phryné îl cunoaște pe acest profesor? întrebă Ovezea cu prefăcută naivitate.

— Dacă îl cunosc? se oferi să răspundă ea în locul lui Galașeanu. Există oare o mai mare posibilitate de cunoaștere decât luneta asta?

— Desigur!… Îl cunoașteți și personal.

— Personal, nu!

Și se uită la Ovezea bănuitoare ca și când voia să se convingă dacă o crede sau nu.

„Nu cumva minte?” se întrebă el, și presupunerea aceasta nu i se păru deloc imposibilă.

— Ascultă, Paule. Acum, dacă tot am aflat ceva despre profesorul Rebegea, aș fi curios să știu ce părere are domnișoara Phryné despre el. Nu de alta, dar ca să-mi dau seama în ce măsură o lunetă poate fi un instrument de cunoaștere.

— Ce părere am, așa, în general?

— În general, în special – nu știu! Voiam să spun, o părere cât mai completă.

— Despre un om ca el e greu să-ți faci o părere completă.

— De ce?

— Fiindcă e un zăpăcit, un om distrat. Fiindcă e poate chiar nebun.

Tocmai un asemenea răspuns n-ar fi dorit căpitanul Ovezea să primească.

— Aveți motive să credeți că e nebun?

— N-am afirmat, categoric, că e nebun. Am spus: poate e chiar nebun.

— Mă rog! Chiar dacă țin seama de rezerva pe care ați făcut-o, totuși întrebarea pe care v-am pus-o nu mi se pare nelalocul ei. Ce motive aveți să credeți că nu ar fi în deplinătatea facultăților sale mintale?

— Tovarășe Popescu, sunt femeie. Și o femeie, după părerea mea, poate să-și dea seama dacă un bărbat este sau nu zdravăn la cap după felul cum acesta se poartă cu altă femeie!

— Vreți să spuneți că ați avut posibilitatea să observați de la „observatorul” acesta felul cum se poartă cu femeile?

— Bineînțeles că da.

Și începu să râdă cu râsul ei vesel și molipsitor.

— Nu obișnuiește să lase storul?

— Storul e stricat, tovarășe Popescu, și Milică e prea leneș ca să-l repare.

— Și perdelele?

— Nu le trage niciodată. Să nu vă mire El își închipuie că de la distanța asta nu se vede ce face în casa la el. Și are dreptate. Numai că el habar nu are de lunetă. De altfel ca și ceilalți vecini și vecine.

— Da!… Da!… Și eu care eram gata să-l acuz de lipsă de pudoare.

— În orice caz pudic nu-i, vă asigur.

— Ați spus mai adineaori că, după felul cum se poartă cu femeile, v-ați dat seama că nu e întru totul normal. Cu *amantele* sau cu *amanta* sa?

— Cu amantele sale, tovarășe Popescu.

— … Și cum se poartă cu ele?

— Nu vă pot spune.

— Din ce motive, domnișoară Phryné?

— Nu vă pot spune!

— Mă iertați că insist. Dar m-ați făcut teribil de curios. Nu puteți să-mi spuneți din pudoare?

— Suntem oameni moderni, tovarășe Popescu, cel puțin în așa măsură ca să nu ne speriem de cuvinte. Și apoi, nu uitați că am patruzeci de ani.

— Atunci din ce motive refuzați să ne spuneți? Poate din discreție?

— În niciun caz, tovarășe Popescu.

— Atunci?

— Din oroare. Am oroare de tot ceea ce este vulgar, de trivialitate.

Căpitanul Ovezea privi cu coada ochiului unul din tablourile care, nemaiavând loc pe pereți, fusese așezat pe un scaun. Tabloul acela mai ales, în ciuda clar-obscurului generalizat ce izbutea să ascundă unele detalii ce frizau trivialitatea, contrazicea afirmația domnișoarei Phryné.

— Bine, dar nu vă pretindem amănunte, domnișoară Phryné. Cred că ați putea, printr-un cuvânt sau printr-o propoziție, să ne satisfaceți curiozitatea. Cred că n-am greșit vorbind și în numele tău, Paule, nu-i așa?

— Desigur!… Desigur! se grăbi să-l susțină Galașeanu. Vedeți, v-a pus și el aceeași întrebare. Dar dacă eu n-am izbutit să vă conving, poate că, acum, când suntem doi care vă rugăm, vom izbuti să vă înduplecăm.

— Gata!… M-ați înduplecat. Ei bine aflați că Milică brutalizează femeile Nu-i așa însă că răspunsul meu vă dezamăgește? Cine știe ce grozăvie așteptați să auziți de la mine. Haide, mărturisiți-o.

— Ce, parcă a brutaliza femeile e puțin lucru? Desigur, dacă ne-ați da amănunte am fi mai edificați. Dar ar fi o necuviință din partea noastră să pretindem așa ceva de la dumneavoastră, după ce ne-ați spus că aveți oroare de tot ceea ce este vulgar și trivial. Așa că, cel puțin în ceea ce mă privește,

făcând apel la imaginație, voi încerca să ghicesc despre ce este vorba. Prea greu nu-mi va fi de vreme ce ne-ați spus că motivul pentru care îl socotiți puțin nebun este tocmai comportamentul sau față de femei.

Domnișoara Phryné se înroși și replică parcă mânioasă, parcă neliniștită.

— Un nebun este un iresponsabil, nu-i așa?

— Un nebun, bineînțeles. Dar de ce întrebați? Îl considerați pe profesor iresponsabil?

— Da de unde!… Dimpotrivă! Chiar dacă este într-o oarecare măsură scrântit, eu îl consider un „scrântit conștient”.

— Și eu care credeam că vreți să-l justificați!…

— Eu? Nici nu-mi trece prin minte. Îi condamn purtarea cu toată indignarea. Oameni ca el îmi trezesc repulsie și, pur și simplu, îi disprețuiesc.

— Ei, Paule, ce spui de toate acestea? Nu-ți va fi deloc ușor să întocmești referatul.

— Deloc!… De aceea am tot amânat întocmirea lui. Drept să vă spun, domnișoară Phryné, nu mă așteptam să aflu asemenea lucruri despre profesorul Rebegea.

— Știu eu? Poate că nu e mai rău decât alți colegi de-ai lui. Numai că aceia nu au ghinionul să locuiască pe Strada Lămâiței, și peste drum de casa unei domnișoare bătrâne care, fiindcă nu are altceva mai bun de făcut, se distrează spionând cu luneta vecinii. Așa că, tovarășe Paul, eu aș fi de părere ca în referatul pe care-l veți întocmi să faceți cu totul abstracție de cele ce ați aflat de la mine. Mai ales că privește viața lui strict particulară. De altfel, mă întreb cum o veți putea aduce din condei. Veți scrie „Emilian Rebegea, în intimitate, brutalizează femeile?” Dar dacă veți scrie așa, acela pentru care întocmiți referatul, în cazul când nu e un idiot, are să vă întrebe imediat: „De unde știi dumneata, tovarășe Paul, lucrul acesta?” Ați putea răspunde: „De la Phryné Toporan, vecina lui care l-a văzut, spionându-l cu o lunetă”. „A scris pe hârtie? Să văd și eu referința”, ar putea să replice. Și cum nu i-o veți putea prezenta, deoarece eu refuz să dau o asemenea referință, n-are să vă creadă. Sau, chiar dacă ar fi dispus să creadă că a fost o „confidență” verbală, nu-i va acorda totuși credit. O va considera doar o asertiune calomnioasă din partea aceluia de la care dețineți informația, generată de cine știe ce motive personale. Dar asta numai în cazul când nu este un idiot. Dacă este, atunci scrieți în referat. Vă va crede. Sau mai bine nu scrieți nici în acest caz. Proștii sunt foarte periculoși și dacă acela pentru

care întocmiți referatul nu este descuiat la cap, ar putea să-l dea și afară din învățământ pe bietul Milică.

— Exagerați, domnișoară Phryné. Pentru o asemenea vină nu este nimeni dat afară din învățământ, vorbi acum Galașeanu.

— Nici eu nu sunt de părere să treci în referat, Paul, cu toate că trebuie să recunoașteți, domnișoară Phryné, că oameni cu o viață dublă ca a lui sunt periculoși.

— Periculoși? Da' de unde! Milică e un mare ipocrit. Dacă șefii lui s-au gândit să-l ridice în muncă, înseamnă că o merită din punct de vedere profesional. Ce importanță are faptul că în viața particulară brutalizează femeile? Dacă ar fi după mine, criteriul de apreciere a cadrelor și de promovare a lor, în afară de cel profesional, ar fi gradul de ipocrizie.

— Aveți niște idei, domnișoară Phryné! o mustră prefăcut scandalizat Galașeanu.

— Numai în legătură cu ipocrizia, tovarășe Paul. În toate celelalte probleme ori n-am deloc idei, ori dacă da, ele sunt de o banalitate dezolantă. Știți, îmi pare rău că nu mi-am ținut gura. Dar și el prea își face de cap.

— Domnișoară Phryné, aș vrea să vă pun o întrebare, îi ceru Ovezea.

— Dacă îmi stă în putință, vă voi răspunde cu dragă inimă, tovarășe Popescu.

— Amănunte, nu vreți să ne dați. Dar ați putea totuși să-mi spuneți dacă le brutalizează rău.

De fapt era o manevră pe care o încerca Ovezea în speranța că domnișoara Phryné va vorbi.

— Pot să vă spun doar că nu se poartă blând cu ele, se eschivă ea cu prudență.

— Atunci cum vă explicați că niciuna din femeile cu care a avut de-a face nu s-a plâns împotriva lui?

— Ce naiv sunteți, tovarășe Achile! Credeți că există multe femei în stare să se umilească până într-atâta, încât să înainteze o plângere la Miliție împotriva bărbatului cu care s-au culcat? Nu vreau să vă jignesc, dar, credeți-mă, nu cunoașteți defel femeile.

— Nu am o asemenea pretenție, domnișoară Phryné. Sunt prea lucid ca să mă tenteze o asemenea nesăbuință. Totuși, un lucru nu-mi pot explica. Sunt de acord cu dumneavoastră că nu-l reclamă din mândrie. Dar, dacă profesorul acesta se poartă cu ele așa cum spuneți că se poartă, de ce se mai întorc la el?

Domnișoara Phryné vru să răspundă imediat, dar se răzgândi. Se uită la Ovezea, cântărindu-l din ochi, parcă spre a se convinge dacă va fi în stare să-i înțeleagă răspunsul, și abia apoi vorbi.

— Nu revin, tovarășe Achile. Nu știu de unde ați scos-o că ele revin la el.

— Ați spus sau poate numai ne-ați dat să înțelegem – nu mai știu precis – că profesorul Rebegea primește foarte des vizite. Oare trebuie să tragem concluzia că de fiecare dată îl vizitează o altă femeie?

— Da, asta trebuie să înțelegeți, tovarășe Achile, însă cu un mic corectiv: nu ele vin singure, ci le aduce el acasă.

— Iertați-mă, nu înțeleg. Are aceasta vreo importanță?

— Desigur! E o dovadă că de fiecare dată aduce altă femeie. Dacă ar avea o amantă ar veni și singură.

— … Și se întâmplă deseori să aducă femei? întrebă de data asta Galașeanu.

— Destul de des. Dar, vă repet, aventuri trecătoare, de o noapte. Dimineața le dă papucii. Apoi, după o pauză: Cu o singură excepție…

Căpitanul Ovezea avu impresia că domnișoara Phryné regretă că o luase gura pe dinainte.

De aceea n-o slăbi:

— Adică, ce fel de excepție?

— Pe aia – ultima! – n-a mai adus-o noaptea, ci ziua cam pe la ora prânzului. Pe urmă, nu i-a dat drumul dimineața, așa cum procedează cu celelalte.

Domnișoara Phryné se instală din nou în balansoarul ei și începu să se legene.

— Dar când i-a dat drumul? întrebă Ovezea văzând că ea nu mai are de gând să continue.

— Nu știu!… Doar nu vă veți închipui că am stat tot timpul să pândesc… În orice caz, dimineața nu i-a dat drumul. Și dacă n-ar fi atât de absurd, aș crede că, din anumite motive, creatura aceea se ascunde și acum la el.

— Și de ce considerați că este absurd să credeți așa ceva?

— Fiindcă este absurd.

— Domnișoară Phryné, nu vă supărați, dar nu sunt în stare să vă înțeleg. Mie, de pildă, nu mi se pare deloc absurd ca cineva, o femeie, să se ascundă, din anumite motive, în casa profesorului.

— Vă spun eu că o asemenea presupunere este absurdă.

— Atunci înseamnă că aveți motive speciale să credeți lucrul acesta.

— Poate că am.

— Nu se poate să le cunosc și eu?

— Mai întâi, nu e vorba decât de un singur motiv. În al doilea rând, nu doresc deloc să vi-l aduc și dumneavoastră la cunoștință.

— Atunci să încerc să-l ghicesc?

— Încercați.

— Sunt însă aproape convins că nu voi izbuti.

— Aș fi foarte bucuroasă dacă n-ați izbuti, tovarășe Popescu. Vă mărturisesc, am sentimentul că nu m-am purtat corect cu vecinul meu Milică. Totdeauna mi-a repugnat bârfa și iată că am căzut și eu în păcatul ăsta. Cel puțin dacă ar fi fost o bârfă fără urmări. Regret profund că nu mi-am ținut gura.

Cu toate că o vedea hotărâtă să nu mai spună nimic, Ovezea nu se dădu bătut. Știa din experiența de până acum cât de greu le este femeilor să păstreze numai pentru ele ceea ce presupun că ar putea interesa și pe alții. (Judecând după ele.)

— Urmări? Ce urmări ar putea să aibă? întrebă el ca și când n-ar fi înțeles la ce anume urmări se referea ea.

— Asta-i bună! Dar referatul? Uitați-vă la tovarășul Paul. E numai ochi și urechi. Doar, doar o mai afla ceva ca referatul să fie cât mai complet. Când mă gândesc, tovarășe, că din cauza mea, bietul Milică nu va mai fi avansat, am mustrări de conștiință.

— Să nu aveți, domnișoară Phryné. Argumentele pe care mi le-ați adus mai adineaori m-au convins că nu este cazul să trec în referat nimic din ceea ce am aflat de la dumneavoastră despre profesorul Rebegea. Aș putea să trec în ochii șefului meu, care este un om cum se spune demodat, drept neserios.

— Eu știu dacă trebuie să vă cred…

— Aveți cuvântul meu de onoare, domnișoară Phryné, îi spuse Galașeanu ducând mâna la inimă, ca și când acolo ar fi fost sediul cuvântului său de onoare.

— Și acum, domnișoară Phryné, când aveți cuvântul de onoare al prietenului meu Paul, vreți să ne explicați ce ați vrut să înțelegeți atunci când ne-ați spus: „… Și dacă n-ar fi atât de absurd, aș crede că, din anumite motive, creatura aceea se ascunde și acum la el”.

— Nu, asta nu vă spun. E așa… un gând al meu… foarte personal.

— Atunci spuneți-ne, cel puțin, dacă ultima prietenă a profesorului este frumoasă.

— Mai exact, ultima *achiziție*…

— Fie!… Dacă ultima *achiziție* a profesorului este frumoasă.

— Asta pot să vă spun fiindcă nu mă angajează cu nimic. Da, este frumoasă și tânără. Optsprezece, poate nouăsprezece ani. Interesant frumoasă.

— Cum vine asta, interesant frumoasă, domnișoară Phryné? întrebă Galașeanu.

— Adică, o frumusețe interesantă. Femeile sunt în multe feluri frumoase. De pildă, există frumuseți clasice. Sau apoi femei frumoase, dar de o frumusețe banală, comună sau chiar vulgară. Dar există și o altă categorie de femei. Femei a căror frumusețe constă în contrastul dintre ceva foarte frumos, perfect, și ceva de-a dreptul inestetic. *Creatura*, ultima achiziție a lui Milică, este un astfel de gen de frumusețe: O frunte neobișnuit de înaltă pentru o femeie; ochi albaștri foarte serafici; niște sprâncene groase, de țărancă sprâncenată; nas ce adulmecă în sus, obraznic și destul de modest, în mijlocul unei fețe deloc mignone; un corp suplu, perfect modelat, în schimb niște sâni excesiv de mări… Și așa mai departe. Cu alte cuvinte o frumusețe interesantă.

— Blondă? întrebă Ovezea care dorea cât mai multe detalii în legătură cu „creatura”.

— Nu, roșcată. Un roșu de culoarea aramei. Când eram copil, exista la noi în casă o tavă uriașă, și rotundă de aramă, în care bucătăreasa făcea baclava de anul nou. Nu știu de unde acest obicei, dar la noi acasă de anul nou nu se făcea plăcintă, ci baclava. Mama se lăuda că nimeni nu știa să facă baclavale ca bucătăreasa noastră. Și pesemne că nu era numai laudă fiindcă de anul nou veneau toate rudele să mănânce din baclavalele făcute de Marigula. Așa se numea bucătăreasa noastră, care era grecoaică din Istanbul.

— Va să zică, ultima „achiziție” a profesorului are părul de culoarea aramei.

— Exact, de culoarea tăvii Marigulei noastre.

Ovezea se ridică. Pentru moment, se mulțumea și cu ceea ce aflase.

— Cred, Paule, că am cam abuzat de ospitalitatea domnișoarei.

— Am abuzat!… Desigur că am abuzat. Sper că n-are să mă dea pe ușă afară dacă, din curiozitate, am să-i mai pun o singură întrebare.

— Cine pune întrebarea: tovarășul Paul de la cadre sau tovarășul Achile?

— Tovarășul Paul.

— În cazul acesta poți să întrebi.

— Nu ne-ați spus dacă profesorul Rebegea a brutalizat-o și pe… roșcată?

— Nu știu!… Din motive obiective n-am putut vedea ce s-a întâmplat după ce a adus-o acasă.

— Probabil că pe ea n-a mai brutalizat-o, își dădu cu părerea Ovezea simulând naivitate.

— Foarte posibil! acceptă domnișoara Phryné.

Dar nici Ovezea și nici Galașeanu nu ar fi putut spune dacă era convinsă.

— Deduc aceasta, explică Ovezea, din faptul că fata asta a rămas la el mai mult decât celelalte. Așa cel puțin am înțeles din relatarea dumneavoastră. Or, dacă ar fi brutalizat-o și pe ea, sigur că ar fi căutat să scape cât mai repede de el.

— Dar oare de ce o fi cruțat-o tocmai pe ea? întrebă Galașeanu, cu aceeași prefăcută naivitate, uitându-se întrebător la domnișoara Phryné ca și când numai de la ea aștepta răspuns.

Dar domnișoara Phryné se mulțumi să ridice numai din umeri.

— Știu și eu! Poate că s-o fi îndrăgostit de ea, își dădu cu părerea căpitanul Ovezea. Dumneavoastră ce credeți, domnișoară Phryné?

— Foarte posibil! Și dacă este adevărat, altă dată dacă veți mai veni la mine după referințe, sunt convinsă că ele nu vor putea fi decât excelente. Dragostea înnobilează sufletele, tovarășe. De altminteri eu cred că și înainte de a se îndrăgosti Milică avea un suflet nobil. Apoi cu alt ton: Ei, dar mi se pare că am vorbit prea mult despre el. Ar fi de mirare să nu sughițe pe acolo pe unde s-o fi aflând acum… Nu-mi închipuiam că o să am atâta… atâta succes cu modesta relatare a aventurilor sentimentale ale vecinului meu. Asta îmi dă curaj să vă povestesc cu alt prilej și despre ceilalți vecini ai mei. De pildă despre Ovidel…

— Cine-i Ovidel? întrebă Galașeanu.

— Ovidiu Crângașu, medicul, un alt vecin. Îl bate nevasta. Cu făcălețul îl bate. Zău că nu mint. Aș putea să vă povestesc niște scene pline de haz. Sau despre Tin…

— Asta cine mai e? se interesă-tot Galașeanu.

— Valentin Ilinoiu, referent la Sfatul Popular. Pe Tin nu-l bate nevastă-sa. Dar îl pune să-i spele vasele. Săracu’ de el, își țese singur ciorapii, singur își coase nasturii când i se rupe vreunul. Vreți să vă povestesc despre el?

— Domnișoară Phryné, nu vreau să abuzăm de timpul dumneavoastră, se eschivă Ovezea.

— Trebuie să recunoașteți totuși, că v-au interesat cele ce v-am povestit.

— Mult, domnișoară Phryné.

— Asta înseamnă că am fost bine inspirată, nu-i așa?

— Nu înțeleg! În ce sens?

— Că v-am dezvăluit secretul meu. Că v-am arătat observatorul. Tovarășului Paul i l-am arătat rândul trecut. A fost încântat și mi-a spus că-mi va asculta sfatul și-și va procura o lunetă. Vă dau și dumneavoastră același sfat. E o încântare să intri nevăzut în viață oamenilor. Îmi promiteți, tovarășe Popescu, să vă cumpărați o lunetă?

— Vă făgăduiesc, domnișoară Phryné, și vă cer permisiunea să mai revin și altă dată. Mă interesează mult tablourile dumneavoastră.

— Puteți veni oricând vă face plăcere. Se întâmplă atât de rar să-mi treacă cineva pragul!…

— V-aș mai cere îngăduința ca, înainte de a pleca, să mai privesc încă o dată tablourile.

— Bineînțeles, tovarășe Popescu… Bineînțeles.

Și domnișoara Phryné se îmbujoră de plăcere.

În vestibul, strângând mâna domnișoarei Phryné, ca să nu rămână mai prejos, Galașeanu îi spuse.

— Domnișoară Phryné, să știți că am să mai vin și eu. Cu toate că mă pricep în pictură tot atâta cât un elefant, ale dumneavoastră mi-au plăcut mult.

— Poftiți oricând aveți plăcere, tovarășe Paul.

Când ajunseră în stradă, grăbiră pasul ca să iasă mai repede din raza de observație a domnișoarei Phryné. Dar chiar și după un sfert de oră de mers, unul lângă altul, tot nu-și vorbeau. Abia când pășiră în catedrala de umbră și răcoare a Parcului Libertății, Ovezea rupse tăcerea.

— N-am pierdut timpul chiar de pomană. Nu-i așa, Galașeanule?

— Așa cred și eu, tovarășe căpitan. Mi-a plăcut ultima dumneavoastră… inspirație!

— Care Galașeanule?

— Că Rebegea n-a maltratat-o pe roșcată, chipurile fiindcă s-ar fi îndrăgostit de ea.

— Am vrut să am certitudinea că domnișoara Phryné știe mai multe despre Rebegea decât ne-a spus.

— Atitudinea ei e foarte curioasă, tovarășe căpitan.

— Adică?

— Am vrut să spun că e contradictorie. N-ați avut și dumneavoastră impresia că vorbindu-ne de Rebegea ne oferea în legătură cu el ba una caldă, ba una rece?

— La început mai ales. La un moment dat însă, ne-a oferit numai „calde”.

— Ciudată femeie, tovarășe căpitan! Și chestia aia cu luneta e grozavă. Auzi, ce să-i treacă prin minte!…

— Mai curând nenorocită decât ciudată. Cred că-i un ghem de complexe. Nu ești de părere?

— … Și urâtă, și cu o coșcogeamite cocoașă!… Cine n-ar avea complexe? În altă ordine de idei însă, tovarășe căpitan, domnișoara asta Phryné este o comoară. Ne-a furnizat o informație prețioasă.

— Ne-a furnizat ea mai multe, Galașeanule. La care anume te referi?

— Ne-a spus doar că în ajunul zilei când s-a dus să se denunțe, a adus la el acasă o femeie.

— O femeie pe care domnișoara Phryné n-a văzut-o plecând.

— Exact, tovarășe căpitan. Asta mi se pare informația cea mai prețioasă.

— Asta. Și a mai fost una nu mai puțin importantă.

— (?)

— Ce-a vrut să înțeleagă cu asta: „… Și dacă n-ar fi atât de absurd, aș crede că, din anumite motive, creatura aceea se ascunde și acum la el?”

— Dumneavoastră știți? Eu habar n-am!

— Nu știu. Deocamdată. Cu toate acestea e o informație extrem de prețioasă.

— Și acum ce facem?

— Va trebui să dăm de urma roșcatei, fără să apelăm la Rebegea.

CAPITOLUL IV
TOT DESPRE „CREATURA” ROȘCATĂ ȘI DESPRE O ALTĂ DANSATOARE PE NUME CUCA

„A intra în micul lui café din fundătura
Le Fèvre însemna, în acel răstimp
al povestirii noastre, a intra în
sanctuarul unui om de geniu”.
EDGAR ALLAN POE: Bon-Bon.

Cafeul *Crizantema* era aproape plin. Nicio masă neocupată. Doar ici-colo câte un loc liber. La măsuța lui Ovezea erau însă libere trei. În marea lor majoritate consumatorii erau tineri și tinere, perechi sau în grupuri. De dansat nu se dansa – localul nu avea ring. În schimb tonomatul, săracu’, nu era lăsat deloc să se odihnească. Cum contenea o clipă, îndată se ridica unul și se ducea să pună melodia preferată. Se consuma cafea, coniac, vermut, whisky și cocteiluri. Fum să-l tai cu cuțitul. Din cauza fumului, lumina punea pe fețele tinere pete de culori stridente. Semănau cu niște actori machiați văzuți din imediată apropiere. În rochiile lor subțiri, decoltate, fetele nu prea aveau motiv să se plângă de căldură. În schimb băieții, toți în haină, cu cămașă albă, cravată sau papion la gât, transpirau abundent. Faptul că în local era infernal de cald și că ei transpirau copios nu-i împiedica să fie extraordinar de bine dispuși. Mulți dintre ei erau foarte ridicoli. Alții numai ridicoli. La optsprezece-nouăsprezece ani ridicolul este o caracteristică a vârstei. Și fiindcă a avea optsprezece ani este un lucru extraordinar, toată lumea declară – și pe drept cuvânt – că asta nu-i împiedică pe tineri să fie superbi.

Căpitanul Ovezea privea în jurul său amuzat. Erau ridicoli băieții. Erau ridicoli fiindcă își dădeau importanță. Dar erau ridicoli mai ales fiindcă se străduiau din răsputeri să fie spirituali. Dar cum nu fiecăruia îi este dat să fie spiritual, numai puțini izbuteau să se comporte ca atare. De pildă, tinerii de la o măsuță din imediata lui apropiere. Erau acolo trei băieți și o fată. Dintre toți trei numai unul avea spirit. Monopolizase discuția și se pricepea să scoată efecte comice aproape din fiecare cuvânt, spre marele haz al fetei. Ceilalți îl invidiau. Și fiindcă îl invidiau se străduiau să nu rămână nici ei

mai prejos. Dar nu izbuteau. Poantele lor abia dacă smulgeau fetei un biet zâmbet. Ridicolul consta pe de o parte în îndârjirea lor de a nu se da bătuți, iar pe de alta, în faptul că, în pofida eforturilor pe care le făceau de a nu se trăda, invidia lor era evidentă.

Ovezea asculta conversația lor numai cu o ureche. Nu-l interesa. Doar nu venise acolo ca să se distreze. Și apoi îl enerva tonomatul pe care tinerii nu-l lăsau deloc să se odihnească. Dacă dintre instrumente ar fi lipsit trompeta, ar fi ascultat cu plăcere discurile. Ovezea însă avea oroare de acest instrument. Și avea oroare fiindcă de sunetul trompetei asocia fără voia lui niște reprezentări din copilărie.

Târgul Moșilor! În fiecare an tatăl său îl ducea acolo. Îl ducea mai mult pentru propria sa plăcere. Fiindcă pe el, copilul care fusese atunci, târgul îl uluia, îl amețea. Îi plăcea să se dea în „căișori”, să cască gura la virajele temerare ale motocicliștilor pe „zidul morții”, să râdă până la lacrimi de clovnii de la circ. Dar abstracție făcând de aceste plăceri, scurte de altfel, sufletește rămânea disponibil. Și asta numai fiindcă târgul, în totul, nu-i plăcea. Nu-i plăcea furnicarul de oameni, de toate vârstele, veseli, gălăgioși, transpirați, prăfuiți, care își făceau loc împingându-te cu coatele, călcându-te pe picioare, mulți duhnind a băutură și a mujdei de usturoi. Oameni în toată firea cu chivăre aurite, cu brațele încărcate de o mie de nimicuri câștigate la „roata norocului”, când bineînțeles nu purtau țânci pe jumătate adormiți sau urlând ca din gură de șarpe. Nu-i plăcea mixtura de mirosuri de grătar, de bere trezită, de vin, de ulei încins, de turtă dulce, de antimoniu, de parfumuri ieftine și de transpirație. Dar cel mai mult nu-i plăceau zgomotele, feluritele zgomote: urletele copiilor, ale celor ce făceau reclamă făgăduind furnicarului de gură-cască „nemaivăzute” distracții contra unei sume derizorii, împușcăturile de la tarabele cu tir, hârșâitul „roților cu noroc”, motoarele motocicletelor ambalate, tobele, trompetele, țambalele, viorile, pianele mecanice de la nenumăratele „comedii” de la restaurantele și tarabele unde se frigeau munți de mititei și vagoane întregi de fleici, antricoate, vrăbioare și pârjoale. Din simfonia barbară a infinitelor zgomote se impuneau autoritar, continuu și obsedant sunetele trompetelor, ale nenumăratelor trompete, țipând răgușite, deznădăjduite parcă. Urletele trompetelor care mai târziu când s-a făcut mai mare i s-a părut că sintetizează cel mai bine atmosfera „Moșilor”, mixtură de bucurii primare și vulgaritate.

În timp ce băieții și fetele aplaudau tonomatul după fiecare disc ce le plăcuse, căpitanul Ovezea blestema toate trompetele din lume. Era prost dispus, dar nu numai din cauza trompetiștilor. De două zile și el, și Galașeanu luau la rând cafeurile și microbarurile în speranța că poate, poate or descoperi o fată căreia să i se potrivească semnalmentele date de domnișoara Phryné: „O *frunte neobișnuit de înaltă pentru o femeie, ochi albaștri foarte serafici, niște sprâncene groase, de țărancă sprâncenată, nas ce adulmecă în sus, obraznic și destul de… modest, în mijlocul unei fețe deloc mignone, un corp suplu, perfect modelat, în schimb niște sâni excesiv de mari*”.

Dar ca un făcut, „ultima achiziție” a lui Rebegea nu era de găsit. Investigațiile de până acum fuseseră făcute cu multă discreție ca să nu se alarmeze nici Rebegea și nici „roșcata”, în cazul când și aceasta avea ceva de ascuns.

În clipa aceea, intră în local o fată neînsoțită. În felul ei era și ea o „frumusețe interesantă”, dar în niciun caz aceea pe care o căutau de două zile.

„Asta-i o teribilistă!” își spuse Ovezea urmărind-o cu privirea. Deși era înaltă, n-o deranja să arate și mai înaltă. De aceea purta un toc de aproape zece centimetri. Rochia i se mula perfect pe corpul ei frumos și căpitanul se surprinse spunându-și că nu i-ar fi displăcut deloc să-i mângâie coapsele.

Fata căuta o masă liberă sau măcar un loc. Nu mai erau decât cele de la masa lui. Descoperindu-le, fata se apropie fără niciun fel de ezitare:

— Aveți un loc liber?

Înainte de a-i răspunde, Ovezea își consultă ceasul-brățară.

— Așteptam pe cineva, dar cred că nu mai vine. Poftim, luați loc…

Și oftă prefăcut.

— Presupun că așteptați o prietenă. Chiar dacă aveți norocul să pice de acum încolo, tot a mai rămas un loc liber.

Se așeză și imediat scoase din poșetă un portțigaret. Își aprinse o țigară și începu să pufăie ca un băiețoi. Ospătarul, la un semn al ei, se grăbi să vină.

— Cu ce vă servesc, duduie Cuca?

— Un cocteil, Grig. Știi tu însă cum.

— Lăsați pe mine, duduie Cuca.

— Mă abandonez priceperii dumitale, Grig.

Ospătarul plecă înclinându-se și zâmbind, amuzat de gluma fetei cu un nume prea puțin obișnuit.

— Nimeni nu se pricepe ca el să prepare un cocteil, ținu ea să-l informeze pe Ovezea. Dar numai când vrea, afurisitu'!

Pe urmă, ca și când ar fi uitat brusc de existența lui, îi întoarse spatele ca să examineze lumea din local. Se salută cu o fată de la o măsuță de lângă bar, răspunse salutului unor tineri de la o altă masă și se întunecă la față lăsând un colț al gurii în jos, în semn de dispreț, când un alt tânăr o salută familiar, fluturându-și degetele.

Ovezea încercă să intre în vorbă cu ea.

— Dacă l-aș ruga eu pe Grig sunt sigur că n-are să-mi prepare un cocteil ca lumea. Văd că aveți trecere la el. Vreți să puneți dumneavoastră o vorbă bună pentru mine?

Cuca se întoarse spre el, privindu-l atent. Mai precis, cântărindu-l din priviri.

— Vreți, într-adevăr, un cocteil?

— Desigur!

— Atunci s-a făcut.

Când Grig aduse cocteilul, Cuca împinse paharul în fața lui Ovezea.

— Grig, încă unul, tot atât de bun. Pe acesta pe care mi l-ai adus l-am oferit domnului. Dumnealui este convins că umbli cu favoritisme.

Ospătarul se uită la Ovezea atent, cântărindu-l din ochi parcă spre a se convinge dacă merită cocteilul „extra" pe care îl pregătise special pentru Cuca și pe care ea i-l cedase.

Ovezea, care cunoștea bine psihologia ospătarilor ca unul ce avusese deseori de-a face cu ei, nu se formaliză.

— Și eu în locul dumitale, prietene Grig, îi spuse, aș favoriza niște cliente ca domnișoara Cuca. Pe urmă, către fată, împingând paharul în fața ei. Duduie Cuca, beți-vă cocteilul. De vreme ce ați intervenit pentru mine, sunt sigur că Grig nu-mi va aduce altul mai prost.

— Lăsați, tovarășe, că ne pricepem noi la clienți! căută să-l măgulească ospătarul care, având într-adevăr fler, simți că nu trebuie să dea motiv de nemulțumire clientului la masa căruia se așezase Cuca.

Și, într-adevăr, peste câteva minute se întoarse cu un cocteil tot „extra".

— Ei, vă place? îl întrebă Cuca.

— Excelent!

Navigând afectat printre mese, tânărul la salutul căruia Cuca nu voise să răspundă, veni la masa lor. Se așeză pe scaunul liber, fără să-și ceară voie, ignorând complet prezența lui Ovezea.

— Bună, Cuca!

— Pleacă!

— Ești chiar froasată rău?

— Cară-te, Cristi!

— Aiurea!

— Cară-te, n-auzi?

Ovezea interveni:

— Crezi că e necesar, tinere, să repet și eu invitația?

Băiatul care răspundea la numele Cristi se uită la Ovezea cu o mină ironică, dar și arțăgoasă. Pesemne că fizicul căpitanului Ovezea nu-i stimula bățoșenia, fiindcă se domoli îndată.

— A, Cuca e cu dumneavoastră? Se ridică alene păstrând zâmbetul ironic. Scuzați!… Ceao, Cuca! Ceao, domnule cu capă și spadă! Și le întoarse spatele. Dar nu făcu decât un pas și, revenind lângă Cuca, îi șopti încet, dar nu atâta cât ar fi fost necesar ca să nu audă și Ovezea: Ești o idioată dacă îți închipui că Nora umblă să ți-l sufle pe Muchi din cauza mea.

Și plecă. Cuca îi aruncă o privire furioasă, pe urmă începu să soarbă cu paiul alcoolul din pahar. Se vedea cât de colo că era furioasă.

— Cam obrăznicuț, băiețașul!

— Un ticălos.

— Serios? Pare mai curând o secătură simpatică. Un ticălos însă… Zău că nu arată!

— Eu nu știu ce deosebire există între o secătură și un ticălos.

— Există, domnișoară. Dacă vreți o deosebire de nuanțe. Se spune că nuanțele au mare importanță în viață. Cunosc pe cineva care are mania nuanțelor. După el, oamenii au multe de pătimit în viață fiindcă nu se pricep să deosebească nuanțele

— Serios? se îndoi ea.

Dar Ovezea observă că pe Cuca discuția o plictisea. Ce naiba putea să-i spună care s-o intereseze? Galașeanu, în locul său, s-ar fi descurcat mult mai bine. Era mai tânăr și apoi Galașeanu se interesa de o mulțime de fleacuri care pe el îl plictiseau. Din fericire îl scoase din încurcătură chiar Cuca. Între timp își recăpătase buna dispoziție.

— V-a cam tras pe sfoară!

Și-i zâmbi cu înțeles.

— Cine? se miră el, întrebându-se în ce fel putuse să-l tragă pe sfoară tânărul de adineaori.

— Spuneați că așteptați pe cineva.

Abia acum se dumiri.

— Mda! Așteptam. Ei, dar ce să fac? Se mai întâmplă. Dumneavoastră n-ați pățit-o niciodată?

— Ba bine că nu! rosti cuvintele cu o vagă părere de rău. Pe urmă adăugă: Tot secretul constă să nu pui la inimă. Zău că nu merită. Nimic nu merită să pui la inimă. Dacă pui, trăiești mai puțin. Și e păcat. Nu-i așa că e păcat?

— Să trăiești mai puțin?

— Asta! Ce altceva?

— Da!… Desigur!

— Să trăiești din plin viața și să nu pui nimic la inimă. Asta-i deviza mea.

— Frumoasă deviză! ironiză el, dar cu un ton atât de serios încât ea nu băgă de seamă.

— Atunci de ce nu v-o însușiți?

— Nu e nevoie fiindcă mi-am însușit-o mai de mult.

— Nu-i adevărat!

— Ba da!

— Nu-i adevărat. Altfel n-ați fi atâta de afectat că n-a venit. N-o cunosc, dar aș pune rămășag pe două cocteiluri…

— Scuzați-mă că vă întrerup. Grig, maestre, mai adu-ne două cocteiluri. Cred că mai puteți bea unul, domnișoară? o făcu el pe naivul.

— Să știi că nu mă pilesc ușor.

Ovezea înregistră schimbarea modului de adresare.

— Spuneați că ați pune rămășag pe două cocteiluri…

— Da, pe două cocteiluri că *ea* nu merită să te necăjești fiindcă n-a venit la întâlnire. Barem e frumoasă?

— O frumusețe interesantă, o plagie Ovezea, fără scrupule, pe domnișoara Phryné.

— O frumusețe interesantă? Cum naiba vine asta?

— Simplu: interesant frumoasă! Pe urmă, hotărându-se brusc: „*Frunte neobișnuit de înaltă pentru o femeie…*”

Cuca strâmbă din nas:

— Află de la mine că o frunte neobișnuit de înaltă n-o prinde pe o femeie.

— *”Ochi albaștri foarte serafici”*.

— Serafici? Cum naiba, serafici?

— Adică, îngerești. Adică puri, nevinovați.

— De fecioară imaculată, ironiza Cuca. Asta, da! Merge. Și?

— *”Niște sprâncene groase, de țărancă sprâncenată”*

— Negre?

— Negre! confirmă într-o doară căpitanul, fiindcă domnișoara Phryné neglijase să-i dea acest amănunt, iar el de asemenea să întrebe.

— Și?

— *”Nas ce adulmecă în sus, obraznic*”.

— Mic? întrebă ea, parcă bucurându-se.

— *”Destul de modest, în mijlocul unei fețe deloc mignone*”.

— Și?… Și?…

— *”Corp frumos, suplu, perfect modelat, în schimb sânii excesiv de mari“*.

— Păi asta-i Neli! se bucură ea.

— O cunoști? întrebă Ovezea cu vocea sa obișnuită care nu trăda deloc emoția.

— Dacă o cunosc!… Desigur că o cunosc! Va să zică, cu ea trebuia să te întâlnești aici?

— Cu ea.

— N-aș vrea să te dezamăgesc, dar dacă ea ți-a dat întâlnire nu e de mirare că n-a venit.

— De ce?

Cuca îl privi puțin compătimitor.

— Nu te-am mai văzut pe aici.

— Nici nu e de mirare. Nu prea vin.

— Dar nici în altă parte, așa-i?

— Mda! N-aș putea spune că îmi face o deosebită plăcere să stau prin localuri de-astea pe care le-ați monopolizat voi, tinerii. Prefer un șpriț, la o parolă cu un prieten sau cu o prietenă. Ce vrei, am patruzeci de ani.

— Ai și o nevastă.

— Am! recunoscu Ovezea.

— În cazul acesta, problema se simplifică.

— Crezi? întrebă într-o’ doară Ovezea.

— Păi sigur! Dacă ești însurat, înseamnă că nu urmărești decât aventura. N-ai să-ți lași nevasta pentru Neli.

„E «o vagaboandă» ca și tine?” o întrebă în gând Ovezea, amintindu-și expresia folosită de Galașeanu ca să caracterizeze fetele gen Cuca, de altfel numai câteva prezente în local.

Pe urmă, cu glas tare:

— Ei, asta în niciun caz. Totuși nu mi-ai răspuns de ce nu te miră faptul că Neli n-a venit la întâlnire.

— Neli se pricepe la bărbați.

— Și? Tot nu înțeleg!…

— Ea și-a dat seama că faci parte din categoria fraierilor capabili să-și piardă capul pentru o femeie.

— Serios? Chiar crezi că-mi pot pierde capul pentru o femeie?

— Sunt convinsă. Să știi că mă pricep și eu la bărbați.

Neputând contesta „competența” Cucăi, rămase o clipă pe gânduri.

„Te pomenești că are dreptate. Și eu care habar n-aveam. Bine că n-a auzit-o Elvira”.

Apoi cu glas tare:

— Totuși, mi se pare că puțin te contrazici.

— Deloc!

— N-ai spus tu că, de vreme ce sunt însurat, problema se simplifică, fiindcă n-am să-mi las nevasta pentru Neli.

— Dragă, gândești cam ruginit. Nu te supăra că ți-o spun. Tu urmărești, într-adevăr, doar aventura. Dar asta nu înseamnă că un bărbat nu-și poate pierde capul din cauza unei femei, fără ca aceasta să ducă neapărat la divorț.

— Vrei să spui că Neli n-a venit dinadins, ca să mă lase să fierb în zeama mea?

— Exact! Ca să te facă să-ți pierzi și mai rău capul. Sper însă că încă nu ți l-ai pierdut.

— Nu!… Încă nu mi l-am pierdut. Și ce interes are Neli ca eu să-mi pierd capul, de vreme ce își dă seama că nu mi-aș putea părăsi nevasta ca să mă însor cu ea?

Cuca se uită la el ca o mamă la un copil neajutorat.

— Tu știi câți ani are Neli? (Cuca trecuse, pe nesimțite, de la dumneavoastră la dumneata, iar acum la tu.)

— Sub douăzeci, îi răspunse mulțumindu-i în gând domnișoarei Phryné pentru informațiile ce i le furnizase.

— N-are decât optsprezece. Deviza: „Trăiește-ți din plin viața și nu pune nimic la inimă” este a ei. Eu de la ea am învățat-o. Înțelegi?

— Nu!

— Ea vrea să-și trăiască viața, nu să se mărite. Dacă i-ai propune să te însori cu ea, ți-ar râde în nas.

— Te conjur, Cuca! Dacă deviza ei este să-și trăiască din plin viața fără să pună nimic la inimă atunci de ce vrea ea să-mi pierd capul?

Cuca din nou se uită la el ca o mamă la un copil neajutorat.

— Unde lucrezi?

— Sunt ziarist, îi răspunse el într-o doară.

— Și câștigi probabil bine?

— Mă rog! Nu mă pot plânge că o duc prost.

— Și i-ai spus asta lui Neli?

— Mda! Ce, n-am făcut bine?

— Habar n-am dacă ai făcut bine sau rău. Dar asta explică de ce lui Neli nu i-ar displăcea să-ți pierzi capul. Lui Neli îi place să se îmbrace bine. Când un bărbat își pierde capul, devine culant. Face cadouri. Și…

Nu mai continuă.

— Și… ce? insistă el.

— Ți-a vorbit ceva de Nic?

— Nu! Cine-i ăsta?

— Iubitul ei!

— Ea discută cu fiecare despre iubitul ei?

— În felul ei Neli e o fată trăsnită, să știi.

— Crezi? se îndoi el.

— Tu n-o găsești?

— Eu o cunosc atât de puțin. Nu mi-am putut da seama. Dar tu, de ce crezi că e trăsnită?

— În primul rând fiindcă-i sentimentală.

— Tu nu ești?

— Eu!

Și râse amuzată ca de o glumă reușită.

— Cred că o faci pe… pe teribilista!

— Prostii! Pe cuvânt că nu sunt sentimentală.

— Va să zică, Neli e sentimentală. Și e sentimentală fiindcă îl iubește pe Nic?

— Da Fiindcă îl iubește. Îl iubește ca o proastă.

— Tu nu iubești pe nimeni, Cuca?

— Nu! Eu nu sunt trăsnită. Știi doar deviza mea.

— Trăiește viața din plin și nu pune nimic la inimă.

— Exact. Când iubești, vrei nu vrei pui la inimă.

— Înseamnă că Neli și-a trădat deviza?

— Asta-i!… Și-a trădat-o. E o proastă. De fapt, și-a trădat-o fiindcă e o trăsnită.

— Spuneai mai adineaori că Neli e trăsnită în primul rând fiindcă e sentimentală. Dar în al doilea rând?

— În al doilea rând fiindcă e franșă cu toată lumea.

— Nu pricep! Cum *franșă* cu toată lumea?

— Nu ascunde altora că e cu Nic.

— Altora!… Cărora?

— Ălora cu care se distrează.

— Va să zică, Neli îl iubește pe Nic, dar se distrează cu alți bărbați.

— N-are nicio legătură una cu alta. Nu trăim pe vremea lui Pazvante.

— … Și Nic ce spune?

— Ce vrei să spună? Nimic!… Are doar douăzeci și trei de ani. Încă nu i-au ruginit ideile.

— Așa cum mi-au ruginit mie, nu?

— Dacă ai patruzeci de ani nici nu-i de mirare.

— Ai să ai și tu într-o zi patruzeci de ani.

— Atunci îmi vor rugini și mie ideile. Numai că eu nu cred să apuc vârsta ta.

— Vai de mine, ce pesimism! o persiflă el.

— N-am niciun motiv, recunosc. Dar nu știu de ce mi-a intrat mie în cap că am să mor tânără.

— Dacă ai să-ți trăiești mereu și mereu viața din plin n-ar fi deloc exclus. Deviza ta comportă și multe riscuri. Poftim, am ajuns să-ți spun unele lucruri care cam seamănă a morală. Dar de vreme ce am idei ruginite…

Și din nou Cuca se uită la el, cântărindu-l parcă.

— Nu știu ce găsiți toți la Neli.

— Eu și mai cine?

— Voi, ăștia între două vârste.

— Tu nu ești de părere că e o fată frumoasă?

— Păi și eu sunt frumoasă și cu toate astea după mine nu se țin decât tinerii sau babalâcii de șaizeci de ani. O cunoști de mult pe Neli?

Căpitanul Ovezea dădu un răspuns în doi peri.

— Nu prea. Dar mi se pare mereu că abia am cunoscut-o ieri.

— Nu te-am văzut împreună cu ea niciodată.

— N-am ieșit împreună decât de două ori.

— Te cred. Nu a avut timp și pentru tine.

— Din cauza lui Nic?

— Da de unde! Din cauza profesorului ei.

Ovezea simți că-i zvâcnește inima.

— Un profesor adevărat? întrebă el vrând să pară sceptic.

— Unul adevărat, bineînțeles.

— Eu credeam că urmează la fără frecvență și că o pregătește pentru examene vreun profesoraș.

— Ha!… Ha!… Ce glumă reușită!…

— Într-adevăr, Cuca, e o glumă idioată, recunoscu el sincer.

— Când ai văzut-o pe Neli ultima dată?

— De ce mă întrebi? o chestionă el ca să câștige timp.

— Vreau să știu când ți-a dat ție întâlnire în public.

— Are asta vreo importanță?

— Are. Dacă ți-a dat întâlnire în public, e posibil s-o fi rupt cu profesorul ei. Știi, ei nu-i place să țină doi pepeni într-o mână. Spune, când ai văzut-o ultima dată?

Ovezea nici de data asta nu-i răspunse imediat. Cumpăni bine planul care îi trecuse prin minte brusc.

„În definitiv, nu pierd nimic dacă încerc”.

Pe urmă tare:

— Cuca, tu ești bună prietenă cu Neli?

— Să fiu sinceră cu tine?

— Te rog să fii sinceră cu mine.

— Atunci află că nu sunt cu ea bună, bună prietenă. Am fost. Pe urmă, din anumite motive, ne-am certat. Mai târziu ne-am împăcat. Dar n-a mai fost ca înainte.

— Îmi făgăduiești că n-ai să-i destăinui nimic ei din cele ce am să-ți spun?

— Pe cuvânt de onoare.

Ovezea oftă fățarnic.

— Află, atunci, că Neli nu mi-a dat aici întâlnire.

— Nu?

— Nu! Am venit, din proprie inițiativă, în speranța că poate o voi întâlni.

— Păi dacă nu ți-a dat întâlnire în public înseamnă că n-a rupt-o cu profesorul ei.

— Tu îl cunoști pe profesor?

— Toată lumea îl cunoaște.

— Care toată lumea?

— Lumea care vine să bea o cafea, un coniac, aici, la „Katanga”, sau la *Liliacul.*

— Vrei să spui că este un client obișnuit al cafeurilor?

— Este. De câteva zile însă nu l-am mai văzut. Curios în timpul acesta nici pe Neli n-am mai văzut-o. Ar fi culmea ca trăsnită aia să se fi dat la fund din cauza profesorului

— Spune-mi, Cuca, secătura de profesor cunoaște pe aici multă lume?

— Ai spus secătură? Va să zică ești gelos pe el. Înseamnă că ți-ai pierdut capul, omule. Mai ales aici cunoaște destulă lume. Aici vine cel mai des. E și mai mult loc și parcă e și mai intim.

— Tu îl cunoști personal?

— Îl cunosc. Să știi că profesorul se simte bine între tineri. Nu-l stânjenesc și nici nu-i stânjenește. Are atâta haz și știe să se comporte atât de tinerește încât îi uiți vârsta. De altfel, multe fete îl găsesc interesant.

— Va să zică, tu crezi că Neli l-a găsit atât de interesant, încât, din cauza lui, s-a dat la fund?

— Ți-am spus că de la o zăpăcită ca ea te poți aștepta la orice.

— Cuca, ajută-mă, te rog! Învață-mă cum să dau de Neli.

Cuca ridică din umeri.

— Mai ai și tu răbdare. Într-o zi, două, cel mult o săptămână iese ea la suprafață. O cunosc eu.

— Nu pot să aștept atâta, Cuca.

— Rău ți-ai mai pierdut capul, omule!

— Mi l-am pierdut, recunosc. Ajută-mă

— Ce vrei de la mine? Să mă duc s-o caut și să-ți pledez cauza? Așa ceva nu pot face. Îmi displace profund.

— Tu știi unde stă, nu-i așa?

— Adresa exactă nu i-o cunosc. Știu doar că stă pe lângă spitalul *Filantropia.* Mai precis pe una din străzile din spatele spitalului. Dar la ce îți trebuie adresa? Sper că nu-ți dă prin minte să te duci s-o cauți acasă?

Căpitanul Ovezea nu-i putea spune de ce avea nevoie de adresa fetei.

— Acasă n-aș căuta-o. Dar dacă aș cunoaște adresa ei, m-aș duce s-o aștept prin apropiere, ca să creadă că ne-am întâlnit numai din întâmplare, găsi pe loc o explicație.

Cuca îl crezu.

— Îmi pare rău, dar n-o cunosc.

Câteva minute nu mai vorbi nici el, nici ea.

— Mai bei un cocteil sau vrei să mergem în altă parte?

— Unde?

— La *Primăvara* de pildă.

— *Primăvara!* Cine-i mai zice așa? Spune-i la „Katanga“.

— Da, la „Katanga“.

— Înțeleg. La „Katanga“. Pe urmă la *Liliacul*, apoi la *Diplomat* în speranța că doar-doar o vom întâlni pe Neli. Nu, mulțumesc! Dacă îmi mai oferi un cocteil, prefer să-l beau aici.

— Cum vrei tu, Cuca! apoi după o pauză: Cred că mă găsești caraghios.

— De ce?

— Fiindcă m-am aprins după Neli așa, dintr-o dată. Nu-i știu nici măcar numele. Doar numele mic îl cunosc. Dar ce vrei! De vină e vârstă. Vârstă periculoasă. În definitiv care e numele ei de familie?

În clipa aceea intră în local un tânăr de vreo douăzeci și cinci de ani, înalt, cu umerii largi, bine clădit, blond, cu o figură simpatică și niște ochi calzi, prietenoși. Spre deosebire de toți ceilalți, tânărul era îmbrăcat într-o bluză de bumbac, albă, pantalonii erau dintr-un fel de doc albastru cu buzunare dreptunghiulare pe dinafară, două în față, două în spate, nituiți cu un fel de ținte de tablă nichelată. Cureaua lată cu care era încins de asemenea avea ținte. În mâna stângă ducea un sac cilindric burdușit. Tânărul făcea impresia unui sportiv abia întors de la antrenament.

Cuca îl văzu încă din clipa când apăru în prag. De altfel era și normal fiindcă stătea cu fața spre intrare. Când îl descoperi, în ochi îi zvâcni bucuria. Și fără să mai stea o clipă pe gânduri plecă de la masă să-l întâmpine.

„De unde îl cunosc eu pe tânărul ăsta cu figură atât de simpatică?” se întrebă căpitanul Ovezea.

Și fiindcă nu-și aminti, dintr-un fel de prudență instinctivă, își întoarse scaunul atâta cât era necesar ca tânărul să nu-l poată vedea decât din spate.

„Numai să n-aibă Cuca proasta inspirație să-l aducă aici” – își spuse.

Dar Cucăi nici nu-i trecu așa ceva prin minte. După ce schimbă câteva cuvinte cu tânărul simpatic, chiar acolo lângă intrare, reveni singură la masă ca să-și ia poșeta.

— Eu trebuie să plec. Mulțumesc pentru tratație.

— Când te mai văd, Cuca?

— De ce vrei să mă mai vezi? Ca să discutăm despre Neli? îl ironiza ea.

— Și despre ea. Bineînțeles nu numai despre ea. Dar fiindcă ai adus vorba de Neli, mi-am amintit că nu mi-ai spus care-i numele ei de familie?

— Oancea. La revedere! Pe tine cum te cheamă?

— Vlad! spuse el la întâmplare.

— Atunci ceao, Vladi!

— Ceao, Cuca. Să te aștept mâine aici, la aceeași oră?

— Așteaptă-mă! Ceao!

Și în gând:

„Fi-ți-ar «ceao» al naibii!”

Își bău cocteilul, pe urmă făcu semn ospătarului Grig. Plăti și se ridică să plece. Și în timp ce se îndrepta spre ieșire, deodată își aminti cine era tânărul cu care plecase Cuca. Era un fost student, pe nume Mihai Mârzac, care suferise două condamnări pentru că fusese prins furând geamantane din holurile hotelurilor.

A doua zi, la ora la care convertise cu Cuca, Ovezea o aștepta la cafeul *Crizantema.*

Cele douăsprezece ore care se scurseseră fuseseră mai puțin fructuoase decât se așteptase. Și nu fuseseră fructuoase pentru că nu izbutise să dea de urma lui Neli. Pe niciuna din străzile din imediata apropiere a Spitalului Filantropia nu locuia vreo familie cu numele Oancea. Ce putea să însemne aceasta? Ori Cuca nu cunoștea numele adevărat al lui Neli, ori intenționat îi spusese un nume fals. Prima alternativă i se părea mai puțin probabilă. Cuca afirmase că ea și cu Neli fuseseră, cândva, prietene. Deci era greu de presupus că fuseseră prietene, și încă intime, fără ca să-și cunoască reciproc numele de familie. De asemenea, părea destul de greu de crezut, din același motiv, că nu-i cunoștea nici adresa exactă. Mult mai probabil era că îl mințise intenționat. Dar de ce? Îl recunoscuse Mârzac și atunci ea, aflând că „tipul” cu care stătuse la masă era ofițer de miliție, de teamă ca nu cumva prietena ei să aibă neplăceri, îi dăduse un nume fals? Foarte probabil. Numai că atunci când îi ceruse adresa lui Neli, Mârzac încă nu-și făcuse

apariția în local, însemna deci că, într-adevăr, Cuca habar nu avea unde locuiește Neli? Sau poate, fiind prietenă cu *Muchi,* Cuca dobândise acel simț special cu care infractorii îi „miros” pe cei de la miliție și, prudentă, își ținuse gura? În orice caz, Cuca nu avea cazier. Verificase prin Galașeanu. Nu-l avea încă, dar nu era exclus să capete unul, în scurt timp. Prietenia ei cu Mârzac – acum știa că Mârzac este *Muchi* – constituia pentru ea o primejdie permanentă. Nu degeaba zice proverbul: „Spune-mi cu cine te aduni ca să-ți spun cine ești”. De fapt, era chiar de mirare că ea rămăsese basma curată. Lui Ovezea îi părea rău de Cuca. Era ea o „derbedoaică”, dar nu prin vocație. După toate probabilitățile, se părea că avea un fond sufletesc bun.

„Numai să nu mă fi recunoscut Mârzac!” își spuse.

Dar probabil că nu-l recunoscuse. Dacă totuși l-a recunoscut, atunci sigur că o aștepta de pomană pe Cuca. Și apoi nu era exclus ca, ori Mârzac, ori Cuca s-o fi avertizat pe Neli că miliția se interesează de ea.

Cuca era în întârziere. Trecuseră cincisprezece minute de când o aștepta. Nu era un motiv să deznădăjduiască fiindcă nu-i fixase o anumită oră. Și apoi punctualitatea nu ține de firea femeilor.

Între timp, cafeul se umpluse de lume. Aceeași sau aproape aceeași din ajun. Același fum să-l tai cu cuțitul, aceleași cântece urlate de neobositul tonomat, această diabolică invenție pe care Ovezea o detesta profund. Și îl detesta profund fiindcă nu există un disc în care trompeta, instrumentul acesta teribil de vulgar, să nu-și aibă partea ei de contribuție. Și fiindcă începuse să-l doară capul, Ovezea își dori fierbinte să se întâmple o minune și să se strice diabolica mașinărie. Dar, în ciuda dorinței sale, minunea nu se întâmplă. Tonomatul cânta mereu, mereu alți și alți trompetiști celebri continuau să scoată din instrumentul lor de alamă cele mai înalte și mai contorsionate sunete, iar pe dinaintea ochilor săi să se perinde, ca într-un carusel, zeci și zeci de chipuri, toate întâlnite, cu ani în urmă, la „Moși” – „Moșii” care continuau să însemne pentru el „fauna congestionată, transpirată, răgușită și rău mirositoare a Oborului”.

Căpitanul Ovezea tocmai se întreba ce măsuri va trebui să ia în cazul când Cuca nu va veni la întâlnire, când îl văzu în cadrul ușii pe Rebegea.

„Asta mai lipsea acum!“ își spuse cu ciudă.

Dar acum nimic nu mai era de făcut. Profesorul îl va descoperi și se va înființa la masa lui. Pe urmă, dacă nu cumva se răzgândise, avea să pice și

Cuca.

„Ce încurcătură o să iasă!” se căină el.

Și pe bună dreptate. Rebegea și Cuca se cunoșteau. Chiar dacă Mârzac nu-l recunoscuse, Cuca avea să afle acum de la profesor că „Vladi” era căpitan de miliție și se numea Petre Ovezea. Și aflând aceasta, nu-i va fi greu să-și dea seama că nu i se aprinseseră călcâiele după Neli, ci că dorea să-i dea de urmă din cu totul alte motive.

„Hotărât, tot planul meu cade în baltă!” își spuse el amărât.

De fapt Cuca îl cunoștea pe profesor și nu ar mai fi nevoie să i-o prezinte. Însă ce ar putea să gândească ea când îi va vedea împreună, aflând pe deasupra că se cunosc mai de mult – din conversație era imposibil să nu-și dea seama – mai ales dacă Mârzac îl recunoscuse și între timp o informase și pe ea? Și apoi, nu cumva prezența lui Rebegea la *Crizantema* nu era întâmplătoare? Nu cumva venise dinadins, informat de Mârzac sau eventual de Cuca?

Gândurile acestea îi trecură fulgerător prin minte în timp ce Rebegea se afla încă în prag, trecând în revistă persoanele din local. Iată, acum Rebegea îl descoperi și pe el. Numai o clipă privirile i se opriră asupra sa. Pe urmă alunecară mai departe, în direcția barului. Acolo era un scaun liber. În clipa următoare Rebegea porni într-acolo. Trecu pe lângă Ovezea fără să se uite la el. Barmanul îl cunoștea fiindcă îl salută familial și se grăbi să-l servească cu un coniac și cu o cafea mare.

Rebegea era îmbrăcat cu un costum subțire de vară de culoarea cafelei cu lapte. Cămașă albă, imaculată, butoni de manșetă de aur, cravată tinerească, pantofi la culoare, foarte eleganți, ultimul model lansat de atelierul de încălțăminte din Calea Victoriei.

Căpitanul Ovezea îl găsi schimbat. Slăbise, era palid și privirea ochilor săi devenise tulbure. Acum părea și mai nervos. Își aprinse o țigară și începu să fumeze lacom, ca un soldat după un atac. Când își aducea aminte de paharul cu coniac din fața sa sorbea câte o înghițitură după care se strâmba, de parcă ar fi fost obligat să înghită o băutură infectă. Barmanul încercă să intre în vorbă cu el, dar din felul cum îi răspundea, în monosilabe, se cunoștea cât de colo că Rebegea nu avea chef de vorbă. Ceva mai puțin rezervat se arătă față de un tânăr care, ridicându-se de la o masă de lângă aceea ocupată de Ovezea, se dusese să-l invite pe Rebegea la masa lor. După ce se întreținu câteva minute cu tânărul acela, plasând probabil și vreo câteva glume, fiindcă băiatul râse aproape tot timpul cu

mare poftă, se despărțiră strângându-și mâinile. Rebegea rămase mai departe la bar să bea cel de-al doilea pahar cu coniac, iar tânărul, un băiat de vreo șaptesprezece ani, cu mulți pistrui pe fața rotundă ca o lună plină și cu o tunsoare Cicero, reveni la masa lui.

— Nu vrea? întrebă o fată prostește fiindcă era evident că profesorul refuzase invitația de a lua loc la masa lor.

— Vezi bine că n-a vrut. Nu prea e în apele lui.

— Ce ți-a spus, de-ai râs atâta? se interesă o altă fată.

— Mi-a spus două bancuri grozave. O știți pe-aia cu starețа și cu călugărița ce voia să se facă prostituată?

— Veche! i-o tăie un alt băiat.

— Spune-o!… Spune-o! îi ceru fata care vorbise prima și care pe cât era de frumoasă pe atât părea de proastă.

Căpitanul nu fu curios să asculte „bancul”. Începu să se gândească din nou la Rebegea. Se întrebă dacă Rebegea remarcase prezența sa. După toate probabilitățile, da. Rebegea era un bun observator. De fiecare dată când avusese prilejul să stea de vorbă cu el se convinsese de aceasta. Fără îndoială, în mod deliberat îi ignora prezența. Dar de ce? De ce în Parcul Libertății, era probabil că aranjase întâlnirea „întâmplătoare”, iar acum când, într-adevăr, se întâlneau din întâmplare se prefăcea că nu l-a văzut? Dar dacă nici această întâlnire nu era întâmplătoare? Dacă se prefăcea numai că nu l-a văzut fiindcă urmărea un anumit scop? Dacă, de pildă, aștepta să vină Cuca, să se așeze mai întâi ea la masa lui și apoi să se înființeze și el?

„Mda! N-ar fi exclus. Dar la ce i-ar folosi?”

Și fiindcă era o întrebare la care nu găsi un răspuns care să justifice o asemenea tactică din partea lui Rebegea, se întrebă dacă n-ar fi bine să se ducă să stea de vorbă cu el. Tot nu spera să mai vină Cuca. Se uită la ceas. O aștepta de aproape o oră. Slabă nădejde să pice de-acum încolo. Cu ochii pe Rebegea nici nu observă când garderobiera, navigând printre mese, ajunse la masa lui.

— Pentru dumneavoastră de la o domnișoară, domnule.

Și îi întinse un plic fără nicio adresă pe el.

— Mulțumesc! Domnișoara e afară?

— Nu, a plecat!

— … Și de unde știi că e pentru mine?

— Mi-a arătat din ușă cui trebuie să dau scrisoarea.

— Bine!… Mulțumesc!

După ce garderobiera se depărtă, căpitanul Ovezea deschise plicul.

Pe o bucată de hârtie, scris cu creion dermatografic, citi următoarele:

„Dacă vrei s-o vezi pe Neli vino imediat la „Katanga”. Mă întâlnesc acolo cu ea. Nu i-am spus nimic, să știi. Îți scriu cu creionul dermatografic fiindcă n-am de celălalt la îndemână. Bagă de seamă, îmi ești dator un altul.

Cuca”.

P.S. Asta ca să nu zici că sunt fată rea.

C.

P.S.S. Dacă nu ne găsești acolo, ceea ce nu cred, așteaptă-ne.

C.

Căpitanul Ovezea chemă ospătarul și plăti. Înainte de a părăsi localul aruncă o privire spre bar. Rebegea era pe punctul de a goli cel de-al treilea pahar cu coniac.

În stradă, vru să ia un taxi, dar, ca un făcut, nu găsi niciunul liber. Până la urmă se hotărî să plece pe jos. Ajunse după douăsprezece minute. Încă din stradă observă că localul era plin. Citi distrat afișul care aducea la cunoștința celor interesați că se servea „șampanie la pahar” și intră în local. Cuca și Neli nu veniseră încă. Așa cum se așteptase, nu exista un singur loc liber în tot localul.

„Ce idee nefericită la Cuca s-o aducă pe Neli tocmai în localul acesta”, își spuse el.

În sfârșit, avea s-o cunoască pe „creatura” cu părul roșu, ultima achiziție a lui Rebegea. Cum avea să se descurce când va da ochii cu ca, nu-l preocupa de fel. Și nu-l preocupa fiindcă se și hotărâse cum se va comporta. Va recunoaște de la început – afectând intenționat o oarecare dezamăgire – că nu ea, Neli, era fata din pricina căreia își pierduse capul. E drept, semnalmentele pe care i le dăduse lui Cuca semănau cu cele ale celeilalte, e drept că amândouă aveau același nume, dar în niciun caz prietena Cucăi nu era fata după care i se aprinseseră lui călcâiele. Și dacă Mârzac nu-l recunoscuse, în niciun caz Cuca nu va fi în stare să bănuiască, o clipă măcar, ce se ascundea de fapt în dosul acestei povești.

Se duse la bar și ceru un „bacardi”. Și fiindcă tot nu avea loc să stea jos, putea supraveghea atât ușa de la intrare, dar și localul ca să nu-i scape în

cazul când se elibera vreo masă. Avu noroc. După nici zece minute se așeză la o masă ocupată până atunci de câțiva tineri pletoși. Pe urmă refuză pe toți cei ce solicitară locurile rămase neocupate, sub pretextul că așteaptă un grup de prieteni. Ba trebui chiar să facă apel la calmul său, ca să potolească pe un tânăr agresiv cu perciuni până la lobul urechilor și cu părul blond, probabil oxigenat, care voia cu orice preț cele trei locuri libere, pentru el și cele două fete cu căpițe în creștetul capului: una, înaltă, slabă și cu mustăți, cealaltă, tot înaltă, dar planturoasă ca o vedetă de film arab.

Primul sfert de oră se scurse repede datorită mai ales incidentului cu tânărul cu părul vopsit și cu perciuni. Următorul sfert de oră trecu mai greu. Și mai greu trecu cel de-al treilea sfert de oră. Cât privește pe cel de-al patrulea fu pur și simplu exasperant. În cele din urmă se ridică. Spre norocul său, între timp plecase fârțângăul cu favoriți, altfel cine știe cu ce fel de vorbe l-ar fi gratulat, văzând că ocupase singur o masă întreagă timp de o oră.

Când ajunse în stradă, o porni pe bulevard în direcția magazinul „Unic”. Era de-a dreptul furios. Nu se îndoia că fusese tras pe sfoară, cu toate că încă nu-i era foarte clar în ce fel. Respingea categoric ideea că ea, Cuca, nu venise din motive independente de voința ei. De pildă, fiindcă n-o găsise pe Neli. Sau, eventual, fiindcă Neli refuzase să vină la întâlnire. Nu, Cuca, pur și simplu, îl trăsese pe sfoară. De lucrul acesta era aproape convins. Explicația însă n-o găsea. De fapt, erau ele mai multe. Dar care din ele cea adevărată? De pildă, dacă aflase de la Mârzac adevărata lui identitate, Cuca nu venise ca să se răzbune că îl crezuse. Era o explicație care nu-l mulțumea. N-o credea pe Cuca în așa măsură curajoasă ca să-l sfideze. Sau poate că ea îl trăsese pe sfoară la îndemnul lui Neli, pur și simplu ca să se amuze amândouă. Putea fi și aceasta o explicație. Cuca poate venise la *Crizantema* împreună cu Neli. Din ușă, Neli putuse să-l „studieze” liniștită pe acela care pretindea că o cunoaște și care pe deasupra mai susținea că s-a îndrăgostit de ea. Îl „studiase” și probabil că rezultatul nu-i fusese favorabil lui. Și atunci fetele, ca să scape de el, îi trimiseseră biletul. Făcându-i vânt la „Katanga”, ele intraseră în local imediat, ocupând poate masa la care stătuse chiar el. Dar această explicație, care de asemenea nu-l mulțumi, îi sugeră o alta: Da, Cuca îl păcălise, făcându-i vânt la „Katanga”, ca să plece de la *Crizantema.* Din anumite motive, prezența lui acolo nu era dorită. De ce însă? Urma să întâlnească acolo Cuca pe cineva și el nu trebuia s-o afle? Da, era o explicație, mai ales dacă Mârzac îi dezvăluise adevărata lui

identitate. Pe cine însă? Chiar pe Neli? Greu de crezut. Și era greu de crezut fiindcă nu-i venea să creadă că Neli ar fi refuzat să cunoască pe cineva care declarase că-și pierduse capul din cauza ei. Neli, ca și Cuca de altfel, nu păreau a fi dintre acele fete care să dispreţuiască asemenea cunoștințe întâmplătoare. De altfel, chiar Cuca îi declarase că lui Neli îi place să se distreze cu alți bărbați. Nu, alta trebuie că era explicația. Dar care? Nu cumva Neli ținuse să-l îndepărteze fiindcă urma să se întâlnească ea acolo cu cineva pe care îl cunoștea și el? Era cea mai plauzibilă explicație. Dar oare cu cine? Nu cumva cu Rebegea? Rebegea doar manifestase tot timpul o nervozitate pe care nu izbutea să și-o ascundă. Nu cumva ceea ce luase el drept nervozitate fusese de fapt nerăbdare? Nu cumva așteptând-o pe Cuca fusese nerăbdător că ea întârzie?

Explicația, într-adevăr, era, dintre toate, cea mai plauzibilă. Existau însă și semne de întrebare. De pildă, de ce își dăduseră întâlnire la *Crizantema*, la o oră când știau că el, Ovezea, o așteaptă acolo pe Cuca? Dar cum de aflase ea că el îl cunoștea pe Rebegea? Chiar de la Rebegea? Dar în acest caz de unde știuse Rebegea că acela cu care urma să se întâlnească Cuca la *Crizantema* și care pretinde că s-a îndrăgostit de Neli este cineva pe care el îl cunoaște, respectiv un ofițer de miliție? Mai ales această obiecție îl deruta, nu mai știa ce să creadă și ce nu. Și apoi mai era o întrebare la care nu găsea niciun fel de răspuns: Trebuia să creadă că Cuca riscase să-l păcălească fiindcă îndepărtarea lui de la *Crizantema* atârnase mai mult în balanță sau îl trăsese pe sfoară fiindcă, desconsiderându-l, crezuse că nu riscă nimic?

Frământat de asemenea gânduri, pașii îl purtară pe nesimțite înapoi la *Crizantema.* Jos, la restaurant, orchestra cânta un twist și câteva perechi se scălâmbăiau pe ringul de dans. Urcă scările la cafe-bar. Garderobiera îl recunoscu și îi zâmbi. Dar el, neștiind dacă în farsa pe care i-o făcuse Cuca nu fusese cumva și ea complice, trecu pe lângă ea privind în altă parte, ca și când n-ar fi observat-o.

În local, lumea se mai rărise. Existau nu numai locuri, dar chiar și mese libere. Ovezea se instală la una de lângă bar. Ospătarul Grig se apropie de el cu capul aplecat abia vizibil înspre umărul stâng și cu un zâmbet profesional pe buze.

— V-ați reîntors?

— Da, m-am reîntors. Spune-mi, te rog! În lipsa mea a fost pe aici domnișoara Cuca?

— La vreo cinci minute după ce ați plecat dumneavoastră a venit dumneaei. A stat chiar la masa eliberată de dumneavoastră.

„Asta înseamnă că ea a stat undeva ascunsă, așteptând să mă vadă plecat”, își spuse el.

— Ce rău îmi pare că n-am putut reveni mai curând… Și a stat mult?

— Cred că vreo jumătate de oră.

— Singură?

— N-am observat.

Era clar că Grig mințea. Ovezea se întreba dacă nu era cazul să-și dezvăluie adevărata identitate, dar până la urmă n-o făcu. Nu era foarte convins că în Grig putea avea deplină încredere. De aceea folosi o metodă care se dovedi imediat excelentă.

— N-ai observat!… Probabil că ai uitat. Mai curând cred că ai uitat. Dar să-ți plătesc cafeaua. N-am mărunt. Poftim o hârtie de douăzeci și cinci de lei. Reține costul cafelei și restul oprește-l dumneata.

— Vă mulțumesc.

Și se îndoi de mijloc formând un unghi de nouăzeci de grade.

— Ce Dumnezeu, Grig! Douăzeci de lei cred că este totuși un leac împotriva amneziei. Ce părere ai? Sau poate nu știi ce înseamnă amnezie?

— Am să încerc să-mi amintesc.

— Ei, așa îmi placi, Grig! Ești la o vârstă când o amnezie prelungită devine alarmantă. În orice caz să știi că mi-e prieten un foarte bun medic. Vrei să ți-l recomand?

Clientul acesta, proaspăt de numai două zile, avea un fel de a fi care îi impunea respect tocmai fiindcă îl făcea să-și piardă siguranța obișnuită.

— Nu cred că este nevoie, domnule, fiindcă mi-am amintit. Domnișoara Cuca n-a rămas nici cinci minute singură. A venit la masa ei profesorul. Probabil însă că dumneavoastră nu-l cunoașteți pe profesorul Rebegea.

— Nu era acela care bea la bar până a nu pleca eu? Unul cu haine de culoarea cafelei cu lapte?

— Acela.

— Presupun că se cunoșteau dinainte?

— Profesorul se cunoaște aici cu multă lume. Un tip, profesorul.

— Cum, adică, un tip?

— Adică, vesel. Și tânăr, în ciuda anilor. Nu mai spun că, în materie de bancuri, nu-l întrece nimeni. Cred că pe cele mai multe le scornește singur.

— … Și pe urmă ce s-a mai întâmplat?

— Pai, ce să se întâmple? Nu s-a întâmplat nimic rău. La noi vine numai lume subțire. Au stat cam vreo jumătate de ora. Domnișoara Cuca a băut un cocteil făcut de mine, iar profesorul coniacul. Pe urmă au plecat împreună.

— Cunoști pe o oarecare domnișoară cu numele de Neli?

— Neli? Nu, tovarășe. (Lui Grig îi trebuiră câte va secunde până să se hotărască a i se adresa cu tovarășe). N-am de unde să cunosc numele clientelor noastre. Mai ales că aici la noi vin foarte multe, după cum probabil ați observat.

— Totuși ai reținut numele domnișoarei Cuca.

— Cu domnișoara Cuca e altceva. Ea mi s-a recomandat. Îmi amintesc, atunci când a venit pentru prima dată la noi…

— Când s-a întâmplat asta?

— Acum vreo doi ani. S-a așezat la o masă din raionul meu. Mi-a cerut un cocteil. Mi-a spus atunci: „Mă cheamă Cuca, să știi”. „Îmi pare bine de cunoștință – i-am răspuns. Pe mine Grigore”. „Ascultă Grig – m-a botezat ea pe loc – să-mi dai un cocteil, dar să-l faci ca și când ar fi pentru tine”. „S-a făcut, domnișoară!” „Să te văd, Grig, ce ești în stare”, a mai adăugat ea. Mi-am dat seama că se pricepe și i-am făcut unul, într-adevăr, ca pentru mine. De fapt, l-a făcut barmanul, dar eu am stat cu ochii pe el să văd ce pune înăuntru și cât amestecă. Fiindcă, să știți și dumneavoastră, reușita depinde nu numai de ce pui înăuntru, dar și de cât timp amesteci conținutul.

— Bine, bine, nu mă interesează cum se prepară un cocteil bun. Va să zică nu cunoști o domnișoară Neli.

— Nu, tovarășe!

— Mă refer la o fată cu care vine aici profesorul.

— Profesorul vine totdeauna singur aici.

— Atunci cu care se întâlnește aici.

— În mod special, nu se întâlnește cu nicio fată. Când dă pe aici, de obicei vin la masa profesorului mulți tineri și tinere. Mare șuetar profesorul!

— Mulțumesc, Grig! Asta e tot ceea ce am vrut să aflu de la dumneata.

— Nu aveți pentru ce, tovarășe.

CAPITOLUL V
STRANIA SINUCIDERE A LUI NIC ȘIMANDAN

„Cu fața albă ca varul, Hilfe îi cerșea
mila. Din nou mila… Îi aruncă un penny
începu să urce treptele; dar n-apucă
să ajungă sus, că auzi o împușcătură.
Nu se întoarse: Lăsă pe seama altora
găsirea cadavrului…”
GRAHAM GREEN: Ministerul Groazei

Locotenentul major Galașeanu aproape umpluse o coală întreagă de hârtie cu scrisul său mărunt și regulat. Din când în când se oprea ca să tragă din țigara care, vârâtă într-un țigaret de chihlimbar veritabil, se odihnea pe marginea unei scrumiere din sticlă de Boemia. Scrumiera i-o dăruise șeful său, căpitanul Ovezea, când se întorsese dintr-o excursie în Cehoslovacia. Se oprea din scris și când era în căutarea cuvântului celui mai potrivit care să-i exprime cât mai exact gândul. Și de fiecare dată când se întâmplă așa, privirile sale, înainte de a se călători spre fereastra deschisă, întâlneau în drum, pentru o clipă, pe Mârzac. Mârzac sta pe un scaun ceva mai departe, cu mâinile pe genunchi și se uita tot timpul la Galașeanu. Trecuse mai bine de jumătate de oră de când fusese introdus în biroul acestuia și de atunci aștepta ca ofițerul să termine de scris și, în sfârșit, să afle de la el de ce se găsea acolo. O jumătate de oră care lui i se păruse lungă, lungă cât o zi întreagă. Dar Galașeanu care cunoștea psihologia infractorilor în general și pe a lui Mihai Mârzac în special, nu se grăbea deloc să termine. De fapt, ceea ce așternea el pe hârtie nu avea nicio noimă. Pur și simplu scria tot ceea ce îi trecea prin minte.

Și în timp ce mâna scria, scria într-una, fraze absolut fără nicio legătură între ele, Galașeanu se gândea la omul pe care îl avea în fața sa. Un băiat frumos de douăzeci și cinci de ani, blond ca un scandinav cu un chip atât de plăcut și cu o privire atât de deschisă, încât dacă nu știai cu cine ai de-a face repede te puteai lăsa înșelat. Tocmai datorită încrederii pe care o inspira n-a fost deloc ușor ca Mârzac să fie dovedit ca infractor.

Se trăgea dintr-o familie de oameni cumsecade, de intelectuali, ambii părinți fiind ingineri. Mihai Mârzac nu împlinise încă doisprezece ani, când părinții s-au despărțit. Tatăl s-a mutat în alt oraș. Mai precis, a fost detașat, la cererea lui, la un șantier. Copilul a rămas mamei. Dar s-a întâmplat ce se întâmplă cu cei mai mulți copii când părinții se despart. Mama pe de o parte n-a avut timp să se ocupe în suficientă măsură de educația fiului ei, iar pe de alta chiar când ar fi putut avea și l-a folosit altfel, justificându-se față de propria-i conștiință că „în definitiv sunt încă tânără – și într-adevăr era – și trebuie să-mi trăiesc și eu viața”. Iubindu-și totuși odrasla, arătându-i-o prea mult și trecându-i cu vederea abaterile, nu numai că n-a știut să-și creeze autoritatea necesară, dar, mai rău încă, pe măsură ce băiatul creștea și-a pierdut și puțina pe care o avea. Datorită tuturor acestor cauze, băiatul a crescut singur.

La ce vârstă a început Mihai Mârzac s-o ia alături cu drumul primul anchetator n-a putut stabili. Dar cum să le treacă prin minte păgubașilor că băiatul acela frumos, cu o privire atât de deschisă, decent îmbrăcat ar putea fi un hoț!

A fost prins când încă nu împlinise șaisprezece ani, furând într-un magazin de confecții. A fost prima încercare nereușită, după alte trei izbutite. Când a aflat, mama a crezut că va înnebuni de durere și rușine. A plâns și băiatul, a jurat că nu va mai greși niciodată. La școala de reeducare a avut o purtare bună. Era inteligent, manierat, învăța foarte bine. Și cu figura lui de băiat cumsecade izbuti să câștige simpatia tuturora. Când a plecat de acolo, toată lumea a fost convinsă că înapoi nu va mai fi adus niciodată. Și într-adevăr, n-a mai fost adus înapoi, dar nu fiindcă se făcuse om de treabă, ci doar pentru că, până să fie din nou prins, devenise major.

Între timp totul păruse că merge bine. Mihai Mârzac dăduse examenul de maturitate și trecuse cu succes examenul de admitere în facultate. Iată-l student. E drept, un student care nu prea se omora cu învățătura, dar nici dintre aceia care să dea de lucru organizației lor studențești. Cu mutra lui simpatică, cu manierele lui alese și cu felul său prietenos, reuși să câștige și la facultate simpatia colegilor, a asistenților, a profesorilor. Cine să-l bănuiască măcar că este hoț? Motiv de bănuială ar fi existat. Avea totdeauna bani, dar colegii erau convinși că-i căpăta de la mama sa.

În realitate, Mihai Mârzac era un hoț. Numai că de data asta nu mai opera prin magazine. Acum se specializase într-o altă „branșă”. Dimineața, în timp ce colegii săi plecau la facultate, Mihai Mârzac se urca într-unul din

autobuzele care îl duceau în vreun nou cartier cu blocuri. Sub braț ducea servieta. Numai că înăuntru nu erau cărți, ci o legătură cu felurite chei Yale. Sub reverul hainei ascundea un ac lung de cap. Cu una din cheile aflate în servietă, de multe ori ajutându-se și cu acul de cap, nu-i rezista nicio broască. Mihai Mârzac confirma zicala că „broaștele sunt făcute pentru oamenii cinstiți nu pentru hoți”.

Metoda lui nu era complicată de loc. Studia mai întâi tabloul cu numele locatarilor. Își alegea de acolo apartamentul unde voia să opereze. La ora aceea, locatarii, cei din câmpul muncii, erau plecați de acasă. Mihai Mârzac, în cele mai multe cazuri, mergea la sigur: Suna la sonerie. O dată, de două ori, de trei ori. Dacă venea cineva să deschidă, atunci întreba respectuos și cu zâmbetul pe buze:

— Tovarășul X este acasă? (Tovarășul X era un locatar care locuia cu un etaj mai sus sau mai jos).

— Tovarășul X locuiește la etajul trei. Aici e doi.

— Vai, vă rog să mă iertați. Am fost convins că mă aflu la etajul trei.

— Nu face nimic.

Cui să-i treacă prin minte că tânărul cu mutra de băiat cumsecade avusese intenția să jefuiască.

Dacă nu i se deschidea, atunci însemna că în apartament nu era nimeni. Scotea legătura de chei și încerca până dădea de aceea care se potrivea. Intra, încuia după el și se punea pe scotocit. De fapt, scotocea numai când nu găsea ceva la vedere. Prefera obiectele cu volum mic: un aparat de radio cu tranzistor, un magnetofon, un picup, o mașină de cusut portativă și așa mai departe. Obiectele furate le ducea la complicele său, acela care confecționa cheile false și care mai avea atribuia să desfacă obiectele furate.

Până la urmă, a fost prins, adeverindu-se încă o dată justețea proverbului care spune că „ulciorul nu merge de multe ori la apă”.

După ce și-a ispășit pedeapsa, s-a angajat ca salahor la șantierul unei mari întreprinderi în curs de construcție. După numai șase luni a fost prins din nou în timp ce încerca să șterpelească un geamantan din holul unui mare hotel. Nici de data asta n-a fost prima tentativă nereușită. Miliția înregistrase până atunci câteva plângeri din partea administrației câtorva hoteluri care reclamau dispariția unor geamantane. Și din nou Mârzac a intrat în închisoare. Își ispășise și această pedeapsă, iar acum era liber de unsprezece luni.

Locotenentul major Galașeanu își spuse că sosise momentul să pună deoparte stiloul, mai ales că foaia de hârtie era acum scrisă pe ambele părți. După aprecierea sa, jumătatea de oră care se scursese fusese suficientă ca Mârzac să se găsească într-o astfel de stare sufletească încât să răspundă la întrebări fără să mai fabuleze. (Este cunoscut faptul că infractorilor nu le place așteptarea dinaintea unei anchete, mai ales când se găsesc în fața unui anchetator pe care nu-l cunosc).

Galașeanu împături foaia de hârtie, o puse într-un plic, îl lipi, pe urmă îl încuie într-un sertar ca pe un document de preț. Abia după aceea, catadicsi să se uite la Mârzac.

— Ei, cum mai stăm, Mârzac?

Mârzac ridică din umeri evaziv.

— Dinspre partea mea bine. M-am tot întrebat, cât timp ați scris, de ce m-ați chemat. De data asta chiar că nu mă știu vinovat cu nimic.

— Lucrezi acum undeva, Mârzac?

— Parcă dumneavoastră nu știți!

— Tot la „Ceramica”?

— Tot.

— În ultimul timp ai cam lipsit de la lucru.

— Am fost bolnav, cetățene anchetator. Am adus la întreprindere certificat medical.

— … Și cu antrenamentele cum stai?

— Bine! Sper ca până la toamnă să ating recordul republican la suliță.

— Serios? Felicitările mele!

— Cetățene anchetator, vă rog să nu mă mai fierbeți în zeama mea.

— Cât timp e de când ai *ieșit*, Mârzac?

— De unsprezece luni.

— Ar mai fi vreo șapte luni, nu-i așa?

— Șapte luni până când?

— Până când să-ți dai iarăși în petic. Cam ăsta-i termenul. Stai afară cam un an și jumătate. Până acum n-ai depășit niciodată termenul ăsta. Cu geamantanele însă nu mai merge.

— A fost pentru ultima dată. Aveți să vedeți.

— Să te audă Dumnezeu, Mârzac. Știu că ești credincios.

— Sunt!

— Cruciulița o mai porți?

— Cum să nu!

Mârzac își deschise cămașa la piept și-i arătă o cruciuliță de argint, agățată de un lanț din același metal.

— O am de la bunica, fie-i țărâna ușoară I

— Amin, Mârzac!

Mârzac se mai liniștise. De altfel, se știa nevinovat.

— Va să zică, ești hotărât să te faci om de treabă.

— Da, cetățene anchetator. Aveți să vedeți. Colectivul mă apreciază…

— Asta încă nu dovedește nimic, Mârzac. Te pricepi al naibii de bine să te vâri sub pielea oamenilor. Parcă ai fi călugăr iezuit. Totul merge bine, până în ziua când îți dai iarăși în petic.

— De data asta s-a terminat, cetățene anchetator. Am s-o dovedesc. Și într-o zi am să cer să fiu reabilitat.

— Eu, drept să-ți spun Mârzac, mă cam îndoiesc. Prea ne-ai dezamăgit de multe ori până acum ca să mai te credem. Dar dacă s-o întâmpla să fie așa cum spui tu, am să mă bucur. De maică-ta însă nu mai vorbesc. Ei, dar să-ți spun de ce te-am chemat. Cunoști o fată cu numele de Neli?

Pe fruntea lui Mârzac trecu parcă un nor.

— O cunosc.

— În ce fel de relații ești cu ea?

— În niciun fel de relații. Mi-a prezentat-o o prietenă de-a mea.

— Cuca?

— Știți și asta!

— Știm! Sunt prietene?

— Sunt! Nu prea se suferă ele, dar prietene sunt. Adică au rămas prietene, deși s-au certat în mai multe rânduri.

— Din ce motive?

— Parcă nu știți cum sunt femeile!

— O cheamă Neli… Și mai cum?

— Neli Cărbunaru.

— Precis?

— Sigur, cetățene anchetator.

— Îmi trebuie adresa ci.

— Strada Ancorei. Numărul nu-l știu exact. Mi se pare că doisprezece. Dar îl știe Cuca.

Mârzac începu să se frământe pe scaun. Galașeanu observând, întrebă:

— Ei? Dă-i drumul! Vrei să-mi spui ceva, nu-i așa?

— Cetățene anchetator, să știți că acasă n-o găsiți. Am căutat-o și noi.

— Care *noi*?

— Adică eu și Cuca.

— Când ați căutat-o. Și de ce?

— Am căutat-o ieri. Cuca voia s-o vadă. Cică nu pe mai văzuseră de mult. N-am găsit-o. Mătușă-sa ne-a spus că n-a mai dat pe acasă de vreo patru zile.

Galașeanu își aminti că trecuseră exact patru zile de când Rebegea se prezentase la secția de miliție.

— … Și mătușa ei ce spune?

— Cetățene anchetator, chiar nu știți ce-i cu Neli sau faceți cu mine o manevră de încercuire?

Galașeanu nu înțelese unde bătea hoțul. Mârzac începea din nou să se neliniștească, să se teamă.

— Așa va să zică. N-a mai dat pe acasă de patru zile. Cuca ce părere are de dispariția asta?

— Nu știu ce urmăriți de mă tot fierbeți așa, cetățene anchetator. Că ați arestat-o e clar. Mă veți crede sau nu, treaba dumneavoastră. Dar eu vă spun că habar nu avem de ce s-a făcut Neli vinovată și mă jur că noi nu avem niciun amestec. Sau te pomenești că Neli a fost atât de ticăloasă, încât ne-a vârât și pe noi, nevinovați, la apă.

Va să zică asta era. Mârzac credea că Neli fusese arestată. În cazul acesta, cum era mai bine să procedeze? Să-l lase să creadă pe mai departe că fusese arestată sau să-i spună adevărul?

Mai înainte însă de a se hotărî, întrebă într-o doară:

— Ce v-a făcut, pe tine și pe Cuca să credeți că Neli a fost reținută de noi?

— Cetățene anchetator, de patru zile n-a mai dat pe acasă.

— Ce, ăsta-i un motiv? După câte sunt eu informat, Neli e o fată fără prejudecăți. S-o fi măritat, uitând s-o anunțe pe mătușa ei, și s-o fi mutat la bărbatu-su.

— Nu ține, cetățene anchetator. Nu-i Neli aia s-o rabde inima să nu dea, măcar pentru zece minute, pe la „Katanga” sau pe la *Crizantema*.

— O fi plecat poate în voiaj de nuntă la Mamaia, încă n-a trecut sezonul. Așa că, îți spun și eu același lucru, Mârzac: Nu ține!

— Ce nu ține, cetățene anchetator? Să mă bată Dumnezeu dacă înțeleg.

— Că voi v-ați gândit că Neli a fost reținută numai fiindcă n-a mai dat de patru zile pe acasă.

— Ba ține, fiindcă noi o cunoaștem pe Neli. Nu-i ea aia să se dea la fund pentru un bărbat. Nu s-a dat ea la fund nici când i s-au aprins călcâiele după Nic. Și doar pe Nic îl iubește.

— Ia spune drept, Mârzac. Nu cumva ați crezut că am reținut-o, fiindcă există motive pentru care Neli ar merita să fie arestată?

— Nu cunoaștem astfel de motive. Neli are păcate, nu zic. Dar sunt convins că se ferește să se găsească în situații care ar putea-o pune în conflict cu miliția. Mă prind pe orice că îi veți da drumul curând.

— Nu-i vom putea da drumul, Mârzac, fiindcă nu am arestat-o.

— Ce-ați spus, cetățene anchetator?

— Ce-ai auzit. Neli n-a fost reținută de noi!

Mârzac rămase literalmente cu gura căscată.

— Atunci a dispărut de-adevăratelea?

— Așa se pare, Mârzac.

— Și profesorul este convins că ați arestat-o.

— A, e vorba și de un profesor! se prefăcu a se mira Galașeanu. E vorba de un profesor adevărat?

— De unul adevărat. Îl cheamă Rebegea.

— Și ce legătură există între Rebegea și Neli?

— Profesorul e nebun după ea. I-a propus s-o ia de nevastă, dar Neli a refuzat. Ea speră să se mărite cu Nic al ei. Deși Nic e un păduche pe lângă profesor. Dar ea îl iubește. Și apoi nici Nic n-o lasă. Dar Nic e un egoist. Eu unul, dacă de Cuca s-ar îndrăgosti unul ca profesorul, nu i-aș sta în cale.

— Mi-ai spus ce legătură există între profesor și Neli. Dar încă nu mi-ai spus ce legătură există între voi și profesor.

— Între mine, Cuca și profesor? se miră Mârzac. Niciun fel de legătură.

— Niciun fel de legătură!… Spune-mi! A cui a fost părerea că am arestat-o pe Neli. A voastră sau a profesorului?

— A noastră. Dar profesorul a fost mai convins decât noi. Cuca a stat de vorbă cu el. Eu nu-l cunosc decât din vedere.

— Dacă înțeleg bine, când Cuca a aflat că Neli n-a mai dat pe acasă de patru zile, a presupus că a fost arestată și s-a dus să-l anunțe pe profesor. Așa-i?

— Întocmai așa s-a întâmplat, cetățene anchetator.

— Asta presupune că ea, Cuca, îl cunoaște bine pe profesor!

— Îl cunoștea înaintea lui Neli.

— Scuză-mă, Mârzac, că trebuie să-ți pun întrebarea aceasta: în ce fel îl cunoștea înaintea lui Neli?

— În niciun caz în felul la care vă gândiți, cetățene anchetator.

— De ce s-a dus Cuca să-l anunțe pe profesor că Neli a fost arestată?

— Știa că profesorul s-a îndrăgostit de Neli.

— Ei, și? De ce a trebuit neapărat să-l anunțe? Are Cuca anumite obligații față de profesor?

— Ce vă trece prin minte, cetățene anchetator! Niciun fel de obligații. Dar Cuca s-a gândit că profesorul trebuie că are relații și ar putea interveni pentru Neli. Acesta-i motivul, nu altul, cetățene anchetator.

— Și profesorul a făgăduit să intervină?

— Da de unde! Zicea că nu are relații. Mie de altfel mi se pare că este cam laș.

— Poate că, într-adevăr, nu are relații.

— Nu de asta am spus că-i un laș. Când Cuca i-a spus că s-ar putea ca Neli să fie arestată, profesorul s-a speriat rău de tot.

— Așa!… Ei, mai probabil că o fi având el motiv să se sperie. Nu crezi?

— Ce motiv să fi avut, cetățene anchetator? Mie nu-mi dă prin minte.

— Dacă omul se simte nevinovat atunci de ce s-a speriat atât de rău?

— Ține la reputația lui, așa cred. Așa crede și Cuca. Să vedeți, a sucit-o pe Cuca în fel și chip ca să afle de la ea dacă nu cumva Neli a făcut ceva care să justifice arestarea ei.

— Și bineînțeles că Cuca a căutat să-l liniștească.

— Chiar așa, cetățene anchetator. Dar nu așa, numai de banc. Cuca e în stare să pună mâna în foc pentru Neli. Și, cum spuneați, a căutat să-l liniștească. Numai că n-a izbutit. Când a plecat de la el, profesorul era și mai neliniștit decât la început.

— Are să se liniștească el atunci când are să afle de la voi că n-am arestat-o pe Neli. Presupun că Cuca are să dea fuga să-l vestească.

— Ar face rău, cetățene anchetator? întrebă hoțul cu umilință.

— Treaba voastră.

— Dumneavoastră n-aveți nimic împotrivă? insistă el.

— Nu!

Mârzac se frământă pe scaun.

— Totuși e o chestie cu Neli, cetățene anchetator. Dacă n-ați arestat-o, atunci unde a dispărut ea de patru zile? Mă bate gândul să nu i se fi întâmplat ceva…

— Ce să i se fi întâmplat! Lasă că apare ea. Pe prietenul ei nu l-ați întrebat? Cum îi spune? Parcă Nic, nu?

— Nic!… Da, Nic! Nu cred că știe ceva. O fi căutând-o și el.

— Apropo, Nic ăsta ce hram poartă?

— Să nu vă treacă prin minte, cetățene anchetator, că Nic…

— Nu mie, ție ți-a trecut prin minte ceea ce ți-a trecut. Eu te-am întrebat doar ce hram poartă. Lucrează undeva sau taie frunză la câini? Cu noi a avut vreodată de-a face?

— Niciodată, după câte știu. E în câmpul muncii, la „13 Decembrie”.

— Ce meserie are?

— E instructor artistic. Se ocupă de echipa de teatru a întreprinderii. E un băiat subțire. Neli zice că are talent.

— Talent la ce?

— Talent la ceea ce face. Ca instructor artistic, adică.

— Îi cunoști adresa?

— Strada Sobarilor, numărul șaptezeci.

Galașeanu își însemnă adresa.

— La nevoie, prietena ta, Cuca, unde poate fi găsită?

— Acasă, la părinți, strada Plopilor, numărul 6.

— Mi se pare, Mârzac, că nu mai am nevoie de tine.

Mârzac sări în picioare.

— Să trăiți, cetățene anchetator.

Și porni către ușă, unde tocmai apăruse un milițian ca să-l conducă.

— O clipă, Mârzac. Dacă *din întâmplare* îl întâlnești pe Nic, nu-i spune nici că am stat de vorbă despre el și nici că mi-ai dat adresa lui. Sper însă că n-ai să-l *întâlnești din întâmplare.*

— Vă promit că n-am să-l întâlnesc. Vă salut și să trăiți, cetățene anchetator.

După ce ușa se închidea în urma sa, Mârzac, urmându-l pe milițian, se întrebă: „În definitiv, ce a vrut să afle de la mine vulpoiul ăsta?”

Două ore mai târziu, locotenentul major Galașeanu se urca în autobuzul treizeci și doi și după vreo douăzeci de minute cobora la o stație de unde, la numai câțiva pași depărtare, începea Strada Sobarilor.

Strada Sobarilor era e „stradă pestriță”. Galașeanu numea „stradă pestriță” acele străzi ale căror case se deosebeau una de alta atât ca mărime

cât și ca stil: case de paiantă, case de zid în formă de vagon, case în stil de vilă sau cubiste și așa mai departe.

Strada Sobarilor era o stradă tipic „pestriță”. În colțul străzii un bloculeț cu un singur etaj, cândva cu prăvălie la parter, acum transformată în locuință. Alături, o coșmelie pe jumătate îngropată în pământ, cu acoperiș de șindrilă, țuguiat, în fundul unei curți năpădite de buruieni și puieți de oțetari. Mai încolo o casă vagon lungă, lungă, cu o curte îngustă. Un gard lung năpădit de viță sălbatică o despărțea de o altă curte la fel de lungă și de îngustă. Urma după aceea o casă numai cu parter, dar înaltă și frumoasă, aproape o „casă boierească”.

…Și tot așa, până la capătul celălalt al străzii.

Casa cu numărul șaptezeci, un bloc cu două etaje, era cea mai arătoasă de pe toată strada. Inițial, avusese un singur etaj. Ulterior i se mai adăugase unul. Dar, din anumite motive, se renunțase la tencuială. Ultimul etaj rămăsese la roșu.

Într-unul din cele două apartamente ale etajului doi locuia la părinți Nic, prietenul lui Neli. Și ca să ajungă la apartamentul acela Galașeanu urcă grăbit treptele fiindcă bloculețul nu avea lift.

Înainte de a porni la drum între căpitanul Ovezea și Galașeanu avusese loc – în biroul primului – următorul dialog:

— Va să zică, Galașeanule, împărtășești și dumneata neliniștea profesorului în ceea ce privește soarta lui Neli.

— Tovarășe căpitan, ca să fiu sincer, da.

— Uite nici eu nu resping ipoteza că Neli a „dispărut”. La drept vorbind, dintr-un anumit punct de vedere, eu aș fi mai în măsură să mă agăț de ea decât dumneata. Dar în niciun caz acordând credit „îngrijorării” lui Rebegea. Înțelegi ce vreau să spun?

— Vreți să spuneți că, în cazul când Neli a dispărut cu adevărat, profesorul nu are motiv să fie îngrijorat fiindcă el știe foarte bine unde a dispărut.

— Exact. Deci, fără a respinge ipoteza dispariției, trebuie să verificăm celelalte ipoteze posibile. De fapt, posibilă nu văd decât una singură. Anume, că Neli se ascunde. Întrebarea este: de ce se ascunde? Desigur, deocamdată nu putem răspunde la această întrebare. Dar putem răspunde la o alta. La următoarea întrebare: dacă Neli se ascunde într-adevăr, cine poate știi unde se ascunde și de ce se ascunde? După părerea mea numai două persoane: Nic și mătușa ei. Nu obligatoriu amândouă. Sigur una din ele. Din

cele aflate de la Mârzac de dumneata și din cele aflate de mine de la Cuca se pare că Neli îl iubește pe Nic. Or, dacă nu ne înșelăm, înseamnă că Neli, trebuind să se ascundă din motive încă necunoscute nouă, fără doar și poate l-a anunțat pe prietenul ei. Cât privește pe mătușa ei nu este deloc exclus să știe și ea ceva. N-am avut când să te informez, dar află acum că mătușa ei s-a dus azi dimineață să reclame „dispariția” nepoatei sale. Am convocat-o pentru ora prânzului la secție. Vreau să stau de vorbă personal cu ea. Și știi de ce? Fiindcă, după opinia comandantului secției, bătrâna nu prea părea îngrijorată de dispariția nepoatei sale.

— Grozavă chestie, tovarășe căpitan. Dacă nu se înșală tovarășul nostru de la secție, înseamnă că bătrâna s-a dus să reclame fiindcă a fost sfătuită de altcineva să procedeze așa, poate chiar de Neli.

— N-ar fi deloc exclus, Galașeanule.

— Mi se pare, tovarășe căpitan, că am început să ne înhămăm la o treabă cam afurisită, își dăduse el cu părerea.

— Afurisită, Galașeanule, dacă prin cuvântul acesta ai vrut să înțelegi că vom avea mult de lucru.

Urcând pe scară, Galașeanu nu întâlni pe nimeni. La etajul doi, pe ușile celor două apartamente câte o tăbliță de plexiglas indica numele locatarului. Galașeanu apăsă pe butonul soneriei apartamentului din dreapta. Sună dar nu veni nimeni să-i deschidă. Sună încă o dată, tot fără rezultat. Abia a treia oară, auzi mai întâi o voce mânioasă de dinapoia ușii:

— Ho, ho, că nu dau turcii!

Abia apoi ușa se deschise. În deschizătura ei apăru un bătrân înalt, de aproape șaptezeci de ani, cu păr bogat, alb și cu o barbă care îi ajungea până la jumătatea pieptului, de asemenea albă. Bătrânul din pricina părului, a bărbii albe și a ochelarilor cu rame de metal, căzuți spre vârful nasului, dar mai ales a halatului cam soios ce aducea mai curând a caftan, părea întruchiparea unui bătrân cămătar din Evul-Mediu.

În ciuda vârstei, bătrânul se ținea drept, iar obrajii trandafirii și bucălați mărturiseau o sănătate și o robustețe de Invidiat.

— Pe cine cauți dumneata?

Vocea bătrânului era puternică și deloc prietenoasă, așa cum de altfel îi era și privirea.

— Pe Nic. Este acasă?

Bătrânul îl măsură mai întâi din cap până în picioare cu aceeași privire neprietenoasă, pe urmă, deschizând ușa larg îl pofti să intre.

— Este acasă. Intră!

În vestibul, ca și în toată casa, mirosea a mâncare de varză prinsă.

Din vestibul fu conclus în hol care servea drept sufragerie. În dreapta, o ușă deschisă ducea în camera bătrânului. Fu de ajuns o singură privire ca locotenentul major Galașeanu să-și dea seama că odaia în care putea privi prin ușa întredeschisă era un atelier ciudat de ceasornicărie. Pereții erau plini cu pendule de diferite forme și mărimi și cu ceasornice de buzunar agățate de lănțișoare. Lângă fereastră pe o măsuță văzu o mulțime de clopote din sticlă, de diferite mărimi. Sub fiecare clopot se zăreau mașinării de ceasornice demontate. La masa aceea stătea o bătrână. Avea o lupă la ochiul stâng și meșterea la o mașinărie.

— Cine a fost, Aram? întrebă bătrâna.

— Un domn îl caută pe Nic.

Primind acest răspuns, bătrâna își luă lupa de la ochi și ridicându-se de la masă veni până în prag.

Era o femeie tot atât de bătrână, tot atât de înaltă și tot atât de anacronică la înfățișare. Avea o figură prelungă, un nas foarte mare și roșu, o bărbie ascuțită și încovoiată ca un vârf de condur și niște ochi mari, strălucitori, ca ai unui mediu în transă. Pe obrazul stâng un neg cât o măslină, de culoare stacojie. Din chiar mijlocul negului crescuse un fir de păr, care rămăsese negru în ciuda faptului că atât părul cât și mustăcioara ca de adolescent de sub nasul coroiat erau albe.

Bătrâna îl măsură și ea din cap până în picioare, dar din cauza privirii, strălucitoare și rătăcite, Galașeanu avu impresia că nici nu-l vede.

— Niculaie!… Ei, Niculaie!… Te caută cineva! strigă ea cu vocea ei puternică și bărbătească privind în direcția unei alte uși dinapoia căreia se auzea înregistrată pe bandă de magnetofon melodia unui twist.

Galașeanu recunoscu cântărețul care urla asemenea unui apucat: era Johnny Halliday.

Magnetofonul cânta însă atât de tare, încât cel de dinapoia ușii n-o auzi pe bătrână, în ciuda faptului că aceasta avea o voce să scoale și morții din groapă.

— Niculaie! N-auzi, Niculaie? Dar-ar holera în mațele magnetofonului tău, nebunule! strigă din nou bătrâna.

În sfârșit, ușa se deschise și în prag apăru Niculaie.

— Nic.

— Ce-i, mamă?

— Te caută un domn, băiatule!

Tonul cu care rosti aceste cuvinte fu atât de blând și atât de contrastant în comparație cu blestemul de adineaori, încât Galașeanu rămase aproape cu gura căscată.

Dar n-a fost numai acesta motivul ca să se mire. Înfățișarea tânărului apărut în pragul ușii fu un nou motiv de mare mirare. De uluitoare mirare. Era înalt de doi sau aproape de doi metri. Aceasta era singura și relativa asemănare cu tatăl sau cu mama sa. Relativă asemănare, fiindcă tatăl era înalt, dar masiv, mătăhălos aproape, pe când tânărul, subțire și delicat ca un efeb. Putea fi asemănat cu un efeb și prin frumusețea chipului său. Privindu-l, Galașeanu își mărturisi că în viața lui nu văzuse un bărbat mai frumos. Un bărbat extraordinar de frumos, dar în același timp inedit de frumos. Un prieten de-al lui – inginer – care stătuse în India vreo doi ani trimis de statul român ca specialist, la reîntoarcere, printre alte multe suveniruri interesante, adusese și un album cu fotografii. În albumul acela Galașeanu văzuse fotografia unui tânăr hindus a cărui frumusețe de zeu îl uluise. Frumusețea lui Nic se asemăna cu a tânărului hindus. Același păr negru și creț. Aceeași barbă neagră și cu vălurele, același ten de culoarea ciocolatei cu lapte, aceiași ochi mari, întunecați și strălucitori, dar în același timp tulburător de haotici. Asemănarea nu consta în identitate. Asemănarea consta în aceea că amândoi păreau a fi produse ale aceleiași rase.

Nic purta niște pantaloni scurți, din doc, de culoarea mustarului, un maiou alb, fără mâneci. În picioare avea niște papuci din papură. Albul maioului, prin contrast, scotea în evidență și mai mult culoarea de ciocolată a pielii.

— Pe mine mă căutați? întrebă el pe Galașeanu, în timp ce ochii îl priveau a mirare, fiindcă acum îl vedea pentru prima dată.

— Pe dumneata.

— Atunci poftiți!

Și îi făcu loc să treacă.

Interiorul camerei lui Nic fu pentru Galașeanu un nou prilej de mirare. Un divan studio vechi cu lemnăria pătată și fără lustru. Un scrin din lemn de lămâi, de culoare galbenă, cu furnirul atacat de cari și cu paftalele metalice de la încuietorile sertarelor pătate de rugină. Pe scrin două sfeșnice de argint. Între ele o cutie dreptunghiulară din carton ornată cu scoici, din acele

care se vând pe litoral ca „suveniruri”. În spatele cutiei, într-o ramă cu picior, fotografia unei fetițe de cel mult zece ani, îmbrăcată într-o rochiță cu volănașe, cu bucle blonde și o fundă mare în creștetul capului de parcă un fluture neobișnuit ar fi poposit acolo ca să se odihnească. În cameră nu exista niciun scaun, cum nu exista de altfel nicio masă. De-a lungul pereților, direct pe podea, un fel de saltele înguste – mai târziu avea să afle că erau umplute cu paie – acoperite cu așternuturi pestrițe și variate: un covor de iută, o cuvertură decolorată și scămoșată, altă cuvertură nu mai puțin uzată, dar de altă culoare, în fine o bucată de diftină de culoarea vișinei putrede. În mijlocul camerei nu exista niciun fel de covor. Parchetul era proaspăt dat cu ceară și strălucea ca o oglindă de mult ce fusese lustruit. Pereții albi, dați cu ulei. Erau acoperiți cu portative și note.

Galașeanu înțelese. Nic era compozitor. Când se simțea inspirat își scria muzica direct pe pereți. Pentru aceasta se folosea de scara dublă asemănătoare acelora din bibliotecile publice. Se părea că Nic nu se putea plânge de lipsă de inspirație, deoarece toți pereții erau acoperiți cu note muzicale. De asemenea se părea că Nic este un compozitor nu numai fecund, dar și deosebit de exigent față de producțiile sale. O dovedea căldărușa agățată de scară. Apa din căldărușă era murdară ceea ce însemna că Nic, transformând pereții odăii în tablă, obișnuia nu numai să scrie mult, dar să și șteargă.

Magnetofonul se afla pe lada patului. Tot acolo se odihnea și o chitară electrică, precum și un reșou deasupra căruia se afla un ibric. Sub reșou un dreptunghi de azbest pătat cu cafea. Pete de cafea se vedeau și pe tăblia lăzii studioului.

— Unde preferați să stați? întrebă Nic, schițând un zâmbet fermecător. Pe pat sau pe saltele. Dar, mai întâi, cu cine am onoarea.

— Mă numesc Galașeanu și sunt de la Direcția Generală a Miliției.

— De la Direcția Generală a Miliției? repetă el, ca și când nu-și credea urechilor că un lucrător al Direcției Generale ar putea avea treabă cu el. Deși era greu de observat din cauza tenului ciocolatiu, Galașeanu ar fi putut jura că Nic pălise.

— Da, de la Direcția Generală a Miliției.

— Sigur că sunteți de acolo? mai întrebă o dată.

„Își bate joc de mine puștiul ăsta?” se întrebă Galașeanu.

— Binevoiește de verifică, tinere, îi răspunse punându-i sub nas legitimația.

Nic nici nu se uită la legitimație.

— … Și ce treabă are miliția cu mine?

— Aș vrea să-ți pun câteva întrebări în legătură cu o persoană pe care dumneata o cunoști foarte bine. Sper că ai să vrei să ne ajuți…

Nic izbucni în râs.

— Să vă ajut! Foarte drăguț!… Adică foarte drăguț spus! Cu mare plăcere. Cine ar avea inimă să vă refuze? Să refuze miliția populară? Sunt la dispoziția dumneavoastră, tovarășe Galașeanu. Mai înainte însă, faceți-mi plăcerea să beți o cafea.

— Mulțumesc! Sufăr de astenie și medicul mi-a interzis-o.

— Atunci veți servi o dulceață. Afară e caniculă. O dulceață și un pahar de apă rece în niciun caz nu poate să dăuneze asteniei dumneavoastră. Vă rog să mă iertați numai o clipă.

Și fără să-i mai dea răgaz să răspundă, ieși din cameră.

Galașeanu mai trecu încă o dată în revistă interiorul acela ciudat. Pe urmă scoase portțigaretul din buzunar, își aprinse o țigară și începu să fumeze plimbându-se prin cameră de la un capăt la altul.

„Parcă întârzie cam mult!” își spuse.

În clipa următoare auzi o împușcătură. Dintr-un salt fu la ușă și o deschise.

În pragul celeilalte uși apărură în aceeași clipă și părinții lui Nic.

— Unde-i fiul dumneavoastră? întrebă el prostește, deși era convins că bătrânii nu aveau de unde știi.

— Cred, Aram, că s-a împușcat Niculaie, o auzi Galașeanu pe bătrână.

Rosti cuvintele cu aceeași indiferență cu care ar fi spus: Cred că Niculaie s-a dus să-și cumpere țigări. Pe urmă, întorcându-i spatele, se duse la măsuța ei și, după ce își puse la ochi lupa, începu să mestereasă la mașinăria unui deșteptător.

Bătrânul traversă încăperea, îndreptându-se spre o ușă, ușa camerei de baie. Apăsă pe clanță. Ușa era încuiată.

— Nic! strigă bătrânul.

De dincolo nu răspunse nimeni.

În speranța că Nic mai era în viață Galașeanu îl dădu deoparte pe bătrân și izbi cu umărul ușa. Dar abia la a treia izbitură ușa cedă. Prea târziu însă. Nic era mort. Nic ținuse cu tot dinadinsul să fie original în clipa morții. Se vârâse gol în cadă și apoi se împușcase în tâmplă. Moartea fusese fulgerătoare. Dar originalitatea macabră nu constase numai în aceasta. Mai

înainte de a-și zbura creierii, cu săpunul scrisese pe oglinda de deasupra chiuvetei o ultimă inspirație muzicală.



Nu mai era nimic de făcut. Nic era mort.

— Aveți un telefon? întrebă pe bătrân.

Acesta privea cadavrul trist, îndurerat și nu auzi.

— Aveți telefon? repetă întrebarea Galașeanu.

— Ce-ați spus?

— Am întrebat dacă aveți telefon…

— Nu!… Are vecinul.

— Trebuie să telefonez. Vă atrag atenția că nu aveți voie să atingeți cadavrul și absolut nimic din ceea ce se află aici în baie sau dincolo în camera lui.

— În definitiv, dumneata cine ești?

— Sunt de la Miliție.

— Atunci…

Și nu mai spuse nimic.

Galașeanu dădu să plece. Mai înainte însă verifică dacă se putea încuia camera lui Nic. Găsi cheia în broască. După ce încuie, o vârî în buzunar.

— Mă întorc îndată îl anunță pe bătrân.

În camera ei, bătrâna continua să meșterească la mașinăria deșteptătorului ca și când fiul ei nu ar fi zăcut mort în cada băii.

Galașeanu sună îndelung la apartamentul vecin, dar nu răspunse nimeni. Bătu cu pumnii în ușă, dar tot fără rezultat. Nu era nimeni acasă. Cobori la etajul întâi. La apartamentul la care sună i se deschise imediat. Ghinion însă, apartamentul acela nu avea telefon.

— De la ce apartament aș putea telefona? întrebă pe bătrâna care îi deschisese.

— Încercați la parter, la inginerul Tunaru. Numai să fie cineva acasă.

Sună zadarnic. Izbuti să telefoneze abia de la a treia casă. Pe căpitanul Ovezea nu-l găsi. Telefonă maiorului Mărăcineanu.

— Întoarce-te înapoi și așteaptă acolo până trimit echipa operativă, îi ordonă maiorul.

Când Galașeanu începu să urce scările înapoi spre apartamentul locuit de părinții lui Nic, trecuseră douăzeci de minute. Un bărbat tocmai cobora

grăbit. Galașeanu crezu că este unul dintre locatari, fiindcă în clipa când se întâlniră acesta tocmai se pregătea să vâre în buzunar etui-ul cu chei.

Sună la ușa apartamentului. Nu veni nimeni să-i deschidă. Știind că și de prima dată trebuise să aștepte, sună din nou prelung. Ținu degetul pe butonul soneriei hotărât să nu-l ia de acolo până nu i se va deschide. Dar nici după cinci minute nu i se deschise. Bănuind că se întâmplase ceva, izbi ușa cu umărul până când scândurica de care era prinsă încuietoarea Yalei ieși din cuie.

În sfârșit era din nou în apartament. Când păși în sufragerie, observă că ușa de la camera lui Nic, pe care la plecare o încuiase cu cheia, acum era deschisă. Dar pe el îl interesa, în primul rând, soarta bătrânilor. Ușa de la camera lor era acum închisă și încuiată pe dinafară cu cheia. Și doar când plecase fusese dată de perete.

— Sunteți înăuntru?

— Suntem! auzi vocea atât de neprietenoasă a bătrânei.

Când deschise ușa, ceea ce văzu îl uimi. Bătrâna continua să meșterească la mașinăria deșteptătorului. Bătrânul, la o altă măsuță, stătea aplecat deasupra unei cărți groase – mai târziu avea să afle că fusese biblia – cu tâmplele prinse în palme și citea. De fapt, nu citea. Copleșit de durere privea pe deasupra paginii pata pe care o lăsase cândva acolo un fier de călcat încins.

— Ce s-a întâmplat în lipsa mea? întrebă Galașeanu.

Bătrânul parcă nici nu l-ar fi auzit. Îi răspunse bătrâna, după ce în prealabil își luă lupa de la ochi:

— S-a întâmplat că după ce ai plecat *tu,* a sunat cineva la ușă. Aram s-a dus să-i deschidă. Era unul, dracu’ știe cine era și ce voia. Ne-a încuiat aici și ne-a amenințat că dacă facem gălăgie ne împușcă. N-am făcut!… Ce, eram proști? Asta-i tot!

Își puse din nou lupa la ochi și se apucă de treabă. Galașeanu ar fi avut să le pună multe întrebări, dar amână pentru mai târziu. Se întoarse la camera lui Nic. Primul lucru pe care îl observă cum ajunse în prag fu că, în lipsa lui, cineva șterse portativele de pe pereți.

Furios, Galașeanu lăsă să-i scape o înjurătură de surugiu. Magnetofonul continua să cânte. Numai că acum nu cânta nici Johnny Halliday, nici Elvis Presley și nici, vreo altă celebritate a muzicii ușoare. Acum banda reproducea „SONATA Nr. 12 ÎN LA BEMOL MAJOR, OP. 26” de *Ludwig*

van Beethoven. Și, întâmplare, în clipa când Galașeanu intră pe ușă, începea partea a treia, intitulată: *„Marcia funebre sulla morte d'un eroe”*.

…Căpitanul Ovezea sosi o dată cu grupa operativă și preluă conducerea cercetărilor. În timp ce medicul examina cadavrul, în timp ce camera lui Nic și întreg apartamentul era cercetat cu mare grijă, în timp ce fotograful lua de zor fotografii, căpitanul Ovezea ancheta pe bătrâni. Era și el furios că necunoscutul care se introdusese în apartament în lipsa locotenentului major Galașeanu și care îi încuiase pe bătrânii lui Nic șterse cu buretele partiturile muzicale din camera acestuia.

— Cum vă explicați sinuciderea fiului dumneavoastră? întrebă Ovezea, adresându-se ambilor părinți.

— Ha!… Ha!… Fiul meu? Nu-i fiul meu. E fiul lui.

Și bătrâna, făcând o mină de dispreț, arătă cu degetul pe bătrân. Acesta părea zdrobit de durere.

— Fiul dintr-o altă căsătorie?

— Nu!

— Nelegitim?

— Nu! Pricepi greu, domnule, se răsti ea la Ovezea. Fiul lui adoptiv.

— Atunci a fost și al dumneavoastră, insistă căpitanul.

— Nu! *Numai* al lui. Eu m-am opus. Eu am prevăzut că nu va ieși nimic bun dintr-un copil luat de la școala aia, cum îi spune, unde sunt duși ăi de fură și n-au vârsta ca să fie vârâți în închisoare.

— Școala de reeducare, o ajută Ovezea.

— De corecție. De reeducare. Ce mi-e Rada-baba ce mi-e baba-Rada. Același drac! Apoi către bătrân: Vezi, Aram! Am avut eu dreptate când îți spuneam că vom avea numai necazuri cu el? Am avut!… Cel puțin, bine că a terminat singur cu viața. Spre folosul lui… Și al nostru. Decât să ne facă de rușine, acum la bătrânețe, și să ajungă în pușcărie, mai bine mort. Întorcându-se apoi spre Ovezea: Ce ticăloșie a făcut de ați venit să-l ridicați?

— N-am venit să-l arestăm. Am vrut numai să-i punem câteva întrebări.

— Cum, n-ați venit să-l arestați? întrebă ea dezamăgită parcă.

— Nu!

— Nu are importanță. Până la urmă tot acolo ar fi ajuns.

— Aveți motive să credeți?

— Sonia!… Sonia!… Cel puțin acum când e mort, n-ar trebui să-l mai urăști.

Lui Ovezea i se păru că mustrarea bătrânului – acum vorbise pentru prima dată – avea un tâlc ascuns. Parcă voise să-i atragă atenția să-și țină gura.

Bătrâna ținu seama de avertisment. În loc să răspundă întrebării puse de Ovezea, replică bătrânului cu vehemență:

— Nu-l urăsc nici acum cum nu l-am urât nici când a fost în viață. Numai tu ți-ai vârât în cap că-l urăsc. E drept, nu l-am iubit. Nu aveam dreptul să-l iubesc atâta vreme cât copilul nostru este atât de nenorocit.

Și bătrâna cu voce repezită și cu ochi răi lăcrimă.

— Aveți un fiu?

— Avem un fiu nenorocit, domnule. E la Central. De la vârstă de doisprezece ani e acolo. Acum are douăzeci și doi. Eu îl iubesc fiindcă e fiul meu. Eu nu l-am trădat așa cum a făcut bărbatul meu, Aram. Aram a încetat să-l mai considere fiul său. Pentru Aram, Kricor a murit. Sunt zece ani de când a reușit să se mintă că nu mai are fiu, că a murit Kricor. Și atunci i-a trebuit un alt fiu. L-a înfiat pe Niculai. În inima lui Aram, Niculai a luat locul lui Kricor. Niculai a uzurpat în inima lui Aram dragostea acestuia pentru fiul său, pentru nenorocitul său fiu.

Și bătrâna din nou lăcrimă.

— Nu mi-ați răspuns, totuși la întrebare, insistă căpitanul Ovezea. Ce v-a făcut să credeți că Niculaie urma să fie arestat? Vă nemulțumea ceva din purtarea lui?

Din nou avertismentul deghizat al bătrânului:

— Sonia!… Sonia!… Cât de nedreaptă ești și acum cu bietul băiat!

Căpitanului Ovezea îi păru rău că se abătuse de la regula obișnuită de a-i ancheta separat. Dar văzând în ce hal de deprimare se afla bătrânul Aram, pe de o parte, iar pe de alta, nebănuind că Nic era doar fiul lor adoptiv crezuse că, punând întrebări valabile pentru amândoi, se vor putea completa reciproc.

— Domnule Aram, vă rog să treceți în sufragerie. Cu dumneavoastră voi sta după aceea de vorbă.

Bătrânul înțelese motivul pentru care era îndepărtat. Oftă și, înainte de a părăsi încăperea, se uită rugător la nevastă-sa ca și când ar fi implorat-o să răspundă cu prudență întrebărilor ce aveau să-i fie puse.

— Vă mai reamintiți întrebarea pe care v-am pus-o? se adresă Ovezea bătrânei după ce închise ușa în spadele bătrânului Aram.

— Mi-o amintesc, de bună seamă!

— În cazul acesta, vă rog să-mi răspundeți deschis, fără să ascundeți nimic.

Bătrâna îl aprobă, dând din cap.

— Da!… Da!… Fără să ascund nimic. Da, m-am așteptat să fie arestat. Numai un orb ca Aram n-a putut să vadă, să-și dea seama că Niculaie învârtea afaceri necurate.

— Știți, cumva, și ce fel de afaceri?

— Nu! Știu că avea totdeauna mai mulți bani decât câștiga. Adică salariul. O nimica toată față de banii pe care îi avea, pe care i-ar fi putut cheltui.

— Scuzați-mă că vă întrerup. Ați spus „pe care i-ar fi putut cheltui”. Ați vrut să înțelegeți că dispunea de sume de bani mai mari decât cheltuia?

— Da!… Da!… Niciodată n-a cheltuit atâția bani câți ar fi putut cheltui. Din prudență. Era șiret ca o vulpe. O dată i-am găsit în servietă două pachete de câte zece mii de lei. Auzi? Două pachete a câte zece mii de lei, adică douăzeci de mii de lei. Când l-am întrebat de unde are atâția bani, mi-a spus că nu sunt ai lui, ci ai unui prieten care vrea să-și cumpere mașină. Parcă l-am crezut? I-am spus și lui Aram. Dar Aram avea o încredere oarbă în el. „Aram, hoțu’ tău, tot la pușcărie are să ajungă. Mi-e teamă însă să nu ne vâre și pe noi în vreun bucluc”, l-am avertizat. El însă: „E un copil bun, Sonia. Mă iubește și nu va face nimic care ar putea să mă îndurereze, ai să vezi. Am să-l întreb de unde sunt banii ceia”. L-a întrebat. I-a spus și lui povestea cu mașina.

— Banii au stat mult timp la el? întrebă Ovezea.

— A plecat imediat în oraș. S-a întors – când s-o fi întors, fiindcă niciodată nu știu când se întorcea noaptea – fără servietă și fără bani.

— S-a mai întâmplat vreodată să găsiți sume mari la el?

— Zeci de mii de lei nu. Dar sute rătăcite prin toate buzunarele de multe ori. Adică mai totdeauna.

O clipă, Ovezea se îndoi că bătrâna spune adevărul. Nic se juca cu banii, dar, ciudat, nu se îndura să cumpere cuverturi pentru saltelele din camera lui. Pe de altă parte, nici bătrânii nu se prea vedea că o duceau bine.

Riscă întrebarea:

— Dacă Niculaie avea atâția bani, presupun că partea lui de contribuție la cheltuielile casei era însemnată.

Bătrâna se uită la el indignată.

— Ar fi putut fi, domnule milițian, dacă aș fi acceptat eu. În casă însă nu dădea decât patru sute de lei. Atâta i-am pretins. Am ținut seama de salariu. Atât și nimic mai mult. Ca să fiu dreaptă, a vrut să-mi dea mai mult. Eu însă l-am refuzat categoric. Sunt femeie cinstită și nu-mi trebuie bani de furat.

— Va să zică, după părerea dumneavoastră, banii erau de furat.

— Altfel, de unde îi avea? Eu cred că făcea parte dintr-o bandă.

Băiatul acela frumos ca un zeu, membru al unei bande!

— Spuneți-mi, la Niculaie veneau mulți, în vizită?

— Nu venea nimeni.

— Cum?

— Cum ați auzit! Nu venea nimeni. Foarte rar trecea pe aici pentru vreo zece, cincisprezece minute, unul care –zicea Niculaie – lucrează la fabrica unde făcea el slujbă.

— … Și atunci saltelele de pe jos…

— O trăsnaie de-a lui. Ca și scrisul pe pereți.

— Ați auzit de o fată Neli?

— Nu! Cine-i asta?

— Se pare că a fost prietena lui Niculaie. N-a venit niciodată pe aici?

— I-am interzis să aducă femei în casă.

— Niculaie primea scrisori, pachete cumva?

— Niciodată.

— Vă pun acum o întrebare ceva mai delicată, doamnă Sonia. Nu cumva v-a dat Niculaie ceva în păstrare? Vreun obiect, vreo scrisoare sau altceva?

— Nu! Mie în niciun caz. Deși el era foarte tandru cu mine, știa că nu-l iubesc.

— Atunci poate soțului dumneavoastră?

— Lui, poate! Aram îl iubește. Și apoi ticălosul de Niculaie știa să profite de o anumită manie a lui Aram.

Bătrâna oftă și tăcu.

— La ce fel de manie vă referiți?

Bătrâna oftă. Se cunoștea cât de colo: îi părea rău că o luase gura pe dinainte. Dar până la urmă se hotărî să vorbească.

— Mania asta!

Și arătă cu mâna pereții plini cu pendule și ceasornice de tot felul și din toate timpurile.

— Domnul Aram colecționează ceasornice vechi?

— Mai de mult. Pe vremuri am avut și noi o oarecare situație. Nu grozavă. Dar săraci nu eram. Aram era expert în achiziții de covoare. Călătorea mult: Constantinopol, Smirna, Buhara, Teheran. Achiziționa covoare pentru unul Haciadur, mare negustor. Poate că ai auzit de el. Dar nu cred, fiindcă ești tânăr dumneata. De câte ori se întorcea acasă aducea vechituri de-astea. Eu, le reparam. Cunosc meseria de la tata. Așa s-au strâns toate astea pe care le vezi aici. Sunt și altele, mai de preț. Pe acelea le ține Aram încuiate.

— Un adevărat muzeu. Există unul, la Ploiești.

— Am auzit. Aram l-a și vizitat. Zice că noi avem piese mai vechi și mai interesante decât muzeul din Ploiești.

— … Și în ce fel profita Niculaie de pasiunea soțului dumneavoastră pentru asemenea obiecte?

— Îl dădea gata pe Aram. E clar, nu-i așa?

— Nu prea. Cum, adică, îl dădea gata?

— Adică, îi închidea gura. În sinea lui, Aram a fost tot timpul convins că Niculaie calcă alături cu drumul. Dar a închis ochii, temându-se că băiatul, dacă se va îndrepta, nu va mai avea cu ce să cumpere vechiturile pe care Aram le descoperea. Trebuie să știți că, în ultimii ani, lui Aram nu i-a mai dat mâna să achiziționeze ceea ce, din obișnuință, se pricepea să descopere.

Abisurile sufletului omenesc sunt de nebănuit, de altfel ca și piscurile. În cariera sa Ovezea întâlnise fel de fel de oameni. Fără să devină un blazat, aproape ajunsese să nu se mai mire oricât de înspăimântătoare erau mărturisirile celor pe care îi ancheta. Nu-l mirau, dar continuau să-l revolte, să-l îndurereze sau numai să-l mâhnească.

Cu toate acestea, destăinuirile Soniei Șimandan îl nedumereau în măsura în care îl și intrigau. Era totuși un spectacol puțin obișnuit să vezi cum o mamă își urăște în așa măsură fiul adoptiv – chiar și după ce acesta nu mai este în viață –, încât este în stare să-și acuze soțul de complicitate morală la furtișagurile acestuia.

— Dacă am înțeles bine, vorbi Ovezea, susțineți că soțul dumneavoastră, deși știa că Niculaie își procura bani pe căi ilicite, închidea ochii fiindcă numai în felul acesta își putea satisface pasiunea de colecționar.

— Întocmai, domnule miliţian. Adică, întocmai şi nu prea. Mai curând nu prea decât întocmai. Ar însemna să fiu nedreaptă cu Aram dacă aş afirma că o făcea cu bună ştiinţă. El era, şi este şi acum convins, că Niculaie a fost cinstit. Dar se mințea fără să-şi dea seama că se minte, şi nici de ce se minte. Ehei, patima afurisită, domnule miliţian! Mania de a colecţiona toate vechiturile astea de ceasornice! Bietul Aram din cauza acestei manii nu şi-a dat seama că bastardul de Niculaie nu-i decât un hoţoman. Acum aţi înţeles?

— Evident.

— Atunci e foarte bine că aţi înţeles. Unde mai puneţi că Aram mult l-a mai iubit pe Niculaie! Pe el l-a iubit şi pe Kricor l-a uitat. Pe sărmanul şi nenorocitul nostru băiat Kricor.

Şi apriga bătrână pentru prima dată oftă.

— Vreţi să-mi spuneţi ce s-a întâmplat după ce colegul meu a plecat să telefoneze?

— I-am spus lui.

— Vă rog să-mi spuneţi şi mie. Dar aşa, mai pe larg.

— Ce să spun pe larg, că n-am ce spune. A sunat la sonerie şi Aram i-a deschis. Măgarul ăla i-a pus revolverul în burtă şi l-a silit să meargă de-a îndăratelea până în atelier. Ne-a cerut să ne ţinem gura şi ne-a ameninţat că dacă strigăm după ajutor ne împuşcă. Pe urmă ne-a încuiat. Dracu’ ştie de ce a făcut asta!

— L-aţi mai văzut vreodată până astăzi?

Bătrâna se gândi înainte de a răspunde:

— Poate că da, poate că nu!

— Cum vine asta?

— Poate că o mai fi venit pe la Niculaie.

— Spuneaţi doar mai adineaori că numai o singură persoană venea să-l vadă, din când în când, pe Niculaie. Cineva de la serviciul lui.

— Am spus, şi ce dacă am spus? Ce spun acum se bate cap în cap cu ceea ce am spus atunci? Poate că a fost chiar omul de la serviciu.

— Nu sunteţi sigură?

— Vezi bine că nu! Pe prietenul acela al lui Niculaie eu nu l-am văzut niciodată. Sau poate că o singură dată, da, mai demult. De câte ori a venit, numai Niculaie i-a deschis. Venea noaptea, mai târziu, când noi eram culcaţi. Poate că Aram ar putea să vă spună ceva mai mult decât mine. Să-l întrebaţi şi pe el.

— Bineînțeles că am să-l întreb. Dumneavoastră, va să zică, nu sunteți sigură dacă era sau nu prietenul lui Niculaie.

— Nu!… Nu!… Mai curând aș crede că era altcineva.

Aram Șimandan părea sincer îndurerat de moartea fiului său adoptiv.

— Aș vrea să vă pun și dumneavoastră câteva întrebări, începu căpitanul Ovezea. Soția dumneavoastră ne-a dat unele informații prețioase. E tare inimoasă dumneaei.

Ovezea intenționat o lăudase pe bătrână, ca să vadă în ce fel va reacționa Aram.

— Prețioase!?… Prețioase!?… Știu eu? S-ar putea să fie prețioase, dar s-ar putea numai să vi se pară dumneavoastră așa. Depinde de ce v-a spus. S-ar putea să vă fi spus unele neadevăruri interesante. Adică, interesante pentru dumneavoastră.

— Credeți? Dar ce motiv a avut să ne inducă în eroare?

— În niciun caz n-a făcut-o fiindcă are vreun interes să vă mintă.

— Atunci?

În loc să răspundă, Aram oftă mai întâi, apoi exclamă:

— Sărmana mea Sonia!

Ovezea își aminti că și Sonia, nevastă-sa exclamase în vreo două rânduri: „Sărmanul Aram!”

— Aștept explicația dumneavoastră, domnule Aram, insistă Ovezea.

— Cum, nu v-ați putut da seama că îl urăște și acum pe bietul Niculaie?

— Pretindeți că numai din ură față de Niculaie ne-a spus unele neadevăruri… interesante?

— Numai din ură! Dar n-a făcut-o cu intenția de a vă induce în eroare. Ea este convinsă că tot ceea ce v-a spus s-a întâmplat cu adevărat. Să vă dau un exemplu. Este convinsă că, într-adevăr, a găsit în servieta lui Niculaie două pachete cu bani, fiecare în valoare de zece mii de lei.

— … Și nu este adevărat?

— Da de unde! Bietul băiat n-a văzut niciodată, cât timp a trăit, o asemenea sumă de bani.

— N-ați observat dacă totuși cheltuia mai mult decât i-ar fi permis salariul?

— Nu!… Cred că nu cheltuia mai mult decât câștiga. În orice caz nu am ținut contabilitatea banilor săi. Pot să vă spun, și vă rog să mă credeți, că Niculaie a fost un băiat foarte econom.

— Dar este adevărat că el vă dădea banii cu care achiziționați ceasornicele vechi?

— V-a spus Sonia așa ceva?

— Nu este adevărat?

— Desigur că nu este adevărat. Niciodată nu i-am cerut bani băiatului. E drept, în două rânduri, ca să-mi facă plăcere mi-a adus niște ceasornice vechi, găsite de el nu știu pe unde. A dat mai nimica pe ele fiindcă nu aveau aproape nicio valoare.

— Vreți să ni le arătați și nouă?

Bătrânul avu o ezitare.

— De ce nu! Cu plăcere.

Deschise unul din sertarele scrinului și, după ce scotoci în niște cutii, se întoarse cu două ceasornice de nichel, vechi bineînțeles, dar, evident, fără valoare, chiar pentru un profan ca Ovezea.

— Acestea sunt.

— Puneți-le pe masă!

Ovezea nu era convins că erau chiar ceasornicele pe care i le procurase Nic. Probabil că bătrânul intenționat îi arătase altele fără valoare. Singura care ar fi putut să-i spună dacă Aram îl minţise sau nu era Sonia. Dar parcă putea avea încredere în ea? Fiindcă era aproape convins că amândoi soții mințeau. Mințeau însă din motive diferite.

— Domnule Aram, am impresia că ați ținut la fiul dumneavoastră adoptiv. Niculaie s-a sinucis. Și s-a sinucis în momentul când a aflat că acela care venise să-l vadă era lucrător al miliției. Știți acest lucru, nu?

— Da, domnule, știu.

— Pe de altă parte, ați afirmat – în totală contradicție cu soția dumneavoastră – că nu-l credeți pe Niculaie în stare de o faptă infamantă. De pildă, să-si însușească bani nemunciți. Este exact, domnule Aram?

— Și aceasta este adevărat.

Vocea îi era puțin nesigură.

— Atunci, cum vă explicați sinuciderea lui?

— Nu mi-o pot explica în niciun fel, domnule.

— Nu v-o puteți explica în niciun fel!

— Nu, domnule! În niciun fel. Și nu cred că Niculaie a fost necinstit.

— Și totuși s-a sinucis când a aflat că miliția are treabă cu el.

— Da! S-a sinucis, cu toate că nu avea motiv să se teamă de dumneavoastră.

— Domnule Aram, trebuie să constat, cu părere de rău, că nu vreți să ne ajutați.

— Ba da! Dar nu ponegrindu-mi fiul adoptiv.

— Dacă vreți să ne ajutați, de ce ne puneți în situația de a vă face exact reproșul pe care l-ați făcut la adresa soției dumneavoastră. Anume, că încercați să ne induceți în eroare.

— Sunteți nedrept cu mine, domnule. Un tată nu poate fi acuzat fiindcă își iubește fiul, chiar dacă e vorba de un fiu adoptiv.

— Asta înseamnă, de fapt, o recunoaștere, că asta vă e intenția, domnule Aram.

— Nicidecum.

— Nu vreau să discut cu dumneavoastră în contradictoriu. Nu vă acuz că vă iubiți fiul. Numai că dumneavoastră înțelegeți prin a vă iubi fiul a ni-l prezenta într-o lumină favorabilă, uitând sau numai prefăcându-vă, că atât faptele – mă refer la sinucidere – cât și declarațiile soției dezmint afirmațiile dumneavoastră. Greșiți profund dacă vă închipuiți că, apărându-l pe Niculaie, dovediți că l-ați iubit. Dimpotrivă, eu afirm că nu l-ați iubit. Degeaba încercați să ignorați faptele, domnule Aram. Niculaie nu s-a sinucis nici ieri nici alaltăieri, ci astăzi, și abia după ce a aflat că miliția are treabă cu el. Această sinucidere nu poate avea decât o singură explicație: că el se simțea vinovat de o faptă atât de gravă, încât a preferat să-și pună capăt zilelor decât să fie anchetat de noi. În definitiv, câți ani avea Niculaie?

— Douăzeci de ani, domnule.

— Douăzeci de ani!… Dacă un tânăr la douăzeci de ani pornește pe un drum greșit, în cele mai multe cazuri este victima altuia sau a altora. Dacă refuzați să ne spuneți tot ceea ce știți despre Niculaie, acela care, din punct de vedere moral, este vinovat de sinuciderea fiului dumneavoastră va rămâne nepedepsit. Dacă, într-adevăr, l-ați iubit cu adevărat pe Niculaie, atunci trebuie să-l răzbunați, ajutându-ne să-l descoperim pe adevăratul sau pe adevărații vinovați.

— Dar ce vreți de la mine, pentru numele lui Dumnezeu? Întrebați-mă și am să vă răspund.

— Bine!… Așa voi face. Vă întreb încă o dată! Dispunea Niculaie de sume de bani care depășeau salariul său?

— Vă repet și eu: Nu am ținut contabilitatea banilor săi. Părerea mea personală este că nu și i-a procurat pe căi necinstite.

— Altă întrebare: Bănuiți cumva motivul pentru care totuși s-a sinucis?

— Nu, domnule!

— Niculaie cânta la vreun instrument?

— La vioară.

— Și nu avea o vioară personală?

— Cum să nu!

— Atunci ce a făcut cu vioara?

— Nu înțeleg. N-ați găsit-o?

— Nu!

— Atunci, pesemne a lăsat-o la serviciu.

— Dar astăzi n-a fost la serviciu.

— Într-adevăr n-a fost. O fi lăsat-o acolo ieri.

— Vom verifica. Niculaie compunea de mult timp muzică?

— Numai de vreun an.

— V-a vorbit vreodată despre producțiile sale?

— Niciodată!

— Și nu v-a intrigat faptul că-și scrie compozițiile pe pereți?

— Am considerat aceasta drept o toană. Tinerii de astăzi sunt greu de înțeles.

— Chiar de când a început să compună, obișnuia să scrie pe pereți?

— Cred că da. Dar n-aș putea afirma cu precizie, fiindcă nu-mi amintesc.

— Apropo, știți că individul acela care v-a încuiat în camera dumneavoastră a șters toate portativele de pe pereți?

— Serios? Nu mi-aș fi închipuit. De ce oare?

— Dar dumneavoastră ce credeți de treaba asta?

— Nu cred nimic. Nu-mi dă prin minte de ce a făcut-o.

— Probabil a fost un dușman al lui Niculaie.

— De ce credeți că a fost neapărat un dușman?

— S-o fi gândit că printre compozițiile de pe pereți o fi vreo capodoperă și atunci a șters totul ca nu cumva Niculaie să devină celebru după moarte.

Aram nu sesiză ironia sau se prefăcu numai. Întrebă cu îndoială:

— Credeți?

— Sunt convins. Mai ales că nu e vorba de un necunoscut oarecare, ci de un prieten al lui Niculaie. N-a venit azi pentru prima dată în casa dumneavoastră.

— Cred că greșiți. Nu l-am mai văzut.

— Nu? Curios!… Vreți să spuneți că n-a fost prietenul lui Niculaie acela care obișnuia să-l viziteze de obicei noaptea?

— Nu! Acela, după cât îmi amintesc, arăta altfel.

— În altă ordine de idei: Niculaie nu v-a încredințat nimic spre păstrare?

— Nu!

— Când individul acela necunoscut v-a încuiat în casă, ați presupus că vine pentru o treabă legată de sinuciderea lui Niculaie?

— Nu! Am crezut că e un borfaș.

— Și nu vi s-a părut curios că borfașul v-a încuiat tocmai în camera unde existau niscai obiecte de valoare?

— Nu! Am presupus că omul acela nu cunoștea acest amănunt.

— V-a întrebat cumva de Niculaie?

— Nu!

— Dar, după părerea dumneavoastră, avea el cunoștință de ceea ce se întâmplase cu el?

— De vreme ce v-am spus că mi-a făcut impresia unui borfaș, înseamnă că nici nu mi-a trecut prin minte că prezența lui era în legătură cu sinuciderea lui Niculaie.

— Numele Neli vă spune ceva?

— Absolut nimic!

— Va să zică, despre prietena lui, Neli, Niculaie nu v-a vorbit niciodată.

— Nu!

— Aveți cunoștință că Niculaie avea un revolver?

— Nu!

— Ați numărat de câte ori ați răspuns prin *nu* la întrebările pe care vi le-am pus?

— Nu!

— Deocamdată, cred, nu am a vă mai pune vreo întrebare, domnule Aram.

CAPITOLUL VI
„ANUNȚĂ MILIȚIA CĂ ȚI-A DISPĂRUT NEPOATA”

„Marie Rogét părăsise casa mamei sale
din Rue Pavée – Saint-André duminică,
22 iunie 18… pe la orele 9 dimineața”
EDGAR ALLAN POE – Misterul Mariei Rogét

Căpitanul Ovezea se juca murdărind cu un băț de chibrit pereții ceșcuței cu drojdia cafelei pe care o băuse. Soarele intra prin fereastra larg deschisă și se tăvălea pe covorul persan. Dintr-un copac de la bordura trotuarului se auzea gungurind o turturică. Pe stradă trecu un camion și rateurile motorului părură niște explozii în lanț ale unor mine.

Căpitanul Ovezea aproape că nu le auzi, în așa măsură era frământat de gânduri. Gândurile, multe, se învârteau în jurul unei singure întrebări: De ce se împușcase Nic? Că se împușcase ca să nu aibă de-a face cu miliția era clar. În privința aceasta nu exista nicio îndoială. Dacă nu s-ar fi dus Galașeanu să-l caute, sau dacă nu i-ar fi spus că este ofițer de miliție sigur că Nic nu și-ar fi zburat creierii. Întrebarea care îl chinuia era: De ce faptă gravă se făcuse Nic vinovat dacă preferase mai curând să moară decât să fie arestat? Cunoștea psihologia infractorilor și știa că la o asemenea soluție disperată nu recurgeau aceștia decât în cazuri cu totul și cu totul excepționale. Știa de asemenea că nu exista un raport direct între sinucidere și gravitatea infracțiunii. De obicei recurgeau la acest gest suprem cei dezechilibrați din punct de vedere psihic. Oare să fi fost Nic un asemenea dezechilibrat? La anii lui o astfel de ipoteză nu părea probabilă. Atunci? Desigur, era încă prematur să tragă o concluzie definitivă. Totuși ceea ce îl surprindea și îl necăjea în același timp era lipsa oricărui reper. Bâjbâiau într-un întuneric desăvârșit. Nici măcar percheziția foarte amănunțită a apartamentului ocupat de Aram Șimandan nu se soldase cu un rezultat pozitiv. Relevarea amprentelor găsite în camera lui Nic și apoi prelucrarea lor se dovediră a fi chiar ale lui Nic. Nicio urmă de la acela care șterse portativele de pe pereți. Cine era și, mai ales, de ce ținuse neapărat să le șteargă? Ce însemnătate aveau ele pentru Nic? Pentru necunoscut?

Locotenentul major Galașeanu intră tocmai atunci în birou. Era obosit, transpirat și negru de oboseală.

— Să trăiți, tovarășe căpitan!

— Cum e, Galașeanule?

— Tovarășe căpitan, permiteți-mi să-mi vâr mai întâi capul sub robinet fiindcă îmi plesnește de durere.

— Ia mai bine un antinevralgic.

— Știți că n-am încredere în medicamente.

Galașeanu într-adevăr avea oroare de medicamente.

Era convins că orice medicament, dacă ajută unui organ dăunează neapărat altuia.

Peste câteva momente, când Galașeanu reveni în birou, nu se mai cunoștea că era obosit.

— Tovarășe căpitan, ușă de biserică nu alta.

— Nu mai spune!

— Toată lumea numai laude. Excelent profesional, ca instructor adică, excelent din toate punctele de vedere. Ireproșabil din punct de vedere moral, în ciuda tentațiilor cu duiumul. Aflați că mai bine de jumătate din efectivul fabricii este alcătuit din femei. E drept că în vreo două rânduri niște pițipoance erau să-și scoată ochii, ele între ele, din cauza lui Nic, dar toată lumea este de acord că bietul băiat n-a avut nicio vină. Trebuie să precizez, tovarășe căpitan, că nu numai femeile mi-au vorbit despre el făcând o adevărată risipă de laude. Ci și bărbații. Păcat că nu i-ați putut auzi și dumneavoastră. Numai calități și nicio lipsă. Mit, legendă acest Nic, nu om în carne și oase. Cred că de la tămâierile lor mi se trage durerea asta afurisită de cap. Și asta când încă n-au aflat că s-a sinucis. Îmi închipui ce au să-l idealizeze după ce vor afla că a murit. Zău că nu înțeleg, tovarășe căpitan.

— Și cu toate acestea e foarte simplu. Asta înseamnă că Nic a fost un băiat nu numai foarte frumos, dar în același timp și foarte inteligent. Datorită acestor două calități a izbutit să creeze „mitul” de care vorbeai. Și aceasta a fost cu atât mai posibil dacă ții seama de faptul că femeile reprezintă mai bine de jumătate din numărul total al salariaților întreprinderii. Adu-ți aminte că în decursul mileniilor, femeile au fost acelea care au creat și pus în circulație cele mai multe mituri. Dacă „13 Decembrie” n-ar fi fabrică, ci o comunitate religioasă, fii sigur că femeile de acolo ar face din Nic un sfânt și ar pune bazele unui nou cult.

— În orice caz, când au să afle că Nic nu mai este în viață, multe batiste vor putea fi stoarse din pricina lacrimilor ce vor curge, tovarășe căpitan.

— Femeile plâng ușor, Galașeanule.

— Mai ales când e vorba de un Adonis ca Nic.

— Te-ai interesat de repertoriu?

— Da, tovarășe căpitan. Nimic. În repertoriu nu figurează niciuna din compozițiile lui Nic.

— Pe la Uniunea Compozitorilor ai trecut?

— Am trecut și pe acolo. N-au auzit de numele lui.

— Va să zică, ar trebui să tragem concluzia că Nic Șimandan compunea pentru sertar, pentru propria lui plăcere?

— Nici măcar pentru sertar, tovarășe căpitan. Dacă ar fi scris muzică pentru sertar, am fi găsit noi ceva, cu prilejul percheziției.

— În cazul acesta, nu ne rămâne decât să presupunem că Nic nu ajunsese să definitiveze vreuna din compozițiile sale. Cu alte cuvinte, că se afla încă în faza căutărilor. Asta ar explica și de ce își scria muzica pe pereți.

— Ca să scrie și să șteargă și apoi iarăși să scrie și să șteargă?

— Exact!

Galașeanu înțelesese că șeful său glumea și de aceea răspunse tot cu o glumă:

— Ehei. Dacă toți compozitorii noștri ar fi atât de exigenți ca Nic, urechile noastre n-ar fi obligate să asculte atâta muzică proastă. Apoi după o pauză, serios: Tovarășe căpitan, nu izbutesc să apuc un fir.

— Ar fi și de mirare dacă am izbuti chiar de pe acum să apucăm de fir și să tragem. E încă prematur. Mai bine haide să recapitulăm faptele. Ești de acord?,

— Să le recapitulăm, tovarășe căpitan.

— Atunci, dacă nu ai nimic împotrivă, recapitulează-le dumneata. ’

Galașeanu se gândi o clipă înainte de a începe.

— O fată dispare – se ascunde – de cinci zile. După toate probabilitățile din ziua de întâi septembrie. Fata aceasta, Neli, este prietena – amanta – lui Nic Șimandan. Nic locuiește la părinți, în strada Sobarilor nr. 70. Mă duc să stau de vorbă cu el în speranța că aș putea afla ceva de la el, unde și din ce motiv se ascunde Neli. Niciun fel de bănuială asupra lui. Ajung la el, mă legitimez și spun că aș dori să stăm puțin de vorbă. Sub pretextul că se duce să-mi aducă o dulceață, intră în baie și-și trage un glonte de revolver în tâmplă. Înainte de a se sinucide așterne pe oglinda de deasupra chiuvetei,

scriind cu săpunul, ultima lui inspirație. Cobor să caut un telefon. În lipsa mea un necunoscut sună la ușa apartamentului. Aram îi deschide. Atunci individul îl amenință cu un revolver și îl încuie în atelier împreună cu nevastă-sa. Cu excepția atelierului, restul apartamentului rămâne acum la dispoziția individului. Câte minute? Maximum douăzeci. Ce a făcut în aceste maximum douăzeci de minute? A șters de pe pereți toate compozițiile lui Nic. Mă întreb: De ce a venit? Numai ca să șteargă portativele de pe pereți?

— În acest caz, de ce nu l-a șters și pe acela de pe oglinda din baie?

— Da, da, tovarășe căpitan! De ce nu l-a șters și pe acela? Vizita individului aceluia naște atâtea întrebări, încât de multe ce sunt începe să-ți vâjâie capul.

— Nu-i nimic. Are să ne treacă. E mult mai important însă să ne punem toate întrebările, să nu uităm niciuna. Fiindcă s-ar putea s-o uităm tocmai pe cea mai importantă.

— Prima întrebare pe care mi-am pus-o ați auzit-o! De ce a venit individul acela? A venit să caute ceva sau numai să șteargă de pe pereți inspirațiile muzicale ale lui Nic? A doua întrebare ați formulat-o dumneavoastră. Dacă da, de ce nu a șters și portativul de pe oglinda din baie? Altă întrebare: A știut el că Nic se sinucisese? Dacă da, cum de a aflat? Cine l-a anunțat? Poate chiar Nic înainte de a se sinucide? Pe ce cale fiindcă în apartament nu există telefon? Fusese poate înainte informat că Nic se va sinucide? În acest caz trebuie să tragem concluzia că s-a sinucis nu din cauza vizitei mele. Că a fost o simplă coincidență faptul că și-a zburat creierii în timp ce mă aflam la el. Chiar dacă nu veneam tot ar fi făcut-o.

— Presupunând că știa dinainte că Nic s-a sinucis, cum îți explici că nu a avut curiozitatea să se convingă dacă a murit cu adevărat?

— Ce vă face să credeți că nu a încercat să se convingă?

— N-a intrat deloc în baie. Dacă ar fi intrat ar fi văzut portativul scris pe oglindă cu săpunul și l-ar fi șters și pe acela.

— Înțeleg acum. Dumneavoastră judecați așa: Dacă improvizațiile muzicale de pe pereți sunt altceva decât păreau la prima vedere, și dacă individul care a pătruns în apartament în lipsa mea a avut interes să le șteargă, atunci, dacă ar fi intrat și în baie, sigur că ar fi șters și ultima inspirație a lui Nic din clipa dinaintea morții.

— Exact!

— Bine, dar aceasta naște o altă întrebare.

— Care? Ne-am înțeles doar că este absolut necesar să ne punem toate întrebările.

— Avem oare vreo dovadă care să justifice ipoteza că, de fapt, compozițiile lui Nic nu erau compoziții?

— Eu aș zice că da, Galașeanule. O dovadă o constituie însuși faptul că individul le-a șters de pe pereți. De ce le-a șters? Din invidie, în cazul când și acesta este un compozitor tot atât de anonim ca și Nic? Greu de presupus. Pe de altă parte, prezența scării, a căldărușei și a buretelui dovedește că Nic, el însuși, obișnuia să șteargă propriile-i producții atunci când nu-i mai plăceau. Dar oare le ștergea când nu-i mai plăceau sau le ștergea cu anumite prilejuri?

— Dacă îmi permiteți, tovarășe căpitan.

— Poftim!

— Sunt de acord că portativele de pe pereți aveau și o altă semnificație decât cea muzicală. Să zicem că reprezentau un cod. În cazul acesta e clar de ce le-a șters individul necunoscut. Ca să nu ajungă sub ochii noștri. Dar dacă acceptăm explicația aceasta ne întoarcem de unde am plecat: De unde a știut el că Nic s-a sinucis?

— Cu alte cuvinte, dacă Nic nu și-ar fi zburat creierii, celălalt nu ar fi venit să le șteargă?

— Eu așa cred, tovarășe căpitan. Toată povestea e tare încâlcită. Cum o dau, cum o sucesc, mereu mă poticnesc. Cel mai mult mă încurcă gândul ăsta: A știut sau n-a știut individul acela că Nic s-a sinucis? Dacă a știut, înseamnă că sinuciderea lui Nic a fost hotărâtă dinainte. Căci, dacă sinuciderea a fost determinată de vizita mea, și dacă acela a venit să șteargă portativele ca să nu le descifrăm noi, atunci mereu aceeași întrebare: Cine l-a anunțat? Și cum de a știut el că eu am plecat să telefonez?

— Ai dreptate, Galașeanule. Toate aceste întrebări se impun cu necesitate.

— … Și încă nu le-am epuizat pe toate, tovarășe căpitan.

— Formulează-le pe toate, Galașeanule.

— Adineaori am emis părerea că sinuciderea lui Nic în timp ce eu mă aflam la el este întâmplătoare. De ce? Fiindcă altfel nu ne putem explica vizita cu anasâna a celuilalt. Iată un argument. Căutând cu lumânarea mai găsesc și altele, tovarășe căpitan. Zic eu: nu cumva magnetofonul cânta atât de tare dinadins ca să nu se audă zgomotul împușcăturii? Și pistolul cu care

s-a sinucis Nic nu avea amortizor de zgomot? Încă un argument: Nic m-a lăsat singur, scuzându-se, a intrat în baie și s-a sinucis. Asta ce înseamnă? Înseamnă că probabil avea revolverul la el când a ieșit din cameră, pretextând că se duce să-mi aducă o dulceață. Iată, dar, câteva argumente care vin să susțină ipoteza că sinuciderea lui Nic n-a fost determinată de vizita mea. Și cu toate acestea e atât de greu de acceptat o asemenea ipoteză…

— Foarte just!… Dar de ce, Galașeanule?

— Dacă individul acela – hai să-i spunem de acum înainte X… – știa că la ora aceea Nic este mort, se pune întrebarea: ce a căutat acolo? Întrebarea am mai pus-o și cunoașteți răspunsul meu, cu care de altminteri ați fost de acord: Ca să șteargă portativele și eventual ca să pună mâna pe niscai hârtii ce nu trebuiau să intre în posesia noastră. Dar ia să ne închipuim ce s-ar fi întâmplat dacă Nic s-ar fi sinucis când eu nu eram acolo. Bătrânii Șimandan ar fi dat alarma, ar fi cerut ajutorul vecinilor și, așa cum se întâmplă în asemenea împrejurări, în câteva clipe apartamentul ar fi fost plin de lume. Ei bine, ar fi putut X… să-și îndeplinească misiunea? Desigur că nu. Nu mai pun la socoteală că, dacă pica ceva mai târziu risca nici să nu poată intra în apartament din cauza pazei. Iată de ce nu pot crede că Nic s-ar fi sinucis independent de vizita mea și mai ales că X… poate un complice de-al lui, fusese informat dinainte.

— Atunci cum îți explici că X… s-a înființat exact în momentul cel mai potrivit?

— Nu știu, tovarășe căpitan.

— Ia să ne gândim puțin. Dacă Nic nu avusese de gând să se sinucidă, înseamnă că trebuie să acceptăm sau cel puțin să înclinăm către cealaltă ipoteză: că s-a sinucis ca să nu cadă viu în mâinile noastre.

— Tovarășe căpitan, dacă îmi permiteți, eu aș spune nu să acceptăm, ci numai să înclinăm către această ipoteză.

— De acord! Dar în acest caz înseamnă că X… a fost anunțat de cineva fie cu câteva clipe înainte ca Nic să-și zboare creierii, fie câteva minute după ce s-a petrecut drama. Nu?

— Știu eu? Poate că da, tovarășe căpitan.

— Cine să-l fi anunțat? Însuși Nic? „Băgați de seamă, miliția a venit să mă aresteze, iar eu îmi zbor creierii”. Dar cum? Pe ce cale? Pentru treaba asta ar fi trebuit să aibă la îndemână un telefon. Or, în apartament nu exista telefon. Dar să zicem că pe o cale sau alta Nic l-a anunțat pe X… Dar oare

acest X… știind că miliția se află acasă la Nic, ar fi comis imprudența să se ducă acolo? El nu avea de unde să știe că atunci când va suna la sonerie, miliția va fi plecată ca să telefoneze. Dacă ai fi fost îmbrăcat în uniformă, mai treacă-meargă. Am putea presupune că a pândit pe aproape și, văzându-te că pleci, a urcat sus. Dar și în cazul acesta ipoteza nu stă în picioare, fiindcă el nu avea de unde să știe că venise să-l aresteze pe Nic doar un singur ofițer de miliție și nu mai mulți. Numai în cazul acesta ea pare cumva posibilă: în cazul când Nic a avut grija să transmită și amănuntul că „miliția” venită să-l aresteze se compunea dintr-un singur reprezentant. După părerea mea este o copilărie să credem așa ceva.

— Atunci poate că a fost anunțat după plecarea mea, tovarășe căpitan.

— De către cine?

— De pildă de Aram. Sau poate de Sonia.

— Imposibil!

— De ce?

— Fiindcă ar trebui să presupunem că X… locuiește în același bloc. Câte minute spuneai că a putut să aibă X… la dispoziție ca să opereze?

— Maximum douăzeci de minute.

— În cazul când locuiește în altă parte, chiar dacă Aram sau Sonia ar fi avut la dispoziție un telefon, în zece minute i-ar fi fost imposibil lui X… să se deplaseze până acasă la Nic și să dispară în timp util.

— Într-adevăr, tovarășe căpitan, ipoteza asta nu prea ține.

— Nu ține de loc, Galașeanule. Dar altceva nu găsești?

Galașeanu se gândi câteva clipe, boțindu-și fruntea.

— Nu, tovarășe căpitan.

— Și cu toate acestea, ar mai fi una, destul de ispititoare și în același timp făgăduitoare de surprize.

— Vă mărturisesc sincer că nu-mi trece nimic prin minte.

— Îți place Aram, Galașeanule?

— Poate ceva mai mult decât Sonia. Cred însă că ne ascunde multe lucruri.

— Ne ascunde și Sonia, Galașeanule.

— Și ea, tovarășe căpitan. Dar parcă Aram și mai multe.

— Dar despre relațiile dintre cei doi soți ce părere ai?

— E clar că nu trăiesc în armonie. Mai ales cu privire la Nic dezacordul dintre ei pare total.

— Total!… Crezi? întrebă Ovezea cu îndoială. Sau poate că ai dreptate. Dar cu un corectiv. Ei s-au găsit în dezacord, total dacă vrei, dar numai când interesele lor comune nu erau primejduite.

— Totuși nu înțeleg unde vreți să ajungeți.

— Să presupunem, Galașeanule, că, în interesul lor comun, bătrânii au căzut de acord ca, în legătură cu Nic, să ne ducă de nas. Crezi lucrul acesta posibil?

— Nu este în niciun caz imposibil, tovarășe căpitan.

— Ei bine, în cazul când au căzut de acord, cum crezi că ar putea să ne ducă mai bine de nas decât inventând pe misteriosul X…?

— Tovarășe căpitan, e o idee strașnică, se înflăcără Galașeanu. Adică, misteriosul X… a fost chiar Aram. El a șters portativele de pe pereți, bănuind că ele ne vor interesa în mod deosebit. Tovarășe căpitan, eu cred că aceasta este explicația.

— Nu te pripi, Galașeanule. Ipoteza ridică totuși întrebări. Întrebări-obiecții, bineînțeles.

— Ridică! Acum când îmi atrageți atenția, îmi dau seama că ridică.

— De pildă!

— Dacă X… nu este altcineva decât Aram, și dacă acesta l-a inventat pe X… ca să poată șterge portativele fără riscul de a fi bănuit, atunci de ce l-a lăsat pe acela din baie?

— Să zicem că nu a mai avut timp. Te-ai întors dumneata. Dar nu este exclus ca din cauza grabei, a emoției nici să nu-l fi observat.

— În cazul acesta cine i-a încuiat? Că doar nu s-au încuiat singuri.

— Te înșeli, Galașeanule. Află de la mine că este chiar foarte posibil să se fi încuiat singuri.

Galașeanu făcu ochii mari. Ei oglindeau numai scepticism.

— Mă mir că nu ți-ai dat seama de lucrul acesta. Nu-i așa că ușa de la atelier are două canaturi?

— Da, două canaturi.

— Ai observat că mecanismul prin care unul din canaturi se prinde, sus, în tocul ușii, iar jos, în podele, se află pe canatul dintre cele două canaturi și lateral, sub formă de ivăre pe tăblia dinspre atelier?

— Asta e, tovarășe căpitan. Dracu’ să mă ia, parcă aș fi avut orbul găinilor.

— Deci a fost ușor pentru Aram ca trăgând ivărele să încuie ușa pe dinafară, să lase cheia acolo, să intre apoi și el în cameră, să potrivească

canaturile ca limba încuietorii unui cant să intre în scobitura cantului celuilalt canat, să tragă spre sine canaturile și să pună la loc ivărele. După aceea nu i-a mai rămas decât să aștepte întoarcerea dumitale.

— Tovarășe căpitan, dacă într-adevăr așa s-au întâmplat lucrurile, înseamnă că bătrânii Șimandan sunt foarte șireți.

— Găsești?

— Da, tovarășe căpitan. Fiindcă au încercat să ne îmbrobodească de două ori. Prima dată inventând pe X… A doua oară când m-au lăsat să sparg ușa deși foarte ușor puteau să iasă din „închisoarea” lor dacă trăgeau ivărele și împingeau puțin ușa. Cel puțin pe mine au izbutit să mă îmbrobodească în ambele cazuri. Nici măcar nu mi-a trecut prin minte să-i întreb de ce nu s-au eliberat singuri de vreme ce lucrul acesta era atât de simplu.

— Dacă i-ai fi întrebat, ți-ar fi răspuns că nu le-a trecut prin cap. Acum ei probabil se bucură că ne-au tras pe sfoară. Să-i lăsăm să se bucure. Încă n-a sosit momentul să le atragem atenția asupra contradicțiilor din declarațiile lor. În prealabil este necesar să ne formăm noi un punct de vedere. Deocamdată este însă prematur. Gândește-te câte întrebări se nasc numai în legătură cu soții Șimandan. Mai ales în legătură cu Aram.

— Păi, da!… Dacă Aram a șters portativele și nu un complice al lui Nic, înseamnă că el cunoștea adevărata semnificație a portativelor. Trebuie deci să tragem de aici concluzia că Aram lucra mână în mână cu Nic.

— Exact. O asemenea întrebare este inevitabilă. Și consecința logică?

— Dacă a existat o complicitate între tată și fiu, nu cumva *șeful* este Aram iar Nic doar executantul? Și nu cumva Aram este șeful unei bande întregi? Nu cumva face parte din bandă și Neli? Nu cumva ea nu se „ascunde” și nici n-a „dispărut”, ci pur și simplu a fost trimisă cu un anumit scop în provincie? Într-adevăr, fiecare întrebare, tovarășe căpitan, naște la rândul ei altele, cu duiumul.

— Da, și tocmai această puzderie de întrebări constituie, dintr-un anumit punct, o primejdie. Adică, pe de o parte e absolut necesar să ne punem toate întrebările care se nasc de fiecare dată când formulăm o ipoteză, dar pe de altă parte există primejdia să ne rătăcim în hățișul întrebărilor, și să pierdem direcția. Sau, altfel spus, să nu vedem pădurea din cauza copacilor. Nu cred că ni se va întâmplă așa ceva, dar trebuie să fim prudenți. Pe urmă, nu trebuie să pierdem din vedere că am ajuns la Nic Șimandan căutând-o pe Neli. Dar nici Neli și nici Nic n-au însemnat pentru noi obiectivul numărul unu. Obiectivul numărul unu a fost și trebuie să rămână profesorul Rebegea,

cu toate că – o recunosc deschis – cazul Nic pare mult mai interesant. Împotriva lui Rebegea nu avem nicio dovadă concretă. Motivul de suspiciune: *farsa*. Încolo nimic precis. Cineva ar putea să-mi reproșeze că mă țin de capul lui Rebegea fiindcă… nu-mi plac ochii lui. În celălalt caz, „cazul Nic”, lucrurile se schimbă. Nic se sinucide în momentul când află că miliția se interesează de el. Neli, amanta lui, dispare sau se ascunde. Bătrânul Aram și nevastă-sa caută să ne ducă de nas inventându-l pe acel X… Iată câteva elemente care ne îndrituiesc să presupunem că surprizele pe care ni le rezervă „cazul Nic” vor fi mult mai mari decât acelea pe care ni le va oferi „cazul Rebegea”. M-am întrebat mai adineaori dacă suntem în stare să ducem la bun sfârșit ambele cazuri și dacă nu ar fi mai bine să-i cer tovarășului maior să încredințeze cel de-al doilea caz altcuiva, fiindcă eu vreau să mă ocup în continuare de profesorul Rebegea.

— Nu se poate, tovarășe căpitan. Să dăm din mână un caz atât de interesant?

— Nu e bine să ții doi pepeni într-o mână, Galașcanule. De cele mai multe ori se întâmplă să-i scapi pe amândoi. Am spus că m-am întrebat numai dacă nu ar fi bine să predau cel de-al doilea caz, nu și că m-am și hotărât. Dacă aș fi convins că avem de-a face într-adevăr cu două cazuri diferite, n-aș sta o clipă la gânduri să predau unul din ele. Dar nu sunt. Faptul că Neli apare în amândouă cazurile, mă face să cred că, de fapt, este vorba de două aspecte diferite ale aceleiași probleme. Așa că, până ne vom convinge de contrariu, va trebui să ne ocupăm în continuare de ambele cazuri.

— Nu va fi ușor să ne convingem, tovarășe căpitan.

— Asta-i drept! Dar acum, în altă ordine de idei. Aș vrea să te întreb dacă Drăgușin e cel mai indicat să se ocupe puțin de familia Șimandan.

— Ce trebuie să facă?

— Să adune, deocamdată, date despre Aram. Nevastă-sa mi-a spus că achiziționa covoare pentru Haciadur, cel mai mare negustor în branșa aceasta pe vremuri. Dar eu știu dacă mi-a spus adevărul? Pe scurt, mă interesează foarte mult trecutul acestui om. Nu este exclus să ne aștepte nu știu ce surprize.

— Tovarășe căpitan, cred că pentru o asemenea treabă Drăgușin e foarte bun. E meticulos și circumspect. Sunt convins că va face treabă bună. Să-l chem?

— Nu cred să se fi întors. L-am trimis să stea de vorbă cu directorul de la Roșa. Vreau să știu pentru ce anume delict a fost internat acolo Nic.

— Tovarășe căpitan, știți ce-mi trecu acum prin minte?

— Nu!

— Mă întreb dacă nu cumva bătrânul Aram a urmărit un scop ticălos atunci când a înfiat un delicvent minor de la școala de reeducare.

— Nu cred. Prea ar fi o ticăloșie dickensiană. Dar poți să știi?

— Tovarășe căpitan, cred că n-ar strica să verificăm dacă Aram are cazier. Poți să știi de unde sare iepurele?!

— N-are! A verificat Tufan. Apropo, Rebegea ce a mai făcut în ultimele douăzeci și patru de ore?

— S-a plimbat. Ieri a bătut toată Dămăroaia.

— Pe Cuca a mai căutat-o?

— Nu! Și nici n-a mai dat pe la „Katanga“,

— Eu acum te las. Încă n-am stat de vorba cu mătușa lui Neli.

Mătușa lui Neli era o femeie sub cincizeci de ani, înaltă, slabă și palidă ca o vrăjitoare datorită ochilor ei de femeie-drac. În ciuda înfățișării ei diavolești, căpitanul Ovezea o găsi citind dintr-o carte groasă pe coperta căreia avea să citească – mai târziu – cuvântul *Biblie.*

Locuia într-o casă-vagon. O femeie care spăla în curte într-o albie îi arătase unde locuiește Draga Mușină. Acesta era numele mătușii lui Neli. Căpitanul Ovezea bătu în ușa, de altfel întredeschisă, a unei marchize cam dărăpănate, dar întrucât nimeni nu se arătase intrase în casă.

Odaia în care se afla acum nu avea mai mult de doisprezece metri pătrați. Singura fereastră era acoperită cu hârtie albastră. Lumina venea atât din antreu cât și prin ușa cu geamuri a unei alte camere, în dreapta. O lumină firavă și tremurată mai răspândeau și candelele de sub icoane – vreo șase – înșirate pe o porțiune a peretelui între soba de teracotă și ușa ce dădea în camera cealaltă, câte trei în rând.

Draga Mușină stătea la o măsuță mult mai înaltă decât cele obișnuite, cu tăblia înclinată, o măsuță care semăna cu un iconostas. Pe măsuța aceasta se afla biblia deschisă și din ea citea Draga Mușină când Ovezea se opri în prag. Era atât de absorbită de lectură, încât abia când Ovezea dădu bună ziua observă că nu mai este singură. Ridică ochii de pe carte, privindu-l întrebător.

— Bună ziua! Dumneata ești Draga Mușină?

— Eu! Ce treabă ai cu mine?

Tonul nu era deloc prietenos. Era nemulțumită că cineva, un străin, o smulgea lecturii.

— Dumneata ai făcut o reclamație la secție în legătură cu…

— Cu nepoată-mea. Ați găsit-o cumva?

Întrebarea sună așa de parcă îi era teamă să nu primească un răspuns afirmativ.

— Nu! Încă nu.

— Nici n-aveți s-o găsiți. Adică, n-aveți s-o găsiți vie.

Lui Ovezea îi veni pe buze s-o întrebe de ce era ea chiar atât de sigură că Neli nu mai era în viață, dar se abținu.

— În legătură cu nepoata dumitale am venit să stăm puțin de vorbă.

— Am spus tot ce știam la miliție, unui tovarăș căpitan. Matale ești mai mic sau mai mare decât el în grad? vru ea să știe.

Ovezea însă nu găsi necesar să-i satisfacă legitima curiozitate.

— Să zicem că dumneata ai spus tot ceea ce știai. Noi însă nu ți-am pus toate întrebările. Am mai uitat unele.

— De, se întâmplă! se îmbună ea.

— Desigur, se întâmplă. Poate că și dumneata ai uitat să ne spui absolut tot ceea ce ar fi trebuit să ne spui.

— Eu? se indignă ea. Se ridică în picioare, se întoarse cu fața către icoane, își făcu trei cruci mari și cu aceeași indignare în ton se jură: Să mă trăsnească Dumnezeu dacă v-am ascuns ceva.

— Dar cine a spus că ai ascuns ceva! Ai uitat pur și simplu. Uite, de pildă, nu ne-ai spus ce te face să fii atât de sigură că nepoata dumitale nu mai este în viață.

— N-am spus, fiindcă atunci nu *știam* că e moartă.

— … Și acum *știi?*

— Știu. Mi-a spus mie Maica.

— Care maică?

— Maica Domnului!

Căpitanul Ovezea se întrebă dacă Draga Mușină era nebună sau se prefăcea.

— Dumneata ai convorbiri particulare cu Maica Domnului?

— Nu huli, păgânule, că ai s-o mânii pe Maica. Și dacă se mânie ea pe dumneata, va fi vai și amar de sufletul dumitale.

— N-am hulit de loc. Mi-ai spus că știi de la Maica Domnului că nepoata dumitale nu mai este în viață. Te-am întrebat atunci dacă ai convorbiri particulare cu ea. Nu-i o întrebare firească?

Logica raționamentului o descumpăni o clipă. Pe urmă, se uită la el compătimitor:

— Mi se pare că nu mă crezi. Treaba dumitale. Dar eu îți spun adevărat. Mi s-a arătat în vis Maica și mi-a spus: „Să n-o mai aștepți pe Neli! N-are să se mai întoarcă acasă“. Na, asta mi-e sfânta cruce că așa mi-a spus Maica.

— Și dacă ți-a spus Maica Domnului că nepoata nu se va mai întoarce acasă, asta înseamnă că a murit? Ce, nu poate să însemne că nu se va mai reîntoarce fiindcă a fugit cu vreunul care a promis c-o ia de nevastă, undeva în provincie?

— Pentru atâta lucru nu mi se arăta mie Maica. Degeaba. E moartă!… Îmi spune și inima!…

— Lasă că nu crezi nici dumneata ce spui. Dacă ai fi, într-adevăr, încredințată că n-ai s-o mai vezi, n-ai spune-o, așa, fără să verși o lacrimă, o contrazise el ca să-i dea de înțeles că-i pricepuse jocul, în cazul când într-adevăr juca.

— Vai de sufletul dumitale. Se vede că și gândul ți-e ca și sufletul: păgân. Să bocesc fiindcă Neli nu mai e în viață? Păi asta ar însemna să hulesc împotriva lui Dumnezeu. Când Iov și-a pierdut fiii a spus: „Domnul a dat, Domnul a luat, fie numele Domnului binecuvântat”, așa cum a spus și atunci când și-a pierdut bogăția. Și viața, și moartea de la Domnul sunt. Și dacă Domnul a hotărât ca Neli să se prăpădească de tânără, știe El de ce a făcut-o. Și dacă aș plânge și m-aș căina, ce altceva ar însemna decât cârtire împotriva hotărârii Sale?

— Uite ce-i! Mie nu mi se arată niciodată în vis Maica Domnului așa că până mi s-o arăta și mie, nu pot da crezare visului dumitale. Cum să cred că o fată tânără, de numai douăzeci de ani, dacă o fi avut și atâta… Avea?

— Încă nu-i împlinise. I-ar fi împlinit de Sfântul Dumitru.

— Cum să cred – zic – că o fată tânără, sub douăzeci de ani, sănătoasă – era sănătoasă, nu?

— Era.

— … sănătoasă, plină de viață, așa, dintr-o dată s-a prăpădit. Fără să fie bolnavă, fără nimic? insinuă el.

— Căile Domnului sunt de nepătruns!

— Să lăsăm deoparte căile Domnului. Doar tot Domnul ți-a dat dumitale judecată, nu? o sili el să recunoască.

— El!… El!… Toate podoabele sufletului de la Domnul sunt date, lăudat fie-i numele în vecii vecilor. Amin!

Și Draga Mușină ridicându-se de pe scaun iarăși se întoarse cu fața spre icoane, închinându-se adânc.

— Va să zică, recunoști că judecata ți-a dat-o Dumnezeu. Păi dacă recunoști atunci de ce nu te folosești de darul acesta pe care ți l-a dat el? De ce să fii ca ăla din parabolă care în loc să înmulțească talantul, l-a îngropat în pământ? întrebă Ovezea, minunându-se singur în același timp de „cunoștințele” sale teologice.

— Nu pricep ce vrei să spui matale.

— Ei, nu pricepi! se prefăcu el că se supără. Dacă ți-a dat Dumnezeu puterea de a judeca, de ce n-o folosești? Și dacă n-o folosești nu înseamnă că ești la fel ca sluga aceea din parabolă care și-a îngropat talantul în loc să-l înmulțească?

— Eu tot nu pricep. Că eu mă știu femeie cu judecată.

— Am spus că ești femeie fără judecată? Nu! Dar în cazul acesta cu nepoata dumitale, n-o prea dovedești, îi dai într-una că Neli nu mai este în viață. Un om care folosește puterea de a judeca dată de Dumnezeu nu-și vârâ în cap că i s-a prăpădit nepoata pe care o știe sănătoasă tun doar fiindcă a visat că nu se va mai întoarce acasă! Mă rog, eu nu spun că nu-i posibil să i se fi întâmplat vreun necaz. Dar de aici până a susține că musai a murit e diferență ca de la cer la pământ. Ia hai să judecăm împreună cam ce nenorocire i s-ar fi putut întâmplă. S-o fi călcat o mașină? Un tramvai?

— Ce știu eu? Poate că a călcat-o!

— Dacă ar fi călcat-o, i se puteau întâmplă două lucruri: ori să fie numai accidentată și în acest caz dusă la spital, ori s-o fi omorât pe loc. Este?

— Mda!

— Și într-un caz și în celălalt noi ani fi aflat până acum. Noi suntem la curent cu toate accidentele. Știai asta sau nu știai?

— Știam!

— Va să zică, moartă sau numai accidentată, până acum am fi aflat-o. Câte zile sunt de când n-a mai dat pe acasă?

— Astăzi e a cincea zi.

— Deci, dacă nu un accident atunci ce altceva i s-a putut întâmplă?

Draga Mușină ridică din umeri.

— Hai gândește-te. Altfel, iarăși am să-ți spun că ești ca sluga aceea din parabolă care și-a îngropat talantul în loc să-l înmulțească.

— Ce știu eu! se posomorî ea. Eu nu sunt obișnuită să gândesc așa.

— Nu cumva o fi plecat în alt oraș?

— Fără să-și ia lucruri? Ași!

— Atunci, poate are un iubit? Unul la care ținea mai mult?

— Era moartă după unul. Îi zice Nic.

— Dumneata îl cunoști?

— Numai după fotografie. Dacă vrei s-o vezi e dincolo, în camera ei. Frumos băiat, n-am ce zice. Numai de n-o fi țigan. Că prea e tuciuriu.

— Mai târziu. Dar ia spune-mi: Ținea și el la ea?

— Neli zicea că da.

— Gelos este?

— Care bărbat nu-i gelos! De ce n-ar fi ăsta?

— Oare s-o fi omorât din gelozie?

— Eu, una, nu cred. N-are el mutră de ucigaș.

— Nici n-a ucis-o!… Dacă ar fi omorât-o i s-ar fi găsit cadavrul.

— Asta cam așa-i.

— Păi, dacă n-a suferit vreun accident, dacă n-a fugit după careva în provincie, dacă n-a omorât-o Nic din gelozie atunci ce altceva i s-a putut întâmplă? Nu cumva a ademenit-o careva și o ține sechestrată?

Draga Mușină se ilumină la față.

— Să știi că s-ar putea să ai dreptate. Și dacă așa s-a întâmplat, capul îmi pun că numai Satirul e în stare de o asemenea ticăloșie.

— Satirul? Cunoaște Neli un satir?

— Ei, și dumneata! Așa îi spun eu.

— Va să zică nu-i vorba de un satir. Atunci de ce-i spui așa?

— A încercat să-și bată joc de fată

— Atunci e satir.

— Satir de-adevăratelea nu-i el. Ți-o spun fiindcă ești de la miliție. Când a încercat el, Neli nu mai era fată mare. Ei, ce să faci! Așa-i tineretul de astăzi. Dar parcă acum mai țin bărbații la asta. S-a schimbat lumea.

— El a încercat. Dar ea a vrut?

— N-a vrut și s-a ținut tare, cu toate că a încercat cu anasâna.

— Dacă a încercat cu anasâna, n-are importanță că ea nu mai era fată mare. Înseamnă că-i satir. După lege e tot viol.

— Zău, tovarășe?

— Așa cum ai auzit!…

— Hm!

Draga Mușină căzu pe gânduri.

— … Și satirul cine-i? Îl cunoști?

— Îl știu! E un profesor. Om subțire, n-am ce zice. Cam trecut el, dar bărbat plăcut. Pot ca să zic, frumușel chiar. Apoi după o pauză, uimită că-i venise gândul atât de târziu: Dar stai puțin! Cum era s-o răpească profesorul dacă i-a promis c-o ia de nevastă?

— Chiar i-a promis?

— I-a promis. E drept că Neli se cam codit.

— De ce?

— Din cauza lui Nic.

— Dacă îl iubea pe Nic, e normal că se codea. În definitiv, de ce să se fi măritat cu profesorul cela, care era și mai bătrân, și nu cu Nic, de vreme ce se iubesc?

— Nic nu voia să se însoare cu ea! Asta-i, tovarășe!

— Parcă ziceai că o iubește și el.

— O iubea!

— Atunci?

— O iubea, dar de însurat nu voia să se însoare cu ea.

— Bine, dar de ce?

— Habar n-am. Dacă vrei să știi, nici Neli nu voia să se mărite cu el.

— Iaca, acum chiar nu mai pricep nimic!…

— Parcă eu am priceput!

— Cam ciudați amândoi tinerii.

— Tinerii de astăzi!… Cine naiba îi mai pricepe?

— Atunci înțeleg de ce Neli înclina să se mărite cu profesorul acela. Pentru ea profesorul însemna o partida bună. Nu-i așa?

— Asta-i drept. Partidă bună, deși Neli – și nu că vreau s-o laud fiindcă mi-e nepoată – cu frumusețea ei și cu un picuț de noroc ar fi putut găsi o partidă și mai acătării.

— Dumitale îți venea destul de greu s-o întreții. Lucrezi undeva?

Draga Mușină oftă a părere de rău:

— Dacă Neli n-ar fi dat bani în casă, numai cu ce câștig eu n-am fi putut trăi. Ca s-o scoatem la capăt ar fi trebuit să mai și cerșesc pe deasupra.

— Bine, dar ce faci?

— Câștig și eu un ban, doi la biserica „Trisfetite”. Vând lumânări, mă ocup și de curățenie, iarna fac focul, mă rog, treburi de-astea. Noroc de părintele Fanache, Dumnezeu să-i dea sănătate. El m-a primit. Oftând. Cu ani în urmă, am fost și eu cineva. N-ai auzit de *madam Fedora?*

— Nu!

— Mereu uit că au trecut douăzeci de ani. Cu douăzeci de ani în urmă erai prea tânăr ca să-ți mai aduci aminte de madam Fedora.

— Dar cine a fost *madam Fedora?*

— Eu! Ghiceam în cărți, în cafea, în oglindă trecutul și prezentul. Viitorul numai în biblie și numai dacă mă *interesa* clienta sau clientul. Nu vreau să mă laud, dar în tot Bucureștiul n-a existat o altă cărturăreasă mai mare ca mine. Numai la palat, când era petrecere, puteai, vedea atâtea mașini și trăsuri câte se înșirau la poarta mea. Am câștigat bani, nu glumă. Pe urmă, când s-au schimbat timpurile și când nu mi-au mai dat voie să ghicesc, norocul meu a fost că am avut tăria să mă las la timp de meserie. Altele au ajuns și la închisoare.

— Va să zică, nu dumneata o întrețineai pe Neli, ci ea pe dumneata. Neli însă de unde avea bani? După cât știu cu un lucrează nicăieri. Îi dădea cineva bani?

— Nic!

— Va să zică, el o întreținea. Adică, vă întreținea, ținu să precizeze el, dinadins ca să vadă cum va reacționa bătrâna.

— El! confirmă ea, fără să se simtă jignită. Doar o iubea pe Neli.

— Mare salariu trebuie că are băiatul acela. E director sau ce?

— Nu știu. Nouă nu ne dădea mult. Vreo două mii de lei pe lună.

— Două mii vouă, părinților să spunem jumătate, pentru nevoile lui personale încă vreo mie – și iată că s-au făcut patru mii de lei pe lună. Frumos salariu, nu?

— Neli spunea că lui Nic al ei îi ajunge atâta cât câștigă.

— Cumpătat băiat, n-am ce zice! Eu, unul, n-am auzit încă pe cineva să spună că-i ajunge atâta cât câștigă. De obicei, cu cât câștigi mai mult cu atâta nevoia de bani devine mai mare. Probabil însă că Nic este o excepție. Spune-mi, te rog, cei două mii de lei îi ajungeau lui Neli să se și îmbrace sau pentru îmbrăcăminte mai avea vreun… prieten?

— Să nu crezi că Neli a fost una de-alea. Află că ea nu primea să fie tratată de un bărbat străin nici măcar cu o prăjitură.

— Eu am zis un *prieten,* nu un străin.

— Am înțeles eu, că nu sunt proastă, la ce fel de prieten te-ai gândit. Dar te-ai gândit prost, tovarășe. Crezi că, dacă primea bani de la Nic… Făcu o pauză, apoi continuă, spunând totul dintr-o răsuflare: Și apoi, dacă vrei să știi, Nic îi dădea bani nu fiindcă Neli se culca cu el. Asta o făcea ea, așa, de *panplezir*. Banii pe care îi primea de la Nic erau salariul pentru o muncă prestată, cum se spune acum.

Căpitanul Ovezea tresări în ciuda sângelui său rece. În niciun caz nu i-ar fi trecut prin minte că Neli era „salariata” lui Nic. A lui Niculaie Șimandan, al cărui salariu lunar era de numai o mie două sute de lei.

— N-am nicio vină, dacă am crezut – bănuiești ce – despre nepoata dumitale. Ar fi trebuit să-mi spui de la început că banii pe care Nic vi-i dă reprezintă salariul lunar al Neliei pentru „munca prestată”. Dar despre ce fel de muncă e vorba?

— Neli a fost secretara lui particulară.

— Ei, acum mai vin și eu de-acasă! Și ce lucra pentru Nic?

— Habar n-am. Nu lucra aici, ci acasă la el. La birou. Dacă se întâmplă să aibă mult de lucru rămânea acolo. Neli spunea că părinții lui Nic știau de legătura dintre ei și nu aveau nimic împotrivă dacă se întâmplă ca ea să rămână peste noapte la el.

— Sigur că nu-și aducea niciodată acasă de lucru?

— Sigur, tovarășe.

— Neli știa să bată la mașină?

— Nu! Și nici nu cred că i-ar fi plăcut o asemenea treabă.

— Se întâmplă deseori să aibă mult de lucru și să rămână la biroul lui Nic?

— Serviciul lui Neli nu era ca toate celelalte. Se întâmpla să treacă săptămâni întregi fără ca să aibă ceva de lucru pentru ca pe urmă să aibă până peste cap și să nu mai dea pe acasă chiar și o săptămână.

— Și nu erai neliniștită?

— La început. Pe urmă, m-am obișnuit.

— Când lipsea te anunța cumva?

— Nu!

— Va să zică, erai obișnuită să lipsească de acasă și câte o săptămână. Atunci cum se face că, de data asta, numai după patru zile ai anunțat miliția?

— (!)

Căpitanului Ovezea i se păru că o clipă, dar numai o clipă, în ochii ei trecu așa ca un fel de străfulgerare de teamă. Bănui că atinsese cu întrebarea lui un punct slab. Se hotărî să n-o slăbească. Nu o dată i se întâmplase ca o întrebare întâmplătoare și neesențială să fie recepționată de infractor într-un mod nedibaci – datorită elementului surpriză – mod care să constituie pentru anchetator un indiciu sigur că a nimerit pista cea bună.

Insistă:

— Dar de vreme ce știai că nu o dată s-a întâmplat să lipsească și o săptămână, de vreme ce știai că se află la loc sigur, la birou cu Nic, ce te-a determinat să te adresezi miliției?

— Poate că nu m-aș fi adresat ei, dacă nu mi s-ar fi arătat în vis Maica.

Draga Mușină se uită o clipă la el, apoi privirile ei alunecară pieziș.

Căpitanul Ovezea era hotărât să n-o slăbească de loc.

— Oare numai acesta să fie motivul pentru care te-ai adresat miliției?

Din nou o privire piezișă.

— M-au sfătuit și vecinii.

— Cine?

— Păi coana Lucreția, nevasta lui Perșoiu setebistul.

Ovezea însemnă numele într-un carnet.

— Și mai cine?

— Ea! Numai ea.

— Te întreb încă o dată, și îți atrag atenția că vei purta toată răspunderea dacă ai să ascunzi ceva: Te-ai adresat miliției numai fiindcă ți s-a arătat în vis Maica Domnului și fiindcă așa te-a sfătuit Lucreția, nevasta lui Perșoiu setebistul?

Și se uită la ea foarte sever.

Draga Mușină se foi pe scaun. Privirea aspră a ofițerului de miliție, de altfel ca și tonul său, o intimidaseră. Pe de altă parte era clar că în ea se dădea o luptă. După câteva clipe deschise biblia, mai înspre sfârșit, și, dintre filele cărții, scoase un bilet pe care i-l întinse căpitanului. Era o foaie de caiet cu pătrățele, pe care se afla un text alcătuit din litere lipite, decupate dintr-un ziar.

Căpitanul Ovezea citi următoarele:

„Anunță miliția că ți-a dispărut nepoata. S-o faci neapărat, fiindcă Neli a fost omorâtă”.

— Am primit biletul acesta și atunci, înspăimântată, m-am dus la secție și am reclamat.

— De ce n-ai arătat biletul?

— Nici eu nu știu de ce.

— Ai mai spus și altora că ți s-a arătat Maica Domnului în vis?

— Am spus!

— Când? Înainte sau după ce ai primit biletul?

— După!

Acum lui Ovezea îi era clar de ce nu arătase biletul.

Cu toate că nu mai exercita de mulți ani meseria de ghicitoare, totuși Draga Mușină ținea mult ca faima de care se bucurase în cartier, cu ani în urmă, să dăinuiască. Pesemne că, în sinea ei, nu era deloc mulțumită că numai puțini oameni în special babele – își mai aduceau aminte de zilele ei de glorie.

Primind anonima, Draga Mușină s-a gândit că s-a ivit prilejul să-și refacă faima din trecut. Raționamentul ei a fost destul de simplu: Tăinuind existența anonimei, dar spunând tuturora că Maica Domnului, arătându-i-se în vis, a vestit-o că nepoată-sa e moartă, atunci când i se va descoperi cadavrul toată mahalaua avea să fie impresionată de caracterul profetic al visului. Or dacă Maica Domnului binevoise să se arate în vis tocmai ei, însemna că Draga Mușină era binevăzută de Dumnezeu și de Maica Domnului.

Draga Mușină se uita la el stupefiată, de parcă i-ar fi citit gândurile.

— Ia spune! Așa-i că Maica Domnului din vis, în realitate n-a fost decât anonima asta?

— Ba nu! Maica mi s-a arătat în vis. Dar după ce am primit anonima.

— Nu bănuiești cam cine a putut s-o scrie?

— Nu!

— Avea Neli cumva dușmani?

— Nu știu!… Nu cred! Cine să dușmănească o fată ca ea? Dacă ai ști ce fată era! Toată corabia o îndrăgea.

— Care corabie?

— Corabia lui Noe! Adică, toate sufletele din casa asta. Poți să întrebi pe cine vrei.

— Bine!… Bine!… Acum aș vrea să mă uit puțin prin odaia nepoatei dumitale. Se poate?

— Poftim! De ce să nu se poată?

Draga Mușină îi arătă cu un gest larg al brațului ușa care dădea în camera nepoatei sale. Pe urmă, ca și când ar fi știut că Ovezea va rămâne mai mult timp dincolo, redeschise biblia și începu să citească, mișcând buzele ca un copil care abia a deprins buchiile.

Interiorul în care abia păși îl dezamăgi pe Ovezea. Mobilă puțină, desperecheată. Un tapet înflorat, cu desăvârșire demodat mărturisea că odaia nu fusese zugrăvită de cel puțin zece ani. Icoane multe pe peretele dinspre răsărit. Sub ele o candelă la fel de mare ca și aceea din camera mătușii sale, aprinsă. Un covor persan pe jos, dar atât de uzat, încât numai o jumătate din model se mai distingea. O consolă bătrână de cel puțin cincizeci de ani, cu furnirul ciuruit de cari. Oglinda era pătată, iar rama la fel de mâncată de cari. Un taburet pătrat, nou cumpărat, care părea ridicol printre celelalte vechituri. Garderobul având și el o vârstă matusalemică, era plin cu lenjerie și rochii.

Ovezea privi jur împrejur dezolat, neștiind cu ce să înceapă. Mai mult se trezi întrebându-se dacă avea vreun rost să efectueze vreo percheziție. Camera lui Neli nu părea că ascunde vreo surpriză.

Dar când începu să caute, surpriza se ivi chiar din primele clipe. Icoanele se rezemau pe un fel de policioară. Pe policioara aceea se afla și candela. Tot acolo o sticluță în care Ovezea bănui că se află agheasmă, probabil de la Bobotează, precum și un buchețel de busuioc, al cărui miros se simțea în toată camera. Acolo, pe policioara aceea, înapoia buchetului cu busuioc și a sticluței cu agheasmă găsi un revolver. Era o descoperire la care nu se așteptase. Revolverul avea același calibru și era la fel cu acela cu care Nic își zburase creierii.

Apucă revolverul numai cu câte un deget, de gura țevii, și îl înfășură cu grijă în batistă. După aceea continuă percheziția, urmărit de privirile enigmatice și foarte orientale ale lui Nic din fotografia de pe noptieră. Garderobul nu-i rezervă nicio surpriză. Rufărie, rochii multe, două perechi de pantofi noi, neîncălțați, alte fleacuri femeiești. Nimic deosebit nici în rest. Atâta doar: noptiera se putea încuia. Încercă. Era descuiată, dar cheia lipsea. Examinând broasca, se convinse de ceea ce bănuise mai înainte. Că, inițial, noptiera nu avusese broască și că ea fusese montată ulterior. Era o broască mare și ordinară de cufăr. Oare de ce Neli avusese nevoie să încuie noptiera? Fiindcă avea de ascuns acolo anumite lucruri care nu trebuiau să cadă sub ochii mătușii sale?

„Probabil că aceasta este explicația”, își spuse.

Dar mai avu o surpriză. Când deschise sertarul consolei găsi un top întreg de hârtie de scris de cinci sute de coli. Descoperirea nu era lipsită de interes. Ar fi fost în stare să pună rămășag pe orice că nu ar găsi atâta hârtie de scris acasă la niciuna din fetele ce frecventează „Katanga” și celelalte cafenele. Oare la ce i-o fi trebuit lui Neli o cantitate atât de mare de hârtie de scris?

Cea mai importantă surpriză însă o constitui o scrisoare pe care o găsi sub așternutul din ziar al sertarului, scrisoare care purta semnătura: *Bătrânul tău prieten.*

Bilețelul avea următorul conținut:

„A trăi periculos e preferabil, bineînțeles. Dar numai în următoarele condiții: să fii bărbat și să ai geniu. Una fără alta nu face doi bani. A fi bărbat și a nu avea geniu, dar a trăi periculos înseamnă un sfârșit lamentabil și rapid. Sau, chiar dacă n-o sfârșești atât de repede, înseamnă să trăiești periculos nu în vederea unui anumit scop care să fie al tău personal, ci punându-te în slujba altcuiva sau a ideii altcuiva convins fiind că ești propria ta determinare. Cu alte cuvinte, omul care scoate castanele din foc cu mâna sa, însă pentru altul. Tu, draga mea, nu ești nici bărbat și n-ai nici geniu, pentru simplul fapt că ești femeie. Or este știut că femeile nu pot avea geniu. Așa că în situația ta, a trăi periculos – tu contești lucrul acesta, dar eu îl simt – e de-a dreptul stupid. Nu vreau sa te jignesc, dar acesta e adevărul. Nu ai nici măcar meritul că trăiești periculos, deoarece pericolul îți place. Trăiești periculos – știi de ce? Adică tu știi. Dar vreau să-ți arăt că știu și eu. Trăiești nu pentru tine, fiindcă îți place. Trăiești pentru altul. Trăiești așa fiindcă el e nevoit să trăiască periculos, și tu, prin mimetism – ah, sublimul și stupidul mimetism al femeilor! – joci tarantela pe marginea prăpastiei, ignorând primejdia. (Dacă aș ști că îți place într-adevăr primejdia, ca să te câștig, aș începe să trăiesc și eu periculos. Într-un asemenea caz m-ai prefera, fiindcă ți-ai da imediat seama că, spre deosebire de celălalt, eu am geniu. Cu alte cuvinte, ți-ai da seama că îndeplinesc cele două condiții absolut necesare aceluia care se hotărăște să trăiască periculos pentru el însuși. De când există omenirea, milioane de *oameni au trăit periculos și până la urmă au murit din cauza aceasta. Dar dintre milioanele acestea, numai foarte, foarte puțini au trăit periculos pentru că propriul lor interes le dicta să trăiască așa. În marea lor*

majoritate au trăit periculos și au murit ca niște idioți pentru că ceilalți, cei puțini, i-au făcut să creadă că a trăi periculos și eventual a muri este în interesul lor propriu.) Am închis paranteza și revin la ceea ce îți spuneam până a nu o deschide: că tu nu-ți dai seama de primejdia care te paște de când ai început să joci tarantela pe marginea prăpastiei. Vreau să-ți atrag atenția că nu numai o singură primejdie te paște. Mai există una. Și ea vine din partea mea. Cred că, până la urmă, voi sfârși prin a te ucide. Trebuie restabilit într-un fel echilibru. (E vorba de echilibrul meu interior.) Altfel nu se poate. Zău că ar trebui să reflectezi la cele ce ți-am scris acum. Să reflectezi și să optezi. Te aștept mâine. Până mâine ai tot timpul să iei o hotărâre..

Bătrânul tău prieten”

„Asta trebuie că e Rebegea!” își spuse Ovezea vârând în buzunar scrisoarea.

După aceea se înapoie în camera unde o lăsase pe Draga Mușină citind din biblie.

— Spune-mi, nepoata dumitale primea deseori scrisori?

— Nu prea des. Dar primea.

— Știi de la cine?

— De la profesorul ei. De la satir.

— Numai de la el?

— Asta n-aș putea să-ți spun. Poate că-i mai scriau și alții. O fată tânără și frumoasă ca ea…

— Și ce făcea cu scrisorile? o întrerupse căpitanul.

Bătrâna ezită o clipă înainte de a răspunde.

— Ce să facă? Le citea și apoi le rupea.

— Le rupea! Spune-mi, dar ce-i trebuia ei atâta hârtie de scris? Am găsit un top întreg în sertarul consolei.

— Hârtia nu era a ei. O cumpărase pentru Nic, în ajunul zilei când a dispărut. Pesemne că a uitat să i-o ducă.

— De unde știi. Ți-a spus ea?

— Nu! Îmi dau eu cu presupusul.

— S-a mai întâmplat și altă dată ca ea să cumpere hârtie pentru Nic?

— Nu știu!

— Atunci cum de ți-ai dat „cu presupusul” că a cumpărat hârtia pentru Nic?

— Mi-am dat. Că dacă pentru ea n-a cumpărat-o, ce era să facă ea cu atâta hârtie?

— Păi tocmai asta te-am întrebat și eu: la ce-i trebuia nepoatei dumitale atâta hârtie?

— Ei nu-i trebuia.

— Dar revolverul tot nu știi la ce-i trebuia?

— Ce *levolver*?… Care *levolver?*

— Am găsit un revolver. Nu știai de existența lui?

— Să mă trăsnească Dumnezeu dacă am avut habar. Auzi, un *levorver*… Neli, Neli, ai să mă nenorocești și pe mine, fi-ți-ar *levorverul* al dracului, începu ea să se căineze și să lăcrimeze în același timp.

— Va să zică, nu știai că Neli are un revolver.

— Dacă nu știam, nu știam.

— Candela cine o aprinde?

— Acum, de când Neli n-a mai dat pe acasă, eu. Înainte însă ea o aprindea. Am crescut-o în frica lui Dumnezeu, tovarășe.

— Și n-ai văzut acolo pe policioara icoanelor înapoia busuiocului revolverul?

— Vă jur pe sfânta biblie că n-am văzut niciun *levorver!*

— Cu toate că te-ai jurat, eu parcă tot nu te-aș crede. Nu cumva revolverul este al dumitale? aruncă el într-o doară.

— Al meu? Vai de păcatele mele! Dacă știam ceva de *levorver* vă spuneam de la început.

— Parcă de anonimă mi-ai spus de la început? Numai când n-ai mai avut încotro, ai scos-o și mi-ai arătat-o. Pot eu să știu dacă nu-mi mai ascunzi ceva?

Draga Mușină era vizibil înspăimântată. Se foi pe scaun.

— Tovarășe, mai este ceva…

— Păi vezi? Haide, dă-i drumul!

— Într-o noapte m-au călcat hoții… Adică, ce zic eu hoții. M-a călcat un hoț… Cum ai putut băga de seamă, la noi în casă lucruri de preț n-ai să găsești. Dar ceva de preț tot ar găsi un hoț ca să nu plece cu mâna goală. Măcar rochiile l-ar ispiti. Ăla însă, hoțul, n-a luat nimic.

— Vrei să spui că nu era hoț?

— Nu era, tovarășe, sigur nu era. A venit cu un scop. Și dacă mă gândesc unde a căutat, cred că știu ce a venit să caute. Neli avea un loc unde ținea încuiate unele fleacuri de-ale ei. În noptieră.

— Adică ce fel de fleacuri? se interesă Ovezea.

— Fleacuri de-ale ei! Ca fetele tinere. Scrisori de la băieți. Unele suveniruri de prin excursii. Câteva podoabe, acolo!

— … Și *fleacurile* astea le încuia!… De cine? De dumneata?

— De bună seamă că de mine.

— De ce? Ce, îi era teamă că ai să te împodobești dumneata cu podoabele ei?

— Ce-ți dă și dumitale prin minte. Cred că se ferea de mine din pricina scrisorilor.

— Să nu le citești?

— Să nu le citesc. Minte de fată tânără! Ce, parcă eu când am fost tânără n-am primit scrisori de la băieți? Ehei, să fii dumneata sănătos câte am primit!… E drept, că nici mie nu mi-a plăcut să le citească maică-mea. Le ascundeam și eu ca și Neli. Numai că biata fată se ferea de pomană. Că la vârstă mea e păcat să citești scrisori de amor.

— … Și nu i-ai spus ca să nu se mai ferească?

— I-am spus. Dar degeaba. Ea tot își încuia comoara.

— … Și? Cum a fost cu „hoțul”?

— Hoțul ăla care nu era hoț cred că a venit pentru scrisori. Fiindcă n-a luat decât scrisorile.

— Acolo, în noptieră, va să zică, ascundea „fleacurile” ei?

— Acolo!

— La început noptiera nu avea încuietoare, așa-i?

— N-avea! Neli a chemat un tâmplar de i-a pus o broască. Dar dumneata de unde știi?

— Am băgat de seamă că nu-i o broască de mobilă.

— Așa-i, nu-i o broască de mobilă.

— Spuneai adineaori că hoțul n-a luat decât scrisorile. Dar de unde știi că n-a luat și altceva, de vreme ce habar nu aveai ce ascunde Neli în noptieră?

Întrebarea păru a o descumpăni o clipă.

— Nu știu, de unde să știu! Dar la o adică, spune și dumneata, după ce altceva ar fi venit hoțul dacă nu după scrisori? Că tot ceea ce știu eu că avea Neli de valoare am găsit a doua zi acolo.

— Și mă rog, la ce anume lucruri de valoare te referi?

— Mai întâi un ceas de aur pătrat, Neli nu-l purta fiindcă zicea că nu mai e modern. I-l făcuse cadou Nic al ei. Pe urmă, o pereche de cercei de la

mamă-sa, o brățară de argint și niște inele. „Hoțul” n-a luat nimic din toate astea.

— Erau multe scrisori?

— Câte, nu știu. Dar erau câteva. Un teanc, uite, cam așa de mare.

— … Și când a venit hoțul dumneata nu erai acasă?

— Ba da! Dormeam. A venit noaptea. Eu când dorm, apăi dorm. N-am un somn ușor. Dar dacă ar fi intrat pe ușă l-aș fi simțit și aș fi țipat de frică. A intrat însă pe fereastră după ce a tăiat geamul cu un diamant. N-am auzit nimic. Dar poate că a fost spre norocul meu că nu m-am trezit. Știu eu dacă nu m-ar fi omorât?

— Când s-a întâmplat asta?

— Acu’ două zile. Adică în a treia noapte de când Neli n-a mai dat pe acasă.

— În noaptea când a venit hoțul, noptiera era încuiată?

— Era.

— A descuiat cu o cheie potrivită sau a stricat broasca?

— Cu o cheie potrivită. Nu-mi dă prin minte însă cum de a știut unde să le caute.

— Ei, o fi căutat el peste tot până a dat de ele.

— Nu, că în altă parte n-a căutat.

— De unde știi? Mi-ai spus doar că hoțul a intrat în casă în timp ce dormeai.

— Păi chiar dormeam. Dar dacă le-ar fi căutat și în altă parte aș fi găsit răscolit. N-am găsit. Vreau să văd și eu pe bărbatul ăla care să caute ceva și să nu facă dezordine.

— Și cum ți-ai dat seama, dimineața, că noaptea te-au călcat hoții?

— După geamul lipsă. Ți--am spus că a intrat tăind geamul cu un diamant.

— Da, într-adevăr! Uitasem.

Nu uitase de loc. Dar era și aceasta una din metodele lui: de a repeta întrebările – ca formulare aparent altele – spre a se convinge dacă cel interogat nu se contrazice. În cazul când se întâmplă așa, speculând contradicțiile la maximum, îl silea pe cel interogat să-și recunoască vinovăția. Cu Draga Mușină însă, metoda aceasta nu-i fu de niciun folos. Nu se contrazise niciodată.

Pregătindu-se de plecare, pentru orice eventualitate, spuse dinadins cu ton sever.

— Deocamdată cred că nu mai am a-ți pune alte întrebări. Sper că nu mi-ai ascuns nimic fiindcă ar fi grav, pentru dumneata în primul rând. Dacă da, mai ai încă timp să te răzgândești. Încă n-am plecat.

Draga Mușină nu răspunse. Se mulțumi doar să ridice din umeri și să se uite la el cu o privire compătimitoare. Dacă și lui Ovezea i se păru că privirea spune:

— Ce prostii îți mai trec prin minte!

Grăbind spre sediu, căpitanul Ovezea își spuse că nu avea motiv ca să fie nemulțumit de rezultatele cu care se soldase vizita lui la Draga Mușină. Aflase câteva lucruri deosebit de importante. Mai întâi că Neli și cu Nic, deși se „iubeau”, niciunul nici celălalt nu era de acord să se căsătorească. Pe de altă parte, avea acum dovada că Nic într-adevăr cheltuia mult mai mult decât salariul său lunar. O informație prețioasă era și aceea care se referea la profesor. Anume că-i propusese lui Neli s-o ia de nevastă și că aceasta nu respinsese *de plano* propunerea lui. Dar cele mai importante informații nu erau cele enumerate mai sus, ci alte trei. Prima: furtul scrisorilor – în cazul când presupunerea bătrânei era justă; a doua: revolverul ascuns pe polița de la icoane și în fine a treia: scrisoarea găsită în sertarul consolei. Mai ales această informație i se părea deosebit de importantă. Conținutul putea deveni revelator dacă izbutea să dovedească, indubitabil, că fusese scrisă de profesorul Emilian Rebegea.

Când ajunse la sediu pe biroul său găsi următoarea însemnare lăsată de locotenentul major Galașeanu;

„Am fost informați, mai adineaori, că la «Stăvilar», Dâmbovița a scos la suprafață cadavrul unei femei. Este vorba de o crimă tare urâtă și criminalul este un monstru dement.

Să trăiți!
G.”

CAPITOLUL VII
UN GEAMANTAN PLUTEȘTE PE DÂMBOVIȚA

„În a patra zi, cadavrul Mariei a fost găsit plutind pe Sena, lângă malul opus cartierului în care se afla Rue Pavée Saint-André, într-un punct nu prea depărtat de împrejurimile pustii ale barierei cunoscute sub numele de Barrière du Roule”.

EDGAR ALLAN POE: Misterul Mariei Rogét

Amănunte avea să afle o oră mai târziu. La „Stăvilar” Dâmbovița scosese la suprafață un geamantan înăuntrul căruia se găsea cadavrul unei femei a cărei identificare, pentru un timp oarecare, părea imposibilă. Și părea așa, deoarece cadavrului îi lipseau capul și membrele. Aceasta dovedea că asasinul după ce omorâse victima o mutilase. Dar în ce scop? Din sadism? Ca să nu poată fi identificat cadavrul? Sau fiindcă altfel nu ar fi încăput în geamantan? Fiecare din aceste trei ipoteze era posibilă. Dar erau posibile și toate trei la un loc. Adică, un criminal, urmărind ca victima sa să nu poată fi identificată, din sadism ciopârțise cadavrul, dar totodată cu intenția ca să încapă în geamantan.

De cele mai multe ori, când un cadavru este aruncat în apă, criminalul o face cu intenția ca el să se ducă la fund de unde să nu mai iasă niciodată. Dar pentru ca să se întâmple așa, criminalul are grijă ca în sacul în care vâră victima să mai adauge niște bolovani. Că lucrurile se întâmplă altfel și că apa până la urmă readuce la suprafață sacul, asta este altceva. Nu fiecare ucigaș cunoaște legile fizicii.

În schimb criminalul de care este vorba acum, nu-și luase asemenea măsuri puerile de precauție. Vârâse numai cadavrul decapitat într-un geamantan și-l azârlise în Dâmbovița, fără să se preocupe ca geamantanul să ajungă la fund. Asta însemna că pe el nu-l interesase să ascundă crima, ci să nu fie identificată victima.

Era de presupus că asasinul se descotorosise de cadavru în timpul nopții. (În timpul zilei precedente geamantanul nu fusese văzut plutind deasupra apei.) Pe de altă parte, nici în timpul nopții nimeni nu văzuse pe careva

cărând un coșcogeamite geamantan. Aceasta presupunea că asasinul nu se folosise de niciunul din mijloacele de locomoție în comun – tramvai, troleibuz, autobuz –, ci că avusese la dispoziție un mijloc propriu de locomoție: turism sau camion.

La această concluzie ajunsese Ovezea după primele cercetări. Dar iată că în decursul aceleiași zile, se descoperi în pădurea Băneasa un taxi, al cărui șofer fusese înjunghiat pe la spate. Primul care emise ipoteza că ar putea exista o legătură între geamantanul găsit în Dâmbovița și crima din pădurea Băneasa fu Galașeanu. Ipoteza deveni certitudine o oră mai târziu când expertul care cercetase cu amănunțime taxi-ul își încheie raportul. Acesta găsi în portbagaj o minusculă bucățică de piele care se dovedi identică aceleia din care fusese confecționat geamantanul găsit în Dâmbovița. Acum totul devenea clar. Geamantanul ca să încapă în portbagaj trebuise să fie împins, îndesat. Și tot frecându-se pereții laterali ai geamantanului de deschizătura portbagajului pielea se julise într-un loc. Bucățica de piele găsită în portbagaj cu prilejul expertizei se suprapunea perfect juliturii de pe geamantan.

Descoperirea aceasta năștea bănuiala că șoferul fusese complicele asasinului. Fiindcă era greu de presupus că șoferul unui taxi ar fi acceptat să ajute pe un client întâmplător să arunce un geamantan în Dâmbovița, fără să bănuiască, dacă nu adevărul, cel puțin că nu e lucru curat la mijloc și, în consecință, să dea alarma.

Ipoteza complicității șoferului părea plauzibilă și din alte două puncte de vedere. Primul: însăși asasinarea șoferului constituia dovada cea mai bună a complicității.

Celălalt criminal îl omorâse ca să scape de un martor, probabil singurul martor care într-o zi ar fi putut depune mărturie împotriva lui. În fine, cel de-al doilea punct de vedere: Șoferul – Mihalache Cristea îi era numele – fusese un om despre care, cât timp a fost în viață, nimeni n-ar fi putut spune că este ușă de biserică. Suferise o condamnare de doi ani și chiar după ce ieșise de acolo, cu toate că nu mai putuse fi dovedit că fură, plana asupra lui bănuiala că tot nu se cuminți se. (Șeful garajului, numai cu vreo câteva zile înaintea asasinării lui Cristea, făcuse raport să fie dat afară din serviciu ca necorespunzător.)

În ceea ce privește pe asasin, niciun fel de indiciu. Galașeanu ridicase amprentele găsite în taxi, de asemenea amprentele de pe geamantan, dar toate aparțineau lui Mihalache Cristea. Că în mașină fuseseră găsite numai

amprentele șoferului, într-o oarecare măsură era normal. Intriga însă faptul că în geamantan nu fusese găsită nicio amprentă, cu toate că apa nu apucase să pătrundă înăuntru. La un moment dat, Galașeanu emise ipoteza că celălalt – asasinul lui Mihalache Cristea – dirijase crima și acela care o omorâse pe biata necunoscută, care o ciopârțise, care o îndesase în geamantan și care îl zvârlise apoi în Dâmbovița fusese șoferul. Dar, chiar dacă ipoteza era adevărată, în orice caz la transportarea geamantanului până „la Stăvilar” participaseră amândoi criminalii. Fiindcă imediat după aceea, sub un pretext oarecare avusese loc cursa în pădurea Băneasa și înjunghierea lui Mihalache Cristea de către complicele său.

Trezea însă nedumerire faptul că Mihalache Cristea lăsase peste tot, și în mașină, și în geamantan amprentele sale în timp ce complicele său, niciuna. Și aceasta nedumerea mult pentru că Mihalache Cristea nu era un „ignorant” în materie și știa ce rol important au amprentele în descoperirea unui criminal.

Dar existența amprentelor lui Mihalache Cristea și absența amprentelor complicelui său mai dovedea ceva. Mai dovedea că asasinarea lui Mihalache Cristea fusese premeditată. Fiindcă se hotărâse dinainte să-l lichideze pe Mihalache Cristea, complicelui său puțin i-a păsat că acesta își lăsa peste tot amprentele. El știa că atunci când miliția va ajunge în posesia acestor amprente, Mihalache Cristea de mult avea să fie mort, omorât de propria sa mână.

Cu toate că nu se aștepta la rezultate spectaculoase, căpitanul Ovezea ceru oamenilor din grupa sa operativă să investigheze printre șoferii de la stația din Piața 1 Mai unde lucra Mihalache Cristea. Da, pe data de cinci spre șase septembrie fusese în serviciu de noapte. Da, ieșise din garaj la ora obișnuită. La stație nu s-a prezentat la ora reglementară și nici mai târziu, în restul nopții. Da, șoferii ceilalți se miraseră că nu se arată, dar o clipă nu le trecuse prin minte că i s-ar fi întâmplat o nenorocire. Își închipuiseră că, în drum spre stație, dăduse peste un client „gras” cu care fie că ieșise din oraș, fie că se încurcaseră pe la vreo cârciumă dosnică. Fiindcă Mihalache Cristea, pe lângă alte păcate, mai avea și năravul băuturii. Pe scurt, nicio informație cât de cât utilă. Totul era învăluit într-un mister care părea de nepătruns.

— Încă nimic și nici cel mai mic indiciu, tovarășe căpitan. Mai, mai să cred că ne găsim în fața unor crime perfecte.

— Nu vorbi prostii, Galașeanule. Știi prea bine că nu există crime perfecte.

— Și acum ce facem, tovarășe căpitan?

— Trebuie să depunem toate eforturile, ca să identificăm victima, nefericita aceea care a avut parte de o moarte atât de năprasnică.

Într-adevăr, misterul nu avea șanse să fie elucidau atâta vreme cât nu se identifica victima. Întreaga grupă operativă fu concentrată în acest scop. Mai mult încă, maiorul Mărăcineanu îi pusese la dispoziție încă vreo câțiva oameni.

Desigur, vor fi destui cititori care își vor pune întrebarea. Bine, dar de ce a trebuit ca Ovezea să-și ia pe cap sarcina elucidării și a acestui caz, când mai avea atâtea pe cap. Acestora autorul le răspunde: Pentru că avea intuiția că victima ciopârțită și îndesată în geamantan era Neli, nepoata dispărută a Dragăi Mușină. Și nu era vorba numai de intuiție. Expertiza medico-legală stabilise că mai mult de patru, cinci zile nu trecuseră de când femeia necunoscută fusese asasinată. Or, din ziua când dispăruse Neli trecuseră exact cinci zile.

În ultimele două zile – Ovezea o aflase de la Grig –Rebegea își petrecuse după-amiezile la *Crizantema.* Când găsea loc liber se instala acolo și nu se dădea urnit decât după vreo trei ore. Bea coniac și pălăvrăgea cu barmanul. Numai când nu găsea loc la bar se așeza la o masă liberă. Bea coniac și citea ziarele sau numai privea distrat lumea din local salutând sau răspunzând distrat la vreun salut. Dacă se întâmplă să-l invite careva la o altă masă în jurul căreia se îngrămădiseră mai mulți tineri și tinere, refuza amabil, dar categoric. În schimb, dacă venea să se așeze cineva la masa lui îl primea cu plăcere și fără eforturi izbutea să conducă în așa fel conversația încât să nu lâncezească nicio clipă.

Cu toate acestea cei care îl cunoșteau mai de mult, ospătarii îndeosebi și în special vulpoiul de Grig, își dădeau seama că profesorul era oarecum schimbat. În ce consta schimbarea nimeni nu ar fi fost în stare să spună. Însă era evident pentru fiecare că profesorul nu mai era același. Devenise poate mai distrat? Poate îl rodea vreo mâhnire pe care căuta s-o ascundă? Sau poate era numai bolnav?

Hotărât, nimeni nu ar fi fost în stare să răspundă la vreuna din aceste întrebări.

Căpitanul Ovezea îl găsi pe profesor singur la o masă, cu un pahar de coniac dinainte. Localul fiind plin, fu un pretext binevenit ca să ia loc la masa lui.

— A, bună ziua, profesore! Pot să iau loc la masa dumitale?

— Poftim!

Și Rebegea îi arătă cu un gest plictisit unul din scaunele goale.

De obicei, când cineva se așeza la masa lui, fie că-l cunoștea sau nu, Rebegea înnoda imediat firul unei conversații. De data asta se mărgini să-l privească, așa cum se mai întâmplase, ironic.

„Afurisitul știe că nu din întâmplare m-am așezat la masa lui”, își spuse Ovezea. Și de data asta, ca și în celelalte rânduri, când trebuise să stea de vorbă cu el, Ovezea nu se prea simțea în largul său.

— Unde naiba o fi ospătarul, că nu-l văd? vorbi el ca să spună ceva.

— Sunteți în concediu? întrebă Rebegea fără a-l slăbi din ochi.

Ovezea râse.

— Te miri că mă vezi în localul ăsta?

— Exact. De aceea am presupus că sunteți în concediu. Nu cred că ați venit în… interes de serviciu.

— Închipuie-ți, sunt chiar în interes de serviciu.

— Foarte frumos din partea dumneavoastră că sunteți sincer. Nu credeți însă că ar fi fost mult mai agreabil pentru amândoi dacă veneați să stăm de vorbă acasă la mine?

— Dragă profesore, te asigur că dacă găseam un loc liber la o altă masă mă așezam acolo, deși îmi face o deosebită plăcere să conversez cu dumneata.

— Eram sigur că mă veți căuta, tovarășe. Eram foarte sigur. Chiar mă mir că ați întârziat atât de mult.

— Ți-am spus că sunt în interes de serviciu. N-am ce să-ți fac dacă nu vrei să mă crezi.

Zâmbind ironic – zâmbet care voia parcă să spună: nu vinde castraveți la grădinar – adăugă:

— Exact!… Ați venit aici în interes de serviciu ca să stați de vorbă cu mine.

— N-ai brodit-o, profesore. Caut de câteva zile o anumită persoană și trăgeam nădejdea s-o întâlnesc aici.

— Vă urez să aveți șansa s-o întâlniți.

— Și dacă n-am s-o întâlnesc?

— Neșansa dumneavoastră.

— Într-adevăr neșansă, fiindcă nu știu unde s-o găsesc. Știu doar că obișnuiește să vină aproape în fiecare zi aici.

— Ei, atunci aveți toate șansele să pice dintr-un moment într-altul. Este tocmai ora de vârf.

— Dumneata vii des pe-aicea, profesore?

— Nu știți dacă vin des sau mai rar pe aici?

Zâmbetul îl trădă că pusese întrebarea în ironie.

— Nu, profesore.

— Atunci pot să vă informez că vin aproape în fiecare zi.

— În cazul acesta n-ar fi exclus să cunoașteți persoana aceea. Îi spune Neli.

— Da, o cunosc. E o fată foarte frumoasă, tovarășe căpitan. Dar probabil că nu pentru ca să-i admirați frumusețea o căutați.

— Nu, bineînțeles. Aș vrea să discut cu ea o „chestie” foarte presantă. Dacă nu vine, nu știu ce să mă fac. Habar n-am unde s-o caut.

— O găsiți dumneavoastră… până la urmă.

— Sper că o voi găsi, mai ales dacă ne vei da și dumneata o mână de ajutor.

Rebegea ridică sprâncenele a mirare.

— Eu? Miliția este puternică, are oameni competenți, cum ar putea să-i fie de vreun folos un biet profesor de istorie?

Fără îndoială că vorbise tot ironic.

— Acest „biet” profesor de istorie ar putea totuși să ne ajute, dacă eventual o cunoaște bine – și accentuă ultimul cuvânt – pe Neli.

— Vă sunt recunoscător pentru precizare. Ați spus: Dacă *eventual* o cunoaște bine! Dar dacă *n-o cunoaște* bine?

— Nu știu ce să-ți răspund, profesore. Dumneata ai idei personale în multe probleme. Și mi-e teamă că și în această privință avem puncte de vedere diferite.

— Oamenii, tovarășe căpitan, utilizează cuvintele în diferitele lor accepții, nu ca rezultat al unei selecții deliberate din dorința de a exprima cât mai exact niște noțiuni, ci în funcție de frecvența folosirii în vorbirea de fiecare zi a uneia dintre accepțiile posibile. Am ținut să fac această precizare apropo de verbul *a cunoaște* la care ați mai adăugat adverbul bine. Eu am altă părere, tovarășe căpitan. Am părerea că un om nu poate cunoaște pe un altul de loc. Dacă Socrate a putut face recomandarea „cunoaște-te pe tine

însuți” înseamnă că omul nu e în stare să-și cunoască propriul său suflet. Și dacă nu-i în stare să se cunoască pe sine însuși, cum ar fi posibil să cunoască, alcătuirea lăuntrică a altuia? Și vă rog să rețineți, că Socrate nu recomanda lucrul acesta omului de pe stradă. De aceea, vă mărturisesc sincer că, dintr-un fel de probitate profesională, nu cutez să afirm că o cunosc *bine* pe Neli. În consecință, mă văd obligat să vă declar – cu părere de rău – că nu vă pot fi de niciun folos.

— Dacă îți mai amintești, adineaori ți-am spus, profesore, că sunt aici în interes de serviciu. Nu m-am referit la dumneata. Dar întrucât tot te-am întâlnit și întrucât tot mă gândeam să avem o convorbire la fel de interesantă ca aceasta pe care am început-o și întrucât Neli nu se arată, iar dumitale nu-ți este necunoscută, te sfătuiesc să-ți închipui că am venit aici în interes de serviciu ca să te întâlnesc și să stau de vorbă cu dumneata despre Neli. Poți?

— Ce?

— Să-ți închipui că sunt în interes de serviciu, pentru a sta de vorbă cu dumneata despre Neli.

Rebegea zâmbi ironic.

— Nu e nevoie de niciun fel de efort de imaginație.

— În cazul acesta mă simt obligat să-ți atrag atenția că ești obligat de lege – dacă nu de conștiința dumitale – să nu-mi ascunzi nimic din ceea ce știi în legătură cu Neli.

Profesorul zâmbi din nou ironic.

— Trebuie că stați prost de tot, de vreme ce ați ajuns să recurgeți la amenințări. Tovarășe căpitan, încă nu v-ați convins că eu nu sunt omul care să se sperie de amenințări? Nu vă supărați că trebuie să v-o spun de la obraz, dar aflați că intimidările nu se prind la mine. Sunt foarte încăpățânat, și deloc fricos. De altfel, ce mi-ați putea face? Nimic. Nu mă tem de *dumneavoastră.* Dar vă rog să-mi îngăduiți o întrebare. Ce facem noi acum, *discutăm* sau *dialogăm?*

— În niciun caz nu dialogăm, ca să folosesc și eu terminologia dumitale, profesore! Tot dumneata ai afirmat că se dialoghează numai cu delicvenții. Or dumneata nu ești delicvent, profesore. Cu toate acestea te rog să nu uiți ce ți-am spus mai adineaori.

— Ce?

— Că stau de vorbă cu dumneata în interes ele serviciu.

— Nu vi se pare, totuși, că există unele contradicții în cele ce ați afirmat acum? Dacă sunteți în interes de serviciu înseamnă că aveți intenția să dialogați cu mine nu să discutați. Asta-i una la mână, tovarășe căpitan. A doua: Ați afirmat că nu intenționați să dialogați, deoarece nu sunt un delicvent. De fapt ați vrut să spuneți că, atâta vreme cât nu aveți împotriva mea dovezi concrete formal, nu sunt un delicvent. Dar ce gândiți dumneavoastră, în forul dumneavoastră interior, asta nu mi-ați mai spus-o. Eu știu însă ce ați gândit. Evident, n-o veți recunoaște. Știu, nu e plăcut să recunoașteți că v-am ghicit cărțile cu care jucați. Nu vreau să mă refer în mod special la dumneavoastră, dar, în general, oamenii învestiți cu o anumită putere sau, dacă vreți, oamenii cărora li s-a conferit o fărâmă din puterea statului își închipuie că o dată cu mandatul pe care l-au primit au primit și acele calități cu care natura – ingrată – a uitat să-i înzestreze la naștere. De pildă infailibilitatea. Dar, încă o dată, tovarășe căpitan, spunând aceasta nu m-am referit, în mod special, la dumneavoastră. Fiindcă vă deosebiți de colegii dumneavoastră.

— Ai avut de-a face cu mulți dintre ei?

— Nu!… Știți doar foarte bine cu câți. Nu cu mai mulți, în orice caz, de câte degete am la o mâna. Din constatări personale și în mai mică măsură prin deducție am ajuns la concluzia că vă deosebiți de ei prin aceea că, atunci când dialogați, n-o faceți de pe poziții de forță.

— Îți atrag atenția, profesore, că insinuarea dumitale cam frizează ultragiul.

— Deloc! Cred că ați dat o interpretare greșită cuvintelor mele. În ce sens de pe poziții de forță? Să vă dau un exemplu. Mai adineaori mi-ați spus: „… În calitatea mea oficială mă simt dator să-ți atrag atenția că ești obligat de lege – dacă nu de conștiința dumitale – să nu-mi ascunzi nimic din ceea ce știi în legătură cu Neli”. A pune așa problema înseamnă a discuta de pe poziții de forță. Înseamnă că vă luați ca aliată legea, că vă creați o superioritate în înfruntarea dintre noi doi neloială din punctul meu de vedere, respectiv din punctul de vedere al individului.

— Te cam contrazici, profesore. Mai adineaori susțineai exact contrariul. Afirmai că eu, spre deosebire de colegii mei, chiar atunci când dialoghez n-o fac de pe poziții de forță. Este adevărat că așa ai afirmat?

— Da, așa am afirmat. Și cu toate acestea nu există nicio contradicție. Sau, dacă vreți, contradicția este numai aparentă. Fiindcă pe dumneavoastră nu dialogul sau discuția de pe poziții de forță vă caracterizează, ci cu totul

altceva. Aveți să vedeți imediat ce anume. După părerea mea, dumneavoastră sunteți un polițist prin vocație. În munca dumneavoastră de fiecare zi puneți pasiune. Și fiindcă puneți pasiune, când se întâmplă să întâlniți un adversar puternic, lupta începe să vă placă. Și, spre lauda dumneavoastră, nu căutați să folosiți lovituri nepermise și nici arme care v-ar asigura o victorie facilă și nemeritată din punctul de vedere al raportului real de forțe. De pildă, dialogul sau discuția de pe poziții de forță.

— Ai niște păreri cu totul greșite despre mine, profesore. Uiți cu desăvârșire *scopul*. Uiți ce stă la baza acțiunilor mele, uiți ce sentiment întreține pasiunea de care vorbeai. Eu nu sunt un detectiv particular. Eu îmi slujesc patria și mă consider permanent în serviciu comandat. Te asigur că nu mi s-a întâmplat și nici nu mi se va întâmplă ca în îndeplinirea unei misiuni încredințate să nu folosesc absolut toate mijloacele permise de lege ca să fac inofensiv, cu o oră mai devreme, un infractor, doar pentru plăcerea de a-mi măsura forțele cu un adversar puternic.

— Mă rog, n-aș vrea să vă contrazic. Totuși, eu așa vă simt. Adică am impresia că luptați leal, cel puțin în ceea ce mă privește.

— Ne-am cam abătut de la discuție, profesore!

— Vedeți? Chiar aceste cuvinte îmi dovedesc, tovarășe căpitan, că nu urmăriți să câștigați folosind absolut toate mijloacele legale de care dispuneți în calitatea pe care o aveți. Voit sau nu, confruntarea dintre noi o considerați totuși o competiție.

— În niciun caz o competiție, profesore. O confruntare, poate.

— Fie! S-o numim confruntare. Această confruntare vă face plăcere, tovarășe căpitan. Vă face plăcere fiindcă mă considerați un adversar demn de talentul și experiența dumneavoastră. Aș vrea să vă pun o întrebare și vă rog să-mi îngăduiți a v-o pune.

— Te ascult, profesore!

— De ce vă adresați mie?

— Fiindcă presupun că dumneata o cunoști destul de bine pe Neli.

— Iertați-mă, dar acesta nu e un motiv.

— Ca să nu-mi reproșezi iarăși că discut cu dumneata de pe poziții de forță, îți spun că față de conștiința dumitale ești obligat să-mi spui tot ce știi despre Neli.

— Iertați-mă, dar nici acest argument nu mă poate convinge. Și am să vă explic de ce. În fond, știți ce pretindeți de la mine? Pretindeți să recunosc

nesilit de nimeni că, chiar dacă nu eu sunt „cauza” dispariției lui Neli, am totuși un oarecare amestec.

— Asta de unde ai mai scos-o?

— Contestați?

— Desigur!

— Dacă nu mă bănuiați, nu vă adresați mie.

— Vechea dumitale obsesie, profesore!

— Știți foarte bine că nu-i obsesie. Dar dacă nu vreți să recunoașteți, nu insist. Dar adevărul acesta este: mă bănuiți că am vreun amestec în dispariția ei.

Rebegea nu greșea. Într-adevăr, pe lista suspecților figura *Rebegea. Deocamdată singurul.* Deocamdată nu mai avea pe cine trece pe listă. Pe de altă parte, înscrierea lui pe lista suspecților nu fusese un simplu capriciu. Avusese și unele argumente. De pildă, scrisoarea găsită acasă la Neli, prin care Rebegea o amenința că s-ar putea s-o omoare ca să-și regăsească echilibrul interior. Pe urmă nu se știa cum își petrecuse el timpul în noaptea când avusese loc pe de o parte operația de descotorosire de geamantan, pe de altă parte asasinarea șoferului, Mihalache Cristea. Și nu se știa fiindcă, după întâlnirea „întâmplătoare” în Parcul Libertății cu Rebegea, cu care prilej acesta i-o spusese deschis că se știe urmărit, căpitanul Ovezea dispusese sistarea filării profesorului. Raționamentul lui fusese simplu: dacă Rebegea se știa urmărit și dacă era vinovat de ceva, în niciun caz nu va face ceva care ar fi putut să-i dăuneze într-un fel sau altul.

Acestea erau cele două argumente care cântăriseră în balanță când îl înscrisese pe lista suspecților pe Rebegea. Din aceleași motive, ținuse să stea de vorbă cu el, așa, ca din întâmplare.

— … Și am venit la dumneata, să-mi spui unde ai ascuns-o?

Rebegea se uită la el pătrunzător, pe urmă spuse cu părere de rău parcă:

— Ca obiectiv final aceasta urmăriți. Vreți ca, fără să aveți probe împotriva mea, să recunosc.

— Ce să recunoști?

— O anumită vină.

— Ce fel de vină?

— Nu știu! Știți dumneavoastră în cazul când ați izbuti să-mi atribuiți una. Mai curând însă cred că deocamdată aveți împotriva mea numai bănuieli.

— Adică? întrebă Ovezea cumva înciudat că Rebegea intuise atât de precis situația.

— V-am mai spus-o. De pildă, bănuiți că eu am răpit-o sau poate că am și omorât-o. Dar să presupunem că e adevărat. Că am atras-o într-o cursă și apoi am ucis-o. Ei bine, credeți că mi-aș recunoaște crima?

— Nu crezi că ar fi fost mai normal să procedez altfel? Să strâng mai întâi dovezi și pe urmă să te invit la un *dialog.*

— M-ați fi arestat, cu alte cuvinte.

— Ba bine că nu.

— Să vă spun eu de ce n-ați procedat așa. Fiindcă v-ați dat seama că, oricât v-ați strădui, nu ați fi în stare să adunați probe împotriva mea. Pentru că, tovarășe căpitan, asemenea probe nu există. Cum să existe dacă n-am niciun amestec în dispariția ei? Dar să admitem că eu sunt cauza dispariției ei. Să mergem mai departe și să admitem că am omorât-o. Ei, și? Probe ați putea avea? Nu! De ce? Pentru că eu le-aș distruge pe toate. Sunt prea inteligent ca, în cazul când aș comite o crimă să las după mine urme, dovezile vinovăției mele. Neexistând dovezi ale vinovăției mele, dumneavoastră ce speranțe v-ar mai rămâne să mă arestați? Una singură: să-mi recunosc de bunăvoie vina. Să știți însă că eu nu sunt Rascolnicov.

— Nu știu ce legătură are Rascolnicov…

— În fond, dumneavoastră sperați să vină clipa, acum sau mai târziu când, pe de o parte dumneavoastră să mă înghesuiți cu întrebările iar pe de alta eu să mă găsesc într-o asemenea criză de conștiință, încât să mă confesez dumneavoastră. E o speranță zadarnică, tovarășe căpitan. Nici eu nu sunt Rascolnicov și nici dumneavoastră Ilia Petrovici Dinamită.

— După câte am înțeles, refuzi să ne ajuți, profesore.

Rebegea îl fixă din nou cu acea privire ciudată de uimire candidă, de parcă pentru prima dată în viața lui vedea în fața sa un alt semen.

— Adică să mă recunosc vinovat de dispariția lui Neli?

— Îți repet că nu pretind acest lucru. Vreau doar câteva informații în legătură cu ea. Informații pe care mi le poți da, de vreme ce ai cunoscut-o foarte bine.

— Tovarășe căpitan, în general nu-mi place să dau informații. Cu atât mai puțin când aceste informații privesc propria mea persoană.

Căpitanul Ovezea oftă fals resemnat.

— Într-adevăr, vorbind de Neli, ar trebui să vorbești neapărat și de dumneata. Ți-a fost doar logodnică.

— Logodnică!

— Am aflat că ai vrut să te căsătorești cu ea…

— Ați aflat!…

— … Și că, în principiu, ea era de acord, cu toate că, sufletește, nu era „disponibilă”. Se pare că iubea pe altcineva. E exactă informația?

Rebegea nu răspunse. Se uita la el, dar privirea ochilor săi nu trăda nimic din ceea ce se petrecea în sufletul său.

Căpitanul Ovezea, văzând că nu are de gând să răspundă, continuă:

— … Sau poate nu știai că Neli se hotărâse să se mărite cu dumneata?

— Nu!… Nu știam!

Dar răspunsul nu părea a fi sincer.

— Cum îți explici, profesore, că s-a hotărât să renunțe la celălalt? Nu te supăra că-ți pun o asemenea întrebare.

— Nu-mi explic în niciun fel. De altfel, nici nu găsesc important.

— Nu te cred, profesore. Dumneata ești totuși un om vanitos.

— În niciun caz vanitos, protestă Rebegea. Un om mândru, da! Dar asta-i cu totul altceva.

— Fie! Un om mândru. O mândrie după părerea mea justificată. Ești inteligent, cult, calități pe care nu le găsești la orice bărbat. Ei bine, orice om mândru și-ar fi pus o asemenea întrebare.

— Se poate. Eu însă nu. Mi-a fost suficient să constat că mă preferă celuilalt. Această constatare mi-a liniștit mândria.

— Zău că nu te cred, profesore. Nu ești dumneata omul acela căruia să-i placă să se mistifice.

— Să mă mistific? Doar nu-i vorba de nicio mistificare. Totul mi se pare foarte clar.

— Chiar foarte clar, profesore?

— Absolut clar.

— Atunci ajută-mă să pricep și eu.

Rebegea ridică din umeri cu un aer plictisit.

— Tovarășe căpitan, deveniți aproape agasant.

— Totuși suportă-mă, profesore. Și bineînțeles, ajută-mă să înțeleg de ce te-a preferat pe dumneata. Începe prin a-mi spune dacă îi dădeai bani lui Neli.

— Ce vă trece prin minte!

— Dar dacă Neli ar fi primit bani de la dumneata ai fi avut posibilitatea să-i avansezi în fiecare lună câte două mii de lei?

— În niciun caz!

— Adăugând și cadourile, te-ar fi ținut curelele să cheltuiești circa trei mii de lei pe lună cu Neli?

— Tovarășe căpitan, ce salariu vă închipuiți dumneavoastră că ridică lunar un profesor de istorie?

— În orice caz, mult mai puțin.

— Atunci de ce îmi puneți aceste întrebări?

— Din două motive. Primul, ca să te informez că atâta cheltuia rivalul dumitale cu Neli în fiecare lună. Al doilea, ca să mă conving că în niciun caz Neli nu te-a preferat fiindcă dumneata erai o „partidă” mai bună decât celălalt, ci tocmai dimpotrivă.

— Atunci înseamnă că m-a preferat fiindcă mă iubește. Sau poate nu sunteți de aceeași părere? întrebă el ironic.

— Ce importanță are părerea mea de vreme ce dumneata ești convins că acesta este motivul pentru care te-a preferat celuilalt. Presupun că-l cunoști, nu?

— Foarte curios, tovarășe căpitan.

— Ce anume găsești curios?

— Că mă întrebați dacă îl cunosc. Dumneavoastră, care ați aflat cât cheltuiește pe lună cu Neli, care știți că ea s-a hotărât să mă accepte de bărbat, mă rog și câte alte veți mai fi știind, nu dețineți informația dacă îl cunosc sau nu?

— L-ai cunoscut, profesore?

— Văd că țineți mult să primiți de la mine răspunsul.

— Da, profesore!

— Regret, dar nu vreau să vă răspund în niciun fel.

— De ce?

— Fiindcă asta m-ar obliga să răspund și la întrebările care sunt sigur că vor urma.

— Să știi însă că în legătură cu celălalt poți să fii liniștit.

— Nu înțeleg ce vreți să spuneți.

— A murit!

Rebegea privi neîncrezător la Ovezea. Nu încăpea nicio îndoială. Profesorul habar nu avea de sinuciderea lui Nic.

— S-a sinucis, continuă căpitanul.

Rebegea izbucni în râs.

— Serios? S-a sinucis? Atunci să știți că s-a sinucis din disperare, când a aflat că Neli intenționează să se mărite cu mine. Bietul băiat, trebuie că era un mare sentimental! Dragostea e cea mai afurisită boală din toate câte există, tovarășe căpitan. Oricâtă puțină istorie ați cunoaște, amintiți-vă câte cumplite tragedii nu s-au întâmplat din cauza acestei nu mai puțin cumplite boli. Când se ivește o nouă maladie care începe să facă ravaje, medicii din toată lumea se mobilizează ca să-i vină de hac. Numai împotriva acestei boli, care există de când e lumea nimeni n-a luat și nu ia vreo măsură. Dimpotrivă, au proslăvit-o poeții, artiștii tuturor timpurilor și o mai proslăvesc și astăzi. Ați încercat vreodată să vă imaginați cum ar arăta omenirea dacă nu ar exista acest flagel care produce în lume mult mai multă suferință decât toate celelalte maladii la un loc?

— Nu m-am gândit. Cred însă că viața fără dragoste ar fi tare urâtă.

— Eroare! Dimpotrivă, viața ar fi fost infinit mai frumoasă, mai spiritualizată. Gândiți-vă nu mai departe ce cantitate imensă de muncă omenească a fost irosită de genii, dar nu numai de ei, ci de toți aceia care, prin aportul lor, mai mare sau mai mic, au împins înainte omenirea, dacă n-ar fi căzut și ei victime ale acestei teribile pandemii. Gândiți-vă cu cât ar fi fost mai avansată civilizația lumii, dacă toți aceștia nu și-ar fi irosit o bună parte din timp iubind, suferind. Gândiți-vă cu cât mai avansată ar fi fost arta și cu cât mai frumoasă, dacă dragostea nu și-ar fi pus o pecete atât de puternică, încât în toate sectoarele ei reprezintă greutatea specifică. Gândiți-vă numai la literatură. Desigur, dragostea nu este unica temă de care se ocupă literatura. Dar încercați să selectați mintal, din marile capodopere ale lumii, câte vorbesc despre dragoste și câte despre alte teme. Veți ajunge la concluzia că prima temă covârșește pe toate celelalte.

— Cam miroase a freudism teoria dumitale, profesore.

— Nicidecum. Eu nu absolutizez, tovarășe căpitan. Vreau doar să vă demonstrez că dragostea joacă un rol de o mare importanță în viața oamenilor, dar nu afirm că numai ea. Pretind însă că este o maladie teribilă de care omenirea va trebui să se debaraseze fiindcă dragostea ține de preistoria omenirii. Eu sunt convins că va veni și vremea aceea când societatea va găsi „antibioticul” care să facă inofensivă această maladie, cea mai veche și, repet, cea mai teribilă dintre toate. De asemenea vaccinul care să confere o imunitate permanentă – știu eu? — poate transmisibilă și urmașilor. Vremea aceea va veni atunci când se va ajunge la acel grad de cultură care să facă posibilă despuierea cuvintelor de învelișurile lor

amăgitoare, narcotizante, permițând oamenilor să vadă realitatea așa cum este ea cu adevărat și s-o accepte așa cum acceptă și destinul lor biologic.

— Profesore, dumneata crezi în ceea ce afirmi?

— Cred!

— Și aceste idei paradoxale le faci cunoscute și elevilor dumitale?

— Bineînțeles că nu.

— Probabil din prudență. Ți-ai dat seama că nu ți s-ar permite să le zăpăcești capetele cu asemenea idei în care – în ciuda dezmințirii dumitale – sunt convins că nu crezi.

— Nu din prudență, tovarășe căpitan. Două sunt motivele pentru care nu consider necesar să le fac și lor cunoscute ideile mele. În primul rând, pentru că mi se pare ridicol să mă situez în postura celui ce strigă în pustiu. V-am spus doar că previziunea mea se referă la o perioadă istorică determinată, când omenirea va ajunge la un anumit grad de cultură. Până atunci însă mai va. În al doilea rând, fiindcă elevii mei nu ei sunt aceia care ar putea înțelege, nu în litera, ci în spiritul lor, paradoxalele mele idei.

— Slavă Domnului, profesore. Pentru elevi bineînțeles.

— Cunoașteți muzica lui Bach, tovarășe căpitan?

— Puțin!

— Dar atât cât o cunoașteți, vă place?

— Mult!

— Aflați de la mine, tovarășe căpitan, că cea mai frumoasă parte a muzicii sale este aceea pe care n-a scris-o sub imperiul dragostei.

— Se pare, profesore, că de maladia aceasta împotriva căreia dumneata tuni și fulgeri cu atâta înverșunare te-ai îmbolnăvit și dumneata.

— Nici nu contest lucrul acesta. O deosebire există însă. În timp ce oamenii ceilalți nu-și dau seama că sunt bolnavi atunci când iubesc, eu, refuzând să mă mistific, mă străduiesc să mă mențin observator lucid pentru a urmări evoluția bolii și să lupt împotriva ei, creându-mi „anticorpul”.

— Și care este acest „anticorp”?

— Luciditatea. Menținerea cu orice preț a lucidității este condiția sine qua non ca să te poți vindeca. Luciditatea mă ajută în orice caz să nu fac prostia pe care a făcut-o tânărul de care mi-ați vorbit.

— Nu din acest motiv s-a sinucis Nic.

— Nu?

— Nu! S-a sinucis fiindcă a comis o gravă eroare. A crezut că va fi arestat.

— Tovarășe căpitan, de ce mă jigniți?

— Eu? Nici prin gând nu-mi trece!

— Ba da, de vreme ce încercați să-mi vindeți asemenea castraveți. Încă nu v-ați convins că sunt un… grădinar priceput cel puțin la castraveții pe care dumneavoastră, miliția, încercați să mi-i vindeți?

— Va să zică nu crezi că de aceea s-a sinucis.

— Sincer vorbind, nu!

Siguranța lui Rebegea îl punea pe gânduri.

— Vrei să spui că Nic Șimandan nu era omul care să se sinucidă din teama de a nu fi arestat?

— Dacă v-aș răspunde prin *da* sau *nu* ar însemna să vă răspund la o întrebare pe care mi-ați pus-o mai înainte: Dacă l-am cunoscut sau nu pe tânărul acela. Ori eu refuz să răspund la această întrebare, așa cum de altfel v-am mai spus-o.

— Voia dumitale, profesore. Deși am convingerea că ești un bun psiholog, totuși cred că te înșeli în ceea ce privește cauza sinuciderii lui Nic. Motivul e acela pe care ți l-am spus. De altfel, e și explicabil. Nic trăia periculos, profesore. Probabil că felul acesta de viață nu-i plăcea, deși sunt unii care consideră că a trăi periculos e preferabil.

Reproducând un crâmpei din scrisoarea pe care însuși Rebegea o scrisese lui Neli și pe care el o găsise în sertarul consolei, căpitanul se uită atent la el, ca să vadă dacă Rebegea recunoaște propriile sale cuvinte. Profesorul rămase însă impasibil.

Răspunse plictisit.

— Desigur că e preferabil. E doar atât de plictisitor să trăiești o viață cuminte, lipsită de emoții și de neprevăzut.

— Mai ales când îndeplinești două condiții, zice-se, absolut necesare aceluia care se hotărăște să trăiască periculos: să fii bărbat și să ai în același timp geniu, cită iarăși din scrisoare.

Dar și de data asta Rebegea se ținu tare.

— Original punct de vedere! Cine vrea să trăiască periculos trebuie să fie bărbat și să aibă neapărat geniu. Foarte just.

Căpitanul Ovezea înțelese că sosise momentul să treacă la ofensivă.

— Ascultă, profesore! N-ai impresia că despre dumneata sunt totuși ceva mai bine informat decât presupui?

— Se poate. Dar informațiile pe care eventual le deținești nu-mi pot dăuna în niciun fel.

— Crezi?

— Sunt absolut convins.

— Va să zică nu ești de părere că te afli într-o situație destul de delicată?

— Sunt foarte liniștit și, să vă spun drept, mă amuză strădania pe care o depuneți ca să mă scoateți cu orice preț vinovat – de ce? Numai Dumnezeu știe!

— Așa!… Ce părere ai, profesore, de dispariția lui Neli?

— Nu am niciun fel de părere.

— Se ascunde?

— Nu știu!

— Poate că i s-o fi întâmplat ceva…

— Nu este exclus.

— Poate că a fost asasinată?

— Vedeți, ați ajuns și aici. Acum vor urma pretinsele dovezi ale vinovăției mele.

— Mătușa ei este convinsă că Neli nu mai e în viață.

— Dar dumneavoastră, tovarășe căpitan?

— Dacă ar fi să dau crezare unei anumite scrisori, aș înclina să cred că nu se înșeală.

— Ce fel de scrisoare?

Vocea parcă nu-i mai era acum chiar atât de sigură.

— O scrisoare în care, cam înspre final, stă scris așa:

„Vreau să-ți atrag atenția că nu numai o singură primejdie te paște. Mai există una și ea vine din partea mea. Cred că, până la urmă, voi sfârși prin a te ucide. Trebuie restabilit într-un fel echilibrul. (E vorba de echilibrul meu interior) Etc. Etc. Ei, ce părere ai, profesore, de scrisoarea asta?

— Niciun fel de părere.

— Nu cumva știi cine a scris scrisoarea?

— Dar dumneavoastră știți?

— Dumneata profesore!

— Am semnat eu o asemenea scrisoare? întrebă el cu prefăcută naivitate.

— Nu! Ai avut această prudență. Ai semnat-o „Bătrânul tău prieten”. Dar o expertiză grafologică ne-a permis să identificăm cine este în realitate „bătrânul prieten”

— Felicitările mele, tovarășe căpitan.

— Recunoști deci că dumneata ai scris-o.

— De vreme ce ați stabilit că scrisul este al meu, ce rost ar mai avea să neg? Da, eu am scris-o. Sunt însă curios să știu unde ați găsit scrisoarea?

— În niciun caz acolo unde ai căutat-o dumneata și de unde ai luat toate celelalte scrisori pe care le-ai scris lui Neli. Toate cu excepția acesteia. Stau și mă întreb, dacă nu cumva te-ai transformat în spărgător de ocazie, numai ca să poți pune mâna pe această scrisoare compromițătoare pentru dumneata. Dar ai avut ghinion.

— Cum, găsiți, într-adevăr, tovarășe căpitan, că e compromițător pentru mine conținutul scrisorii?

— Mi-e teamă că da, profesore. Află că avem temeiuri puternice să credem că Neli a fost asasinată.

— Și? Mă puteți acuza că am ucis-o, bazându-vă doar pe faptul că într-o scrisoare am amenințat-o că o voi ucide? Constituie aceasta o probă materială? Puteți numai pe baza acestei scrisori să mă arestați?

— Mai există și alte… coincidențe.

— N-au decât să fie! Coincidențele sunt neplăcute, dar numai pe baza lor nu mă puteți aresta. Dumneavoastră aveți nevoie de dovezi, de probe materiale. Or așa ceva, spre neșansa dumneavoastră, vă lipsește. Aveți bănuiala că am ucis-o pe Neli? Ei și? Dovediți-o! Chiar dacă eu v-aș declara acum: da, tovarășe căpitan, eu am ucis-o pe Neli, tot nu ați putea să-mi faceți nimic, atâta vreme cât nu veți putea produce dovada materială a vinovăției mele. Mai ales în cazul meu, v-ar fi foarte greu, tovarășe căpitan. Chiar dacă v-aș declara în scris, tot nu m-aș teme de dumneavoastră. Niciun judecător nu s-ar încumeta să mă condamne numai pe baza unor simple declarații dacă nu există dovezi, știind mai ales că am stat cândva în balamuc. El vă va cere și dovezi. Așa că, tovarășe căpitan, dacă vreți să mă vârâți la închisoare, căutați dovezi. Veți căuta însă mult și bine, fiindcă asemenea dovezi nu există. Și nu există, fiindcă Neli trăiește. De altfel, Neli nu a fost asasinată. Este imposibil să i se fi întâmplat așa ceva. Imposibil!

— Siguranța dumitale îmi dă și mie speranța, profesore, se bucură prefăcut Ovezea, care, consecvent metodei sale, lăsa în mod deliberat impresia că inițiativa aparține lui Rebegea. Presupun că ai un motiv special.

— Niciunul, tovarășe căpitan. Convingerea. Atât și nimic mai mult.

— Convingerea sau… credința, profesore?

— Convingerea, ca rezultat al unor raționamente logice.

— Pot să le cunosc și eu?

— Nu consider necesar. Bineînțeles, se poate ca raționamentul să fie perfect valabil, iar realitatea tocmai pe dos. Se întâmplă atâtea lucruri absurde în viață. Și nici nu e de mirare. Absurdul este legea supremă ce guvernează universul întreg. Haosul este atât de desăvârșit – un haos în permanentă mișcare – încât printre infinitele sale manifestări absurde este imposibil să nu fie unele dintre ele și logice, adică sesizabile ca atare de gândirea omenească, care le-a dat denumirea de legi. Ele sunt produse accidentale – din punct de vedere al timpului ireversibil – și finite în raport cu haosul infinit și permanent al universului.

— Aș vrea totuși să cunosc raționamentul dumitale.

— Îmi pare sincer rău, tovarășe căpitan, că nu vă pot satisface curiozitatea. Raționamentul meu este un raționament absolut logic, dar numai dacă se pornește de la anumite premise. Altfel, el pare cu desăvârșire absurd. Or, cum *eu* nu vă pot comunica premisele, fiindcă ar însemna să vă dezvălui anumite fapte care mă privesc direct, pe care apoi dumneavoastră le-ați putea folosi împotriva mea, cu regret mă văd nevoit a nu vă putea satisface curiozitatea.

— Nu este vorba de o simplă curiozitate, profesore. Ți-am spus că avem motive serioase să bănuim că Neli a avut un sfârșit foarte tragic, monstruos de tragic.

— Este de competența miliției să lămurească lucrurile, tovarășe căpitan.

— Mda!… Știi că mătușa ei s-a plâns miliției că a fost călcată într-o noapte de hoți?

— Serios?

— Foarte serios. Bătrâna reclamă restituirea lucrurilor care i-au fost furate.

— De vreme ce știți că eu sunt hoțul, nu rămâne decât să mă arestați. Vreți o declarație scrisă? Acuși îl chem pe Grig să-mi aducă o coală de hârtie. Stiloul îl am la mine. Bătrâna însă minte. Nu am luat decât ceea ce-mi aparținea. Scrisorile pe care i le-am scris lui Neli.

— Și ai intrat în posesia tuturor scrisorilor?

— Cu excepția uneia. Aceea pe care ați găsit-o dumneavoastră. Dar pentru mine nu prezenta importanță.

— Nu cumva ai luat din noptieră și niște scrisori care nu-ți aparțineau? De exemplu scrisori adresate de Nic lui Neli?

— Nu, tovarășe căpitan. Nu obișnuiesc să-mi însușesc ceea ce nu-mi aparține.

— Poate ai fost curios să le citești? Și apoi noaptea… doar n-ai stat să le selecționezi. Îmi aparține, nu-mi aparține.

— Credeți că m-ar putea interesa, pe mine, compozițiile unui băiețaș?

— Presupun, profesore, că ai reintrat în posesia scrisorilor abia după ce ai aflat că Neli a dispărut.

— Exact.

— Cum ai aflat?

— Nu sunt în măsură să vă răspund la această întrebare.

— Dacă Neli nu ar fi dispărut, ai mai fi fost interesat să intri în posesia scrisorilor?

— Presupun că nu.

— Aveai nevoie de toate scrisorile?

— De una singură. În niciun caz de aceea care se află acum în mâinile dumneavoastră.

— Și ai găsit-o?

— Am găsit-o.

— Ce ai făcut cu ele?

— Le-am distrus. Adică le-am ars.

— Și bineînțeles că nu vrei să-mi spui ce conținea scrisoarea în posesia căreia ai vrut să intri, chiar cu riscul de a fi prins și arestat ca un simplu borfaș.

— Ați ghicit, tovarășe căpitan. Cu toată simpatia ce v-o port, nu vă pot răspunde nici la această întrebare.

— Mulțumesc, profesore, pentru apreciere. Revenind la discuția noastră, trebuie să-ți atrag atenția că există o contradicție în cele afirmate de dumneata.

— Contradicție? Asta-i bună! Ia să vedem, în ce constă contradicția?

— Ai afirmat că ai căutat să intri în posesia scrisorilor abia după ce ai aflat de dispariția lui Neli. Ai mai afirmat apoi că, dacă Neli nu ar fi dispărut, nu ai mai fi fost interesat să iei înapoi scrisorile.

— Da! Și? Unde vedeți dumneavoastră contradicția?

— Un moment. Ai mai afirmat, și ai încercat să mă convingi cumva, că lui Neli nu i s-a întâmplat nicio nenorocire, că e sănătoasă, dar că eventual se ascunde undeva.

— Și asta e adevărat. Mai departe?

— Ei bine, dacă ești convins că Neli trăiește, că nu i s-a întâmplat nimic rău și nici nu i se va întâmplă, atunci de ce ți-au trebuit scrisorile?

— Dacă priviți lucrurile din acest punct de vedere, într-adevăr există o contradicție. Numai că a lega necesitatea de a intra în posesia scrisorilor de momentul dispariției ei este fundamental greșit, tovarășe căpitan. Este numai o simplă coincidență faptul că scrisorile mi-au devenit necesare abia după dispariția ei. Nu are nicio legătură una cu alta, și nici nu trebuie să vă treacă prin minte că scrisoarea de care aveam nevoie era compromițătoare pentru mine.

— Bine! În cazul acesta aș vrea să te întreb altceva. Dacă eventual te înșeli, dacă eventual Neli nu mai este în viață, crezi că s-a sinucis?

— Neli iubea prea mult viața ca să se sinucidă.

— Poate că atunci când a aflat de sinuciderea lui Nic, în disperare de cauză, și-a pus și ea capăt zilelor?

— Neli nu este nici sentimentală și nici proastă.

— Dar îl iubea pe Nic. Îl iubea atât de mult, încât accepta să trăiască periculos deși – chiar după afirmația dumitale – era cu desăvârșire lipsită de aptitudinile necesare. Dacă ții seama de acest lucru, tot ți se pare imposibil să se fi sinucis într-un moment de disperare aflând că Nic și-a zburat creierii?

— Tot, tovarășe căpitan.

— Atunci, poate că *din cu totul alte motive* sinuciderea ei este consecința sinuciderii lui Nic? insinuă Ovezea.

Rebegea se uită la el pătrunzător.

— Din care alte motive, tovarășe căpitan?

— Dacă Neli a aflat, nu știm încă pe ce cale, în ce împrejurare Nic și-a zburat creierii?

— Să zicem că a aflat. Și?

— În cazul acesta, nu cumva s-a sinucis din același motiv care l-a făcut pe Nic să se împuște?

Rebegea nu se grăbi deloc cu răspunsul. Se uită la Ovezea într-un anumit fel, parcă admirativ, dar parcă și înciudat.

— Tovarășe căpitan, aveți dovezi că Neli nu mai este în viață? întrebă el după câtva timp.

— Ți-am spus că avem motive să ne îndoim că mai este în viață.

— Dacă nu aveți dovezi certe, atunci de ce vă străduiți să găsiți argumente care să susțină o ipoteză la o ipoteză? Numai după ce ați avea dovada, s-ar putea susține ipoteza că ea s-a sinucis din aceleași motive care l-au determinat și pe Nic să se omoare.

Căpitanul Ovezea înțelese că Rebegea, fără să i-o mărturisească, credea posibil ca Neli să se fi sinucis din același motiv.

— În scrisoarea aflată acum în posesia noastră, afirmai că ai fi dispus să începi prin a trăi periculos dacă te-ai putea convinge că lui Neli îi place într-adevăr primejdia. În cazul acesta aș vrea să te întreb următorul lucru: dacă ai fi început să trăiești periculos, pericolul pe care l-ai fi ales ar fi de aceeași natură cu al lui Nic?

— Dar de ce natură era acela?

— Pe mine mă întrebi? Dumneata știi, nu eu. Și e o naivitate să negi. De vreme ce ți-ai dat seama că trăia periculos, nu este posibil să nu cunoști de ce natură era pericolul. Raționamentul meu e riguros logic, nu-i așa? Ei dumneata, care mergi până acolo încât fetișizezi raționamentul logic, nu se poate să nu remarci stringența lui, dacă vrei, axiomatică.

— Tovarășe căpitan, raționamentul dumneavoastră nu-i chiar atât de axiomatic, zău așa. În schimb e foarte subtil. În cazul când v-aș răspunde, dumneavoastră ați obține o anumită informație de la mine. E drept, și până acum, de când am început să *discutăm*, v-am dat unele informații. Vă rog să rețineți: eu vi le-am dat, de bunăvoie, nu dumneavoastră le-ați obținut. Dacă m-aș fi lăsat păcălit de stringența logică a raționamentului dumneavoastră, ați obține o informație, fără voia mea. Sesizându-vă însă la timp intenția vă răspund: Știu că Nic trăia periculos, dar nu cunosc de ce natură era pericolul.

— Păcat că nu l-ai cunoscut personal, profesore!

— De ce? nu se putu stăpâni Rebegea să nu întrebe.

— Dumneata ești un om cult. Mi se pare că te pricepi și în muzică. Mi-ai vorbit cu multă admirație de Bach. Dacă l-ai fi cunoscut pe Nic, mi-ai fi putut spune dacă, într-adevăr, a fost un compozitor talentat. Că a fost compozitor cred că știi.

— Iarăși vreți să aflați ceva de la mine și încercați să mă trageți pe sfoară, observă Rebegea.

— Și ce-i de mirare, profesore? De o oră de când stăm de vorbă nu fac altceva decât să încerc, în fel și chip, să obțin de la dumneata informații.

— Mai clar: ce anume doriți să știți?

— Mai clar nici că se poate, profesore. Nic era sau nu un compozitor talentat?

— Asta de unde ați mai scos-o?

— Așa mi s-a spus: că era un compozitor talentat.

— Compozitor!… Cred că nu era capabil să compună măcar un aranjament de cor.

— Nu te credeam chiar atât de ranchiunos, profesore!

— Vă înșelați profund.

— Ba nu mă înșel de loc Chiar mă mir că nu-ți dai scama de lucrul acesta. Cum poți spune despre un om pe care nu l-ai cunoscut – și ai afirmat-o mai adineauri – că nu era capabil să facă nici măcar un aranjament de cor.

Rebegea zâmbi ironic, dar în același timp amuzat.

— Frumos ați întors-o, n-am ce zice. Acum probabil sunteți convins că l-am cunoscut pe Nic. Numai că vă sfătuiesc să nu vă grăbiți a trage o asemenea concluzie. Ar fi întrutotul eronată. Dacă Nic ar fi fost compozitor, sigur aș fi aflat-o de la Neli. Ea însă nu mi-a spus niciodată că el ar avea asemenea preocupări.

— De unde ați tras concluzia că nu se pricepe nici măcar să ticluiască, bunăoară, un aranjament de cor.

— Exact!

— Dacă țin seama de inventivitatea dumitale, profesore, explicația mi se pare cusută cu ață albă.

— Întru totul de acord, tovarășe căpitan. Dar de unde puteți ști dumneavoastră dacă n-am cusut cu ață albă dinadins?

— Mă rog, n-ar fi exclus. Dumneata, profesore, ești omul surprizelor. Și nu știu de ce, dar am impresia că dumneata ne vei furniza multe surprize.

— Foarte posibil, deși, vă mărturisesc sincer, nu mi-ar face deloc plăcere.

— Dacă aș fi în locul dumitale nici mie nu mi-ar face plăcere.

Căpitanul Ovezea se uită la ceas.

— Sunteți grăbit, tovarășe căpitan?

— Mai am și alte treburi. A fost totuși fructuoasă conversația noastră! (Căpitanul exagera puțin în mod deliberat.)

— Nu mai spuneți! Și eu care începusem să am mustrări că m-am purtat cu dumneavoastră așa cum m-am purtat!

— Adică, în ce fel te-ai purtat, profesore?

— Am cumpărat fără să vând nimic.

— Nu știu ce-ai cumpărat, profesore, dar de vândut ai vândut destul.

— În cazul acesta mă voi despărți de dumneavoastră cu inima ușoară. Dar mai înainte, îmi permiteți să vă ofer un coniac?

— Mulțumesc. Cu altă ocazie. Sper să ne revedem curând. Cu bine.

Și Ovezea dădu să se ridice de pe scaun.

— Mai puteți întârzia un minut, tovarășe căpitan?

— În ce scop?

— Vreau să vă întreb dacă sunteți dispus să primiți un sfat de la mine. Un sfat dezinteresat.

— Să-l auzim, profesore.

— Vă sfătuiesc să părăsiți pista Rebegea, tovarășe căpitan.

— Serios? Și de ce, mă rog?

— Fiindcă se înfundă. Și se înfundă fiindcă nu există o pistă Rebegea decât… decât în imaginația dumneavoastră. Vă rog să nu vă supărați că v-o spun așa de la obraz.

— Acesta e sfatul?

— Acesta. Și mai am unul.

— Să-l auzim și pe acela.

— Nu vă mai ocupați nici de Neli. Pierdeți vremea de pomană.

— Și aceasta e o pistă care se înfundă?

Rebegea cumpăni bine răspunsul.

— Se înfundă dacă, mergând pe ea, sperați să descoperiți că se întretaie cu pista Rebegea. Se înfundă chiar dacă mergând pe ea vreți să descoperiți cu care altă pistă se întretaie. Oricât vi s-ar părea de lipsit de logică, de stupid ceea ce vreau să vă spun, totuși acesta este adevărul. Nu pista Neli se întretaie cu alta pistă, ci o altă pistă se întâlnește cu a lui Neli. Dar la această întretăiere nu veți putea ajunge dacă porniți de la pista Neli.

— Mi-ai putea sugera, profesore, acea altă pistă? Ce părere ai de pista Nic? Se înfundă oare și ea?

— Ați amintit exact de pista pe care mi-aș fi îngăduit să v-o sugerez, vă rog să rețineți, la sugestia dumneavoastră.

— Îți mulțumesc, în orice caz, profesore.

— Pentru puțin, tovarășe căpitan. Vă urez mult succes.

Rebegea privi silueta înaltă a căpitanului Ovezea până când dispăru pe ușă. Pe urmă cu o voce care exprima o mare satisfacție se adresă lui Grig:

— Grig, drăguțule, încă un coniac!

CAPITOLUL VIII
UN CADOU PENTRU CĂPITANUL OVEZEA

„Poliția e uluită de aparenta lipsă
de motive nu în ce privește omorul
în sine, ci grozăvia omorului
EDGAR ALLAN POG: Crimele din Rue Morgue

Trecuse de mult miezul nopții. Era acum spre dimineață. În maximum două ore avea să înceapă a se lumina. La întretăierea străzilor Ștefan cel Mare cu Dorobanți căpitanul Ovezea se despărțise de locotenentul major Galașeanu. Plecaseră de la sediu pe jos dinadins ca să se dezmorțească și să mai discute. Dar până la Dorobanți, prinși în hățișul propriilor gânduri, nu schimbaseră nici măcar o vorbă. Se despărțiră urându-și somn ușor, convinși fiind amândoi că urarea era doar formală întrucât, în ciuda oboselii, somnul avea să întârzie, iar atunci când se va îndura să vină, nu avea să fie în niciun caz „ușor”.

Pe stradă, nici țipenie de om. De undeva, dintr-o curte, începu să cânte un cocoș. Cocoșul cânta atât de puternic, încât Ovezea își spuse că trebuie să fie o coșcogeamite pasăre, la fel de mare ca acela din basmul lui Creangă, care a înghițit toți galbenii boierului hapsân. Dar nu era decât un gând fugar care îl făcu să zâmbească. Pe urmă, din nou se posomorî. De fapt, poate că mai aproape de adevăr ar fi dacă aș spune că se lăsă, fără voia lui, din nou prins în hora gândurilor.

Trecuseră treizeci și șase de ore de când fusese descoperit geamantanul în Dâmbovița și douăzeci și patru de ore de când „conversase” cu Rebegea la bar, și cu toate acestea nu se arătase nicio geană de lumină la orizont.

Dacă Ovezea ar fi fost o fire mai optimistă și dacă ar fi avut ceva mai puțină experiență, poate că ar fi început să-și facă iluzia că este pe punctul de a pune mâna pe un fir. Dar așa cum am spus, căpitanul Ovezea nu era nici nou în meserie și nici nu obișnuia să-și facă iluzii.

Iată ce se întâmplase:

În ajun, în timp ce se îndrepta spre casă, tot așa pe jos, ca să se destindă un pic, deodată simți că cineva i se agățase de coadă. Pe stradă era multă lume fiind ora prânzului. Își continuă drumul netulburat. De mai mulți ani, tocmai de pe vremea când fusese un proaspăt sublocotenent, nu i se mai

întâmplase să i se agațe careva de coadă. Pe vremea aceea, abia învățase tehnica simplă și totuși atât de complicată a filajului. Cu timpul se perfecționase și erau puțini aceia care se puteau măsura cu el în arta de a se agăța de coada celui mai abil infractor fără ca acesta să prindă de veste.

Deși era curios să știe cine îl talona, nu se grăbi s-o afle. Era și aceasta o artă pe care o învățase în decursul anilor. Trebuia găsit un moment prielnic. Dar mai înainte de a-și pune planul în aplicare, întâmplarea îi veni în ajutor. Doi oameni de la țară – un bărbat și o femeie – îl opriră întrebându-l cum puteau să ajungă la o anumită stradă. Strada pe care o căutau se afla în direcția de unde venea el. Atunci se întoarse și începu să le explice cu lux de amănunte, însoțind explicațiile de gesturi largi. Nu avu nevoie de mult timp ca să descopere, pe trotuarul celălalt al străzii, pe Mihai Mârzac, prietenul Cucăi. Și nu avu niciun fel de dubiu că Mârzac este cel ce i se agățase de coadă fiindcă, în clipa când Ovezea se întoarse ca să explice sătenilor pe unde s-o apuce, fostul hoț de valize se grăbi să facă față unei vitrine ca să nu fie observat.

Și cât timp durară explicațiile, Mârzac nu se urni din fața vitrinei. Abia după ce Ovezea își continuă drumul, interesul hoțului pentru obiectele expuse acolo sucombă subit.

Descoperirea făcută îl uimi din cale afară pe Ovezea. La orice s-ar fi așteptat numai la așa ceva nu. Să fie filat, și încă de cine? De Mihai Mârzac.

„Oare să-l fi subapreciat eu pe jupân Muchi?” se întrebă el.

Întrebarea nu era lipsită de sens. Deși Mârzac suferise două condamnări în fond nu era, în ultimă instanță, decât un hoț de rând, un borfaș ceva mai răsărit. În mod normal, un hoț mărunt ca Mârzac nu îndrăznește să fileze un ofițer de miliție, mai ales când știe din proprie experiență – și Mârzac o știa – cât de priceput este în meseria lui acel ofițer. Totuși, dacă Mârzac se încumetase s-o facă, însemna că avea motive temeinice. Nu era însă exclus ca Mârzac să fie un executant, cu alte cuvinte, să îndeplinească o însărcinare primită din partea altcuiva. După toate probabilitățile, a doua alternativă părea mult mai probabilă.

Mult mai probabilă părea ipoteza că Mârzac, urmărindu-l, lucra pentru altcineva. Dar pentru cine? Poate pentru Rebegea? Dar în acest caz, de unde îl cunoștea Rebegea pe Mârzac? De unde dacă nu de la Cuca? Nu era Mârzac – Muchi – prietenul ei? Probabil Rebegea, Cuca și Mârzac lucrau mână în mână. O complicitate între cei trei părea posibilă. În definitiv, de ce

îl minţise Cuca spunându-i că numele de familie al lui Neli este Oancea, când în realitate ea se numea Cărbunaru?

„Derbedoaica şi hoţul ei mă cred mare prost, îşi spuse cu ciudă. Dar nu-i nimic. Lasă-i să mă creadă. E mai bine”.

Pe urmă însă rectifică. În definitiv, în ultimă instanţă, Rebegea îl credea prost, în cazul când cei doi – Cuca şi Mârzac – lucrau pentru el. Rebegea! Omul continua să rămână un mare semn de întrebare. Dacă Neli nu mai era în viaţă, dacă Neli fusese asasinată, se părea că nu Rebegea era asasinul, în ciuda ameninţării din scrisoarea pe care Rebegea o scrisese lui Neli şi care se afla în posesia sa. Dar dacă nu avea dovezi, dacă şi în sinea sa îl socotea nevinovat, de ce nu-l ştergea de pe lista suspecţilor, de ce de la început, când încă nu dispăruse Neli, când Nic încă nu se sinucisese şi când încă n-o cunoscuse pe Cuca, persoana lui Rebegea îl preocupase în aşa măsură, încât făcuse din el cazul Rebegea? *Cazul Rebegea!…* Curios „caz”. De un asemenea „caz” încă nu i se mai întâmplase vreodată să se ocupe. Rebegea devenise un „caz” numai fiindcă acesta îşi îngăduise o farsă cu miliţia. O farsă stupidă, de prost gust, dar justificabilă dacă se avea în vedere că omul stătuse în balamuc. Asta fusese la început. Dar acum? Era acum în stare să justifice, cu argumente temeinice, dacă nu cu probe, de ce Rebegea continua să fie „cazul Rebegea”? Nu! Bănuieli, presupuneri, da! Şi nu numai una. Sigur că profesorul era şi altceva decât lăsa să se vadă. Dar ce? Un criminal? Făcând abstracţie de convingerea sa intimă – fiind ceva subiectiv – teoretic nu era exclus. Sau poate un hoţ, şef de bandă, având ca ajutoare imediate pe Mârzac şi pe Cuca? Foarte probabil. Dar nu era exclus nici ca Rebegea să fie membru al unei bande din care făcuse parte şi Nic până a nu-şi zbura creierii? Dintre toate trei ipotezele, cea mai puţin probabilă părea a fi ultima. Fiindcă Rebegea nu l-ar fi sfătuit să pornească pe pista Nic dacă voia să ajungă la un capăt.

Toate aceste gânduri îi trecuseră prin minte în timp ce îl ducea agăţat de coadă pe Mârzac.

După ce îl purtă pe mai multe străzi absolut fără rost, se gândi să-i ofere un prilej de meditaţie pentru mai târziu. Luă tramvaiul şi se duse acasă la Draga Muşină.

— Bună ziua!

— Bună ziua! îi răspunse mătuşa lui Neli după ce închise biblia. Iarăşi aţi venit?

— Iarăşi!

— Acum ce mai vreți să aflați?

Ovezea nu voia să afle nimic. Venise numai ca să-l poarte după el pe Mârzac.

— Neli n-a venit acasă?

— Să vină? Spune mai bine, Dumnezeu s-o ierte, tovarășe.

— Vreo scrisoare n-a venit pentru ea?

— Nu!

— Altceva?

— Nimic.

— Bună ziua! Mai trec eu și altă dată.

Plecând de la Draga Mușină, Ovezea porni spre locuința lui Mârzac. Mârzac locuia tocmai în Tei, cu camera mobilată. Gazda lui fusese nevasta lui Gurăfrumoasă, un hoț cu mare faimă, prin patruzeci și opt, care fusese spintecat cu cuțitul de un rival într-o cârciumă din gura Oborului.

Întrebă de Mârzac, dar, așa cum era de așteptat, acesta nu era acasă.

— Dar ce treabă ai cu el? îl întrebase hoțoaica bătrână care avusese și ea la viața ei două condamnări, ca hoață de buzunare.

— Aveam o vorbă cu el, explică Ovezea nepăsător, pregătindu-se de plecare.

— Cine să-i spun că l-a căutat? insistă ea.

— Poți să-i spui că l-a căutat de la miliție. O să-l chemăm noi. Bună ziua.

Și în timp ce se îndrepta spre poartă, urmărit de privirile deloc binevoitoare ale zgripțuroaicei, Ovezea își spuse:

„Așa, jupâne Muchi! Am să te las să fierbi în zeama ta cât am să cred eu de cuviință”.

Acum Mârzac nu-l mai talona. Se furișase în casă ca să întrebe pe hoțoaică ce căutase „gaborul”.

Cântecul cocoșului fu ca un semnal. Imediat se dezlănțuiră și alții. Ascultând cucurigitul lor strident dar și somnolent, căpitanul Ovezea se miră că existau atâția cocoși în plin centrul Capitalei. Mai merse pe jos încă vreo cincisprezece minute și ajunse acasă. Ocupa apartamentul de la parter al unui bloculeț de pe strada Pâraielor.

Portița de la stradă nu era încuiată, de altfel nici nu ar fi avut rostul să fie încuiată, înălțimea gardului de fier nedepășind douăzeci și cinci de centimetri. Căpitanul Ovezea o împinse în lături cu piciorul și intră în curte.

Și în timp ce urca cele cinci trepte ce duceau la mica terasă pe unde se intra în apartament, scoase din buzunar etui-ul cu chei. Abia acum, când nu-l mai despărțea decât o ușă de patul său, își dădu seama cât de obosit era. Aproape i se închideau ochii de somn. Se descălță în vestibul, ca să nu facă zgomot și aproape dormind de-a-n picioarelea trecu în sufragerie. Ai săi, soția și copilul, dormeau. Dinapoia ușilor nu se auzea niciun zgomot. Aprinse un lampadar și se întinse într-un fotoliu.

În acea clipă sună telefonul. Ovezea oftă și se duse să ridice receptorul.

— Da!

— Tovarășul căpitan?

— Eu sunt. Tu ești Galașeanule? Ce, încă nu te-ai culcat?

— Tovarășe căpitan, vă telefonez de la comandament. Abia am ajuns acasă că m-a și sculat ofițerul de serviciu.

— Dar ce s-a mai întâmplat?

— Tovarășe căpitan, a fost adus un colet suspect. Mai mult nu vă pot spune. Vă rog să veniți la comandament.

— Bine, vin imediat. Trimite-mi o mașină de serviciu.

Și puse încet receptorul în furcă.

„Ce mai noapte și asta!” își spuse, întinzându-se ca să se mai dezmorțească.

Vorbise încet, totuși soția lui se trezise. Veni din dormitor să-l întâmpine.

— Așa târziu te-ai întors! Începe să se lumineze.

— Din păcate va trebui să plec înapoi. Vine acum o mașină să mă ia. Tu du-te și te culcă, draga mea, până nu fuge somnul.

— Lasă că am dormit destul. Dar tu? Tu nu ai dreptul să te odihnești câteva ore? De ce trebuie, neapărat, să te întorci. Nu poți să amâni pentru mai târziu, după ce apuci să pui și tu capul pe pernă și să ațipești o oră, două?

— Nu se poate, Elvira!

Elvira oftă:

— Nu se poate! repetă ea încă o dată.

Se auzi soneria.

— Uite că a și venit mașina după mine. Cred că într-o oră mă înapoiez. La revedere, draga mea!

— Ce s-a întâmplat, Galașeanu?

Fără niciun cuvânt, Galașeanu îi arătă un coș. Un coș în formă de trunchi de piramidă, legat cu sfoară. Doar mânerul rămăsese neînvelit și numai după mâner se cunoștea că este un coș. Deasupra, vârâtă pe sub sfoară, ca să n-o ia vântul, o foaie de hârtie pe care scria: *Pentru ștabii de la miliție.* Adresa nu era scrisă cu mâna. Expeditorul se folosise de litere decupate dintr-un ziar.

— Păi noi nu suntem ștabi, Galașeanule, glumi Ovezea. De ce nu ne-a lăsat ofițerul de serviciu să dormim?

— Nu vă miroase nimic, tovarășe căpitan?

— Ba da! Parcă a formalină. De la colet?

— De la colet, tovarășe căpitan. De aceea ofițerul de serviciu m-a sunat pe mine și eu pe dumneavoastră. S-a gândit că, în primul rând, pe noi ne interesează un colet care miroase a formalină.

— Mda! făcu Ovezea care împărtășea întrutotul bănuiala lui Galașeanu, bănuială care mai întâi fusese a ofițerului de serviciu.

— Să chem laboratorul? întrebă Galașeanu.

Ovezea nu-i răspunse. În schimb întrebă el:

— Unde a fost găsit?

— Pe strada Voevozi de către un milițian.

Coșul era pe masă între ei. Îl priveau încordat ca și când datorită încordării ochilor ar fi putut străbate învelișul de hârtie și apoi împletitura lui, probabil de răchită. Din când în când, privirile lor se întâlneau. Erau întunecate, mânioase, amenințătoare.

În cele din urmă Ovezea se regăsi primul.

— Haidem la laborator.

Apucând coșul de mâner ieși primul din birou. Galașeanu îl urmă.

După un prim examen radiologie, expertul anunță solemn:

— Se poate deschide fără niciun fel de pericol.

— Atunci desfă-l dumneata.

Misteriosul expeditor, după ce împachetase coșul cu hârtie groasă și după ce îl legase cu multă sfoară, aplicase din loc în loc niște sigilii cu ceară roșie.

— Pesemne că, inițial, expeditorul a vrut să vi-l trimită prin poștă, tovarășe căpitan, presupuse specialistul.

— Probabil.

Specialistul începu să taie sforile, apoi să despacheteze cu mare grijă și să pună deoparte colile de hârtie întrucât, ulterior, urmau să fie supuse unei

expertize dactiloscopice. Coșul fusese împachetat cu mare grijă și cu multă pricepere, în șase coli mari de hârtie groasă. Când fu înlăturată și ultima coală, constatară că acum coșul mai era învelit într-o bucată de material plastic, de fapt o față de masă. Abia după ce și acest înveliș fu înlăturat, apăru coșul. Un coș din răchită, cu două capace, care se deschideau dinspre centru spre margine. Acum, când și învelișul de plastic fu înlăturat, în laborator începu să se împrăștie mai puternic mirosul de formalină. Ofițerii de miliție se priviră. Fiecare înțelese din ochii celuilalt că nu mai aveau nicio îndoială în privința conținutului.

Expertul lăsă să cadă în lături cele două părți ale capacului. Din nou un înveliș de plastic, pe care îl înlătură. Dădu la o parte și stratul de vată de deasupra. Și abia după aceea cei trei lucrători avură dovada a ceea ce bănuiseră de la început. În coș se afla capul unei femei. Capul femeii ciopârțite, din geamantanul găsit în Dâmbovița, la Stăvilar.

De când Ovezea lucra în miliție, nu o dată i se ivise prilejul să constate până la ce abisuri se poate prăbuși câteodată ființa umană. Dar ceea ce vedeau acum depășea parcă orice închipuire. O femeie fusese asasinată. Criminalul o decapitase, îi amputase mâinile, picioarele. Trupul îl înghesuise într-un geamantan și-l zvârlise apoi în Dâmbovița, iar capul îl trimisese lui, „știinților de la miliție”, ambalat într-un coș. Mai rămâneau de găsit membrele, dacă, mâine sau într-una din zilele următoare, nu se pomeneau cumva cu un nou colet.

Crima aceasta ieșea cu totul din comun, atât în ceea ce privește împrejurările cât și mobilul. După toate probabilitățile era vorba de o crimă sadică. Criminalul nu putea fi decât un dezechilibrat. Un criminal obișnuit, normal – dacă se poate spune că un om care ucide pe un semen de-al său este normal – s-ar fi mărginit să comită crima și dacă apoi ar fi voit să se scape de cadavru, l-ar fi îngropat. Faptul însă că ciopârțise cadavrul era o dovadă aproape sigură că asasinul nu era în plenitudinea facultăților sale mintale. De asemenea, faptul că dinadins complicase lucrurile: Mutilarea cadavrului după crimă, îndesarea trupului într-un geamantan și aruncarea lui în Dâmbovița, expedierea coșului și mâine-poimâine eventual a membrelor, asasinarea apoi a complicelui său în pădurea Băneasa – toate acestea dovedeau că asasinul era nebun.

Asemenea gânduri treceau atât prin mintea căpitanului Ovezea, cât și prin a locotenentului major Galașeanu, în timp ce priveau ca fascinați capul

ce se odihnea pe așternutul său de vată. Chipurile ca și privirile lor exprimau oroare.

— Oare cine o fi nenorocita? întrebă cu compătimire specialistul. Pare să fi fost foarte tânără.

Cu toate că nu mai avea niciun fel de dubiu, Ovezea scoase din portofel fotografia lui Neli.

— Neli! murmură Galașeanu.

— Neli! confirmă Ovezea oftând.

— Biata fată! o compătimi specialistul. Oare de ce o fi omorât-o?

Nu-i răspunseră. De altfel, nici ei nu știau.

— Galașeanule, vorbi căpitanul, eu mă duc să raportez telefonic tovarășului maior. Dumneata – văd că s-a făcut ziuă – ia o mașină și adu-o aici pe Draga Mușină, să-și recunoască nepoata. Ne întâlnim ceva mai târziu. Să vedem ce va ordona și tovarășul maior. Iar dumneata, tovarășe – se adresă specialistului – vezi ce se poate face ca acesta – și arătă spre cap – să nu se descompună.

Se îndreptă apoi spre ușă. Din prag îi ceru lui Galașeanu o țigară. Pe urmă, când ușa se închise înapoia șefului său, Galașeanu îi spuse specialistului.

— Ai văzut? A cerut o țigară.

— Da!… Și?

— Nu fumează. Dar dacă a simțit nevoia să fumeze înseamnă că treaba s-a îngroșat rău de tot.

*

— Ce propui, Ovezea?

— Deocamdată, tovarășe maior, continuarea cercetărilor în două direcții. Mai întâi va trebui să aflăm pe ce cale și-a procurat criminalul formalina. E vorba de o cantitate mai mare. De undeva a fost ea sustrasă. Or, dacă izbutim să descoperim pe acela care a sustras formalina, avem toate șansele să ajungem și la criminal.

— Tovarășe maior, îmi permiteți să raportez, ceru permisiunea de a vorbi locotenentul major Galașeanu.

— Poftim!

— Tovarășe maior, eu cred că avem șansa să ajungem la asasinul lui Neli numai dacă și-a procurat cantitatea de formalină prin altcineva, o persoană care lucrează fie în vreun spital, fie în sectorul farmaceutic. Dacă însă criminalul este el însuși medic, farmacist sau face parte din personalul

medical auxiliar, eu unul am îndoieli că vom descoperi de unde a fost sustrasă formalina.

— Crezi că asasinul este un medic sau că lucrează în sectorul medical? întrebă maiorul.

— Tovarășe maior, personal nu cred. Dar de vreme ce, cu excepția lui Rebegea, nu mai avem trecut pe nimeni pe lista suspecților totul devine posibil.

— Ideea lui Galașeanu mi se pare deosebit de interesantă, tovarășe maior, îl susținu Ovezea. Până acum nu ne-am gândit la o asemenea posibilitate, – și mă refer numai la mine – deoarece am fost influențat de o anumită idee preconceputǎ. Despre această idee preconceputǎ vă rog să-mi permiteți ca, deocamdată, să nu vorbesc. De ce? Deoarece încă nu m-am convins că este *în întregime* o idee preconceputǎ. Din cauza acestei idei preconcepute sau a ceea ce mi se pare a fi o idee preconceputǎ, n-am reușit să privesc cazul, absolut sub toate aspectele. Iată, de exemplu, cel semnalat de Galașeanu mi-a scăpat. Acum însă, gândindu-ne la ideea lui Galașeanu, mă întreb dacă nu avem un motiv serios să presupunem că asasinul lui Neli face parte din cei care lucrează în sectorul sănătate. Spun sectorul sănătate și nu cel medical fiindcă sfera aceasta este mult mai largă.

— Motiv serios! se miră Galașeanu.

— Da, motiv serios. Să precizez. Experții noștri nu au putut încă stabili ce fel de instrument a folosit criminalul atunci când a ciopârțit-o pe Neli. Mai precis, nu există un consens de păreri. Unul pretinde că a folosit satârul sau toporul, iar un altul bisturiul. În orice caz, noi n-am primit încă un raport oficial în care să fie consemnate concluziile finale. Dar dacă ei nu s-au pus încă de acord în ceea ce privește arma sau instrumentul folosit de asasin, în schimb, sunt unanimi în a recunoaște că asasinul a lucrat cu multă siguranță. Oare formularea aceasta „cu multă siguranță” nu trebuie înțeleasă că a lucrat o mână de expert? Părerea mea este că va trebui să le cerem să se pronunțe dacă recunosc în mutilarea cadavrului mâna cuiva obișnuit cu mânuirea unui bisturiu. Și în cazul că da, atunci va trebui pe de o parte să-l ștergem definitiv de pe listă pe Rebegea, iar pe de alta să ne îndreptăm cercetările în direcția descoperirii „specialistului”.

— Renunți, Ovezea, la ideea că asasinul nu-i în deplinătatea facultăților sale mintale? întrebă maiorul.

— Tovarășe maior, n-am susținut sau, ca să fiu mai precis, nu mai susțin fără rezerve că asasinul este nebun. Dar chiar dacă experții ajung la

concluzia că a lucrat un „specialist” nu suntem totuși obligați să renunțăm definitiv la ideea că crima este opera unui alienat. Știți foarte bine că au fost cazuri când nebunii au fost în stare să lucreze ca niște „specialiști”.

Galașeanu deschise gura să spună ceva, dar se răzgândi. Maiorul însă observă:

— Ce-i, Galașeanu? Am impresia că vrei să spui ceva.

— Tovarășe maior, sunt și eu de părere că e posibil ca asasinul să nu fie în deplinătatea facultăților sale mintale. Mă întreb însă: cât de anormal este asasinul? Teoretic, un dement poate decapita un cadavru cu îndemânarea unui autopsier, de pildă. Dar o asemenea îndemânare presupune un anumit grad de anormalitate. Nu orice sadic sau nu orice nebun, într-o stare mai puțin avansată, poate fi capabil de o asemenea performanță. Deci, eu gândesc așa: ori criminalul nu este nebun, și în cazul acesta face parte din categoria acelora care se pricep să mânuiască un bisturiu, ori este nebun de-a binelea și numai sub imperiul demenței a putut lucra cu atâta siguranță și îndemânare. Dar în acest ultim caz se ridică o mulțime de obiecții, tovarășe maior.

— Să le auzim.

— Acest nebun se comportă însă foarte logic, foarte rațional.

— Nu e deloc de mirare. Se cunosc multe asemenea cazuri.

— Dacă îmi permiteți, nu se dădu bătut Galașeanu. A omorât-o pe Neli. Din ce motiv? Nu o știm! Dacă admitem că e nebun, atunci a omorât-o tocmai fiindcă e nebun, anormal. A omorât-o pentru plăcerea de a ucide. Dar de ce a ciopârțit-o? Evident, tot fiindcă e nebun. Deci un nebun sadic. Sau un sadic nebun. De ce însă a zvârlit cadavrul în Dâmbovița? Ca să scape de el? În acest caz, iată că nebunul începe să se comporte ca un om normal. Mai precis, imediat după ce a ucis-o pe Neli începe să se comporte ca un om normal. Mai întâi se scapă *de o parte* din cadavru. Nu singur, ci ajutat de un complice. Deci, nebunul are un complice. Nebunul are grijă să nu lase amprente nici pe geamantan, nicăieri. Pe urmă, cu aceeași luciditate și ingeniozitate se descotorosește de complicele său – șoferul – de asemenea fără să lase vreo urmă. Nebunul face o mulțime de lucruri neobișnuite fără să comită nici cea mai mică greșeală. Un nebun foarte rațional care, cel puțin până acum, pare că a fost capabil să comită ceea ce se numește o „crimă perfectă”. Dar să mergem mai departe. Acest nebun se descotorosește numai de trup. Noi ne-am întrebat: ce a făcut cu capul, cu membrele? De ce n-a căutat să se scape și de ele? Și am făcut fel de fel de

presupuneri. Toate însă greșite. Care este însă adevărul? Că nebunul în *mod deliberat* a păstrat cel puțin capul victimei. L-a păstrat ca să ni-l trimită, cadou. Veți spune poate: Păi tocmai aceasta constituie dovada concludentă că asasinul este un dezechilibrat mintal. Nu contest că aceasta poate fi o dovadă. Dar nici dumneavoastră nu puteți contesta că poate fi și invers, o dovadă că avem de-a face cu un nebun… foarte normal. De ce a trimis capul victimei? Pur și simplu fără niciun motiv, un gest lipsit de orice finalitate, acțiunea tipică a unui dezechilibrat mintal? Dar dacă gestul acesta – absurd în aparență – este de fapt unul de sfidare?

— Desigur, nu este exclus, fu de acord căpitanul.

— Dacă totuși criminalul se crede atât de superior nouă, la adăpost de orice surprize neplăcute pentru el încât și-a permis să ne sfideze? Dar în acest caz, nebunul se comportă, cel puțin în anumite împrejurări, foarte normal. Pe urmă, nebunul acesta nu acționează deloc la întâmplare. Tot ceea ce face presupune o prealabilă deliberare. N-a trimis coșul fiindcă așa i s-a năzărit nebunului? Nu. Încă de la început – adică de când a ciopârțit cadavrul – s-a hotărât să dea o anumită destinație capului. Altfel nu și-ar fi procurat formalina. Nimic din ceea ce a făcut până acum asasinul nu ne îndrituiește să afirmăm, cu mâna pe inimă, că avem de-a face neapărat cu un dement.

— Dacă înțeleg bine, Galașeanu, – întrebă maiorul – dumneata susții că asasinul este în deplinătatea facultăților sale mintale?

— Tovarășe maior, nu susțin lucrul acesta. Adică nu susțin că este *absolut* normal. Dar nu este în niciun caz iresponsabil. De fapt, am vrut să spun, tovarășe maior, că, după părerea mea, chiar dacă experții vor ajunge la concluzia că asasinatul a fost comis de un „specialist”, noi n-ar trebui să ne restrângem sfera cercetărilor numai la cei ce lucrează în sectorul sanitar.

— Dacă îmi permiteți, tovarășe maior interveni căpitanul.

— Poftim, Ovezea.

— Observațiile lui Galașeanu sunt foarte judicioase. Nu cred că sunt singurele. Știu eu!… Poate că drumul către miezul problemei să nu fie chiar atât de întortocheat cum ne apare nouă. Desigur, părerea experților în problema care ne interesează în mod deosebit acum – dacă a lucrat sau nu un specialist – ne va fi de mare folos. Și vom vedea atunci când vom avea în față raportul lor, dacă este sau nu cazul să-l căutăm pe criminal numai în cadrul sectorului medical. Cazul de care ne ocupăm e prea neobișnuit ca să ne putem permite luxul de a greși. Fără îndoială că nu avem de-a face cu un

nebun sadea. Este însă, foarte greu să delimitezi granița dintre normalitate și anormalitate, din punctul de vedere care ne interesează pe noi. Adică, poate fi considerat nebun un individ care comite, de pildă, o crimă ca aceasta de care ne ocupăm noi și care, luată în sine, apare ca fapta unui dement, dar în rest se comportă normal? După cât știu eu, asemenea cazuri n-au fost puține și analele criminalistice le-au consemnat. E drept, cazul nostru e mult mai derutant. Finalitatea pe care Galașeanu o vede că stă la baza tuturor acțiunilor criminalului ridică obiecții serioase în ceea ce privește nu normalitatea ci anormalitatea lui. Dacă este vorba să ne îndoim că asasinul este nebun, apoi tocmai de la acest fapt trebuie să pornim și să ne întrebăm: asasinarea și ciopârțirea lui Neli este opera unui sadic, a unui nebun sau ea a fost ucisă din cu totul alte motive, greu de presupus, deocamdată cel puțin. Dacă Neli ar fi fost omorâtă după ce Nic s-a sinucis, ne-ar fi fost mai ușor să răspundem pozitiv la întrebarea de mai sus. Așa însă… În orice caz, dacă excludem cu desăvârșire ideea că asasinul e anormal, atunci putem presupune că Neli a fost omorâtă fiindcă primejduia securitatea altcuiva. A cui însă? Nu știm. Am putea spune: a lui Rebegea, de pildă. Hai să presupunem că acesta ar fi chiar adevărul. Și? Avem vreo dovadă împotriva lui? Niciuna. E un tip inteligent care îți scapă printre degete, întocmai ca un țipar. Dacă Rebegea e vinovat de moartea lui Neli, fără dovezi nu-i putem face nimic. Oricât l-am înghesui noi cu argumente logice nu-și va recunoaște vina. E prea deștept ca să nu-și dea seama ce-l așteaptă. De aceea am propus să căutăm dovezi. Dovezi *împotriva criminalului,* fie că acela este Rebegea sau altcineva. Și ca o primă măsură să începem prin a descoperi de unde a fost sustrasă formalina. Nu e deloc o măsură spectaculoasă.

— Bineînțeles! E în schimb o măsură concretă. Ea va necesita o cantitate de muncă însemnată. Dar nici noi nu mai suntem la începutul carierei noastre. Am avut destul timp să ne obișnuim cu ideea că, în condițiile vieții moderne, cantitatea de muncă plictisitoare cel mai adesea și ingrată din ce în ce mai mult, a luat locul inspirației. Cred că cel mai nimerit pentru treaba aceasta este Tufan.

— La el m-am gândit și eu, se învoi Ovezea. E drept, nu-i va fi ușor de loc.

— Bineînțeles! Dar spuneai, Ovezea, că cercetările trebuie continuate în două direcții. Prima, în legătură cu formalina. Care-i cea de-a doua?

— Tovarășe maior, cea de-a doua direcție în care trebuie să ne îndreptăm cercetările privește pe șoferul Mihalache Cristea, fără doar și poate complicele asasinului.

— Galașeanu, dumneata te-ai ocupat de treaba asta în mod special.

— Da, tovarășe maior.

— Și ce obiective ai urmărit?

— Să stabilesc ce a făcut Mihalache Cristea după ce a ieșit cu marina din garaj – un prim obiectiv – și al doilea, să identific prietenii, cunoscuții lui Mihalache Cristea.

— Și?

— Mare lucru nu am aflat.

— Totuși ce ai aflat?

— Mihalache Cristea n-a avut prieteni nici printre tovarășii săi de muncă – șoferii – nici printre cetățenii din cartier. Toți aceia cu care am stat de vorbă mi-au declarat că a fost un om rău, ursuz, antipatic. Câțiva mi-au declarat, pur și simplu, că se temeau de el. Când l-am întrebat pe unul de ce se temea de el mi-a răspund: „Dumnezeu să-l ierte, dar ăla era în stare să bage cuțitul în tine, fără să clipească măcar, pentru te miri ce.”

— Bețiv?

— Nu prea. Dar scăpa caii câteodată chiar și în timpul serviciului. De îmbătat însă nu se îmbăta. Nevastă-sa mi-a declarat și ea că se întâmplă să vină acasă câteodată cu chef, dar beat niciodată.

— Nevastă-sa ce fel de femeie este?

— Grea întrebare, tovarășe maior. Dintr-un anumit punct de vedere, aș zise că lor li s-a potrivit proverbul: „Cum a fost sacul, este și peticul”. Cristea a fost o namilă de om. Nevastă-sa tot așa. Are niște mâini și niște degete, mamă, doamne! Cu degetele ei sigur că ar putea să sugrume un om fără niciun efort. Și are niște ochi Dumnezeule, Doamne! Când te uiți în ei, simți că-ți trec fiori prin spate. Are, tovarășe maior, ochi de mort.

— Cum vine asta, ochi de mort?

— Ochi de mort, tovarășe maior, așa cum v-am raportat. Se uită la tine, și nu știi dacă te vede. Nu-i mișcă, nu mișcă pleoapele. Și apoi, s-o auziți cum vorbește. Parcă ar vorbi dintr-o tobă. Și toate cuvintele le rostește cu aceeași intonație. Vecinele au poreclit-o lunatica. Și așa cum bărbații din cartier se temeau de Mihalache, la fel se tem femeile de ea. Se feresc să aibă de-a face cu ea. Cu bărbatu-su ea nu trăia nici bine nici rău. „Conviețuiau”. N-o bătea, n-o înjura, dar nici n-o pierdea din ochi de dragă ce i-ar fi fost.

Interesant este că mi-a vorbit despre bărbatul ei cu indiferență, chiar cu ură. „Pentru unul ca el – mi-a spus ea – bine că a terminat-o cu viața”. Zadarnic am încercat să aflu ce înțelege ea prin „unul ca el”. Atâta am putut scoate de la ea, că „era un nenorocit, bătut de Dumnezeu”.

— Asta e foarte interesant! constată maiorul. *Un nenorocit bătut de Dumnezeu!*… La ce s-o fi referit? Trebuie neapărat să afli.

— Am încercat în fel și chip, tovarășe maior, dar fără rezultat.

— Mai încearcă. Eventual încearcă și dumneata, Ovezea. Cred că e foarte important să aflăm.

— La ce vă gândiți, tovarășe maior? întrebă Ovezea.

— Vedeți, ea n-a spus: „un nenorocit”. A spus: un nenorocit bătut de Dumnezeu. Acest „bătut de Dumnezeu” ar putea să aibă un sens de predestinare. „Bătut de Dumnezeu” ar putea să însemne că bărbatul ei s-a născut cu un anumit defect fizic sau psihic. Și dacă ne gândim bine, aproape sigur că acesta e înțelesul pe care trebuie să-l dăm cuvintelor ei. În acest caz e foarte important să aflăm în ce fel anume a „fost bătut de Dumnezeu”. Mă gândesc, de pildă, că ar putea avea vreun viciu pedepsit de legile țării. Dumneata, Galașeanu, te-ai străduit să afli cu cine a fost prieten. Și ai constatat că nu a avut nici prieteni și nici amici. Dar ia să vedem: Nu cumva mizantropia lui își are explicația tocmai în faptul că a fost stăpânit de un viciu care trebuia ascuns de ochii semenilor săi? Eu ți-aș sugera să verifici dacă nu cumva șoferul Cristea a fost cunoscut, de pildă, printre homosexuali. Ia legătură cu maiorul Perșoiu de la moravuri. După cât știu, există o evidență a celor depistați până acum. Cine știe? Poate că acesta este drumul cel mai scurt pentru a ajunge la asasinul lui Neli. Sadismul este frecvent printre anormalii din punct de vedere sexual. Desigur, s-ar putea să dai greș. Dar merită să încercăm.

— Tovarășe maior, cred că asta trebuie să fie. Cum de nu mi-a venit în minte?

— Și altceva! Va să zică, nevastă-sa n-a prea fost afectată de moartea soțului ei.

— Cu toate acestea s-a ferit să-l vorbească de rău. De fapt, nu știu dacă a făcut-o în mod deliberat, dintr-un fel de prudență specifică acelei categorii de oameni care a mai avut de-a face cu noi, care au părerea că cel mai înțelept lucru pentru ei este să-și țină gura când miliția îi ia la întrebări.

— Păi are și ea cazier?

— Nu! Dar a căpătat experiență prin bărbatu-su.

— Dar te-am întrerupt, continuă!

— Spuneam, că nu știu dacă e scumpă la vorbă din prudență sau fiindcă și „muțenia” ei face parte din ciudățenia firii sale. Ca să fiu sincer, tovarășe maior, cred că e ceva dereglat și la ea.

— Trebuie să fim prudenți ca să nu ajungem să ni se năzare că avem de-a face numai cu oameni anormali. Altceva?

— Cam asta-i tot, tovarășe maior.

— Spuneai, se adresă maiorul lui Ovezea, că cercetările vor trebui continuate și în această direcție. Se pare însă, din cele ce mi-a raportat acum Galașeanu, că a ajuns la un punct mort. Ce îți propui să întreprinzi în această direcție?

— Tovarășe maior, mă gândeam să continuăm investigațiile în cartier. Nu se poate să nu răbufnească ceva până la urmă. Știți cum se întâmplă de multe ori. Tocmai când te aștepți mai puțin țâșnește iepurele în bătaia puștii. Ipoteza pe care ați enunțat-o trebuie neapărat verificată. Am să iau legătura cu tovarășul maior Perșoiu de la moravuri. Pe de altă parte mă interesează dosarul procesului lui Mihalache Cristea. Îl am la mine, dar încă nu mi-am putut face timp să-l răsfoiesc. Vreau să văd mai precis de ce a fost condamnat.

— Nu-i rău să citești dosarul. Dar poate mai important este să stai de vorbă cu ofițerul care a condus ancheta, sugeră maiorul.

— Locotenentul major Pandelescu a condus ancheta.

— Să stai neapărat de vorbă cu el, Ovezea.

— Am înțeles, tovarășe maior.

— Și cu Mârzac ce se mai aude, Ovezea? Continuă să te fileze?

— Și-a luat seama, tovarășe maior. Probabil s-a speriat că l-am căutat acasă.

— Ce face?

— Lucrează cuminte pe șantier și cam la două zile se vede cu prietena lui Cuca.

— Să nu-l pierdeți din ochi, Ovezea.

— Nicio grijă, tovarășe maior.

— Și Rebegea?

— Nu mai bate atâta străzile. În schimb, vine în fiecare zi la *Crizantema.* Ospătarul Grig care îi cunoaște tabieturile afirmă că în ultimul timp îi place mult mai mult ca înainte coniacul.

Din ordinul lui Ovezea, locotenentul major Galașeanu își făcu timp să studieze dosarul. Mihalache Cristea fusese condamnat la doi ani închisoare pentru furt. Încolo nimic interesant. Mult mai fructuoasă fu convorbirea cu locotenentul major Pandelescu, ofițerul care condusese ancheta. Acesta își aminti că și mai înainte cu vreo doi ani tot el condusese ancheta, Mihalache Cristea fiind învinuit de viol cu asasinat. Dar până la urmă, dosarul fusese clasat din lipsă de probe.

— Caută dosarul acela, sunt convins că are să te intereseze, îl sfătuise colegul său.

Și Galașeanu obținu dosarul și se puse să-l cerceteze. Rezultatul întrecu toate așteptările.

Iată, foarte pe scurt, ce află din dosar.

În anul 1959, pe o tarla cultivată cu porumb de pe raza comunei Brotacu, fusese găsit, toamna, cu prilejul culesului porumbului, acoperit cu coceni, cadavrul unei fete. De fapt, scheletul unei fete. Cercetările ulterioare stabiliră că, în primăvara acelui an, o fetiță de vreo treisprezece ani dispăruse dintr-o mahala a orașului B… Atunci, în *primăvară*, toate investigațiile nu duseseră la niciun rezultat. Fetița nu mai putuse fi găsită. Până la urmă cazul fu clasat.

Toamna însă, la culesul porumbului, unul dintre membrii cooperativei agricole găsi cadavrul fetiței dispărute în primăvară. Fu anunțată secția de miliție din sat, aceasta, la rândul ei, raportă raionului și cercetările începură. După poziția în care fusese găsit cadavrul, precum și după alte indicii, se ajunse la concluzia că fetița fusese mai întâi violată și pe urmă ucisă, probabil sugrumată. Cadavrul fusese găsit la o depărtare de circa optzeci de metri de șosea, în tarlaua cu porumb. De la locul crimei și până la cel mai apropiat sat erau circa cinci kilometri, iar până în orașul B… treizeci și șase de kilometri. Cum în sat fetița nu avea rude – de altfel nimeni nu-și amintea s-o fi văzut în primăvară prin sat – și cum era greu de presupus că făcuse drumul de la oraș – treizeci și șase de kilometri – pe jos, s-a ajuns la concluzia că asasinul care o ademenise o transportase fie cu un camion propriu, fie cu vreunul din multele camioane ce circulau pe șosea din și înspre orașul B…

Fură întreprinse cercetări minuțioase și, până la urmă, bănuielile căzură asupra lui Mihalache Cristea. Mihalache Cristea lucra atunci pe un camion. Un prim indiciu. Al doilea, locuia în gazdă, în aceeași curte cu părinții fetiței. În al treilea rând, mama fetei își aminti că șoferul propusese o dată

fetei s-o plimbe cu mașina, dar că fata care era tare timidă și sperioasă refuzase. Pe urmă, oarecare bază se putea pune și pe o anumită părere a cumetrelor din mahala: că lui Mihalache îi plăcea să se cam uite după fetițe atunci când le vedea jucându-se pe stradă. Ba unele afirmară chiar că se oprea și intra în vorbă cu ele, și dacă era vreuna mai dezvoltată îi plăcea s-o mângâie pe păr.

Desigur, toate acestea nu constituiau dovezi. Erau însă elemente de suspiciune. Mihalache Cristea fu chemat să justifice cum își petrecuse timpul în ziua când dispăruse fetița. Îl justifică. Cu alte cuvinte avea un alibi. Și nu este imposibil să-ți aranjezi un alibi, când ți se cere să justifici ce ai făcut într-o anumită zi, cu luni în urmă, mai ales când acei care se interesează nu știu asupra cărei ore anume din ziua respectivă să insiste. Convingerea intimă a celui care ancheta fusese că vinovatul era Mihalache Cristea, dar convingerea intimă a anchetatorului nu constituie o probă pe baza căreia un criminal să-și primească pedeapsa. (În ceea ce privește mobilul crimei fură emise mai multe ipoteze. Cea mai probabilă era aceea care găsea explicația crimei în malformația lui Mihalache Cristea: acesta suferea de elefantiazis. Fetița murise în timp ce era siluită.)

Neavând dovezi, anchetatorii căutară în fel și chip să-l aducă pe Cristea în situația de a mărturisi adevărul. Dar acesta se ținu tare. Până la urmă fură nevoiți să-i dea drumul și să claseze dosarul.

Acestea erau elementele principale din dosarul clasat de care luă cunoștință Galașeanu după ce îl citi din scoarță în scoarță. Faptele explicau întrucâtva de ce Ana Cristea, soția lui Mihalache, spusese despre el că este „un nenorocit bătut de Dumnezeu”.

Cele ce aflase Galașeanu nu-l ajutară să-și facă o părere mai exactă despre cazul de care grupa lor operativă se ocupa aproape de zece zile. Dacă acum știa ceva mai mult despre Mihalache Cristea, în schimb nicio lumină în bezna în care erau învăluite împrejurările ce duseseră la asasinarea acestuia. Pe de altă parte, mobilul asasinării lui Neli nu i se mai părea chiar atât de imposibil de sesizat. Impresia lui era – acum, după ce studiase dosarul clasat – că atât el cât și șeful său, căpitanul Ovezea, lăsaseră prea mult frâu liber imaginației. Emiseseră amândoi multe ipoteze care mai de care ieșite din comun și neglijaseră, desconsideraseră pe acelea foarte banale și foarte frecvente.

Mai mult decât atât, acum era gata să-și revizuiască punctul de vedere pe care numai cu câteva ore înainte îl susținuse în biroul maiorului Mărăcineanu. Acolo, combătuse părerea căpitanului Ovezea care susținuse că asasinarea lui Neli nu poate fi decât opera unui alienat mintal. Demonstrase cu argumente solide – însușite apoi și de șefii săi – că asasinatul era opera unui criminal perfect normal. De când însă aflase că asupra lui Mihalache Cristea, anormal configurat, planase bănuiala – de fapt o certitudine din păcate nedovedită – de a fi violat și cauzat moartea unei fetițe de treisprezece ani, ajunsese și el la convingerea că asasinarea lui Neli fusese opera unui dezechilibrat, a unui sadic.

Acum Galașeanu nu mai era sigur că Neli fusese omorâtă de același criminal care îl omorâse și pe Mihalache Cristea, ulterior, în pădurea Băneasa. Ipoteza lui în legătură cu cele două crime era acum următoarea: Mihalache Cristea o ademenise pe Neli. Poate că nici nu fusese ademenită. Poate că Neli, având de făcut un drum urgent, avusese neșansa să se urce în taxiul condus de Mihalache Cristea. Acesta, în loc s-o ducă la destinație, o dusese în altă parte, probabil acasă la acela care ulterior avea să-l ucidă pe el în pădurea Băneasa. Acolo își bătuseră joc amândoi de ea, după care o uciseseră de comun acord. Desigur, se ridica o obiecție: cum de acceptase Neli să-l însoțească pe Mihalache Cristea în casa aceea. La această obiecție, Galașeanu găsea mai multe explicații. De pildă, că Mihalache Cristea folosise amenințarea. Sau poate o brutalizase. Și mai găsea încă și alte explicații, toate plauzibile, atâta vreme cât accepta ideea că cei doi criminali erau anormali.

Judecând astfel, Galașeanu scăpa din vedere tocmai acele obiecții care îi infirmau categoric ipoteza. Avea să se convingă de lucrul acesta nu după multă vreme.

CAPITOTUL IX



„În acest furt s-a lucrat cu tot atâta
iscusință cât, și îndrăzneală”.
EDGAR ALLAN POE: Scrisoarea furată.

În zilele imediat următoare nu se întâmplară evenimente deosebite. Pentru oamenii căpitanului Ovezea – de altfel ca și pentru ceilalți din grupa sa operativă – fură zile de muncă asiduă și într-un fel plictisitoare. Sublocotenentul Tufan, de pildă, depunea eforturi să descopere de unde fusese sustrasă formalina pe care asasinul o folosise ca să conserve capul lui Neli. Rezultatele acestor eforturi întârziau însă să se arate. Formalina fiind folosită mai mult ca antiseptic și neavând un cost ridicat, o evidență precisă a cantităților folosite nu era pretutindeni cu rigurozitate ținută. Pe de altă parte, întrucât asasinul se dovedise a fi deosebit de prevăzător, căpitanul Ovezea se temea că el se aprovizionase timp mai îndelungat, în cantități mici, dinadins ca să nu trezească bănuieli. (Aceasta presupunea însă premeditare. Că asasinul premeditase uciderea lui Neli nu părea exclus. Dar era imposibil de admis că își procurase formalina, cu mult timp înainte, în scopul de a conserva capul victimei și a-l trimite lor plocon.)

…Și zilele treceau… De orice fir începeau să tragă se rupea, pe oricare pistă încercau să pășească, repede constatau că se înfundau. Și, colac peste pupăză, într-o zi dispăru și Mârzac. Până a nu dispărea ar fi putut fi dat ca exemplu de conștiinciozitate la lucru și de cumințenie în timpul său liber. Iată însă că într-o zi, de fapt într-o seară, Mârzac își dădu în petic. Hoț cu experiență, Mârzac făcu ce făcu și se răzleți de lucrătorul care îl urmărea. Timp de două zile fu căutat fără să i se poată da de urmă, de parcă ar fi intrat în pământ. Nu se arătă nici ziua următoare. În ziua a treia fu invitată Cuca să se prezinte la sediu, locotenentului major Galașeanu.

— Unde ți-e amantul? o întrebă el fără menajamente.

— Care? sună răspunsul și se uită în ochii ofițerului cu impertinență.

— Ai mai mulți?

— Am atâția câți ai cunoștință dumneata că am.

— Te întreb de cel de inimă.

— Atunci mă întrebi de Muchi.

— Da, de el te întreb. Unde-i?

— Poate vrei să mă întrebi ce mai face? se prefăcu ea. E bine mersi. Dar nu înțeleg de ce nu-l întrebi pe el. Ar fi mai normal. Nu crezi?

— Ascultă, fată. Te sfătuiesc să n-o faci pe naiva și cu atât mai puțin pe teribilista. Cu mine nu se prinde. Am avut eu de-a face cu altele mai șmechere decât tine și până la urmă le-am dat pe brazdă. Te întreb: Unde-i Muchi al tău?.

— Presupun că la serviciu sau acasă la el. Nu l-am văzut de două zile.

— Acasă nu-i! Și de două zile n-a mai dat nici pe la serviciu.

— Nu-i? Atunci habar n-am unde ar putea fi.

Cuca nu părea deloc intimidată și nici dispusă să divulge – în cazul când știa – unde se afla Mârzac.

— Va să zică nu vrei să spui.

— Nu știu!

— Păcat. Nu-ți dai seama văd, că a intrat într-o chestie urâtă.

— Degeaba, nu mă sperii! N-a intrat în nicio chestie. Nici urâtă nici frumoasă.

— Îți spun eu, că de data asta ia zece ani, sigur.

— Tromboane! Muchi e curat ca lacrima.

— Asta o crezi tu. Ascultă-mă pe mine: A intrat rău la apă. Și încă rău de tot.

— Dar n-a făcut nimic. Muchi n-are să mai fure câte zile o mai trăi.

— Ei, parcă intri la apă numai dacă furi! Mai sunt și alte chestii, mai grave decât furtul. Crima, de pildă, aruncă într-o doară Galașeanu.

— Ce tot bâigui, nene. Pardon de expresie, că ești autoritate. Dar cum poți spune o gogonată ca asta când Muchi n-are nici măcar atâta inimă ca să taie un pui de găină.

— El nu! Dar ăluia căruia îi dă el o mână de ajutor…

— De cine-i vorba?

Galașeanu fu convins că ea întrebase numai ca să tatoneze terenul.

— Măi fată, să știi că eu am mare răbdare. Te rog să nu abuzezi de răbdarea mea. Și nici de timpul meu. Pe mine mă întrebi? Adică, tu nu știi!… Vrei să te cred că Muchi al tău te-a lăsat să mori proastă, fără să te pună la curent cu afacerile lui?

— Adică de ce să nu mă crezi? îl înfruntă ea cu seninătate.

— Ascultă-mi sfatul! E în interesul vostru. Muchi al tău scoate castanele din foc pentru altul. Că are să se frigă rău de tot, asta ar fi cel mai mic rău care i se poate întâmplă. Eu îți spun însă că-l paște și o altă primejdie mai gravă, fabulă el mai departe, observând că pe Cuca o impresionează cuvintele lui.

— Nu înțeleg, ce vrei să spui?

— Tu ții la el, nu-i așa?

— Asta mă privește numai pe mine.

— Mă rog! Nu insist. E frumos din partea ta că nu vrei să faci paradă cu sentimentele tale. Știu că ții la el. Ții atâta încât sunt convins că dacă i-o face de petrecanie ai să te duci să aprinzi lumânări la mormântul lui.

— Cine? întrebă cu jumătate de gură.

— Ăla pentru care scoate castanele din foc. Când n-o mai avea nevoie de el, sigur îl curăță. A mai curățat unul până acum.

Cuca încă nu se dădu bătută.

— Dacă îl știți, de ce nu puneți mâna pe el?

— Îl știm. Dar nu știm de unde să-l luăm. Spune-ne numai unde-i acum Muchi al tău și restul lasă pe noi.

— Să n-am parte de Muchi dacă știu. Știu atâta: că e plecat din oraș. Încotro s-a dus nu mi-a spus, și nici în ce scop. Atâta doar că are de făcut un comision pentru unul „baban”. Spunea că urmează să primească două bătrâne.

Galașeanu se felicită pentru intuiția sa.

— Nu ți-a spus când se reîntoarce?

— Astăzi.

Tocmai în clipa aceea intră sublocotenentul Drăgușin care îi șopti la ureche că Mârzac fusese înhățat de un lucrător care supraveghea gara.

— Și unde-i acum? întrebă Galașeanu tot în șoaptă pe Drăgușin.

— E aici. Să vi-l aduc?

— Mi-l aduci după ce o expediez pe asta. Vezi să nu se întâlnească.

Pe urmă, către Cuca, după ce Drăgușin părăsi biroul:

— Să sperăm că se va reîntoarce astăzi.

— Dacă a spus, sigur că astăzi pică.

— Dar dacă nu pică, să știi că nu-l mai vezi și te poți pregăti de parastase, o amenință el.

— Are să-l păzească Dumnezeu, îi replică ea, dar mai mult ca să-și facă singură curaj.

— Numai să nu-l păzească așa cum l-a păzit când se ținea de furtișaguri… Cred că am terminat cu tine.

— Pot să plec?

— Deocamdată nu am motive să te reții. Dar ia spune-mi, câți ani ai?

— Aproape optsprezece!

— Să zicem optsprezece… Și încă nu te-ai săturat să tai frunze la câini?

— Eu nu tai frunze la câini!

— Nu tai!… Nu tai!… Împletești în schimb funii din fumul de țigară de la „Katanga”, de la *Crizantema*, sau de la *Diplomat.* Știi unde ai să ajungi dacă vei continua așa?

— Lasă că n-am să ajung. Eu nu sunt Muchi.

— Poți să ajungi *acolo,* nu numai făcând ceea ce a făcut Muchi al tău.

— Cunosc absolut tot ceea ce nu trebuie să fac, șefule, ca să nu ajung clienta voastră.

— Mă rog! N-aș putea spune că nu ești fată deșteaptă. Totuși… În orice caz, dacă te hotărăști să lucrezi și nu găsești ceva care să fie pe gustul tău, dă-mi și mie de veste. Poate îți voi putea da eu o mână de ajutor.

— Mersi! Ești gentil, șefule. Ceao!

Mihai Mârzac părea stăpân pe sine când fu introdus în biroul lui Galașeanu.

— Vă salut respectuos…

Și se opri neștiind dacă trebuie să spună cetățene anchetator sau cetățene locotenent major.

— Iată-te în sfârșit! Bravo! Văd că ai început să faci progrese.

— Nu știu ce vreți să insinuați.

— Ți-ai schimbat câmpul de activitate în provincie.

— Da de unde! Am promis că nu mai *șutesc* și gata. Dacă m-ați mai prinde, ardeți-mă cu maximum de pedeapsă.

— Atunci înseamnă că ai plecat să te aerisești în provincie?

— Să mă recreez puțin.

— Mă rog! Muncă grea la fabrică, nu-i așa? îl ironiză Galașeanu. Grea al naibii! Atât de grea, încât n-ai mai putut îndura. Te-ai învoit de la bec și ai întins-o să te recreezi un pic. Te pomenești că ai nimerit la mare?

— Exact! M-am gândit că trece sezonul fără să fac măcar o singură baie în mare. M-am repezit pe două zile. E drept că n-am cerut voie de la serviciu. Dar chiar dacă ceream, șeful meu tot nu-mi dădea. N-au decât să-mi scadă zilele lipsă.

— … Și zi așa. Te-ai dus doar ca să te prăjești la soare și să te bălăcești în mare.

— Pentru ce altceva m-aș fi dus? Dar dumneavoastră nu mă credeți. Și oftă fățarnic. Nu mă credeți nici dacă m-aș jura că nu m-am dus pentru ce gândiți dumneavoastră.

— Mă rog, și pentru ce anume gândesc eu că te-ai dus?

— Știți dumneavoastră.

Și făcu cu mâna gestul care înlocuiește verbul a fura.

— Închipuie-ți, Mârzac, că de data asta nici nu mi-a trecut prin minte că te-ai dus la mare ca să nu pierzi vechea îndemânare.

— Atunci sunt foarte bucuros că mă credeți pe cuvânt.

Mârzac era mai șiret decât o vulpe, și, când voia, se pricepea de minune s-o facă pe prostul.

— Tot nu vrei să spui ce-ai căutat la mare?

— V-am spus…

— Te-ai dus din proprie inițiativă?

Hoțul, dându-și seama că lucrătorul miliției știe ceva, începu să schimbe fețe-fețe. Nu se hotăra însă să vorbească, nevrând să divulge mai mult decât știa ofițerul.

— Da!… Adică, m-am mai dus pentru ceva. M-a rugat un prieten… adică un cunoscut să-i fac un comision, se hotărî el să vorbească.

— Așa!… Și ce anume comision?

— Să duc o bandă de magnetofon, cu niște cântăreți din ăia turbații. Adică, din ăia după care se înnebunește acum puștimea. Să fim înțeleși, cetățene anchetator. Cântece și nimic altceva. I-am cerut să ascult și eu banda, pe ambele piste. Și, pe onoarea mea că nu vă mint, numai muzică: Frank Sinatra, Elvis Presley, Conny Francis, Paul Anka, Armstrong, Celentano și așa mai departe.

— Și cui i-ai predat banda de magnetofon?

Mârzac începu să se scarpine în creștetul capului.

— Acu’ e acu’, cetățene anchetator, fiindcă n-aveți să mă credeți. Dar pe cuvântul meu că nu vă mint.

— Ce n-am să cred?

— Că n-am predat nimănui banda.

— Atunci e la tine?

— Nu, n-o mai am. N-am predat-o, și nici n-o mai am la mine. Cred că mi-a șutit-o careva.

— Hoțul păcălit! Veche!… Fumată!… Altceva, mai original, Mârzac.

Galașeanu își dădu seama că hoțul spune adevărul, dar ca să se convingă, se prefăcuse că nu-l crede.

— Vedeți? V-am spus eu. Credeți că vă trombonesc.

— Fie! Să zicem că ți-a furat-o. Unde? Când? Povestește-mi cum s-a întâmplat.

— Păi să vedeți. Nu mi-am luat bagaj. Într-o servietă am pus banda de magnetofon, o pijama, serviciul de ras, săpun și un prosop. Am plecat cu un personal, cu 8001. M-am gândit că poate mă filați – mințea, fiindcă știa că e filat – și mi-am făcut socoteala că dacă procuram din vreme bilet aveți să prindeți firul că mă cărăbănesc din oraș. Știți că 8001 pleacă după miezul nopții. Trenul plin. Până la Ciulnița am călătorit în picioare, pe culoar. Picam de somn nu alta. La Ciulnița a dat Dumnezeu de s-a eliberat un loc. Am pus servieta în plasă, mi-am ocupat locul și am închis ochii. Nu m-am trezit decât la Constanța. Mi-am luat servieta și am coborât. (Așa fusese înțelegerea.) Pe peron, câțiva ofereau camere de închiriat. Am găsit una chiar pe Republicii. Ieftină. Douăzeci de lei pe zi. Alții nu o lăsau sub treizeci.

— Bulevardul Republicii, ce număr?

— Parcă la numărul zece. Dar pot să vă descriu casa.

— Deocamdată nu-i nevoie. Continuă!

— M-am gândit să mă bărbieresc, să mă spăl, ca omu’ după drum de noapte. Când am deschis însă servieta, ia rola de unde nu-i. Cât timp dormisem, în tren, careva mi-o șutise. Să mi se facă rău nu alta. Pierdeam două bătrâne. M-am gândit, m-am răzgândit și până la urmă m-am hotărât să mă conformez instrucțiunilor pe care le primisem ca și când nu mi-ar fi fost șutită banda. M-am bărbierit, m-am spălat și pe urmă am coborât. Mi se făcuse foame. Am mâncat niște grătar la o braserie. Nu mai țin minte ce nume poartă. Una în spatele blocurilor, pe mâna dreaptă. Cum îi spune, domnule? Îi spune… îi spune… Nu-mi amintesc și pace. Poate „Modern”?

— Treci mai departe.

— După ce am mâncat m-am dus să caut un magazin de muzică. De acolo am cumpărat o bandă de magnetofon, de mărimea celeilalte, pentru

magnetofonul „Sonet duo”. Am pus banda în servietă și m-am urcat în troleibuzul nr. 22 care merge la Mamaia. M-am dat jos la capăt. Adică la corturi, așa cum mi se spusese să procedez. Se făcuse cam ora unu. Ăl de m-a trimis la Constanța mă instruise ce și cum să fac acolo pe plajă. Adică să fac așa: neapărat să mă găsesc pe plajă în jurul orei trei, când lumea se mai rărește. Unii pleacă acasă, alții se duc să mănânce în corturi iar alții la restaurantul cu autoservire. Să mă găsesc pe plajă, dar nu unde s-o nimeri, ci într-un anumit loc, lângă apă și în linie dreaptă spre mare de la toneta de unde se închiriază umbrele de soare. Acolo, folosindu-mă de un briceag sau cuțit trebuia să clădesc din nisip un castel, de parcă aș fi fost un puști nu om în toată firea. Astea au fost numai o parte din instrucțiunile primite. Ce anume mi se mai ceruse să fac, aveți să aflați din cele ce urmează.

Am ieșit pe plajă, m-am dezbrăcat și m-am pus să clădesc castelul, așa cum mi se spusese. La început, puștii nu mi-au dat nicio atenție. Dar după ce construcția a prins să se înalțe, s-au strâns în jurul meu o mulțime. Eram ca măgarul între oi. Din când în când se opreau să privească și dintre cei mari. Eu trăgeam cu ochiul la fiecare, întrebându-mă căruia dintre ei va trebui să-i predau banda. Trebuia să i-o predau fără să-l văd cum arată la față necum să stau de vorbă cu el. Eu însă musai trebuia să-i vorbesc, ca să-i explic ce mi se întâmplase în tren. Pentru asta însă trebuia să-l păcălesc și în acest scop cumpărasem banda nouă din oraș. Îmi era însă teamă că tipul nu se va prinde. Pe la patru m-am îmbrăcat și am pornit-o spre restaurant. Cunoașteți restaurantul?

— Nu!

— Atunci să vi-l descriu în câteva cuvinte ca să puteți înțelege planul pe care mi-l făcusem. Restaurantul se compune din două părți. O parte, cea din stânga dacă vii dinspre mare, este la rândul ei împărțită în două: restaurantul propriu-zis pentru străinii veniți prin O.N.T. și cealaltă jumătate cea cu autoservire. Restaurantul cu autoservire se continuă și în dreapta, adică încă un sfert din întreg localul. Ca să primești mâncarea poți să te așezi la două cozi, adică de la unul din cele două bufete, unul în dreapta, celălalt în stânga. Când am intrat eu în restaurant nu mai era chiar atât de multă lume. Se găseau destule mese libere. Am ochit una pe care să n-o pierd din ochi când urma să mă așez cu tava la coadă ca să primesc mâncarea. Am lăsat pe masă servieta, am pus deasupra banda de magnetofon împachetată într-un ziar, pe urmă m-am dus să mă așez la coadă. Făcusem cu alte cuvinte exact ceea ce mi se ceruse să fac. Nu era o coadă prea mare; ca să nu fac impresia

că sunt curios să văd cum arată la față acela care trebuia să ia banda de magnetofon, am scos un ziar din buzunar și m-am prefăcut că citesc. Trăgeam însă tot timpul cu coada ochiului la masă. Dar nu s-a întâmplat nimic. Nimeni nu s-a apropiat de masă. După câteva minute, am ajuns și eu în față. Mi-am luat mâncarea și m-am întors la masa mea. Banda de magnetofon se afla la locul ei deasupra servietei. Am mâncat cu noduri. Eram tare necăjit. Nu-mi puteam explica de ce nu se prezentase acela căruia îi era destinată banda de magnetofon. Mă conformasem doar întrutotul indicațiilor primite. Atunci?

— Un moment. De vreme ce nu mai aveai banda de magnetofon, aceea pe care trebuia s-o predai, de ce erai necăjit? Dimpotrivă, ar fi trebuit să-ți pară bine că destinatarul nu se prezentase.

— Vă spun imediat. Doream să vină să ia banda de magnetofon deoarece voiam să-i explic tipului ce mi se întâmplase în tren. Că eu n-am nicio vină. Or dacă n-aveam nicio vină trebuia să mi se dea comisionul de două mii de lei.

— De la el trebuia să-l primești?

— Da de unde! Văd că încă n-ați priceput cum a fost înțelegerea. Eu trebuia să las banda de magnetofon pe masă și cineva avea să vină s-o ridice cât timp stăteam la coadă ca să primesc mâncarea. Din momentul când banda de magnetofon ajungea în mâna ăluia puteam considera misiunea mea îndeplinită. Dar de vreme ce nu se prezentase, însemna că cei două mii de lei erau pierduți și că trebuia să mă mulțumesc doar cu banii primiți ca speze de deplasare!

— Câți ți-au dat?

— Cinci sute de lei. Diurnă bună, n-am ce zice.

— Bine, spune ce s-a întâmplat mai departe.

— Păi ce să se mai întâmple! M-am întors în oraș și m-am dus să mă culc. Eram obosit, frânt de obosit. Cred că mai mult de amărât ce eram. Mă gândeam să mă odihnesc puțin, o oră-două și să plec noaptea cu personalul 8006. Am dormit însă buștean până dimineața. Și fiindcă se anunța o zi minunată, m-am hotărât să mai rămân o zi. De vreme ce afacerea era ratată, barem cu atâta să mă aleg, că doar nu stăteam pe banii mei. Mi-am petrecut ziua la Mamaia și Mangalia, iar seara m-am urcat în tren. Cum am ajuns m-ați înhățat. Asta-i tot, cetățene anchetator.

— Nu prea, Mârzac. Nu mi-ai spus de la cine ai primit banda de magnetofon, banii de drum, instrucțiunile.

— Așa-i, nu v-am spus. De la „Antricot”. Îl știți, nu?

— Cine-i ăsta?

— Un șuț. Îi spune „Antricot”, fiindcă a fost cândva măcelar. Cu el am tratat afacerea.

— Vrei să spui că „Antricot” a fost numai intermediarul?

— Așa bănuiesc.

— Ai mai tratat și altă dată „afaceri” cu el?

— Prima dată acu’ a fost.

— Ei, și cum de te-a găsit tocmai pe tine?

— Întâmplarea, cetățene anchetator. Ne-am întâlnit pe stradă. Adică pe Bulevard. El m-a invitat la o friptură și la un șpriț. După ce ne-am hrănit, „Antricot” mi-a propus afacerea.

— Se vede treaba că vă cunoașteți bine. O „afacere” nu se tratează așa, cu primul care îți iese în cale. Înseamnă că ori ați mai lucrat împreună ori sunteți buni prieteni.

— Nu suntem nici prieteni și nici n-am mai lucrat împreună. L-am cunoscut când eram *înăuntru*. Cu toate că s-a întâmplat să ieșim în aceeași zi, nu l-am mai văzut până mai alaltăieri, cum v-am spus.

— Și ce „specialitate” are „Antricot” ăsta?

— Are mai multe. Ultima dată a *intrat* pentru că a spart o măcelărie. I-au dat mi se pare vreo zece ani.

— Știi unde stă cu casa?

— Nu! V-am spus că mi-a propus afacerea într-o bodegă. Și a doua oară când mi-a adus banda tot într-un local ne-am văzut.

— Dacă îți îndeplineai comisionul trebuia să primești două mii de lei?

— Două bătrâne.

— Banii nu i-ai primit încă.

— Nu!

— Atunci înseamnă că v-ați fixat o întâlnire. Când trebuie să te vezi cu el?

— Păi tocmai duminică.

— De ce așa târziu?

— Zicea că are să lipsească din oraș. Ne-am înțeles să ne vedem duminică la „Grădiniță”, seara, la orele opt.

— Și tu l-ai crezut? Nu te-ai gândit că te poate trage pe sfoară?.

Mârzac se uită la el aproape indignat.

— Dar ce vă închipuiți, că șuții chiar n-au deloc obraz?

— … Dacă n-ai îndeplinit comisionul crezi că are să mai vină?

— De unde are să știe el că nu l-am îndeplinit? N-are de unde! De venit, dacă a spus că vine, vine. „Antricot” e om de cuvânt. Dar dacă nu vine, am să-l caut și până la urmă am să-i dau de urmă. Mie trebuie să-mi dea cele două bătrâne, așa cum ne-am înțeles. Ce vină am eu că ăla mi-a șutit-o din servietă când dormeam?

— Ziceai că banda o aveai în servietă?

— Acolo, cetățene anchetator.

— Și că pe hoț nu l-a ispitit decât banda de magnetofon?

Mârzac nu sesiză unde bate Galașeanu.

— Te pomenești că nu mă credeți, cetățene anchetator.

— Ia spune cinstit, Mârzac, ce părere ai tu de toată povestea asta cu banda de magnetofon furată?

— Dar nu-i nicio poveste. Vă spun adevărul și credeți că încerc să vă duc.

— Eu te cred că nu mă minți. Vreau să știu ce gândești tu de întâmplarea asta cu furtul benzii de magnetofon. Ca… specialist. Dacă tu ai fi fost în locul hoțului, tu tot așa ai fi procedat? N-ai fi umflat servieta cu totul?

— Mda! recunoscu el. Cam așa aș fi făcut.

— Atunci? Ăla ce fel de hoț a fost? O bandă de magnetofon costă cincizeci și cinci de lei, parcă. În schimb, servieta, pijamaua, prosopul, mașina de ras cel puțin trei sute de lei. Cu toate acestea hoțul dă cu piciorul la trei sute de lei și se mulțumește să fure un obiect care nu valorează decât cincizeci și cinci de lei. Ce părere ai tu de un asemenea hoț?

Galașeanu urmărea ca Mârzac să ajungă singur la convingerea că „Antricot” îl trăsese pe sfoară. Sconta pe faptul că, în cazul când hoțul s-ar convinge de acest lucru, furios, va „scuipa tot”, adică va spune tot ce știe în legătură cu „Antricot” și inițial nu voise să divulge. Dar Mârzac avea atâta încredere în „Antricot”, încât nu izbutea să sesizeze ceea ce ofițerul încerca să-i sugereze.

— Un fleț, cetățene anchetator. Eu cred că a fost un fleț, nu unul de meserie. Altă explicație nu-mi dă prin minte.

— Dar de ce nu s-a înființat acela ce trebuia să ridice banda de magnetofon tot nu-ți dă prin minte?

— Asta mi-o pot explica mai ușor.

— Ei?

— N-a putut să vină la întâlnire.

— De ce?

— I s-o fi agățat careva de coadă. Sau chiar că nu mai e liber.

Văzând că încrederea lui Mârzac în „Antricot” nu poate fi zdruncinată, nu mai insista.

Întrebă altceva:

— Nu mi-ai spus care-i numele adevărat al lui Antricot.

— Mărgineanu. Marius Mărgineanu, zis „Antricot”. Adresa însă nu i-o știu. V-am mai spus.

— Nu-i nimic. Lasă că-l găsim noi. Dar acum, spune-mi, Mârzac, ce să fac cu tine?

— Să-mi dați drumul, cetățene, anchetator. Că doar n-am comis nicio infracțiune.

— Asta vom vedea noi curând. Tare mi-e teamă că te-ai vârât într-o treabă mai urâtă decât toate de până acum.

— Nu se poate, cetățene anchetator! Ce-am făcut? M-am angajat să transport o bandă de magnetofon. Care, până la urmă, nici n-a ajuns la destinație. Numai pentru atâta lucru cum puteți spune că am intrat într-o chestie împuțită.

— Bine!… Bine!… Dacă mi-ai spus adevărul și nu m-ai mințit, voi vedea eu ce-i de făcut cu tine. Cât timp e de când ai ieșit?

— De vreo unsprezece luni, cetățene anchetator.

— Bagă de seamă! Se cam apropie sorocul. Să știi că suntem convinși că ție îți place mai mult *înăuntru* decât afară. Nu mai e nevoie să ne convingi.

— Îmi place, pe dracu’! Dacă îmi plăcea nu mă lăsam de șuteli. Dar acum, gata! Ușă de biserică m-am făcut, cetățene anchetator.

— Ce mai ușă de biserică! De-aceea te ții de comisioane.

— Dacă n-ar fi chestia cu banda de magnetofon eram sută la sută, cetățene anchetator. Dar pesemne că dracu mi l-a scos în cale pe „Antricot”. Dar de unde aveam eu să știu că miliția nu-mi dă voie să duc o bandă de magnetofon’ de la București la Constanța?

— Păi dacă faci speculă, Mârzac.

— Eu, speculă?

— Cum, măi, nu-i speculă să iei două mii de lei plus spezele de transport numai ca să duci o bandă de magnetofon de la București la Constanța? îl persifla Galașeanu. Dar vorba e, ce să fac acum cu tine. Să-ți dau sau să nu-ți dau drumul?

— Să-mi dați.

— Ca să te duci glonț la „Antricot” să-l anunți?

— Să n-am noroc dacă știu de unde să-l iau. Și apoi ce, sunt prost? Parcă eu nu știu că, dacă îmi dați drumul, aveți să-mi agățați pe careva de coadă!

— Bine, Mârzac. Atunci să-ți dăm drumul, deocamdată. Îți dau un sfat: lasă-te de comisioane, dacă nu vrei să ajungi din nou, știi tu unde.

Și sună după omul care îl adusese pe Mârzac.

— Poate să plece. Dar imediat adăugă, mai mult din obișnuință: Mai întâi însă percheziționează-l.

— Aici?

— Aici!

— Scoate tot ce ai în buzunare, îi ceru plutonierul.

Mârzac se grăbi să-și golească buzunarele, ca omul ce nu are nimic de ascuns. Era bucuros că scăpase atât de ieftin.

Depuse pe biroul lui Galașeanu un portofel, o batistă, o cheie, niște bani mărunți și atât.

— Asta e tot?

— Tot…

— Mă, asta e tot? insistă plutonierul.

— Tot!… Tot!

Plutonierul nu se lăsă însă convins. Începu să-i pipăie hainele, spre a se convinge dacă totuși nu ascunde ceva. În timpul acesta Galașeanu îi luă portofelul de pe birou și începu să-l cerceteze distrat. Găsi acolo actul de identitate, două hârtii de zece lei, o fotografie a Cucăi, două bilete de cinematograf rupte și atâta tot. Era tocmai pe punctul de a închide portofelul, când într-o despărțitură dădu peste o bucată de hârtie împăturită. Când o desfăcu descoperi mai întâi că fusese ruptă dintr-un caiet de muzică, iar apoi că cineva scrisese pe căpețelul de portativ următoarele note:



Cum își aruncă ochii pe acest portativ, locotenentul major Galașeanu își aminti de celălalt, acela scris de Nic Șimandan, cu săpun, pe oglinda din baie, cu câteva clipe înainte de a-și zbura creierii.

Descoperirea pentru o clipă îl ului. La orice s-ar fi așteptat, nu însă să găsească în portofelul lui Mârzac unul asemănător. Exista fără îndoială o legătură între acest portativ și acela scris de Nic pe oglinda din camera de baie. Ce semnificație puteau ele să aibă? Constituiau semnele muzicale,

așezate în ordinea de pe portativ, un limbaj secret prin care comunicau membrii unei bande? Foarte probabil!… Și Mârzac? Făcea și el parte din bandă? În acest caz însemna că tot ceea ce-i îndrugase în legătură cu banda de magnetofon fusese curată fabulație. Și el, asemenea unui începător ageamiu, îl crezuse și fusese gata, gata să-i dea drumul!

„Lasă că am să te fac eu, domnule Mârzac, să-ți piară pofta să mai încerci a mă duce de nas”.

Apoi tare:

— Compui muzică, Mârzac?

— Eu? Da de unde!

— Nu? Îmi place modestia în general și la tine în special. N-are însă rost să mai negi. Uite ce am găsit la tine în portofel.

— La mine în portofel! repeta el mecanic. Părea sincer uimit.

— Da, la tine în portofel.

— Să mă bată Dumnezeu, cetățene anchetator, dacă știu cum a ajuns hârtia asta la mine în portofel. Acum o văd pentru prima dată.

— Așa va să zică. Habar n-ai cum a ajuns la tine în portofel.

— Nu știu!… Vă jur că nu știu!…

Hoțul părea sincer și Galașeanu începu să se îndoiască.

— Poate că trebuia să predai nu numai banda de magnetofon, dar și hârtiuța asta. Nu?

— Ce vă mai trece prin minte, cetățene anchetator. Nu vă gândiți? Ce, pentru prima dată sunt luat la întrebări? Ce, nu știu eu că dacă încerci să duci de nas miliția până la urmă tot de tine e rău? Cum v-am spus de banda de magnetofon v-aș fi spus și de scârba asta de hârtiuță, dacă aș fi știut că vă interesează.

Galașeanu era cam derutat. Mințea Mârzac? Nu prea îi venea să creadă. Prea părea sincer speriat și picat ca din lună. Dar dacă nu mințea, cum ajunsese hârtiuța la el în portofel?

— Ascultă, Mârzac! Aveam de gând să-ți dau drumul, dar m-am răzgândit. Deocamdată, trebuie să mai rămâi la noi.

— Din cauza scârbei ăleia de hârtiuțe, cetățene anchetator?

— Din cauza ei!

— Uf, lua-m-ar dracu să mă ia, că pesemne mama în loc să mă înțarce de lapte m-a înțărcat de noroc!

— Lasă nu te mai văicări! Unul ca tine norocul și-l face cu mâna lui.

Și făcu un semn plutonierului să-l scoată din birou.

După ce rămase singur, Galașeanu îl căută la telefon pe sublocotenentul Drăgușin.

— Am nevoie să-mi aduci, din pământ din iarbă verde, pe unul Marius Mărgineanu, zis „Antricot”. Ultima dată a fost judecat și condamnat pentru că a spart o măcelărie. A ieșit acum unsprezece luni. Adu-mi-l cât mai repede posibil. Tovarășul căpitan s-a reîntors?

— Nu încă.

— Te rog, lasă vorbă cuiva ca, atunci când se întoarce, să mă anunțe. Trebuie să-i raportez neapărat ceva important.

Trei sferturi de oră mai târziu, sublocotenentul Drăgușin gonea într-o mașină spre Dudești-Cioplea, unde locuia Marius Mărgineanu zis „Antricot”. Pentru orice eventualitate, era însoțit de încă doi lucrători ai miliției.

— Numai să nu-și fi schimbat pupăza cuibul, tovarășe sublocotenent, se temu unul dintre ei.

— Să sperăm că nu! fu mai optimist Drăgușin.

Când ajunseră pe strada Redutei, șoferul încetini ca să poată fi citite numerele caselor. „Antricot” locuia la numărul patru. Casa, contrar așteptărilor – Drăgușin se aștepta să găsească o casă-vagon – era o căsuță din paiantă în fundul unei curți lungi, acoperită cu țiglă și de curând văruită, cel puțin pe dinafară. Curtea era, de fapt, o grădină. În dreapta, una cu legume, în stânga alta cu flori. Atrăgeau atenția roșiile mari – cea mai modestă avea pe puțin trei sute de grame – iar dintre flori, trandafirii, niște trandafiri de un alb imaculat.

Nu veni nimeni să-i întâmpine. În primul moment crezură că „Antricot” era plecat de acasă. Dar pe măsură ce se apropiau de căsuța situată în fundul grădinii, se auzeau din ce în ce mai distinct sunetele unei viori. Înăuntru, în casă, cineva cânta la acest instrument.

„Te pomenești că «Antricot» are pasiunea muzicii”, își spuse Drăgușin grăbind pasul.

Un cățel – un șoricar –, care până atunci dormise pe un țol în fața ușii de la intrare, se trezi. Dar în loc să-i latre veni în întâmpinarea lor, gudurându-se.

— Ce-i mă, Țulucă, îl alintă Drăgușin, mângâindu-l o clipă, din mers. Acasă-i stăpânu-tu?

Sublocotenentul bătu în ușa, de altfel, întredeschisă, după ce, în prealabil, lucrătorii ceilalți, pentru orice eventualitate, dăduseră o raită în jurul casei să se convingă dacă nu există o a doua ieșire. Trebui să bată încă o dată, și mai tare, ca să fie auzit de cel care cânta.

În sfârșit, vioara conteni și în tindă apăru stăpânul casei. Un bărbat înalt, de vreo patruzeci de ani, cu o barbă dreptunghiulară, popească. Părul capului era tăiat scurt și adus spre frunte, într-o pieptănătură a la Cicero. Tunsoarea modernă contrasta izbitor cu barba popească, anacronică, foarte neagră și creață. Avea ochii puțin cam bulbucați, dar din cauza culorii – albastră – păreau senini, prietenoși. Drăgușin avea să constate, atunci când insul, venit să-i întâmpine, începu să vorbească, că și vocea îi era prietenoasă. Pe de altă parte, Drăgușin fu impresionat de înălțimea impunătoare a lui „Antricot” ca și de forța fizică. O trădau mușchii brațelor și ai pieptului pe care maioul imaculat, mult răscroit, atât în față cât și în spate, ca la campionii de haltere, nu-i ascundea de fel.

„Antricot” veni în întâmpinarea lor cu vioară într-o mână și cu arcușul în cealaltă.

Îl auzi întrebându-i cu amabilitate:

— Dumneavoastră pe cine căutați?

— Ești cumva Marius Mărgineanu?

— Da, eu sunt Marius Mărgineanu.

— Atunci pe tine te căutăm.

— Uite-te, domnule! V-ați adus aminte de mine! Mă rog, și cu ce m-am făcut vinovat? După umila mea părere…

— Cunosc placa. După umila ta părere nu te simți vinovat cu nimic. Îmbracă-te, și să mergem că suntem grăbiți!

— Aveți un ordin de arestare? Fără un ordin nu mă mișc de aici.

Vorbea calm, cu multă bunăvoință, ca și când le făcea o favoare, zâmbind tot timpul.

— Avem o vorbă cu tine. Dar aici nu e locul cel mai indicat de discutat. Închipuie-ți că ai primit o invitație de la noi. Haide, te ducem cu mașina.

— Îmi faceți o asemenea onoare! Mă simt măgulit, domnule sublocotenent. Profund măgulit!

— Așa suntem noi: politicoși. Haide, grăbește-te!

— Totdeauna grăbiți. De când vă știu eu, tot grăbiți sunteți. Parcă ar intra zilele în sac.

Dădu curs îndemnului sublocotenentului, dar fără să se grăbească. Mai întâi închise în cutia ei vioara nu însă fără a o privi aproape cu duioșie, ca și când și-ar fi luat rămas bun de la cineva foarte drag. Pe urmă începu să se îmbrace și să fredoneze bine dispus – cel puțin în aparență – o arie din „Rigoletto”.

Îmbrăcă pe îndelete hainele cele mai bune, un costum de culoare „grifer”, bine lucrate. Pieptănatul dură mai puțin. Nu însă și pieptănatul bărbii de monah. În sfârșit, când fu complet gata, arăta așa de parcă se ducea la o întâlnire.

„Ciudat tip!” își spuse Drăgușin, privindu-l cu interes.

„Antricot”, ca și când i-ar fi sesizat gândul, cu același zâmbet amabil pe buze explică:

— Dacă îmi faceți onoarea să veniți după mine cu mașina, nu se cade să răspund invitației dumneavoastră decât îmbrăcând hainele mele cele mai bune.

— Da de unde! Am auzit că în general îți place să umbli elegant, aruncă într-o doară Drăgușin.

„Antricot” nu răspunse. Zâmbi ca și când ar fi auzit o glumă reușită și, aruncând o ultimă privire viorii care acum odihnea deasupra unei vitrine, se îndreptă spre ușă. Trecu pragul și așteptă să iasă și lucrătorii miliției. Încuie apoi ușa și, ținând cheia în mână, întrebă:

— Îmi îngăduiți să iau cheia cu mine?

— Deocamdată, da!

— Mulțumesc!…

Vârî cheia în buzunarul de la spate. Pe urmă, abătându-se de pe aleea pietruită și apropiindu-se de gardul care dădea spre una din curțile vecine, strigă:

— Madam Adela!… Madam Adela!…

După câteva minute se arătă o femeie ca la vreo șaizeci de ani, îmbrăcată într-un capot cam ponosit, dar sigur murdar, cu părul vopsit și violent fardată.

— M-ai strigat, domnu’ Marius?

— Madam Adela, eu trebuie să plec de acasă. Au venit domnii aceștia să mă invite la o plimbare cu mașina. Dacă nu mă întorc până deseară, te rog să stropești dumneata grădina.

— Bine, domnu’ Marius. Nicio grijă. Dar poate că ai să te întorci deseară, ce crezi?

— Așa sper și eu, madam Adela. Așa sper și eu. La revedere!

— La revedere! Pe deseară!

— Pe deseară. Te rog să ai grijă și de Scaramouche. Dar mai bine ia-l de pe acum la dumneata.

Și-i întinse peste gard cățelul.

Înainte de a ieși pe poartă, Drăgușin șopti unuia dintre milițieni să rămână să supravegheze casa.

Când Drăgușin intră în biroul locotenentului major Galașeanu îl găsi acolo și pe căpitanul Ovezea. Galașeanu abia terminase să-l pună la curent cu cele ce aflase de la Mârzac.

„Antricot“, intrând în birou, salută înclinându-se atâta cât era necesar ca să nu pară slugărnicie și salută:

— Am onoarea să vă salut, domnilor.

Nu părea deloc intimidat și zâmbea în timp ce îi cântărea din ochi pe cei doi ofițeri, spre a se convinge ce fel de oameni sunt.

— Ia loc! îl invită căpitanul Ovezea care preluă conducerea anchetei.

— Vă foarte mulțumesc!

„Antricot” se așeză având grijă să-și ridice puțin pantalonii ca să nu se boțească. Își inspectă ceasul-brățară, pe urmă nodul de la cravată, și fără să renunțe la zâmbetul de circumstanță – un zâmbet îngăduitor ca și când le-ar fi făcut o favoare că acceptase să stea de vorbă cu ei – întrebă amabil:

— Cu ce vă pot fi de folos, domnilor?

Întrebarea era impertinentă. Tonul însă cu care fusese rostită dospea de respectuoasă amabilitate.

— Ești Mărgineanu Marius? întrebă Ovezea.

— Da, eu sunt.

— Zis „Antricot”?

— Domnule căpitan, o poreclă groaznică. Dacă aș câștigă o sută de mii de lei la Pronosport, aș fi în stare să dau jumătate din sumă aceluia care m-ar putea învăța ce-ar trebui să fac ca să scap de această nesuferită poreclă. Spuneți și dumneavoastră dacă unui om ca mine ea i se potrivește. Eu sunt un om fin. Un artist.

— Da?… Și cărei arte te-ai dedicat?

— Sunt muzician! Cânt la vioară.

— În timpul liber. Dar în celălalt timp cu ce te mai ocupi?

— Sunt producător.

— Ce?

— Așa cum ați auzit. Producător!

— Și… ce produci?

— Zarzavat!… Flori!…

— Îți merge bine, îmi închipui.

— Nu-mi merge rău, slavă Domnului!

— Și la ce piață îți desfaci produsele?

— Nu-i nevoie să mă deplasez cu marfa în piață. Vin acasă clienții. Unde mai găsesc ei marfă ca a mea! De pildă, roșiile. Am o sămânță pe care n-o au nici gospodăriile de stat. Nicio roșie sub trei sute de grame. Necesită însă mare îngrijire fiindcă e un soi delicat. Dacă nu le stropești cu piatră vânătă, ca via, se usucă și mor întocmai ca un om bolnav de tuberculoză. Se întoarse căutând cu ochii pe Drăgușin. Văd că nu mai e aici domnul sublocotenent care mi-a făcut cinstea să vină după mine cu mașina. Întrebați-l, și are să vă spună, el, dacă a mai văzut roșii atât de mari ca acelea din grădina mea. Vând mai scump ca în piață, dar merită. Și cu florile tot așa. Mă știe tot cartierul. Cine are nevoie de flori frumoase vine la mine. Și au destui. Nu trece zi să nu moară cineva.

Și se uită discret la ceasul-brățară ca un om foarte ocupat care abia așteaptă să scape de un vizitator inoportun și plicticos.

— Cu altceva nu te mai ocupi?

— Dacă vă referiți la vechile mele năravuri, vă răspund, categoric, cu nimic altceva. Cel puțin *momental*.

— Nu neapărat la ele. Omul se poate lecui de unele și căpăta altele.

— Pot să vă încredințez că nu am dobândit niciun alt năravcare ar putea să vă intereseze pe dumneavoastră.

— Foarte frumos din partea ta. Înseamnă că anii în care n-ai avut posibilitatea să te ocupi de grădinărie ți-au folosit la ceva. Dar, de vreme ce te-ai hotărât să te faci om de treabă, îmi închipui că ai rupt orice fel de legături cu vechile tale cunoștințe.

„Antricot” înțelese că ofițerul urmărea ceva, dar nu-și putea da seama ce anume. Răspunse fără să se tulbure:

— În general m-am ferit, de când sunt afară, să am de-a face cu acele cunoștințe la care v-ați referit.

— Totuși, cred că ai mai păstrat unele din vechile legături?

— Niciuna.

— Serios?

— Dacă vă spun…

— Pe unul Mârzac îl cunoşti? Mihai Mârzac?

„Antricot” clipi de data asta ceva mai des. Atâta. Înţelese. Şi întrebă zâmbind:

— Vă interesează relaţiile mele cu Mârzac? De ce n-aţi spus de la început? Ce vă interesează să ştiţi?

— Exact ceea ce ai spus: care sunt relaţiile dintre tine şi el.

— Nişte relaţii absolut întâmplătoare. În ultimele unsprezece luni…

— Adică de când ai ieşit din închisoare.

— Chiar aşa! De când am ieşit din închisoare, l-am văzut de două ori şi urma să-l mai întâlnesc doar o singură dată. Dar, dacă aţi început dumneavoastră să vă interesaţi de el, probabil că nu am să mai am posibilitatea să-l văd aşa de curând. Mă întreb, ce prostie o mai fi făcut?

— Poate că altul a făcut o prostie mai mare decât el, insinuă Ovezea. Ei, dar nu mi-ai spus în ce au constat relaţiile voastre întâmplătoare?

— De vreme ce ştiţi de ce mă mai întrebaţi?

— Eu sunt acela care pune întrebări. Te rog să nu mă mai pui în situaţia de a ţi-o aminti pentru a doua oară. Aştept să-mi răspunzi.

„Antricot” nu se grăbi cu răspunsul. Chibzuia, fără îndoială, dacă trebuie sau nu să spună adevărul.

— Dacă aş fi ştiut că are să iasă atâta încurcătură nu mă vâram în combinaţie… Şi pentru ce? Pentru şase bătrâne. Mare scofală!

Cei doi ofiţeri schimbară între ei priviri semnificative. Nu-l întrerupseră, dinadins. Îşi dădură seama că hoţului i-ar fi convenit mai mult să răspundă doar la întrebări.

Văzând însă că ofiţerii nu au de gând s-o facă, continuă:

— Iată cum s-au petrecut lucrurile: într-o dimineaţă mă trezesc acasă la mine cu un tip. La început mi s-a părut că îl văd pentru prima dată în viaţa mea. Pe urmă mi-am amintit că parcă, parcă îl mai văzusem. Dar nici în ruptul capului nu eram în stare să-mi amintesc în ce împrejurare. Tocmai stropeam grădina. Tipul avea o plasă în mână şi venise după roşii. În timp ce i le culegeam numai ce-l aud că mă întreabă: „De unde naiba te cunosc cu pe dumneata?” „Şi mie îmi pari o figură cunoscută, dar nu ştiu de unde să te iau” i-am răspuns. El îşi aminti însă înaintea mea. Numai ce-l văd că se bate cu palma peste frunte şi-mi spune: „Mi-am amintit. Ne-am cunoscut acu’ zece ani în arestul unei secţii de miliţie. Ţii minte?” „Cum să nu! i-am răspuns. Ai o memorie strașnică”. Şi într-adevăr, acolo ne cunoscusem. Mă

înhățaseră noaptea și până dimineața m-au ținut la arest. Cu el se întâmplase la fel. I-am fumat în noaptea aceea multe țigări, după ce le-am terminat pe ale mele. Ce-om fi vorbit atunci noaptea nu mai țin minte. Dimineața ne-am despărțit. De atunci au trecut zece ani. Nu l-am mai văzut până în dimineața când a venit să cumpere roșii.

…Și a cumpărat într-adevăr roșii, vreo trei kilograme. A plătit, ne-am strâns mâinile și a plecat. Spre seară, în aceeași zi s-a reîntors. Mi-a spus că a venit să trateze o mică afacere cu mine. L-am poftit în casă. „Uite despre ce-i vorba, a început el. Am un prieten care se află acum la mare și vreau să-i trimit o bandă de magnetofon cu muzică ușoară. Din anumite motive, nu mă pot deplasa. Nu vrei să-mi faci comisionul ăsta? Plătesc bine”. „Cât?” l-am întrebat. „Șase bătrâne”. Pentru șase bătrâne eram gata să mă prind. „Ce trebuie să fac?” l-am întrebat. „Uite în ce fel trebuie să procedezi”. Și „Antricot” povesti ceea ce cititorii cunosc din relatarea lui Mârzac.

— Și de ce nu te-ai dus tu și ai pasat comisionul lui Mârzac?

Antricot iarăși întârzie cu răspunsul. Era clar că întrebarea nu-i convenea.

— Nu m-am îndurat să las grădina singură și să plec acum, în plin sezon.

— Serios? Oare ăsta să fi fost motivul?

— Desigur! Ce alt motiv aș fi putut avea?

— Vrei să-ți amintesc eu care a fost motivul adevărat?

— Nu cel adevărat, ci poate pe acela care vă trece dumneavoastră prin minte că ar putea fi motivul adevărat.

— Nu!… Nu!… Cel adevărat, „Antricot”. Ai acceptat afacerea ce ți-a propus-o, fiindcă ți-ai zis că șase mii de lei nu-i o sumă de lepădat. Pe urmă, când te-ai gândit mai bine, ți-ai dat seama că nimeni nu oferă un comision de șase mii de lei, plus speze de drum, numai ca să ducă o bandă de magnetofon de la București la Constanța. Dacă oferă o asemenea sumă înseamnă că nu e curat lucru și chiar cu primejdie pentru comisionar. Și atunci, prudent, pentru orice eventualitate, te-ai gândit să scoți castanele din foc cu mâna altuia, respectiv, cu a lui Mârzac, dispus fiind să-i cedezi o treime din suma pe care trebuia s-o primești de la tipul acela. Ei, așa-i că acesta a fost motivul adevărat?

— Să zicem că m-am gândit și la acest lucru. Nu cred că aveți dreptul să-mi reproșați asta.

— Nici nu-mi trece prin minte. Tipul acela însă – dar, apropo, cum îl cheamă?

— Habar n-am! V-am spus că ne-am cunoscut în arestul unei secții de miliție, noaptea, și că dimineața ne-am despărțit. Chiar dacă mi-o fi spus numele l-aș fi uitat după atâția ani.

— Nu ți-a spus atunci pentru ce motiv îl arestaseră?

— Poate mi-o fi spus, știu eu? Dar parcă mai țin minte!

— Înăuntru, cât ai stat, nu v-ați mai întâlnit?

— Nu, de loc!

— Și când urmează să te mai vezi cu el?

— Nu ne-am fixat vreo întâlnire. Doar dacă va veni el să mă caute, pentru o nouă afacere. Dar acum gata, sunt sătul până peste cap de asemenea afaceri păguboase.

— Atunci pe ce cale are să-ți parvină cei șase mii de lei?

— Banii mi i-a dat când am tratat afacerea.

— Ce spui! Și a avut încredere să-ți pună în mână șase mii de lei, fără să se teamă că ai să-l tragi pe sfoară.

— Vedeți că a avut.

— Nici măcar nu știa cum te cheamă.

— Omul se pricepea la oameni. Și-a dat el seama că nu sunt eu ăla care să-i umflu gologanii fără să fac nimic.

— În schimb, tu n-ai avut încredere în Mârzac. În afară de speze de transport nu i-ai dat nici măcar un aconto. Sau poate că da?

— Nu, nu i-am dat. El n-are stofă. E un pârlit de șuț. Și într-unul ca el nu trebuie să ai încredere, mai ales în afaceri de-astea.

— Cum, adică, afaceri de-astea? Prin ce se deosebește acest gen de afaceri de altele?

Pentru prima dată, acum, „Antricot“ nu mai izbuti să-și mascheze teama. Îl trădă privirea ochilor săi. Și cu toate că înțelese sensul întrebării preferă s-o facă pe prostul.

— Afacerile sunt toate afaceri. Adică fiecare cu „rizicul” ei. La afacerea asta „rizicul” era mai mare. De aceea mi-am luat măsurile de siguranță. De ce să se ducă pe apa sâmbetei o „bătrână”, fiindcă, la drept vorbind, atâta ar fi trebuit să-i dau ca avans. L-am cântărit eu din ochi și mi-am dat seama că are degetele așa de unsuroase, încât, oricât de mulți bani ar avea, îi alunecă printre degete. M-am gândit că dacă îi dau o mie de lei praf o face și pe urmă, în cazul când afacerea eșua, nu mai avea cum să restituie suma.

— Bine, dar în acest caz și tu trebuia să restitui banii.

— Bineînțeles! În afaceri trebuie să existe și cinste. Altfel nu s-ar mai putea face niciun fel de afaceri.

— Să știi că va trebui să restitui banii. *Afacerea* a eșuat.

— Mi-am închipuit. Altfel nu v-ați fi pierdut timpul cu mine. Îmi pare rău că m-am încurcat cu blegul ăla de Mârzac. Nu-l credeam chiar atât de nătărău.

— Și cum ai să-i restitui dacă nu-i știi adresa?

— Atâta grijă să am eu cât mi-o mai fi dat să trăiesc de acum încolo. Dacă afacerea a-eșuat, vine el singur după bani. Așa ne-am înțeles.

— Totuși nu mi-ai răspuns la întrebare. Te-am întrebat parcă de ce consideri că afacerea asta implica un risc mai mare? În definitiv în ce consta riscul?

— Dovada că „rizicul" a fost mare e că l-ați înhățat. Parcă dumneavoastră nu știți!

— Tot nu mi-ai răspuns la întrebare „, Antricot".

„Antricot" se foi, fără voie, pe scaun.

— Nu v-am răspuns?

— Nu!

— Poate că n-am înțeles întrebarea.

— Atunci să ți-o pun și altfel, mai pe înțelesul tău, deși nu faci deloc impresia că ești greu de cap. Dimpotrivă. Mai ales când ai spart măcelăria de pe urma cărei isprăvi te-ai ales cu porecla „Antricot" ai dat dovadă de multă ingeniozitate.

„Antricot" oftă a părere de rău, privind melancolic pe fereastră.

— Ce folos că am cap! M-am născut prea târziu, domnule căpitan. Visul meu a fost să mă specializez în case de bani. Acum însă numai întreprinderile mai au case de bani. Dar e ca și când nu le-ar avea, deoarece ele n-au voie să păstreze banii în casă, ci trebuie să-i verse la bancă. Nici măcar salariile n-au voie să le țină la ei decât în ziua de plată.

— Văd că ești bine informat, „Antricot".

— Mare lucru, domnule căpitan. O știu până și copiii. De-aia spuneam că m-am născut prea târziu. Ehei, dacă aș fi apucat eu vremurile de altădată! Vă asigur că nici numele meu nu ar fi fost mai puțin faimos ca al lui Șaraga sau Wolf.

— Eu zic să lași regretele și să-mi răspunzi la următoarea întrebare: Ce ai crezut tu despre afacere atunci când ți s-a propus și mai ales când ai auzit ce sumă ți se oferă pentru o treabă destul de ușoară, cel puțin în aparență?

— Ce să cred? Mi-am închipuit că e ceva în legătură cu vreo contrabandă.

— Asta ai crezut?

— Asta!

Căpitanul Ovezea înțelese că nici dacă l-ar pica cu ceară pe „Antricot“ n-ar recunoaște că s-a gândit la altceva decât la o contrabandă.

— Spune-mi, „Antricot“, de cât timp cânți la vioară?

— De mulți ani. De când eram de o șchioapă. Pe mine m-a crescut un țigan lăutar. El mi-a pus vioara în mână.

— Și tot de la el ai învățat să furi?

— Nu de la el. De la frate-su. Se specializase în manglit stilouri. Un as. Poate ați auzit de el. „Lică fără splină” îi era porecla. A murit de oftică acum doi ani.

— Lasă asta. Va să zică la vioară cânți de mult. Te pomenești că și compui?

Lui „Antricot“ parcă i se lungise chipul din cauza încordării. Credea că întrebarea conține o cursă și nu știa cum să răspundă.

— Nu, domnule căpitan, se hotărî să spună adevărul. Nu mi-a trecut niciodată prin minte așa ceva.

— Hârtiuța asta ai mai văzut-o vreodată?

Și-i puse dinainte crâmpeiul de partitură găsit în buzunarul lui Mârzac.

— Nu!

— Și nici altele asemănătoare?

— Nu!

— Sigur? Bagă de seamă ce răspunzi.

— Absolut sigur, domnule căpitan.

— Bine. Cred că pentru astăzi am terminat cu tine.

După ce „Antricot” fu scos din birou, căpitanul Ovezea începu să se plimbe de la un capăt la altul al încăperii. După ce se plimbă așa vreo zece minute, se opri în fața biroului dinapoia căruia stătea locotenentul major Galașeanu.

— Ți-e clar acum, Galașeanule?

— Nu prea, recunoscu acesta.

— Și totuși, acum totul a devenit clar. Sau aproape clar. Haide să recapitulăm faptele. Dar mai întâi aș vrea să știu dacă ești convins că „Antricot” ne-a spus adevărul.

— Spusele lui concordă cu ale lui Mârzac.

— Asta n-ar fi neapărat un argument. S-ar putea, foarte bine, să se fi înțeles în prealabil asupra versiunii pe care s-o debiteze Mârzac în cazul când acesta ar fi prins. Te întreb dacă ai avut impresia că „Antricot” încearcă să ne ducă de nas.

— Nu prea cred. Dar la un moment dat mi-a făcut impresia că e tare speriat.

— L-am cam speriat dinadins, făcându-l să creadă că știu mult mai multe decât las să se arate. Ei bine, cum spuneam, să începem prin a recapitula faptele. Ce știm? Știm că un individ i-a propus lui „Antricot”, în schimbul sumei de șase mii de lei, să ducă la Mamaia o bandă de magnetofon. În tren Mârzac adoarme și în timpul somnului este „prădat”. Un hoț îi fură banda de magnetofon aflată în servietă. Foarte ciudat! Mârzac, temându-se că va pierde banii, vrea neapărat să-i explice destinatarului ce i se întâmplase. Cu alte cuvinte, că el nu are nicio vină și, în consecință, comisionul musai trebuie să-i fie achitat. Poate că n-am greși dacă am presupune că Mârzac ținea să explice ce anume i se întâmplase și din alt motiv.

Pierzând banda de magnetofon, mai precis furându-i-se, s-a temut să nu fie cumva bănuit că a păstrat-o pentru sine sau că a cedat-o altuia, și din cauza aceasta să aibă de suferit consecințe. Eventual, să fie chiar lichidat. Dar, spre surprinderea lui Mârzac, individul a lipsit de la întâlnire.

— Și spre surprinderea noastră, tovarășe căpitan.

— În orice caz, mult mai mică decât a lui. Cam asta e tot ce știm. În schimb nu știm mult mai multe lucruri.

— Tovarășe căpitan „Antricot” pretinde că l-a întâlnit pe acela cu care a tratat afacerea în arestul unei secții de miliție, acum zece ani. Dacă i-am cere să-și forțeze memoria, ca să-și amintească data exactă când l-a cunoscut, și la ce secție de miliție?

— Știu la ce te gândești. Anume că, dacă am ști data am putea găsi în raportul ofițerului de serviciu din ziua respectivă numele celuilalt. Pentru aceasta nu e nevoie să aflăm data de la „Antricot“. El probabil că n-o ține minte fiindcă n-a fost atunci nici prima și nici ultima dată când a fost reținut. În orice caz, nu vom neglija această problematică șansă. Dar să mergem mai departe. Ce nu știm? Nu știm dacă individul care a tratat afacerea cu „Antricot” lucra în numele său personal sau era, la rândul său, un intermediar. Nu știm ce conținea banda de magnetofon. Nimeni nu dă șase mii de lei drept „comision” ca o bandă de magnetofon, pe care a fost

înregistrată doar muzică ușoară, să ajungă de la București la Mamaia. Dacă o trimitea prin poștă îl costa câțiva lei. Pe de altă parte, nu putem să nu ne întrebăm de ce, dacă banda de magnetofon prezenta o miză importantă, l-au folosit pe „Antricot“, și nu pe cineva mai de încredere. Fiindcă, pentru ei, „Antricot” era, ca să zic așa, un oarecare om ales la întâmplare de pe stradă.

— Nu știm dacă furtul din tren a fost întâmplător sau ceva premeditat. Nu cunoaștem motivul pentru care nu s-a prezentat acela căruia îi era destinată banda de magnetofon. Nu s-a prezentat fiindcă deja intrase în posesia ei – furând-o în tren din servieta lui Mârzac – sau nu s-a prezentat din motive independente de voința lui? Nu știm dacă bucățica aceasta de partitură găsită în portofelul lui Mârzac are sau nu vreo legătură cu comisionul. După toate probabilitățile, da. Încă nu știm de cine a fost pusă în portofelul lui Mârzac. De acela care a furat banda în timp ce Mârzac dormea? Sau de acela care ar fi trebuit s-o ridice? Vezi, dar, cât de multe lucruri nu știm, Galașeanule.

— Mai sunt și altele pe care le-ați omis, tovarășe căpitan.

— Fără îndoială! Am enumerat numai pe cele mai importante. De acord că mai sunt și altele. Trebuie să recunoaștem că avem de rezolvat o problemă cu multe necunoscute.

— Deprimant de multe, tovarășe căpitan.

— În orice caz, nu atât de deprimant de multe, încât să renunțăm de a o mai rezolva.

— Bineînțeles că nu.

— La ora actuală, Galașeanule, ai putea să formulezi un punct de vedere?

— Tovarășe căpitan, deocamdată, nu m-aș hazarda.

— Și cu toate acestea, în ciuda necunoscutelor multe, cred că problema nu este chiar de nerezolvat. Oare, într-adevăr, banda trebuia să ajungă tocmai la Mamaia? Nu te surprinde faptul că acela care i-a propus lui „Antricot” afacerea a avut atâta încredere în el? Nu numai că i-a predat banda, dar i-a plătit cu anticipație comisionul… și ce comision! Fără niciun fel de garanție. De ce a oferit o sumă atât de mare? Răspunsul nu poate fi decât unul. Fiindcă și riscul era mare.

— Dacă îmi permiteți, tovarășe căpitan.

— Poftim!

— De acord, riscul era mare. Dar de ce trebuia să atragă atenția „curierului” că riscul era într-adevăr mare? De ce a oferit el un preț și de ce

nu l-a întrebat pe „Antricot” cât pretinde pentru comision.

— Foarte justă observația. De ce a oferit și nu a așteptat să afle mai întâi pretențiile lui „Antricot? Desigur, răspunsul nu e ușor de dat. Și acela pe care ți-l voi da e numai parțial satisfăcător. Eu cred că a oferit fiindcă riscul reieșea din condițiile speciale în care urma să aibă loc predarea comisionului. Riscuri evidente chiar pentru un prost, și cu atât mai mult pentru unul ca „Antricot” uns cu toate alifiile. „Antricot” neapărat trebuia să-și pună întrebarea, pe care de altfel și-a și pus-o: Dacă banda de magnetofon nu trebuie predată personal cuiva, ci lăsată pe o masă a restaurantului indicat, înseamnă că nu-i lucru curat la mijloc. Or, dacă nu-i lucru curat, atunci sigur că-i cu primejdie, atât pentru „comisionar” cât și pentru acela căruia îi era adresat obiectul comisionului. Ți-e clar acum? Acela care a tratat afacerea a anticipat toate întrebările pe care și le va pune „Antricot” – datorită condițiilor speciale de predare a benzii de magnetofon – și a oferit, de la început și fără tocmeală, suma de bani pe care putea s-o ofere sau pe care era autorizat s-o ofere, sumă ce compensa riscurile. Și, într-adevăr, la început, suma l-a tentat pe „Antricot”. Pe urmă, gândindu-se la riscuri, n-a mai avut curajul să se hazardeze și a recurs la serviciile lui Mârzac, cu toate că aceasta însemna diminuarea câștigului său. Bun! A oferit de la început o sumă rezonabilă datorită condițiilor speciale. Dar de ce nu și-a luat măsuri de garanție în vederea recuperării sumei în caz de eșec? Fiindcă „Antricot” putea foarte bine să-l tragă pe sfoară. Oare să fi avut chiar atât de mare încredere în „Antricot”? Mie nu-mi prea vine să cred. Dimpotrivă, înclin să cred că individul și-a luat anumite măsuri de precauție fiindcă în acest caz erau în joc nu numai cele șase mii de lei, ci și altceva mult mai important. „Antricot” putea să-l tragă pe sfoară nu numai umflându-i banii fără să facă nimic. Dar el putea să ne vândă nouă po*ntul*. Procedând astfel, el putea spera că va da două lovituri dintr-o dată: Va rămâne pe de o parte cu banii, iar pe de alta s-ar „pune bine cu miliția”. Să mergem mai departe. După toate probabilitățile, banda de magnetofon prezenta pentru cei doi parteneri – pe de o parte expeditor iar pe de alta primitor – o mizâ deosebit de importantă. Mi-e greu să cred că banda i-a fost predată lui „Antricot”, fără ca adevăratul expeditor să nu se asigure în prealabil că ea va ajunge la destinație, fără ca să aibă siguranța că „Antricot” nu ne va vinde po*ntul*. *S*e pune însă întrebarea: În ce fel s-a asigurat de eventualele surprize? După părerea mea i s-a indicat lui „Antricot”, respectiv lui Mârzac, un itinerar fals.

— Mă iertați, tovarășe căpitan, dar nu mi-e clar ce vreți să spuneți.

— Și cu toate acestea e foarte simplu. La Mamaia nu-l aștepta nimeni pe Mârzac.

— Vreți să spuneți că indicațiile primite de Mârzac în legătură cu modul cum va trebui făcută predarea și primirea benzii de magnetofon au fost în mod intenționat eronate și că, de fapt, „predarea” urma să aibă loc în tren fără știrea lui Mârzac?

— Exact!

— Va să zică banda de magnetofon nu a fost furată de o terță persoană?

— Nu prea pari convins de loc.

— Ca să fiu sincer, tovarășe căpitan, am îndoieli. Și să vă spun de ce.

— Te ascult!

— De ce acela care a tratat afacerea cu „Antricot” nu s-a deplasat el personal? La acest punct nu există, după părerea mea, decât două răspunsuri. Ori de teama riscurilor, ori fiindcă respectivul individ nu se poate deplasa, voit sau din motive independente de voința lui. De ce atunci nu s-a deplasat la București acela în mâna căruia trebuia să intre banda de magnetofon? Să zicem din aceleași motive pentru care nu s-a putut deplasa expeditorul. Deci a fost absolută nevoie să se găsească un curier. Curierul trebuia să fie un om de încredere. În mod normal, chiar unul din bandă. Dar fie că nu este vorba de o bandă, fie că da, dar niciunul din membrii ei nu era disponibil pentru o asemenea treabă, cert este că au trebuit să apeleze la cineva din afară. L-au găsit pe „Antricot”. Putea însă avea în el încredere deplină? Nu! Evident, a fost necesar ca să-și ia măsuri de siguranță. În ce au putut consta aceste măsuri? După ipoteza emisă de dumneavoastră, acel căruia îi era adresată banda de magnetofon de fapt nu trebuia să o primească de la „Antricot”, respectiv de la Mârzac, la Mamaia, în modul care îi fusese indicat lui „Antricot”, ci trebuia să intre în posesia ei furându-i-o lui Mârzac în tren, în drum spre Constanța. Întreb însă: De unde îl cunoștea pe Mârzac acela care trebuia să primească banda de magnetofon? Doar nu-l văzuse niciodată. Eu aș înclina să cred mai curând altceva, dacă îmi permiteți să vă expun punctul meu de vedere…

— Foarte bine. Îți voi răspunde pe urmă. Țin însă să te anunț de pe acum că observația dumitale deși este judicioasă, cel puțin parțial nu se susține. Dar n-aș vrea să anticipez. Te ascult.

— Tovarășe căpitan, pornind de la obiecția mea, aceea că banda de magnetofon nu a putut fi furată în tren de acela căruia îi era destinată,

pentru simplul motiv că acesta nu avea de unde să-l cunoască pe Mârzac, ajung la concluzia că banda de magnetofon a fost furată de altcineva, care de asemenea avea interes să pună mâna pe ea.

— Dumneata presupui că avem de-a face cu două bande rivale?

— Da, tovarășe căpitan. Cineva din banda rivală a aflat că banda de magnetofon trebuia să ajungă la Mamaia, în alte mâini, prin intermediul lui „Antricot“, respectiv al lui Mârzac. (Bineînțeles, n-aș putea să vă spun și pe ce cale a putut afla lucrul acesta.) Atunci cineva l-a urmărit și, profitând de faptul că pe Mârzac îl fură somnul în tren, îi șterpelește banda de magnetofon din servietă. Nu credeți că această ipoteză se susține mai bine?

— Nu, deloc! Din două motive. În primul rând, dacă hoțul – adică reprezentantul bandei rivale – știa încă din București la cine se afla banda de magnetofon, de ce n-a căutat să intre în posesia ei aici în București? Adică de ce n-a furat-o de la acela în posesia căruia se afla? Să zicem că n-a avut posibilitatea, fiind un tip strașnic, care știe să se apere. De ce n-a furat-o însă de la „Antricot“ cât timp banda s-a aflat în posesia sa, cu toate că existau condiții ideale? „Antricot“ doar locuiește singur. Dar să zicem că, din anumite motive, nu a putut. De ce atunci nu a șterpelit-o de la Mârzac, până a nu pleca din București? (Nu mai pun la socoteală că, dacă prima bandă, ținând seama de valoarea comisionului, a oferit șase mii de lei ca ea să ajungă la destinație, de ce cea de-a doua bandă, din același motiv, n-a supralicitat? Dacă lui „Antricot“ sau, mai curând, lui Mârzac li s-ar fi oferit o sumă mai mare de bani decât contravaloarea comisionului sunt convins că atât unul cât și celălalt ar fi cedat „marfa“ grupei rivale.) Pe urmă, dacă banda de magnetofon a fost furată de grupa rivală, de ce totuși la Mamaia nu s-a prezentat acela căruia îi fusese destinată? Că doar acesta nu avea de unde să știe ce se întâmplase în tren cu banda de magnetofon.

…Și încă ceva. Cum rămâne atunci cu peticuțul de partitură găsit în portofelul lui Mârzac? Cu alte cuvinte, cum a ajuns acolo? Mârzac se jură că habar nu are. Și eu unul îl cred. Cineva i l-a pus însă. Cine? Hoțul din banda rivală? În ce scop? Ca să ajungă în mâna unui complice de-al său? Dar acest complice unde se afla? La Constanța? Să presupunem. Să presupunem că acest alt complice din grupa care izbutise să pună mâna pe banda de magnetofon, în tren trebuia să fure lui Mârzac portofelul – la Constanța sau Mamaia – ca să intre în posesia hârtiuței cu portativul deocamdată misterios. Cum se face atunci că Mârzac s-a întors la București cu ea în portofel? Poate că hârtiuța era destinată cuiva de la București? Tot

nu se ține. Nu se ține deoarece tot dumneata ai afirmat că hoțul l-a urmărit de la București pe Mârzac. În acest caz ce rost avea ca hoțul, după ce a furat banda de magnetofon din servietă, să ascundă în portofelul lui Mârzac acea însemnare secretă, când el, în timp ce Mârzac își continua drumul spre Constanța, s-a reîntors cu primul tren la București? Acestea sunt cele două principale obiecții care, după părerea mea, infirmă ipoteza dumitale. E drept, nici ipoteza mea nu e ferită de obiecții. De pildă aceea pe care ai ridicat-o adineauri nu-i lipsită de importanță. Totuși cred că ipoteza mea se susține ceva mai bine.

Locotenentul major Galașeanu ridică din umeri. Nu părea foarte convins. Nu era însă nici convins de superioritatea raționamentului său.

— Tovarășe căpitan, întrebă el, ce credeți că se afla imprimat pe banda de magnetofon în afară de… muzică ușoară?

— Nu știu!

— Și notele de pe portativ?

— Probabil un cod.

— În cazul acesta, tovarășe căpitan, s-ar putea ca povestea asta cu banda de magnetofon să depășească sfera atribuțiilor noastre.

— În sfârșit, bine că ai înțeles. Chiar acum mă duc să raportez tovarășului maior și să-i cer să fie anunțată și Securitatea.

CAPITOLUL X
IPOTEZE!… MULTE IPOTEZE!...

„Așa cum omul voinic se bucură de puterea lui trupească și se complace în exerciții care îi pun mușchii în mișcare, tot astfel analistul se mândrește cu acea ușurință a cugetului său de A DESCURCA lucrurile. Îi fac plăcere până și cele mai neînsemnate prilejuri care îi pun la încercare talentul”

EDGAR ALLAN POE: Crimele din Rue Morgue.

Căpitanul Ovezea intră în cofetărie ca să telefoneze. În aparență, numai ca să telefoneze. În realitate, voia să vadă ce va face Cuca. Cuca îl urmărea din Piața Mihail Eminescu. Și acum el se afla în cofetăria de pe Calea Victoriei, peste drum de Palatul Telefoanelor. Câteva minute mai târziu o văzu trecând prin fața vitrinei, căutându-l cu privirea. O lăsă să treacă, pe urmă ieși și el în stradă. Cuca îl aștepta privind fără interes vitrina magazinului de încălțăminte și trăgând cu coada ochiului spre ușa cofetăriei.

Când îl văzu ieșind se întoarse și porni în întâmpinarea lui. Amândoi se prefăcură că abia acum se descoperă reciproc.

— Ce mai faci, Vladi?

— Cuca!… Nu te-am mai văzut de un car de ani. Te-ai dat la fund așa, dintr-o dată.

— Eu?

— Tu!

— Eu nu te-am mai văzut nici la *Crizantema* nici la „Katanga“.

— N-am prea dat pe acolo. Am fost ocupat.

— Îmi închipui că ocupațiile tale sunt, în mod obișnuit, interesante.

Aluzia era evidentă.

— Nu totdeauna. Dar tu? Ce s-a întâmplat cu tine? Nu prea arăți bine, întrebă cu prefăcut interes, ca și când habar nu ar fi avut de ce arăta prost Cuca.

Fata îl străfulgeră cu o privire rea, apoi cu ton indiferent întrebă:

— Intrăm undeva? Nu-mi place să mă fâțâi pe stradă.

— Mergem unde vrei tu.

— Haidem la *Liliacul*, că acolo de obicei nu vine atâta lume ca la *Crizantema.*

Plecară într-acolo. Contrar obiceiului, de data asta Cuca nu era deloc vorbăreață. Răspundea telegrafic întrebărilor lui Ovezea dinadins banale, stupide, ca s-o scoată din sărite.

— Ce căldură mare a fost astăzi!… N-ai zice că e toamnă. Nu-i așa?

— Mda! A fost tare cald.

— La ștrand te-ai mai dus?

— Nu!

— Vrei să mergi mâine cu mine?

— Nu!

— De ce?

— Nu vreau! De altfel, mi se pare că s-a închis.

— Mă rog! Nu insist. Am uitat că ești moartă după Muchi al tău. Dar apropo, el ce mai face?

După o pauză, cu voce un pic alterată.

— Bine mersi. Îți transmite salutări.

— Mulțam. Foarte frumos din partea lui. Ce părere ai de Pia Negrea?

— Asta cine mai este?

— O nouă cântăreață lansată de orchestra „Jupiter“. Cum, încă n-ai auzit-o?

— Nu!

— Păcat. Am să te duc într-o seară la restaurantul „Snagov“ s-o asculți.

— (!)

— E adevărat că nu se mai poartă tocuri înalte?

— Habar n-am! N-am niciun cizmar în familie.

În sfârșit ajunseră la *Liliacul* și găsiră imediat o masă liberă.

— Cuca, tu ce bei?

— Ce vrei tu.

— Dar ce te mai întreb. Desigur un cocteil. Comandă tu.

— Comandă tu! Măgarul care servește aici nu mă cunoaște. Spune-i că dacă nu-l face tare, ai să-i tai urechile. Numai așa ai să-l convingi.

Ospătarul se apropie. Avea, într-adevăr, niște urechi mari și clăpăuge.

— Ce doriți să serviți?

— Două cocteiluri. Dar să fie cocteiluri, bagă de seamă. Nu de alta, dar ca să nu fii nevoit să mai faci un drum.

Ospătarul nu apucă să se îndepărteze, când Cuca, dinadins tare ca să fie auzită, îl certă:

— Trebuia să-i spui că-i tai urechile. Ai să vezi cu ce cocteil prost are să ne servească.

— I le voi tăia fără avertisment Liniștește-te, dragă.

Ospătarul auzi ocara. Urechile-i roșii și clăpăuge se înroșiră și mai tare.

Când se întoarse cu paharele, după ce gustă, Cuca găsi cocteilul pe gustul ei.

— Nu-i rău. Mie mai adu-mi unu'.

Când aduse cel de-al doilea pahar, primul era gol.

— Mulțumesc. E tot atât de bun ca și primul? întrebă ea.

— Tot, domnișoară.

— Să sperăm. Mulțumesc.

Din acest al doilea pahar, Cuca începu să bea cu paiul.

— Parcă tot mai bine e la *Crizantema*, nu? întrebă Ovezea.

Cuca se uită la el și pentru prima dată lăsă să se vadă că-l urăște.

— Nu, e mai bine aici. E mai puțină lume. Putem discuta în liniște.

— Mă rog, dacă îți place ție!

Întrebarea căzu pe neașteptate:

— Ascultă, când ai de gând să-i dai drumul lui Muchi?

Va să zică știa cine este. Mârzac o avertizase. Nu avea niciun rost să nege.

— Cine îmi ești tu, Cuca!

— Mai ai și tupeu! Ție ti se potrivește remarca mai curând decât mie.

— Serios?

— N-ai idee ce mare plăcere mi-ar face să-ți scot ochii cu unghiile astea!

Și avea Cuca niște unghii lungi, lăcuite violent cu un roșu sângeriu.

— Îmi pare rău că nu-ți pot satisface dorința, Cuca. Mai am nevoie de ei.

— Te-am întrebat ceva: Când ai de gând să-i dai drumul lui Muchi?

— Din păcate, nu cred că-i voi putea da drumul curând.

— Dar de ce? N-a făcut nimic. Absolut nimic.

— Asta o crezi tu. S-a vârât într-o chestie tare împuțită.

— Nu-i adevărat! Asta ați scornit-o voi. Asta ai scornit-o tu.

— Din păcate, Cuca, este adevărat. S-a vârât într-o chestie tare, tare urâtă.

— Te referi la comisionul cu banda de magnetofon?

— La el!

— Și ce? De când nu mai sunt permise comisioanele?

— Sunt comisioane și comisioane, Cuca. De anumite comisioane omul trebuie să se ferească ca de foc.

— Ia nu mai mă prelucra! În definitiv, să admitem că banda de magnetofon e cu… cântec. Muchi însă ce vină are? El habar nu avea. Din cauza ta, omul poate ajunge nevinovat la închisoare.

— Ca un înger de nevinovat, nu-i așa? Ascultă, Cuca! Eu zic să discutăm despre altceva.

— Nu vreau să discut despre altceva! Mie să-mi spui când îi vei da drumul lui Muchi. Să vă fie rușine! Mai aveți tupeul să vorbiți de *recuperare.* Dă-i drumul lui Muchi și îți promit să fac ceea ce voi n-ați izbutit până acum: să-l *recuperez.* Dacă n-am să reușesc, să mă închideți pe mine.

— La închisoare nu se stă prin procură, Cuca!

— Dacă ai ști ce mult te urăsc.

— Zău că n-ai motiv!

— Dacă nu-i dai drumul, să știi că ai să mori de mâna mea.

— Mi-au mai pus și alții gând rău, dar nu le-a mers. Mai bine mi-ai spune de ce m-a urmărit Muchi până a nu pleca la Constanța?

— Te-a urmărit? El?

— Va să zică nu știi. Ei bine află că m-a urmărit.

— Da, te-a urmărit. Și ce-i cu asta? Arată-mi și mie în ce lege stă scris că un cetățean nu are voie să urmărească pe un ofițer de miliție? Nu e o treabă interzisă de lege.

— Desigur că nu-i interzis de lege. Dar atunci când acela care urmărește are cazier și un trecut atât de interesant ca al lui Muchi al tău, e normal ca ofițerul de miliție să se întrebe în ce scop o face.

— L-ai întrebat pe el? Ce ți-a spus?

— Nu! Din anumite motive nu l-am întrebat.

— Și eu nu vreau să-ți răspund tot din anumite motive. E bine?

— Ascultă aici cum s-a întâmplat. Lui Muchi i-am pus mai multe întrebări, dar i-am atras atenția în propriul său interes să nu încerce a mă trage pe sfoară. El mi-a răspuns la toate întrebările. De răspuns mi-a răspuns. Dar oare răspunsurile au fost sincere? Așa m-am întrebat. Și pe urmă, m-am mai întrebat: Cum m-aș putea convinge dacă Muchi mi-a spus adevărul sau m-a „trombonit“, cum spui tu? Numai într-un singur mod. N-am să-i pun o anumită întrebare importantă, dinadins. De pildă, n-am să-l

întreb de ce m-a urmărit pe stradă. Întrebarea asta am să i-o pun lui Cuca. Nu se poate ca ea să nu cunoască motivul. Abia după ce am să aflu de la ea motivul adevărat, dacă va voi să mi-l spună – și nu văd de ce nu mi l-ar spune, fiindcă este în interesul iubițelului ei – am să-i pun și lui aceeași întrebare. Și dacă răspunsurile vor coincide, atunci voi ști precis că și celelalte răspunsuri au fost sincere.

— Vrei să știi de ce te-a urmărit?

— E nevoie s-o mai repet?

— Nu te-a urmărit din proprie inițiativă.

— Asta am bănuit-o. Cine l-a pus s-o facă?

— Cine? urmă o pauză care însemna, de fapt ezitare. Profesorul!

— Rebegea?

— El!

— … Și în ce scop?

— Asta nu mai știu!

— Dar Muchi știe?

— Nu știe nici el.

— Ești sigură?

— Absolut sigură. Chiar se mira că îl interesa pe Rebegea să știe absolut tot ceea ce faci.

— Și nici nu bănuia?

— Nu! Mi-a spus: În definitiv, treaba lui. Dacă mă plătește, nu mă interesează.

— Îl plătea?

— Da. O sută de lei dacă te urmărea toată ziua. Cincizeci de lei o jumătate de zi, adică în timpul său liber.

— … Grozav tarif!

— Ce, e mult? Știi, îmi închipui că nu-i o treabă tocmai ușoară. Dar tu de unde naiba ai aflat?

— Am aflat! Zici că nu-i o treabă ușoară să urmărești pe cineva?

— Nu-i!

— O spui din proprie experiență?

— Eu? Nu! Îmi închipui.

— Ba o spui din proprie experiență. Spune-mi mai bine: Pe tine tot Rebegea te-a pus să mă urmărești?

— Nu!

— Atunci m-ai urmărit din proprie inițiativă?

— Absolut din proprie inițiativă. Ca să stau de vorbă cu tine despre Muchi. Voiam însă ca întâlnirea să pară întâmplătoare.

— De ce?

— Așa!

— Nu-i un răspuns.

— Ba este! Cât oi fi tu de miliţian, află că omul nu-i totdeauna un fel de chestionar cu întrebări și răspunsuri.

— Cuca, tu ești o fată și deșteaptă, și foarte curioasă. Este?

— Să zicem!

— Atunci spune și tu: Am sau nu dreptul să nu cred că ai… neglijat să-l întrebi pe Rebegea în ce scop l-a pus pe Muchi să mă urmărească?

— Ai, desigur. Numai că uiți un lucru. Că nu l-am întrebat, tocmai fiindcă nu sunt proastă. Am fost sigură că nu-mi va răspunde.

Explicația Cucăi era logică.

— Bine!… Să te cred!

— Păi să mă crezi. Dar să mă crezi și în legătură cu Muchi… Și să-i dai drumul!

— Asta-i altceva.

— Ce să-ți spun, sunteți tare deștepți! Vă pierdeți vremea să descoperiți cai verzi pe pereți, în loc să-l găsiți pe ăla de-a omorât-o pe Neli.

— Facem și noi ce putem. N-ai nicio grijă însă. Nu scapă el nepedepsit.

— Dar, până una alta, arestați oameni nevinovați.

— Ca de alde Muchi?

— Da, ca el. Că doar n-oi fi pretinzând că există vreo legătură între nenorocita aia de bandă de magnetofon și omorârea lui Neli.

— Eu știu dacă are sau nu vreo legătură?

Și privi gânditor pe fereastră.

Cuca se uită la el indignată.

— În viața mea nu am auzit un răspuns mai idiot. Mi-e totuși peste putință să cred că puteți fi atât de ageamii și de nepricopsiți ca să-l bănuiți pe Muchi. Dar, în definitiv, de ce să nu vă cred capabili și de așa ceva? Halal să vă fie! Pe cei pe oare ar trebui să-i arestați îi lăsați liberi, în schimb ați pus laba pe Muchi.

— Pe cine, de pildă?

— Pe cine? Vrei ca eu să-ți spun? Ei bine, nu-ți spun. Ți-aș spune în schimb ce părere am despre voi.

— Te-am invitat la un cocteil, Cuca. Ca persoane particulare putem să avem păreri personale diferite.

— Ce ipocrit ești! De la început am simțit eu că nu pot avea încredere în tine.

— De aceea nu ai vrut să-mi spui adresa adevărată a lui Neli? Și nici numele adevărat?

— Da, te-am trombonit dinadins. Bineînțeles, nu știam atunci ce i se întâmplase. Biata de ea!

Cuca nu mai continuă. I se umeziră ochii și și-i șterse cu multă îndemânare, ca să nu se mâzgălească de rimel.

— Nu mi-ai spus, Cuca, ce părere ai despre noi.

— Într-adevăr, nu ți-am spus. Ei bine, află că aveți cu toții orbul găinilor. Și mai ales tu.

— De ce mai ales eu?

— Tu mai ales, fiindcă se pare că tu te ocupi de cazul lui Neli.

— Da, eu mă ocup.

— Atunci tu, în primul rând, ai orbul găinilor.

— Dacă nu cumva greșesc, se spune de cineva că are „orbul găinilor” atunci când acesta nu vede ceva foarte evident. Este adevărat, Cuca?

— Da!

— Va să zică, după tine, asasinul lui Neli de mult ar fi trebuit arestat. Or, dacă el la ora actuală este liber, aceasta se datorește faptului că noi avem orbul găinilor, și în special eu.

— (!)

— De ce nu răspunzi, Cuca?

— (!)

— Să iau tăcerea ta drept un răspuns?

— (!)

— Atunci de ce nu mă ajuți tu? De ce nu-mi iei orbul găinilor de pe ochi?

— Nu-mi ești simpatic. Vreau să spun că, în general, nu-mi sunteți simpatici. Și apoi n-am poftă. Dar poate că într-o zi, văzând că voi nu sunteți în stare, să-mi vină mie pofta s-o răzbun pe Neli. Mi-e teamă că nu-mi va lăsa însă atâtea zile. Eu am plecat. Mersi pentru tratație.

Se ridică și plecă. Ovezea se grăbi să achite nota, ca s-o ajungă din urmă. O ajunse la colțul străzii.

— Numai o singură întrebare Cuca, îi spuse el apucând-o de braț.

— Nu mai am chef să-ți răspund la nicio întrebare.

— La întrebarea aceasta trebuie să-mi răspunzi. Ți-o pun în calitate oficială: De cine ți-e teamă că nu te va lăsa atâtea zile câte presupui tu că ți-ar trebui ca să-ți vină chef s-o răzbuni pe Neli?

Cuca se opri. Se uită la el cu o privire imposibil de ticluit, pe urmă spuse:

— Cine? Acela care a ciopârțit-o pe Neli!

— Îl cunoști va să zică?

— Poate că îl cunosc!… Dar poate că nu-l cunosc. Dar chiar dacă nu-l cunosc, nu este un motiv ca el să-mi lase zilele.

— Cuca, îți dai seama de gravitatea afirmației tale?

— Consideră că n-am spus nimic. Și acum lasă-mă, te rog, în pace. Vreau însă să-ți mai spun că nu trebuie să-ți faci iluzii închipuindu-ți că ai putea afla ceva mai mult de la mine, chiar dacă m-ai întrebat în mod oficial.

Pe urmă îi întoarse spatele. Nu făcu însă decât vreo câțiva pași și veni din nou lângă el.

— Era să uit. Acum câteva minute, asasinul lui Neli a trecut pe trotuarul de vizavi. Ne-a văzut cred stând de vorbă. Bună seara!

Căpitanul Ovezea fu atât de surprins, încât nici nu-i mai trecu prin minte s-o oprească. De altfel, nu mai găsi util să alerge după ea nici după ce se dezmetici.

„Dacă nu și-a bătut joc de mine și într-adevăr îl cunoaște pe asasin tot voi afla. De la ea sau de la Muchi al ei.”

Mârzac fu introdus în biroul căpitanului Ovezea.

— Ei, Mârzac? Ai ceva să-mi spui?

— Eu? Nu! Pesemne că dumneavoastră, de vreme ce ați ordonat să fiu adus aici.

— Bineînțeles că eu am a-ți pune unele întrebări. Îmi ziceam însă că și tu, gândindu-te la cele întâmplate ți-ai adus aminte de ceva care ne-ar putea interesa.

— Nu mi-am amintit nimic.

— Atunci să te întreb eu. De multe ori m-ai urmărit? Și în ce scop?

Mârzac se gândi bine înainte de a răspunde.

— Numai de trei ori, cetățene anchetator.

— Și de ce?

— A fost tot un comision.

— Se vede că toate comisioanele pe care te hotărăşti să le faci îţi poartă ghinion. Şi cine te-a însărcinat cu un asemenea comision?

— Profesorul Rebegea. Îl cunoaşteţi.

— Da, îl cunosc. Nu ţi-a explicat de ce avea nevoie ca tu să mă urmăreşti?

— Nu! Să ştiţi însă că se teme grozav de dumneavoastră.

— Va să zică, ce ţi-a cerut să faci?

— Să vă urmăresc şi să-i raportez lui.

— Nu ţi-a dat nicio indicaţie? Nu voia să ştie anumite lucruri în mod special în legătură cu persoana mea?

— Nu! Atâta mi-a cerut: să vă urmăresc şi să-i raportez absolut tot ceea ce observ. Adică unde vă duceţi, cu cine staţi de vorbă şi aşa mai departe.

— Bine! Asta e prima întrebare pe care voiam să ţi-o pun. Ce părere ai tu de crimă? Vreau să spun de asasinarea lui Neli. Ca fiecare om, ţi-ai făcut şi tu o părere, nu?

— M-aţi mai întrebat, cetăţene anchetator. Acum nu v-aş putea spune nimic altceva decât v-am spus de prima dată.

— Că n-ai niciun fel de bănuieli în legătură cu asasinul?

— N-am, cetăţene anchetator. Dacă n-am, cum v-aş putea spune că am?

— Curios. Foarte curios, Mârzac.

— Nu ştiu de ce vi se pare curios.

— De vreme ce Cuca îl cunoaşte pe asasin, desigur că mi se pare curios.

— Pe cine, cetăţene anchetator? întrebă Mârzac parcă nevenindu-i să creadă.

— Pe asasinul lui Neli!

Mârzac îşi îngădui să zâmbească.

— Cetăţene anchetator, nu vă supăraţi că v-o spun, dar asta nu-i o nadă pentru Mârzac. Niciun obteţ prost nu s-ar lăsa prins în ea. Spuneţi, mai bine, ce vreţi să aflaţi de la mine.

— Nu-i niciun fel de nadă, Mârzac. Cuca mi-a afirmat că-l cunoaşte pe acela care a omorât-o pe Neli.

Uimirea lui Mârzac nu părea a fi prefăcută.

— Cetăţene anchetator, nu se poate. Habar n-are.

— Atunci m-a minţit?

— Mi se pare că v-a minţit. Dacă ar şti, nu mi-ar fi spus ea mie?

— Mai mult, Cuca mi-a afirmat că se teme ca nu cumva asasinul s-o omoare şi pe ea.

— V-a spus așa ceva Cuca?

— Da, așa mi-a spus.

— … Și cine-i ăla?

— Vezi tocmai aici e buba. Cuca n-a vrut să-mi spună numele asasinului.

— Dacă nu cumva vă bateți joc de mine, cetățene anchetator, atunci eu nu mai pricep nimic.

— Tu o cunoști mai bine pe Cuca. După părerea ta, m-a mințit sau nu?

Mârzac își tamponă fruntea cu batista, deși nu-i era transpirată.

— N-aș putea jura nici că v-a spus adevărul și nici că v-a mințit.

Căpitanul Ovezea se ridică și începu să se plimbe prin birou cu mâinile la spate. Se opri în fața ferestrei și privi jos în stradă. Doi tineri trecură strada în goană, ținându-se de mâini. Un țânc se uita la o mașină în pană de cauciuc și se scobea în nas.

— Da, ai dreptate. E posibil și una și alta. Eu însă, nu știu de ce, dar am impresia că nu m-a mințit.

— Cuca, adică, îl cunoaște pe asasin?

— Nu este exclus să-l cunoască. Uite ce-ți propun. Îți dau drumul cu o condiție: să afli de la ea numele asasinului, dacă, într-adevăr, îl cunoaște. De acord?

— Nu, cetățene anchetator. Dacă ea îl cunoaște și dacă nu vrea să vă divulge numele lui, nu eu am să fiu acela care să fac vânzarea. Și asta nu pentru că mi-ar păsa de el. Dar dacă ea nu vrea să vă divulge numele, înseamnă că are un plan. Și în cazul acesta nu am s-o trădez ca să trec de partea dumneavoastră. De aceea, cu părere de rău, refuz propunerea dumneavoastră.

— Bine, dar nu te gândești că viața ei este în primejdie? Ți-am spus că se teme de asasin să n-o omoare și pe ea.

— Dați-mi drumul ca s-o apăr, dar nu-mi cereți s-o trădez pe Cuca.

— Bine, Mârzac. Probabil că totuși am să-ți dau drumul.

…Și într-adevăr, l-a lăsat liber. De fapt, nu era o concesie pe care i-o făcea. Era însă în interesul cercetărilor ca Mârzac să fie liber. Mârzac însă crezu că este lăsat liber doar ca s-o „trădeze” pe Cuca.

De aceea, când i se dădu drumul, ceru să-l vadă pe căpitan.

— Mulțumesc frumos, cetățene anchetator, că mi-ați dat drumul, dar să știți că pe Cuca n-o „vând”.

— Cum s-o vinzi, Mârzac? Că doar Cuca n-are niciun amestec în ceea ce privește crima.

— Știu!… Știu!… Dar dacă ea știe un lucru, dar nu vrea să vi-l spună și vin eu și ciripesc tot înseamnă că o *cânt.*

— Treaba ta, Mârzac! Fă așa cum ți-o dicta conștiința. Eu tot îți dau drumul.

Trecură patru zile. În cea de-a cincea zi, Mârzac veni să-l caute.

— Ce s-a întâmplat, Mârzac?

— Până acum nu s-a întâmplat nimic.

Mârzac părea speriat, neliniștit, dar în același timp și nehotărât.

— Dacă ai spus „până acum”, trebuie să presupun că ți-e teamă să nu se întâmple ceva de acum încolo?

— De, știu și eu? Pot eu să știu? Ceasul rău când vine, n-ai cum să te mai aperi.

— În definitiv, ce te aduce la mine, Mârzac?

— Cetățene anchetator, Cuca mi-a spus.

— Numele asasinului?

— Al lui!

— Ei?

Mârzac ezită. Voia să spună, dar ceva încă îl oprea.

— Dacă nu mi-ar fi teamă că s-ar putea să intru în păcat, nu aș spune.

— Ce fel de păcat, Mârzac?

— Mi-e teamă că am să-l omor.

— Pe asasin?

— Pe el!

— Ascultă, Mârzac! Una-i să furi geamantane din holurile hotelurilor și alta să omori un om, chit că ăla, la rândul său, a omorât pe altcineva. Îți dai seama ce fel ar fi traiul în societate dacă fiecare și-ar face singur dreptate.

— Cu alte cuvinte, e mai cuminte să vi-l dau dumneavoastră?

— Te mai îndoiești?

— Atunci aflați că e profesorul Rebegea! se hotărî el brusc.

— Ți-a spus Cuca? întrebă căpitanul cu tonul cel mai calm ca și când ceea ce aflase nu constituia o noutate pentru el.

— Ea!

— Cuca, va să zică, pretinde că Rebegea este acela care a ciopârțit-o pe Neli. Fără dovezi însă declarația ei nu face doi bani. Rebegea ar putea s-o dea în judecată, acuzând-o de calomnie.

— Cuca n-a făcut nicio *declarație*, ținu să precizeze Mârzac. Și nici n-are de gând să facă.

— Cu alte cuvinte îl acoperă pe asasin.

— Nu de asta. Dar dacă n-are dovezi…

— N-are nicio dovadă, dar știe că Rebegea a asasinat-o pe Neli. Atunci *cum* de știe? A fost de față la crimă?

— Cum puteți gândi așa ceva, cetățene anchetator?

— Atunci? Explică-mi și mie.

— Cuca știe că în ziua când a dispărut, Neli s-a dus acasă la Rebegea.

— De unde știe?

— I-a spus Neli. Cuca s-a întâlnit cu ea pe stradă. „Unde te duci?” a întrebat-o Cuca. „La profesor acasă. M-a chemat să-mi arate bijuteriile pe care mi le va dărui când voi deveni doamna Rebegea”, i-a explicat Neli. „Dragă, și chiar ai de gând să-l iei de bărbat?“ s-a interesat Cuca. „Cred că am să-l iau”, i-a mărturisit Neli. „Și cu Nic, ce faci?” a vrut să știe Cuca. „Cu Nic e altceva. Cred că până la urmă va fi și Nic de acord”. Pe urmă s-au despărțit. E clar, cetățene anchetator, nu-i așa?

— Nu prea e clar, Mârzac.

— Mai clar decât atât…

— Cuca știe că în după-amiaza zilei de întâi septembrie Neli s-a dus acasă la Rebegea. Dar înseamnă că Neli a dispărut chiar din ziua aceea? Nu-i deloc sigur. A căutat-o Cuca a doua zi, acasă sau în altă parte și n-a mai dat de ea? Numai în cazul acesta am avea siguranța – o siguranță relativă – că într-adevăr, Neli a dispărut în ziua de întâi septembrie.

— Nu! Cuca n-a mai căutat-o.

— Vezi? Și apoi, chiar dacă am ști precis că Neli a dispărut în ziua când s-a dus la Rebegea acasă, și încă n-ar însemna că Rebegea a omorât-o. Poate a fost omorâtă după ce a plecat de la Rebegea.

— Atunci de ce i-a oferit lui Cuca bani ca să nu spună la nimeni că Neli a fost la el acasă?

— Ce vorbești? Chiar i-a oferit bani?

— Dacă vă spun. I-a oferit două mii de lei.

— Și Cuca i-a luat, bineînțeles.

— Nu i-a luat, cetățene anchetator. I-a fost frică de el.

— Nu înțeleg. Dacă el i-a oferit bani, de ce i-a fost frică?

— Păi să vedeți cum a devenit cazul. Rebegea a întâlnit-o la *Crizantema*. Eu cred că s-a dus dinadins acolo ca s-o întâlnească.

— Te întrerup. Când s-a întâmplat asta?

— Să fie cam vreo șase-șapte zile.

— Aflaserăți, adică, tu și Cuca, de geamantanul pescuit în Dâmbovița?

— Aflasem. Știți cum se întâmplă. Totul se află…

— Rebegea aflase și el?

— Aflase. Atunci când a aflat, la rândul ei, Cuca a știut că nenorocita găsită în geamantan e Neli. De fapt n-a știut. A presimțit. Nici nu vă puteți închipui ce presimțiri grozave are.

— Bine!… Bine!… Ziceai că s-a întâlnit cu Rebegea la *Crizantema*.…

— Acolo. El a luat-o la întrebări. Dar așa, pe departe. La început, Cuca n-a înțeles ce urmărește el. Dar cum e fată deșteaptă, și-a dat repede seama că el voia să afle dacă ea știe că în ziua de întâi septembrie Neli a fost acasă la el. Până atunci lui Cuca nici prin gând nu-i trecuse că profesorul ar putea fi ăl de-o omorâse pe Neli. Dar când a văzut cum umbla el cu șoșele și momele ca s-o descoasă, a intrat la bănuieli. Și cu toate că e ea deșteaptă, a făcut o mare greșeală. A cam scăldat-o cu răspunsurile ceea ce – zic eu – i-a întărit lui bănuielile că ea știe. Atunci profesorul a vrut să se convingă, și ce credeți că a făcut? I-a mărturisit el că în ziua de întâi septembrie Neli a fost la el acasă. Pe urmă a adăugat cam așa: „Dacă i s-a întâmplat lui Neli o nenorocire și se afla că a fost la mine dau de dracu’. Tu știi că o iubeam și că n-aș fi în stare să-i clintesc un singur fir de păr. Dar pentru cei de la miliție ăsta nu e un argument. Sper, însă, că în afară de tine, nimeni nu știe că a fost la mine în ziua aceea. Tu însă n-ai să-mi faci răul ăsta, să intru în închisoare nevinovat, nu-i așa? Uite, ți-am pregătit aici un plic în care am pus niște bani. Vine toamna și presupun că în vitrinele magazinelor sunt multe lucruri frumoase pe care ți le dorești. Te rog să-i iei”. Cuca a înțeles că, de fapt, nu încerca să-i cumpere tăcerea, ci voia să se convingă dacă ea știuse, înainte de a-i spune el, că Neli îl vizitase tocmai în ziua dispariției ei. (V-am spus că e foc de deșteaptă.) Ei și cum credeți că s-a descurcat Cuca? „Nu înțeleg de ce-mi oferi bani”, i-a spus ea. „Ca să nu ciripesc în altă parte secretul pe care mi l-ai dezvăluit? Dacă ai avut încredere să mi-l dezvălui, poți să ai încredere că am să știu să-l păstrez”. Atunci Rebegea începu să râdă și să-i spună că, de fapt, Neli nu fusese la el, dar că numai voise s-o încerce, ca să se convingă dacă poate avea încredere în ea pentru o treabă despre care încă nu sosise momentul să vorbească. Draci că a vrut s-o încerce dacă poate avea încredere în ea.

Mârzac tăcu și se uită întrebător la Ovezea. Era oare numai curios să afle ce gândea acesta despre cele ce-i povestise? Sau poate voia să se convingă dacă a fost sau nu crezut?

La rândul său nici căpitanul nu se grăbi să vorbească. Se gândea. Ceea ce aflase de la Mârzac era deosebit de important. Era, dintr-un anumit punct de vedere, senzațional de important. Cu o singură condiție: să fie adevărat. Dar dacă nu era? Dacă totul fusese ticluit dinainte, împreună cu profesorul și Cuca? În orice caz „versiunea” aceasta – în cazul când era o versiune – năștea multe semne de întrebare.

Încercă să-l prindă cu minciuna:

— Spuneai, parcă, mai adineaori, că te paște gândul să-i faci de petrecanie lui Rebegea.

— Am spus, de ce să neg?

— De teamă ca nu cumva Rebegea s-o curețe și pe Cuca, așa cum a făcut cu Neli?

— Da!… Mi-e teamă că un vulpoi bătrân ca el nu s-a lăsat tras pe sfoară.

— Asta-i numai părerea ta sau și a Cucăi?

— Mai mult a ei decât a mea.

— Va să zică se teme.

— Se teme. E însă foarte încăpățânată Cuca.

— Din ce mi-a spus ea și din cele ce am aflat de la tine, Cuca e convinsă că Rebegea a ucis-o pe Neli.

— Se bălăbăne, cetățene anchetator.

— Va să zică nu mai e sigură. Se bălăbăne.

— Ba crede, ba nu crede. Când nu crede, nu se teme de profesor, iar când crede, îi e frică, chiar mult mai multă frică decât arată.

— Dar tu ce crezi? A omorât-o sau nu?

Mârzac ridică din umeri.

— Parcă mai știu și eu ce să cred! Totuși, parcă n-ar fi tocmai el omul care să facă una ca asta.

— Atunci de ce te temi că Rebegea ar putea s-o ucidă pe Cuca? Dacă n-a omorât-o pe Neli ce motiv ar avea s-o ucidă pe Cuca?

— Eu cred că profesorul, deși n-a omorât-o, se teme să nu fie acuzat de crimă, fiindcă Neli a fost la el acasă în ziua când altcineva i-a făcut de petrecanie. Dar ca dumneavoastră, miliția, să-l puteți învinui de crimă trebuie să aveți niscai dovezi. Eu am părerea că singura ființă care știe că în ziua respectivă Neli s-a dus la profesor este Cuca. Profesorul bănuiește lucrul acesta. De aceea a-încercat-o pe Cuca oferindu-i bani. Dar ea, deșteaptă, nu s-a prins.

— Foarte bine! Nu s-a prins, deci Rebegea nu mai are niciun motiv să se teamă de Cuca. Atunci de ce ți-e ție teamă că s-ar putea s-o ucidă? Acum n-are niciun motiv.

— Nu știu ce părere aveți dumneavoastră de profesor, cetățene anchetator, dar după mine e deștept foc. Și șiret. Vulpoi nu alta. Dacă, totuși, Cuca nu l-a convins și el a rămas cu bănuielile? Pot eu să știu că într-o zi, simțindu-se încolțit de de-alde dumneavoastră, din toate părțile, nu se hotărăște să se scape de singura martoră periculoasă?

— Mda, cu bănuiala probabil să fi rămas el. Apoi după o pauză: Va să zică așa stau lucrurile, Mârzac.

— Așa, cetățene anchetator.

— Numai că nu stau deloc bine în ceea ce te privește.

— Ce vreți să spuneți? se neliniști el.

— Ia să recapitulăm noi faptele. Cuca ba îl crede, ba nu asasinul lui Neli. Este?

— Întocmai, cetățene anchetator.

— Mie, când mi-a spus că am orbul găinilor și că de aceea nu-l văd pe asasinul lui Neli, la Rebegea s-a referit nu-i așa?

— Păi la el, la cine altul?

— Tu, la rândul tău, n-ai pune mâna în foc – nu-i așa? — că n-a ucis-o pe Neli.

— Cum să fac una ca asta? Pot să știu eu ce-i în sufletul său?

— Mai mult, ți-e teamă că ar putea-o ucide pe Cuca în ziua când s-ar convinge că ea poate deveni un martor periculos pentru el. Da?

— Chiar așa, cetățene anchetator.

— Ei bine, deși Cuca îl bănuiește mai de mult de a o fi ucis pe Neli, deși tu însuți nutrești aceeași bănuială, deși ți-e teamă ca nu cumva Cuca să aibă și ea soarta lui Neli, totuși nu te-ai dat înapoi să-l slujești pe profesor.

— Eu, cetățene anchetator? întrebă Mârzac, parcă nevenindu-i să creadă că Ovezea este în stare să-i aducă o asemenea învinuire absurdă.

— Tu, Mârzac. Nu mi-ai spus tu că m-ai urmărit din îndemnul lui Rebegea?

— V-am spus!…

Și oftă speriat, deznădăjduit.

Dar Ovezea nu-l slăbi:

— Îți dai seama cât este de grav ceea ce ai făcut, în cazul când se dovedește până la urmă că, într-adevăr, Rebegea este acela care a omorât-o

pe Neli? Că doar n-ai să încerci să mă convingi că nu te-ai întrebat în ce scop voia să cunoască Rebegea toate mișcările mele.

— Să vedeți, cetățene…

— Nu mă întrerupe! Ascultă până la sfârșit. Știu că vrei s-o scalzi, dar, măi băiete, nu-ți va reuși. Niciun om cinstit nu pune pe altcineva să urmărească un ofițer de miliție decât dacă are a se teme de acel ofițer de miliție. Și tu, Mârzac, nu ai măcar scuza că ai presupus că profesorul te-a pus să mă urmărești fiindcă o fi făcut ia acolo vreo mică găinărie și se temea de urmări. Nu, fiindcă tu, încă dinainte, îl bănuiai că a omorât-o pe Neli.

— Cetățene anchetator, când m-am înțeles cu el să vă urmăresc, încă nu-l bănuiam, strigă Mârzac, înspăimântat de-a binelea. M-am lăcomit la un ban în plus, asta a fost, cetățene anchetator. Recunosc, e o treabă nu prea curată, dar o infracțiune propriu-zisă nu-i.

— Cât privește pe Cuca… Ea a știut pe cine te-a pus Rebegea să urmărești.

— Acum văd că vreți s-o afundați pe Cuca.

— Vorbești prostii!… Află însă de la mine, că sunteți amândoi atât de rău afundați, încât mai mult nici că se mai poate. Ia gândește-te puțin! Cuca știa sau numai bănuia că profesorul a omorât-o pe Neli, și cu toate acestea nu a suflat o vorbă. Mai mult, accepta să devii unealta unui asasin, cert sau numai prezumtiv, și să urmărești un ofițer de miliție. Unde mai pui că victima, Neli, i-a fost prietenă. I-a fost sau nu i-a fost?

— Au fost prietene. Într-un timp, foarte bune prietene. Pe urmă s-au mai răcit ele, dar tot prietene au rămas. V-am mai spus.

— Păi vezi! Și în cazul acesta, eu o afund sau ea s-a afundat până peste urechi, Mârzac?

— Cetățene anchetator, Cuca numai de frică a tăcut. De frica lui Rebegea. Trebuie însă să recunoașteți că o mână de ajutor tot v-a dat. E drept: de-a-ndoaselea!

Și Mârzac duse mâna dreaptă la urechea stângă, dar pe la spate, ca să exemplifice acel „de-a-ndoaselea”.

— Da? Cu ce prilej?

— Când v-a spus că aveți – să iertați! – orbul găinilor.

— Frumos ajutor, n-am ce zice! În definitiv, de ce nu spui că și tu mi-ai dat o mână de ajutor?

— Poate că și eu, cetățene anchetator, replică hoțul cu curaj. Dacă nu veneam să vă spun cele ce am aflat de la Cuca…

— Dar de ce ai venit? Ca să mă ajuți? Dacă nu ți-ar fi teamă de Rebegea că ar putea s-o curețe și pe Cuca nu veneai.

— Aș fi venit! Zău că aș fi venit. Până la urmă aș fi venit.

— Lasă că ne cunoaștem noi, Mârzac.

Mârzac oftă, își șterse cu batista transpirația ce-i umezise fruntea, apoi întrebă:

— … Și acum ce aveți de gând, cetățene anchetator?

Era exact întrebarea pe care și-o punea și căpitanul Ovezea. Avea sentimentul că mersese prea departe, înspăimântându-l atât de tare pe Mârzac.

— Ce am de gând? Cu voi deocamdată nimic. Dar bagă de seamă. Ei să nu-i spui nimic din ceea ce am discutat. De frica lui Rebegea, te pomenești că se duce și-l informează. Pe tine nu te știu chiar atât de fricos și de aceea nu-ți mai recomand să-ți ții gura față de Rebegea. Sau poate că totuși este necesar?

— Nu, cetățene anchetator.

Când Galașeanu intră pe ușă, căpitanul Ovezea tocmai punea receptorul în furcă. Îl căutase pe sublocotenentul Tufan și nu fusese chip să-i dea de urmă.

— Nu știi pe unde umblă Tufan? îl întrebă pe Galașeanu.

— E pe teren, tovarășe căpitan. Dacă nu dă niciun semn de viață e semn bun. Știți cum e el.

— Acum ar fi cel mai nimerit dacă ar descoperi de unde a fost sustrasă formalina.

Locotenentul major îl privi întrebător.

De ce *acum?* păreau a spune privirile lui.

— A fost pe aici Mârzac, în lipsa dumitale.

Și îi povesti cele ce aflase de la hoț.

— Tovarășe căpitan, n-ar fi exclus ca Mârzac să ne fi făcut un mare serviciu.

— Crezi?

— În definitiv, de ce n-ar fi Rebegea asasinul?

— Într-adevăr, de ce n-ar fi?

Galașeanu se uită atent la șeful său. Voia să se convingă dacă vorbește sau nu serios. Dar nu-și putu da seama

— În cazul când e Rebegea, ne-am putea explica de ce după ce a omorât-o pe Neli a mutilat-o, se hazardă Galașeanu.

— Fiindcă a stat în balamuc?

— Păi n-a stat?

— A stat. Dar lucrul acesta l-ai știut mai de mult. L-ai știut de când ai susținut, cu argumente solide, că asasinul nu poate fi un dezechilibrat mintal.

— Da, am susținut lucrul acesta, fiindcă, exceptând mutilarea – faptă de dement – în rest, asasinul s-a comportat și continuă să se comporte la fel ca un om perfect normal.

— Și ce te-a făcut să-ți schimbi părerea? Te-au convins argumentele mele?

— Faptele m-au convins, tovarășe căpitan.

— Faptele*?* Care fapte?

— La drept vorbind un singur fapt: Trebuie însă să încep cu începutul. Cu farsa lui Rebegea. Mai exact cu pseudofarsa lui Rebegea.

— Am mai discutat, Galașeanule, despre treaba aceasta și am căzut de acord că n-a fost o farsă, ci un moment de dezechilibru psihic la el, explicabil dacă avem în vedere că a stat în balamuc.

— Am discutat, într-adevăr. Numai că acum nu mă mai satisface această explicație. Acum susțin că a fost o farsă, dar și un moment de dezechilibru psihic. În definitiv ce s-a întâmplat cu douăzeci de zile în urmă? Un cetățean onorabil s-a prezentat la o secție de miliție ca să se autodenunțe ca asasin al unei femei. Când ne-am deplasat însă la locul crimei, n-am găsit victima. Atunci asasinul, adică Rebegea, ne-a declarat că a făcut o farsă. Nu l-am crezut fiindcă un om normal nu-și permite asemenea farse. L-am supus unui examen medical și cu acest prilej am descoperit că tipul a trecut prin balamuc. În urma acestei constatări ar fi trebuit să-l lăsăm în plata Domnului. De la un om trecut prin balamuc te poți aștepta la asemenea farse. Dar nu l-am lăsat. Mai precis, dumneavoastră nu l-ați lăsat. Nu l-ați lăsat în ciuda concluziilor experților care l-au examinat, menținând „cazul Rebegea“ în centrul preocupărilor dumneavoastră.

— În centrul preocupărilor noastre, ținu să precizeze Ovezea.

— Rectific, în centrul preocupărilor noastre. Îndrăznesc să cred că dacă v-ar fi întrebat cineva de ce îl suspicionați nu ați fi știut ce să răspundeți.

Fără să aveți motive, cât de cât serioase, l-ați convins și pe tovarășul maior Mărăcineanu că de Rebegea trebuie să ne ocupăm în continuare. M-ați convins și pe mine. Ne-ați convins pe toți. Dar acum, dacă stau bine să mă gândesc, îmi spun că nu dumneavoastră m-ați convins, ci neverosimilul acelei autodenunțări.

Căpitanul Ovezea ieși de dinapoia biroului și veni să se așeze pe un scaun în fața lui Galașeanu.

— Vrei să știi ceva? Ei bine, află că și pe mine m-a convins neverosimilul autodenunțării. Mai ales că atunci nu știam că Rebegea trecuse pe la Spitalul Central. Dar te rog să continui.

— Spuneam că ceea ce ne-a convins pe toți a fost neverosimilul acelei autodenunțări.

— Dar după ce ai aflat că Rebegea a fost în balamuc ți s-a mai părut neverosimilă?

— Pare paradoxal poate, dar după aceea mi s-a părut încă și mai neverosimilă. Am gândit cam așa: Bine, Rebegea a trecut prin balamuc. La ora actuală se comportă însă ca un om perfect normal. Atât la școală, în relațiile cu elevii și colegii, cât și în afara școlii în relațiile cu ceilalți oameni. Este un om inteligent, lucid și cu o logică stringentă. Or, dacă așa stau lucrurile, atunci cum trebuie să ne explicăm faptul că unui om cu un comportament perfect normal dintr-o dată i se năzare să pună la cale o farsă de un asemenea prost gust? Dacă farsa ar fi fost precedată de alte manifestări absurde, stranii, atunci i-aș fi găsit explicația. Mi-aș fi spus că ea înseamnă începutul unei noi crize. (Bineînțeles că ar fi trebuit să fie nu numai precedată, dar și urmată de alte manifestări irațională.) Lucrurile însă nu stăteau deloc așa. Dimpotrivă, și înainte, și după farsă un comportament perfect normal. În cazul acesta, cum trebuie explicat acel unic moment de dezechilibru – farsa? Nu cumva a existat un fapt real, neobișnuit, care a declanșat criza? Răspunsul a fost pozitiv. Da, trebuie că a existat un fapt real care a declanșat criza, respectiv *farsa.* Ce fapt real însă putea declanșa o asemenea reacție? Mărturisesc, nu am putut găsi un răspuns satisfăcător, mai ales că, dezbătând problema, ajunsesem la concluzia că asasinul nu ar putea fi Rebegea. Acum însă după ce am luat cunoștință de convingerea intimă a Cucăi în ceea ce privește vinovăția lui Rebegea, după ce tot ea ne-a confirmat că în după-amiaza zilei de întâi septembrie Neli s-a dus să-l viziteze acasă și mai ales după ce am stabilit că la această dată, după toate

probabilitățile, fata a dispărut, cutez să mă gândesc, dacă nu să afirm cu certitudine, că știu, în sfârșit, care a fost faptul real care a declanșat criza.

— Crima?

— Da! Crima!

— Stai puțin. Am impresia că te contrazici. Dacă farsa a fost declanșată de un fapt real atunci ea nu reprezintă un moment de rătăcire, ci tocmai dimpotrivă.

— Tovarășe căpitan, depinde când fixăm momentul farsei.

— Nu înțeleg.

— Vă explic imediat. De ce a omorât-o Rebegea pe Neli nu știm.

— Dar nu e sigur că a omorât-o el.

— Sigur nu este, bineînțeles. Dar să admitem că bănuiala, intuiția Cucăi este justificată. Să admitem deci că a ucis-o Rebegea. De ce a ucis-o nu știm. A ucis-o dintr-un motiv pe care noi încă nu-l cunoaștem. Rebegea nu-i însă un criminal de profesie. O ucide, dar după aceea, îngrozit de ceea ce a făcut, se hotărăște să se predea. Avem de-a face cu gestul unui om cinstit care înțelege să ispășească. Se duce la secție să se denunțe și în fața tovarășului căpitan Stolnicu la început și apoi și în fața dumneavoastră începe să nareze cele întâmplate. Vă rog să-mi spuneți, dacă în timp ce povestea, ați avut impresia că fabulează.

— Deloc! A jucat perfect.

— Dar dacă n-a jucat? Dacă tot ceea ce povestea se întâmplase cu adevărat?

— Continuă!… Continuă!… Nu mi-e foarte clar unde vrei să ajungi.

— Veți vedea îndată. Dumneavoastră ați putea obiecta: Dacă a ucis, dacă a venit singur să se denunțe, atunci înseamnă că farsa trebuie exclusă. Dar dacă n-a fost farsă, atunci ce a fost, de vreme ce acasă la el n-am găsit cadavru, și niciun fel de indiciu că acolo s-ar fi petrecut o crimă? Eu vă răspund la această obiecție afirmând că totuși a fost o farsă. Rebegea a fost sincer până la un moment dat. A fost sincer atâta vreme cât v-a povestit cum a ucis-o pe Neli. Dar a încetat să mai spună adevărul în clipa când v-a invitat acasă la el ca să constatați crima. Abia în clipa aceea trebuie fixat momentul farsei și tot atunci momentul declanșării dezechilibrului psihic, ca urmare a fricii, a groazei de consecințe. De consecințele crimei, bineînțeles. Nu credeți tovarășe căpitan?

Ovezea ridică din umeri nu prea convins.

— Poate că ceva adevăr să fie în ipoteza dumitale. Eu însă – dacă aș fi convins de vinovăția lui Rebegea – aș fixa momentul șocului nu după crimă, ci înainte. Să mă explic. Ești de acord că Rebegea nu-i prost. Pe de altă parte, are niște idei!… Rebegea îmi face impresia că din punct de vedere moral se autosituează dincolo de bine și de rău. Personal mă îndoiesc serios că Rebegea este omul oare să se ducă să se denunțe din considerente morale. Nu un Rebegea în deplinătatea facultăților sale mintale s-a dus să se denunțe de bunăvoie, ci un Rebegea într-un moment de eclipsă a lucidității sale, într-un moment de rupere a echilibrului său psihic. Și după părerea mea, și-a regăsit echilibrul – *a* ieșit din eclipsă – exact în momentul când susții că s-a declanșat criza: momentul când urma să mergem ca să constatăm la fața locului crima. Cu alte cuvinte, în clipa când s-a dezmeticit, în clipa când și-a dat seama de ceea ce făcuse a intrat în panică: singur, nesilit de nimeni, se denunțase! Recunoașterea crimei putea, cel mult, să-i ușureze pedeapsa nu să-l absolve de ea. Și atunci, îngrozit de ceea ce îl aștepta, anii de închisoare, în marea lui disperare a găsit, fiind și foarte deștept, mijlocul de a se salva, de a anula de fapt, tot ceea ce declarase. A „inventat” *farsa*. În loc să ne ducă într-adevăr la locul crimei ne-a dus acasă la el. Ceea ce a urmat, știi foarte bine și nu mai este nevoie să repet. Și întrucât noi nu avem nicio dovadă, a trebuit să-i facem jocul, adică să acceptăm farsa. E drept, cu o anumită rezervă. (Rezervă în ceea ce mă privește.) Fără această rezervă, care de fapt înseamnă suspiciune, de mult am fi încetat să ne mai ocupăm de onorabilul profesor Emilian Rebegea. Cam așa văd eu lucrurile, apropo de ipoteza dumitale. Adică, *momentul de șoc, criza s-a declanșat nu după crimă, ci înainte, și a avut drept consecință însăși crima*. În felul acesta cred eu că s-au întâmplat lucrurile, dar numai în cazul când Rebegea a ucis-o, într-adevăr, pe Neli.

— Încă aveți îndoieli serioase?

— Îndoieli am. N-aș putea însă preciza dacă sunt sau nu serioase. Cele aflate de la Mârzac n-au izbutit să-mi dea certitudinea necesară. Dumneata n-ai îndoieli că el a ucis-o?

— Ba da! Poate că nu le-aș mai avea dacă mi-aș putea explica unde a comis crima. Fiindcă acasă la el, în niciun caz n-a omorât-o.

— În ceea ce mă privește, îndoiala de la acest fapt pornește. Dacă Neli ar fi fost numai ucisă, nu și mutilată, bănuiala împotriva lui Rebegea s-ar fi susținut mai temeinic. Mutilarea cadavrului, conservarea capului în formalină, expedierea lui pe adresa noastră, la câteva zile după crimă, toate

acestea sunt dovezi că asasinul a omorât-o pe Neli nu undeva în aer liber, ci într-o casă. Dar în care? Acasă la el, sigur că nu s-a comis nicio crimă. Acasă la Mihalache Cristea – până la proba contrarie – complice direct sau indirect la crimă, nici atât. Atunci? Trebuie să presupunem, în cazul când asasinul este Rebegea, că a avut și mai are un „sediu” unde a comis și eventual mai poate comite și alte crime? Absurd sau aproape absurd.

— Tovarășe căpitan, dacă totuși a omorât-o acasă la el și s-a priceput să șteargă orice urmă? întrebă Galașeanu, dar imediat îi păru rău de ceea ce spusese fiindcă era, de fapt, o prostie.

— Exclus, Galașeanule. Dacă Rebegea a ucis-o pe Neli acasă la el, în momentul când noi am efectuat percheziția, cadavrul se găsea acolo. Abia peste câteva zile a căutat să se scape de el aruncându-l în Dâmbovița și peste alte câteva zile ne-a trimis plocon capul bietei fete. Or, este cu desăvârșire exclus să nu-l fi descoperit noi cu prilejul percheziției în cazul când cadavrul se mai găsea acolo.

— Asta e drept.

— Și apoi, gândește-te că, în afară de domnișoara Phryné, nimeni dintre vecini nu a văzut-o pe Neli intrând sau ieșind de la Rebegea, nimeni nu l-a văzut plecând de acasă cu un geamantan, nimeni n-a văzut oprindu-se în fața casei vreun taxi în noaptea probabilă a crimei. Bineînțeles, asta nu înseamnă că trebuie să excludem cu desăvârșire ipoteza că, totuși, Rebegea a omorât-o pe Neli.

— În legătură cu această ipoteză ce credeți că va trebui să facem?

Căpitanul Ovezea ridică din umeri.

— Barem dacă Tufan ar depista mai repede locul de unde a fost sustragă formalina, și de către cine. Până una alta, mă bate gândul să mă duc să mai stau de vorbă cu domnișoara Phryné.

— Cu ea! se miră Galașeanu. Credeți că ne-ar putea fi pe viitor de vreun folos?

— Aș vrea să forțez puțin memoria domnișoarei Phryné ca să-și amintească precis dacă era întâi septembrie ziua când Neli a venit acasă la Rebegea. Fiindcă rândul trecut când am vizitat-o, n-a precizat data.

— Dacă îmi permiteți. Adineaori ați afirmat că, în cazul când Rebegea a ucis-o pe Neli, în niciun caz crima n-a fost comisă acasă la el.

— Dacă în ziua de întâi septembrie Neli a fost totuși acasă la Rebegea?

— În acest caz trebuie să presupunem că a ucis-o acasă la el? întrebă sceptic Galașeanu.

— Și asta ar putea să însemne. Dar ar putea să însemne mai ales altceva. Că în niciun caz Rebegea nu e criminalul.

— Va să zică în cazul unui răspuns afirmativ va trebui să-l scoatem din cauză? întrebă cu părere de rău Galașeanu.

— Ca să-l scoatem definitiv din cauză pe Rebegea, ar trebui ca domnișoara Phryné să ne confirme, mai întâi că a văzut-o pe Neli acasă la Rebegea în după-amiaza zilei de întâi septembrie și în al doilea rând, că a văzut-o plecând de la el fie în aceeași noapte, fie a doua zi dimineața.

— Asta ar însemna – vreți să spuneți – că după ce a plecat de la profesor s-a dus în altă parte, la altcineva, și acolo a fost omorâtă?

— Exact!

Galașeanu reflectă câteva clipe la cele spuse de Ovezea.

— Adică vom ajunge la concluzia că Rebegea trebuie scos din cauză. Înseamnă că, ocupându-ne de el atâta amar de vreme, ne-am pierdut timpul de pomană.

— Au mai fost și alte cazuri când a trebuit să părăsim unele piste după ce le bătătorisem binișor. În ceea ce mă privește, consider că n-ar fi exclus să constatăm, la sfârșit, atunci când vom avea toate firele în mână că Rebegea, deși nu el a ucis-o pe Neli, are totuși un amestec într-o afacere mult mai complicată în care asasinarea lui Neli și eventual sinuciderea lui Nic să nu fie decât episoade. Dar, desigur, aceasta nu este decât încă o ipoteză.

— Multe ipoteze se mai pot face, tovarășe căpitan.

— Foarte multe!

CAPITOLUL XI
O PISTA VECHE CE PARE A NU SE ÎNFUNDA

„— Mda, așa e, zise Dupin cu glas tărăgănat, printre norii de fum ai pipei sale. Cred, totuși, G., că n-ai arătat tot ce poți, că n-ai pătruns în miezul chestiunii. Ai putea, cred eu… să te mai străduiești nițel… hei… ce zici?“
EDGAR ALLAN POE: Scrisoarea furată

Domnișoara Phryné îl primi cu o exclamație de bucurie:

— A, domnul Achile! Îmi pare bine că v-ați adus aminte de mine. Ați venit să-mi vedeți tablourile? Să știți însă că în ultimul timp n-am mai lucrat nimic. Am cam tândălit-o.

Căpitanul Ovezea se așeză într-un fotoliu bătrân, care gemu sub greutatea sa. În încăpere, din cauza storurilor lăsate, era aproape întuneric și stăruia un iz de praf și de mucegai.

— Domnișoară Phryné, am venit să stăm de vorbă într-o problemă deosebit de importantă. Știu că pot avea încredere în dumneavoastră și nu mă îndoiesc o clipă că mă veți ajuta.

— Cu dragă inimă, domnule Achile, cu dragă inimă. Față de dumneavoastră, care ați avut cuvinte așa de frumoase despre mâzgălelile mele, mă simt obligată. Nu știu dacă aprecierile laudative au fost sincere. Dar chiar dacă ați ținut să fiți numai amabil cu o domnișoară bătrână ca mine, tot vă sunt recunoscătoare.

— Dragă domnișoară Phryné, mi-e teamă că aveți să fiți dezamăgită când veți afla ce mă aduce la dumneavoastră. Mai întâi însă aș vrea să vă spun că, în calitatea mea neoficială de cunoscător într-ale artei, am fost sincer impresionat de lucrările dumneavoastră și că vă socotesc o pictoriță de mare talent (Era o mare minciună.) Și acum…

— Scuzați-mă, că vă întrerup, domnule Achile. Ați spus, sau mi s-a părut mie că numai în calitatea dumneavoastră neoficială mi-ați apreciat tablourile?

— Nu vi s-a părut. Chiar așa m-am exprimat.

— Și în cazul acesta care este… calitatea dumneavoastră oficială?

— Sunt, domnișoară Phryné, ofițer de miliție.

— Și prietenul dumneavoastră, tovarășul Paul? Probabil că nici el nu lucrează la cadre.

— Nici el, domnișoară Phryné.

— Aștept să-mi spuneți ce treabă are poliția cu mine.

— Miliția, domnișoară Phryné.

— Poliția!… Miliția!… E același lucru, cel puțin din punct de vedere al obiectivelor ce și le propun. De aceea, cu voia dumneavoastră, voi folosi denumirea veche. E mai internațională. Aștept domnule… îmi închipui că nu vă numiți Achile.

— Mă numesc Ovezea.

— Aștept, domnule Ovezea, să-mi spuneți ce treabă are poliția cu mine.

— V-am spus oarecum. Am venit la dumneavoastră ca să-mi dați o mână de ajutor. Ne interesăm de profesorul Rebegea…

— Am presupus. Extraordinar! Când vă *interesează* cineva apoi nu-l slăbiți defel. În definitiv, ce anume voiți să știți despre el?

— Pe această tânără o cunoașteți?

Și-i puse dinainte fotografia lui Neli.

— N-am avut plăcerea, veni prompt răspunsul și, evident, cu intenția de a fi ironică.

— Personal știu că n-ați cunoscut-o. Dar de văzut n-ați văzut-o niciodată?

— Unde s-o fi văzut?

— Domnișoară Phryné, am multă încredere în dumneavoastră și sunt convins că nu-mi veți da prilejul să-mi schimb părerea.

— Și eu repet întrebarea: unde s-o fi văzut?

— Acasă la profesorul Rebegea, domnișoară Phryné.

— Trebuia să-mi închipui. Domnule polițai, colegul dumneavoastră mai întâi și a doua oară amândoi ați abuzat de naivitatea mea. V-am luat atunci drept ceea ce spuneați că sunteți și, închipuindu-mi că sunteți și niște oameni inteligenți, v-am arătat „observatorul” meu, convinsă fiind că procedeul meu, simplu și ingenios de a putea pătrunde, nevăzut, în viața oamenilor vă va încânta în așa măsură, încât nu veți întârzia să vi-l însușiți. Dar m-am înșelat. M-ați înșelat. N-ar fi fost nimic, dacă n-aș fi comis cu acest prilej niște indiscreții strigătoare la cer. Dacă aș fi știut că sunteți de la poliție, mi-aș fi ținut gura. V-o spun acum, cu toată indignarea cuvenită, că n-a fost deloc frumos din partea dumneavoastră că ați indus în eroare o

domnișoară bătrână. N-am să vă iert aceasta nici ca femeie și cu atât mai puțin ca artistă. Fiindcă aflați, domnule polițai, că sunt o artistă, în ciuda faptului că dumneavoastră aveți mai puțin habar de artă, ceea ce nici nu ar fi de mirare, dacă am în vedere meseria dumneavoastră.

— Domnișoară Phryné, regret că sunteți atât de supărată pe mine. Regret că nu ne-am dezvăluit de la început adevărata identitate, dar trebuie să înțelegeți că împrejurările cer de multe ori să nu ne declinăm de la început calitatea. Unei pisici, dacă îi pui la gât clopoței, n-are să prindă niciodată șoareci.

— Nu știu ce interpretare să dau cuvintelor dumneavoastră, domnule polițai.

— Aceea care reiese foarte precis din cele ce am spus.

— Atunci trebuie să deduc, domnule, că nu v-ați dezvăluit adevărata identitate fiindcă n-ați avut încredere în mine?

— Dacă n-am fi avut încredere, domnișoară Phryné, nu ne adresam dumneavoastră. Trebuie să știți că în munca noastră primim un sprijin de neprețuit din partea cetățenilor cinstiți. Totuși, sunt cazuri când unii, dacă află că miliția le cere unele informații, datorită unei vechi prejudecăți, se inhibă. Vreau să vă dau un exemplu, dar, vă rog, să-mi răspundeți cinstit: Dacă v-am fi spus de la început că suntem de la miliție, ne-ați fi arătat „observatorul” și v-ați fi exprimat deschis părerea despre profesorul Rebegea?

— Cred că nu… Și vreți să spuneți că v-ați dat seama că eu fac parte din categoria acelora care se inhibă?

— Vă mărturisesc cinstit că da. Nu e nimic rău în asta. În cele mai multe cazuri, cei care se inhibă au un suflet bun. Ei sunt îngăduitori și miloși până și cu acei care n-o merită deloc. Este și cazul dumneavoastră, domnișoară Phryné. Așa că vă rog să nu mai fiți supărată pe mine, sau să nu fiți chiar atât de supărată, și să-mi răspundeți dacă ați văzut-o pe fata din fotografie acasă la Rebegea.

Răspunsul veni după o oarecare întârziere.

— Probabil s-o fi văzut.

— Este vorba să recunoașteți în această fotografie pe ultima lui *achiziție*. Expresia vă aparține. Priviți! Este o „frumusețe interesantă”. Și această expresie vă aparține. „O frunte neobișnuit de înaltă pentru o femeie, ochi albaștri foarte serafici, niște sprâncene groase de țărancă sprâncenată, nas ce adulmecă în sus, obraznic și destul de modest, în mijlocul unei figuri deloc

mignone”… etc., etc. Am reprodus, cuvânt cu cuvânt, descrierea făcută de dumneavoastră și care se potrivește acestei fotografii. Sper că v-ați amintit.

— Nu, nu mi-am amintit.

— Refuzați să răspundeți?

— Domnule polițai, într-adevăr, ai ghicit: refuz!

— Motivul?

— Nu vreau să-i fac rău cuiva, cu bună știință.

— Dacă îmi amintesc bine, rândul trecut nu l-ați prea menajat pe profesorul Rebegea.

— Atunci a fost altceva. Atunci am crezut că domnul celălalt, colegul dumneavoastră, se interesa de el în legătură cu o eventuală avansare. Or, una e să-ți ceară referințe careva de la cadrele unei instituții și alta atunci când începe să devină curioasă poliția. În primul caz, dacă spui ceea ce știi, respectivul s-ar putea să nu mai fie avansat, în al doilea este foarte posibil ca, fără voia ta, să contribui ca cel despre care ți se cere să referi să ajungă în închisoare. Și eu îți declar deschis, domnule polițai, că de bunăvoie nu vreau să fac lucrul acesta. Cred că am fost suficient de clară.

— Mai mult chiar decât era necesar, domnișoară Phryné. De aceea mă simt obligat să vă atrag atenția că vă situați pe o poziție mai mult decât delicată, domnișoară Phryné. Este vorba de un caz extrem de grav.

Domnișoara Phryné se frământă pe scaunul ei bătrân, pe urmă întrebă:

— Vreți să spuneți că aș putea avea neplăceri?

— Dragă domnișoară Phryné, ca un admirator al artei dumneavoastră…

— Vă rog să nu mai discutăm despre arta mea. Acum sunt convinsă că habar nu aveți de pictură și că aprecierile pe care le-ați făcut n-au avut decât un singur scap: să-mi câștigați bunăvoința. Dar nici nu mă mir. Între artă și poliție există o adevărată prăpastie.

— … Ca un admirator sincer al artei dumneavoastră nu vreau să vă ascund faptul că s-ar putea să aveți neplăceri în cazul când cercetările ulterioare ar dovedi că ați cunoscut unele fapte pe care, în mod deliberat, le-ați tăinuit.

— Dar, pentru numele lui Dumnezeu, cu ce s-a făcut vinovat față de dumneavoastră bietul Milică?

— Deocamdată nu vă pot spune nimic, domnișoară Phryné, deoarece cercetările sunt în curs.

— Doamne păzește, se neliniști ea, numai să nu fiu eu cauza eventualelor neplăceri pe care le-ar avea de suferit. Mă refer la indiscrețiile

pe care, ca o proastă, le-am lăsat să-mi scape.

— La care anume dintre ele vă referiți?

— Că maltratează femeile.

— În privința aceasta puteți fi absolut liniștită.

— Mi-ai luat o piatră de pe inimă, domnule. Ca să fiu sinceră, m-aș fi mirat să aflu că poliția se vâră în viața particulară a cuiva. În definitiv, vina nu este a lui, ci a lor. Fiindcă, dacă nu le-ar plăcea să fie maltratate, n-ar mai veni a doua oară. Apoi cu alt ton, ca și când abia și-ar amintit: Credeți că aș putea avea neplăceri?

Ovezea nu răspunse. Se mulțumi să încline numai capul.

— … Și vreți să știți?

— Dacă fata din fotografie este ultima „achiziție” a lui Rebegea.

Și arătă spre fotografia pe care domnișoara Phryné o întorsese cu fata în jos.

— Da!

— Ați putea preciza ziua când ați văzut-o pentru ultima oară acasă la profesor?

Domnișoara Phryné nu răspunse imediat. Era clar că încerca să-și amintească.

— Cred că sunt vreo două săptămâni de atunci.

— N-ați putea preciza data?

— Regret, dar nu-mi amintesc.

— Nu cumva a fost în ziua de întâi septembrie?

— Foarte probabil! Dar n-aș putea pune mâna în foc.

— Atunci poate vă amintiți dacă era dimineața sau după-amiază?

— După-amiază.

— Sigur?

— Absolut sigur. Cred că era pe la orele șase, șase și jumătate.

— Acum aș vrea să vă pun o întrebare mai delicată. Vă rog să nu mi-o luați în nume de rău că v-o pun. Este însă o întrebare absolut obligatorie: Fata a rămas noaptea la profesor?

— Regret dar nu vă pot răspunde fiindcă n-am stat toată noaptea la „observatorul” meu. Un lucru însă vă pot spune cu precizie: Dimineața nu l-am văzut pe Milică plecând de acasă la ora obișnuită.

— Nu?

— Nu!

— Profesorul în fiecare dimineață pleacă de acasă la ore fixe?

— Pleacă!… Pleacă!… Chiar în timpul vacanței. În fiecare dimineață la orele șapte și jumătate se duce să facă o plimbare prin parc. Se înapoiază exact după o oră și douăzeci de minute, bineînțeles dacă n-are ore la școală.

— Ați cronometrat timpul?

— Sunt de felul meu foarte curioasă, domnule polițai.

— Poate că în dimineața aceea a plecat la plimbare mai devreme.

— Nu! Cred, mai curând, că în dimineața aceea a renunțat la obișnuita lui plimbare.

— De ce oare?

— În definitiv, credeți că e nevoie să căutați nu știu ce motive deosebite? S-o fi simțit obosit omul.

Și se uită la Ovezea într-un anumit fel indecent care o urâțea și mai tare. Și fiindcă i se făcu milă de ea, căpitanul privi în altă parte.

— După aceea, când l-ați revăzut?

— După-amiaza a plecat de acasă cam pe la orele cinci. Mi-a făcut impresia că era foarte agitat.

— Și s-a reîntors la ce oră?

— Asta nu mai știu. Curând după ce a plecat el de acasă, am ieșit și eu în oraș. M-am dus să vizitez expoziția lui Mircescu, despre care toată presa a avut numai cuvinte de laudă, deși maniera de lucru a acestui pictor nici pe departe nu aduce cu ceea ce s-a spus până de curând că reprezintă realismul. Pe urmă am intrat la un cinematograf. Am văzut un film idiot: „Agatha, lasă-te de crime!” M-am întors târziu, aproape de miezul nopții.

Căpitanul Ovezea scoase din buzunar mai multe fotografii.

— Încă o întrebare, domnișoară Phryné. Vă rog să vă uitați la aceste fotografii și să-mi spuneți dacă recunoașteți și vreo altă „achiziție” de-a profesorului Rebegea.

Erau cu toate șase fotografii. Cinci luate la întâmplare, iar a șasea o reprezenta pe Cuca. Domnișoara Phryné se uită la toate cu atenție, până când ochii i se opriră asupra Cucăi.

— Asta!

— Ați văzut-o o singură dată sau de mai multe ori?

— Cred că de mai multe ori.

— Vă rog să-mi spuneți, dacă vă amintiți, când l-a vizitat fata asta pe Rebegea: înainte de vizita fetei din prima fotografie sau după?

— Cu excepția unei singure dăți înainte, și mai demult.

— Și excepția?

— Acum vreo două zile.

— Și acum o ultimă întrebare, domnișoară Phryné. Sunteți sigură că fata din prima fotografie n-a mai dat pe la profesor de aproximativ două săptămâni?

Întrebarea îi sună straniu lui însuși fiindcă el știa mai bine decât domnișoara Phryné că în niciun caz Neli nu ar mai fi putut veni la Rebegea fiindcă erau două săptămâni de când fusese asasinată.

— În orice caz eu n-am văzut-o domnule polițai. Doar dacă o fi venit noaptea sau când am lipsit, că doar mai plec și eu de-acasă, după cumpărături, la editură.

— Vă mulțumesc, domnișoară Phryné. Cred că nu mai am a vă pune alte întrebări.

Și se ridică gata de plecare. Gazda îl imită. Îl conduse până la ușă.

— Dar, în definitiv, domnule polițai, credeți că Milică e în stare să comită vreo ticăloșie?

Îngrijorarea i se citea pe față. Dar parcă și compătimirea.

— Dragă domnișoară Phryné, deocamdată nu e cazul să vă alarmați în privința profesorului. Dar iată că plecam, uitând să vă pun într-adevăr ultima întrebare. Pe tânărul acesta l-ați văzut vreodată acasă la profesor?

Și îi vârî sub nas fotografia lui Nic.

După ce o examină cu atenție i-o restitui.

— Nu!… Pe tânărul ăsta nu l-am văzut niciodată. Dar oare există în realitate un bărbat atât de frumos?

— Există!

Și în gând:

„A existat, domnișoară. Phryné”.

Când ajunse la sediu îi găsi pe Galașeanu și Tufan așteptându-l.

— Tovarășe căpitan, îmi permiteți să raportez că l-am depistat pe cel care a vândut formalina.

— Da? Atunci te felicit. A mers greu, dar până la urmă tot ai făcut treabă bună. Ei, ce spune individul?

— Tovarășe căpitan, m-am gândit că poate veți vrea să stați personal de vorbă cu el: l-am adus aici.

— Ai făcut foarte bine. Unde-i acum?

— Așteaptă în biroul de alături.

— Atunci aduceți-l aici.

Tufan ieși și, când se reîntoarse, îl însoțea un individ cam de vreo cincizeci de ani, de statură măruntă, cu niște ochi înguști de reptilă și cu un cap aproape pătrat, acoperit cu o adevărată coamă leonină de culoare gri. Nu părea deloc intimidat. Dimpotrivă ochii de reptilă parcă îi râdeau în cap și, neastâmpărați, priveau sfredelitor, când pe Ovezea, când pe Galașeanu, desigur, încercând să ghicească la ce se putea aștepta din partea lor. Omul mirosea puternic a lavandă.

— Ia loc! îl invită căpitanul.

— Mulțumesc! Îmi permiteți să mă recomand. Sunt profesorul Valentin Luță. Profesor de latină. În prezent autopsier la „Spitalul 13 Decembrie”.

Și întinse mâna peste birou. Cum nici Ovezea și nici Galașeanu nu schițară măcar gestul de a i-o strânge, se așeză, tuși și spuse cu voce tristă:

— Vae victis![3] cum a spus Brennus romanilor în momentul când a aruncat greaua sa spadă pe cântar. Numai că nu știu de ce mă considerați un învins. Nu mă știu vinovat cu nimic.

— Deocamdată nu vrem decât să-ți punem niște întrebări și sperăm că ne vei spune adevărul fără să fim nevoiți a-ți atrage atenția că este în primul rând în interesul dumitale să nu ne ascunzi nimic.

— Trebuie să vă spun că deviza lui J. J. Rousseau – vitam impendere vero [4]– de mulți ani a devenit și a mea.

— Nu s-ar putea să renunți la locuțiunile latinești?

— V-am spus că sunt profesor de latină. Le folosesc fără voia mea. Din obișnuință.

— Noi știm că ești autopsier. Așa cum, de altfel, te-ai și recomandat.

— Dar sunt și profesor de latină, deși nu mai am catedră. Este o realitate pe care nu-mi face deloc plăcere s-o ignor. Dacă alții o ignoră, îi privește personal. Nu poți avea nici în lucrurile mari și nici în cele mici consensus omnium.[5]

— Și de ce nu mai ești în învățământ?

— Am renunțat de bunăvoie.

— Ca să devii autopsier?

— Exact! Ca să devin autopsier. E o meserie care trezește repulsie. Și mie îmi displace. Mors ultima ratio![6] Deși rațional știm acest lucru, totuși este atât de greu să te obișnuiești cu gândul că dictonul acesta ți se aplică și ție. Se opune viața din tine. Dar vine vârsta când trebuie să începi a te obișnui cu gândul că într-o zi vei muri. Am cincizeci și doi de ani. Până la vârsta de cincizeci de ani mi-a fost imposibil să mă obișnuiesc cu ideea că

într-o zi îmi va veni și mie rândul. Atunci m-am făcut autopsier. Mi-am zis că, având mereu de-a face cu morții, mă voi putea obișnui cu această idee, și nu-mi va mai fi groază de moarte. Și trebuie să vă spun că aproape m-am obișnuit. După ce ai disecat atâtea cadavre câte am disecat eu, nolens, volens{7} ajungi să te convingi că moartea nu e cel mai rău lucru ce ți se poate întâmplă. Pot să afirm că aștept acum marea lovitură a destinului cu aequo animo{8}. Sunt câteodată întrebat cum de mi-am ales totuși o asemenea meserie și, mai ales, de ce continui s-o practic ce vreme ce-mi displace. Și știți când mi se pune o asemenea întrebare? Abia după ce le-am explicat motivul. Nu pot și probabil nu vor să înțeleagă. Și atunci nu am altceva de făcut decât să le dau prilejul de a mă compătimi. Le răspund cu cuvintele Ecleziastului: Vae soli!{9} Și ei îndată mă compătimesc. Sper că dumneavoastră nu veți face la fel și nici nu mă veți judeca după meseria pe care mi-am ales-o.

— Bineînțeles că nu. Nu există meserii odioase, ci numai oameni odioși.

— Mă iertați că vă contrazic. Există și meserii odioase, dar necesare societății. De exemplu, aceea de hingher. Dintr-un anumit punct de vedere, nici a mea nu este mai brează. Deși e utilă societății. Dacă este adevărat că dulce et decorum est pro patria mori{10}, atunci e cel puțin o virtute să-ți alegi o meserie odioasă știind că este utilă societății.

Ironia era evidentă, cu – toate că ochii de reptilă ai autopsierului exprimau mai curând curiozitate în graba cu care priveau ba pe Ovezea, ba pe Galașeanu.

Tufan i-o tăie scurt:

— Te invit să repeți față de dumnealor povestea cu formalina.

Valentin Luță se uită la el peste umăr, zâmbi și exclamă vesel, ca și când toată chestia l-ar fi amuzat.

— Asta-i bună! Va să zică numai pentru atâta lucru vă pierdeți trei oameni timpul! Zău că nu mi-aș fi putut închipui. Dar treaba dumneavoastră. În ceea ce mă privește, nu mă pot opri să nu consider că-i diem perdidi{11}. În câteva cuvinte, să vă spun despre ce-i vorba: într-o zi am cunoscut un coleg de profesiune, nu de meserie. Adică, profesor ca și mine. Dacă țin bine minte spunea că e profesor de istorie. L-am cunoscut într-o cârciumă. Fiindcă trebuie să știți că îmi place să beau un pahar de vin. De facto{12}, nu e vorba numai de plăcere, ci de o necesitate. O necesitate antiseptică. După ce operez, totdeauna fac o baie acolo la spital. Vara, iarna nu există să nu fac o baie. Aceasta e o dezinfecție exterioară. Ați observat

desigur că miros foarte tare a lavandă. Explicația este că obișnuiesc, după baie, să mă parfumez. Știți, morții nu miros frumos. E un miros perfid, insinuant. Nu scapi de el nici după ce ieși din sala de autopsie. Doar mirosul de lavandă îl anihilează. Baia și lavanda însă, nu sunt decât mijloace antiseptice exterioare. Pe dinăuntru însă? Greața cum o alungi? Cu alcool! Eu am însă un stomac delicat. Ficatul la fel. Nu suportă decât vinul. Și îl beau fiindcă îmi place și fiindcă e un antiseptic pe dinăuntru. De felul meu nu sunt prea vorbăreț…

— E probabil o părere strict personală, nu se putu stăpâni Tufan.

Căpitanul îl fulgeră cu o privire dezaprobatoare, dar nu spuse nimic.

— Am citit în romane polițiste că amănuntele contează la dumneavoastră. Dar dacă socotiți că mă pierd în detalii, voi încerca să fiu cât mai concis.

— Nu e nevoie să faci eforturi ca să fii concis. Noi avem răbdare să te ascultăm, îi atrase atenția căpitanul Ovezea.

— Vă mulțumesc. Spuneam că nu sunt de felul meu prea vorbăreț. Când beau însă, mă dispun, simt nevoia să am cu cine schimba o vorbă, două. Se spune doar că „bonum vinum laetificat cor hominis”. Adică, vinul bun înveselește inima omului. Într-o zi când l-am cunoscut pe colega, tocmai mă găseam într-o asemenea stare sufletească. Numai că acest colega era un urs, și la propriu și la figurat. Trebuia să-i scoți cuvintele din gură cu cleștele. Și chiar atunci când deschidea gura mai mult mormăia decât vorbea. La un moment dat, după ce l-am mai dat pe brazdă, m-a întrebat: „De ceva formalină ai putea să-mi faci rost?“ „Formalină – i-am răspuns eu. Păi nu-i nicio problemă. E ca și când i-ai cere unui zidar lapte de var. Îți trebuie mult?” „Da de unde. Ia acolo un bidonaș” mi-a răspuns el. A doua zi a venit la spital cu un bidonaș de vreo cinci kilograme. I l-am umplut, mi-a mulțumit și a plecat. Asta e tot.

— Când s-a întâmplat asta? întrebă Ovezea.

— Sunt mai bine de trei săptămâni. Dacă n-o fi chiar o lună.

— N-ai putea să-ți amintești exact?

— Cred că e o lună, precizează el, după o clipă de gândire.

— Nu ți-a explicat ce nevoie avea de formalină?

— Nu! Și nici eu nu l-am întrebat.

— Ți l-a plătit? Cu cât?

— Nu i-am pretins niciun ban. Potius mori quam foedari[{13}] . I-am făcut un serviciu, ca între colegi.

— Și de atunci nu l-ai mai întâlnit?

— Nu!

— Ca să te dezinfectezi pe dinăuntru obișnuiești să frecventezi mereu același local?

— Aproape regulat fac o haltă la „Bufetul Crișul”.

— Pe „colega” acela acolo l-ai întâlnit?

— Acolo.

— Nu ți-a spus cum îl cheamă?

— Ba da! Dar am uitat.

— Încearcă să-ți amintești.

— Imposibil. Avea un nume nu prea obișnuit.

— Este acesta un motiv ca să nu-l uiți.

— L-am uitat, credeți-mă.

— Sigur?

— Deși omnis homo mendax[{14}] în cazul acesta însă v-am spus adevărul.

Căpitanul Ovezea scoase din sertarul biroului mai multe fotografii între care și a lui Rebegea.

— Uită-te la fotografiile acestea și spune-mi dacă vreuna din ele nu este cumva a „colegului”, îi spuse Ovezea punându-i dinainte mai multe fotografii.

Luță le răsfiră ca pe un evantai, se uită o clipă la ele apoi le restitui.

— Nu-i niciunul dintre ei.

— Sigur? întrebă Ovezea dezamăgit stăpânindu-și greu un oftat.

— Absolut sigur.

Căpitanul Ovezea deschise sertarul să vâre înapoi fotografiile în mapa de unde le luase. Dar cum o deschise dădu cu ochii de fotografia șoferului Mihalache Cristea.

„De ce nu?” își spuse.

Luă fotografia lui Mihalache Cristea și împreună cu alte câteva le puse dinaintea lui Luță.

— Mi se pare să am încurcat fotografiile. Uită-te și la acestea.

Luță își aruncă o singură privire asupra fotografiei lui Mihalache Cristea și exclamă triumfător:

— Ecce homo![{15}]

— Va să zică acesta este profesorul.

— El!… El!

— Mda! făcu Ovezea cu gândul în altă parte și mașinal își aprinse o țigară. Observând că ochii de reptilă ai lui Luță încep să sticlească de poftă, iar nările să-i freamăte, îi întinse pachetul.

— Ia o țigară.

Luță întinse mâna. La jumătatea drumului și-o opri, ca și când și-ar fi luat seama.

— Întrucât dumneavoastră nu sunteți grec, n-am să spun ceea ce a spus, cică, marele preot Laocoon troienilor, atunci când aceștia au găsit în fața porților cetății calul meșterit de aheeni după sfatul șiretului Ulise: Timeo Danaos et dona ferentes[{16}]. Și fiindcă n-am să spun, am să iau darul dumneavoastră. Vă mulțumesc!

Își aprinse țigara și începu să tragă din ea cu sete.

— Cam asta-i tot. Poți pleca.

— Cât privește cantitatea de formalină, proprietatea spitalului, pe care ai dăruit-o „colegului” vom vedea noi ce-i de făcut după ce vom sta de vorbă și cu conducerea spitalului.

— Sunt gata să restitui paguba. O nimica toată. Îmi dau seama că n-am dreptul să întreb la ce i-a folosit lui colega formalina. Bănuiesc, totuși, că pentru anumite scopuri necinstite. În acest caz, vă rog să luați notă că îmi exprim indignarea ab imo pectore[{17}]. Vă salut cu respect.

Și Luță ieși din birou de-a-ndărătelea, însoțit de Tufan.

— Vrei să deschizi fereastra, Galașeanule?

Locotenentul major se ridică să execute ordinul. Dar chiar și după aceea câtva timp mirosul de lavandă continuă să stăruie în birou.

— Antipatic om! exclamă Galașeanu reașezându-se.

Ovezea nu-i răspunse. Privea în gol, închizând și deschizând sertarul. Abia după câteva clipe i se adresă, parcă mai curând, întrebându-se.

— Oare de ce Mihalache Cristea s-a dat drept profesor?

— Dar dacă Luță ne-a mințit, tovarășe căpitan?

— Nu ne-a mințit. N-ai văzut ce ochi avea? După ochi se cunoaște că nu-i un om prost. Din prudență nu ne-a mințit. Pe cât e de deștept pe atâta-i de laș. Nu-i plac riscurile. Oare de ce s-a dat Mihalache Cristea drept profesor?

Galașeanu ridică din umeri fără să răspundă.

Ovezea începu să se plimbe prin birou cu mâinile vârâte adânc în buzunarele pantalonilor. Galașeanu, urmărindu-l cu privirea, se miră – oare pentru a câta oară? – cât de adânci erau buzunarele pantalonilor șefului său.

După ce străbătu de mai multe ori biroul de la un capăt la altul, Ovezea se opri în fața lui Galașeanu.

— Aș vrea să-i pun câteva întrebări nevestei lui Cristea. Dumneata care ai stat de vorbă cu ea, ce părere ai? S-o invităm aici la noi sau să mă duc s-o caut acasă?

— Tovarășe căpitan, după cum o cunosc eu, cred că ar fi mult mai cu folos dacă vă veți duce acasă la ea. E ca un urs de sălbatică.

— Bine. Atunci am să mă duc eu la ea. Dă-mi adresa.

— Vă duceți singur?

— Nu are rost să mergem amândoi.

După ce căpătă adresa, căpitanul Ovezea plecă.

Îl întâmpină un omuleț slab, cu obrajii scofâlciți și cu barba nerasă de cel puțin două zile.

— Dumneata pe cine cauți? îl întrebă omulețul.

— Pe Ana Cristea.

— Dar ce treabă ai cu ea?

— Dar dumneata în ce calitate mă întrebi?

— Eu sunt omul ei.

— Așa! Nu știam că s-a și remăritat.

— S-a remăritat.

Și Ovezea numai cu greu se stăpâni să nu râdă. Știa de la Galașeanu că nevasta lui Cristea este un munte de femeie. Alăturând cu închipuirea pe omuleț imaginii pe care și-o făcuse despre femeia lui Cristea, bărbatul din fața lui îi apărea strivitor de ridicol.

— Sunt de la miliție și vreau să-i pun câteva întrebări.

— Atunci se schimbă socoteala. Anicuțo, te caută cineva.

Femeia apăru în prag. Diminutivul nu i se potrivea de fel. Anicuța era o matahală de femeie. Din nou, numai cu greu, putu Ovezea să-și stăpânească râsul.

— Bună ziua! Am o vorbă cu dumneata. Pot să intru?

— E de la miliție, o lămuri omulețul, vorbind încet ca nu cumva să audă un băiețel pe care o vecină care spăla rufe în fundul curții îl trimisese să tragă cu urechea.

— Poftim în casă! Și ne scuzați că la noi e cam deranj, vorbi Ana Cristea.

Trecând pragul, căpitanul trebui să se aplece, ca să nu se lovească în creștet de pervazul de sus al ușii. După el intră și omulețul.

— Așezați-vă! îl invită omulețul, luându-și în primire rolul de gazdă.

— E Stănică, omul meu! ținu să-l lămurească femeia care nu știa că omulețul i se și prezentase. Și când spuse „omul meu”, se uită la el cu niște ochi care – în clipa aceea și numai în clipa aceea – nu mai semănau cu ochii unui mort.

— Stan Patraulea mă cheamă, ținu omulețul să se recomande.

— Are camionul lui, cu doi cai, mai precizã Ana Cristea, nu fără o oarecare mândrie. Astăzi e acasă fiindcă aseară s-a cam încurcat cu niște prieteni la o țuică.

De ce spunea Galașeanu că Anei trebuia să-i scoți cu cleștele cuvintele din gură? Nu părea deloc scumpă la vorbă.

— Îmi pare bine, dar eu vreau să stau de vorbă numai cu dumneata.

De fapt, nu considera absolut necesar ca Stan Patraulea să nu fie de față la discuția pe care se pregătea s-o aibă cu Ana Cristea. Fiindcă, oricât i-ar fi recomandat el să păstreze secretul, era sigur că, o dată rămasă singură cu „omul” ei, i-ar povesti acestuia totul, de-a fir a păr. Formulase însă pretenția de a discuta între patru ochi cu Ana Cristea, numai ca să verifice în ce măsură o anumită impresie era adevărată.

— Dacă nu-i și Stănică de față nu răspund, se împotrivi ea, privind spre omulețul ei.

Și cât timp se uită la el, ochii ei de mort se însuflețiră.

Nu se înșelase. Uriașa Ana Cristea era îndrăgostită de minusculul Stan – Stănică – Patraulea. Era acesta un motiv să spere că, acum, va fi mult mai dispusă să vorbească.

Stănică se apropie de ea și petrecându-și brațul pe după talia ei uriașă – brațul abia ajungea până de partea cealaltă a coloanei vertebrale – o susținu:

— Anicuța are dreptate, tovarășe. Nu sunt eu bărbatul ei? Sunt. Și atunci de ce să mă țineți ca pe un cățel la ușă, să mai râdă și vecinii de mine. Între soți nu *există* secrete. Și apoi, ea e femeie. Minte proastă! Cine știe ce întrebări cu clenci îi puneți și mai intră în bucluc. Dacă nu sunt eu de față cine s-o învețe să nu răspundă la întrebările cu șmecherie?

Stan Patraulea, care se erija în apărătorul ei, – ajungea cu creștetul capului până aproape de sânii ei enormi. Nici că se putea o pereche mai grotesc ridicolă.

— Bine! Ca să nu ziceți că sunt om rău, rămâi și dumneata.

Ana Cristea răsuflă ușurată. Iarăși se uită la Stănică al ei și din nou ochii de mort căpătară viață.

— Stați, tovarășe! îl îndemnă ea din nou, parcă înveselită.

Ovezea se așează. Se așează și Ana pe un scaun, dar mai la margine, parcă temându-se să nu se rupă sub ea. În schimb, Stănică rămase în picioare, înapoia scaunului ei, gata s-o sfătuiască la care din întrebări trebuie sau nu să răspundă.

— Presupun că știi ce-i aia formalină, nu?

— Cum naiba să nu știu!

— Știe, cum să nu știe, interveni și Stănică Patraulea, aproape indignat că ofițerul de miliție poate avea o părere atât de proastă despre femeia lui.

— N-am vrut să te jignesc, se scuză Ovezea. Dar nu-i un medicament prea obișnuit, așa că multă lume, care n-a avut nevoie, nici măcar n-a auzit de el.

— Eu știu. Când eram acasă, la părinți, la țară, tata avea un cal sur care nu știu din ce i s-a făcut o bubă pe gât. Una cât o monedă de trei lei. Ce nu i-a pus tata ca să se închidă buba ceea, dar n-a ajutat de fel. Buba făcea mereu viermi. Tata o curăța de viermi și punea deasupra *fărmalină*. Așa îl învățase un felcer de cai. Dar tot de pomană, că după câteva zile se făceau alți viermi.

— Și până la urmă, ce s-a întâmplat cu calul? întrebă Stănică Patraulea cu interes, fiindcă era căruțaș. S-a vindecat?

— Ce să se vindece!

— A murit?

— Nu știu. Că într-o noapte l-au furat pe Suru. L-au furat și bun furat a rămas, oricât l-a căutat tata.

Când Ana Cristea tăcu, Stănică Patraulea întrebă:

— Dar de ce ați întrebat dacă știe ce-i aia formalină?

— Fiindcă voiam să aflu dacă, pe când trăia, Mihalache a folosit, ca medicament sau ca dezinfectant, formalină.

— N-a folosit. Bolnav n-a fost Mialache niciodată. O dată însă a adus acasă un bidon plin. I-am spus atunci: „Mialache, bine că te-ai gândit singur. Tocmai voiam să-ți spun să faci rost de niște *fărmalină* ca să arunc în privată că pute tare”. (Iertați, noi avem privată, că șandramaua asta n-are canalizare.) Mialache însă mi-a spus să nu carecumva să mă ating de bidon fiindcă *fărmalina* a procurat-o pentru cumnatu-su, *prifesoru’*.

— Se spune profesor, Anicuțo, o corectă Stănică Patraulea.

— Profesor, *prifesor*, tot un drac. Îi spun cum mi-e mai la îndemână.

— Un cumnat profesor? întrebă cu îndoială Ovezea.

— Da, *prifesor. Prifesor* la liceu, nu învățător. Îl cheamă Rebegea, Emilian Rebegea. Poate ați auzit de el?

— Nu, n-am auzit. Sunt atâția profesori în Capitală. Va să zică Rebegea e căsătorit cu o soră de-a lui Mihalache.

— A fost. Că sora lui Mialache a murit. A murit la bombardament în timpul războiului. Mărgărita i-a fost soră vitregă. Că mama lui Mialache a rămas văduvă când el era de-o șchioapă. S-a remăritat cu un *priot,* văduv care avea o fată de vârsta lui Mialache. Soacră-mea nu a făcut casă bună cu *priotul.* Era bețiv, rău, și o bătea. L-a lăsat și a plecat la oraș unde s-a măritat cu un grădinar.

Hotărât, Ana Cristea de când prinsese dragoste de prichindelul ei Stănică, se schimbase. Cine ar fi putut crede că era aceeași Ana căreia – după spusele lui Galașeanu – trebuia să-i scoți cuvintele din gură cu cleștele?

— Se vede treaba că Mihalache era în bune relații cu profesorul.

— Vă dați așa cu presupusu'?

— Păi nu era? Altfel, de ce și-ar fi pierdut el, Mihalache, timpul să-i facă rost de formalină?

— V-ați dat cu presupusu', dar n-ați brodit-o. *Prifesorul* nu prea voia să știe de Mihalache. Zicea că-l *compromitează.* Se ferea să se afle că sunt oleacă de rude. Mereu îi cerea lui Mialache să nu-l mai caute pe acasă. Da' Mialache parcă ținea seama de asta! Când avea nevoie de bani, îndată fugea la cumnatu-su, la *prifesoru.*

— Și profesorul îi dădea?

— Îi dădea. Mereu îi dădea. Când rămânea lefter de nu mai aveam bani nici de-o pâine, numai ce-l auzeam: „Mă duc la cumnatul Emilian să-mi împrumute un pol de parale". „Da' dacă nu-ți mai dă? Că ți-a tot dat până acum. S-o fi săturat omu' să bage mereu mâna în buzunar", îl încontram eu. Dar el de fieșce dată zicea: „Atâta grijă să am eu! Nu-l rabdă inima să mă lase să plec fără să bage mâna în buzunar". Eu nu-l cunosc pe *prifesor,* nici nu l-am văzut cum arată la față. Îmi dau însă cu presupusu' că are suflet tare bun, de vreme ce îl miluia pe Mialache, că mai mult nu erau decât rude.

— Se întâmplă des ca Mihalache s-o încurce cu paralele?

— Cam des. Aproape că nu trecea lună.

— Îi dădea profesorul bani mulți? Cam câți?

— Păi de câteva sute tot îl ciupea. Dar câți îi dădea *ezact,* până la ultimul ban, parcă era Mialache prost să-mi spună mie! Ehei, omul dracului ca

Mialache mai rar!

— Poate că nu-i dădea totdeauna profesorul numai așa fiindcă erau rude. Poate că, în schimb, îi făcea și Mihalache, din când în când, vreun comision, insinuă Ovezea.

— Eu nu știu! Poate că da. Eu nu știu decât de *fărmalină.*

— Atât?

— Atât!

— Încearcă de-ți adu bine aminte, Anicuțo, o sfătui prichindelul din spatele ei. Pe tovarășu' îl interesează să știe precis.

Și se uită repede la Ovezea să vadă dacă acesta apreciază zelul pe care el îl manifesta în a-i fi de folos.

— Eu nu spun, Stănică, decât numai ce știu sigur. Eu numai de *fărmalină* – așa cum v-am spus – știu.

— Și când s-a întâmplat asta?

— Ce să se întâmple, tovarășe, că nu pricep.

— Cât timp e de când Mihalache a adus acasă bidonul cu formalină?

— Să fie șase săptămâni.

— Șase săptămâni? Sigur?

— Mai puțin de șase săptămâni nu sunt. Dar nici mai mult.

— Și ce s-a întâmplat apoi cu bidonul?

— Chiar a doua zi s-a repezit cu mașina de l-a luat de aici ca să-l ducă lui cumnatu-su, *prifesorul.*

— Vreau să te mai întreb ceva. În ultimele săptămâni înainte de a fi omorât a avut Mihalache mai mulți bani ca de obicei?

— A avut. Cu vreo câteva zile înainte și-a cumpărat un costum de haine de gata, iar mie un „fâș-fâș". A cheltuit atunci ca la vreo trei mii de lei.

— Frumoși bani!… Și cum a făcut rost de ei?

Ana Cristea ezită. Se uită peste umăr la Stănică al ei. Acesta imediat îi sări în ajutor.

— De unde să știe ea!… Ce, parcă Mihalache era prost să-i spună ei de unde făcea rost de bani!

— Dumneata să nu te amesteci, dacă vrei să mai iei parte la discuție, se prefăcu supărat Ovezea.

— Chiar așa, tovarășe, se grăbi Ana să preia minciuna. Ce, Mialache era prost să-mi spună mie?

— Ascultă! Până acum ne-am înțeles bine. Ai răspuns cinstit la întrebările pe care ți le-am pus și nu cred că m-ai mințit. De ce vrei să-ți dai

tocmai acum în petic? Dacă nu-mi spui, atunci pot să cred că ai și dumneata un amestec.

— Eu? protestă ea înfricoșată. Să mă păzească Dumnezeu.

— Atunci, spune-mi ce știi în legătură cu banii aceia.

— Să spun atunci! consimți ea oftând. Mialache zicea că a pierdut un client în mașină un plic în care erau trei mii cinci sute de lei. El ar fi trebuit să-i predea, dar nu i-a depus. Zicea că a cam stat cu frică vreo săptămână, dar pe urmă, văzând că nimeni nu reclamă banii sta liniștit. Așa spunea el, Mialache.

— Îți mai pun o întrebare, ultima. Când ai aflat că Mihalache a fost înjunghiat, ce-ai gândit?

— Am zis că… Dumnezeu să-l ierte!

— Nu te-ai întrebat de cine și de ce a fost omorât?

— Ba da!

— Și ce ți-ai răspuns?

— Păi eu, tovarășe, gândesc, cu mintea mea de femeie, că i-a făcut seama tocmai ăl de a pierdut banii.

— Cum asta?

— Păi așa. Ăla și-o fi amintit unde prăpădise plicul cu bani și s-o fi dus la Mialache să-i ceară. Mialache, prost era să-i dea? S-o fi jurat, în fel și chip, că nu i-a găsit. Și atunci omu' cela, ca să se răzbune, l-a *mântuit.*

— Mda! O fi „omul acela" criminalul. Dar de unde să-l luăm?

— Ce știu eu! Asta-i treaba 'mneavoastră, tovarășe. Până la urmă, eu socot că aveți să-i dați de urmă. Dar, chiar dacă nu l-ați dibui, mare pagubă n-are să fie. Mialache făcea umbră pământului degeaba.

…Căpitanul Ovezea intră în biroul maiorului Mărăcineanu stăpânindu-și greu agitația. Așa ceva nu i se mai întâmplase. Dar și ceea ce aflase erau fapte care ieșeau din comun. Locotenentul major Galașeanu îl urmă. La cererea lor îi primea acum maiorul.

— Ei, ceva noutăți, Ovezea?

— Tovarășe maior, senzaționale. Sau aproape senzaționale.

— Serios? Raportează.

— Tovarășe maior, în ultimele douăzeci și patru de ore am avut prilejul să stau de vorbă cu două interlocutoare foarte amabile. Mai întâi cu domnișoara Phryné, iar apoi cu Ana Cristea, nevasta lui Mihalache Cristea, în prezent neoficial, dar în scurt timp oficial, madam Anicuța Patraulea.

Ambele conversații au fost revelatorii. Mai întâi despre conversația cu domnișoara Phryné: Arătându-i fotografia, domnișoara Phryné mi-a confirmat că în după amiaza zilei de întâi septembrie Neli l-a vizitat acasă pe profesor. Spun „mi-a confirmat” fiindcă, la rândul ei, Cuca ne-a declarat că a întâlnit-o pe Neli în aceeași după-amiază și că aceasta i-a spus că se duce acasă la Rebegea. Cuca a declarat că s-a întâlnit cu Neli pe la orele cinci, iar domnișoara Phryné mi-a declarat că pe la orele șase, șase și jumătate Neli se găsea acasă la Rebegea. Deci știm cu siguranță că în ziua de întâi septembrie Neli se afla acasă la profesor, și nu în altă parte. Ce s-a întâmplat însă după aceea? A plecat de la el și, în caz afirmativ, când? În aceeași zi? Am întrebat-o pe domnișoara Phryné dacă Neli a rămas toată noaptea la Rebegea. Răspunsul ei a sunat așa sau cam așa: *„La această întrebare îmi este imposibil să vă răspund. E de la sine înțeles că n-am stat să pândesc toată noaptea. Un lucru însă vă pot spune cu precizie: dimineața nu l-am văzut pe Milică plecând de acasă la ora obișnuită”* E un răspuns cam nesigur. Numai că nu știu dacă nu cumva este voit nesigur. Totuși, ceva tot ne spune: *„… n-am stat să pândesc toată noaptea”*, a declarat ea. Dar asta poate să însemne că totuși a stat să pândească o bună parte din noapte. Și atâta timp cât a pândit, de la postul ei de observație, nu a văzut-o pe Neli plecând. Deci, e de presupus că, cel puțin o parte din noapte, Neli a rămas la profesor. O parte din noapte. Cineva ar putea însă întreba: de ce nu toată noaptea? Nu, fiindcă o asemenea afirmație este infirmată de spusele aceleiași domnișoare. Domnișoara Phryné mi-a declarat că în dimineața zilei următoare, Rebegea n-a mai ieșit să-și facă obișnuita și matinala plimbare.

— Dacă îmi permiteți, tovarășe maior.

— Spune, Galașeanu.

— Tovarășe căpitan, eu cred, dimpotrivă. Faptul că profesorul nu și-a mai făcut plimbarea matinală dovedește tocmai că Neli a rămas toată noaptea la el.

— Da, la o primă vedere așa s-ar părea că stau lucrurile. Numai că cele ce mi-a declarat în continuare domnișoara Phryné exclud o asemenea presupunere. Domnișoara Phryné mi-a declarat că profesorul a rămas acasă până a doua zi după-amiază, când pe la șase a plecat în oraș. A plecat singur și i-a făcut impresia că este foarte agitat.

— Poate că Neli a ținut să plece înainte, găsi o explicație Galașeanu.

— Ce motiv ar fi avut? Să nu-i vadă vecinii plecând împreună? Din cele ce am aflat până în prezent, știm pe de o parte că Rebegea nu face niciun secret din aventurile sale, iar pe de alta că Neli nu avea prejudecăți. Și apoi, mai trebuie să ținem seama de două lucruri, esențiale după părerea mea. Primul: că atunci când a plecat de acasă Rebegea era foarte agitat. Al doilea: că a plecat de acasă pe la orele șase în după-amiaza zilei de doi septembrie. Or, în aceeași zi, în jurul orei șapte, Rebegea s-a prezentat la secție ca să se denunțe. Când noi ne-am dus acasă la Rebegea n-am mai găsit pe nimeni.

— Eu nu-mi explic un lucru, tovarășe căpitan, insistă Galașeanu. Domnișoara Phryné l-a văzut pe Rebegea plecând de acasă și pe deasupra și-a putut da seama că era agitat. Mă întreb, cum de n-a fost curioasă să vadă când va pleca și Neli? A văzut-o sau n-a văzut-o plecând?

— N-a văzut-o. Domnișoara Phryné mi-a explicat că, scurt timp după ce l-a văzut plecând pe Rebegea, a ieșit și ea în oraș.

— Și dacă minte? se îndoi maiorul.

— Mă îndoiesc, tovarășe maior, că minte. Și am să vă explic de ce. La maximum două ore după ce Rebegea a plecat de acasă, ne-am deplasat noi la locuința lui ca să constatăm crima. Dacă ea a fost acasă nu se putea ca prezența noastră să treacă neobservată de către domnișoara Phryné.

— Și de unde știi că a trecut neobservată?

— Nu știu. Presupun însă că ea nu știe ce s-a mai întâmplat după ce a plecat Rebegea de acasă. Fiindcă dacă ar ști, dacă ne-ar fi văzut, spionând de la postul de observație, atunci s-ar fi purtat altfel atunci când ne-am dus la ea acasă, eu, chipurile, în calitate de expert de artă, Galașeanu ca responsabil de cadre.

— Poate că nu v-a recunoscut, sugeră Galașeanu care împărtășea punctul de vedere al maiorului.

— Imposibil. O pictoriță, mai ales o portretistă ca ea, mai rar se întâmplă să nu aibă memorie vizuală. Personal cred că era plecată atunci când ne-am dus acasă la Rebegea să constatăm „crima”.

— Păcat că domnișoara Phryné și-a găsit să plece de acasă tocmai în după-amiaza aceea. Am fi știut acum precis sau aproape precis dacă Neli a plecat de la Rebegea în noaptea de întâi sau în după-amiaza zilei de doi septembrie, observă maiorul. Dar continuă, te rog.

— Dacă punem bază pe declarațiile domnișoarei Phryné, putem deduce următoarele: în ziua de întâi septembrie, pe la orele șase, șase și jumătate, Neli se duce acasă la profesor. Rămâne la el *o parte din noapte*. Ce se

întâmplă apoi cu ea nu mai știm. A doua zi, profesorul, renunță la plimbarea lui matinală. Abia după amiază, cam tot în jurul orei șase, iese în oraș. Este agitat. O oră mai târziu se duce la secția de miliție și se denunță. De la el de acasă și până la secție, oricât de încet ar fi mers, nu putea face mai mult decât, maximum, cincisprezece minute. Ce a făcut însă în celelalte patruzeci și cinci de minute? Nu știm. Deci: Când a plecat Neli de acasă de la profesor? Ce s-a întâmplat cu ea, mai precis, unde și în ce împrejurare a fost omorâtă? Ce a făcut Rebegea de când a plecat de acasă și până în clipa când s-a prezentat la secția de miliție, adică timp de patruzeci și cinci de minute?

În fața atâtor necunoscute se impune iarăși întrebarea: Cine a ucis-o pe Neli? Este, desigur, întrebarea cheie. Ne-am mai pus noi întrebarea? Desigur, ne-am mai pus-o. Răspuns însă n-am găsit. Și n-am putut găsi un răspuns fiindcă atunci încă nu stătusem de vorbă cu Ana Cristea. Știți ce am aflat de la ea? O primă informație, cu totul neașteptată: Mihalache Cristea, șoferul ucis în pădurea Băneasa, a fost cumnatul lui Rebegea. Fosta soție a profesorului, Mărgărita, ucisă într-un bombardament în timpul războiului, a fost sora vitregă a lui Mihalache Cristea. După afirmațiile Anei Cristea, relațiile dintre cei doi „cumnați” nu au fost deloc dintre cele mai cordiale. Lui Rebegea îi era rușine – și pe bună dreptate – de cumnatul său. Îi interzisese categoric să-l caute acasă. O interdicție de care însă Mihalache Cristea nu ținea seama. De fiecare dată când rămânea în pană de gologani – și asta se întâmplă cam o dată pe lună – Mihalache Cristea îl tapa pe cumnatu-su. Vă rog să rețineți următoarea explicație pe care mi-a furnizat-o Ana Cristea, apropo de „generozitatea” cumnatului fostului ei bărbat: „Eu nu-l cunosc pe *prifesor,* nici măcar nu l-am văzut vreodată cum arată la față. Îmi dau însă cu presupusu’ că are suflet tare (bun de vreme ce mereu îl miluia”. Și vă rog să rețineți această explicație fiindcă adevărata explicație a dărniciei lui Rebegea, după părerea mea, trebuie că era cu totul alta.

— Chiar așa a spus ea, că-l *miluia*? se interesă Galașeanu.

— Da, așa! Dar să continui. I-am pus Anei Cristea următoarea întrebare: De vreme ce profesorul mereu îi dădea bani, probabil că acesta îi cerea și el lui Mihalache, în schimb, unele servicii. Ana însă a protestat. Nu, niciodată profesorul n-a pretins lui Mihalache vreun serviciu. Cu o singură excepție: atunci când i-a cerut să-i facă rost de niște formalină.

Căpitanul Ovezea se opri fiindcă începu să sune telefonul. Maiorul ridică receptorul. Era generalul. Din răspunsurile maiorului, Ovezea și cu

Galașeanu înțeleseră că generalul se interesa tocmai de cazul pe care îl discutau. După ce puse receptorul în furcă, maiorul le spuse:

— Tovarășul general vrea să știe dacă vom fi curând în măsură să cunoaștem pe asasinul lui Neli. Peste o oră m-a chemat la raport.

— Tovarășe maior, cred că atunci când vă veți prezenta tovarășului general îi veți putea comunica numele asasinului.

— Serios? Să vedem! Să vedem dacă nu cumva ești prea optimist. Continuă, te rog!

— Vă spuneam că, după știința Anei Cristea, numai o singură dată a pretins Rebegea de la cumnatul său, pe care îl *miluia* lunar, un serviciu: atunci când i-a cerut să-i procure niște formalină.

— Și i-a procurat? nu se putu stăpâni Galașeanu să nu întrebe.

— I-a făcut rost de un bidon întreg, de circa cinci kilograme. Adică i-a oferit formalina pe care i-o procurase Valentin Luță, autopsier la „Spitalul 13 Decembrie”.

— Mda!… Bine!… Continuă!

— Tovarășe maior, cred că a sosit momentul să legăm toate aceste fapte.

— Leagă-le!

— Dacă le legăm, „cazul Rebegea” ne apare, pentru prima dată, în următoarea lumină: Deși cunoștea legăturile care existau între Neli și Nic Șimandan, profesorul vrea să se însoare cu ea. La început, Neli îl refuză. Pe urmă, la insistențele lui, se hotărăște să se mărite cu el. De fapt, nu e deloc sigur că Neli s-a hotărât numai fiindcă Rebegea a insistat. Mai curând e de presupus că a acceptat din anumite motive. În orice caz, Neli nu s-a hotărât să facă acest pas fără consimțământul lui Nic. Mai ales acest consimțământ constituie cea mai bună dovadă că relațiile dintre Neli și Nic au fost oarecum ciudate. După toate probabilitățile, Neli numai din calcul a acceptat să-l ia de bărbat pe Rebegea. La rândul său, Nic, din același motiv, adică tot din calcul, și-a dat consimțământul să se despartă de Neli, probabil numai formal. Întrebarea pe care trebuie neapărat să ne-o punem acum este următoarea: în definitiv, ce a urmărit Nic Șimandan cedând-o pe Neli lui Rebegea? Sau și altfel: Ce au urmărit Nic și Neli? Au scontat că, procedând astfel, îl vor sili pe Rebegea să acționeze într-un sens dorit de ei? După toate probabilitățile ei au avut nevoie de Rebegea. Dar pentru ce anume scop nu știm și probabil nu vom ști decât după ce vom elucida enigma sinuciderii lui Nic Șimandan. În orice caz, un lucru mi se pare mai mult decât probabil. Anume, că Neli n-a renunțat la Nic și nici Nic la ea. Hotărârea ei de a se

căsători cu Rebegea a fost determinată de „rațiuni superioare”, dacă mă pot exprima așa. Mai departe se impune o altă întrebare: când a aflat Rebegea de hotărârea lui Neli de a se căsători cu el? Din cele ce știm de la Cuca se pare că Rebegea n-a aflat decât în ziua de întâi septembrie. Cu alte cuvinte în ziua când, după toate probabilitățile, Neli a fost asasinată. Deci Neli, despărțindu-se de Cuca, s-a dus acasă la Rebegea și, printre altele, i-a comunicat că acceptă să se mărite cu el. Dacă informația furnizată de Ana Cristea, aceea că Mihalache Cristea i-a procurat lui Rebegea un bidon cu formalină este adevărată – și mi-e greu să cred că Ana Cristea a inventat toată povestea – atunci avem motive suficiente să credem că Neli a fost ucisă de profesor. Mă întreb: de ce a ucis-o și, mai ales, cum se explică faptul că a ucis-o tocmai în ziua când Neli a venit să-l anunțe că s-a hotărât să-l ia de bărbat?

— Cu alte cuvinte: care este mobilul crimei?

— Exact, tovarășe maior. Care este mobilul crimei? Trebuie să recunoaștem, răspunsul nu este ușor de dat. Să fi ucis-o pentru că, între timp, descoperise motivul ascuns pentru care Neli accepta să se mărite cu el? Adică, Rebegea, care este un mare vanitos, aflând că ea s-a hotărât să-l ia de bărbat numai din interes – motiv nu material, ci de altă natură –, furios, ca să se răzbune, o ucide. Cineva însă ar putea obiecta: Bine, dar formalina i-a fost procurata de către Mihalache cel puțin cu o săptămână înainte de a ști ce hotărâre va lua Neli. Exact. Rebegea a aflat abia după o săptămână că Neli s-a hotărât să-l ia de bărbat. Motivul ascuns însă pentru care ea eventual va accepta să-l ia de bărbat l-o fi aflat probabil cu mult mai înainte. Și atunci, jignit, a premeditat crima. S-a pregătit, procurându-și formalină, pentru cazul când Neli se va hotărî. Poate că el spera că Neli nu va renunța la Nic.

— Vreți să spuneți că Rebegea ar fi preferat ca Neli să nu accepte, să se mențină în refuzul ei? întrebă cu îndoială Galașeanu.

— Și de ce nu? În măsura în care sper că l-am intuit, cred că Rebegea ar fi preferat să renunțe mai curând la Neli decât să știe că ea îl acceptă din motive meschine. E un vanitos, un mare vanitos Rebegea al nostru. Deci, la întrebarea cheie, de ce a ucis-o, acest răspuns: a ucis-o ca să se răzbune, ca să-și răzbune vanitatea jignită. Dar nu este singurul. Poate că a ucis-o din sadism. Dovadă că nu s-a mulțumit numai s-o omoare, ci i-a ciopârțit și cadavrul. Deci este posibil că avem de-a face cu o crimă din sadism, premeditată. Altfel la ce i-ar fi trebuit formalina.

— Credeți că Mihalache i-a fost complice? întrebă Galașeanu.

— Complice? Dacă înțelegi prin aceasta participarea directă la crimă, răspunsul meu este negativ. Cred că Rebegea a ucis-o pe Neli singur, fără ajutorul lui Mihalache. L-a solicitat abia atunci când a trebuit să se scape de cadavru. Adică, atunci când a aruncat cadavrul lui Neli în Dâmbovița. Asta nu înseamnă neapărat că Mihalache a știut că geamantanul conține cadavrul unei fete ucisă și mutilată. Probabil că Rebegea i-o fi dat o explicație mai puțin gravă. Asta nu înseamnă că Mihalache Cristea n-a avut nicio vină. Fiindcă nimeni nu aruncă în apă un geamantan decât în cazul când vrei să te scapi neapărat de un anumit lucru. Pe de altă parte, nu era un prost care să înghită brașoave și Rebegea știa lucrul acesta, desigur. Deci, putem vorbi de complicitatea lui Mihalache numai din acest punct de vedere: Mihalache l-a ajutat pe Rebegea punându-i la dispoziție mașina. (Geamantanul l-au ascuns în portbagaj.) E de presupus că Mihalache Cristea l-a ajutat să care geamantanul până la Stăvilar. După ce s-au scăpat de geamantan, Rebegea – cine știe sub ce pretext – i-a cerut lui Mihalache să-l ducă în pădurea Băneasa… și acolo l-a omorât. Desigur, acum iarăși o întrebare dificilă: de ce l-a ucis pe Mihalache?

— Într-adevăr, de ce l-a omorât? întrebă Galașeanu aproape fără voie, dar cu un asemenea ton încât nu încăpea nicio îndoială că avea îndoieli serioase.

— Oare era absolut nevoie ca Rebegea să-l omoare pe Mihalache? Mihalache îi era doar un fel de cumnat. Oricum rude. Pe de altă parte, Mihalache îi era obligat. Din spusele Anei Cristea știm că de fiecare dată când rămânea în pană de gologani cumnatul său, profesorul, nu-l refuza. Deci Mihalache Cristea îi era obligat. Atunci de ce l-a omorât? De ce l-a omorât, mai ales în cazul când Mihalache Cristea habar nu avea că geamantanul azvârlit în apă conținea cadavrul mutilat al unei femei? S-a temut oare Rebegea că Mihalache avea să-l denunțe? Greu de presupus. Denunțându-l, ce câștigă? Nimic. Dimpotrivă, ar fi avut numai de câștigat dacă păstra secretul. Rebegea se arătase totdeauna mărinimos fața de el. Cu atât mai mărinimos s-ar fi arătat de acum încolo când, la rândul său, avea să se simtă obligat față de Mihalache. Cu alte cuvinte, când ar fi trebuit să-i plătească tăcerea. Atunci de ce l-a ucis? Cred că putem găsi cheia acestei enigme dacă o căutăm în declarația Anei Cristea. Ce mi-a spus ea? Că într-o zi ea, Ana, exprimându-și îndoiala față de Mihalache Cristea că Rebegea va mai continua încă mult timp să-l miluiască, Mihalache i-a răspuns: „Atâta

grijă să am eu! Nu-l rabdă inima să mă lase să plec fără să bage mâna în buzunar”. Va să zică Mihalache era de fiecare dată sigur că nu se va întoarce cu mâna goală. De unde această siguranță, mai ales că Rebegea nu voia să aibă niciun fel de legătură cu el, ca să nu se compromită? Acesta este un aspect al problemei. Celălalt: de ce Rebegea îi dădea mereu bani, dar în același timp refuza orice fel de legături cu cumnatu-său? Nu-și dădea oare seama că, ajutându-l, perpetua legăturile dintre ei? Pare ciudată mărinimia lui Rebegea față de o rubedenie atât de importantă – și la mulți ani după moartea soției sale – pe care o disprețuia și cu care nu voia să aibă nici în clin nici în mânecă. Mărinimia nu ne mai pare însă ciudată dacă presupunem că Rebegea era *obligat* să fie mărinimos cu cumnatul său. O asemenea presupunere explica și certitudinea lui Mihalache că nu va fi refuzat de Rebegea.

— Vrei să spui că Mihalache Cristea îl avea cu ceva la mână pe Rebegea și-l șantaja? întrebă maiorul.

— Da, tovarășe maior. Probabil că Mihalache Cristea cunoștea ceva din trecutul lui Rebegea și, ca să-și țină gura, profesorul trebuia să-l plătească. Și în cazul când nu mă înșel, atunci mobilul celei de-a doua crime apare clar. Rebegea ca să scape de cadavrul lui Neli a fost nevoit să apeleze la Mihalache. Cu mașina acestuia a transportat geamantanul, cu ajutorul lui deci s-a scăpat de cadavru. Dar acum însemna că Mihalache îl mai avea la mână cu încă ceva. Deci un motiv în plus de șantaj. Rebegea își cunoștea măcar într-atâta cumnatul ca să fie convins că pretențiile acestuia vor crește. Și atunci s-a hotărât să se scape de el. Sub un pretext oarecare i-a cerut să-l ducă în pădurea Băneasa și acolo l-a ucis. Crima s-a întâmplat în pădure, târziu după miezul nopții. E de presupus că pe un „client” pe care nu l-ar fi cunoscut Mihalache Cristea ar fi refuzat să-l ducă la Băneasa la o oră atât de târzie. Dacă totuși l-a dus, înseamnă că a avut încredere în acela care îi solicitase cursa. Or, în cine altcineva putea avea o mai mare încredere decât în cumnatul său?

Telefonul sună din nou. Maiorul Mărăcineanu convorbi cu acel care îl sunase, pe urmă, punând receptorul în furcă, întrebă:

— Este punctul dumitale de vedere… definitiv, Ovezea?

— Tovarășe maior, este punctul meu de vedere. Recunosc însă că există unele lacune în raționamentul meu.

— Destul de serioase, Ovezea. De pildă: Unde a fost omorâtă Neli? Acasă la profesor nu. Ați percheziționat și n-ați găsit niciun fel de urmă. În

expunerea dumitale nu ai amintit nimic despre locul unde, după opinia dumitale, s-a putut comite prima crimă.

— Tovarășe maior, este într-adevăr o obiecție serioasă. Mai ales că în ziua de întâi septembrie când, după toate probabilitățile, a fost asasinată, Neli s-a aflat acasă la Rebegea până târziu, fapt confirmat și de domnișoara Phryné. Totuși obiecția aceasta, deși serioasă, nu poate anula ipoteza. Nu știm locul unde a ucis-o, dar fiindcă nu știm, în niciun caz nu putem trage concluzia că nu Rebegea a ucis-o pe Neli. Locul acela există undeva în orașul acesta mare. O casă în curs de demolare, o magazie părăsită, un subsol sau mai știu eu ce. Poate că locul acela i l-a indicat chiar Mihalache Cristea.

— În cazul acesta, Mihalache i-a fost complice la crimă. Adineaori spuneai că șoferul n-are un amestec direct.

— Tovarășe maior, am și acum părerea că Mihalache nu a participat la asasinarea lui Neli. Dar este doar o părere. Certitudinea n-o am. În general, tot ceea ce am afirmat până acum sunt păreri, presupuneri. Nicio certitudine! Ba nu! Două avem. Prima: Rebegea și-a procurat formalina prin cumnatu-său Mihalache Cristea; a doua: capul lui Neli, până a nu mi-l trimite, asasinul l-a conservat în formalină. Eu nu pot ignora aceste două *certitudini* numai fiindcă, deocamdată, nu sunt în stare să leg absolut toate firele sau, dacă vreți, fiindcă nu sunt în stare să răspund absolut la toate obiecțiile care se pot ridica. Desigur, nu-mi stă în fire – și dumneavoastră o știți – să trag concluzii pripite. Dumneavoastră ne-ați învățat să nu ne pripim și, pornind de la idei preconcepute, să încercăm să potrivim fapte – sau să le interpretăm – în conformitate cu ele, ci pornind de la fapte să emitem ipoteze. Eu cred că și în acest caz am pornit de la fapte. E drept că aceste fapte nu sunt în stare să lumineze întreaga arie a preocupării noastre în legătură cu cazul Rebegea. De aceea nici nu solicit încă aprobarea în vederea arestării lui Rebegea. *Deocamdată.*

— Nici nu ar fi posibil. Practic, nu avem nicio dovadă împotriva lui, observă maiorul.

— Nu, nu avem, tovarășe maior. Declarația Anei Cristea că Mihalache i-a procurat lui Rebegea un bidon cu formalină nu constituie propriu-zis o dovadă. Rebegea, care nu-i un om prost, va nega cu încăpățânare sau va găsi o explicație. Poate că și-a pregătit răspunsul încă de pe acum. Rebegea e un criminal care a jucat tare de fiecare dată când a ucis. Se va pricepe să se apere, mai ales că știe încă mai de mult că noi îl bănuim. Nu exagerez

prea mult dacă afirm că ne sfidează. Ca să mă sfideze, ca să ne sfideze ne-a trimis capul sărmanei Neli. (Exceptând cazul că este nebun.) De aceea va trebui să căutăm dovezile materiale și le vom găsi. Nu se poate să nu le găsim. Oricât de inteligent ar fi el, nu-l cred capabil de o crimă perfectă.

— … Cât privește cea de-a doua crimă, aici suntem complet descoperiți.

— Tovarășe maior, a doua crimă o va mărturisi singur Rebegea, după ce vom fi în măsură să-i dovedim, negru pe alb, că el a ucis-o pe Neli.

Maiorul Mărăcineanu se ridică. Îl imitară Ovezea și Galașeanu. Era semn că trebuiau să se retragă.

— Împărtășesc în mare măsură optimismul dumitale, Ovezea… Și aștept.

— Vă mulțumesc, tovarășe maior. Sper că nu va mai trebui să așteptați mult timp.

În timp ce străbăteau coridorul lung în drum spre biroul lor, Ovezea îl întrebă pe Galașeanu:

— Nu-i așa că pe maior nu l-au prea convins argumentele mele?

— Știu eu? Parcă și mie mi s-a părut că nu.

— Dar dumneata crezi că Rebegea a ucis-o pe Neli?

— Ca să fiu sincer, la început aveam mari îndoieli. Dar, până la urmă, m-ați convins, în ciuda unor nedumeriri pe care nu ați izbutit să mi le risipiți.

— Nu le vei avea multă vreme, Galașeanule. Îți afirm – eu care am susținut tocmai contrariul – că Rebegea a omorât-o pe Neli.

CAPITOLUL XII
EU AM OMORÂT-O PE NELI CARBUNARU

„Ascultă! și ia aminte ce cuminte și ce
liniștit am să-ți istorisesc toată povestea
EDGAR ALLAN POE: Inima care își spune taina.

Capătul dinspre vest al străzii Lămâiței se termină într-un fel de piațetă care poartă numele de „Piața Pentagon”, desigur datorită faptului că aici, clădirile formează cinci laturi întretăiate de tot atâtea străzi. (Printre care și strada Lămâiței.)

În „Piața Pentagon”, la numărul douăzeci, locuiește un bătrân de vreo șaizeci și opt de ani, cunoscut în cartier sub numele de „Moș Dric”, pe numele adevărat Tino Lazaretti.

Porecla de „Moș Dric” își are tâlcul ei. Până în anul 1948, Tino Lazaretti fusese patronul unei întreprinderi de pompe funebre, cu sediul pe Calea Griviței, în apropiere de Cimitirul Sfânta Vineri. Deasupra intrării magazinului care expunea în vitrină coșciuge și coroane funerare, se lăfăia o firmă luminoasă pe care scria:

TINO LAZARETTI-JUNIOR
ÎNTREPRINDERE DE POMPE FUNEBRE

Întreprinderea lui Tino Lazaretti fusese una dintre cele mai înfloritoare firme din oraș, datorită faptului că multe din familiile marii și mijlociei burghezii apelau la serviciile lui Tino Lazaretti ori de câte ori se întâmpla ca moartea să le treacă pragul casei. Bineînțeles, firma nu disprețuia nici pe solicitanții modești, fiind utilată cu dricuri, coșciuge, coroane și uniforme pentru ciocli „accesibile tuturor pungilor”, cum obișnuia să spună patronul ei.

Probabil nu puțini sunt aceia care habar nu au cât de rentabilă este o întreprindere de pompe funebre, mai ales dacă în fruntea ei se află un om capabil ca Tino Lazaretti. Cultul morților este una din cele mai rentabile afaceri din câte există pe lume, bineînțeles dacă este făcută cu pricepere. O afacere rentabilă și sigură fiindcă ea nu cunoaște „sezon mort”. Oamenii mor în toate anotimpurile – cu predilecție primăvara și toamna – dar mor și în celelalte anotimpuri atâția cât trebuie ca afacerile să fie prospere în tot cursul anului. Adăugați la aceste condiții obiective un simț extraordinar

pentru afaceri și vă veți putea explica, fără să vă mirați, de ce în timpul războiului Tino Lazaretti ajunsese să se numere printre milionari. Avea pe atunci o casă cât un palat pe strada Dumbrava Roșie, o nevastă, fostă vedetă la „Alhambra”, o metresă societară la Național și doi băieți, unul în ultimele clase ale liceului „Richelieu” din Paris, iar celălalt student la Cambridge.

După stabilizare, când din toată averea lui lichidă s-a ales praful și după ce și întreprinderea de pompe funebre nu i-a mai aparținut, Tino Lazaretti, care făcuse milioane de pe urma cultului morților, convins că, la anii lui și la totala sa neîndemânare pentru orice alte îndeletniciri, în afară de acele legate direct de moarte și înmormântări, nu se va putea „recalifica”, a continuat să lucreze, cum se exprima el, în „branșă”. Adăugind experienței șiretenie și ipocrizie, izbuti să-și asigure o existență lipsită de griji, mai ales că, la vârstă sa, și pretențiile deveniseră modeste.

Nu voi intra în amănunte pentru a vă satisface o eventuală curiozitate, anume aceea de a afla cum izbutea Tino Lazaretti să realizeze venituri pe care ceilalți colegi de „breaslă” nici măcar nu le bănuiau posibile. Cred că este suficient să vă spun că realiza asemenea câștiguri, încât își putea satisface o veche pasiune a lui, aceea de a cumpăra, cu bani gheață, de cele mai multe ori direct, de la posesori, dar și de la „Consignație” obiecte vechi de artă, unele cu prețuri derizorii. Azi unul, mâine altul, în decursul anilor strânsese obiecte care valorau zeci de mii de lei.

Într-o zi, Tino Lazaretti se duse să-l caute pe sectorist.

— Tovarășe sectorist, eu sunt Tino Lazaretti. Mi se spune însă „Moș Dric”. Locuiesc în Piața Pentagon la numărul douăzeci. Poate mă știi?

— Da, desigur. Și ce te aduce la mine?

— Am venit la dumneata ca să mă pui în legătură cu acel coleg al dumitale care se ocupă de moartea lui Mihalache Cristea. Șoferul care a fost omorât în pădurea Băneasa.

Sectoristului, pentru o clipă, i se lungi figura de uimire. Întrebă apoi:

— Și de unde știi dumneata că șoferul Mihalache Cristea a fost ucis în pădurea Băneasa?

Tino Lazaretti zâmbi și îl privi pe milițian aproape compătimitor.

— Păi de ce crezi matale că mi se spune „Moș Dric”? Eu lucrez în branșă. Crezi dumneata că chestiile astea nu se află? Ehei, să fii matale sănătos cum se află. Și dacă află tot orașul, n-avem să aflăm noi, care

suntem în branșă? Că și ăi de mor de moarte naturală și ăi împușcați sau înjunghiați tot trebuie să fie îngropați, nu?

Și fiindcă milițianul nici nu infirmă și nici nu confirmă cele spuse de el, continuă:

— Eu să-ți spun, tovarășe milițian: în cimitir multe mai află omul. Nu de la morți. Că morții, săracii, nu vorbesc. Dar de la cei ce însoțesc mortul până la groapă. Rude, prieteni. Trebuie numai să știi să tragi cu urechea la cele ce vorbesc ei. Poate dumneata cauți pe acela care l-a ucis pe Mihalache Cristea?

— Nu, nu eu. Dar ce treabă ai cu el?

— Am eu o vorbă pentru el. Îmi dau eu cu presupusul că are să-i fie de folos ce vreau să-i spun.

Așa a ajuns Tino Lazaretti în fața căpitanului Ovezea.

În ciuda celor șaizeci și opt de ani ai săi, Tino Lazaretti se păstra drept, părul îi cărunțise numai, iar cu dinții, dintre care numai trei erau plombați, putea sparge nuci. Era slab, cu obrajii puțin cam scofâlciți și bărbia adusă.

— Ai cerut să stai de vorbă cu mine. Despre ce-i vorba?

— Despre Mihalache Cristea.

— Ai să-mi comunici ceva care ar putea să mă ajute să-l prind pe acela care l-a omorât pe Mihalache Cristea?

— Așa cred eu, că ar putea să vă fie de folos. Dar s-ar putea să mă înșel.

— Vom vedea noi pe urmă. Spune ce știi.

— În noaptea când a fost omorât șoferul…

— De unde știi când a fost omorât Mihalache Cristea?

— Am aflat mai târziu. Am aflat de la nevastă-sa. Adică, nu că mi-a spus mie. Dar am auzit-o vorbind cu femeile venite la priveghi.

— Și dumneata ce căutai acolo? Ești cumva rudă cu ea, cu Mihalache?

— Da de unde! Eu adusesem sicriul. Venisem cu mașina să ducem mortul la capela din cimitir. Nevasta lui a ținut să-l înmormânteze după datină. Când am văzut mortul l-am recunoscut. Era șoferul care numai puțin a lipsit să mă trimită pe lumea ailaltă. Dar să vedeți cum s-a întâmplat. În noaptea când a fost omorât Mihalache Cristea, mă întorceam acasă. Veneam dinspre strada Lămâiței, pe trotuarul din dreapta străzii. Când am ajuns la colț, am vrut să traversez strada. Pesemne mă gândeam la ceva, că n-am observat mașina ce aproape mă ajunsese din urmă. Am observat abia când mașina, după ce a dat peste mine, a stopat. Am avut mare noroc. M-a lovit

nu prea tare. M-a lovit și m-a trântit fiindcă îmi pierdusem echilibrul. M-am ridicat imediat. Și cu toate că vina era mai mult a mea decât a șoferului, am început să țip la el și să-l înjur. M-a înjurat și el mai rău. Șoferul era Mihalache Cristea, tovarășe căpitan. Când l-am văzut mort l-am recunoscut imediat.

— Ai o memorie vizuală excelentă, observă căpitanul care era oarecum sceptic. Mai ales că în mașină era întuneric.

— Era și nu prea. Taxiul stopase în dreptul unui felinar. Dar poate că nu i-aș fi reținut figura, dacă nu s-ar fi întâmplat ceva care m-a făcut să casc bine ochii.

— Ce anume?

— Să vedeți. Când m-am ridicat de pe caldarâm, pasagerul din mașină s-a pitulat ca să nu-l văd eu.

— Barem ai apucat să-l vezi cum arată la față?

— Nu!… Deși am încercat. Pesemne, șoferul și-a dat seama ce urmăresc și a pornit brusc, mai-mai să mă doboare pentru a doua oară. Întâmplarea asta a făcut să casc bine ochii la șofer.

— Ai putea cel puțin să-mi spui dacă era bărbat sau femeie?

— N-aș putea să vă spun. Adică n-aș putea s-o spun cu mâna pe cruce. Deși nu l-am văzut la față, cred că era bărbat.

— De vreme ce nu l-ai văzut la față, cum poți afirma că era. Bărbat?

— Presupun. Un bărbat are mai multe motive să nu fie văzut, mai ales dacă nu are gânduri curate.

— La ce oră s-a întâmplat accidentul?

— Trecuse de miezul nopții. Cam pe la unu noaptea.

— Altceva?

— Nimic altceva. Asta e tot. M-am gândit că nu fac rău dacă vin să vă povestesc.

— Adică, te-ai gândit că informația dumitale ar putea să-mi fie de folos. Nu?

— Păi, da! V-am spus-o de la început.

— Ce te-a făcut să crezi că ar putea să mă intereseze?

— Mare filosofie!… N-a fost șoferul omorât în noaptea aceea? A fost. N-a avut el un client care s-a făcut ghem jos în mașină, ca să nu-l văd la față? A avut! Nu era gata-gata să mă doboare șoferul pentru a doua oară, în graba lui de a porni mașina ca să nu-l văd la față pe clientul său? Era. Atunci? E simplu ca „bonjur”, tovarășe.

Observația era judicioasă. Bătrânul Tino Lazaretti, în ciuda vârstei, avea un cap destul de limpede.

— Altceva?

— Nimic!

— Dacă nu mai ai altceva să-mi spui, atunci te rog să citești ceea ce ai declarat și să semnezi.

Plutonierul care bătuse la mașină cele ce declarase Tino Lazaretti îi întinsese coala de hârtie.

Rămas singur, căpitanul Ovezea începu să se plimbe prin birou, cu mâinile la spate. Declarația lui „Moș Dric” nu era lipsită de importanță. Va să zică, pe la orele unu, unu și jumătate noaptea, Mihalache Cristea trecea cu mașina pe strada Lămâiței. În mașină se afla un pasager care, în momentul accidentului – neînsemnat de altfel – s-a ascuns. S-a ascuns ca să nu fie văzut de pietonul ghinionist. Dar de ce naiba s-o fi ascuns? La întrebarea aceasta puteau fi date multe răspunsuri. De pildă s-a ascuns ca să nu fie recunoscut de Tino Lazaretti. Dar asta presupunea că cei doi se cunoșteau. Era o ipoteză puțin probabilă. Numai într-un singur caz stătea în picioare. În cazul când însuși Tino Lazaretti era un individ suspect.

„În orice caz – își spuse Ovezea – trebuie să vedem ce hram poartă «Moș Dric»acesta”.

Și își însemnă pe un carnet.

Mai erau posibile și alte ipoteze: Bunăoară, nu era exclus ca pasagerul din mașina lui Mihalache Cristea să locuiască pe strada Lămâiței. Și în acest caz se explica de ce se ascunsese. Bănuind că accidentatul locuiește și el pe strada Lămâiței, se ascunsese ca să nu fie recunoscut. Dar și în primul caz, și în al doilea o întrebare se impune cu necesitate: De ce pasagerul se ferise să fie văzut? În mod normal, în loc să se ascundă ar fi trebuit să coboare din mașină ca să dea o mână de ajutor – dacă era cazul – unui vecin. (La ora aceea târzie de noapte, trebuia să se fi gândit că ghinionistul era cineva care locuia fie pe strada Lămâiței, fie pe vreuna din străzile paralele.) Cu toate acestea, în loc să ajute, se ascunsese. Mai mult chiar, Mihalache Cristea pornise mașina brusc, dinadins ca cel accidentat să nu-l vadă la față pe pasager. De ce această excesivă măsură de precauție din partea amândurora? Nu cumva pasagerul din mașină era asasinul lui Neli și viitorul asasin al lui Mihalache Cristea? Nu cumva, în clipa accidentului, se afla în portbagajul taxiului geamantanul cu trupul mutilat al lui Neli? Nu

cumva tocmai o porniseră spre Dâmbovița ca să se descotorosească de geamantan? Răspunsul la toate aceste trei întrebări părea a fi unul singur, afirmativ: Da, fusese asasinul. Un pasager oarecare nu s-ar fi ascuns în niciun caz. Un pasager oarecare ar fi fost curios să vadă ce s-a întâmplat cu cel accidentat. Numai asasinul lui Neli putea avea interes să se ascundă. Ca nu cumva, ulterior, cine știe în ce împrejurare nefericită pentru el, să fie pus față în față cu pietonul accidentat și acesta din urmă să confirme că el – asasinul – se găsise în noaptea crimei în taxiul condus de Mihalache Cristea. Grija asasinului de a nu fi văzut mai putea avea încă o explicație. Anume, că asasinarea lui Mihalache Cristea fusese premeditată. Tocmai fiindcă asasinul știa că în cursul aceleiași nopți îl va ucide pe Mihalache Cristea se ferise să fie văzut de pieton, respectiv de „Moș Dric”.

Accidentul avusese loc pe strada Lămâiței. În taxi se afla asasinul. Pe strada Lămâiței locuia profesorul Rebegea care, după toate probabilitățile, era asasinul lui Neli. Nu cumva pasagerul care se ascunsese fusese chiar Rebegea? În cazul când nu se înșela, atunci lucrurile se petrecuseră în felul următor: În urma înțelegerii prealabile, Mihalache Cristea venise să-l ia cu mașina pe Rebegea. Plecând de acasă, Rebegea a luat cu sine geamantanul pe care Mihalache Cristea l-a îndesat cu chiu cu vai în portbagaj. Au plecat. La colțul străzii s-a întâmplat accidentul, din fericire fără urmări pentru Tino Lazaretti. Fără urmări și pentru cei doi asasini fiindcă la ora aceea nu se găsea prin apropiere niciun milițian. După scurtul incident, pornesc mai departe. Ajung la Stăvilar. Se descotorosesc de geamantan fără riscuri. După aceea, Rebegea îi cere lui Mihalache Cristea să-l ducă la Bănoasa și, acolo, în pădure, îl înjunghie.

„Bine, dar Neli n-a fost omorâtă acasă la Rebegea”, se contrazise Ovezea. În cazul acesta ce-a căutat Mihalache Cristea pe strada Lămâiței?

Obiecția nu i se păru serioasă. Faptul că Neli nu fusese ucisă acasă la Rebegea nu însemna că Mihalache Cristea nu avea ce căuta pe strada Lămâiței. Venise să-l ia de acasă pe Rebegea. Ținând seama de obiecție, rectifică itinerarul. Mihalache l-a luat cu mașina de acasă pe Rebegea. S-au dus la casa unde o omorâse pe Neli, a luat geamantanul, l-au îndesat în portbagaj, s-au descotorosit de el zvârlindu-l în Dâmbovița și, în fine, l-a înjunghiat pe Mihalache Cristea în pădurea Băneasa.

În timp ce căpitanul Ovezea se plimba prin biroul său, rumegând gândurile despre care cititorii au luat cunoștință din rândurile de mai sus,

ușa se deschise și locotenentul major Galașeanu intra pe ușă fluturând în mână o foaie de hârtie care, de fapt, nu era decât o filă ruptă dintr-un caiet cu liniatură specială pentru copiii din clasa întâia primară.

— Ce s-a întâmplat, Galașeanule?

— Tovarășe căpitan, ar putea fi o bombă, dar deocamdată nu-i nimic altceva decât o scrisoare anonimă.

— Și ce se spune în ea?

— Cred că e mai bine s-o citiți dumneavoastră personal.

— Atunci dă-o încoace!

Căpitanul Ovezea luă hârtia în mână și citi următoarele:

„Dacă vreți să dați de urma ăluia dea omorâto pe o fată dei zicea Neli, atunci să săpați la rădăcina celui de-al treilea nuc începând numărătoarea cu ăla de lângă poartă din grădina casei unde stă un profesor cu numele Rebegea. Aveți să găsiți acolo ceva, un obect. După ce găsiți obectul săl întrebați pe dumnealui domnu profesorul ce caută acolo obectul acela. Să fiți cu ochii treji, că profesorul e un ghiuj al naibii de șiret

un preten cinstit”

— Ce ziceți, tovarășe căpitan. Ar putea fi o bombă?

— Poate chiar este, Galașeanule.

— … Și ce facem?

— Se pare că „pretenul” știe el ceva. Nu cred că e vorba de o farsă. Așa că va trebui să cerem aprobarea ca să scormonim puțin în grădina profesorului. Chiar mă duc să vorbesc cu șeful.

După ce maiorul Mărăcineanu citi și el scrisoarea anonimă, întrebă:

— Dar dacă, totuși, este o farsă, Ovezea?

— Tovarășe maior, nu cred.

— Uite, Ovezea! Eu nu susțin că este neapărat o farsă. Dar atâta vreme cât există și o asemenea eventualitate n-o putem ignora. Mereu avem tot alte motive să bănuim că Rebegea este un asasin odios. Din păcate nu avem și dovezi. Dumneata spuneai că Rebegea nu-i deloc un om prost. Dimpotrivă, ai afirmat că e inteligent și șiret. Ei bine, dacă noi scormonim la el în grădină și nu găsim nimic, înseamnă să-l punem în gardă. E drept, el bănuiește că îl suspectăm. Dar până acum nu a avut și dovada concretă. Dacă săpăm și nu găsim nimic, îl vom alarma și el care nu e deloc un prost, va căuta să-și ia și alte măsuri de precauție.

— Ce fel de măsuri de precauție, tovarășe maior?

— Să distrugă orice urmă de dovezi. Nu uita că noi suntem într-o situație cumva paradoxală. Suntem siguri sau aproape siguri că Rebegea a ucis și cu toate acestea nu-l putem aresta fiindcă, practic, nu avem nicio dovadă împotriva lui. Dacă ar fi mai puțin inteligent, și mai puțin șiret, am putea spera că, reținându-l pentru anchetă, să-l putem încurca punându-i asemenea întrebări încât, până la urmă, să recunoască singur. Dar cu Rebegea o asemenea metodă nu poate da rezultate.

— Nu, în niciun caz, tovarășe maior. Dar în cazul acesta ce facem, tovarășe maior? Renunțăm la percheziție?

— Nu renunțăm. Rebegea însă nu trebuie să prindă de veste.

Noaptea era oarbă pe de o parte din cauza norilor, pe de alta din cauza ceții. Tot din pricina ceții aerul mirosea a efecte cazone abia scoase de la etuvă. La ora aceea – trecuse de mult miezul nopții – pe strada Lămâiței nici țipenie de om. În toate casele oamenii dormeau somn adânc, somnul nopților răcoroase de toamnă, atât de altfel odihnitor decât somnul din timpul nopților de caniculă. Numai frunzele pomilor din grădini nu dormeau. Agonizau, resemnate în neputința lor. Aproape în fiecare clipă, în toate grădinile – și erau multe fiindcă fiecare casă de pe strada Lămâiței avea o grădină mai mare sau mai mică – frunzele cădeau moarte, fără zgomot și fără proteste. În toate grădinile și, bineînțeles și în grădina profesorului.

La ora două din noapte, o mașină își făcu apariția în Piața Pentagon și după ce ocoli scuarul intră pe strada Lămâiței. Merse încet și opri cam pe la jumătatea străzii. Dinăuntru coborâră doi inși în salopetă. Amândoi aveau câte un hârleț.

Înainte de a coborî, Ovezea le recomandă:

— Fiți cu mare băgare de seamă. Cât mai puțin zgomot. Dacă se poate de loc.

— Nicio grijă, tovarășe căpitan.

Cei doi lucrători plecaseră. Căpitanul Ovezea își aprinse o țigară, el care nu obișnuia să fumeze.

Să-i urmărim pe cei doi lucrători ai miliției. În câteva minute ajunseră în fața casei lui Rebegea. Portița era întredeschisă. Păși în grădină. Ceața se îngroșase. Ca să găsească nucul, unul dintre ei trebui să numere pomii.

— Asta?

— Asta!

— Atunci să-i dăm bătaie.

Scuipară în palme și se puseră pe treabă. Munca aceasta nu necesita multe eforturi. Plouase în ajun și pământul era destul de moale. De altfel, nici nu a fost nevoie să sape prea adânc. Unul din hârleţe lovi ceva care sună înfundat.

— Mi se pare că nu muncirăm de pomană, se bucură unul dintre ei vorbind în șoaptă.

— Așa mi se pare și mie.

Și începură să sape cu mai multă grijă, dar cu nerăbdare sporită. După alte 10 minute unul dintre ei se aplecă și scoase din groapă un bidon.

— Un bidon! exclamă cel care îl scosese din groapă.

— Mare scofală! se dezumflă și celălalt.

Necunoscând datele problemei, habar nu aveau cât era de importantă descoperirea pe care o făcuseră.

— Eu zic să mai săpăm, propuse acela care scosese din groapă bidonul.

— Să mai săpăm atunci.

Dar nu mai găsiră nimic. Astupară groapa, neteziră pământul și apoi se întoarseră la mașină.

— Tovarășe căpitan, nu am găsit decât bidonul acesta.

Căpitanul Ovezea deșurubă căpăcelul și mirosi. Bidonul mirosea puternic a formalină.

— Ați făcut treabă bună, băieți! se bucură căpitanul.

— Să trăiți. Și noi care credeam tocmai contrariul.

— Ați făcut o treabă fainã. Haide urcați! Apoi către șofer: Tovarășe, dă-i bătaie. Cât poți de repede.

Maiorul Mărăcineanu aștepta întoarcerea lui Ovezea.

— Ei? întrebă când îl văzu apărând în prag.

— Tovarășe maior, am găsit un bidon. Bidonul miroase a formalină. A mai rămas chiar puțină la fund. În sfârșit, avem o dovadă, tovarășe maior.

Maiorul nu răspunse. Deschise biroul și scoase de acolo o hârtie pe care i-o întinse căpitanului.

Era ordinul de arestare a profesorului Emilian Rebegea.

Căpitanul luă hârtia, salută și părăsi biroul maiorului. Din biroul alăturat chemă la telefon pe locotenentul major Galașeanu.

— Ești acolo?

— Sunt!

— Bine! Așteaptă-mă. Pleci în misiune.

Locotenentul major Galașeanu aștepta în biroul lor.

— Poftim ordinul. Du-te de ridică-l pe Rebegea. Îl vom ancheta chiar în noaptea aceasta.

…Ceea ce îl izbi pe Ovezea în clipa când profesorul Rebegea fu introdus în biroul său fu calmul acestuia. Aproape buna lui dispoziție.

— Ia loc, profesore!

— Sper că nu faceți cu mine o excepție? întrebă acesta ironic.

— Ia loc, profesore!

— Mulțumesc! Dar să știți, puteam rămâne și în picioare. Nu sunt obosit. În orice caz mai puțin obosit decât dumneavoastră. Eu am apucat să fur câteva ore de somn pe când dumneavoastră… Domnule căpitan, ingrată meserie mai aveți și dumneavoastră. Dar apropo! Hârtia pe care mi-a arătat-o simpaticul dumneavoastră colaborator ce vrea să însemne? întrebă el cu prefăcută indiferență.

— Un mandat de arestare, profesore.

— Mandat de arestare? În cazul acesta chiar că ar trebui să vă felicit, domnule căpitan. Înseamnă că aveți dovezi serioase împotriva mea. Dar în definitiv, ce învinuire îmi aduceți?

— Ești învinuit de crimă de omucidere, profesor Rebegea.

— Aveți poate și dovezi?

— Desigur!

— Prostii! Nu aveți nicio dovadă împotriva mea. Nu aveți nicio dovadă, fiindcă nu există asemenea dovezi. Auziți, tovarășe căpitan? Nu există nicio dovadă! Vă desfid că ați putea proba vinovăția mea.

— Ți-o vom dovedi la timpul potrivit.

— Mă faceți să râd. V-am mai spus-o, cu un alt prilej, că nimic nu vă dă dreptul să mă subapreciați. Eu *știu* că nu aveți dovezi pentru că *nu puteți avea o dovadă*. Așa că, din acest punct de vedere, aș putea fi liniștit. Dar, în ultimul timp, s-a întâmplat ceva, domnule căpitan. Am obosit. Dumneavoastră, domnule căpitan, sunteți tânăr, n-ați fost în război. Și dacă n-ați fost, nu știți ce înseamnă oboseala spiritului. Nu știți ce simte acela căruia i-a obosit spiritul. Ei, dar cred că exagerez puțin. La drept vorbind, nu toți aceia care au făcut frontul au simțit asemenea oboseală. Cred că numai aceia construiți de natură un pic mai altfel. În orice caz trebuie să fii intelectual. Nu vreau să spun că de boala aceasta suferă absolut toți

intelectualii. Eu, de pildă, m-am simțit astfel obosit pe front. Și mă simt acum din nou. Durează de vreo două săptămâni. Dar ca să înțelegeți în ce fel îmi simt acum spiritul obosit, trebuie să vă povestesc ce am simțit prima dată. Îmi permiteți?

— Te ascult, profesore. Nu ne cunoaștem de astăzi, și știu cât de mult îți place să vorbești.

— Vă mulțumesc pentru îngăduință, dar nu pentru jignire. Nu-mi place să vorbesc, așa cum credeți, ci să explic. Poate mai curând să mă explic. Dar să închid paranteza. Știți, pe front n-am fost ceea ce se înțelege prin erou. Dimpotrivă, mi-am temut viața. Adică, mi-a fost tot timpul frică. Nu-i adevărat că pe front te obișnuiești cu moartea. Sau, cel puțin, în ceea ce mă privește pe mine nu-i adevărat. Nu m-am obișnuit. Vă rog să rețineți: Pe de o parte, dorința arzătoare de a trăi, căptușită permanent cu teama morții, pe de alta, nenumăratele prilejuri de a mă curăța. Și asta în fiecare zi, ceas de ceas, lună după lună. Iată motivul pentru care mi-a obosit spiritul. Dar tot nu v-am povestit întâmplarea când n-am mai putut îndura această oboseală, împrejurarea când dorința de a scăpa de oboseală a fost mai puternică decât dorința de a trăi, decât instinctul de conservare în ultima instanță.

Într-o zi, am fost încercuit cu grupa mea pe o înălțime în munții Slovaciei. Am încercat să răzbim dincolo, dar n-am izbutit. Aveam cu noi o pușcă-mitralieră. Am tras cu ea până când am terminat toate cartușele și până când țeava s-a decalibrat complet. După aceea am tras cu puștile până când am terminat gloanțele. Noi nu mai rămăsesem decât șase inși. Nemții erau pe altă înălțime. Dacă ar fi pus pe noi un brand, repede terminau cu noi. Dar ar fi fost prea simplu. Știau că nu avem cum să le scăpăm, deoarece jur împrejur terenul era descoperit. Au adus un lunetist care a început să ne vâneze. Pac! și unul dintre noi încremenea cu țeasta găurită. Ticălos neamțul acela! Sadic. Nu se grăbea. Îi făcea plăcere să prelungească sfârșitul nostru. Abia după vreun sfert de oră s-a îndurat să tragă pentru a doua oară. Și din nou unul dintre noi a căzut, străfulgerat de un glonte în ochiul stâng. După un sfert de oră, douăzeci de minute, iarăși a tras. Nu încăpea nicio îndoială. Știam că vom muri. Fiecare din noi o știa.

O știam, adică o simțeam și eu. Eu care îmi doream atâta să trăiesc. Și fiindcă nu mai exista nicio posibilitate să scap, la un moment dat am obosit să aștept moartea. Înțelegeți? Spiritul meu a obosit să aștepte moartea. Și atunci am dorit ca următorul glonte să nu mă cruțe. Dar nu s-a întâmplat așa. Glontele următor l-a curățat pe caporalul Țurcanu. A murit împușcat tot

în cap. Blestematul neamț! Ochea numai la cap. Îmi obosise spiritul în așa măsură așteptând moartea, oboseala aceasta era atât de insuportabilă, încât n-am mai putut îndura. M-am ridicat în picioare și, întorcându-mă cu fața către acolo de unde trăgea neamțul, am început să strig:

„Trage, mă, în mine! Nu mă lăsa la urmă, ticălosule, grijania și Dumnezeii mă-ti!“ Și a tras! Dar poate fiindcă nu se aștepta să mă ridic în picioare a tras neglijent, convins că oricum mă va ucide. De nimerit m-a nimerit, dar sub claviculă, spre norocul meu. Și numai datorită acestui fapt n-am murit.

Rebegea făcu o pauză. Se ridică în picioare apoi se așeză imediat la loc. Schiță un zâmbet a cărui semnificație îi scăpă lui Ovezea, pe urmă, se uită la căpitan de parcă s-ar fi mirat că-l vede de partea cealaltă a biroului. La rândul său, căpitanul Ovezea observă că ochii lui Rebegea erau acum tare obosiți, iar privirile lor neliniștite, haotice aproape.

— V-am spus în ce împrejurare și de ce mi-a obosit atunci spiritul, continuă el. Acum mai rămâne să vă spun de ce mi-a obosit acum. Ei bine, aflați că din cauza dumneavoastră, domnule căpitan. Atunci mă hăituia moartea. Acum, dumneavoastră. Și eu nu pot, nu mai pot să suport această hăituială. Nu mai pot, cu toate că, știu precis, nu aveți ce să-mi faceți fiindcă împotriva mea nu există dovezi. Nu-i așa că fără dovezi nu puteți să-mi faceți nimic?

— Bineînțeles că fără dovezi nu putem. Dar ți-am spus că dovezi există.

— Le veți fi inventat dumneavoastră, de vreme ce, în mod obiectiv, dovezi nu există. Fără niciun efort sunt în stare să vi le spulber. Dar ce aș câștigă? Ați continua să mă hărțuiți și v-ați strădui să inventați alte pseudodovezi. Și eu nu mai pot, domnule căpitan. Mi-ați obosit spiritul cu încăpățânarea dumneavoastră de a mă vârî cu orice preț la închisoare. Nu vreți să vă dați bătut. Eșecurile nu vă demoralizează. Perseverați în a mă hăitui, în a căuta, în a scormoni viața mea, trecutul meu, în speranța că doar, doar, veți găsi ceva care să vă ușureze sarcina nedemnă de a mă putea aresta. Ce înseamnă însă trecutul unui om? E ca un cimitir plin de cadavre. Pe unele timpul le-a îngropat mai adânc, așa cum se cuvine, pe altele la numai câțiva centimetri sub pământ, pe unele în cavouri impunătoare și-n racle de marmură sau de metal, pe altele în sicrie de brad. De ce, domnule căpitan, scormoniți în trecutul meu? De ce sunteți profanator de morminte, domnule căpitan? De ce vă complăceți în acest rol ingrat? Fără să mai aștepte răspunsul, Rebegea continuă: Și nici nu pot să suport să vă mai știu

pe urma mea. Nu fiindcă mi-ar fi teamă. Doar n-aveți ce să-mi faceți. Este însă istovitoare această hăituială. Merg pe stradă și am sentimentul că sunt urmărit. Stau de vorbă cu oameni și trebuie să fiu atent la ceea ce spun, fiindcă nu știu dacă printre aceștia nu sunt și oamenii dumneavoastră, care abia așteaptă să mă trădez. Când mă culc cu o femeie, probabil că știți. Știți când îmi cumpăr o carte, ce anume carte. Știți când mă culc și când mă scol. Știți care îmi sunt preferințele culinare sau de altă natură. Știți probabil totul despre mine. Viața mea de fiecare zi nu mai prezintă pentru dumneavoastră niciun fel de secret. Și fiindcă ea nu mai este numai a mea, a încetat să-mi mai aparțină. De când sunteți tot timpul cu ochii pe mine, nu mai pot fi eu însumi. Adică, nu mă mai pot comporta așa cum sunt eu însumi. Nu vreau și nu pot. Nu vreau fiindcă nu vreau să vă dau prilejul el mă cunoaște așa cum sunt în realitate și nu pot fiindcă știu că sunt supravegheat de oamenii dumneavoastră. Doar acasă, în intimitate, lucrul acesta mai este posibil. Doar acasă știu că nu pot fi urmărit de ochiul dumneavoastră indiscret. Abia acolo încerc să reintru în pielea mea. Uneori izbutesc, dar numai parțial. Alteori nici atât. Și știți de ce? Fiindcă și atunci nu pot scăpa de obsesia că sunt hăituit. De pildă, încerc să citesc. Izbutesc să fiu atent câteva rânduri, poate o pagină. Pe urmă încep să fiu neliniștit. Îmi spun: „Acum citesc. E atât de plăcut să stai lungit în pat și să citești, mai ales când ești singur, iremediabil de singur. Dar *ei*, *ei* ce fac? Ce pun la cale?” Și încep să mă frământ, încerc să anticipez cam ce ați putea pune la cale ca să ieșiți învingător din această competiție. Dacă tăceți, înseamnă că puneți ceva la cale. Înseamnă că e liniștea dinaintea furtunii. Iată de ce nici măcar acasă, în intimitate, nu am fost în stare să reintru în pielea mea. Toate acestea m-au obosit teribil. Mi-au obosit spiritul. Mi l-au obosit în așa măsură, încât dacă ați mai fi avut răbdare să așteptați aș fi venit eu singur la dumneavoastră. Aș fi venit, exact în clipa când oboseala spiritului ar fi devenit atât de nesuportat de devastatoare încât, ca să scap de ea, aș fi acceptat cealaltă alternativă, aceea pe care mi-ați pregătit-o, presupun cu migală și neistovită perseverare. Asta s-ar fi întâmplat nu mai târziu de o săptămână. Dumneavoastră ați anticipat. M-ați arestat. Citesc în ochii dumneavoastră hotărârea de a nu lăsa să vă scape din mână „prada”. Adică eu. Dacă nu mi-ar fi atât de obosit spiritul, aș lupta. Sunt atât de obosit, încât renunț până și la plăcerea de a vă vedea înfrânt. Fiindcă așa s-ar întâmplă de vreme ce nu există nicio dovadă împotriva mea. Renunț la această plăcere fiindcă spiritul

mi-e tare, tare obosit. Și fiindcă mi-e atât de obosit, vă declar acum răspicat: *eu am ucis-o pe Neli Cărbunaru.*

— În sfârșit, după atâta vorbărie, bine că te-ai hotărât să recunoști, izbucni locotenentul major Galașeanu.

Profesorul întoarse capul spre el și îl cercetă cu mult interes. Pe urmă, oftând, ușurat parcă, îi spuse:

— Mulțumesc lui Dumnezeu, domnule locotenent major, că nu conduci dumneata ancheta. Și știi de ce?

— Nu, și nici nu mă interesează.

— Totuși îngăduie-mi să-ți spun: deoarece „cazul” meu depășește competența dumitale, domnule locotenent major. Dumitale trebuie să ți se încredințeze numai cazuri în care e vorba de hoți de profesie sau de criminali de profesie. Cazul meu e mai aparte, și sunt convins că, până la urmă, tot n-ai să pricepi nimic.

— Nu uita unde te afli, profesore, și mai ales în ce calitate, îi atrase atenția cu severitate căpitanul Ovezea.

— Domnule căpitan, nu am uitat o clipă. Dar faptul că ne găsim aici în raporturi de forță diferite, nu mă poate împiedica să spun ceea ce gândesc, în mod deschis.

— Va să zică, recunoști că ai ucis-o pe Neli Cărbunarii.

— Recunosc. Am recunoscut-o de bunăvoie, repet, numai fiindcă mi-e sufletul prea obosit ca să mai pot lupta cu dumneavoastră, cu toate că, știu precis că, dacă aș avea putere să lupt, victoria nu ar fi în niciun caz de partea dumneavoastră.

— Mă rog! Dacă îți face plăcere să crezi lucrul acesta, nu ai decât. Ți-am spus însă că avem dovezi împotriva dumitale. Pe de altă parte, țin să-ți atrag atenția că îți pricep jocul: încerci să trișezi puțin, profesore.

— Nu înțeleg! Eu trișez? La ce anume vă referiți?

— La aserțiunea dumitale că ți-ai recunoscut crima numai fiindcă ți-a obosit în așa măsură spiritul, încât nu mai ești în stare să lupți, cu toate că ești convins că victoria nu poate fi decât de partea dumitale. A devenit o adevărată manie obiceiul acesta al dumitale de a te retranșa înapoia unor „metereze” de cuvinte. Realitatea e că ți-ai recunoscut crima fiindcă ți-ai dat seama că *ai pierdut.* Spune-mi mai bine, de ce ai omorât-o?

— Un moment, domnule căpitan. Vă voi spune *de ce* am ucis-o. Vă voi spune și *cum* am ucis-o. Împrejurările. Dar mai înainte trebuie să vă spun că greșiți profund atribuindu-mi intenția de a trișa. V-am spus adevărul

afirmând că am obosit și că acesta e singurul motiv care m-a determinat să mă recunosc ucigașul lui Neli. Dar nu numai acela a fost motivul. A mai existat unul. Dar dacă mă gândesc bine și acest al doilea motiv ține tot de oboseala spiritului. Am obosit să tot încerc – zadarnic! – să-mi explic *ce s-a întâmplat după ce am omorât-o.* Din acest punct de vedere sunt atât de obosit, încât dacă aș mai continua să-mi pun mereu și mereu aceleași întrebări, sigur că aș ajunge din nou la balamuc. Declarându-vă că am ucis-o pe Neli am făcut-o și pentru că am sperat să primesc răspuns de la dumneavoastră la întrebările la care eu nu am fost și nu sunt în stare să răspund.

— Fii mai clar, profesore!

— Veți afla imediat. Dumneavoastră mi-ați pus unele întrebări. M-ați întrebat, de pildă, de ce am ucis-o. Răspunsul meu nu conține decât patru cuvinte. Dar dacă vi l-aș da în formularea aceasta simplă, de numai patru cuvinte, nu v-ar folosi la nimic. Ar fi un răspuns căruia nu i-ați acorda niciun fel de credit. Ați crede că e o minciună. O mare minciună. Or eu nu vreau să vă mint. De vreme ce am recunoscut că am omorât-o pe Neli ar fi absurd să ascund ceva, să nu spun absolut totul. Vă rog, să nu-mi faceți rușinea de a crede despre mine că încerc să trișez. Îmi făgăduiți, domnule căpitan?

— Să nu inversăm rolurile, profesore. Nu dumneata ești acela care pui condiții.

— Da!… Înțeleg! Vreau să spun că vă înțeleg. Purtați uniformă, sunteți în exercițiul funcțiunii. Uniforma este pentru inima dumneavoastră un fel de corset. Dar eu nu m-am adresat corsetului, ci inimii dumneavoastră. Dacă dumnealui ar conduce ancheta – și arătă spre Galașeanu –m-aș rușina să declar că am iubit-o pe Neli. Am patruzeci și cinci de ani. Neli nu avea decât douăzeci. Și nici pe aceia împliniți. Sunt cu douăzeci și cinci de ani mai în vârstă decât ea. Aproape fără exagerare aș putea afirma că îmi putea fi fiică. Cu toate acestea m-am îndrăgostit de ca. Mi s-a mai întâmplat ceva asemănător, cu ani în urmă, când eu însumi aveam douăzeci de ani. Și fiindcă aveam doar douăzeci de ani, m-am aruncat în vâltoare cu capul înainte. Nu pot să neg: a fost frumos. Dragostea este o maladie pe care nimeni nu vrea s-o considere ca atare. Este singura maladie împotriva căreia nici organismul nu se apără fabricând anticorpi și nici pacientul utilizând medicamente. De altfel, nici nu există medicamente fiindcă până acum nimănui nu i-a trecut prin minte să le inventeze. (Dragostea, fiind singura

maladie din toate câte există, în loc să fie combătută, este „apoteozată”.) Câte capodopere în toate ramurile artei există doar fiindcă acei care le-au creat au fost, la vremea lor, îndrăgostiți. Chiar atunci când e considerată ca maladie, opinia generală și cea mai competentă n-o consideră primejdioasă. După părerea mea, nimic mai neadevărat. E una din cele mai primejdioase mai ales că aproape nimeni nu scapă de ea, așa cum numai puțini copii scapă fără să se îmbolnăvească de pojar. Dacă ați fi că mine profesor de istorie, v-ați da seama în ce măsură acest flagel a influențat evenimentele consemnate de istorie. Nu sunteți însă profesor de istorie. În schimb, aveți o meserie care vă oferă, copios, argumente în susținerea tezei mele. Încercați să faceți o statistică: câți din deținuții aflați în închisoare se găsesc acolo din cauza acestui flagel care a inspirat artiștilor tuturor timpurilor capodopere?

— De ce ai ucis-o pe Neli Cărbunaru? îi ceru Ovezea, pentru a-l sili să nu mai divagheze.

— Asta fac. Vă explic, vreau să vă explic, domnule căpitan, cum de am ajuns s-o omor pe Neli.

— Fii mai concis! nu se putu abține să nu se răstească la el Galașeanu.

Profesorul îi aruncă o privire disprețuitoare, pe urmă continuă:

— Vă spuneam, domnule căpitan, că la douăzeci de ani am căzut și eu bolnav de dragoste. Boala a durat vreo trei ani. Pe urmă m-am vindecat. Au trecut apoi anii. Vedeți, eu am crezut că boala aceasta conferă imunitate. Nu-i adevărat. După douăzeci și ceva de ani iarăși m-am molipsit. La douăzeci de ani nici eu – ca zoon politikon – și nici organismul meu nu ne-am opus bolii. Ne-am dăruit ei aidoma unui copil care nu este în stare să urmărească evoluția propriei sale boli. Ca să-i poți urmări evoluția e nevoie de luciditate. De altfel, luciditatea e singura metodă cu care poți lupta împotriva dragostei, cu oarecare sorți de reușită. La douăzeci de ani însă luciditatea e un deziderat nu o însușire specifică vârstei. Dar la patruzeci și cinci de ani? La patruzeci și cinci de ani, mai ales după un șir întreg de ani de exercițiu, luciditatea devine deprindere. Este cazul meu. Iată-mă, dar, îndrăgostit la patruzeci și cinci de ani de o fată de numai douăzeci. Până a nu mă îndrăgosti, tinerețea altora nu mi-a creat niciun fel de complexe. Poate unde nu mă simțeam bătrân. Îmi plăcea tineretul, să petrec alături de el și, trebuie să mărturisesc, mă simțeam măgulit când constatam că, datorită felului meu de a mă purta, uitau vârsta pe care o aveam. După ce însă, am cunoscut-o pe Neli, și după ce m-am îndrăgostit de ea, am simțit că începe să mă chinuie complexul vârstei. E acesta, într-un fel, un complex de

inferioritate. Și nu-mi părea rău de fel. Îmi spuneam că acest complex, plus luciditatea – de fapt și complexul vârstei era tot o consecință a lucidității – mă vor ajuta să mă vindec, să înfrâng boala care, la fel ca toate bolile, devine mai primejdioasă cu cât este mai bătrân individul contaminat de ea. Conștient de pericol, am luptat cu disperare, având împotrivă-mi propriul meu organism, propriul meu sânge. Fiindcă Neli a fost o fată frumoasă. Și doar sângele unui om la vârstă de patruzeci și cinci de ani fierbe ca mustul când se află în prezența unei femei frumoase. Am luptat având ca unică armă luciditatea. Și ce am constatat? În primul rând, mi-am dat seama că Neli nu mă iubește și că nu mă va iubi vreodată. Am constatat că Neli, la rândul ei, era bolnavă: iubea pe altcineva, pe unul Nic. Nic acesta avea două mari avantaje: era tânăr și frumos ca un zeu. Sunt – o recunosc – un om orgolios. În definitiv, în felul său, fiecare om este orgolios. Orgoliul nu m-a ajutat să mă vindec. Nu m-am vindecat când am aflat că îl iubește pe Nic și că menține cu mine anumite legături pur și simplu din interes, cu asentimentul acelui Nic.

— Ce fel de interes? întrebă Ovezea.

Rebegea schiță un zâmbet de binevoitoare îngăduință. Se părea că-l compătimește pe Ovezea că-i putea trece prin minte o asemenea naivă presupunere.

— În niciun caz eu nu însemnam pentru ea ceea ce se înțelegea pe vremuri prin cuvintele „o partidă strălucită”. Investigând, pe cont propriu, am aflat că Neli cheltuia pe lună mai mult decât modestul meu salariu de profesor.

— Atunci?

— Interesul despre care v-am vorbit a fost de altă natură. Știu eu? Poate că omorând-o pe Neli v-am făcut un serviciu…

— Explică-te!

— Ușor de spus. Dar habar n-am despre ce anume serviciu ar putea fi vorba. Atâta știu… De fapt, nu știu decât atâta: că totdeauna am avut sentimentul că Neli n-o rupe cu mine dintr-un anumit interes. Ce fel de interes însă, habar n-am.

Era exact presupunerea pe care o făcuse și căpitanul Ovezea.

— Continuă. Vom mai discuta despre acest lucru.

— Vă spuneam că nici măcar orgoliul nu m-a vindecat. O iubeam pe Neli, aveam nevoie de ea, de prezența ei ziua și noaptea, continuu. Cu toate acestea am continuat să lupt împotriva bolii. Și când eram preajma ei, și

când nu eram, mă străduiam să-i depistez defectele și mă bucuram nespus când izbuteam. Poate că pe unele le-am și inventat. Asta o spun acum. Dar atunci eram convins că toate defectele pe care i le descopeream îi erau proprii. De pildă, Neli era inteligentă, dar de o incultură crasă. Nu știu dacă citise în viața ei douăzeci de cărți. O conversație cu ea nu putea fi decât una rudimentară. Avea un gust îndoielnic. Se îmbrăca acceptabil din instinct. Dar preferințele ei în materie de culori sau atunci când își alegea singură o podoabă erau execrabile. Vulgaritatea era proprie firii ei. Îi plăcea să folosească în vorbirea curentă expresii deșucheate, savura anecdotele cele mai scabroase și în ceea ce privește spectacolele nu concepea să meargă decât la estradă și rar la operetă, îi plăcea cinematograful, dar numai melodramele. Ca să vă dați seama cam ce filme prefera este suficient să vă spun că fusese încântată de un film ca „Femeia nefericită” îmbibat de melodramă tot atâta cât o tartă cu sirop. Și fiindcă veni vorba de tartă, trebuie să vă spun că Neli era tare lacomă. Nu gurmandă, ci lacomă. Dacă îi plăcea ceva, era în stare să înfulece până la îmbuibare. Nu se dădea în vânt după „delicatesuri”. O dată, când am invitat-o la masă în oraș, i-am oferit, ca „entré“-uri, printre altele și tartine cu icre negre. Nu a fost prea încântată. În schimb, cu alt prilej, a dat gata o farfurie plină cu icre tarama în care pusese o porție dublă de ceapă. Pe deasupra Neli era încăpățânată, cicălitoare. Mereu găsea motive de nemulțumire. Nemulțumirea și-o manifesta fără să aleagă expresiile, și cu multă răutate. Deoarece cultivam la maximum însușirea de a mă păstra lucid, de multe ori izbuteam să mi-o închipui pe Neli cum va arăta peste douăzeci de ani, ca soție a lui Nic. Adică a bărbatului cu care s-ar fi măritat din dragoste. Ei bine, vedeam pe Neli la patruzeci de ani, obeză aproape din cauza excesului de mâncare, și întrucâtva buhăită fiindcă, trebuie să aflați, Neli nu disprețuia nici băutura, rea și cicălitoare ca o adevărată zgripțoroaică. Dar la nimic nu mi-a folosit. Continuam să fiu bolnav. Nu mi-a folosit la nimic apelul permanent la luciditate, pasiunea pe care o puneam în a-i depista toate defectele. Ce dacă era de o incultură înspăimântătoare? Îmi plăcea s-o ascult debitând cele mai năstrușnice nerozii cu cea mai mare seriozitate, mă amuzam să abordez în conversația noastră numai acele subiecte care o puteau interesa, străduindu-mă să elimin din limbajul meu cuvintele ce i s-ar fi putut părea ei prețioase. Puțin îmi păsa că habar nu avea că există o armonie a culorilor. Îmi plăcea așa cum se purta. Găseam că farmecul ei constă tocmai în anarhia coloristică a veșmintelor sale. Folosea expresii vulgare, cuvinte de argou și

construcții de fraze în stare să ucidă pe un profesor de gramatică sau pe un stilist. Asta era Neli! Cele mai multe bancuri din bogatul ci repertoriu aveau poante aproape sau de-a dreptul scabroase. Ei și? Asta nu mă împiedica să râd în hohote și să fiu apoi dezolat că nu-i pot debita unul aidoma. Ce importanță avea că înainte de a o cunoaște nu trecusem niciodată pragul teatrului de estradă? Ce importanță avea faptul că, însoțind-o, găseam comperajul idiot, cupletele nesărate, textele cântecelor stupide, iar melodiile niște urlete pase pe note? Mă uitam mai mult la Neli decât pe scenă și îmi plăcea teribil de mult să-i privesc ochii sticlind de încântare, sau buzele frumoase ușor întredeschise a mirare, ca la o fetiță în clipa când scamatorul scoate din pălărie un iepuraș. Mă înduioșa să văd cu câtă sinceră satisfacție aplauda, să-și rupă palmele, o cântăreață ajunsă vedetă Dumnezeu știe prin ce minune, întrucât vocea în niciun caz nu justifica gloria. Ce dacă filmele care îi plăceau ei erau niște melodrame de cel mai prost gust, de vreme ce îi plăceau ei? Și apoi când Neli suferea împreună cu eroina de pe ecran se lipea de mine instinctiv, îmi lua mâna și mi-o mângâia. Dacă melodrama era îmbelșugată Neli lăcrima și ofta și trebuia să-i șterg eu ochii cu batista. Domnule căpitan, Neli era foarte frumoasă când i se umezeau ochii de lacrimi. Foarte, foarte frumoasă!

Emilian Rebegea oftă, își privi palmele absolut fără rost, pe urmă cu voce rugătoare:

— Ați putea să-mi dați un pahar de apă. Dar numai dacă îngăduie regulamentul.

Căpitanul Ovezea nu-și putu da seama dacă vorbește serios sau încearcă numai să fie ironic. Galașeanu îi puse dinainte un pahar cu apă pe care Rebegea îl goli dintr-o răsuflare.

— Mai vrei?

— Dacă nu vă deranjează prea mult…

— Poftim!

Goli paharul numai pe jumătate.

— Mulțumesc. Își șterse buzele cu batista, tamponându-le. Pe urmă, continuă: Din cele ce v-am spus, sper că v-ați dat seama, domnule căpitan, că luciditatea nu mi-a folosit, că n-am putut, cu ajutorul ei, învinge boala. Zi de zi mă simțeam mai bolnav. La nimic nu-mi folosea că descopeream la Neli multe alte defecte. Dacă i-ar fi crescut peste noapte un neg în vârful nasului mare cât o măslină cred că mi-ar fi devenit drag și negul acela, după cum cred că dacă Neli ar fi avut păduchi mi-ar fi devenit dragi până și

păduchii fiindcă erau ai ei. Poate vi se pare absurd, dar nu exagerez de fel. Este un simptom obișnuit în evoluția acestei boli pandemice, domnule căpitan. Dar dacă luciditatea nu mi-a ajutat să mă vindec, la ceva tot mi-a folosit. Păstrându-mă lucid, am putut urmări evoluția bolii în fiecare clipă, am putut să-mi notez în memorie, ca într-o foaie de observație de spital, fiecare simptom nou ivit. Doar la atâta mi-a folosit luciditatea. Boala nu voia deloc să cedeze. Fără Neli nu mai puteam trăi. Puțin îmi păsa că ea nu mă iubea. Puțin îmi păsa că-l iubea pe Nic. Puțin îmi păsa că, dacă nu-mi întorcea spatele, era pentru că, într-un fel sau altul, avea nevoie de mine. Puțin îmi păsa dacă, eventual, mă disprețuia, dacă, împreună cu Nic al ei, își bătea apoi joc de mine. Puțin îmi păsa de toate acestea. Atât de puțin îmi păsa, încât i-am propus să se mărite cu mine. Când a auzit propunerea, a rămas ca năucită. S-a uitat la mine de parcă ar fi văzut în fața ei un nebun. Pe urmă, a început să râdă. Și a râs cu atâta poftă cum n-am auzit-o râzând de niciuna din glumele nesărate debitate de ale umoriștilor improvizați. „Emilian – mi-a spus ea – ești un mare prost. Să te iau de bărbat? Dumnezeule, dar cum ți-a putut trece așa ceva prin minte?” Și iarăși a început să râdă ca o smintită. Eu, mai mult ca să salvez aparențele, i-am spus: „În orice caz mai gândește-te”. Ne-am văzut peste trei zile. Și la un moment dat, ca din întâmplare, mi-a spus: „Să știi că am început să mă gândesc”. „La ce?” am întrebat-o fiindcă nu mi-am dat seama de la început la ce se referă. „La propunerea pe care mi-ai făcut-o de a mă mărita cu tine”. „Și?” „Ți-am spus că am început să mă gândesc. Și să știi că propunerea ta nu mi se mai pare chiar atât de caraghioasă”. „Va să zică pot să sper?” „Speră că, la o adică, speranța nu costă bani”. Trebuie să vă spun că vestea a trezit în mine sentimente contradictorii. Pe de o parte, mă bucuram; pe de alta, mă simțeam jignit. A mă păstra lucid, v-am spus că devenise la mine o deprindere. Am intuit, dacă vreți, că lui Neli nu i se mai părea chiar atât de caraghioasă căsătoria cu mine, doar fiindcă discutase cu Nic al ei. Neli nu mai considera căsătoria imposibilă, numai fiindcă Nic o făcuse s-o vadă altfel. Aș putea spune ca am intuit chiar mai mult. Că Neli era decisă, dar că, din anumite motive, încă nu considera necesar să-mi aducă la cunoștință hotărârea ei.

Căpitanul Ovezea îl întrerupse.

— Uite ce, profesore. Eu nu cred în intuiție dacă cineva înțelege prin intuiție ceva în genul generației spontanee. Or intuiția despre care ne-ai vorbit cam a așa ceva seamănă.

— Nu-i vorba de nimic miraculos. Intuiția de care v-am vorbit a fost rezultatul unor acumulări cantitative. Poate că termenul nu e chiar exact. Dar altul nu-mi vine acum în minte. În orice caz floarea aceasta n-a răsărit din pământ sterp. Încă dinainte de a-i propune căsătoria, mă tot întrebasem de ce Neli, iubindu-l pe Nic, menține legături cu mine. Dacă aș fi fost puțin mai tânăr, poate că aș fi găsit explicația în faptul că nu se putea hotărî pe care din noi doi să-l prefere. Sau dacă ar fi făcut apel la punga mea, aș fi putut crede că o face ca să mă stoarcă de bani. Nu era însă cazul. Neli nu mi-a cerut niciodată bani. Dimpotrivă, nu o dată s-a întâmplat să insiste să-și plătească singură consumația. De altfel, niciodată nu am avut impresia că pentru ea banul constituia o problemă. Cred că nu greșesc afirmând că n-a dus niciodată lipsă de bani. După cum puteți vedea, n-a fost vorba de o intuiție în genul generației spontanee. Vă satisface explicația, domnule căpitan?

— Să zicem. Continuă.

— Au trecut mai multe săptămâni de când Neli îmi spusese că începuse să se gândească la propunerea de a se mărita cu mine. În tot acest timp ne-am văzut de mai multe ori. Niciodată însă n-a mai fost vorba de căsătorie. Eu aveam răbdare. Dar nu, nu-i adevărat. N-am întrebat-o dacă s-a hotărât sau dacă va mai dura mult până să se hotărască nu fiindcă aveam răbdare, ci fiindcă eram laș. Unul din simptomele maladiei este și lașitatea. Omul îndrăgostit devine laș, penibil de laș. Îi este frică să privească în față adevărul. Preferă nesiguranța, este gata să creadă cele mai sfruntate minciuni, sau să născocească cele mai ipocrite scuze mai curând decât să întreprindă ceva foarte simplu ca să se convingă, de pildă, că femeia pe care el o iubește îl înșală. La fel se întâmplase și cu mine. Am devenit laș. De teamă să nu primesc un răspuns negativ, nu îndrăzneam s-o întreb, ci așteptam. S-ar putea să pară o contradicție între ceea ce am spus acum și ceea ce am afirmat ceva mai înainte. Atunci am spus că am avut intuiția că Neli se și hotărâse să se mărite cu mine, dar că, din anumite motive, încă nu considera că sosise timpul s-o aflu și eu. Acum afirm, dimpotrivă, că ezitam s-o întreb fiindcă îmi era teamă ca nu cumva răspunsul ei să echivaleze cu un refuz. Și totuși nu-i nicio contradicție. Intuiția nu-i o certitudine. „Dar dacă m-am înșelat”, a fost o întrebare pe care mi-am pus-o, cu teamă, nu o singură dată. Cu teamă! Teama, acest alt simptom al maladiei. Tovarășe căpitan, mi-aș permite să vă pun o întrebare. Pot îndrăzni?

— Pune-o!

— Dumneavoastră ați suferit vreodată de astenie?

— Din fericire, nu!

— Eu însă am fost acum câțiva ani foarte bolnav. De astenie bineînțeles. Cei bolnavi de astenie trec în mod obligatoriu printr-o fază de depresiune psihică. Devin neliniștiți absolut fără motiv, frica, panica îi zgâlțâie tot fără motiv, se cred amenințați de o primejdie care nu există și nu de puține ori începe să le dea târcoale gândul sinuciderii. În dragoste se întâmplă ceva asemănător. Sau aproape asemănător. Teama mă înhăța când mă așteptam mai puțin: Dacă Neli nu va voi să mai știe de mine? Dacă nu va veni la cutare sau cutare întâlnire? Dacă va refuza să se mărite cu mine? Dacă va întâlni un alt bărbat, se va îndrăgosti de el și îl părăsește și pe Nic și pe mine? Dacă… Câți *dacă* n-au fost! Dar ce rost are să-i enumăr pe toți! Câți „dacă” au fost atâtea temeri. Și câte temeri, tot atâtea stări depresive, tot atâtea gânduri funeste, cu toate că, lucid, știam precis că toate acestea nu sunt decât simptome ale bolii pe care oamenii au numit-o dragoste.

…Și într-o zi. Mai precis într-o după-amiază, când Neli a venit acasă la mine. N-o așteptam. N-o așteptam, dar doream nebunește s-o văd măcar pentru cinci minute. Bucuria a fost atât de mare, încât fără să-mi dau seama ce fac, am îngenuncheat în fața ei, i-am îmbrățișat genunchii și cu capul lipit de pântecul ei am stat așa nu știu cât, fără să fiu în stare să scot un singur cuvânt. Neli venise să-mi spună că se hotărâse să se mărite cu mine. „Mă mărit când vrei tu, Emilian”, mi-a spus ea. „În sfârșit!” am exclamat. Vreți să știți dacă mă bucuram? Desigur. Mi-o dorisem atâta și mă temusem atâta să nu mă refuze! Dar bucuriei i se adăuga amărăciunea: Nic! Și atunci nu m-am putut stăpâni. Am întrebat-o: „… Și Nic?”. „Ce-i cu Nic?” a întrebat la rândul ei. „Cum rămâne cu Nic?” „Ce tot îi dai cu Nic! se supără ea. Am hotărât să mă mărit cu tine, și gata. Ce mai vrei?” Dar eu nu m-am lăsat, deși îmi era teamă, teribil îmi era teamă să nu stric totul: „Înțelegi, Neli, că după ce te vei mărita cu mine va trebui s-o rupi cu Nic”. „Prostule, am și rupt-o cu el. Încă de astăzi”. N-am crezut-o. Nici eu nu știu de ce n-am crezut-o. „Încearcă să mă ducă de nas”, mi-am zis. Ea, cred că și-a dat seama că n-o cred. „… Și ca să te conving, în noaptea asta rămân la tine”, mi-a spus ea, ducându-se să se trântească pe pat.

— În ce zi s-a întâmplat asta? întrebă căpitanul.

— În după-amiaza zilei de întâi septembrie.

— Poate ții minte și ora?

— Desigur. Între șase și șase jumătate după-amiază.

— Continuă!

— Până în ziua aceea Neli nu se mai culcase cu mine. Era frumoasă Neli și o doream de atâta amar de vreme, dar parcă niciodată nu mi s-a părut atât de frumoasă, parcă niciodată n-o dorisem atâta cât o doream acum, după ce am aflat că va rămâne la mine noaptea. Nu voi intra în detalii. Atâta vreau să spun, că niciuna din femeile cu care m-am culcat nu a oferit cărnii mele, sângelui meu atâtea inedite plăceri. Dar, în același timp, nicio altă femeie nu m-a făcut să simt, îngemănată plăcerii, o atât de covârșitoare tristețe, o atât de iremediabilă suferință. Eram trist, sufeream pentru că, lucid, în fiecare clipă lucid, mă întrebam: Mie mi s-a dat acum sau lui Nic al ei? Și de fiecare dată răspunsul era același: „Lui Nic. Pentru ca eu nu sunt decât un pretext. Nu exist.” Și mă miram că n-o aud murmurând tălăzuită de plăcere în limbajul ei vulgar: „Ce bine știi să faci dragoste, dragul meu Nic!” Mă tălăzuia tristețea și din alt motiv. Pentru că îmi dădeam seama că niciodată nu mă voi putea vindeca. Eram iremediabil bolnav de dragoste pentru Neli. Știam, o simțeam, că niciodată nu voi putea renunța la ea. Știam, simțeam că, chiar în cazul când Nic va continua să însemne pentru ea ceea ce știam că înseamnă – Nic sau altcineva – eu voi sfârși prin a accepta situația, fericit că rămâne cu mine, fericit, dar în același timp iremediabil de nefericit, că pentru ea nu însemn nimic, nu însemn decât un ins de care ea are nevoie – oare câtă vreme? – pentru niște scopuri pe care deocamdată nu le cunoșteam și nici nu le puteam bănui. Neli a rămas la mine noaptea aceea. Nu știu când am adormit, cât timp, sau dacă măcar am adormit. Știu că atunci când am fost conștient că sunt treaz trecuseră aproape douăzeci și patru de ore din clipa când Neli pășise pragul locuinței mele. Era ora patru după-amiază. Mi-am adus aminte abia acum că fusesem convocat la școală la o ședință. Neli dormea. M-am furișat în baie, fără ca ea să mă simtă. Dușul m-a înviorat. M-am îmbrăcat și i-am scris un bilet pe care voiam să i-l las pe noptieră să-l găsească atunci când avea să se trezească. Am revenit în dormitor. Neli continua să doarmă. Era superbă în goliciunea ei nerușinată. Nu mi-am mai putut dezlipi privirile de pe trupul ei. M-am apropiat și m-am așezat ușurel pe marginea patului, ca să n-o trezesc. Nu doream decât un singur lucru. Să privesc trupul ei gol și frumos cum parcă nu mai văzusem un altul. Dar o forță irezistibilă m-a îndemnat să întind mâna ca să-i mângâi coapsele. Neli se înfioră abia perceptibil, gemu ușor, dar nu se trezi. Am continuat s-o mângâi: pântecul, șoldurile, sânii rotunzi și tineri. Neli continua să doarmă. Sau poate numai se prefăcea că doarme? Nu știu.

Dormea cu buzele ușor întredeschise și răsuflarea ei abia se simțea. Capul îi alunecase de pe pernă. Părul în dezordine îi acoperise fruntea. Privindu-i chipul, i-am descoperit gâtul. Era alb și frumos gâtul lui Neli. Era atât de frumos încât am simțit nevoia să-l mângâi. L-am mângâiat tot cu aceeași tandrețe evlavioasă cum îi mângâiasem coapsele, pântecul mic, sânii. Și cum îi mângâiam ușurel gâtul, nu știu când și cum s-a făcut că am început să-mi crispez degetele și să strâng. Știu că, la un moment dat, am simțit că-mi place că strâng, în ciuda faptului că luciditatea mea urla deznădăjduită: Oprește-te, oprește-te că ai s-o omori! Când m-am putut opri, era prea târziu. O omorâsem. În clipa când am fost conștient de ceea ce făcusem, dintr-o dată m-au potopit groaza și scârba. Groaza nu fiindcă Neli era moartă, ci fiindcă eu cu mâinile mele, pentru a doua oară, secam o viață. Groază că fusesem în stare să ucid. Și scârbă față de mine însumi. Că o pierdusem pe Neli definitiv asta nici nu mi-a trecut atunci prin minte. În clipele acelea Neli nu era Neli, ci o femeie oarecare fără identitate. Mă copleșea și mă deznădăjduia doar fapta în sine: *crima.* Omorâsem!… Eram un ucigaș! Nu pot preciza clipa când am luat hotărârea de a mă preda, de a ispăși. Cred că m-am hotărât în clipa când mi-am dat seama că Neli murise. Am acoperit-o cu o cuvertură și am plecat. Am plecat, grăbit să ajung cât mai curând la o secție de miliție, alta decât aceea de cane aparțineam. Habar nu aveam unde s-o caut. Am mers în neștire pe străzi. La un moment dat am oprit pe stradă un trecător, nu mai puțin grăbit decât mine. „Nu știți pe ce stradă e o secție de miliție?” Nu știa. În ultima clipă și-a amintit, și mi-a explicat cum să ajung până acolo. Am pornit în direcția arătată mergând ca un apucat. Dar pe măsură ce mă apropiam, nu m-am mai grăbit. Hotărârea de a mă preda nu mă părăsise, dar începuse să mă sperie consecințele. Cred că dacă nu mi-ar fi fost atâta silă de mine, aș fi, făcut calea întoarsă, hotărât să fac să dispară cadavrul lui Neli. Dar fiindcă îmi era silă mi-am continuat drumul până am ajuns în fața secției. Am vrut să intru, dar, în ultima clipă, îngrozit, n-am mai avut curaj. Mi-am continuat drumul până la capătul străzii. Când am ajuns acolo, m-am întors, iarăși am vrut să intru și iarăși nu am avut curaj. Până să mă hotărăsc a trecut cred o oră, poate chiar mai mult. Ce a urmat după aceea, dumneavoastră, domnule căpitan, știți fiindcă ați fost de față. Știți ce am declarat și știți că v-am cerut să veniți acasă la mine ca să… ca să constatați crima. Rebegea făcu o pauză, apoi întrebă: Domnule căpitan, în legătură cu cele ce v-am declarat până acum aveți să-mi puneți vreo întrebare?

— Profesore, țin să-ți aduc aminte că eu hotărăsc dacă și când trebuie să ți le pun.

— Vă rog să nu mă înțelegeți greșit. N-am avut intenția să fiu ireverențios. Sunt conștient că acum situația e schimbată, că, din păcate, nu mai discutăm. V-am pus întrebarea cu totul din alt motiv. După părerea mea în tot ceea ce v-am declarat până acum există un fir logic. Ceea ce urmează să auziți însă de acum încolo frizează absurdul. De aceea am crezut că este necesar ca înainte de a trece mai departe să nu existe niciun punct neclar. Rebegea își tamponă fruntea cu batista, pe urmă continuă. V-am cerut să veniți acasă la mine ca să constatați crima. Cât am urât în după-amiaza aceea mijloacele moderne de locomoție! În câteva minute mașina avea să ajungă. În câteva minute urma s-o văd pe Neli moartă! Nu cadavrul unei oarecare femei, ci al lui Neli ucisă cu mâinile astea ale mele care, săracele, nu voiseră decât s-o mângâie, să-i mângâie gâtul. Abia în clipa când m-ați urcat în mașină a început să mă doară, în carne și suflet, că am pierdut-o pentru totdeauna pe Neli, pe draga mea Neli pe care nu voi înceta s-o iubesc până la sfârșitul zilelor mele. Și atunci am început să plâng. Vă amintiți, domnule căpitan?

— Nu, n-ai plâns, îl contrazise Ovezea. Poate numai ai avut de gând.

— N-am plâns ziceți? E ciudat, totuși, cum oamenii inteligenți nu sunt în stare decât să ia cuvintele în accepția lor literală. Regret că trebuie să vă contrazic, domnule căpitan, dar am plâns cu toate că, poate, nu mi-au dat lacrimile. Dar dumneavoastră nu aveți de unde să știți ce înseamnă adevărata suferință. Dumneavoastră sunteți un om inteligent, uman, poate chiar prea uman, dar nu sunteți un om complicat, cu o structură psihică foarte complicată. În ciuda meseriei sunteți o fire optimistă, credeți în perfectibilitatea ființei umane, aveți un ideal și v-ați pus, desigur, cu abnegație, în slujba lui. Aveți o soție care vă iubește, poate copii pe care îi adorați, și fiindcă sunteți inteligent și deosebit de perspicace sunt sigur că munca vă dă suficientă satisfacție. Sunt ispitit să vă întreb dacă este sau nu adevărat. Cum însă știu că nu-mi veți răspunde fiindcă ar însemna inversarea rolurilor – așa cum mi-ați atras atenția – nu vă mai întreb. Și convins fiind că nu greșesc, nici nu mă mai mir că dumneavoastră nu concepeți că un om poate plânge fără să verse măcar o lacrimă. Am plâns, totuși, domnule căpitan, tot drumul până am ajuns acasă la mine. Am plâns până am coborât din mașină. Pe urmă n-am mai plâns. Pentru că am uitat de Neli. În clarul conștiinței mele nu mai dăinuia decât *crima!... Fapta!*…

Ucisesem, miliția venea să constate și pe urmă avea să urmeze ispășirea. *Mă îngrozea* fapta, dar ispășirea *mă revolta.* Ființa mea se revolta împotriva ispășirii. Poate vă pare că mă contrazic. Doar eu singur mă denunțasem. De vreme ce făcusem pasul acesta însemna că, implicit, acceptasem și consecințele: ispășirea. Și cu toate acestea nu-i vorba de nicio contradicție. Mă denunțasem din demnitate. Pentru a-mi dovedi mie că nu sunt laș. Dar asta nu avea deloc de-a face cu ispășirea cu care nu eram de acord, de vreme ce nu mă simțeam vinovat de moartea lui Neli. Dar pentru dumneavoastră separarea *faptei* de *ispășire* pare o absurditate, ceva cu totul fără sens. Rostul dumneavoastră este să descoperiri *fapta* în scopul *ispășirii*. Cuvântul *ispășire* poate nu vă place. Poate socotiți mai potrivit cuvântul *sancțiune* sau *reparație*, înțelegând prin aceasta reparația pe care societatea o pretinde de la acela care i-a încălcat principiile după care trebuie să se călăuzească indiviza care o alcătuiesc. Eu prefer, însă, cuvântul ispășire fiindcă mi se pare că el exprimă cel mai bine nu raporturile dintre acela care încalcă o lege și societatea care a decretat legea, ci raporturile dintre încălcare și conștiința celui în culpă. Să considerați cele ce-am spus acum ca o digresiune. Sau dacă totuși n-o veți socoti așa, considerați-o absolut necesară dacă vă interesează *adevărul* de conținut și nu cel formal în legătură cu crima.

Vreau să precizez acum, domnule căpitan, că în clipa când am răsucit cheia în broască în clarul conștiinței mele n-a mai fost prezentă delimitarea de care v-am vorbit dintre *faptă* și *ispășire*, ci crima mea văzută prin ochii dumneavoastră: *sancțiunea*. Veniserăți să constatați și apoi să sancționați. E drept, nu dumneavoastră, ca instituție, aplicați sancțiunea. Dar dumneavoastră existați ca să poată fi aplicată sancțiunea. Or pe mine, sancțiunea în perspectivă mă îngrozea în clipa aceea, tocmai fiindcă mă consideram, față de conștiința mea, nevinovat. Groaza de sancțiune a fost sentimentul precumpănitor în clipa când v-am deschis ușa dormitorului. Pe urmă a urmat clipa când am fost doar la un pas de nebunie. Patul era gol. Cadavrul lui Neli dispăruse. Dumnezeule, ce mare ușurare am simțit atunci. Cadavrul lui Neli dispăruse! Atunci dacă dispăruse cadavrul lui Neli însemna că, de fapt, scăpăm de *sancțiune*. Însemna că, de fapt, nu voi mai fi *silit* să ispășesc. M-a cuprins atunci o veselie de nestăvilit. Dispăruse cadavrul lui Neli. Dumneavoastră nu mai puteați constata crima și, în consecință, nu mă puteați sili să ispășesc. Nu mă întrebam ce se întâmplase cu cadavrul, nu mă întrebam cum de fusese posibil să dispară, nu mă

întrebam cine îl făcuse să dispară și nici ce motive îl îndemnaseră. *Scăpasem de sancțiune!* Asta era tot ceea ce era prezent în conștiință. Și cu cea mai mare seninătate v-am mințit. Nu, n-am ucis! A fost o farsă!… Nebun?… Da, considerați-mă nebun!… Poftim, căutați cadavrul!… Nicio urmă de crimă!… Nicio urmă de luptă! Da, nu e frumos să răpești timpul miliției punând la cale asemenea farse de prost gust. Știu, regret, îmi pare teribil de rău dar acum am făcut!… Cer scuze, promit să nu mai fac!… Nu chiar așa, dar cam așa am răspuns întrebărilor dumneavoastră. Îmi făceam autocritica cu un aer foarte spășit, dar în sinea mea eram vesel. Dumneavoastră, domnule căpitan, m-ați sucit și m-ați învârtit cu fel de fel de întrebări. Dar m-am ținut bine. N-ați izbutit să scoateți nimic de la mine.

Rebegea tăcu. Oftă adânc, să crezi că obosise vorbind atâta. Poate chiar că obosise. Ochii îi sclipeau veseli. Părea că și acum continuă să se bucure de păcăleala pe care le-o trăsese. Dar imediat după aceea se posomorî. Ochii i se întunecară și privirile lor începură să alerge dezorientate de colo colo, ca niște păsări biciuite de furtună.

— Abia după ce mi-ați dat drumul și m-am întors acasă a început coșmarul. O omorâsem pe Neli!… Plecasem să mă denunț… Mă întorsesem însoțit de dumneavoastră și oamenii dumneavoastră… Și o dată ajunși acasă la mine n-am mai găsit cadavrul… Dispăruse! În maximum două ore cât lipsisem dispăruse. Dispăruse cadavrul. Cum de fusese posibil lucrul acesta? Încuiasem casa la plecare și o găsisem tot încuiată. E drept, cheia n-o luam niciodată cu mine. O ascundeam într-un burlan. Cine luase, cine furase cadavrul în lipsa mea, cum de aflase ce se întâmplase? Câte și câte întrebări. Toate fără răspuns. Sau cu răspunsuri imposibil de acceptat, de-a dreptul absurde. La un moment dat, am început să mă întreb dacă într-adevăr o omorâsem pe Neli. Dacă nu cumva *crima* era doar produsul minții mele dezaxate. Cândva am fost nebun. Știți. N-a fost ceva foarte grav. N-am stat niciun an la Central și mi-au dat drumul. Dacă boala revenise, și încă într-o formă gravă? În definitiv, părea mult mai plauzibil că boala recidivase decât să cred că cineva, în lipsa mea, făcuse să dispară cadavrul lui Neli. Și m-a cuprins atunci o fericire nespusă. Va să zică n-o omorâsem. Totul se întâmplase numai în închipuirea mea bolnavă. Dar oare mai era și acum bolnavă? Nu, în niciun caz. Fusese numai o criză care trecuse. Bine că trecuse. Bine că eram de-a binelea bolnav. Bine că n-o omorâsem. Bine că Neli trăia. Trăia și o puteam vedea. Trăia și puteam spera că până la urmă se va hotărî să se mărite cu mine. Era într-o zi de miercuri. În fiecare joi după-

amiaza mă întâlneam cu Neli la „Katanga”. Deci mâine aveam s-o văd. *Mâine!*… Acest mâine însemna nici douăzeci de ore. Dar de ce să aștept până a doua zi? Puteam s-o văd în cel mult o oră. Trebuia numai s-o caut acasă la ea. Dar dacă n-o găseam? Dacă era plecată în oraș? Dacă era la Nic? În definitiv nu era un dezastru dacă n-o găseam. Puteam aștepta până a doua zi. Aveam neapărat nevoie nu s-o văd, ci să am certitudinea că trăiește, că n-am ucis-o. Și pentru aceasta ar fi fost suficient s-o aud pe mătușă-sa spunându-mi: Neli nu-i acum acasă.

…Am plecat s-o caut acasă. Până acolo însă n-am ajuns. Din lașitate. Mi-a fost frică. Frică să dau ochii cu mătușa ei. Mi-a fost frică să aflu adevărul. Mi-am zis: Dacă, totuși, am ucis-o? Cum să mă duc eu, ucigașul ei, și să întreb pe bătrână: Neli este acasă? Nu! Atâta vreme cât exista măcar un grăunte de bănuială, nu mă puteam duce să întreb. Din păcate, grăuntele se transformase între timp într-o cvasicertitudine. Zadarnic încercam să mă mistific. Nu eram nebun. O omorâsem totuși pe Neli. Dar dacă o omorâsem, cum de dispăruse cadavrul? Cine îl furase?

— Ascultă, mult ai să ne împuiezi capul cu balivernele astea? se răsti la el locotenentul major Galașeanu care nu credea o boabă din tot ceea ce debitase profesorul în cea de-a doua parte a declarației sale.

Rebegea se uită la el clătinând trist capul, minute în șir. De aceea nu observă privirea mustrătoare pe care Ovezea o aruncă subordonatului său.

— Ar fi de mirare dacă dumneavoastră personal m-ați crede. V-am spus că eu sunt un caz care depășește competența dumneavoastră. Nu trebuie să luați aceasta drept o jignire. Dar, în definitiv, dacă ceea ce mi s-a întâmplat mie depășește propria mea înțelegere, este normal să depășească competența dumneavoastră! Totuși, nu aceasta este marea dumneavoastră eroare. Marea dumneavoastră eroare este că refuzați să acceptați ca posibil ceea ce depășește competența dumneavoastră. Scuzați-mă, dar nu-i o concepție cu adevărat avansată. Pe urmă, întorcându-se spre căpitanul Ovezea: pot să continui sau și dumneavoastră aveți părerea că vă torn brașoave?

— Continuă. Ai dreptul să fii ascultat până la capăt, cu alte cuvinte, să spui tot ceea ce consideri că este necesar în interesul dumitale.

— În interesul meu!… Cunosc. E un drept elementar, recunoscut de legile tuturor țărilor civilizate: dreptul celui învinuit de a se apăra. Dar acum, deocamdată cel puțin, nu e vorba de așa ceva. Vreau să fiu lăsat să vorbesc nu… în interesul meu, ci în interesul adevărului obiectiv.

— Încă o dată te invit să continui!

— Spunem că, ori de câte ori mă convingeam că eu am omorât-o, imediat începeau să roiască întrebările înnebunitoare: Unde și cum a dispărut cadavrul? Zile și zile întregi am colindat ca un lunatic străzile, încercând să găsesc răspuns întrebărilor, celor amintite și altele, dar fără rezultat. Până la urmă am capitulat. Am renunțat să mai încerc a înțelege.. Dintr-un anumit punct de vedere, aș putea afirma că după aceea m-am liniștit. Nu mai eram în primejdie să-mi pierd mințile căutând explicații. E un fel de a spune că m-am liniștit. V-am spus că, deoarece nu mă consideram vinovat de moartea lui Neli – deși eu o omorâsem – nu aveam mustrări de conștiință. Și neavând mustrări de conștiință refuzam să ispășesc. Pentru moment mă puteam considera la adăpost. Izbutisem să vă păcălesc pe toți că v-am făcut o farsă. Dar repede mi-am dat seama că îmi făcusem iluzii. Mi-am dat seama că pe dumneavoastră nu v-am putut păcăli. Din păcate, nu v-am putut păcăli. Dacă nu aș fi avut neșansa să vă ocupați dumneavoastră de mine, acum nu mă găseam aicea unde mă găsesc. Dar am avut marele ghinion să vă ocupați dumneavoastră de cazul meu. Și cu toate că știam că nu există dovezi, teama mi s-a încuibat în suflet. Teama de posibila sancțiune, în cazul când ați putea dovedi că eu am omorât-o pe Neli. Și această teamă a crescut, a crescut, mi-a obosit în așa măsură sufletul, încât, nemaiputând îndura-o, n-am avut nici puterea să lupt împotriva dumneavoastră. Și atunci de bunăvoie, v-am mărturisit adevărul, deși știam că nu aveți dovezi împotriva mea. Cred că asta e tot, domnule căpitan.

Și Emilian Rebegea sorbi dintr-o dată apa ce mai rămăsese în pahar. Pe urmă se uită întrebător la căpitan, cu teamă, dar și cu curiozitate.

— Zici că asta e tot? întrebă Ovezea.

— Tot, domnule căpitan.

— Absolut tot?

— Absolut tot.

— Spune-mi, cunoști pe un șofer cu numele Mihalache Cristea?

— Îl cunosc.

— În ce relații te găseai cu el?

Răspunsul nu veni imediat.

— Îmi era un fel de rudă.

— Ce fel de rudă?

— Cumnat. Soția mea, care a murit în timpul bombardamentului, a fost sora lui vitregă.

— Mda! Și în ce relații erai cu cumnatul dumitale?

— În nici un fel de relații. Cel puțin în ceea ce mă privește.

— Dar în ceea ce îl privea pe el?

— Venea, din când în când, să împrumute bani.

— Îi restituia?

— Niciodată.

— Și dumneata continuai să-l… împrumuți?

— Da! În memoria soției mele.

— În schimbul banilor cu care îl ajutai, în memoria soției dumitale, nu i-ai cerut vreun contraserviciu?

— Niciunul!.. Niciodată!…

Căpitanul Ovezea scrise ceva în grabă pe foaia de hârtie, pe urmă continuă să întrebe:

— Ai aflat desigur că a fost pescuit în Dâmbovița, la Stăvilar, cadavrul lui Neli, înghesuit într-un geamantan?

— Am aflat.

— Și că *cineva*, înainte de a se scăpa de cadavru, l-a mutilat?

— Am aflat.

Răspunsul abia se auzi. Tot în același timp umerii i se cutremurară, de parcă prin trup i-ar fi trecut un curent de înaltă tensiune.

— De la cine ai aflat?

— De la o prietenă de-a ei.

— Numele acelei prietene?

— Cuca Răducanu.

— O cunoști de mult?

— De mult. Înaintea lui Neli.

— În ce relații ești cu ea?

— E absolut necesar să răspund?

— În interesul dumitale. Dar dacă nu vrei să răspunzi nu te silește nimeni. Noi tot vom afla, pe altă cale.

— În relații… intime.

— Amantă?

— Da!

Era ceva nou, la care Ovezea nu se aștepta.

— De cât timp?

— O cunosc de vreo trei ani.

— Deci înaintea lui Neli?

— Înainte. Pe Neli am cunoscut-o prin Cuca.

Încă o surpriză pentru căpitanul Ovezea.

— Neli cunoștea legăturile dumitale cu Cuca?

— Da!

— Au continuat aceste legături după ce… te-ai îndrăgostit de Neli?

— Cum vă puteți imagina așa ceva? Din clipa când am cunoscut-o pe Neli toate celelalte femei au încetat să existe pentru mine.

— Inclusiv Cuca?

— Da!

— Cum a privit Cuca preferința dumitale pentru Neli, prietena ei?

— A fost foarte înțelegătoare. Nu mi-a făcut deloc scene, deși presupun că s-a simțit puțin jignită în amorul ei propriu. De altfel, relațiile dintre noi ajunseseră la un punct mort.

— Din ce motiv?

— Toate acestea au vreo legătură cu crima?

— De vreme ce te întreb, da!

— Cuca are un prieten care a fost închis pentru niște prostii. I-au dat drumul, cam de vreun an de zile. Cuca ține la el și de când e liber îi părea rău să-l mai înșele cu mine.

— Dacă înțeleg bine, cât timp era închis nu-i părea rău?

— Ba da! Dar Cuca e o fată modernă, fără prejudecăți. Pe urmă, la vârstă ei, avea nevoie de bărbat. Nici nu se pricepe să țească pânză ca Penelope.

— Spune-mi, Cuca știa unde obișnuiești să ascunzi cheia atunci când pleci de acasă?

— Ea da!

După câteva secunde căpitanul întrebă:

— … Și zici că de la Cuca ai aflat ce s-a întâmplat cu cadavrul lui Neli?

— De la ea am aflat că a fost ciopârțit. Dar puteam s-o aflu și din altă parte. A aflat tot orașul. Secretul lui Polichinelle.

— În legătură cu mutilarea cadavrului lui Neli, aș putea să-ți furnizez eu unele detalii pe care nu le cunoști. De pildă, că din geamantan lipseau capul și membrele. Că ulterior, cineva, n-are importanță cine, a găsit un coș care conținea capul lui Neli conservat în formalină. Nu-i așa că nu cunoșteai aceste amănunte?

— Nu, nu le cunoșteam. Îngrozitor!… îngrozitor!…

Și Rebegea se cutremură de oroare.

— Nu-mi amintesc, profesore. Te-am întrebat oare dacă, în schimbul deselor împrumuturi niciodată înapoiate, nu ai cerut lui Mihalache Cristea, cumnatul dumitale, să-ți facă un contraserviciu?

— M-ați întrebat și v-am răspuns că *niciodată.*

— Încearcă să-ți amintești. Poate că totuși…

— Nu am ce să-mi amintesc.

— Sigur?

— Absolut sigur.

— Atunci să te ajut eu să-ți amintești, profesore. Nu cumva i-ai cerut să-ți procure niște formalină? O cantitate mai mare, de câteva kilograme?

— Eu? Niciodată!… Asta de unde ați mai scornit-o?

— Noi nu scornim nimic, profesore. Noi depistăm și asta e cu totul altceva. Pe soția cumnatului dumitale, Ana Cristea, o cunoști?

— N-am văzut-o în viața mea.

— Asta-i adevărat. Nici ea nu te cunoaște.

— După părerea dumitale, Ana Cristea are vreun motiv să-ți vrea răul?

— Nu, în niciun caz.

— Știi ce am aflat de la ea? Că dumneata i-ai cerut lui Mihalache să-ți facă rost de niște formalină și că el ți-a procurat un bidon întreg.

— E nebună!

— Nu-i deloc nebună. Totuși Mihalache ți-a procurat formalină. Bidonul cu formalină l-a dus mai întâi acasă. Abia a doua zi l-a luat de acasă și ți l-a adus dumitale.

— E nebună!… E o isterică!… O mitomană!… V-am spus că nu i-am cerut nimic lui Mihalache.

— Nu?

— Categoric, nu, domnule căpitan.

Căpitanul Ovezea făcu un semn și unul din subordonații săi aduse bidonul găsit în grădina profesorului.

— Recunoști acest bidon?

— Nu!

— Știi ce a fost în acest bidon? Formalină. Știi unde l-am găsit? Îngropat în grădina dumitale, acolo unde l-ai ascuns. Haide, profesore, nu mai are rost să te zbați ca peștele pe uscat. Nu numai că ai ucis-o pe Neli, dar dumneata i-ai și mutilat cadavrul. Dumneata ne-ai trimis plocon capul lui Neli pe care până atunci l-ai conservat la formalină, pe care ți-a procurat-o

Mihalache Cristea. Ești demascat, profesore Emilian Rebegea și nu-ți mai folosește la nimic să continui a nega.

Rebegea, în timp ce căpitanul Ovezea vorbea, se ridicase puțin câte puțin în picioare. Era palid ca un mort, îi tremurau mâinile, ochii i se rostogoleau în toate părțile.

— Eu?… Eu am făcut toate astea?

Și se prăbuși la pământ cu trupul scuturat de convulsiuni, cu gura strâmbă și plină de bale.

CAPITOLUL XIII
DIN NOU SE PIERDE PISTA

„Experiența a dovedit totuși, și o judecată
sănătoasă ne va dovedi întotdeauna, că
de multe ori, poate chiar de cele mai multe ori,
o părticică de adevăr iese la iveală din ceea ce
pare străin de chestiune”
EDGAR ALLAN POE: Misterul Mariei Rogét

După vreun sfert de oră, profesorul începu să-și revină. Spasmele începură să se potolească încet, încet, membrele să se destindă, iar până la urmă să deschidă ochii. Privirile îi erau ca de pe altă lume. Rătăcite, oarbe parcă. Parcă nu vedea pe nimeni, cu toate că îi privea, pe rând, pe fiecare. În cele din urmă se ridică. Dar îi mai trebuiră câteva minute până să-și revină complet.

— Vă rog, un pahar cu apă!

Goli paharul și mai ceru unul. După aceea se duse să se așeze pe scaunul pe care stătuse mai înainte, complet restabilit. Metamorfoza era atât de uimitoare, încât Ovezea se întrebă dacă nu cumva Rebegea simulase un acces de epilepsie.

— Vom continua mâine, profesore. Acum te simți, desigur, foarte slăbit.

— Nu, să continuăm. Șocul a trecut. Altul mai puternic decât acesta nu cred că mi-ați mai pregătit. Nu cred că v-a mai putut trece prin minte altă ticăloșie mai mare pe care să mi-o puneți în cârcă.

— Bine! Atunci să continuăm, profesore Rebegea. Se pare că-ți reamintești ce acuzație ți-am adus?

— Mi-o reamintesc, domnule căpitan. Dumneavoastră pretindeți că eu, nu numai că am ucis pe Neli, dar că, după aceea, i-am și mutilat cadavrul. Dumneavoastră ați pretins că mi-am procurat formalină prin cumnatul meu, ca să conserv capul lui Neli.

Rebegea vorbea cu ton agresiv, lucid, hotărât să-l înfrunte pe căpitan, și privindu-l, nu-ți venea să crezi că numai cu câteva minute mai înainte se tăvălise pe jos, pradă unui acces de epilepsie.

— Exact, profesore. Acestea sunt acuzațiile pe care ți le-am adus și te sfătuiesc, în interesul dumitale, să nu îl iei pe *nu* în brațe.

— Domnule căpitan, cu tot respectul pe care vi-l port mai precis pe care vi-l purtam, nu mă sfiesc să v-o spun că acuzațiile pe care mi le-ați adus le consider idioate. Idioate fiindcă sunt lipsite de logică. Idioate fiindcă faceți abstracție de datele elementare ale psihologiei. La un ins puțin diferențiat din punct de vedere psihic admit că în manifestările sale exterioare să nu se observe – neexistând totdeauna – un anumit rigorism logic. Dar pentru numele lui Dumnezeu! încă nu v-ați dat seama că am o structură mai complicată, ceva mai complicată decât indivizii cu care, în mod obișnuit, aveți de-a face, și care formează grosul delicvenților, de toate categoriile? Cu alte cuvinte, nu v-ați dat seama că un om ca mine nu poate să se comporte ilogic? Ce vi se pare mai grav? A ucide sau a mutila un cadavru? Până și judecata cea mai elementară răspunde că a omorî, a curma o viață e mult mai grav decât a mutila un cadavru. Or, dacă eu am recunoscut, nesilit de nimeni, că am ucis-o pe Neli, ce m-ar fi oprit să merg mai departe și să recunosc că tot eu i-am mutilat cadavrul? Nu înseamnă aceasta inconsecvență logică?

— Dar crima e… logică? Din punctul dumitale de vedere, bineînțeles îl întrebă Ovezea.

— Nu e logică, într-adevăr, din punctul meu de vedere. Dar ce-ați vrut să insinuați? Iată, presimt că sunteți pe punctul de a formula o nouă acuzare împotriva mea. Oare din punctul dumneavoastră de vedere este logică?

— Desigur, dacă ea a fost premeditată.

— Premeditată!

Și Rebegea începu să râdă cu mare poftă.

— Domnule căpitan, cred că m-am înșelat în privința dumneavoastră, dacă puteți gândi că eu, profesorul Emilian Rebegea, am putut comite o crimă cu premeditare.

— Și de ce n-ai fi putut dumneata, profesore Emilian Rebegea?

— De ce? Și se uită compătimitor la căpitan. Din multe, multe motive, domnule căpitan. În primul rând, fiindcă sunt un intelectual.

— Nu-i un argument, profesore. Nu ești singurul intelectual care a comis o crimă cu premeditare. Ca să nu mai vorbim de aceia care, de pildă, prin invențiile lor au comis crime colective cu premeditare.

— Aceia care, ca indivizi, au ucis indivizi cu premeditare, n-au fost intelectuali adevărați. Sunt un intelectual, cu voia dumneavoastră. Și ca intelectual nu sunt în stare să comit o crimă cu premeditare. Iubesc viața și sunt profund nefericit din cauza destinului meu biologic. Moartea fiind

indisolubil legată de viață, și formând la un loc destinul biologic al omului, ca intelectual, domnule căpitan, nu pot să mă substitui destinului cuiva ca să-i grăbesc ciclul vieții.

— … Și vrei să te credem că ai ucis, așa cum ai susținut, într-un moment de rătăcire?

— Da, pretind acest lucru. Înțelegeți, pentru numele lui Dumnezeu, că nu afirm aceasta ca să-mi ușurez situația. Puțin îmi pasă dacă pedeapsa va fi cu câțiva ani mai mare sau mai mică. Sancțiunea nu poate fi stabilită decât în conformitate cu *legea* în vigoare. Or, după această lege nu pot fi absolvit de sancțiune. S-ar putea, cel mult, să mi se ușureze pedeapsa. Dar ce contează câțiva ani în plus sau în minus. Iar ce importanță are, de vreme ce *nu se poate să fiu absolvit de orice vină?* Și de vreme ce lucrul acesta nu este posibil, de ce am recunoscut crima, dar în schimb neg că am mutilat cadavrul lui Neli? Nu înțeleg cum nu vă dați seama că un asemenea comportament lipsit de logică nu-mi este propriu. Că este în contrazicere flagrantă cu structura mea psihică. Repet, și am să repet mereu. E absurd ceea ce pretindeți. Recunosc, am ucis-o pe Neli, dar resping cu indignare acuzația de a-i fi mutilat cadavrul. Am ucis din punctul de vedere al societății. Dar din punctul de vedere al individului, al insului singular, nu eu am ucis-o.

— Pretinzi că ai ucis-o în stare de… somnambulism mormăi Galașeanu.

Profesorul însă păru că nu-i acordă nicio atenție.

— Domnule căpitan, noi am mai discutat odată problema. Parțial bineînțeles. Vă amintiți, v-am spuneam că acum douăzeci de ani am sugrumat pe cineva. Atunci eram pe front. Vă mai amintiți?

— Vag. Dar cred că nu are nicio legătură.

— Vă înșelați profund. Vă povesteam atunci că, fiind convins că neamțul urcă în pod ca să mă prindă, l-am pândit la gura podului și, tăbărând pe el, mi-am înfipt degetele în beregata lui. Am făcut-o numai ca să mă apăr, din instinct de conservare, cu oroare, dar și e teamă. Îmi era teamă că va fi mai puternic decât mine fiindcă și el încerca să mă prindă de gât, fiindcă mi se opuneau toți mușchii gâtului său și îmi era teamă că nu voi avea suficientă putere în degete ca să înfrâng opoziția mușchilor lui ce mi se păreau de oțel. Dar când am izbuti să-l imobilizez, când am simțit că mușchii încep să cedeze, am strâns mai tare, cu puteri sporite, bucurându-mă de victorie: cu prețul vieții altuia mi-o salvasem pe mea. Așa credeam. În realitate, bietul

om urcase în pod nu ca să mă prindă pe mine. Urcase să se ascundă și să se predea mai târziu, când ai noștri aveau să ocupe satul.

Așa am ajuns să ucid un om, cu mâinile astea ale mele. Pentru fapta aceea de atunci numai puțin a lipsit să primesc și o decorație. Dacă n-am primit-o, aceasta s-a datorat faptului că locotenentul, comandantul meu de pluton, a fost omorât înainte de a fi avut răgazul să facă propunerea de decorare. Omorâsem nu un om, ci un inamic. Și doar în război e o virtute să omori cât mai mulți inamici. Dar dacă nu l-aș fi ucis atunci pe Herman – i-am găsit în buzunar o scrisoare de la nevastă care începea cu *Lieber Hermann* – n-aș fi ucis-o nici p Neli. V-am explicat cum am ajuns s-o ucid pe Neli. Îi mângâiam coapsele, sânii. Am simțit nevoia să-i mângâi gâtul. L-am mângâiat. Și, deodată, nici eu nu știu cum, parcă nu mai era gâtul ei, ci gâtul lui Hermann. Și am strâns. Când mi-am dat scama ce fac era prea târziu. O ucisesem. Asta este crimă. Dar l-am ucis și pe nefericitul de Hermann. Dar asta n-a fost crimă. Și doar în amândouă cazurile am sugrumat câte o viață. De ce prima n-a fost crimă și a doua da, nu știu. După mine amândouă sunt crime. Dacă nu s-ar fi întâmplat prima crimă, n-aș fi ucis-o pe Neli. Aș fi putut mângâia gâtul de Giocondă al lui Neli, așa cum am putut mângâia – înainte de a-l ucide pe Hermann – pe al atâtor și atâtor femei, fără să le sugrum.

În numele societății, lezată prin crima făptuită de mine asupra lui Neli, voi fi sancționat. Aspru sau mai puțin aspru, nu are importanță. Importanță are doar pedeapsa. Știu că altfel nu se poate. Societatea – toate societățile omenești – sancționează prin lege crima de omucidere, cel puțin în anumite condiții și are tot dreptul s-o facă. Din păcate, omenirea încă nu are legea, recunoscută ca atare de către toate statele lumii, care să sancționeze cea mai mare crimă de omucidere – războiul! – cu toate că există un for internațional creat pentru acest scop în primul rând. Cândva o asemenea lege va exista. Deocamdată există legi care pentru două crime de omucidere identice au criterii de apreciere diferite. Fiind destul de lucid nu cer nici clemență și nici circumstanțe atenuante. Aplicați legea! Dar vă conjur, nu-mi puneți în cârcă fapte care mă revoltă și mă jignesc, dacă nu pentru altceva, atunci pentru simplul motiv că ignorați abeceul psihologiei, atribuindu-mi discontinuități ilogice.

Rebegea rosti ultimele cuvinte cu indignare, privind aproape furios la Galașeanu, de parcă era convins că numai în capul acestuia s-a putut naște absurda învinuire. Pe urmă, aducându-și parcă aminte că ancheta o

conducea căpitanul Ovezea privi în direcția biroului lui. Acum însă ochii săi nu mai exprimau furie, ci doar mustrare.

— Te-am ascultat, profesore, cu răbdare și sper că nu ai motive să te plângi că nu ți-am dat posibilitatea să vorbești. Dumneata însă, deși ai vorbit mult, foarte mult chiar, nu ai făcut altceva decât să abuzezi, pur și simplu, de răbdarea noastră. Ai recunoscut că ai ucis-o pe Neli. Ai recunoscut încă mai înainte ca noi să fi formulat acuzarea. E o notă bună pentru dumneata. Refuzi însă să recunoști că ai ciopârțit-o. În susținerea acestei acuzații noi ne bazăm pe probe. Cumnata dumitale a declarat, sub prestare de jurământ, că Mihalache Cristea ți-a procurat un bidon întreg de formalină, *fărmalină* cum îi spune ea. Un alt martor, un autopsier, a declarat, de asemenea sub prestare de jurământ, că i-a procurat lui Mihalache Cristea, la cererea acestuia, un bidon cu formalină. În fine, acum câteva ore a fost găsit în grădina dumitale, îngropat, bidonul în care a fost formalina. Autopsierul a recunoscut bidonul. Ei bine, profesore, ce ai de spus în legătură cu toate acestea?

— Vă declar pentru a doua oară: Nu am ciopârțit cadavrul lui Neli. Nu am cerut cumnatului meu să-mi procure formalină. N-am îngropat bidonul în grădină și până a nu mi-l arăta dumneavoastră nu l-am mai văzut în viața mea.

Aproape un minut stărui tăcerea.

— Atunci înseamnă că Ana Cristea minte?

— De bună seamă că minte.

— Ce motive ar avea? Te urăște? I-ai dat vreun motiv să te urască?

— Mi-ați mai pus această întrebare și v-am răspuns atunci ca și acuma: N-am văzut-o în viața mea.

— Deci nu minte.

— Nu știu!… Nu știu!… O fi la mijloc vreo neînțelegere.

— Ce fel de neînțelegere?

— Nu știu!

— Cu „nu știu”, profesore, nu ne poți convinge.

— În afară de dovezile pe care vi le-am expus, altele nu am.

— Bine, dar acelea nu erau dovezi. Erau doar considerații teoretice. Or probele materiale nu pot fi răsturnate prin niște simple considerații teoretice, profesore.

— Regret sincer, domnule căpitan, că numiți considerații teoretice niște probe de un fel deosebit, probele de ordin psihologic. După părerea mea, ele

sunt mult mai puternice decât ale dumneavoastră. Probele pe care le-ați numit materiale – probabil este un termen de specialitate – din punct de vedere psihologic – ce dovedesc ele? O discontinuitate psihică sub aspectul comportamentului, o contradicție inexplicabilă dintre ceea ce constituie dominanta psihică a unei personalități și un anumit fapt dintr-o anumită împrejurare, întâmplat în împrejurări cu totul excepționale; contradicție atât de flagrantă, încât să nege până la desființare tocmai dominanta psihică a insului respectiv. Or, domnule căpitan, lucrul acesta nu e posibil. Este un nonsens, o eroare, o totală necunoaștere a legilor psihologiei. Faptele fiecărui individ, oricât de urâte sau frumoase ar fi ele, poartă amprenta dominantei lui psihice care îl deosebește de ceilalți indivizi. Dacă între doi indivizi, din punct de vedere fizic, poate să existe o asemănare care să meargă până la identificarea unuia cu a celuilalt, din punct de vedere psihic acest lucru nu este posibil. Acuzațiile pe care le-ați formulat împotriva mea, sunt în contradicție flagrantă cu dominanta mea psihică, pur și simplu o anulează. Cum adică? Eu, profesorul Rebegea, după ce am omorât-o pe Neli, din sadism sau Dumnezeu știe din ce alt motiv, i-am ciopârțit cadavrul… I-am conservat capul în formalină… Pe urmă l-am trimis cadou nu știu cui. Ei bine, domnule căpitan, vă declar încă o dată și pentru ultima oară că toate aceste acuzații sunt idioate fiindcă infirmă dominanta psihică a profesorului Rebegea.

— Ce ai făcut, profesore, în noaptea de nouă spre zece?

Rebegea schiță un zâmbet ironic și trist în egală măsură.

— Așa!… Așa!… Se vede treaba că n-ați epuizat toate acuzațiile. Se vede treaba că acuma vă pregătiți să mă acuzați că l-am omorât și pe cumnatul meu Mihalache. Nu m-aș mira dacă mi-ați spune că m-a văzut careva în mașina lui Mihalache tocmai în noaptea când a fost omorât. Dacă a putut declara cumnată-mea ceea ce a declarat, orice aș mai auzi cred că nu m-aș mai mira.

— Nu ți-am adus o asemenea acuzație, profesore.

— Încă nu mi-ați adus-o. În schimb m-ați întrebat cum mi-am petrecut timpul în noaptea de nouă spre zece.

— Da, te-am întrebat, dar de răspuns nu mi-ai răspuns.

— Habar n-am. Cred că am fost acasă.

— Fiindcă veni vorba de Mihalache Cristea, află că el a fost asasinat în noaptea de nouă spre zece. Dar după cum am fost informat, dumneata ai

venit acasă foarte devreme și n-ai părăsit casa până a doua zi. Ai, cu alte cuvinte, un alibi, îl încercă Ovezea.

— În noaptea de nouă spre zece! repetă Rebegea gânditor. Să văd în ce zi a căzut data asta. Și scoase din buzunar o agendă pe care începu s-o răsfoiască până găsi ceea ce căuta. Da!… Adică în noaptea de joi spre vineri. Domnule căpitan, informația dumneavoastră nu este exactă. În noaptea de nouă spre zece nu am dormit acasă. Deci nu am niciun alibi, domnule căpitan.

— Ba da, dacă îmi vei spune unde ți-ai petrecut noaptea. Noi vom verifica și, dacă ne-ai spus adevărul, înseamnă că ai un alibi.

— Din păcate, nimeni nu poate să dea mărturie pentru mine.

— Dar, în definitiv, ce-ai făcut în noaptea aceea?

— Am dormit!

— La o femeie?

— Nu!

— Atunci?

— Am dormit în cimitir. M-am dus pe seară să duc flori la mormântul răposatei mele soții. Un capriciu. Eram însă beat. La cimitir nu mă pot duce decât beat. Am adormit pe o bancă. M-am trezit dimineața.

— Și n-a dat nimeni peste dumneata?

— Nimeni. Sau cel puțin eu nu-mi amintesc. V-am spus că eram beat.

— Dimineața, când ai plecat, nu te-a văzut nimeni? Paznicul sau vreo îngrijitoare de morminte?

— Habar n-am. N-am dat importanță. În orice caz eu nu-mi amintesc să fi văzut pe careva.

— Spune-mi, profesore. De ce ai *refuzat* alibiul pe care ți l-am furnizat?

— Fiindcă este în contradicție cu dominanta mea psihică de a-mi crea avantaje profitând de o eroare a altuia, în cazul acesta de o eroare de informație, domnule căpitan.

— Foarte lăudabil pentru dumneata, profesore. Acum, în altă ordine de idei, aș vrea să-ți mai pun câteva întrebări în legătură cu o scrisoare pe care i-ai scris-o lui Neli și care, după cum prea bine știi, a ajuns în mâinile noastre.

Rebegea pentru prima dată oftă și păru a fi tare necăjit.

— Știu!… Știu!… Scrisoarea aceea în care o amenințam că o voi ucide din nevoia de a restabili echilibrul meu interior. Trebuie să recunoașteți, am fost atunci superior dumneavoastră. Până la urmă v-am convins nu numai că

n-am omorât-o, dar că nici nu este moartă. Ei, dar ce rost are să mai discutăm despre scrisoare, de vreme ce am recunoscut că eu am omorât-o.

— Nu e vorba despre crimă, ci despre altceva. În scrisoarea aceea afirmai că Nic trăiește periculos și că, la rândul ei și Neli; dar nu din „vocație”, ca să spun așa, ci numai fiindcă Nic era nevoit să trăiască periculos. Vrei să-mi spui în ce fel trăia periculos Nic?

— Nu știu. Dar în definitiv ce vă mai interesează? Nic e mort, Neli de asemenea.

— Dacă are rost, asta apreciez eu, profesore. Trebuie să-ți spun că răspunsul pe care mi l-ai dat nu mă mulțumește. Și nu mă mulțumește fiindcă este nesincer Afirmi că nu știi…

— Chiar nu știu.

— Spuneai mai adineaori că la un moment dat găsiseși soluția ca Neli s-o rupă cu Nic, în cazul când accepta să te ia de bărbat. În ce fel te-ai gândit să procedezi?

— S-o amenințe că, în cazul când nu se lasă de Nic, voi aduce la cunoștința acelora care ar fi interesați s-o afle că el trăiește periculos.

— S-o amenințe că vei divulga ceea ce știi, cu alte cuvinte, nu?

— Da! se decise Rebegea să recunoască.

— Atunci înseamnă că știi în ce fel trăia periculos. De altfel, e absurd să afirmi despre cineva că trăiește periculos fără ca să știi despre ce fel de periculozitate este vorba.

— Fără îndoială!

— Atunci vorbește!

— Domnule căpitan, eu sunt de părere că despre morți nu trebuie să se vorbească decât de bine. Nic e mort, Neli de asemenea. De aceea refuz să vă răspund la această întrebare.

— E ultimul dumitale cuvânt?

— Da, domnule căpitan.

— De la cine ai aflat că Nic a murit?

— De la Cuca.

— … Și amănuntele în legătură cu cele întâmplate cu cadavrul lui Neli după dispariția lui din locuința dumitale?

— De la Cuca.

— Tot de la Cuca, va să zică.

— Tot!

— Bine! Pentru astăzi cred că am terminal. Eşti fără îndoială obosit şi noi de asemenea.

— Dă-mi o ţigară, Galaşeanule.

Galaşeanu vârî mâna în buzunar scoase portţigaretul şi i-l întinse fără să-l deschidă şi fără să se grăbească. Avea o mină dezamăgită ca un copil căruia i s-a stricat jucăria. De fiecare dată când lua o astfel de mină, arăta mult mai tânăr. În realitate nu era dezamăgit. Era necăjit din pricina felului cum condusese şeful său ancheta. Dar în acelaşi timp era şi nedumerit deoarece nu era în stare să înţeleagă dacă Ovezea o făcuse sau nu în mod deliberat. La rândul său îşi aprinse o ţigară, după care începu să se joace cu portţigaretul.

Ovezea intui starea lui sufletească, vru să-l liniştească explicându-i că n-a fost decât o tactică, dar uită mai înainte de a se hotărî să vorbească, ocupat să recitească însemnările pe care le făcuse pe o foaie de hârtie în timp ce îl anchetase pe profesor. Citea, ştergea câte un rând, adăuga un altul pe margine, sublinia cu creionul roşu un altul. Din când în când îşi amintea de ţigară şi trăgea din ea cu atâta sete, încât se auzea sfârâind tutunul.

Până la urmă Galaşeanu nu se putu stăpâni:

— Tovarăşe căpitan, dracu să mă ia dacă înţeleg ceva.

— Ce nu înţelegi, Galaşeanule?

— Nu înţeleg de ce nu l-aţi strâns în chingi.

Căpitanul Ovezea închise stiloul, împături foaia de hârtie din faţa sa şi pe urmă întrebă cu un ton rece, aşa cum nu-i era obiceiul.

— Crezi că era nevoie să-l… strâng în chingi?

— Absolut!

— … Şi mă rog, cum vezi dumneata că ar fi trebuit să procedez ca să însemne că l-am strâns în chingi?

— Să-l fi înghesuit cu întrebările, să nu-i fi dat răgaz să răsufle până când nu recunoaşte. Dumneavoastră l-aţi lăsat să ne bălmăjească cu teoriile lui tâmpite. Ce, parcă e prima dată când foloseşte metoda asta? Aduceţi-vă aminte că totdeauna a făcut la fel. Asta-i metoda lui. Pe mine însă n-a izbutit să mă zăpăcească de cap. Eu nu am crezut o boabă din tot ceea ce ne-a îndrugat. Şi nici nu m-a impresionat.

Era o aluzie vagă şi un reproş la adresa lui Ovezea.

— După părerea dumitale, crezi că am procedat greşit?

— Ca să fiu sincer, tovarășe căpitan, cred că da. Cu unul ca el nu cred că era cazul să ne purtăm cu atâtea fineţuri. Fiindcă, tovarășe căpitan, e un mare ticălos. Mult mai mare ticălos decât ni l-am putut noi închipui. Sau poate decât mi l-am închipuit eu. Măgarul a avut tupeul să ne și braveze.

— Serios? N-am observat.

— Cum n-aţi observat!… Mai înainte de a apuca dumneavoastră să-l acuzaţi că l-a omorât pe Mihalache Cristea, v-a luat-o el înainte. A spus foarte teatral: „Nu m-aș mira dacă mi-aţi spune că m-a văzut careva în mașina lui Mihalache tocmai în noaptea când acesta a fost omorât”. Asta ce înseamnă? Nu însemnă sfidare? După mine asta înseamnă, tovarășe căpitan. Și dumneavoastră cum aţi reacționat? În loc să-i luaţi piuitul spunându-i: „Chiar așa, profesore. A fost cineva care te-a văzut în taxiul condus de cumnatu-tău Mihalache, în noaptea când a fost omorât, și nu în altă parte, ci chiar pe strada pe care locuieşti”, i-aţi răspuns: „Nu te-a acuzat nimeni, profesore, că l-ai omorât pe cumnatul dumitale Mihalache Cristea”.

— Bine, Galașeanule, dar știi foarte bine că Tino Lazaretti a declarat că nu l-a văzut la față pe acela care s-a ascuns în mașină.

— Desigur, a declarat așa ceva. Dar dacă i-aţi fi spus că l-a recunoscut cineva, i-aţi fi luat piuitul și nu și-ar mai fi dat atâtea aere, de parcă el ar fi fost cel mai deștept de pe fața pământului și noi ia acolo niște minte-n călcâie, buni doar să fim adunaţi cu fărașul.

— Dar dacă pasagerul din taxiul condus de Mihalache Cristea nu era Rebegea?

— Cum, tovarășe căpitan, vă mai îndoiţi?

— Atâta vreme cât n-o putem dovedi…

— Tovarășe căpitan, vă rog să nu vă supărați, dar mi se pare că v-a convins secătura de profesor.

— Ce să mă convingă, Galașeanule?

— Că nici usturoi n-a mâncat și nici gura nu-i pute.

— A recunoscut doar că el a ucis-o pe Neli.

— Dar de ciopârțit cine a ciopârțit-o? Eu? Dumneavoastră? Și cadavrul cum a dispărut? L-a furat cineva? Sau poate s-a volatilizat? Trebuie că profesorul ăsta are o părere tare proastă despre noi de îşi poate închipuie că îl vom crede.

— Să fim obiectivi, Galașeanule. Profesorul a recunoscut că nu-și poate explica în niciun fel dispariția cadavrului.

— Văd că v-a convins, tovarășe căpitan, cu teoriile lui aiuristice, observă Galașeanu cu un asemenea ton de reproș, încât Ovezea nu se putu abține să nu zâmbească.

— Ei, nu chiar tot ceea ce a turuit el înseamnă neapărat „teorii aiuristice”, Galașeanule.

Galașeanu îl privi în așa fel, încât s-ar fi putut spune ca rămăsese cu gura căscată, deși nu era așa.

— Nu?

— Nu Galașeanule. De exemplu, teoria lui după care faptele unui individ, bune sau rele, poartă musai pecetea dominantei lui psihice. Nu crezi că are dreptate, Galașeanule?

— Tovarășe căpitan, eu unul nu mi-aș pierde timpul cu asemenea subtilități.

— Parțial ai dreptate, Galașeanule. Desigur, nu în toate cazurile este nevoie să ne spargem capul cu ele, cum spui dumneata. Într-unele este însă absolut nevoie. De pildă, în cazul Rebegea. Profesorul nu-i un criminal de profesie. E un intelectual care, pe deasupra, este și foarte inteligent. În asemenea cazuri se impune ca, în analizarea faptelor, să se țină seama și de dominanta psihică a individului respectiv.

— Dar, tovarășe căpitan, în acest caz, trebuie să-i cunoaștem în prealabil dominanta.

— Bineînțeles.

— În ceea ce privește pe profesor i-ați putut-o depista?

— Dragă Galașeanule, cu riscul de a te dezamăgi trebuie să-ți spun că n-a fost nevoie s-o descopăr, deoarece mi-a dezvăluit-o însuși Rebegea.

— Tovarășe căpitan, vă rog să mă iertați, dar când vă aud vorbind așa îmi vine să iau călimara și s-o izbesc de parchet de ciudă. Va să zică, sunteți de părere că Rebegea este un om de treabă.

— Vreau să spun, Galașeanule, că dominanta lui sufletească este a unui om de treabă.

— Te pomenești că sunteți gata să afirmați că nici n-a ucis-o pe Neli?

— Știi doar că a recunoscut crima, Galașeanule. Ce rost are să fiu eu de altă părere? Cel puțin deocamdată.

— Atunci înseamnă că nu-l mai considerați pe profesor vinovat de moartea lui Mihalache Cristea?

— Am serioase îndoieli. Aproape m-am convins că această a doua crimă este în flagrantă contrazicere cu dominanta lui psihică

— Lămuriți-mă, vă rog! De ce numai a doua crimă, de ce nu și prima?

— Pentru că nu este exclus ca prima crimă să fi fost – așa cum afirmă el – involuntară.

— Adică a ucis-o într-un fel de transă, fiindcă s-a trezit în el „fiara ancestrală”?

— N-ar fi exclus, Galașeanule. În orice caz explicația pare plauzibilă. Multe și variate au fost traumatismele generate de cel de-al doilea război mondial. Mi se pare firească aversiunea ta față de tot ceea ce reprezintă, în meseria noastră, complicație inutilă. Dar aversiunea față de o complicație inutilă nu justifică de fel simplismul.

— Bineînțeles, tovarășe căpitan. Dar nu-i vorba de simplism ci pur și simplu de bunul simț. De acel „simț comun”, ca să folosesc și eu un termen din psihologie. Or simțul meu comun nu se lasă amăgit de aiurelile lui Rebegea.

— Simțul comun te poate înșela câteodată, Galașeanule.

— Tovarășe căpitan, a ucis sau nu Rebegea pe Neli?

— Rebegea afirmă că a ucis-o.

— Și după aceea ce s-a întâmplat? Mai departe eu nu mai sunt în stare să încropesc vreo ipoteză. M-ați turtit, pur și simplu, zău așa, tovarășe căpitan.

— Dacă te consideri „turtit”, să știi că nu din cauza mea, ci a evenimentelor neobișnuite, Galașeanule. Ne place, nu ne place, suntem nevoiți să ne revizuim punctul de vedere. Și știi de ce? Pentru că Rebegea a recunoscut că a ucis-o pe Neli.

— A făcut-o din perfidie, tovarășe căpitan. Și-a dat seama că dacă l-am arestat, înseamnă că avem dovezi contra lui. A recunoscut că a ucis-o pe Neli ca să nege mutilarea cadavrului ca și înjunghierea lui Mihalache Cristea. Numai din perfidie a recunoscut, tovarășe căpitan.

— Să nu ne pripim. Ai afirmat că Rebegea a recunoscut că a ucis-o pe Neli fiindcă și-a dat seama că noi, de vreme ce l-am arestat, înseamnă că avem dovezi și împotriva lui. Dar de ce n-a așteptat să audă mai întâi învinuirile pe care i le aducem? De ce a recunoscut că a ucis-o, mai înainte ca noi să ne fi formulat acuzația? Și în definitiv, care au fost dovezile pe baza cărora ne-am susținut noi acuzația? În ultimă instanță, ele s-au redus la una singură: bidonul îngropat în grădina lui. O probă materială care nu l-a impresionat deloc și pe care a respins-o cu vehemență. De aceea nu cred că a recunoscut crima din perfidie așa cum presupui dumneata.

— Atunci sunteți de părere că Rebegea a ucis-o numai pe Neli nu și pe Mihalache Cristea, și de asemenea că nu el a mutilat cadavrul?

— Da, asta-i părerea mea. Va trebui să luăm totul de la capăt, dar n-avem încotro.

— Atunci cine a mutilat cadavrul lui Neli?

— Nu știu!

— Cine l-a ucis pe Mihalache Cristea?

— Tot nu știu!… Încă nu știu.

— Dacă Rebegea n-a ucis-o decât pe Neli, înseamnă să admitem că celălalt asasin dispune de forțe supranaturale, ceea ce e absurd, tovarășe căpitan.

— Întru totul de acord, Galașeanule: Absurd!

— Atunci? Tovarășe căpitan, găsiți dumneavoastră o explicație *rațională*. Eu, v-am mai declarat-o, nu sunt capabil de o asemenea performanță.

— Chiar nu există niciun fel de explicație rațională?

— Poate una singură, replică Galașeanu după câteva clipe de gândire. Doar dacă Neli a fost ucisă în altă parte decât acasă la Rebegea.

— Vezi că totuși există? Numai că explicația aceasta nu este nouă. Ne-am mai gândit la ea și am respins-o. Ea nu s-ar putea susține decât numai în cazul când a avut un complice. Nu crezi?

— Nu știu ce să răspund, tovarășe căpitan, fiindcă nu vă pot urmări gândul.

— Păi să facem următorul raționament. Să admitem că Rebegea a ucis-o pe Neli nu acasă la el, ci în altă parte. În ce zi? La ce oră? Din cele afirmate de Rebegea putem accepta data de întâi septembrie. Se pune întrebarea: ce a făcut profesorul imediat după ce a comis crima? El ne-a declarat că a plecat de acasă, că a ezitat mult până să se hotărască și că atunci, când în sfârșit, s-a putut decide, trecuse o oră. Dar oare ne-a spus adevărul? Îl credem sau nu? Mai precis, dumneata îi acorzi sau nu credit?

— Înțeleg de ce mă întrebați dacă îi acord sau nu credit. Fiindcă dumneavoastră vă gândiți că în cele două ore, adică de când a plecat să se denunțe și până când v-ați dus să constatați la fața locului crima, nu a avut timpul material să mutileze cadavrul dacă nu a avut un complice.

— Exact!… Ei, ce părere ai? A avut sau nu Rebegea un complice, care, în locul său, a făcut cea de-a doua treabă: mutilarea cadavrului?

— Domnule căpitan, aveți dreptate. Ipoteza complicității nu se susține. Dar asta înseamnă să ne întoarcem exact de unde am plecat. Rebegea a ucis-o pe Neli acasă la el?

— Da!

— Îngrozit de ceea ce a făcut într-un moment de inconștiență, a plecat să se denunțe?

— Exact!

— Ce s-a întâmplat după aceea cu cadavrul?

— Nu știu!

Galașeanu tăcu, îl privi pe căpitan cu un fel de disperare mută, apoi întrebă resemnat:

— Tovarășe căpitan, chiar trebuie să luăm totul de la capăt?

— Aproape totul, Galașeanule.

— Eu, de pildă, ce-mi ordonați să fac?

— Ca obiectiv principal, să te gândești și iarăși să te gândești la datele problemei pe care o avem de dezlegat. Iar ca obiectiv secundar, să te repezi până în prânz la Cimitirul Sfânta Vineri și să vezi ce-i cu alibiul lui Rebegea. E foarte important să știm dacă în noaptea de nouă spre zece septembrie a dormit în cimitir.

Galașeanu oftă necăjit.

— Dacă aflu că a fost văzut plecând dimineața din cimitir, gata alibiul? Tovarășe căpitan, eu în niciun caz nu-l voi considera alibi.

— Nu?

— Nu, fiindcă nu știm ora când s-a dus în cimitir. El afirmă că seara în ajun. Dar dacă minte? Ce mă împiedică să presupun că s-a furișat în cimitir tot dimineața și după puțin timp a plecat făcând totul ca să fie văzut părăsind cimitirul.

— Vrei să spui că și-a pregătit un alibi?

— Da, tovarășe căpitan. Asta-i părerea mea intimă.

— Mă rog, nu-i exclus ca lucrurile să se fi petrecut așa cum presupui dumneata. Dar dacă te duci acolo poate că găsești pe cineva care l-a văzut venind în ajun și plecând a doua zi dimineața.

Galașeanu nu mai spuse nimic. Șeful său avea acum un fel de a fi pe care nu-l putea înțelege. Nu-și putea explica de fel, cum de nu *vedea* ceea ce lui i se părea evident. Pentru el, Rebegea era un criminal periculos tocmai fiindcă era foarte șiret și deloc prost. Îl intriga, și nu-și putea explica de fel, cum de era posibil ca șeful său să nu fi observat tocmai acest lucru esențial.

Era pur și simplu uluit că Ovezea, lăsându-se înșelat de vorbăria lui Rebegea, dă importanță acestei vorbării pe care el, Galașeanu, în sinea sa, o numea „bălmăjeală de secătură”. Și încă ce importanță, de vreme ce considera necesară reconsiderarea întregii probleme. Ce elemente noi interveniseră făcând necesară reexaminarea și revizuirea întregii probleme? Nimic altceva decât „bălmăjeala aceea de secătură” cu care Rebegea izbutise să-l amețească pe căpitan. Îi ceruse să se gândească! La ce naiba să se gândească!… Oricât de mult s-ar gândi, ab*surdul n*u putea fi înlăturat dacă acorda cât de cât credit spuselor lui Rebegea.

…Și aproape fără voie – de ciudă ce-i era – vorbi tare:

— Pot să mă gândesc până poimâine, tovarășe căpitan. Afirmația lui Rebegea, că în lipsa sa de acasă a dispărut cadavrul lui Neli este și rămâne o mare minciună, tocmai fiindcă nu-i posibil să dispară singur un cadavru.

— De ce singur?

— Mă rog, nu singur. L-a luat altcineva. Dar cum? Fără să prindă de veste vecinii?

— Asta e just, Galașeanule.

— Dacă e just, atunci concluzia e una singură. De vreme ce cadavrul nu a putut dispare singur și întrucât nici altcineva nu a putut să-l „fure”, ziua în amiaza mare, fără ca vreun vecin să observe ceva, *absurdul* rămâne, tovarășe căpitan și, oricât mi-aș sparge capul, nu mă simt în stare să-l înlătur.

— Tocmai de aceea ți-am recomandat, Galașeanule, să te gândești și iarăși să te gândești, până vei găsi o explicație *rațională*. Fiindcă nu se poate ca ea să nu existe.

— Dumneavoastră ați găsit-o?

— Nu Galașeanule. Dar mă gândesc. Eu, dumneata sau poate amândoi împreună, până la urmă, o vom găsi. Îți repet, *nu se poate să nu găsim.*

Galașeanu ridică din umeri sceptic.

— Dacă nu mai aveți nevoie de mine, tovarășe căpitan, eu m-aș repezi până la cimitir. Dați-mi fotografia lui Rebegea.

— Foarte bine, du-te. Cred că am s-o șterg și eu. Mă reped până acasă să fac o baie, să pun ceva în gură. Mi s-a făcut o foame de lup. Pe la unsprezece am să mă duc la „Katanga”. Dacă ai nevoie de mine mă găsești acolo. Sper s-o întâlnesc pe Cuca. Am poftă să beau un coniac în compania ei.

— Ce sperați să aflați de la ea?

— Vreau să aflu dacă ea știe unde ascunde Rebegea cheia locuinței când pleacă de acasă.

— Mă rog!… Nu credeți că e un amănunt lipsit de importanță?

— Nu cred, Galașeanule. Poate că nu suntem în stare să *vedem* cheia problemei, tocmai fiindcă n-am dat importanță unor amănunte numai în aparență în afara miezului dramei de care ne ocupăm.

— Mă rog!… E o chestie! murmură Galașeanu mai mult pentru sine. Pe urmă salută și ieși din birou.

După plecarea lui Galașeanu, căpitanul Ovezea încuie sertarele biroului și se pregăti de plecare. Era pe punctul de a părăsi încăperea când telefonul sună. La celălalt capăt al firului era maiorul Mărăcineanu.

— Cum a mers? întrebă maiorul.

— Tovarășe maior, contrar așteptărilor. Dar vă rog să-mi permiteți să raportez ceva mai târziu.

CAPITOLUL XIV
ASASINUL NU STA LA NUMĂRUL 21

„Dacă totuși mă crezi nebun, ai să-ți schimbi negreșit părerea, când am să-ți descriu cu câtă cuminte prevedere am luat măsuri pentru ascunderea trupului. Noaptea era pe sfârșite. Am lucrat de zor, dar în tăcere. Mai întâi am îmbucătățit cadavrul. Am tăiat capul și brațele și picioarele”

EDGAR ALLAN POE: Inima care își spune taina

La „Katanga” era, ca de obicei, lume multă. Căpitanul Ovezea avu însă noroc să găsească o masă liberă. Se instală acolo, cu o cafea și un coniac dinainte. Curând veni un tânăr să-l întrebe dacă poate lua loc la masa lui. Îl refuză. Refuză și o fată cu părul atât de decolorat încât părea alb. Era o fată frumoasă care purta niște pantaloni de flanel foarte strâmți de culoarea oului de rață și un pulover de aceeași culoare. Fu atât de surprinsă că a putut fi refuzată, încât, furioasă, în timp ce se depărta nu se putu abține să nu-i arunce cuvântul:

— Idiot!

Căpitanul Ovezea zâmbi și o urmări cu privirea până când o văzu că-și găsește un loc la o altă masă. De acolo fata îi mai aruncă o privire furioasă. Era atât de frumoasă, și probabil era obișnuită ca toți bărbii să-i facă pe plac, încât nu era de mirare că refuzul lui îl considerase un adevărat afront.

Degustând coniacul, Ovezea auzea discuția unor tineri de la o masă vecină. Erau patru la număr. Unul dintre ei care avea o figură un pic mongoloidă, și pe care ceilalți îl ascultau într-o tăcere aproape evlavioasă, căuta să-i convingă că, atunci când orchestra lor avea să fie pusă „la punct”, vor trebui, dacă voiau ca publicul să-i „adore” să se îmbrace ceva mai „fistichiu”, dar nu „prea fistichiu” fiindcă „la noi nu merge”, dar totuși într-un mod original și „șic”, în așa fel ca să lanseze și ei o modă vestimentară întocmai ca Beatles-ii în Anglia.

— Eu mă gândesc, băieți, că ar trebui să ne confecționăm sacouri diferite, după anotimp. Diferite atât în ceea ce privește materialul cât și

culoarea. De pildă pentru iarna…

Dar căpitanul Ovezea nu mai avu timp să afle cum vor arăta sacourile orchestrei în sezonul de iarnă, fiindcă tocmai o văzu pe Cuca la intrare căutând cu ochii un loc liber. Ovezea îi făcu semn să vină la masa lui. Cuca acceptă, dar nu chiar din prima clipă.

— Nu s-ar spune că îți face plăcere să iei loc la masa mea, îi spuse el, având aerul că o mustră.

— Ai ghicit-o! Nu-mi place de fel compania unui copoi. Parcă așa vi se spune vouă, ăstora de la miliție, nu?

— Avem noi mai multe porecle. Aceea pe care ai folosit-o e una din ele, cea mai internațională. În toată lumea polițiștilor li se spune copoi. De către lumea interlopă, bineînțeles. Tu însă, Cuca, de când Muchi s-a făcut băiat de treabă, cu lumea interlopă nu mai ai nici în clin nici în mânecă. Așa că n-ar trebui să-ți displacă atâta compania unui „copoi”.

— Închipuie-ți că mai ales cu tine nu-mi place să stau de vorbă (Cuca îl tutuia ca pe vremea când nu cunoștea adevărata lui identitate.) Și dacă ar fi existat un loc liber la o altă masă, poți să fii sigur că nu acceptam invitația.

— Serios? Va să zică îți sunt tare antipatic.

— Ca om, nu. Îmi displaci din pricina meseriei tale. Cred că tu nu ești în stare să ieși din pielea de milițian nici măcar atunci când te culci cu nevastă-ta. Ți-a intrat meseria în sânge. Și în așa măsură, încât în fiecare om cu care stai de vorbă ești gata să vezi un pungaș sau un criminal. Când stai de vorba cu mine și îmi pui o întrebare, oricât de banală ar fi ea, nu știu ce se ascunde înapoia acelei întrebări. De aceea, orice conversație cu tine mă obosește. Înțelegi, trebuie să fiu foarte atentă cu fiecare cuvânt pe care îl rostesc, ca nu cumva să mă scap și să spun exact ceea ce vrei tu să afli de la mine.

— Dacă este adevărat că faci sforțări de fiecare dată când stai de vorbă cu mine să nu greșești și să spui ceva de care ar putea profita „polițistul”, înseamnă că tu ai lucruri de ascuns.

— Cine dracu’ poate ști ce vă interesează pe voi cei de la miliție! Teamă mi-e că vă interesează totul. De aceea e mai bine ca cineva să nici nu stea de vorbă cu voi. De pildă, acum. Aș fi în stare să pun rămășag pe orice că nu m-ai invitat la masa ta ca să-mi faci curte. Fără doar și poate că vrei să mă tragi de limbă.

— Să te „trag de limbă”! Ce expresie urâtă și nepotrivită. Te-am tras cu vreodată de limbă? N-o voi face nici acum. Dacă vrei răspunzi, dacă nu vrei

nu răspunzi. De fapt, când te-am văzut nu te-am chemat ca să te întreb ceva anume, ci ca să-ți dau o veste nu prea plăcută.

— Ce fel de veste? întrebă ea cu interes și cu puțină emoție.

— Pe profesorul Rebegea de când nu l-ai văzut?

— I s-a întâmplat ceva? întrebă ea vag interesată.

— Da! I s-a întâmplat ceva destul de neplăcut. L-am arestat. Și cred că de data asta i s-a înfundat.

Cuca dădu deoparte, cu dosul palmei, paharul de coniac pe care tocmai i-l adusese ospătărița și întrebă cu o voce voalată.

— Și, mă rog, dacă nu e secret, de ce l-ai arestat?

— Chiar nu-ți închipui?

— Nu!

— Tu, dacă ai fi fost în locul meu, nu l-ai fi arestat?

— Ca să-ți răspund ar trebui să știu de ce l-ai arestat.

— Indiferent de motivele pentru care l-am arestat eu, tu nu-l crezi vinovat de vreo faptă pentru care ar fi meritat să-l arestezi, dacă ai fi fost în locul meu?

— Înțeleg! Îl bănuiți că el a ucis-o pe Neli. Așa-i?

— Tu, Cuca, nu-l bănuiai?

Cuca apucă paharul cu toate degetele și începu să bea pe îndelete, degustând coniacul, dinadins ca să întârzie răspunsul.

— Ba da! Dar de unde știi?

— Știu!

— Trebuie că a „ciripit“ Muchi. Am să-i scot ochii.

— Ar fi păcat. Muchi al tău are ochi frumoși.

Dar Cuca părea mai curând dispusă să-i scoată lui ochii.

— În orice caz mai frumoși decât ai tăi.

— Fără îndoială. Dar nu-i așa că puțin, puțin tot îți pare rău de el?

— De cine? De Muchi? De ce să-mi pară rău?

— Ei, de Muchi! De profesor.

— Dracului să-i pară rău, nu mie.

— Lasă că nu mă păcălești tu, Cuca. Dacă nu ți-ar fi păsat chiar deloc de el, de mult mi-ai fi spus că-l bănuiești de a o fi ucis pe Neli. Ți-o spun, însă, în mod cu totul particular, că eu te înțeleg. Ai trăit doar cu el, cât timp Muchi a stat la închisoare.

— Ai aflat-o și pe-asta, blestematule!

— Am aflat-o!

— Dacă spui ceva lui Muchi, să știi că te omor eu cu mâna mea. Cât ești tu de milițian, te omor.

— Nicio grijă, Cuca, în privința asta. De la mine nu va afla nimic. Ți-o făgăduiesc.

— Ți-a spus profesorul că am trăit cu el? El ți-a spus?

— Ce importanță are cine mi-a spus? Am aflat și gata.

— Ticălosul! El ți-a spus. Lasă că știu eu.

— Aș vrea să te întreb ceva, Cuca. Nu e o întrebare profesională, ci una, ca să spun așa, personală. E, mai precis, o curiozitate, minți el. Pot să te întreb?

— Întreabă.

— Spune-mi, i l-ai plasat tu pe profesor lui Neli sau ea ți l-a suflat?

— Mi l-a cam suflat. Asta ca să fiu sinceră cu tine. De aceea m-am și supărat pe ea o bună bucată de vreme. Pe urmă ne-am împăcat. *Ieșise* Muchi și, oricum, tot aș fi rupt-o cu Emilian.

— Muchi, marea ta slăbiciune.

— Îl iubesc!

— Mă rog!… Mă rog! Dar și Neli se pare că îl iubea pe Nic al ei. Și cu toate acestea, mai practică decât tine, n-a pregetat să renunțe la el ca să se mărite cu profesorul.

Peste fruntea Cucăi trecu un nor, abia sesizabil.

— Eu sunt mai idealistă decât a fost Neli, veni prompt replica ei.

— Vrei să știi părerea mea personală, bineînțeles tot neoficială? Află că nu te felicit deloc pentru „idealismul” ăsta al tău. Nu mi-o lua în nume de rău, dar cred că Muchi are să-și dea din nou în petic. Așa că, după părerea mea, mult mai înțelept ar fi fost dacă ai fi devenit tu, la timpul potrivit, doamna profesor Rebegea.

— La început nici nu mi-a dat prin minte. Pe urmă, când m-am gândit și eu la lucrul acesta, a fost prea târziu. Mi-l suflase Neli.

Ultimele cuvinte le pronunță aproape cu ură. Ovezea fu convins că împăcarea dintre cele două prietene fusese formală. Cel puțin Cuca nu încetase o clipă s-o urască pe Neli.

„Ehei, de câte nu este în stare o femeie cu firea ei, când urăște”, își spuse Ovezea.

Pe urmă tare:

— Ți l-a suflat! De ce n-ai căutat ca, la rândul tău, să i-l sufli. Nu ești urâtă, ba dimpotrivă, aș afirma că ești chiar mai frumoasă decât a fost Neli.

Sunt convins că, dacă ai fi încercat, l-ai fi recucerit. Voi, femeile, vă pricepeți al naibii în chestii de-astea. De pildă, dacă te-ai mai fi culcat cu el…

— Când i s-au aprins călcâiele după Neli nu l-a mai ispitit să se culce cu mine.

— Prostii! Sunt sigur că ar fi capitulat dacă, într-o noapte, întorcându-se acasă, te-ar fi găsit pe tine culcată în patul lui. Știai doar unde ascunde cheia casei, nu?

— În definitiv, despre altceva nu putem vorbi se răsti la el Cuca. Sau poate că încerci și acum să mă tragi de limbă?

— Da de unde! protestă el prefăcut. Am discutat cu tine, așa cum, de altfel, ți-am spus, în mod cu totul particular.

În ușă apăru locotenentul major Galașeanu, care începu să-l caute cu privirea. Ovezea îi făcu semn să se apropie.

— Ți-o prezint pe Cuca, o cunoștință de-a mea. Faceți cunoștință.

Dar Galașeanu era atât pe prost dispus încât aproape n-o băgă în seamă.

— Și ăsta-i tot copoi ca tine? se interesă Cuca.

— Și!

— E tare urâcios! Aproape că nici nu s-a uitat la mine, de parcă n-aș fi femeie, ci o mobilă oarecare.

Și îl fulgeră cu o privire mânioasă.

— Nu trebuie să i-o iei în nume de rău. Am impresia că e necăjit de ceva.

— Mă doare o măsea.

— Numai una? Păcat! Regret mult că nu te dor absolut toți dinții, îi spuse, cu răutate, Cuca.

Galașeanu mormăi ceva absolut de neînțeles și sorbi coniacul pe care tocmai i-l pusese dinainte ospătărița.

— Cuca, tu-l aștepți pe Muchi al tău? întrebă Ovezea.

— La ora asta?

— Și n-ai să te superi că te lăsăm singură?

— Ce stupid ești!

— Atunci, la revedere.

— De ce „la revedere”? îmi face mare plăcere să-ți spun: Adio!

— Ei? întrebă căpitanul pe Galașeanu când se văzură în stradă.

— În regulă! Rebegea n-a mințit. Și-a petrecut noaptea în cimitir. Am verificat.

— Va să zică n-a mințit.

— N-a mințit. Alibiul pare destul de „solid”. Asta înseamnă că va trebui să căutăm pe asasinul lui Mihalache Cristea.

— Adică pe asasinul care a și mutilat cadavrul lui Neli.

— Dar dumneavoastră ce ați făcut? Îl întrebă la rândul său pe Ovezea.

— Și la mine e în regulă. Cuca știa locul unde ascunde Rebegea cheia când pleacă de acasă.

— Tovarășe căpitan, lucrul acesta vă spune mare lucru? Credeți dumneavoastră că derbedoaica asta de Cuca…

— Am spus eu, Galașeanule, că e ea asasinul?

— N-ați spus. De acord. Dar atunci de ce ați vrut să știți dacă ea, Cuca, cunoștea ascunzătoarea cheii?

— Fiindcă e foarte important să depistăm pe toți aceia care o cunosc. Cel de-al doilea criminal sigur că face parte dintre aceștia.

— Vă mențineți deci părerea că Neli a fost ucisă de către Rebegea *acasă la el?*

— Bineînțeles! Vreau să spun că, în orice caz, *cheia* misterului trebuie căutată acasă la Rebegea.

— Alta decât aceea pe care el o ascunde în burlan atunci când pleacă de acasă?

— Alta, Galașeanule, alta! Eu îți vorbesc de o cheie simbolică. Dar te uiți la mine, de parcă ai fi picat acum din lună.

— Aveți dreptate, tovarășe căpitan. Într-adevăr, mă simt așa, de parcă aș fi picat din lună… Și acum ce facem?

— Cam greu de răspuns, Galașeanule. În orice caz trebuie să începem prin a-i depista pe toți aceia care au cunoștință de locul unde Rebegea ascundea cheia.

Galașeanu ridică din umeri neputincios.

— Tovarășe căpitan, degeaba! Cu toate sforțările pe care le fac, nu izbutesc să nu mă simt ca un picat din lună, ca un drumeț rătăcit într-o pădure.

Și, Galașeanu tare necăjit își aprinse o țigară.

— Dacă nu vrei să te orientezi, Galașeanule. E drept, în pădurea în care te crezi rătăcit, toți copacii par a se asemăna între ei. Dar *par* numai. Caută, și nu se poate să nu găsești semne de reper. Ia să ne gândim împreună. Să începem, de pildă, prin a ne întreba: Este sau nu valabil alibiul lui Rebegea? Dumneata l-ai numit „solid”. În glumă sau serios?

— Serios, tovarășe căpitan. A fost văzut, seara, intrând în cimitir și dimineața plecând de acolo.

— Cu alte cuvinte, dacă a rămas în cimitir toată noaptea, adică în noaptea când geamantanul cu trupul lui Neli a fost aruncat în Dâmbovița și când șoferul Mihalache Cristea a fost asasinat în pădurea Băneasa, e clar că nu-l putem învinui pe Rebegea, nici pentru o faptă, nici pentru cealaltă.

— De acord.

— Când am început noi să-l bănuim pe Rebegea că l-a ucis pe Mihalache încă nu știam nimic de formalină și nici nu găsisem bidonul. Așa-i?

— Da, tovarășe căpitan.

— Ce ne-a făcut să-l bănuim? Păi noi am judecat cam așa. Este oare posibil ca acela care a avut interes să dispară cadavrul lui Neli să fi apelat la serviciile unui taxi oarecare? Nu prea. De ce? Fiindcă un șofer de taxi nu dă o mână de ajutor ca un geamantan să fie aruncat în Dâmbovița fără să nu se gândească la consecințe. Și cu toate acestea s-a găsit un astfel de șofer: Mihalache Cristea. Or, dacă totuși a fost posibil să se întâmple așa, ia să vedem în ce condiții. Și am luat atunci pe rând condițiile posibile. Prima: șoferul a acceptat în schimbul unei sume mari de bani. Dar de o sumă mare de bani – o sumă care merita riscul – greu de presupus că ar putea dispune criminalul. A doua condiție posibilă: complicitate. Or, dacă îți amintești, am fost amândoi de acord că această ipoteză trebuie exclusă din motivele pe care nu mai e nevoie să le amintesc. Mai rămâne cea de-a treia condiție posibilă: Mihalache a trebuit să-l ajute să se scape de cadavru, fiindcă se simțea – nu știm pentru ce – obligat față de criminal. Pe de altă parte, criminalul nu se putea încrede decât în cineva de care era sigur că nu-l va trăda imediat, adică mai înainte de a avea timp să se descotorosească de geamantan. Or, în cine se putea încrede Rebegea – trăgeam noi concluzia – dacă nu în cumnatul său, mai ales că acesta din urmă se simțea obligat față de el din cauza deselor împrumuturi, niciodată restituite? Și mai departe am judecat așa: da, a avut încredere în Mihalache Cristea că nu-l va trăda cu anticipație. Pe urmă însă, după ce faptul a fost consumat, adică după ce geamantanul a fost aruncat în Dâmbovița, Rebegea ca să fie sigur că lui Mihalache Cristea nu-i va veni într-o zi chef să-l demaște sau numai să-l șantajeze, pretinzând sume din ce în ce mai mari, chiar în noaptea când s-a descotorosit de geamantan i-a cerut să-l ducă în pădurea Băneasa – alt semn de încredere din partea lui Mihalache Cristea – și acolo l-a înjunghiat. Dar noi știm acum precis că nu Rebegea l-a asasinat. Mai știm însă, și tot atât de

precis, că Mihalache Cristea a fost asasinat în aceeași noapte când geamantanul a ajuns în Dâmbovița, după cum de asemenea știm – ca rezultat al expertizei – că geamantanul a fost transportat până la Stăvilar în portbagajul taxiului condus de Mihalache Cristea. Asta înseamnă că atât acțiunea de la Stăvilar cât și asasinarea șoferului au fost comise de una și aceeași persoană – alta însă decât Rebegea. Dar se pune întrebarea: Mai rămân în picioare – pentru a-l scoate din cauză pe Rebegea – argumentele care ne-au împins să-l bănuim ca fiind atât asasinul lui Neli cât și al lui Mihalache Cristea? Vreau să spun: mai putem afirma că, pe de o parte asasinul a avut încredere în șofer că nu-l va trăda, iar pe de alta că acesta din urmă i-a dat o mână de ajutor fiindcă se simțea obligat față de el? Eu unul cred că, mai ales la această întrebare, răspunsul nu poate fi decât afirmativ. Asta ce înseamnă? Înseamnă că trebuie să investigăm și eventual să descoperim – în cazul când ipoteza aceasta nu este greșită – pe acela față de care Mihalache se simțea în așa măsură obligat încât să accepte a-l ajuta să se descotorosească de geamantan; pe acela care nu s-a temut să-l asocieze pe Mihalache Cristea dacă nu și la crimă atunci la acțiunea de descotorosire de cadavru. Am fost clar, Galașeanule?

— Cum nici că se poate mai clar, tovarășe căpitan.

— Investigând, sper să avem șansa de a descoperi, pe cine? Pe acela care a aruncat geamantanul în Dâmbovița. Vom descoperi de asemenea pe asasinul lui Mihalache Cristea – fiind vorba de una și aceeași persoană – și ne vom putea astfel lămuri cum de a fost posibil să *dispară* cadavrul lui Neli de acasă de la Rebegea, fără ca cineva din vecini să prindă de veste. Fiindcă ceea ce ne încurcă, aș zice cel mai mult, este tocmai dispariția cadavrului într-un interval de timp relativ scurt. Desigur, nu va fi o treabă ușoară. Despre Mihalache Cristea, știm puține lucruri. Omul ăsta a dus o viață destul de „discretă”. Nici tu prieteni, nici tu cunoscuți. Un asemenea fel de viață este susceptibil de diferite interpretări. De pildă, Mihalache Cristea ducea o viață singulară fiindcă avea de ascuns o activitate desfășurată în umbră? Sau lipsa lui de sociabilitate a fost consecința unui anumit viciu? Habar nu avem. Investigațiile în jurul lui nu au fost, cum prea bine știi, fructuoase. Toate canalele pe care se pot obține informații în asemenea împrejurări, în cazul lui Mihalache Cristea nu ne-au fost aproape de niciun folos. Totuși nu e motiv să desperăm. Va trebui s-o luăm iarăși de la capăt. Și de problema aceasta, Galașeanule, mă voi ocupa eu personal. Am sentimentul că acesta este drumul cel bun pe care va trebui să mergem.

*

Chiar în aceeași zi, căpitanul Ovezea se puse pe treabă. Ceru și studie cu atenție toate materialele culese de subordonații săi privind pe Mihalache Cristea. Cititorii își amintesc, desigur, că Mihalache Cristea suferise o condamnare. Ovezea studie cu atenție dosarul, în special depozițiile martorilor. Stătu din nou de vorbă cu toți aceia care îl cunoscuseră măcar cât de vag. O nouă conversație cu Ana Cristea asistată de prichindelul ei soț se dovedi utilă, dar nu în direcția care îl interesa pe el. Utilă în sensul că Ana Cristea îi confirmă ceea ce, de fapt, bănuise. Anume, că Mihalache Cristea practicase cât timp fusese în viață un viciu condamnat de lege. Dar noile investigații, în această direcție, nu dădură rezultate. Ca un făcut, de toate firele de care încerca să tragă se rupeau, toate pistele pe care începea să pășească, de fiecare dată cu speranțe noi, repede, repede se înfundau. Practic nu realiza niciun progres. Bătea mereu pasul pe loc. Ceea ce îl intriga și îl înciuda totodată era faptul că despre o anumită perioadă din viața lui Mihalache – perioadă care însuma doi ani – nu izbutea să obțină niciun fel de informație. Era vorba de anii 1941-1943. Fiind ani de război putea presupune că în perioada respectivă Mihalache Cristea fusese pe front. Dar nu reieșea de nicăieri – nici din acte și nici din mărturia cuiva – acest lucru.

Trecură așa încă cinci zile. Una câte una speranțele începeau să se veștejească. Ovezea ajunse să se teamă că va sfârși prin a se recunoaște învins, că avea de-a face cu o crimă perfectă.

„… Și cu toate acestea – își spunea el mereu înciudat – nu există crime perfecte!”

Argumentul acesta îl stimula să nu se dea bătut, să caute mereu. Și într-o zi, după ce îi ascultase pe toți aceia care îl cunoscuseră pe Mihalache Cristea, îi veni în minte să investigheze printre cei cu care șoferul stătuse la închisoare. Fu o idee excelentă, datorită căreia izbuti să dibuiască pista cea bună.

Dar succesul nu se întrevăzu de la început. Trecuseră deja câțiva ani de când Mihalache ieșise de acolo și numai câțiva deținuți își mai aminteau de el. De la unul din aceștia află că pe vremea cât fusese închis Mihalache legase prietenie cu un hoț poreclit „Mațe-Fripte”. Dar între timp „Mațe-Fripte” își ispășise pedeapsa și acum era liber. Din spusele aceluia de la care obținuse informația, căpitanul deduse că amiciția dintre Mihalache Cristea și „Mațe-Fripte” se datora viciului comun.

Pe „Mațe-Fripte” l-a găsit fără prea multă greutate. Era liber de vreo trei ani și în tot acest timp n-o mai scrântise de loc. Își reluase vechea lui meserie, aceea de coșar. În timpul liber confecționa cutii de șah și table pe care femeia lui le vindea, duminica, în Obor. Când află scopul vizitei căpitanului Ovezea, „Mațe-Fripte” înainte de a povesti tot ceea ce știa puse dinaintea ofițerului o farfurie cu colivă.

— Luați, tovarășe. Taman m-am întors de la cimitir, de la mormântul bietului Mihălăchiță, fie-i țărâna ușoară! Am pus popa să-i citească, și i-am făcut și colivă. Că procopsită de nevastă-sa, dacă trăiește cu altul, acu’ nici că și-a adus aminte, ticăloasa.

Până nu l-a văzut pe căpitan că gustă din colivă nu s-a putut hotărî să vorbească. Pe urmă, când s-a pornit a tot povestit vreo două ore în șir. „Mațe-Fripte” cunoștea despre Mihalache – Mihălăchiță cum îi diminutivase el numele – mult mai multe lucruri decât nevastă-sa, Ana Cristea, care trăise cu el ani de zile. Dar nu tot ceea ce află avea legătură directă cu problema ce se cerea imperios elucidată de el. Erau însă informații care îl ajutară să întregească, sub aspect moral, portretul lui Mihalache Cristea.

Află însă și altceva care îl interesă în mod deosebit: ce făcuse Mihalache în anii 1941-1943. Află că fusese grădinar de ocazie la o familie boierească, familie la care și tată-său fusese grădinar până a nu se prăpădi.

— La ce familie? îl întrebă căpitanul.

— Nu-i știu numele. Mi l-a spus, dar am uitat. Țin minte însă strada. Îi spune „strada Lămâiței”.

De fapt abia acum, când auzi numele străzii, Ovezea avu sentimentul că se află pe drumul cel bun.

— Poate ții minte și numărul casei?

— Nu-l țin minte. Cred însă că aș recunoaște casa. S-a întâmplat odată să trec pe acolo cu Mihălăchiță și mi-a arătat-o. Mi-a zis că atunci când a fost în slujbă la familia aceea, domnișoara s-a culcat cu el. Dar eu știu dacă n-o fi mințit!

— Te iau cu mașina să-mi arăți casa.

Și a fost suficient să vadă casa, ca încâlcita problemă, în aparență de nerezolvat, să-i apară dintr-o dată aproape rezolvată. *Aproape* rezolvată și nu rezolvată definitiv, fiindcă mai rămânea ceva tenebros, ceva care era în legătură cu Rebegea.

Cu toate că era sigur de răspuns, întrebă totuși:

— Tare mi-e teamă că nu-ți amintești bine casa…

— Da de unde, tovarășe! Asta-i! Se întâmplă să mă încurc când e vorba să recunosc oameni. Casele însă nu le confund niciodată.

Era casa în care copilărise domnișoara Phryné până a nu se muta în aceea a fostei sale guvernante.

Și Ovezea îl crezu, fiindcă „Mațe-Fripte” făcuse parte dintr-o bandă de spărgători.

Căpitanul Ovezea îl conduse pe „Mațe-Fripte“ cu mașina până la stația de autobuze cea mai apropiată.

— Tovarășe, îl veți prinde pe ăl de l-a omorât pe Mihălăchiță?

— Așa sperăm.

— Eu vă urez baftă. Că tare mai era de treabă bietul Mihălăchiță, Dumnezeu să-l ierte.

Dimpotrivă, din cele ce-i povestise „Mațe-Fripte“, căpitanul Ovezea se convinsese că Mihalache Cristea fusese un mare ticălos.

— Dă-i bătaie la Direcție! îi ordonă șoferului după ce îl debarcă pe „Mațe-Fripte“ la una din stațiile autobuzului 35. Mergi cât poți de repede.

— Vreți să pierd vreun talon pentru depășirea vitezei? glumi șoferul. Știți cum sunt ăștia de la circulație.

— Nu-i nimic. Tot n-ai pierdut tu niciunul până acum.

De mult căpitanul Ovezea nu mai fusese într-o asemenea dispoziție sufletească. Începu să fluiere încetișor melodia intitulată „Pitagora“.

— Frumoasă toamnă, tovarășe căpitan, vorbi șoferul.

— Frumoasă, îi răspunse Ovezea privind distrat forfota de pe Bulevardul Magheru. Lasă că nu e rău de loc.

— Cum să fie rău, tovarășe căpitan. Nu există!

Ajunseră. Ovezea urcă treptele câte două odată. Încă din prag, cu o îndemânare de jongler, agăță șapca la cuier. Locotenentul major Galașeanu era acolo.

— Măi băiete, mi se pare că avem acum în mână toate firele, îl anunță el bucuros.

— Nu mai spuneți!

— Ba îți spun.

Și formă numărul maiorului Mărăcineanu.

— Tovarășe maior, să trăiți, trebuie să vă raportez ceva foarte important. Putem veni acum, eu și cu Galașeanu?

— Veniți!

— Mulțumesc. Să trăiți! Apoi către Galașeanu: Haide la șef. Ai să afli acolo despre ce-i vorba.

Maiorul Mărăcineanu era și el curios să afle ce descoperise Ovezea.

— Ei, ce s-a întâmplat Ovezea?

— Nimic rău, tovarășe maior. Dimpotrivă.

Și îi raportă ceea ce aflase de la „Mațe-Fripte”, iar după aceea punctul său de vedere. Acum problema apărea într-o lumină atât de clară, încât maiorul Mărăcineanu nu se opuse atunci când Ovezea pretinse o autorizație de percheziție și un mandat de arestare.

— Bine!… Bine!… Ai să le capeți îi făgădui el.

Două ore mai târziu, o mașină în care se afla căpitanul Ovezea și locotenentul major Galașeanu viră pe strada Lămâiței. Șoferul conducea acum încet, citind numerele caselor de pe partea dreaptă. Opri în fața casei cu numărul 40, casa în care locuia domnișoara Phryné Toporan, casa fostei sale guvernante.

Poarta de la stradă era descuiată. În spatele casei și în stânga se întindea grădina năpădită de buruieni, multe îngălbenite și uscate. Toamna începea să-și facă simțită prezența. Căpitanul Ovezea sună la sonerie și curând după aceea domnișoara Phryné veni să le deschidă.

Îl recunoscu imediat.

— A, dumneavoastră erați, domnule polițist. Uite și pe tovarășul de la cadre, ironiză ea descoperindu-l și pe Galașeanu. Iarăși vreți să mă trageți de limbă?

— Am vrea să stăm puțin de vorbă, domnișoară Phryné.

— Numai o clipă, vă rog să așteptați, până strâng puțin că la mine e atâta dezordine, încât mi-e rușine să vă primesc în casă.

Și dădu să le închidă ușa în nas.

Căpitanul Ovezea apucă însă să pună piciorul între ușă și prag.

— Nu e nevoie să vă formalizați, domnișoară Phryné. Suntem doar vechi cunoștințe.

— Totuși nu se poate, nu vreau. Că doar nu aveți să dați așa buzna în casă. Numai câteva clipe să așteptați.

— Și noi vă rugăm să nu vă formalizați.

Și intrară amândoi în vestibul.

Văzând că nu-i poate opri, domnișoara Phryné o luă repede înainte și mai înainte ca cei doi ofițeri să intre în camera-salon, care îi servea și drept

atelier, apucă să arunce peste pânza de pe șevalet o bucată de mătase de culoare portocalie.

Căpitanul Ovezea înțelese că domnișoara Phryné nu voise să-i lase în casă, dacă nu și pentru alte motive, în orice caz să nu vadă ce reprezenta pânza la care lucra. Căpitanul se îndreptă spre șevalet. Domnișoara Phryné făcu un pas cu intenția de a-l opri, dar se răzgândi.

— Nu te uita, că nu e terminată. Vino săptămâna viitoare și am să ți-o arăt.

Acum vocea domnișoarei Phryné era răgușită, iar zâmbetul care îi boți colțul gurii, în stânga, o urâțea și mai mult.

— N-am răbdare până săptămâna viitoare, domnișoară Phryné. Vă rog, numai o singură privire.

Și dădu jos bucata de mătase galbenă.

Fără voia lor, atât Ovezea cât și Galașeanu tresăriră. De pe pânză se uita la ei Neli.

— Foarte frumos portret, domnișoară Phryné. Vă felicit.

— Vă place într-adevăr?

— Mai încape vorbă! Dar nu mi-ați spus că fata v-a servit ca model.

— Nu am crezut că v-ar putea interesa acest amănunt.

Vocea îi era la fel de răgușită.

— Într-adevăr, nu v-am cerut în mod expres. Nu mi-a trecut o clipă prin minte că dumneavoastră, care ați manifestat atâta dispreț față de „achizițiile” profesorului Rebegea, veți alege ca model tocmai una dintre ele.

— A fost cred o greșeală că nu v-am spus. De altfel, tocmai fiindcă am considerat-o una *de-alea* i-am cerut să-mi pozeze. O plăteam bine.

Cinismul domnișoarei Phryné îl revolta, dar căuta să se stăpânească.

— Domnișoară Phryné, în toate tablourile dumitale ai folosit modele reale?

Răspunsul veni cu întârziere.

— Da!

— Domnișoară Phryné, pe fata asta ai pictat-o numai după imaginație, așa-i?

— Nu-i adevărat! Numai la finisare am lucrat și continui să lucrez din memorie.

— … Și îți face plăcere să lucrezi la tabloul ăsta?

— Foarte multă plăcere.

— După ce-l vei termina, al cui portret vei mai lucra?

— Deocamdată nu știu. Am să văd atunci. Eu nu am niciodată proiecte. Subiectele îmi vin pe moment, când am chef să lucrez.

— Poate al profesorului Rebegea?

— Al lui Milică? De ce al lui?

— Are o figură interesantă. Nu?

— Absolut de loc! Milică este ultimul om căruia m-aș gândi să-i fac portretul, domnule polițai.

Domnișoara Phryné – era vizibil – nu se mai simțea în siguranță.

— As putea să-ți sugerez eu al cui portret să-l pictezi?

— Cu plăcere. Poate pe-al dumitale.

— Nu mulțumesc! Pe al lui Mihalache.

— Care Mihalache?

— Mihalache Cristea. Nu vreți să spuneți că numele acesta îl auziți acum pentru prima dată?

— Da, pentru prima dată… Stai puțin! Parcă am mai auzit numele. Dar habar n-am în ce împrejurare.

— Atunci să vă reîmprospătez eu memoria. Mihalache Cristea a fost grădinarul dumneavoastră timp de doi ani, între 1941-1943.

— Domnule polițai, sunteți ridicol! Au trecut de atunci douăzeci și trei de ani. Cum v-ați închipuit că am să-mi pot aminti imediat că am avut un grădinar cu numele ăsta. Poate n-o știți, dar acum douăzeci și trei de ani, noi, adică tatăl meu a avut mulți servitori de ale căror nume astăzi habar nu mai am.

— Mihalache Cristea a fost grădinar la voi acum douăzeci și trei de ani, așa cum ai afirmat. Dar nu mi-ai spus, domnișoară Phryné, dacă l-ai mai văzut vreodată de atunci. Vreau să spun, dacă în toți acești ani n-a mai trecut pe aici să vadă ce mai face fosta lui stăpână?

— Nu l-am mai văzut niciodată și nu pricep ce vreți să insinuați.

Se auzi din nou soneria.

— Cine o mai fi?

Și domnișoara Phryné vru să se ducă să deschidă.

— Lăsați, nu e nevoie să vă deranjați. Știu eu cine a venit. Niște prieteni de-ai mei. Ca să nu vă plictisiți, până mă întorc, vă rog să citiți hârtia aceasta.

Și-i întinse autorizația de percheziție.

— Ce-i asta?

— Autorizația de percheziție, domnișoară Phryné.

Căpitanul Ovezea ieși din cameră. Galașeanu care rămase acolo o văzu pălind ușor. Fără să citească hârtia o mototoli și o aruncă într-un colț. Deschise pe urmă gura să spună ceva, dar în ultima clipă se răzgândi. Își târî – literalmente și-i târî – pașii până la un fotoliu și se așeză pe marginea lui cu frică parcă, nu care cumva să se prăbușească sub ea. De acolo își fixă privirea asupra tabloului. Galașeanu căută tâlcul privirilor ei, dar nu izbuti. Și nu izbuti fiindcă, de fapt, nu exprimau nimic. În schimb, zâmbetul era mai ușor de descifrat: Domnișoara Phryné se uita la portret și zâmbea. Numai că zâmbetul nu era tot timpul același. Zâmbetul era când răutăcios, când numai ironic, când vesel, expresie a unei veselii interioare, când un zâmbet de superioară resemnare.

Între timp, căpitanul Ovezea deschise ușa celorlalți lucrători din grupa sa operativă: fotografului, expertului și așa mai departe. Dinadins dăduse ordin ca aceștia să vină mai târziu. Nădăjduise ca cel mult până într-o jumătate de oră planul pe care și-l făcuse să poată fi pus în aplicare. Dar descoperirea portretului neterminat al lui Neli îl determinase să și-l modifice. Va să zică, domnișoara Phryné era ocupată să reconstituie din memorie portretul lui Neli. Al lui Neli care era moartă de mai bine de o lună. Însemna aceasta, în cel mai bun caz, cinism? Sau în capul domnișoarei Phryné angrenajul complicat al creierului se dereglase? Dacă experții ar mai fi întârziat puțin, Ovezea ar fi avut timp să afle răspuns la una din cele două întrebări pe care și le pusese. Ei însă, neștiind că, între timp, căpitanul își modificase planul, sosiseră la ora fixată.

— Apucați-vă de treabă! le ordonă el. Pe urmă se întoarse în salon, la domnișoara Phryné.

O găsi stând în fotoliul în care o lăsase. Cu mâinile în poală, continua să privească portretul lui Neli și să zâmbească. În clipa când Ovezea intră pe ușă, zâmbetul ei exprima doar ură. O ură sălbatică, colerică, dementă.

— Te-am întrebat adineaori, domnișoară Phryné, dacă în acești douăzeci și trei de ani care s-au scurs de când Mihalache v-a fost grădinar l-ai mai văzut vreodată.

— V-am spus că nu. Și am mai adăugat că îmi este imposibil să înțeleg ce vreți să insinuați.

— Nu vreau să insinuez nimic. Întrebarea pe care ți-am pus-o este directă și foarte, foarte clară.

— Cred că sunteți de acord, domnule polițai, că și răspunsul meu a fost foarte, foarte clar.

— Domnișoară Phryné, întrebându-te, am presupus că îți vei da seama care este rostul întrebării: că voiam doar să verific dacă vei recunoaște sau nu un lucru pe care eu îl cunosc mai dinainte. M-am înșelat. N-ai înțeles sau numai te prefaci că n-ai înțeles. De aceea mă silești să ți-o spun de la obraz: Minți, domnișoară Phryné!

— Mint? Vai, dar sunteți caraghios, domnule polițai.

— Încă o întrebare: Ai aflat că Mihalache Cristea a fost înjunghiat în pădurea Băneasa?

— Acum o aflu de la dumneavoastră.

— N-ai aflat nici că fata la al cărui portret lucrezi din memorie a fost și ea asasinată?

— Nu, domnule polițai. În cazul acesta îmi explic de ce n-a mai dat pe la mine.

— Încă două minciuni, domnișoară Phryné. În mai puțin de cinci minute trei minciuni capitale.

— Dar în ce scop, pentru numele lui Dumnezeu? Ce interes aș avea să vă induc în eroare. Vă rog să-mi explicați fiindcă, singură, nu sunt în stare să înțeleg.

— Domnișoară Phryné, tot nu-ți dai seama că ai jucat, ai pierdut și că acum nimeni și nimic nu te poate salva?

— Nu mă știu *pierdută*, domnule polițai, și, în consecință, nu se pune nici problema… salvării mele.

În clipa când pronunță ultimele cuvinte, intră pe ușă locotenentul major Galașeanu. Din momentul venirii experților. Galașeanu preluase conducerea cercetărilor. Avea o figură gravă, iar ochii îi erau întunecați și triști. Se aplecă la urechea lui Ovezea și câteva minute îi vorbi în șoaptă. În timp ce Galașeanu îi raporta în șoaptă lui Ovezea, domnișoara Phryné se uita când la unul, când la celălalt. Nu părea deloc neliniștită. Ochii ei exprimau doar curiozitate.

După ce Galașeanu termină de raportat, Ovezea îi spuse tot în șoaptă:

— Bine, continuați cercetările!

Galașeanu plecă imediat. Domnișoara Phryné se ridică și, parcă fără să-și dea seama ce face, vru să pornească după el.

— N-am terminat cu dumneata, domnișoară Phryné.

— Ah, uitasem că mai sunteți aici. Nu știu cum s-a făcut, dar am avut impresia că ați plecat amândoi. Voiam să văd pe unde cotrobăiesc oamenii dumneavoastră.

— Dacă vrei să știi pe unde „cotrobăiesc” oamenii mei, domnișoară Phryné, îți pot satisface imediat curiozitatea.

— Dacă sunteți drăguț…

— În pivniță, domnișoară Phryné.

— În pivniță! Au să sperie șobolanii.

— Domnișoară Phryné, știți pentru ce suntem noi aici?

— Pentru percheziție. Mi-ai arătat hârtia.

— Nu numai pentru percheziție, domnișoară Phryné. Am venit și pentru altceva. Uite, mai am o hârtie. Este un mandat de arestare.

— … Și pe cine vreți să arestați, domnule polițist? întrebă ea, dar nu chiar imediat.

— Pe dumneata, domnișoară Phryné.

— Pe mine?… Dar ce vină îmi puneți în cârcă?

— Omucidere! Crime de omucidere. Ai ucis-o pe Neli Cărbunaru. L-ai ucis pe Mihalache Cristea, fostul dumitale grădinar, șofer pe un taxi, în pădurea Băneasa, înjunghiindu-l cu un pumnal.

Domnișoara Phryné care nu mai apucase să se așeze, făcu de-a-ndăratelea cei câțiva pași care o despărțeau de fotoliu și se așeză încetișor. Pe urmă, privind tabloul lui Neli, spuse tare și răspicat:

— Domnule polițai, puțin îmi pasă de voi!… Și lua-v-ar dracu pe toți!… Absolut pe toți!…

Percheziția era pe terminate. În pivnița casei fuseseră găsite îngropate membrele cadavrului ciopârțit al lui Neli. De asemenea fusese descoperit pumnalul cu care îl înjunghiase pe Mihalache Cristea. Galașeanu completa procesul verbal. Fotograful lua ultimele fotografii. Oamenii lui Ovezea lucrau repede, întunecați și scârbiți. Se abțineau de la orice fel de comentariu. Doar din când în când se priveau semnificativ. Cu toate că în anii de când lucrau în cadrul miliției văzuseră ei multe, totuși niciodată până acum nu simțiseră atâta oroare și nu fuseseră în așa măsură indignați ca acum când criminalul nu era bărbat ci o femeie, pe deasupra și pictoriță nu lipsită de talent..

Căpitanul Ovezea tocmai coborâse din pod. Acolo se afla o cămăruță mansardată și în cămăruța aceea depozitase domnișoara Phryné tablourile

pe care nu voia să le expună în salonul ei. Găsise acolo așezate pe cant, unul lângă altul, cincizeci și șase de picturi. Dintre acestea, doar cincisprezece îi atraseră în mod deosebit atenția. Celelalte ar fi putut interesa doar pe un negustor de fotografii pornografice. Reproduse, cele patruzeci și unu de tablouri sigur că l-ar fi îmbogățit, domnișoara Phryné dovedind o extraordinară imaginație lubrică.

Cele cincisprezece tablouri care atraseră atenția lui Ovezea, toate compoziții, aveau ca personaj central pe Rebegea. Rebegea din tablourile domnișoarei Phryné semănau cu adevăratul Rebegea numai printr-aceea că avea trăsăturile aidoma. Rebegea din toate cele cincisprezece tablouri era un munte de om, un fel de uriaș cu mușchi de oțel pe care parcă îi vedeai zvâcnind sub piele, cu brațe enorme, cu pulpe enorme, cu maxilare puternice, cu o frunte îngustă și ochi frumoși, albaștri, dar lipsiți de acea lumină interioară proprie numai omului. Rebegea din tablourile domnișoarei Phryné era un fel de Tarzan ideal care ar fi făcut să pălească de invidie pe toți protagoniștii din toate filmele cu acest nume care au îmbogățit pe producătorii respectivi. Rebegea din tablourile domnișoarei Phryné era un mascul superb, dar numai atât. Privindu-l, nu-ți trecea prin minte că ar putea avea un grai articulat, fiindcă masculul acela, numai forță fizică și brutală, pur și simplu nu simțea necesitatea graiului articulat, neavând ce comunica prin intermediul lui. Era evident că domnișoara Phryné în mod deliberat se străduise să lipsească personajul său de orice fel de spiritualitate, să-l lipsească de acele atribute care deosebesc pe homo sapiens de animalul cel mai evoluat.

Privind pe acest alt Rebegea, pe acest Tarzan prototip, Ovezea se întrebă dacă nu cumva intenția domnișoarei Phryné fusese să redea pe pânză tipul ideal al *masculului* a cărui menire este fecundarea femelei în scopul perpetuării speciei. Femela nu lipsea nici ea din tablou. Femela în ale cărei trăsături idealizate Ovezea o recunoscu pe domnișoara Phryné, tolănită pe o blană de leopard, aștepta, întinzând brațele, într-un gest de hămesire, îmbrățișarea masculului. Prin contrast, ea era o făptură mică. Tânără și sălbatică. În intenția domnișoarei Phryné această făptură mică, tânără, la rândul ei o sălbăticiune superbă, voia să simbolizeze destinul cel mai imediat și etern – etern în accepția relativă a cuvântului – al principiului feminin.

Privind tablourile, care îl sileau să recunoască, fără rezerve, că pictorița realizase frumosul și monstruosul în același timp, Ovezea avu intuiția

cauzelor primare care declanșaseră drama.

Pe domnișoara Phryné o găsi, supravegheată de către unul din oamenii săi, în salonul-atelier. Ca și când nimic nu s-ar fi întâmplat, lucra calmă și concentrată la portretul lui Neli. Făcea ultimele retușuri. Lucrătorul care o supraveghea se uita la ea și în ochii acestuia Ovezea citi oroarea de care era stăpânit.

— Domnișoară Phryné, trebuie să ne urmezi.

Domnișoara Phryné se uită peste umăr la el și îi spuse cu o voce care suna aproape vesel:

— Domnule polițai, vă rog! Încă numai câteva minute și am terminat. Știu că n-am să mai pot lucra la portret și ar fi păcat să-l las neterminat. E una din cele mai reușite lucrări ale mele. Nu găsiți?

Căpitanul Ovezea nu-i răspunse. Se uită la Galașeanu și acesta, la rândul său, la el.

„E nebună, tovarășe căpitan?” păreau că întreabă ochii acestuia.

Și fiindcă nu știa ce să-i răspundă, Ovezea ridică din umeri.

Acum domnișoara Phryné părea cu zece ani mai bătrână. Fotoliul pe care stătea era prea înalt pentru ea și nu ajungea cu picioarele până la pământ. Umerii i se prăbușiseră parcă și cocoașa părea acum imensă.

— Te-ai hotărât?

Era pentru a treia oară când îi punea întrebarea.

— Ce-ați spus? păru ea că se trezește dintr-un vis.

— Te-am întrebat dacă te-ai hotărât să vorbești.

— Ce întrebare! Parcă mai are acum vreo importanță dacă vorbesc sau nu! Făcu o pauză. Se așeză mai bine în fotoliu, încercă să se îndrepte de spate, dar umerii imediat i se prăbușiră, iar cocoașa i se săltă mare cât un rucsac burdușit ca pentru o lungă ascensiune. Sunt mică!… Ce să fac? Sunt mică!… În schimb ura mea e imensă. Ura tuturor oamenilor la un loc nu o poate întrece pe a mea. Când eram copil doica îmi spunea că în noaptea de Sfânta Treime se deschide cerul și, dacă ești curat la suflet, îl poți vedea pe Dumnezeu. Eu o credeam. Ani în șir mi-am dorit să pot rămâne trează în noaptea de Sfânta Treime ca să-l văd pe Dumnezeu și să-l rog să-mi îndeplinească trei dorințe. Așa zicea doica mea, că, dacă îl vezi pe Dumnezeu, ai voie să-ți exprimi trei dorințe și ele pe dată se realizează. Nu mai țin minte ce mi-am dorit cât timp am fost mică. Dar țin minte ce mi-am dorit atunci când am crescut mare și n-am mai crezut în povestea doicii

mele. Deși nu credeam deseori mi-am zis: Dacă, într-adevăr, s-ar deschide cerul și dacă l-aș vedea pe Dumnezeu, nu i-aș cere decât un singur lucru. Știți ce? Nu bănuiți!… Ar fi și imposibil!… Aș cere ca ura mea să capete proprietatea de a arde, de a pârjoli. Dacă această dorință a mea s-ar putea realiza, știi ce s-ar întâmplă? Ura mea ar pârjoli, ar arde întreg pământul. Atât de mare îmi este ura. Ar arde totul, totul. Oameni și viețuitoare, totul s-ar transforma în scrum. Totul! Aș rămâne doar eu, unică ființă în viață pe întreg pământul. Pe urmă, după ce n-ar mai rămâne nimic viu pe pământ, mi-aș proiecta ura asupra propriei mele făpturi și aș arde și eu ca o torță. Și toate acestea numai fiindcă ura mea nu are margini. Urăsc soarele… Urăsc lumina… Urăsc ziua… Urăsc noaptea… Urăsc florile… Urăsc plantele… Urăsc viața… Dar cel mai mult și mai mult urăsc oamenii… Și dintre oameni urăsc mai întâi femeile și pe urmă bărbații. Urăsc femeile fiindcă nu sunt ca ele și urăsc bărbații fiindcă nu văd în mine femeia… Urăsc pe Dumnezeu dacă există și în caz că nu, hazardul orb din pricina căruia am ajuns pe lumea asta… L-am urât pe tatăl meu cât timp a trăit și am urât-o pe mama mea, nu știu de ce, mai mult decât pe el!… I-am urât fiindcă n-au fost în stare să dea viață unei ființe sănătoase… Fiindcă au dat naștere unei ființe nenorocite. Fiindcă n-au fost în stare să conceapă o ființă frumoasă… De ce a trebuit să mă nasc tocmai eu urâtă? De ce a trebuit ca tocmai mie să-mi crească o cocoașă? De ce a trebuit ca să fiu blagoslovită cu un sânge otrăvit ca al meu. Căci totul de aici pornește. De la sângele meu. Eu, o ființă urâtă și cocoșată, am fost născută pentru dragoste. Mama a dovedit geniu când mi-a pus numele Phryné. Am sângele și simțurile de curtezană, dar în schimb un fizic execrabil. Destinul meu? Sângele și simțurile mele!… Am fost roaba lor. La zece ani am uitat să mai râd. La zece ani izbucneam din nimic în plâns. La doisprezece ani mă consideram cea mai nefericită ființă. Ore întregi nu eram în stare să scot un cuvânt din gură. Tata, mama, îngrijorați m-au dus la medici. Psihiatri, neurologi, endocrinologi, ginecologi. N-au știut să-mi pună diagnosticul. Numai eu știam ce am. Mi se treziseră prematur simțurile. Asta era. Îmi era dor de dragoste. La doisprezece ani știam totul despre dragoste. Știam din cărți. Noaptea visam ceea ce ziua îmi doream fără să fiu conștientă. De aceea ziua umblam ca o somnambulă. Trăiam, prin amintire, visele din timpul nopții. De aceea zilele mi se păreau nesfârșit de lungi, iar nopțile scurte. Mă înviorам și începea să-mi bată inima din ce în ce mai tare pe măsură ce se apropia ora culcării. Mă dezbrăcăm repede și mă vâram în așternut tremurând toată de

nerăbdare. Închideam ochii și adormeam. Închideam ochii și mă dăruiam somnului. Mă dăruiam amantului meu – somnul. Mai adevărat visului. Visul a fost primul meu amant. Astăzi, când am patruzeci de ani, visul a rămas singurul meu amant credincios. Înțelegeți ceva din cele ce vă spun? Nu știu! Sunteți bărbați. Ce puteți înțelege? Puteți să înțelegeți ce înseamnă viața unei femei urâte și cocoșate? Spuneți-mi, înțelegeți? Înțelegeți, pentru numele lui Dumnezeu?

— Mă străduiesc să înțeleg.

— Urâtă și cocoșată!… La școală fetele îmi spuneau *Cocoșata*. *Cocoșata* eram și pentru băieți. Că fetele mă strigau așa puțin îmi păsa. Le uram. În visele mele absurde, îmi închipuiam că am descoperit un anumit ser care, inoculat, produce cocoașa. În vis inoculam serul colegelor mele, tuturor fetelor din oraș. Puteți să vă imaginați un oraș în care toate fetele sunt cocoșate? Eu puteam să-mi imaginez. Fete cocoșate, pretutindeni numai fete cocoșate. Și eu printre ele. Numai că a mea, cocoașa, era mai mică decât a celorlalte fete. Toate fetele aveau cocoașe enorme, hidoase. Numai a mea era mică. Și pentru că a mea era mică mă invidiau cu toatele. Le surprindeam privindu-mi pe ascuns cocoașa, invidiindu-mă. Și în visele mele absurde eram aproape fericită că puteam fi și eu invidiată. Știam din proprie experiență ce simți atunci când mușcă din tine invidia. Eu nu eram în stare decât să invidiez. Și ce invidie! Invidiam nu o singură fată, ci pe toate le invidiam… Le invidiam fiindcă nu aveau cocoașă și eu aveam… Le invidiam fiindcă erau frumoase și eu nu… Le invidiam fiindcă băieții le băgau în seamă în timp ce pe mine nu. Ca să mă bage ei în seamă, eram capabilă de orice. Ca să mă bage în seamă, mă pricepeam să spun lucruri caraghioase care să-i facă să se prăpădească de râs. Ca să mă bage în seamă, citeam enorm, îmi încărcăm memoria cu o mulțime de date – care de fapt nu mă interesau – și eram fericită când vreun băiat rămânea cu gura căscată ascultând la cele ce spuneam. „Măi, da multe mai știi tu!” se mirau ei. Fetele pentru acest lucru nu mă puteau suferi. Le era ciudă că băieții mă găseau deșteaptă. Dar ele, proastele, nu-și dădeau seama că aș fi preferat ca ei să mă creadă o tâmpită, dar să vadă în mine o ființă de sex opus. Dar fiindcă nu-și dădeau seama de adevăr, nu mă puteau suferi. Și invidioase fiind pe mine, mi-au dat o mulțime de porecle. Mi-au zis: „Enciclopedia cocoșată”. Mi-au zis: Cocoșata savantă”. Mi-au zis: „Biblioteca cu ghebă”. Nenorocitele! Erau invidioase fiindcă știam mai multe lucruri decât ele. Dar ele nu-și dădeau seama că aș fi preferat să fiu proastă, proastă, dar în

schimb să fiu un pic drăguță, să n-am cocoașă, să primesc și eu scrisori de la un licean, în care să-mi spună că mă iubește, un băiat care să mă invite la cinema să mă pipăie și să mă sărute pe întuneric.

Asta nu le oprea să mă invite acasă la ele când își serbau ziua onomastică sau cu diferite alte prilejuri. Mă invitau însă din interes. Știau că nu vin la ele niciodată cu mâna goală. Cadourile mele valorau mai mult decât toate celelalte la un loc. Tata a fost bogat. Cam zgârie-brânză, dar eu m-am priceput totdeauna să obțin de la el banii de care aveam nevoie. Făceam cadouri colegelor mele cu toate că le uram. Intram în casa lor cu toate că în visele mele le injectam cu serul miraculos care le făcea să devină și ele cocoșate. Mă duceam fiindcă acolo întâlneam băieți. Frați, veri, prieteni, iubiți. Ca să fiu băgată în seamă mă exprimam foarte liber sau debitam paradoxe în care nu credeam. Băieții râdeau de glumele mele. Ideile mele năstrușnice le găseau interesante. Nu de puține ori se întâmplă să se strângă câțiva în jurul meu ca să mă asculte sau să discute cu mine, în contradictoriu, cine știe despre ce problemă pe care ei o găseau pasionantă, dar care pe mine mă plictisea. Deși tocmai eu fusesem aceea care o adusesem în discuție. Dar o făcusem numai și numai ca să-i pot ține lângă mine, numai și numai ca să mă bage și pe mine în seamă. Din păcate, când le venea chef să danseze sau să strângă o fată în brațe, unul câte unul o ștergeau și mă lăsau singură. Mă lăsau singură, și eu trebuia să ascund cât de nenorocită eram, să simulez o bună dispoziție care îmi lipsea, să fac glume pe socoteala celor care dansau, să-i fac să creadă că nu găseam nimic mai caraghios decât dansul. Simulam toate acestea, dar în sinea mea eram tare nenorocită că pe mine niciun băiat nu mă invita la dans. Pe urmă, când se spărgea petrecerea, niciun băiat nu se oferea să mă conducă acasă. Plecam, de fiecare dată de una singură, printre primii. Mă ascundeam în urma unei porți sau în vreun gang și de acolo așteptam până pleca toată lumea. Atunci mă luam după vreo pereche, fără ca să mă simtă. Îi vedeam mergând braț la braț. Îi vedeam oprindu-se să se sărute sub vreun copac. Pe urmă își continuau drumul, băiatul cu brațul petrecut pe după talia fetei, ea cu capul pe umărul lui. Mă furișam în urma lor și plângeam un plâns mut, deznădăjduit, fiindcă doream nebunește să-mi simt talia înlănțuită de brațul unui băiat, fiindcă doream să mă sărute și pe mine un băiat sub un copac. Dar eu eram singură… singură… Pe mine nu mă conducea nimeni… Pe mine nu mă strângea nimeni în brațe… Pe mine nimeni nu mă săruta sub un copac… Mă întorceam acasă cu simțurile sălbăticite de dor, mă vâram sub

duș și lăsam să curgă apa rece pe trupul meu minute și minute în șir. Puțin, puțin sângele se astâmpăra. Mă vâram imediat în așternut și chemam somnul, ca să pot visa. Chemam visul, visul în care deveneam ceea ce semnifica numele meu: o adevărată Phryné. Se întâmplă câteodată să nu caut imediat refugiul în vis. Mă așezam la masă ca să scriu o scrisoare de dragoste. Iubitului meu imaginar. Iubitul meu era o umbră. Nu-i puteam deslușî fața. Niciodată nu-i puteam deslușî fața. Știam doar că e înalt, foarte înalt, cu umerii largi și că mirosea a tutun „Camel”. De ce neapărat a tutun „Camel” nu știu. Poate fiindcă fratele mai mare al unei colege de-a mele, inginer, fuma țigări „Camel”. Era foarte frumos și foarte bărbat fratele colegei mele. Pentru mine, el reprezenta tipul ideal de frumusețe masculină. De aceea atribuiam iubitului meu imaginea, calitățile acestuia. Îi scriam scrisori lungi, pe pagini întregi, până dimineața. Abia atunci mă dezmeticeam, reciteam plângând tot ceea ce scrisesem și pe urmă, frântă de oboseală, mă culcam. La școală nu mă mai duceam. De multe ori se întâmplă să-mi vină chef să ticluiesc scrisori ca din partea lui către mine. Scrisori înflăcărate, poate puțin ridicole, dar ele conțineau tot ceea ce îmi doream să conțină scrisorile pe care le-aș fi primit de la vreun băiat, scrisori, pe care din nenorocire nu le primeam niciodată. Le scriam, cu un scris prefăcut. După ce încheiam scrisoarea, o puneam într-un plic, adăugam adresa mea și mă duceam cu ea la poștă. A doua zi așteptam cu emoție s-o primesc. Mă mistificam că aștept o scrisoare de la iubitul meu. De la fereastra mea, ascunsă după perdele, pândeam trecerea poștașului. Poștașul era cam bătrâior. Avea un neg mare pe obrazul stâng. Vara și iarna era încălțat cu bocanci grei, cu ținte. Geanta lui de piele era totdeauna burdușită cu ziare pentru abonați. De brațul stâng avea agățat un baston cu vârf ascuțit de metal cu care se apăra de câini. Vara, când fereastra era deschisă, înainte de a-l vedea îi auzeam pașii. Țac-țac!… Țac-țac, sunau țintele bocancilor săi pe caldarâm. Când auzeam începea să-mi bată inima. Îmi aducea scrisoarea? Nu cumva s-a pierdut? Nu cumva nu apucase să fie cartată și avea să-mi parvină mai târziu? Știam: dacă venea pe trotuarul nostru însemna, sigur, că îmi aducea scrisoarea. Dacă îl zăream pe trotuarul de peste drum însemna că scrisoarea avea să-mi parvină cu poșta următoare. În asemenea cazuri mă invada atâta tristețe, încât începeam să plâng în hohote. Dacă se întâmplă invers, cu inima palpitând de emoție, îl escortam cu privirea până ajungea în fața porții. Acolo se oprea, lua scrisoarea și o arunca în cutie. Auzeam capacul căzând. Apoi pleca mai departe. Țac-

țac!… Țac-țac! În culmea fericirii alergam să iau scrisoarea. Mă încuiam în cameră și o citeam cu aceeași emoție cu care aș fi citit-o dacă mi-ar fi fost trimisă, într-adevăr, de un băiat. Citeam o dată, de mai multe ori. Sărutam filele, le ascundeam în sân. Eram atât de fericită. Îmi scrisese iubitul meu. Iubitul meu mă iubea.

„Te voi iubi toată viața, până la bătrânețe, cu o dragoste fără bătrânețe”, îmi scria el. Mă iubea așa cum îl iubeam și eu: cu o dragoste fără bătrânețe. Dar pe urmă mă dezmeticeam. Mă trânteam în pat și începeam să plâng, să plâng în hohote. Plângeam până adormeam. Și când adormeam era bine, fiindcă visam. Fiindcă în vis iubitul meu din vis îmi spunea că mă iubește, mă mângâia și mă lăsa să-l mângâi și eu pe el. Visul era însă vis. Mă trezeam singură, singură și iarăși plângeam, plângeam. Într-o zi, ca să dau prilej colegelor să mă invidieze, am luat cu mine la școală una din scrisorile pe care mi le scrisesem singură și am „pierdut-o” în mod deliberat. A găsit-o o colegă și a citit-o. I-a arătat-o unei fete. Apoi alteia. Până la urmă au citit-o toate fetele. Scrisoarea a început să circule din mână în mână. Acum da, mă băgau în seamă. Acum, intrigate, voiau să cunoască și ele pe acela care îmi scrisese o scrisoare atât de frumoasă cum niciuna dintre ele nu primise. Au început să mă urmărească, doar-doar m-or vedea cu el. Asta a durat câteva zile. Pe urmă s-au plictisit. Odată curiozitatea astâmpărată, iarăși nu m-au mai băgat în scamă. Numai Monica, o fată romantică și puțin exaltată, si-a păstrat curiozitatea intactă. Într-o zi a venit să mă întrebe: „Tu, cine-i băiatul acela care îți scrie scrisori atât de frumoase?” „Un băiat, Monica. Dacă l-ai vedea te-ai îndrăgosti de el”. „… Și te iubește?” (În gând, întrebarea sunase astfel, mi-am dat seama: „… Și băiatul acela frumos, tocmai de tine a găsit să se îndrăgostească?”) „Mă iubește, i-am răspuns. Știu că nu sunt frumoasă. Dar el e un om superior și mă iubește nu pentru frumusețe ci pentru spiritul meu. Și apoi, ce dacă sunt urâtă și cocoșată? Pot fi mai femeie decât una frumoasă, dar cu bragă în loc de sânge”. „Cum dragă Phryné, te-ai dat lui?” „Da, m-am culcat cu el. Mereu mă culc cu el”. „Tu, dragă Phryné, spune-mi, te rog, și mie cum e când te culci cu un bărbat?” Și i-am povestit ce simțeam când mă poseda iubitul meu din vis. „Te rog, Monica, să păstrezi secretul”. „Vai, dragă Phryné, dar cum îți închipui că aș putea face altfel”. Nu l-a păstrat. I-a dezvăluit celei mai bune prietene a ei, că mă culcam cu băiatul care îmi trimisese scrisoarea aceea frumoasă. Prietena aceea a spus, la rândul ei, alteia. În scurt timp a știut toată clasa. S-a aflat și la cancelarie. Cine s-a dus cu ștafeta nu știu. Ca să

fie crezută a depus și scrisoarea. A doua zi a urmat vizita medicală. O oră mai târziu, directoarea a chemat-o pe aceea care mă pârâse și a certat-o: „Sunteți niște proaste. Altă dată să nu mai veniți la mine cu asemenea idioțenii”. La prânz, când am plecat spre casă, Monica s-a luat după mine. „De ce m-ai mințit că te-ai dat lui?” „Așa!“ „Ești o stricată! Ești o stricată! Ești o isterică scârboasă”. M-a scuipat în față și mi-a întors spatele. Când am ajuns acasă, mi-am scris o altă scrisoare. După ce mi-a parvenit prin poștă am luat-o la școală și iarăși am „pierdut-o”. A găsit-o din întâmplare tot Monica. A crezut că directoarea nu voise să le spună adevărul în legătură cu mine. La prânz s-a luat după mine. S-a rugat s-o iert și să-i mai povestesc o dată cum a fost. „Monica – i-am sugerat eu – dacă ești atât de curioasă să știi, de ce nu încerci?” „Tu, aș încerca, dar mi-e frică de consecințe. Mă omoară tata”. „Ce importanță au consecințele!… E doar atât de minunat să faci dragoste, Monica!” „Tu, să știi că am să încerc”. Și a încercat. A fost prima din clasa noastră care a încercat. A rămas gravidă. Taică-su a bătut-o, dar n-a omorât-o. „Ai avut dreptate, mi-a spus ea. E într-adevăr minunat. Acum, dacă am început, n-am să mă mai pot opri”. Nu s-a oprit. În trimestrul trei n-a mai venit la școală. A dispărut din oraș. După mulți ani, în mod cu totul întâmplător, am aflat că decăzuse. Aș fi tare mulțumită dacă aș ști că am avut și eu o parte de contribuție.

Domnișoara Phryné conteni. Obosise vorbind. Ochii i se înfundaseră parcă în orbite și străluceau ciudat. Ochii domnișoarei Phryné nu erau urâți. Poate că numai în ceea ce privește ochii natura nu fusese zgârcită cu ea. Dar acum nici ei nu mai erau frumoși. Albul lor era străbătut de vinișoare roșii, aidoma ochilor unui bețiv.

Era palidă domnișoara Phryné. De o paliditate marmoreană, ireală. Pe de altă parte, parcă ar fi purtat mască, atâta de încremenite îi erau trăsăturile. Parcă o mască de ceară. Și aceasta, numai datorită pleoapelor care clipeau într-una. Parcă adevăratul ei chip de carne era dedesubt sub masca de ceară. Parcă de dedesubt nu se puteau distinge decât ochii congestionați ale căror pleoape se zbăteau deznădăjduite.

Domnișoara Phryné își trecu de câteva ori palmele peste părul capului pieptănat cu cărare la mijloc, cu intenția să și-l netezească, pe urmă continuă:

— Au trecut ani. Aveam șaptesprezece ani. De mult timp nu mai „pierdeam” scrisorile pe care continuam să mi le scriu. Nu mai avea niciun

rost. Colegele mele „vorbeau” acum toate cu băieți, iar unele dintre ele avuseseră experiențe neplăcute, dar fără urmări vizibile și „scandaloase”, datorită dexterității medicilor specializați în asemenea treburi. Numai eu continuam să rămân singură. Unora le făcea plăcere să stea de vorbă cu mine, să mă considere prietenă. Eu însă aveam nevoie de cineva care să mă iubească, să facă din mine o femeie. L-aș fi iubit pe acela dintre ei care ar fi văzut în mine și altceva decât o fată deșteaptă cu care este plăcut și amuzant să conversezi. Dar fiindcă nu se întâmpla așa, am continuat să-mi scriu scrisori..

Și s-a întâmplat așa până într-o zi. Până în ziua când n-am mai putut îndura povara virginității. Acasă la noi erau doi grădinari. Tatăl și fiul. Grădinarul cel tânăr era cam nătâng. Dar în schimb, înalt și puternic. L-am plătit ca să facă din mine femeie. Dar grădinarul se achită de însărcinarea pentru care îl plătisem cu o grabă atât de silnică, încât, după aceea, am crezut că voi muri de rușine. N-am murit. Dar jignită, rușinată, înfricoșată de tiva de coșmar, am încercat să mă sinucid tăindu-mi vinele în baie. Dar n-am avut noroc să mor. Am fost salvată de Evelin, fosta mea guvernantă, devenită, după moartea mamei mele, stăpâna de fapt a casei și nu de drept, deoarece, deșteaptă fiind, nu pretinsese tatei s-o ducă la Oficiul Stării Civile.

— Te întrerup, domnișoară Phryné. Grădinarul la care te-ai referit se numea Mihalache Cristea, nu-i așa?

— Da, Mihalache Cristea.

— Continuă, te rog!

— După ce m-a salvat de la moarte Evelin, a doua oară n-am mai îndrăznit să încerc. De unde puteți trage concluzia că sunt lașă. E posibil că și acesta a fost motivul că nu am mai încercat a doua oară. Principalul motiv a fost însă altul. Cred, mai curând, că am izbutit să supraviețuiesc prăbușirii mele interioare, fiindcă suferința mea, a sufletului și a trupului în egală măsură, a găsit o supapă în artă. Am început să pictez, *să pictez propriile mele dorințe.* Am început să pictez ceea ce viața îmi refuza.

…Și iarăși au mai trecut niște ani!… Anii imediați lui patruzeci și cinci. Ne-am pierdut averea. Tata a murit. Evelin a plecat la ea în țară. Am rămas singură. Și săracă. Am vândut tot ceea ce reprezenta cât de cât o valoare. Până la urmă a trebuit să mă mut în casa asta, la doica mea. A murit și ea scurt timp după aceea. Și iarăși am rămas singură, de data asta în șandramaua care mă mir că încă nu s-a prăbușit peste mine. Au venit mai

târziu și zile ceva mai bune, iar în ultimii ani zile chiar bune. Bune din punct de vedere material. Ca să pot trăi, am început să traduc. A fost tare greu la început să găsesc de lucru. Până la urmă însă am ajuns să fiu apreciată ca o bună traducătoare. Munca aceasta mi-a dat unele satisfacții. Mici, foarte mici. Dar viața m-a învățat să fiu modestă. Cumva m-am schimbat, cu alte cuvinte, dacă băgați bine de seamă. Încolo… Am patruzeci de ani, dar parcă aș avea optzeci. Nu fiindcă aș fi, din punct de vedere fiziologic, bătrână. Altfel sunt bătrână. Sunt bătrână în comparație cu lumea din jurul meu care s-a schimbat și se schimbă mereu. Și cu mine s-a întâmplat un lucru ciudat. În patruzeci și șase și în anii următori v-am spus că am fost foarte săracă. Au fost zile când aproape nu aveam ce mânca. Dar, în schimb, din alt punct de vedere, dacă vreți din punct de vedere intelectual eram bogată. Astăzi, mijloacele mele materiale de existență sunt îndestulătoare. Și cu toate acestea, atât ca mentalitate, cât și ca înțelegere a ceea ce se întâmplă aici la noi și în lumea întreagă sunt de-a dreptul pauperă. De aceea vă spuneam că la patruzeci de ani mă simt mai bătrână ca o femeie de optzeci. Dar sunt așa în raport cu lumea din afară. În raport cu istoria. Dar în raport cu mine însămi nu sunt nici bătrâna și nici săracă. Poate că am fost așa până acum patru ani. Acum patru ani s-a întâmplat ceva minunat. De atunci destinul meu nu mi s-a mai părut absurd și fără de speranțe până la sfârșitul zilelor mele. L-am descoperit pe Milică!

— Pe profesorul Rebegea?

— Pe profesorul Emilian Rebegea. Am descoperit, de fapt, dragostea.

— Cum? întrebă fără voie Ovezea, ca și când n-ar fi auzit bine.

Domnișoara Phryné zâmbi trist apoi repetă însuflețită:

— Da!… Da!… Am descoperit dragostea. N-ați auzit greșit. Adică m-am îndrăgostit de Milică. Făcu o pauză, oftă, apoi continuă cu aceeași voce obosită de la început: Ani de zile mi-am scris scrisori pe care citindu-le după aceea mă mistificam că mi le trimitea un bărbat, *iubitul meu.* Dar iubitul care îmi scria era imaterial. Imaterial în sensul că nu-l vedeam nici măcar cu ochii închipuirii. Imaterial fiindcă nu-l identificam cu niciunul din bărbații reali pe care îi cunoscusem în vreo împrejurare. Înțelegeți ce vreau să spun?

— (!)

— Când m-am îndrăgostit de Milică aveam treizeci și șase de ani. M-am îndrăgostit așa cum numai o fată urâtă și cocoșată ca mine se putea îndrăgosti. Fără să pretind reciprocitate. Dimpotrivă, temându-mă ca nu

cumva s-o afle. De ce m-am îndrăgostit de el și nu de un altul, nu știu. Trebuie să recunoașteți că Milică e un bărbat frumos. Nu?

— (!)

— Fără să fie excepțional de frumos, este un bărbat care nu se poate să nu placă femeilor. Dar nu acesta a fost motivul pentru care m-am îndrăgostit de el. M-am îndrăgostit din cauza ochilor săi. Milică are ochii albaștri. Ochi albaștri are multă lume. Dar niște ochii atât de candizi ca ai lui nu cred să mai existe alții pe lume. Când l-am văzut prima dată, când i-am descoperit ochii, am fost atât de surprinsă, atât de înduioșată, încât mi-au dat lacrimile. Mi-am zis: „Un om cu asemenea ochi nu poate să aibă decât un suflet pur și naiv ca de copil”. Am simțit nevoia să-l mai văd. A doua zi l-am pândit ascunsă dinapoia perdelelor. L-am văzut. Și iarăși puritatea ochilor lui m-a înduioșat. Eram vecini și până atunci habar nu avusesem. Eram vecini de ani de zile și nu-l mai văzusem niciodată. Sau poate că da, dar nu-i descoperisem ochii? Nu știu. E foarte posibil. Abia peste o săptămână mi-am dat seama că-l iubeam. Am fost fericită. În sfârșit, viața mea la treizeci și șase de ani căpăta un sens. Trăiam să-l iubesc pe Milică. Nu știam nimic despre el. Nu știam nici măcar cum îl cheamă. Dar puțin câte puțin am aflat despre el tot atâta cât știau și vecinii mei. Dar eu voiam să știu mai mult decât ei. Ideea cu „observatorul” o datoresc întâmplării. Într-o zi am văzut în vitrină la „Consignația” luneta. Am cumpărat-o și chiar în aceeași zi mi-am amenajat „observatorul”. Rezultatul a depășit așteptările. Aproape că mă puteam socoti invizibilă. Pătrundeam în casă la el, fără ca Milică să aibă habar. Spre norocul meu storurile erau defecte. De patru ani sunt defecte și el nu s-a învrednicit să le repare. Cred că nici nu-i dă prin minte s-o facă. Explicabil. Datorită poziției sale, numai bojdeuca mea are ferestre înspre ale sale. Distanța însă e atât de mare încât, cu ochii liberi, nici eu și nici el nu putem vedea ce se petrece înăuntru.

Cu luneta însă da. Cu luneta am putut pătrunde în intimitatea lui. Cu luneta am putut să-l cunosc mai bine decât vecinii, cunoscuții și prietenii săi. Crezându-se singur, se comporta așa cum era în realitate, își dezvăluia adevărata sa față. Știu, ceea ce făceam eu era urât și murdar. Fiindcă nimic nu e mai urât și mai murdar decât să te insinuezi în intimitatea cuiva. Dar n-o făceam din *curiozitate*. Pătrundeam lângă omul pe care îl iubeam mai mult decât orice pe lume. Pentru mine nu exista altă posibilitate. De la observatorul meu, îi vorbeam, îmi răspundea. De fapt îmi răspundeam tot eu schimbându-mi vocea.

Nu de puține ori Milică obișnuia să ia masa acasă. Când îl vedeam că dispare în bucătărie știam ce va urma. Știam fiindcă în prealabil punea masa în sufragerie. Când dispărea el în bucătărie dădeam și eu fuga în chicineta mea și-mi pregăteam ceva de mâncare. Pe urmă ne așezam la masă. El în sufragerie, acasă la el, eu la măsuța din „observator”. Distanța care ne separa nu era o piedică să mă mistific și să *simt* că prânzim sau că cinăm împreună. Eram fericită că luam masa împreună. Conversația dintre noi era agreabilă, spirituală. Milică mai ales era foarte spiritual. Mereu mă făcea să râd. Râdeam cu hohote. Aveam și eu destul haz. Numai că el nu râdea niciodată. Oricât de reușită ar fi fost gluma, zâmbea numai. În schimb, îi râdeau ochii albaștri și candizi. Când îi râdeau ochii, Milică arăta ca un băiat de șaptesprezece ani. Erau foarte plăcute prânzurile în doi și nespus de agreabilă conversația dintre noi, pe care de fapt o purtam doar eu vorbind pentru amândoi.

Ce bine ajunsesem să-l cunosc!… Știam când era bine dispus, când era necăjit, când era trist sau când era vesel. Ochii, zâmbetul, gesturile, o mie de imponderabile îmi dezvăluiau stările lui sufletești cele mai ascunse. Dacă era vesel, mă veseleam și eu. Dacă era trist, mă întristam. Dacă îl simțeam neliniștit, mă nelinișteam. Mă bucuram, eram furioasă, mă necăjeam sau sufeream împărtășind prin mimetism stările lui sufletești. Într-un cuvânt, îl iubeam. Îl iubeam cu fiecare zi care trecea mai mult. Îl iubeam din deznădejde. Îl iubeam *așa* fiindcă era singurul mod de a iubi pe care mi-l îngăduia viața. Eram fericită când era acasă, când îl puteam vedea, când puteam lua cina împreună, când puteam conversa cu el. Și eram tare nefericită când pleca de acasă, ca să se ducă la școală, să se plimbe sau să se distreze. Îi pândeam reîntoarcerea cu nerăbdare și cu emoție. Așteptându-l, ca să-mi omor timpul, spionam cu luneta ce se întâmplă în casele vecinilor. Când se întorcea, eram fericită. Numai că se întâmpla câteodată ca întoarcerea lui acasă să însemne pentru mine o altfel de nefericire, mult mai dureroasă decât aceea a așteptării.

Domnișoara Phryné pronunță ultimele cuvinte cu un ton grav, se posomori și se gârbovi și mai tare. Câteva minute nu mai vorbi. Privea încruntată parchetul care nu era foarte curat, parcă nemulțumită de starea în care se găsea.

Ovezea profită de această pauză, ca s-o întrebe:

— Dacă îl iubeai atâta de ce ai căutat să-l încondeiezi când dumnealui – și arătă spre Galașeanu – a venit să-ți ceară referințe?

— Ca să nu-l pierd. Dumnealui mi-a spus că va fi avansat într-o muncă de mare răspundere. Mi-am zis că, dacă i se va da o asemenea muncă, va primi și o altă casă mai ca lumea.

— Bine, continuă!

— Eram altfel nefericită, de fiecare dată când Milică se întorcea acasă însoțit de o femeie. „Altfel nefericită” nu e termenul cel mai exact. De fapt, în asemenea împrejurări mă dezmeticeam, îmi dădeam seama cât de iremediabil de nefericită sunt. Mă dezmeticeam din visul meu nebunesc și de disperare îmi venea să mă spânzur. Înțelegeți de ce? Dacă Milică nu mai era singur, dacă era cu o femeie nu mă mai puteam mistifica. Prezența celorlalte acolo, la el acasă, ucidea visul. Mai ales prima dată a fost îngrozitor. Pe urmă, m-am obișnuit. M-am obișnuit? E un fel de a spune. A fost altceva. Tot un fel de mistificare. Mi-am zis că nu trebuie să fiu geloasă. Aventuri de o noapte, nimic mai mult. Cumva, eram chiar mândră. Însemna că nu mă înșelam și că, într-adevăr, Milică plăcea și celorlalte femei. Veneau, plecau, niciuna nu rămânea. Pe niciuna n-o iubea ca s-o rețină. După fiecare aventură, Milică rămânea singur. Rămânea al meu, numai al meu. Asta până într-o zi… Până în ziua când a adus acasă creatura aceea. Pe Neli Cărbunaru, cum scria în buletinul ei. Încă de prima dată când a venit, mi-am dat scama de primejdie. Mi-am dat seama că Milică se îndrăgostise sau era, în cel mai bun caz, pe punctul de a se îndrăgosti de ea. Curând după aceea am putut constata că nu mă înșelasem. Primejdia era reală. Milică se îndrăgostise de ea. Primejdia era reală, și pentru mine, și pentru el. Pentru el primejdia consta în faptul că ea nu-l iubea; pentru mine în posibilitatea de a-l pierde definitiv. La mine mă gândeam mai puțin. Mă neliniștea mai mult pericolul care îl amenința pe el. Dacă nu-l iubea, însemna că Milică avea să fie nefericit într-o zi. Noi, femeile ne dăm seama dacă o altă femeie este îndrăgostită de bărbatul pe care îl iubim. Ea nu era. Dar atunci de ce se agăța de el? Poate că nu mi-aș fi pus această întrebare dacă s-ar fi întâmplat ceva între ei. Nu se întâmplă însă nimic, deși ea venea destul de des la el. Desigur, aș fi putut crede că între ei se statorniciseră relații de pură prietenie, dacă nu s-ar fi cunoscut cale de o poștă că Milică o iubea. Așa că nu-mi rămânea decât să trag concluzia că ea i se refuza, deoarece urmărea să se mărite cu el. Săracul de el, să se însoare cu o femeie care nu-l iubea. În ceea ce mă privește, situația mea era și mai rea. V-am spus că izbutisem să nu mai fiu geloasă pe femeile pe care le aducea la el, întrucât le consideram aventuri trecătoare, ceea ce, de fapt, chiar erau. O

dată aventura consumată, Milică rămânea pe mai departe al meu. Numai al meu. Totul revenea la normal. Puteam să-l aștept, să prânzesc sau să cinez cu el, să mă amuz de glumele lui foarte spirituale. Dacă se însura cu ea, pierdeam totul. Îl pierdeam pe el. Cu ea acasă la el, tot timpul, mistificarea nu mai era posibilă. Vă dați seama… Înțelegeți… Fiecare femeie are un bărbat al ei. Nu mai vorbesc de acelea care au, care pot avea atâția câți vor. Eu, în accepția adevărată a cuvântului, nu aveam pe nimeni. Îl aveam în forma această deviată pe Milică. Și iată că din cauza creaturii eram în pericol să-l pierd. Rămânând la el permanent, ziua și noaptea, nu mai era posibil să-mi aparțină, îl pierdeam. Îl pierdeam definitiv. Și eu nu voiam. De patru ani de când îl descoperisem pe Milică, marea mea nefericire nu mi se mai părea chiar atât de iremediabilă. Povara singurătății mele, a feminității mele zăvorite nu mă mai apăsa să mă strivească. De la ospățul mare al vieții destinul se milostivise să-mi arunce și mie câteva firimituri. Cocoșată!… Urâtă!… Conștientă de aceste defecte, resemnată, mă declarasem mulțumită cu aceste firimituri. Dar iată că, infiltrată în viața lui Milică, creatura punea în pericol dramul meu de fericire deviată. Creatura punea în primejdie firimiturile, micile firimituri ale fericirii mele. Puteam să n-o urăsc?… Și am urât-o. Am urât-o așa cum mi-am urât soarta. Pot să spun că am identificat-o cu soarta mea, și am urât-o cu o ură sporită. Soarta e o noțiune abstractă. Îți poți urî soarta. O ură pasivă, neputincioasă. Dar împotriva ei nu poți lupta. Creatura era însă o ființă vie. Împotriva unei ființe vii poți nutri o ură activă. Ura împotriva creaturii s-a transformat într-o ură activă. Nu!… Nu i-l voi ceda. Trebuie să lupt ca să-l păstrez pe Milică. Trebuie să-l salvez de sub influența ei nefastă. Dar pentru aceasta nu exista decât o singură cale. Pricepeți? De vreme ce Milică o iubea nu exista decât o singură cale: s-o ucid! N-o puteam îndepărta de Milică decât omorând-o. Poate credeți că exista și o altă cale?

— (!)

Nici de data aceasta Ovezea nu consideră necesar să răspundă. De altfel nici ea nu insistă. Continuă imediat, de-parcă nici n-ar fi întrebat.

— Degeaba, nu exista altă cale. Ar fi existat poate, dacă Milică n-ar fi iubit-o atâta cât a iubit-o. Milică era capabil de orice umilință, numai să n-o piardă. Chiar și de o crimă. Am citit asta în ochii lui. V-am spus că ochii lui nu erau în stare să păstreze tainele sufletului. Primejdia fiind atât de mare pentru Milică, nu mi-a trebuit mult timp până să mă hotărăsc. Am început să

mă pregătesc în vederea crimei. Dar a fost scris s-o făptuiesc altfel decât o plănuisem.

Domnișoara Phryné iarăși conteni. Iarăși își trecu palmele peste creștetul capului, parcă spre a-și netezi părul, iarăși privi parchetul supărată că nu era prea curat.

— Într-o după-amiază, continuă ea, creatura iarăși a venit la Milică acasă. Și de data asta, la fel ca în toate celelalte dăți când ea venea singură, Milică fu în culmea bucuriei. Numai că de data asta se întâmplă ceea ce nu se întâmplase mai înainte. Creatura acceptă să se culce cu el. Asta m-a convins că ea obținuse ceea ce voise să obțină. Probabil făgăduiala de a o lua de nevastă. Am știut atunci că nu mai trebuia să amân, că trebuia să acționez în timpul cel mai scurt. Numai că s-a întâmplat un lucru îngrozitor, care m-a silit s-o omor altfel decât plănuisem.

Sper că nu vă interesează amănuntele în legătură cu noaptea lor de nuntă. De aceea trec peste ele. În după amiaza zilei următoare, ei încă dormeau. Nu știu ce oră era când, în sfârșit, s-a trezit Milică. Cred că l-a smuls somnului dorința mea de a se trezi. S-a ridicat în capul oaselor în pat… Era somnoros… Ochii, cârpiți de somn, nu-mi spuneau încă nimic… I-au trebuit câteva minute până să se dezmeticească de-a binelea. Ea continua să doarmă. A privit-o cum doarme minute în șir. Când n-a mai privit-o și când i-am putut vedea ochii, am citit în ei fericirea. Și atunci i-am vorbit: „Dragul meu, mâine n-ai să mai fi fericit, fiindcă mâine ea are să fie moartă”. S-a dat jos din pat, s-a întins, apoi l-am văzut dispărând din dormitor. A revenit peste vreo zece minute complet îmbrăcat, gata de plecare. Se întâmplase ceea ce prevăzusem. Ea *rămânea.* Când avea să se trezească, se va comporta ca o stăpână a casei. Va face patul… Va deretica… Va pregăti cina… Și-l va aștepta. Ca o soție… Dumnezeule, cât de mult o uram!… Milică nu se îndura să plece… O privea… Nu-i puteam vedea ochii, dar eram convinsă că exprimau adorație… A făcut un pas și ușurel a tras cearșaful ce o acoperea. Ea n-a simțit. Ba nu! A simțit. Cred că a simțit, dar s-a prefăcut că doarme. Era goală și îi plăcea să se știe astfel privită… Ca să-l vrăjească mai mult cu frumusețea trupului ei… Avea trup frumos creatura, recunosc… El îl privea… A mai făcut un pas… încă unul… A întins mâinile cu degetele rășchirate… (Ulterior mi-am adus aminte că avea degetele rășchirate.) Atunci însă am crezut că a întins mâinile ca s-o mângâie… Și… Și… în clipa următoare ea a deschis ochii… Cred că a presimțit primejdia… A deschis ochii și n-a mai avut nicio

îndoială… A țâșnit în capul oaselor… Cred că a și țipat… Atunci el s-a repezit și a apucat-o de gât… Ea a încercat să se lupte cu el… Dar n-a avut putere… Totul s-a petrecut fulgerător de repede… Nu mi-am dat seama ce s-a întâmplat… Mi-am dat seama abia când am văzut-o pe ea răsturnată și încremenită în așternut… Am înțeles că o sugrumase… „Dragul meu, ce-ai făcut, dragul meu!” l-am căinat izbucnind în plâns… Și el, el stătea acolo, lângă pat. Privindu-și mâinile, întorcându-le pe față și pe dos, parcă nevenindu-i să creadă că ele fuseseră în stare să sugrume… Cred că nici nu-si dădea bine seama ce făcuse.. Când s-a dezmeticit, a fugit din dormitor… Câteva minute după aceea l-am văzut plecând de acasă, grăbindu-se, palid ca un mort… „Dragul meu, ce se va întâmplă acum cu tine? Unde te grăbești așa, dragul meu drag?” l-am întrebat. Dar el nu avea cum să mă audă. Și când nu l-am mai văzut, înnebunită de grija lui, m-am întrebat: „Ce să fac, Dumnezeule, ca să-l salvez?“ Mi-a venit în minte să iau vina asupra mea. Dar cum? Ce poveste să inventez ca să fiu crezută? Nimic nu-mi venea în minte… Și în timp ce mă frământam căutând o soluție, la un moment dat am crezut că sunt pradă unei halucinații. Am văzut-o deschizând ochii, am văzut-o căznindu-se și apoi izbutind să se ridice din așternut. Nu, nu era halucinație… Tot ceea ce vedeam se petrecea aievea… Creatura trăia!… N-o omorâse… Probabil că leșinase de frică… mai înainte ca s-o sugrume, și el, crezând-o moartă, slăbise strânsoarea… Sau poate că se dezmeticise înainte de a o sugruma… Dar ce importanță avea de ce nu murise?… Important e că n-o omorâse. Important era că trăia… Am văzut-o coborând din pat… Am văzut-o îmbrăcându-se în grabă… Privind-o cum se îmbracă, grăbită, hotărâtă, deodată m-a năpădit frica: Dacă se duce să-l denunțe? Nu, asta în niciun caz nu avea să se întâmple… Cu niciun preț… Cu orice risc trebuia s-o împiedic să-l denunțe… Cât o mai uram!… Când am văzut-o gata de plecare, am ieșit în stradă și am așteptat-o… N-aveam un plan… Atâta știam: că trebuia s-o împiedic să-l denunțe pe Milică… Am văzut-o venind… Se grăbea… Când s-a apropiat, am trecut strada, am apucat-o de mână și i-am spus: „Știu că profesorul a încercat mai adineaori să te sugrume, i-am spus cu un aer misterios. Vino, trebuie să-ți spun ceva foarte important în legătură cu ceea ce ți s-a întâmplat”. Am luat-o atât de pe neașteptate și a fost atât de surprinsă aflând ce știam, încât m-a urmat docilă… Când am ajuns la mine am convins-o să stea pe un fotoliu… Pe acela pe care v-ați așezat dumneavoastră, domnule polițai. „Ce vreți să-mi spuneți?” m-a întrebat ea. „Ceva deosebit de important, domnișoară. Vă

simțiți însă tare obosită, așa-i?” „Da, nu prea mă simt în putere”, recunoscu ea. „Atunci o cafea are să vă facă bine. Mă duc să vă pregătesc un „nes”. În câteva minute sunt înapoi”. S-a învoit. I-am pregătit un „nes”, dar i-am pus în cafea niște otravă. A murit repede. Asta e tot.

Și domnișoara Phryné se îndreptă de spate răsuflând ușurată.

— Ce fel de otravă? întrebă Ovezea, deoarece la autopsie aceasta nu putuse fi identificată.

— Niște „currara”. A rămas de la tata. Și-o procurase el – nu știu de unde, că e foarte rară – când ne-au luat moșiile. De inimă rea voia să se sinucidă. Dar a căzut la pat și n-a mai avut curajul să-și pună capăt zilelor.

— Mai departe ce s-a întâmplat? întrebă Ovezea cu vocea puțin alterată de scârbă, de indignare, dar și de milă.

— Ce s-a mai întâmplat are vreo importanță? întrebă domnișoara Phryné. Și în ochi i se citi uimirea sinceră că Ovezea era interesat să afle ce se întâmplase după ce o otrăvise pe Neli.

— De ce ai mutilat cadavrul?

— Ca să-l pedepsesc pe Milică. Ca să-l fac să sufere.

— Spuneai că îl iubești.

— Tocmai de aceea. Fiindcă îl iubesc. Sper că nu vă îndoiți că-l iubesc? Nu, desigur că nu. Dacă am fost în stare să ucid ca să-l salvez, înseamnă că-l iubesc, nu-i așa?

— (!)

— Înțelegeți? Eu îl iubesc în așa măsură, încât m-am sacrificat pentru el. El, în schimb, a fost în stare să se îndrăgostească de creatura aceea, s-o *prefere*, pe ea, care nici măcar nu-l iubea. M-a jignit și trebuia să-l pedepsesc. Să-l pedepsesc făcându-l să sufere. Și care o mai mare pedeapsă pentru el exista decât aceea pe care o închipuisem?

Întrebarea era adresată lui Ovezea, ca și când acesta ar fi știut cum anume se gândise domnișoara Phryné să-l pedepsească pe Rebegea.

— Nu știu la ce fel de pedeapsă te-ai gândit.

— O pedeapsă gen Lucreția Borgia. Sau poate mai curând, gen Salomeea. Să-i trimit peșcheș capul iubitei lui. Voiam să-l văd cutremurându-se de oroare când avea să desfacă pachetul; să-l văd suferind, zbuciumându-se, chinuindu-se. Chinurile să fie pedeapsa lui și răzbunarea mea.

— Până la urmă însă ai renunțat la răzbunare. Capul acelei fete nefericite a ajuns în altă parte…

— L-am trimis poliției, domnule polițai. Dar am făcut-o tot pentru Milică. Îl bănuiați doar pe el. Am crezut că, trimițându-vă coșul, vă veți da seama că nu el este vinovatul.

— Ai luat, cum s-ar spune, riscul asupra dumitale, o persiflă aproape fără voia sa Galașeanu.

— Asupra mea? Deloc! O clipă nu mi-a trecut prin minte că m-ați putea bănui. Mă surprinde chiar că ați ajuns până la mine. Vreți să-mi explicați și mie?

Dar Ovezea nu era deloc dispus să-i satisfacă această curiozitate.

— Spuneai că ne-ai trimis coșul, ca să ne avertizezi că nu Rebegea o omorâse pe Neli.

— Da!… Da!… Chiar așa. Ce, nu mă credeți?

— Atunci de ce, mai târziu, ai căutat să-l înfunzi, mai întâi, îngropând bidonul în grădină la el și apoi denunțându-l prin anonima pe care ne-ai trimis-o?

— Începuse să-mi fie teamă că mă bănuiți…

— … Și atunci l-ai sacrificat, deși pretinzi că-l iubești.

— Nu l-am sacrificat de loc, de vreme ce nu el o omorâse. Am încercat doar să îndrept cercetările pe o pistă greșită, ca să câștig timp.

— Timp?

— Da! Îmi trebuia timp ca să mă hotărăsc dacă mă denunț sau nu. Să știți că mi-a trecut așa ceva prin minte. Dar a fost o prostie.

— Bine, să mergem mai departe. Spuneai că ai mutilat cadavrul ca să-l pedepsești pe profesor. Spune-mi, când te-ai hotărât să-l pedepsești așa: înainte sau după ce ai otrăvit-o pe Neli Cărbunaru?

— Înainte. Cu câteva săptămâni mai înainte. Când mă hotărâsem s-o omor. Mi-a venit în minte și în ce fel să-l pedepsesc pe Milică.

— Formalina ți-a procurat-o fostul grădinar Mihalache Cristea?

— Da, el!

— Și tot el te-a ajutat să te scapi de cadavru…

Domnișoara Phryné confirmă dând din cap.

— Pe strada Lămâiței, Mihalache Cristea era să calce un pieton. Dumneata te aflai în mașină și te-ai ascuns ca să nu fii văzută. De ce?

— Nu trebuia să fiu văzută de nimeni în mașina lui Mihalache.

— Fiindcă aveai să-l omori în aceeași noapte?

— Da, fiindcă aveam de gând să-l omor în aceeași noapte, repetă ea mecanic. Și adăugă imediat: Ca măsură de precauție.

— Cu toate acestea n-ai fost consecvent precaută în noaptea aceea. Sau poate că da?

— Eu cred că am fost. Nu știu la ce vreți să vă referiți.

— Nu te-ai gândit că s-ar fi putut să vă vadă cineva ieșind din casă cu geamantanul?

— În acești patru ani de când mi-am instalat „observatorul”, am învățat să-mi cunosc vecinii măcar în atâta măsură ca să știu care-i ora la care toată strada doarme dusă. De altfel, unele măsuri de siguranță suplimentare tot am luat. De pildă, Mihalache n-a oprit mașina în dreptul casei mele, ci mai departe. Pe urmă, eu am plecat de acasă ceva mai devreme, cam pe la miezul nopții. Poate vă amintiți: era o noapte fără lună și înnorată. Înainte de a pleca, am ascuns geamantanul în grădină, în spatele gărdulețului, așa cum convenisem cu Mihalache. Cu el m-am întâlnit pe strada Păinișoarelor, la ora stabilită. M-am urcat în mașină. Ne-am întors. Mihalache a oprit ceva mai departe de casă. A mers pe jos de-a lungul gărdulețului până a ajuns în dreptul locului unde ascunsesem geamantanul. N-a avut altceva de făcut decât să întindă mâna peste gărduleț. L-a luat, s-a întors la mașină și l-a vârât în portbagaj. Am plecat. Ne-am dus la Stăvilar și ne-am scăpat de geamantan.

— Mihalache Cristea știa ce conține geamantanul?

— Nu! L-am mințit, spunându-i că înăuntru erau niște cărți fasciste rămase de la tata, pe care le-am găsit întâmplător în podul casei. Fiindu-mi frică să le țin în casă voiam să mă scap de ele.

— Și te-a crezut!

— Se vede treaba că m-a crezut, cu toate că explicația cam era cusută cu ață albă. Poate că l-o fi tentat și suma. I-am făgăduit că-i dau două mii de lei dacă mă ajută să scap de cărți.

— Și crima aceasta ai premeditat-o?

— O, desigur. Cu multe luni înainte de a-i propune afacerea cu geamantanul mă hotărâsem să mă răzbun pe el.

— Pe el de ce voiai să te răzbuni?

— De ce? Dintr-un motiv pe care nu știu dacă dumneavoastră îl veți putea înțelege.

— Mă voi strădui.

— Sunt, cred, vreo doi ani de când Mihalache a aflat că nu-mi mai merge rău. A venit să-mi ceară cu „împrumut” niște bani. Mi-a cerut cinci sute de lei. Spunea că-i trebuie ca să procure niște medicamente străine

pentru copilul său. Mi s-a făcut milă de el și i-am dat cinci sute de lei. (Abia mai târziu am aflat că nici nu avea copii.) Atunci el a vrut să fie mărinimos cu mine și mi-a propus să facem dragoste. L-am refuzat. A crezut că e un refuz pur formal. Și atunci s-a încăpățânat să-mi facă un bine cu forța, siluindu-mă. M-am simțit atât de umilită și atât de jignită!… Încă de atunci am jurat să mă răzbun, cu toate că nu-mi dădea prin minte cum m-aș putea răzbuna pe o matahală ca el. N-a fost atunci ultima dată. A mai venit de câteva ori să-mi ceară bani cu împrumut. I-am dat. Mihalache, simțindu-se obligat, s-a arătat de fiecare dată *mărinimos* cu mine. Nu-i puteam rezista. Era prea puternic. Și ca să nu mai fiu umilită, ca să nu-mi mai fie apoi rușine de mine însămi, m-am hotărât să-l omor. Și atunci când s-a ivit prilejul n-am ezitat. N-am ezitat, n-am regretat și nici acum nu regret.

*

A doua zi dimineața, locotenentul major Galașeanu stătea la birou și răsfoia dosarul „Rebegea – domnișoara Phryné”. Prin fereastra deschisă ajungea până la el vuietul străzii. Era o dimineață închisă, cu nori foarte joși. Stătea să plouă.

Galașeanu răsfoia dosarul, întorcând mecanic filă după filă, ca pe un album cu poze arhicunoscute, lipsite de interes. Cine îl cunoștea pe Galașeanu își putea da imediat seama, după felul cum buza inferioară încălecase pe cea de deasupra, că ceva îl nemulțumea. De fapt, nu era nemulțumit, ci mai curând necăjit. Nu trecuse nicio oră de când fuseseră informați că domnișoara Phryné se otrăvise în celulă, după toate probabilitățile tot cu aceeași otravă. Unde ascunsese otrava de nu fusese găsită cu prilejul percheziției corporale nu-și putea explica. Faptul fiind însă consumat aproape că nu mai avea importanță.

În birou intră căpitanul Ovezea. Era și el necăjit.

— Ce-a spus șeful, tovarășe căpitan?

— Că ne-am descurcat destul de bine.

— Cred și eu! A fost unul din cele mai grele cazuri de care ne-am ocupat până acum. Dar în legătură cu sinuciderea domnișoarei Phryné?

— Nu s-a supărat prea tare.

— Dar dumneavoastră, ce părere aveți?

— Eu? Ca să fiu sincer, poate că e mai bine că s-a pedepsit singură. E regretabil însă că cine trebuia să caște bine ochii, n-a descoperit otrava.

— Da. O neglijență regretabilă. În altă ordine de idei, aș vrea să vă întreb ceva. Dumneavoastră ce părere aveți: A fost sau nu nebună?

— După părerea mea personală, da, Galașeanule. Dacă ar fi trăit, medicii de specialitate ne-ar fi putut da un răspuns autorizat. Așa însă…

— Dacă a fost nebună, tovarășe căpitan, atunci bine că s-a sinucis… Și cu dosarul ce facem acum?

— Cum, ce facem? Nu pricep!

— Îl închidem sau nu? Eu, unul…

Și se opri oarecum stingherit.

— Dumneata – ce?

— Nu l-aș închide, tovarășe căpitan.

— Foarte bine! Să nu-l închidem. Dar de ce? Crezi că au mai rămas niscai puncte tenebroase ce ar necesita, în continuare, investigări?

— Tovarășe căpitan, în ceea ce privește pe Rebegea și domnișoara Phryné totul e clar. Dar misterul rămâne dacă ne referim la, hai să-i spunem „cazul Nic”. De ce s-a sinucis Nic? De ce Neli a vrut să se mărite cu Rebegea? Nu-l iubea și, după câte am putut afla, el nu reprezenta pentru ea o partidă… „economică”. Știm că Neli cheltuia pe lună sume ce depășeau cu mult salariul lui Rebegea. Și apoi, ce trebuie să credem de Șimandani? Au sau nu vreun amestec? Sunt numai câteva semne de întrebare la care zău că mi-ar face plăcere să pot răspunde cât mai curând posibil.

— De acord că au mai rămas zone obscure. Dar ele țin de un alt caz. Tu l-ai numit „cazul Nic”{18}. Mi-ar plăcea și mie să mă ocup de acest caz. Dar, din cele ce am aflat de la tovarășul maior, din păcate el nu intră în competența noastră. Se pare că de „cazul Nic” se va ocupa maiorul Radu Mănăilă de la Securitate. De aceea dosarul „profesor Rebegea” trebuie închis.

{1} Dragul meu iepuraș

{2} Pentru cei ce au citit romanul *Urmărirea abia începe*, căpitanul Ovezea nu este un personaj cu care ei urmează a face cunoștință abia din paginile acestei cărți *(N. A.)*.

{3} Vai de cei învinși!

{4} A-și consacra viața adevărului.

{5} Consimțământul unanim.

{6} Moartea este rațiunea finală.

{7} Cu voie sau fără voie.

{8} Cu tărie sufletească.

{9} Vai de omul singur!

{10} E dulce și frumos să mori pentru patrie.

{11} Am pierdut ziua.

{12} De fapt.

{13} Mai curând moartea decât dezonoarea.

{14} Fiecare om este un mincinos.

{15} Iată omul!

{16} Teme-te de greci chiar atunci când îți fac daruri.

{17} Din adâncul inimii.

{18} Cititorilor dornici să afle amănunte în legătură cu ceea ce locotenentul major Galașeanu a numit „cazul Nic”, autorul făgăduiește să le satisfacă legitima curiozitate în viitorul său roman.